

ÚZEMNÝ PLÁN REGIÓNU - BRATISLAVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

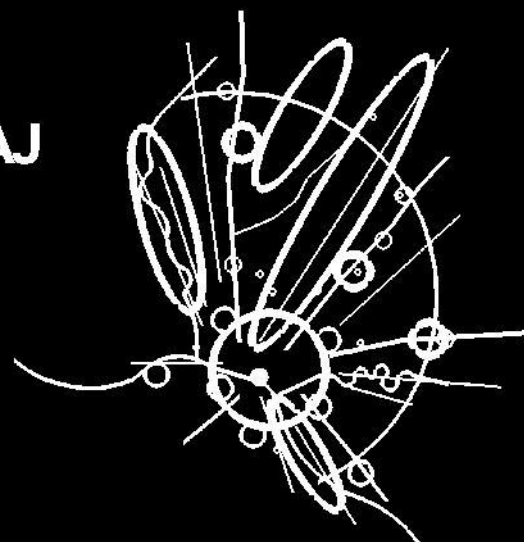

Obstarávateľ: Bratislavský samosprávny kraj

Zhotoviteľ: AUREX, spol. s r.o., Bratislava

Bratislava, 2013

Územný plán regiónu Bratislavský samosprávny kraj

Objednávateľ:

Bratislavský samosprávny kraj,
Sabinovská ul. 16, P.O.BOX 106
820 05 Bratislava

Osoba odborne spôsobilá pre obstarávanie ÚPN
podľa §2a zákona č.50/1976 Zb. v platnom znení:

Ing. Ján Kizek
osvedčenie o odbornej spôsobilosti č. 187

Zhotoviteľ:

AUREX, s.r.o.,
Dúbravská cesta 9
841 04 Bratislava

Hlavný riešiteľ úlohy:

Ing. arch. Vojtech Hrdina, PhD.

Bratislava, 2013

Text neprešiel jazykovou úpravou

© AUREX, spol. s r.o.

Riešiteľský kolektív:

Ing. arch. Vojtech Hrdina, PhD.	urbanizmus, súhrnné riešenie
Ing. arch. Zdenka Mrázová	urbanizmus
Ing. arch. Eva Hledíková	rekreácia a cestovný ruch, krajina
Ing. arch. Ľudmila Husovská, PhD.	kultúrne dedičstvo
Dr. Ing. Milan Skýva (a kol. DIC BA, s.r.o.)	doprava
Mgr. Tatiana Lachová	demografia, bývanie
Ing. Ľubomír Macák	hospodárstvo, sociálna infraštruktúra
Ing. Michal Štiffel	ochrana prírody, životné prostredie, ÚSES
Ing. Mária Mozdíková	poľnohospodárstvo, zábery pôdy
ARC+, s.r.o.	plyn, teplo, vodné hospodárstvo, elektrina, telekomunikácie
Ing. arch. Aleš Baláži	GIS, počítačová grafika
Mgr. Pavol Kristeľ	počítačová grafika, širšie vzťahy
Ing. arch. Zdenka Mrázová	počítačová grafika
Mgr. Michal Štiffel	počítačová grafika
Ing. Mária Mozdíková	počítačová grafika

OBSAH

A.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE	1
1.	Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši	1
2.	Vyhodnotenie doterajšieho územného plánu	1
3.	Údaje o súlade riešenia územia so zadaním a so súborným stanoviskom	2
B.	RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU REGIÓNU	3
1.	Vymedzenie riešeného územia	3
2.	Väzby vyplývajúce z riešenia a zo záväzných častí Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001	4
3.	Základné demografické, sociálne a ekonomické východiská podmieňujúce rozvoj územia	15
3.1.	Retrospektívny vývoj obyvateľstva	15
3.2.	Bilancia pohybu obyvateľstva	17
3.3.	Obyvateľstvo podľa druhu pobytu	18
3.4.	Výhľadový počet obyvateľov	18
3.5.	Veková štruktúra obyvateľstva	22
3.6.	Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva	26
3.7.	Národnostná štruktúra obyvateľstva	27
3.8.	Religiózná štruktúra obyvateľstva	27
3.9.	Zapojenie obyvateľov do pracovného procesu	28
3.10.	Ekonomická aktivita obyvateľstva	29
3.10.1.	Štruktúra a vývoj ekonomicky aktívneho obyvateľstva	29
3.10.2.	Dochádzka a odchádzka	32
3.10.3.	Prognóza pracovnej sily v krajoch SR do roku 2025	32
3.10.4.	Nezamestnanosť	34
4.	Domový a bytový fond	37
4.1.	Retrospektívny vývoj domového a bytového fondu	37
4.2.	Domový fond	37
4.3.	Bytový fond	38
4.3.1.	Počet bytov	38
4.3.2.	Veková štruktúra bytového fondu	38
4.3.3.	Kategorizácia bytov	39
4.3.4.	Veľkostná skladba bytov	39
4.3.5.	Ukazovatele úrovne bývania	40
4.3.6.	Bilancia bytového fondu	40
4.3.7.	Nová bytová výstavba po roku 2001	41
5.	Občianska vybavenosť	42
5.1.	Školstvo	42
5.1.1.	Návrh rozvoja oblasti školstva v Bratislavskom kraji	46
5.2.	Zdravotníctvo	47
5.2.1.	Prehľad zdravotníckych zariadení v Bratislavskom kraji	47
5.2.2.	Návrh rozvoja oblasti zdravotníctva v BSK	52

5.3.	Sociálne veci	53
5.3.1.	Základná charakteristika	53
5.3.2.	Zariadenia sociálnych služieb	54
5.3.3.	Poskytovatelia sociálnych služieb mimo zriaďovateľskej pôsobnosti BSK	55
5.3.4.	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela	56
5.3.5.	Návrh rozvoja a možnosti rozvoja sociálnej starostlivosti v Bratislavskom kraji	59
5.4.	Kultúra a osвета	60
5.4.1.	Možnosti rozvoja v oblasti kultúry v Bratislavskom kraji	62
5.5.	Telesná kultúra a šport	62
6.	Základné ekonomické východiská	65
6.1.	Hospodárska základňa	65
6.1.1.	Príčiny zmien celospoločenských podmienok v Bratislavskom kraji	65
6.1.2.	Analýza hospodárskej základne Bratislavského kraja	65
6.1.3.	Hospodárska základňa v jednotlivých okresoch kraja	66
6.2.	Priemysel	68
6.2.1.	Analýza priemyslu v Bratislavskom kraji	68
6.2.2.	Analýza priemyslu v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja	70
6.2.3.	Analýza priemyselných podnikov v Bratislavskom kraji	71
6.2.4.	Lokalizácia významných priemyselných parkov a území priemyselnej výroby v Bratislavskom kraji	71
6.2.5.	Významné plochy výroby na území kraja	72
6.2.6.	Návrh opatrení na podporu priemyslu	75
6.3.	Stavebníctvo	76
6.3.1.	Vývoj stavebníctva v Bratislavskom kraji	76
6.3.2.	Vývoj stavebníctva v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja	77
6.3.3.	Najvýznamnejšie podniky v odvetví stavebníctva v Bratislavskom kraji	78
6.3.4.	Návrh opatrení v hospodárskej štruktúre Bratislavského kraja	78
6.4.	Poľnohospodárstvo	80
6.4.1.	Rastlinná výroba	81
6.4.2.	Vinohradníctvo a vinárstvo	82
6.4.3.	Živočíšna výroba	84
6.4.4.	Pozemkové úpravy	85
6.4.5.	Poľnohospodárska pôda	85
6.4.6.	Vývoj výmery pôdy	87
6.4.7.	Hydromelioračné zariadenia	89
6.5.	Lesné hospodárstvo	90
6.5.1.	Poľovníctvo	91
6.5.2.	Ochrana lesných zdrojov	91
7.	Opis a zdôvodnenie navrhovanej základnej urbanistickej koncepcie riešenia	92
7.1.	Strategické súvislosti územného rozvoja BSK	92
7.2.	Východiskové predpoklady urbanistickej koncepcie	94
8.	Koncepcia rozvoja sídelnej štruktúry	99
8.1.	Osídlenie na území Bratislavského kraja	99
8.2.	Európske a medzinárodné súvislosti	101
8.3.	Celoštátne a nadregionálne súvislosti	103
8.4.	Základná koncepcia rozvoja sídelnej štruktúry	104
9.	Územný rozvoj a krajina – formovanie krajinnej štruktúry	106
9.1.	Vnímanie krajiny – vnímanie krajinného obrazu	106

9.1.1.	Kultúrna krajina	106
9.1.2.	Významné faktory podmieňujúce estetický ráz kultúrnej krajiny	108
9.2.	Európsky dohovor o krajine	108
9.2.1.	Dôvody a cieľ implementácie Európskeho dohovoru o krajine do spracovania ÚPN-R BSK	108
9.2.2.	Vybrané problémové javy v krajine	110
9.3.	Navrhované typy krajinných štruktúr na základe implementácie Európskeho dohovoru o krajine	110
9.3.1.	Úloha primárnej krajinej štruktúry v procese využívania krajiny	110
9.3.2.	Sekundárna krajinná štruktúra	111
9.3.3.	Terciárna krajinná štruktúra	111
9.4.	Navrhované charakteristické historické krajinné štruktúry	111
9.5.	Vybrané charakteristické prvky významných krajinných štruktúr	112
9.5.1.	Riečna krajina	112
9.5.2.	Nížinná krajina	112
9.5.3.	Podhorská krajina	113
9.5.4.	Horská krajina	113
9.5.5.	Rekreačná krajina	113
9.5.6.	Poľnohospodárska krajina	114
9.6.	Vinohradnícka krajina	114
9.6.1.	Historické súvislosti rozvoja vinohradníctva a vinárstva	115
9.6.2.	Vinohradnícke oblasti na území Bratislavského kraja	116
9.6.3.	Malokarpatská vínná cesta	117
9.6.4.	Problémy vinohradníctva a vinárstva v regióne – plošné bilancie	118
9.6.5.	Východiská pre ďalší rozvoj vinohradníctva a vinárstva v nových spoločensko-ekonomických podmienkach po roku 1989	120
9.6.6.	Stav vinohradníckej krajiny podľa stupňa obhospodarovania vinohradníckych plôch a východiská riešenia	121
9.6.7.	Návrh ochrany a ďalšieho rozvoja vinohradníckej krajiny, aktivít vinohradníctva a vinárstva v územnom priemete do krajiny	123
10.	Návrh priestorového usporiadania územia a návrh zásad jeho funkčného využitia vrátane zmien využitia, vymedzenie významných rozvojových priestorov, prípadne území špeciálnych záujmov a občianskeho vybavenia regionálneho významu	130
11.	Vymedzenie ochranných a bezpečnostných pásem a chránených území	133
12.	Koncepcia ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability	152
12.1.	Územná ochrana – chránené územia prírody	152
12.1.1.	Veľkoplošné chránené územia	152
12.1.2.	Maloplošné chránené územia	155
12.2.	Lokality NATURA 2000	156
12.2.1.	Chránené vtáčie územia	157
12.2.2.	Územia európskeho významu	158
12.3.	Chránené územia podľa medzinárodných dohovorov	160
12.3.1.	Ramsarské lokality	160
12.4.	Národne významné mokrade	161
12.5.	Ochrana drevín	161
12.6.	Územný systém ekologickej stability	161
12.7.	Strety vybraných stresových faktorov s prvkami ochrany prírody – konfliktné uzly	164
12.8.	Charakteristika kultúrneho dedičstva a pamiatkového fondu kraja	168

13.	Návrh rozvoja turizmu, rekreácie a rekreačnej vybavenosti	172
13.1.	Prognózy rozvoja cestovného ruchu/turizmu v celosvetovom meradle	172
13.2.	Významné dokumenty týkajúce sa rozvoja cestovného ruchu/turizmu na Slovensku a z nich vyplývajúce východiská	172
13.3.	Hlavné problémy a z nich vyplývajúce východiská podľa dokumentov týkajúcich sa rozvoja CR na Slovensku	173
13.4.	Potenciál územia BSK z hľadiska rozvoja cestovného ruchu/turizmu	174
13.5.	Širšie územné a funkčno-priestorové vzťahy	175
13.6.	Členenie riešeného územia z hľadiska rozvoja cestovného ruchu	176
13.6.1.	Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike	176
13.7.	Rozvoj cestovného ruchu/turizmu na úrovni regiónov BSK	177
13.7.1.	Rozvoj cestovného ruchu/turizmu na úrovni bratislavského regiónu	177
13.7.2.	Rozvoj cestovného ruchu/turizmu na úrovni podunajského regiónu	178
13.7.3.	Rozvoj cestovného ruchu/turizmu na úrovni záhorského regiónu	179
13.8.	Rozvoj cestovného ruchu/turizmu na úrovni jednotlivých obcí BSK	179
13.9.	Členenie BSK na rekreačné územné celky	180
13.10.	Potenciál a perspektívy rozvoja jednotlivých druhov a foriem cestovného ruchu/turizmu, športu a rekreácie	182
13.10.1.	Pobyt pri vode – vodné športy, vodná turistika	182
13.10.2.	Pobyt pri vode – termálne kúpaliská a kúpaliská	183
13.10.3.	Horská pešia turistika, pobyt v horách a lesoch	184
13.10.4.	Turistika v poľnohospodárskej a podhorskej krajine	186
13.10.5.	Cykloturistika	186
13.10.6.	Hipoturistika	189
13.10.7.	Agroturistika	190
13.10.8.	Tranzitný turizmus	192
13.10.9.	Poznávací turizmus	192
13.10.10.	Vinohradníctvo a vinárstvo	195
13.10.11.	Špecifické druhy a formy cestovného ruchu/turizmu a rekreácie	196
13.10.12.	Individuálna rekreácia	197
13.10.13.	Prímestská rekreácia – rekreačné zázemie miest/obcí BSK	199
13.11.	Ubytovacia vybavenosť	202
13.12.	Výhľad procesu turizmu v BSK	203
13.13.	Predchádzanie konfliktom medzi rekreačným využívaním krajiny chránených území a legislatívnou ochranou týchto území	204
14.	Návrh koncepcie verejného dopravného vybavenia regionálneho významu	205
14.1.	Zásady rozvoja dopravného systému BSK	205
14.2.	Cesty a diaľnice	206
14.2.1.	Základné údaje o sieti cestných komunikácií v BSK	206
14.2.2.	Charakteristika a rozdelenie ciest	207
14.2.3.	Diaľnice, popis úsekov	208
14.2.4.	Rýchlostné cesty (cesty pre motorové vozidlá), popis úsekov	209
14.2.5.	Cesty I. triedy	210
14.2.6.	Cesty II. triedy	211
14.2.7.	Cesty III. triedy	212
14.2.8.	Miestne komunikácie (MK)	212
14.2.9.	Dopravné zaťaženie komunikačnej siete.	213
14.2.10.	Posúdenie šírkových parametrov na sieti ciest I., II.a III. tr.	216
14.2.11.	Spoplatnenie cestných komunikácií	218

14.2.12.	Zhodnotenie cestnej a diaľničnej siete	219
14.2.13.	Prípravované akcie výstavby a rekonštrukcie diaľničnej a cestnej siete	219
14.3.	Letecká doprava	221
14.4.	Nemotoristická doprava	224
14.4.1.	Pešia doprava	224
14.4.2.	Cyklistická doprava	225
14.5.	Železničná doprava	229
14.5.1.	Železničné trate a stanice na území BSK	229
14.5.2.	Nákladná železničná a kombinovaná doprava	232
14.5.3.	Vysokorýchlostné trate	233
14.5.4.	Širokorozchodná trať (ŠRT)	233
14.5.5.	Zámery rozvoja železničnej dopravy	233
14.6.	Železničná a kombinovaná doprava	237
14.7.	Vodná doprava	237
14.7.1.	Nákladná a osobná lodná doprava	237
14.7.2.	Rekreačná športová plavba	238
14.8.	<i>Integrovaný systém dopravy</i>	241
14.8.1.	Riešenie integrovaného systému dopravy	241
14.8.2.	Rozsah územia	241
14.8.3.	Prestupové uzly IDS	243
14.8.4.	Dlhodobý rozvoj IDS	246
15.	Návrh koncepcie verejného technického vybavenia regionálneho významu	246
15.1.	Zásobovanie elektrickou energiou	246
15.1.1.	Všeobecný popis	246
15.1.2.	Popis a rozbory prenosovej a distribučnej siete	247
15.1.3.	Návrh riešenia	250
15.2.	Zásobovanie plynom	254
15.2.1.	Súčasný stav	254
15.2.2.	Návrh riešenia	255
15.3.	Zásobovanie teplom	256
15.3.1.	Súčasný stav	256
15.3.2.	Návrh riešenia	258
15.4.	Produktovody	258
15.4.1.	Súčasný stav	258
15.4.2.	Návrh riešenia	258
15.5.	Vodné toky a vodné plochy	259
15.5.1.	Súčasný stav	259
15.5.2.	Hraničné toky	260
15.5.3.	Kvalita povrchových vôd	261
15.5.4.	Ochranné pásma vodných tokov	261
15.5.5.	Mesto Bratislava	262
15.5.6.	Okres Malacky	270
15.5.7.	Okres Pezinok	272
15.5.8.	Okres Senec	275
15.6.	Zásobovanie vodou	277
15.6.1.	Súčasný stav	277
15.6.2.	Podzemné vody pre vodárenské využitie	280
15.6.3.	Územie Bratislavy	281
15.6.4.	Územie mimo Bratislavy	283
15.6.5.	Návrh riešenia	290
15.7.	Odvádzanie a čistenie odpadových vôd	293

15.7.1.	Súčasný stav	293
15.7.2.	Územie Bratislavy	296
15.7.3.	Územie mimo Bratislavy	298
15.7.4.	Návrh riešenia	300
15.8.	Telekomunikácie	302
15.8.1.	Súčasný stav	302
15.8.2.	Návrh riešenia	305
16.	Návrh na riešenie požiadaviek záujmov obrany štátu, ochrany pred požiarimi a ochrany pred povodňami	306
16.1.	Obrana štátu	306
16.1.1.	Záujmy obrany štátu	306
16.1.2.	Zariadenia Ministerstva obrany SR	306
16.1.3.	Vojenské územia	307
16.1.4.	Záujmové katastrálne územia Ministerstva obrany Slovenskej republiky	307
16.1.5.	Záujmové stavby Ministerstva obrany Slovenskej republiky	307
16.2.	Civilná ochrana obyvateľstva	308
16.2.1.	Pôsobnosť Bratislavského samosprávneho kraja	308
16.3.	Ochrana pred požiarimi	309
16.4.	Ochrana pred povodňami	311
16.4.1.	Pôsobnosť samosprávneho kraja	311
16.4.2.	Aktuálny stav v oblasti ochrany pred povodňami	313
16.5.	Prevenencia závažných priemyselných havárií	314
17.	Koncepcia starostlivosti o životné prostredie vrátane požiadaviek na hodnotenie z hľadiska predpokladaných vplyvov na životné prostredie	316
17.1.	Ovzdušie	316
17.2.	Voda	322
17.2.1.	Hodnotenie kvality povrchových vôd	322
17.2.2.	Hodnotenie kvality podzemných vôd	323
17.2.3.	Ochrana prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov	324
17.2.4.	Vodárenské toky	325
17.2.5.	Vodohospodársky významné toky	325
17.2.6.	Protipovodňová ochrana na území Bratislavského kraja	326
17.3.	Pôda	327
17.3.1.	Ohrozenie pôdy eróziou	328
17.3.2.	Kontaminácia pôdy	328
17.3.3.	Acidifikácia pôdy	329
17.4.	Žiarenie a rádioaktivita	329
17.5.	Hluk	331
17.6.	Odpadové hospodárstvo	332
17.7.	Environmentálne záťaž na území Bratislavského kraja	340
18.	Vymedzenie a vyznačenie prieskumných území, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov	341
19.	Dôsledky a technické zabezpečenie predpokladanej ťažby nerastov	341
20.	Hodnotenie navrhnutého riešenia najmä z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územno-technických dôsledkov	342
21.	Vyhodnotenie perspektívneho použitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu na nepoľnohospodárske účely	346

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1. Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši

Hlavné ciele Územného plánu regiónu Bratislavského samosprávneho kraja (ÚPN-R BSK) vychádzajú z cieľov vyjadrených v §1 stavebného zákona (zákon č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov), podľa ktorého „územné plánovanie vytvára predpoklady pre trvalý súlad všetkých činností v území s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja, na šetrné využívanie prírodných zdrojov a na zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt.“

Ciele, ktoré sa v riešení ÚPN-R BSK pri rozvoji Bratislavského samosprávneho kraja sledujú, sú najmä:

1. dosiahnutie vyváženého rozvoja kraja vo všetkých jeho socioekonomických, územnotechnických environmentálnych a kultúrohistorických stránkach,
2. dosiahnutie zapojenia kraja do medzinárodných a celoslovenských sídelných a hospodárskych sústav,
3. podporovanie rozvoja kraja na základe rovnocenného zohľadnenia endogénnych a exogénnych podmienok a potenciálov rozvoja,
4. zdôraznenie špecifik kraja vyplývajúcich najmä z lokalizácie hlavného mesta Slovenska na jeho území, polohového potenciálu kraja vyplývajúcej z polohy na hranici troch štátov a zohľadňujúc otvorené možnosti schengenského priestoru Európskej únie.

Ďalej v súlade s ustanoveniami §10 stavebného zákona ÚPN-R BSK sleduje ciele ustanovenia:

5. zásad a regulatívov štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania a funkčného využívania územia z hľadiska jeho trvalo udržateľného rozvoja ustanovenie urbanizácie, priemyslu, poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, vodného hospodárstva, environmentalistiky a cestovného ruchu,
6. zásad a regulatívov usporiadania verejného dopravného a technického vybavenia,
7. zásad a regulatívov starostlivosti o životné prostredie, územného systému ekologickej stability, tvorby krajiny a ochrany kultúrnych pamiatok, pamiatkových rezervácií a pamiatkových zón,
8. zásad a regulatívov priestorových požiadaviek ochrany a využívania prírodných zdrojov a významných krajinných prvkov,
9. vzájomnej nadväznosti územného rozvoja regiónu a jeho obcí a väzieb na susediace regióny,
10. verejnoprospešných stavieb a chránených častí krajiny.

2. Vyhodnotenie doterajšieho územného plánu

Územný plán veľkého územného celku Bratislavského kraja (ďalej ako ÚPN VÚC) bol obstaraný Ministerstvom životného prostredia SR a bol vypracovaný v polovici deväťdesiatych rokov minulého storočia. Schválený bol uznesením vlády SR č. 27/1998 a jeho záväzná časť bola vyhlásená nariadením vlády Slovenskej republiky

č. 64/1998 Z.z. V priebehu času bola táto územnoplánovacia dokumentácia aktualizovaná zmenami a doplnkami. Zmeny a doplnky boli vypracované v roku 2000, ktoré boli schválené uznesením vlády Slovenskej republiky č. 183/2001 a záväzná časť vyhlásená nariadením vlády Slovenskej republiky č. 336/2001 Z. z. a v roku 2002, ktoré boli schválené uznesením vlády Slovenskej republiky a záväzná časť vyhlásená nariadením vlády Slovenskej republiky č.20/2003 Z. z.

Zmeny a doplnky ÚPN VÚC vypracované v roku 2000 a 2002 obstaralo Ministerstvo životného prostredia SR.

Zmeny a doplnky ÚPN VÚC 1/2003 a 1/2005 boli obstarané Bratislavským samosprávnym krajom v roku 2003 a v roku 2005. Zmeny a doplnky ÚPN VÚC 1/2003 boli schválené uznesením Zastupiteľstva BSK č. 59/2007. Znenie záväznej časti ÚPN VÚC 1/2003 bolo vydané Všeobecne záväzným nariadením Bratislavského samosprávneho kraja č. 18/2007 zo dňa 26.9.2007. Zmeny a doplnky ÚPN VÚC 1/2005 boli schválené uznesením Zastupiteľstva BSK č. 3/2008. Znenie záväznej časti ÚPN VÚC 1/2005 bolo vydané Všeobecne záväzným nariadením Bratislavského samosprávneho kraja č. 20/2008 zo dňa 20.2.2008.

V roku 2008 bolo vypracované súhrnné znenie ÚPN VÚC v znení zmien a doplnkov 2000, 2002, 1/2003, 01/2005. Predchádzajúce zmeny a doplnky ÚPN VÚC reagovali na požiadavky aktualizácie vyplývajúce z potreby zosúladiť riešenie so záväznou časťou Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001, riešenia otázok priemyselných parkov, ako aj na niektoré ďalšie otázky, riešiace aktuálne potreby pri rozhodovaní. V priebehu času, v dôsledku celkového spoločenského a sídelného vývoja ostatných 20-tich rokov prišlo k novým podmienkam a požiadavkám na zabezpečenie rozvojových možností v kraji, na ktoré musí reagovať aj územný plán regiónu. V dôsledku toho sa Bratislavský samosprávny kraj rozhodol objednať spracovanie nového územného plánu.

3. Údaje o súlade riešenia územia so zadaním a so súborným stanoviskom

V roku 2010 bolo v súlade so stavebným zákonom spracované Zadanie, ktoré bolo po riadnom pripomienkovaní schválené Zastupiteľstvom Bratislavského samosprávneho kraja uznesením č. 41/2011 zo dňa 24.06.2011.

Koncept územného plánu regiónu Bratislavského kraja (ÚPN-R BSK) bol spracovaný v súlade so zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v platnom znení (stavebný zákon), vyhláškou č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii a v plnej miere rešpektoval a bol v súlade so schváleným Zadaním.

V apríli a máji 2012 sa v súlade s ustanovením § 21 stavebného zákona uskutočnilo prerokovanie Konceptu ÚPN-R BSK aj s verejnou prezentáciou. V uvedenom čase sa taktiež uskutočnilo prerokovanie Správy o hodnotení strategického dokumentu ÚPN-R BSK podľa Prílohy č. 5 k zákonu č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Pripomienky ku konceptu boli riadne vyhodnotené a prerokované. Na základe výsledkov prerokovania konceptu bolo vypracované Súborné stanovisko, ktoré bolo Zastupiteľstvom BSK na jeho riadnom zasadnutí v októbri 2012 schválené.

Návrh ÚPN-R BSK bol spracovaný ako invariantné riešenie v súlade so schváleným súborným stanoviskom.

B. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU REGIÓNU

1. Vymedzenie riešeného územia

Riešené územie územného plánu regiónu Bratislavského samosprávneho kraja je vymedzené hranicami Bratislavského kraja a územiaми okresov ležiacich na území kraja, t.j. okresmi hlavného mesta Bratislava I. až V., okresmi Malacky, Senec a Pezinok a vojenským obvodom Záhorie, ktorého územie sa rieši samostatnou územnoplánovacou dokumentáciou.

2. Väzby vyplývajúce z riešenia a zo záväzných častí Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001

Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) bola schválená uznesením vlády SR v roku 2001 a jej záväzná časť bola vydaná nariadením vlády SR č. 528/2002 Z. z., ktorým sa vyhlasuje záväzná časť Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001. V roku 2006 bola aktualizovaná smerná časť KURS 2001 bez zmien v jej záväznej časti. V roku 2011 boli vládou SR schválené zmeny a doplnky č.1 Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001, ktoré boli schválené uznesením č. 513 z 10. augusta 2011. Nariadením vlády SR č. 461/2011 zo 16. novembra 2011 boli vyhlásené zmeny a doplnky záväznej časti KURS 2001.

Záväzná časť KURS 2001 v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001 (ďalej ako KURS 2001) vo vzťahu k územia Bratislavského kraja vyjadruje v regulatívoch tieto koncepčné princípy a rozvojové zámery, ktoré v zmysle §10 zákona č. 50/1976 Zb. v znení zmien a doplnkov musia byť v riešení ÚPN R-NSK zosúladené:

1. V oblasti medzinárodných súvislostí usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

1.1. Upevňovať priame väzby na jednu z hlavných európskych urbanizačných osí v smere Stuttgart – Ulm – Mníchov – Salzburg/Linz – Viedeň/Bratislava – Budapešť – Belehrad, a to najmä prepojeniami v oblasti Bratislavy a pozdĺž toku Dunaja.

1.2. Rozvíjať ťažiská osídlenia a sídla pozdĺž spojnic

1.2.1. katowickej a viedenskej aglomerácie,

1.4. Rozvíjať bratislavsko-trnavské ťažisko osídlenia ako súčasť vyššej celoeurópskej aglomerácie Viedeň – Bratislava – Győr s dominantným centrom tvoreným hlavným mestom Bratislava ako jedným z jadier tejto európskej rozvojovej aglomerácie.

1.6. Vytvárať nadnárodnú sieť spolupráce medzi jednotlivými mestami, regiónmi a ostatnými aktérmi územného rozvoja v Slovenskej republike a okolitých štátoch s využitím väzieb jednotlivých sídiel a sídelných systémov v euroregiónoch a ďalších oblastiach cezhraničnej spolupráce.

1.7. Rozvíjať dotknuté sídla na trasách multimodálnych koridorov, predovšetkým v uzloch križovania týchto koridorov v smere sever – juh a západ – východ.

2. V oblasti celoštátnych a nadregionálnych súvislostí usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

2.1. Formovať základnú makrokonceptiu sídelných štruktúr Slovenskej republiky v smere vytvárania polycentrickej siete ťažísk osídlenia a miest, ktorých prepojenia budú podporované rozvojovými osami. Rozvojom polycentrickej sídelnej štruktúry sledovať naviazanie sa na celoeurópsku polycentrickú sídelnú sústavu a komunikačnú kostru prostredníctvom medzinárodne odsúhlasených dopravných koridorov.

2.4. Podporovať predpoklady vytvorenia homogénneho bratislavsko-trnavsko-nitrianskeho ťažiska osídlenia medzinárodného významu s prepojením na najvyššiu európsku polycentrickú sústavu aglomerácií a miest.

2.5. Zabezpečovať rozvojovými osami pozdĺž komunikačných prepojení medzinárodného a celoštátneho významu sídelné prepojenia na medzinárodnú

sídelnú sieť, ako aj konzistenciu a rovnocennosť rozvojových podmienok ostatného územia Slovenskej republiky.

2.6. Formovať sídelnú štruktúru na celoštátnej a nadregionálnej úrovni prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov.

2.7. Podporovať rozvoj sídelných centier, ktoré tvoria základné terciárne centrá osídlenia, rozvojové centrá hospodárskych, obslužných a sociálnych aktivít ako pre priliehajúce zázemie, tak pre príslušný regionálny celok, a to hierarchickým systémom pozostávajúcim z týchto skupín centier:

2.8. Podporovať rozvoj špecifických centier:

2.8.1. mesto Bratislava ako špecifické centrum plniace funkcie hlavného mesta štátu a centra európskeho významu,

2.12. Podporovať rozvoj centier druhej skupiny, ktoré tvoria jej druhú podskupinu: ... , Pezinok, ...

2.13. Podporovať rozvoj centier tretej skupiny, ktoré tvoria jej prvú podskupinu: ... , Malacky, ... , Senec.

2.14. Podporovať rozvoj centier tretej skupiny, ktoré tvoria jej druhú podskupinu: ... , Modra, ...

2.15. Podporovať rozvoj centier štvrtej skupiny: ... , Stupava, ...

2.16. Podporovať rozvoj centier piatej skupiny: ... , Svätý Jur, ...

2.17. Podporovať rozvoj kvartérnych centier, predovšetkým v aglomeráciách s najväčším predpokladom zabezpečenia rozvoja kvartérnych aktivít, akými sú:

2.17.1. bratislavsko-trnavsko-nitrianska aglomerácia,

2.18. Podporovať ako ťažiská osídlenia najvyššej úrovne:

2.18.1. bratislavsko-trnavské ťažisko osídlenia ako najvýznamnejšiu aglomeráciu európskeho medzinárodného významu,

2.22. Podporovať ťažiská osídlenia ako rozvojové sídelné priestory vytváraním ich funkčnej komplexnosti so zohľadnením ich regionálnych súvislostí.

2.23. Podporovať nástrojmi územného rozvoja diverzifikáciu ekonomickej základne ťažísk osídlenia pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území.

2.24. Sledovať pri decentralizácii riadenia rozvoja územia vytváranie polycentrických systémov – sietí miest a aglomerácií, ktoré efektívne podporujú vytváranie vyššej funkčnej komplexnosti regionálnych celkov.

2.25. Formovať ťažiská osídlenia uplatňovaním princípov dekoncentrovanej koncentrácie.

2.27. Podporovať budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry.

Podporovať ako rozvojové osi prvého stupňa:

2.27.1. považskú rozvojovú os: Bratislava – Trnava – Trenčín – Žilina,

2.27.9. záhorsku rozvojovú os: Bratislava – Malacky – Kúty – hranica s Českou republikou,

2.28. Podporovať ako rozvojové osi druhého stupňa:

2.28.1. žitnoostrovno-dunajskú rozvojovú os: Bratislava – Dunajská Streda – Komárno – Štúrovo,

2.29. Podporovať ako rozvojové osi tretieho stupňa:

2.29.3. malokarpatskú rozvojovú os: Modra – Smolenice – Chtelnica – Vrbové,

2.29.6. podunajskú rozvojovú os: Senec – Galanta – Nové Zámky,

3. V oblasti rozvoja vidieckeho priestoru a vzťahu medzi mestom a vidiekom

3.1. Podporovať vzťah urbánnych a rurálnych území v novom partnerstve založenom na integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka a prírodných, kultúrno-historických a urbanisticko-architektonických daností pričom pri ich rozvoji zohľadniť koordinovaný proces prepojenia sektorových strategických a rozvojových dokumentov.

3.2. Zachovávať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a historicky utvorenej okolitej krajiny; zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov.

3.3. Pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať ich ekonomické danosti, špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru.

3.4. Vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centráram, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života.

4. V oblasti zachovania, zhodnotenia a využívania kultúrneho dedičstva

4.1. Posudzovať pri rozvoji územia význam a hodnoty jeho kultúrno-historických daností v nadväznosti na všetky zámery v sociálno-ekonomickom rozvoji.

4.2. Zohľadňovať a revitalizovať v územnom rozvoji:

4.2.1. územia lokalít zapísaných v Zozname svetového dedičstva,

4.2.2. pamiatkový fond, ktorý tvoria pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a národné kultúrne pamiatky, ako aj ochranné pásma všetkých kategórií pamiatkového fondu ,

4.2.3. územia historických jadier miest a obcí,

4.2.4. známe a predpokladané archeologické náleziská a archeologické nálezy,

4.2.5. územia miest a obcí, kde je zachytený historický stavebný fond,

4.2.6. novodobé architektonické a urbanistické diela,

4.2.7. areály architektonických diel s dotvárajúcim prírodným prostredím,

4.2.8. historické technické diela,

4.2.9. historické krajinné štruktúry vrátane území s rozptýleným osídlením.

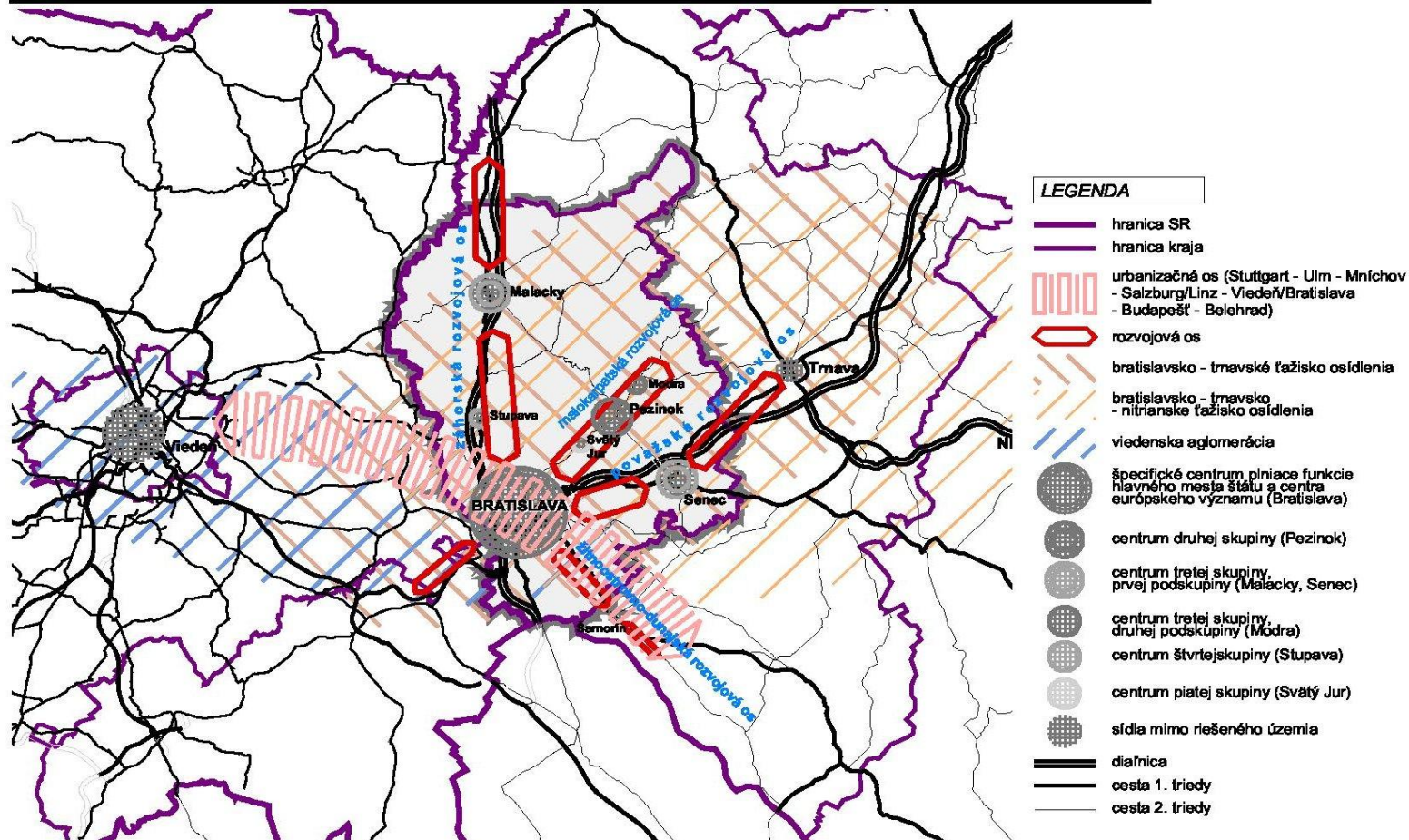
4.3. Rešpektovať objekty, súbory alebo areály objektov, ktoré sú navrhované na vyhlásenie za národné kultúrne pamiatky, územia navrhované na vyhlásenie za pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ochranné pásma, ako aj objekty vedené v evidenciách pamätihodností miest a obcí.

5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody, prírodných zdrojov, nerastného bohatstva a starostlivosti o krajinu a tvorby krajinej štruktúry

5.1. Zabezpečovať nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia pri rešpektovaní a skvalitňovaní územného systému ekologickej stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni národnej, regionálnej aj lokálnej.

- 5.2. Rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia význam a hodnoty jeho prírodných daností. V chránených územiach (európska sústava chránených území NATURA 2000 vrátane navrhovaných, národná sústava chránených území, chránené územia vyhlásené v zmysle medzinárodných dohovorov), v prvkoch prírodného dedičstva UNESCO, v NECONET, v biotopoch európskeho významu, národného významu a v biotopoch druhov európskeho a národného významu zosúladiť využívanie územia s funkciou ochrany prírody a krajiny s cieľom udržania resp. dosiahnutia priaznivého stavu druhov, biotopov a častí krajiny.
- 5.3. Rešpektovať pri umiestňovaní činností do územia hodnotovo-významové vlastnosti krajiny integrujúce v sebe prírodné a kultúrne dedičstvo, nerastné bohatstvo, vrátane energetických surovín, zohľadňovať ich predpokladané vplyvy na životné prostredie, na charakteristický vzhľad krajiny a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov, ako aj elimináciu nežiaducich zmien v charakteristickom vzhľade krajiny.
- 5.4. Zabezpečovať zvýšenie ekologickej stability, prípadne obnovu biotickej integrity a biologickej rozmanitosti v územiach a krajinných segmentoch s narušeným prírodným, resp. životným prostredím.
- 5.5. Zabezpečovať zachovanie a ochranu všetkých typov mokradí, revitalizovať vodné toky a ich brehové územia s cieľom obnoviť integritu a zabezpečiť dlhodobu priaznivé existenčné podmienky pre akvatickú a semiakvatickú biotu vodných ekosystémov.
- 5.6. Identifikovať stresové faktory v území a zabezpečovať ich elimináciu.
- 5.7. Zabezpečovať vhodnú delimitáciu pôdneho fondu v súlade s potenciálom územia.
- 5.8. Uplatňovať účinné krajinoekologické a technické opatrenia na elimináciu negatívnych vplyvov pri využívaní prírodných zdrojov a kultúrno-historických štruktúr.
- 5.9. Rešpektovať kvalitnú poľnohospodársku pôdu ako základný pilier potravinovej bezpečnosti štátu. Zabezpečiť ochranu najkvalitnejších a najproduktívnejších poľnohospodárskych pôd pred ich zástavbou už v rámci územnoplánovacej činnosti. Zabezpečovať ochranu pôdnych zdrojov vhodným a racionálnym využívaním poľnohospodárskej a lesnej krajiny a to aj s dôrazom na zamedzovanie erózie pôdy.
- 5.10. Asanovať a revitalizovať územia s vysokým stupňom environmentálnej záťaže.
- 5.11. Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie prírodných zdrojov, nerastného bohatstva vrátane energetických surovín a obnoviteľných zdrojov energie, eliminovať nadmerné čerpanie neobnoviteľných zdrojov, regulovať využívanie obnoviteľných zdrojov v súlade s mierou ich samoreprodukcie a revitalizovať narušené prírodné zdroje, najmä tie, ktoré sú poškodené alebo zničené následkom klimatických zmien, živelných pohrôm a prírodných katastrof.
- 5.12. Riešiť ochranu nerastného bohatstva a jeho racionálneho využívanie v súlade s organizáciou priestorového usporiadania a funkčného využívania a s požiadavkami na ochranu prírody a krajiny.
- 5.13. Zabezpečovať trvalo ochranu krajiny v zmysle Európskeho dohovoru o krajine smerujúcu k zachovaniu a udržaniu významných alebo charakteristických čŕt krajiny vyplývajúcich z jej historického dedičstva a prírodného usporiadania, alebo ľudskej aktivity.

6. V oblasti hospodárstva a regionálneho rozvoja

6.1. Rozvíjať decentralizovanú štruktúru ekonomiky prostredníctvom vytvorenej polycentrickej sústavy mestského osídlenia, a tým zabezpečovať aj vyváženú socioekonomickú úroveň regiónov v súlade s platnými strategickými a programovými dokumentmi v oblasti regionálneho rozvoja.

6.2. Zabezpečiť dostupnosť trhov a vytvorenie rovnocenných podmienok na podnikanie dobudovaním a modernizáciou územia regiónov verejnou infraštruktúrou.

6.3. Diverzifikovať odvetvovú ekonomickú základňu miest a regiónov a podporovať v záujme trvalej udržateľnosti malé a stredné podnikanie.

6.4. Vytvárať podmienky na rovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva s vyššou kvalifikáciou a zvyšovať vzdelanosťnú úroveň a mobilitu pracovnej sily v regiónoch.

6.5. Sústrediť pozornosť na rozvoj "Globálnej informačnej spoločnosti" v Slovenskej republike predovšetkým skvalitňovaním infraštruktúry komunikačných systémov.

6.6. Zvyšovať kvalitu riadenia a koordinácie nástrojov regionálnej a územnoplánovacej politiky.

6.7. Zvyšovať konkurencieschopnosť a ekonomickú výkonnosť regiónov rozvíjaním inovačného potenciálu regiónov a efektívnejším využívaním existujúcich výrobných zdrojov.

7. V oblasti poľnohospodárskej výroby a lesného hospodárstva

7.1. Stabilizovať výmeru najkvalitnejších pôd, najmä pôd pod závlahami, pôd vinogradov a najlepších bonít a ochranu výmery a kvality pôdy uskutočňovať nielen ako ochranu hospodársko-sociálneho potenciálu štátu, ale aj ako súčasť ochrany prírodného a životného prostredia. V územnom rozvoji rešpektovať zachovalé a prevádzkyschopné závlahové sústavy a odvodňovacie kanálové siete a čerpace stanice.

7.2. Stabilizovať a revitalizovať poľnohospodárske odvetvie diferencovane podľa poľnohospodárskych produkčných oblastí.

7.3. Zabezpečiť v záujme rozvoja vidieka v horských a podhorských oblastiach so sťaženými prírodnými podmienkami primeranú životnú úroveň a zlepšenie kvality života vidieckeho obyvateľstva prostredníctvom podpory vybraných centier s využitím ich prírodného, demografického a kultúrno-historického potenciálu v prospech rozvoja vidieckych oblastí.

7.4. Rozvíjať tradičnú remeselnú výrobu, doplnkové výroby a nevýrobné činnosti súvisiace s poľnohospodárskou a lesnou činnosťou, ako integrovanú súčasť hospodárenia na pôde podporujúce rozvoj vidieka.

7.5. Realizovať ozdravné opatrenia v najviac poškodených lesných spoločenstvách.

7.6. Rešpektovať lesné pozemky a ich ochranné pásmo ako limitujúci prvok pri územnom rozvoji krajiny.

7.7. Zabezpečiť pri reštrukturalizácii krajiny vrátane projektov pozemkových úprav podmienky pre uplatňovanie zásad tvorby krajiny s rešpektovaním špecifických foriem osídlenia a historických krajinných štruktúr v typickom charaktere poľnohospodárskej krajiny.

8. V oblasti priemyslu a stavebníctva

8.1. Vychádzať pri územnom rozvoji predovšetkým z princípu rekonštrukcie a sanácie existujúcich priemyselných a stavebných areálov.

8.2. Podporovať budovanie rôznych typov priemyselných parkov vo všetkých regiónoch Slovenskej republiky na základe zhodnotenia ich externých a interných lokalizačných faktorov.

8.3. Vychádzať pri rozvoji priemyslu a stavebníctva nielen z ekonomickej a sociálnej, ale aj územnej a environmentálnej únosnosti územia v súčinnosti s hodnotami a limitami kultúrno-historického potenciálu územia a historického stavebného fondu so zohľadňovaním špecifík jednotlivých regiónov Slovenskej republiky a využívať pritom predovšetkým miestne suroviny.

8.4. Vychádzať pri vytváraní a prevádzke výrobných kapacít z využitia komparatívnych výhod regiónu (poloha, ekonomický potenciál, disponibilné zdroje).

9. V oblasti rozvoja rekreácie a turizmu

9.1. Podporovať tie druhy a formy turizmu, ktoré sú predmetom medzinárodného záujmu a ktoré z hľadiska potenciálu patria medzi ťažiskové formy na Slovensku (vidiecky cestovný ruch a agroturistika, mestský a kultúrno-poznávací cestovný ruch, zimný cestovný ruch a zimné športy, kúpeľný a zdravotný cestovný ruch, letná turistika a pobyty pri vode).

9.2. Nadviazať na medzinárodný turizmus, a to najmä sledovaním turistických tokov a dopravných trás prechádzajúcich, resp. končiacich v Slovenskej republike. Venovať väčšiu pozornosť aktívnemu zahraničnému turizmu, cezhraničným vzťahom a malému prihraničnému turizmu.

9.3. Previazať dôslednejšie ciele rekreačného a poznávacieho turizmu.

9.4. Dotvoriť funkčno-priestorový systém rekreácie a turizmu na celoslovenskej úrovni vytváraním siete rekreačných územných celkov, siete rekreačných záujmových území väčších miest a siete ucelených území vidieckeho osídlenia.

9.5. Viazat' lokalizáciu služieb zabezpečujúcich proces rekreácie a turizmu prednostne do sídiel s cieľom zamedziť neodôvodnené rozširovanie rekreačných útvarov vo voľnej krajine s využitím obnovy a revitalizácie historických mestských a vidieckych celkov a objektov kultúrnych pamiatok.

9.6. Podporovať podmienky na prímestskú rekreáciu obyvateľov miest v ich záujmovom území.

9.9. Na podporu rozvojových smerov turizmu využívať železničnú a cestnú dopravu, rozvoj a prepájanie cyklotrás, ako aj budovanie príslušnej technickej infraštruktúry.

9.10. Zabezpečovať na územiach európskej sústavy chránených území a územiach národnej sústavy chránených území funkcie spojené s rozvojom turizmu a rekreácie tak, aby nedochádzalo k zhoršeniu stavu ochrany týchto území a predmetu ich ochrany.

10. V oblasti rozvoja sociálnej infraštruktúry

10.1. Školstvo

10.1.1. Podporovať rovnomerný rozvoj škôl, vzdelávacích, školiacich a preškolovacích zariadení na území štátu.

10.1.2. Znižovať regionálne rozdiely v úrovni vzdelania podporou vzdelávacích centier v prirodzených sídelných centrách a prispôbovať sieť stredných škôl trhu práce a podporovaným ekonomickým aktivitám.

10.1.3. Diverzifikovať vysokoškolské štúdium predovšetkým do území, ktoré sú ekonomicky problémové a ktoré potrebujú nové rozvojové impulzy. V týchto územiach vytvárať, v súčinnosti s podporou adekvátnych ekonomických aktivít,

vysoké školy podstatne viac zamerané na prax, t.j. zabezpečujúce štúdium na bakalárskej úrovni a sledujúce podporované ekonomické aktivity.

10.1.4. Podporovať vytváranie stredných odborných škôl, ktoré poskytujú pomaturitné vzdelávanie v rámci jednotlivých regiónov.

10.2. Zdravotníctvo

10.2.1. Rozvíjať zdravotnícke zariadenia v záujme ich optimálneho využitia v rovnocennej prístupnosti obyvateľov.

10.2.2. Podporovať zdravotnícke služby pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti, a to najmä v oblastiach vzdialenejších od sídelných centier.

10.2.3. Rozšíriť kapacitu liečební, hospicov a domov ošetrovateľskej starostlivosti v súlade s potrebami obyvateľstva v regiónoch.

10.3. Sociálne veci

10.3.1. Podporovať rozvoj a dostupnosť sociálnych služieb poskytovaných v zariadeniach sociálnych služieb v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb a potrebami obyvateľov v území a opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávaných v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

10.3.2. Vytvoriť podmienky pre postupné transformovanie veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb na komunitne orientované formy sociálnych služieb, spojené s modernizáciou a zvyšovaním kvality poskytovaných služieb a ich efektívnym zabezpečovaním a vytvoriť podmienky na pokračovanie procesu transformácie a humanizácie zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

10.4. Kultúra a umenie

10.4.1. Podporovať rovnomerne prevádzku a činnosť existujúcej siete kultúrnych zariadení v regiónoch ako neoddeliteľnej súčasť existujúcej infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu.

11. V oblasti rozvoja nadradeného dopravného vybavenia

11.1. Stabilizovať základné zónovanie Slovenskej republiky v priestoroch

11.1.1. Bratislava,

11.2. Rešpektovať nadradené postavenie paneurópskych multimodálnych koridorov Medzinárodného dopravného fóra (ďalej len ITF), ktorá je nástupníckou organizáciou Európskej konfederácie ministrov dopravy (CEMT) a dopravných sietí TEN-T. V ich rámci rešpektovať prioritnú pozíciu projektov európskeho záujmu

11.2.1. železničnej infraštruktúry osi (Paríž – Štrasburg – Štutgard – Viedeň) Bratislava, na území Slovenska alokovanej a plánovanej v rámci paneurópskeho multimodálneho koridoru č. V. vetva Va,

11.2.2. infraštruktúry vnútrozemskej vodnej cesty Rýn – Mohan – Dunaj, na území Slovenska alokovanej a plánovanej v rámci paneurópskeho multimodálneho koridoru č. VII.,

11.2.3. železničnej infraštruktúry osi (Gdansk – Varšava – Katovice – Brno/Žilina) – Bratislava – (Viedeň), na území Slovenska alokovanej a plánovanej v rámci paneurópskych multimodálnych koridorov č. V. vetva Va. a VI.,

11.2.4. cestnej infraštruktúry osi (Gdansk – Varšava – Katovice – Brno/Žilina) – Bratislava – (Viedeň), na území Slovenska alokovanej a plánovanej v rámci paneurópskych multimodálnych koridorov č. V. vetva Va. a VI.

11.3. Rešpektovať dopravné siete a zariadenia TEN-T a európskych dohôd alokované a plánované v trasách paneurópskych multimodálnych koridorov ITF

11.3.1. multimodálny koridor č. IV. (Berlín/Norimberg – Praha – Kúty) – Bratislava/Rusovce – (Budapešť – Rumunsko/Turecko/Grécko) lokalizovaný pre

cesty siete TEN-T, (Berlín/Norimberg – Praha – Kúty) – Bratislava – (Nové Zámky – Štúrovo –Budapešť – Rumunsko/Turecko/Grécko) lokalizovaný pre konvenčné trate železničnej a kombinovanej dopravy siete TEN-T,

11.3.2. multimodálny koridor č. V. vetva Va. (Rakúsko) – Bratislava/Jarovce – (Žilina – Košice – Záhор/Čierna nad Tisou –Užhorod – Ľvov) lokalizovaný pre cesty, pre konvenčné trate železničnej a kombinovanej dopravy a pre vysokorýchlostnú železničnú trať Bratislava – (Žilina),

11.3.4. multimodálny koridor č. VII. vodná cesta Dunaj s verejnými prístavmi v Bratislave, ... ,

11.3.5. hlavné železničné uzlové body a základné verejné terminály kombinovanej dopravy siete TEN-T v Bratislave (multimodálne koridory č. IV. a V. – vetva Va), ... ,

11.3.6. letiská siete TEN-T pre medzinárodnú dopravu v Bratislave (multimodálne koridory č. IV. a V. vetva Va), ... ,

11.7. Rešpektovať dopravnú infraštruktúru zaradenú podľa európskych dohôd (AGR) koridory ciest

11.7.2. E 65 (Malmö – Štetín – Praha – Brno – Břeclav) – Bratislava – (Rajka – Záhreb – Split – Tripoli – Chania),

11.7.3. E 75 (Vardo – Helsinki – Gdaňsk – Katowice – Český Těšín – Žilina) – Bratislava – (Győr – Budapešť – Belehrad – Skopje – Solún – Atény – Sitia),

11.7.4. E 58 (Viedeň) – Bratislava – (Zvolen – Košice – Vyšné Nemecké –Užhorod – Kišinev – Odesa – Cherson – Rostov na Done),

11.7.9. E 571 Bratislava – (Zvolen – Košice),

11.8. Rešpektovať dopravnú infraštruktúru navrhovanú ako upravená existujúca alebo výhľadová súčasť medzinárodných cestných sietí

11.8.2. (Kittsee) – Bratislava/(Jarovce) – Rovinka – Ivanka pri Dunaji sever – Bratislava/Rača – Marianka – Stupava juh – (Marchegg),

11.9. Rešpektovať dopravnú infraštruktúru zaradenú podľa európskych dohôd (AGC, AGTC) koridory konvenčných tratí a zariadenia železničnej a kombinovanej dopravy

11.9.2. trate E 52, C – E 52 (Viedeň – Marchegg) – Bratislava – (Galanta – Nové Zámky – Štúrovo –Szob – Budapešť – Nyíregyháza)

11.9.3. trate E 61, C – E 61 (Štokholm – Berlin – Praha – Lanžhot – Kúty) – Bratislava/Rusovce – (Hegyeshalom), Bratislava – (Nové Zámky – Komárno – Komárom – Budapešť)

11.9.4. trať E 63 (Viedeň – Kittsee) – Bratislava – Leopoldov – Žilina, Galanta – Leopoldov, C – E 63 (Viedeň – Kittsee) – Bratislava – Leopoldov – Žilina – Čadca – Skalité – (Czechowice-Dzedzice), Galanta – Leopoldov,

11.9.6. základné verejné terminály kombinovanej dopravy medzinárodného významu v Bratislave, Žiline, Košiciach a Dobrej (ako náhrada za terminál v Čiernej nad Tisou, terminál typu Hub v Leopoldove,

11.10. Rešpektovať dopravnú infraštruktúru navrhnutú na zaradenie do európskych dohôd (AGC, AGTC) koridory tratí a zariadenia železničnej a kombinovanej dopravy

11.10.1. trať Bratislava/Nové Mesto – Letisko M.R. Štefánika,

11.10.2. trať Letisko M.R. Štefánika – Bratislava/Ústredná nákladná stanica (ÚNS),

11.10.3. trať Bratislava/Predmestie – Bratislava/Filiálka – Bratislava/Petržalka,

11.10.4. trať Bratislava/Filiálka – Bratislava/Nové Mesto,

11.10.5. trať Letisko M.R. Štefánika – Bernolákovo, výhľad,

11.10.6. trať Letisko M.R. Štefánika – Bratislava/Vajnory, výhľad,

11.11. Rešpektovať dopravnú infraštruktúru zaradenú podľa kritérií medzinárodných leteckých organizácií – letiská hlavnej siete pre medzinárodnú dopravu

11.11.1. Bratislava/Letisko M.R. Štefánika,

11.13. Rešpektovať dopravnú infraštruktúru zaradenú podľa európskych dohôd AGN Európska dohoda o hlavných vnútrozemských vodných cestách medzinárodného významu, existujúce aj plánované a Protokolu k Dohode AGTC o kombinovanej doprave po vnútrozemských vodných cestách k európskej dohode o najdôležitejších trasách medzinárodnej kombinovanej doprave a súvisiaci objektoch z roku 1991

11.13.1. E 80, C – E 80 rieka Dunaj s verejnými prístavmi a terminálmi kombinovanej dopravy v prístavoch P 80 – 38, C – P 80 – 38 Bratislava, ... ,

11.13.3. E 20, E 30, C – 20, C – E 30 koridor rieky Morava na území Slovenska ako súčasť prepojenia vodných ciest Dunaj – Odra – Labe.

11.15. Rešpektovať dopravnú infraštruktúru celoštátnej úrovne – koridory ciest

11.15.1. Bratislava – (Dunajská Streda – Nové Zámky – Veľký Krtíš – Lučenec) (s existujúcimi a plánovanými komunikáciami),

11.15.10. Ivanka pri Dunaji juh – Senec – Sládkovičovo – Sereď,

11.16. Rešpektovať dopravnú infraštruktúru nadregionálnej úrovne – koridory konvenčných železničných tratí

11.16.1. Bratislava – (Dunajská Streda – Komárno),

11.17. Rešpektovať dopravnú infraštruktúru nadregionálnej úrovne – koridory ciest

11.17.2. (Angern an der March) – Záhorská Ves – Malacky – (Šaštín-Stráže)/Malacky – Pezinok – Senec – (Šamorín),

11.17.22. Bratislava – Pezinok – Trnava,

11.20. Proporcionalne podporovať doplnkové postavenie dopravnej infraštruktúry medzinárodného, celoštátneho a nadregionálneho významu, ktorá, spolu s paneurópskymi multimodálnymi koridormi ITF a sieťami TEN-T, vytvára nadradenú dopravnú sústavu Slovenskej republiky.

12. V oblasti rozvoja nadradeného technického vybavenia

12.1. Vodné hospodárstvo

12.1.1. Zabezpečiť likvidáciu povodňových škôd z predchádzajúcich rokov a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánov miest a obcí. Nadväzne komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na odvedenie vnútorných vôd v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody.

12.1.2. Zvyšovať podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov s cieľom približovať sa postupne k úrovni vyspelých štátov EÚ.

12.1.3. Zvyšovať využívanie kapacít vybudovaných veľkozdrojov pitnej vody (vodárenských nádrží) urýchlením výstavby prívodov vody a vodovodných sietí v obciach v bilančnom dosahu týchto zdrojov.

12.1.4. Zvyšovať spoľahlivosť zásobovania pitnou vodou rozširovaním diverzifikácie zdrojov, využívaním vzájomného prepojenia zdrojov podzemnej a povrchovej vody a budovaním vodárenských dispečingov.

12.1.5. Zavádzať opatrenia na znižovanie strát vody, orientovať investície na rekonštrukciu diaľkovodných potrubí a vodovodných sietí.

12.1.6. Zabezpečovať územnú prípravu na výstavbu veľkokapacitných zdrojov vody na zásobovanie v deficitných oblastiach a v oblastiach s ohrozenou kvalitou vody a vodohospodárskych diel v súlade s racionálnym využívaním vodohospodárskeho potenciálu.

12.1.7. Zabezpečiť podľa návrhu plánu územného rozvoja a z neho vyplývajúcich potrieb prípravu zdrojov vody tak, aby sa docielil súlad medzi rozvojom vodného hospodárstva, ochranou prírody a ekologickou stabilitou územia.

12.1.8. Zabezpečiť požiadavky v oblasti odkanalizovania s cieľom postupne znižovať rozdiel medzi podielom odkanalizovaných obyvateľov a podielom zásobovaných obyvateľov pitnou vodou.

12.1.9. Zabezpečiť požiadavky v oblasti odkanalizovania s cieľom postupne zosúladiť vypúšťanie odpadových vôd z jestvujúcich kanalizácií a čistiarní odpadových vôd s legislatívou požadovaným stavom.

12.1.10. Zabezpečiť požiadavky v oblasti odkanalizovania s cieľom postupne zvyšovať úroveň v odkanalizovaní miest a obcí v súlade s požiadavkami legislatívy EÚ (budovať čistiarne odpadových vôd v sídlach s verejnou kanalizáciou, budovať verejné kanalizácie s mechanicko-biologickým čistením v aglomeráciách nad 2000 ekvivalentných obyvateľov a pod.).

12.1.11. Prioritne podporovať výstavbu kanalizácií s čistiarnami odpadových vôd v obciach ležiacich v ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov.

12.1.12. Vodné hospodárstvo zamerať na zadržanie vody v povodiach. S týmto cieľom zabezpečiť obnovu povodí tak, aby plnili funkciu zadržiavania a postupného prepúšťania vody, zvlášť pri mimoriadnych situáciách.

12.2. Energetika

12.2.1. Zabezpečiť územné podmienky pre výstavbu nových zariadení na výrobu elektrickej energie a tepla a s tým súvisiacich stavieb, vrátane zabezpečenia územnej prípravy, výstavbu a dobudovanie vnútroštátnych elektrických vedení a zariadení slúžiacich na prenos elektrickej energie, výstavbu ďalších medzinárodných prepojení v súvislosti s liberalizáciou energetiky a s otvorením trhov s elektrickou energiou v súlade so Stratégiou energetickej bezpečnosti SR.

12.2.2. Pre rozvojové zámery zabezpečenia vnútroštátnych a medzinárodných elektrických sietí a zariadení rešpektovať existujúce koridory vedení 220kV a 400kV a navrhované siete v existujúcich, či novo navrhovaných koridoroch

12.2.2.1. koridor pre nové medzištátne 2x400 kV vedenie ZVN v profile Stupava – štátna hranica Rakúsko,

12.2.2.2. koridor pre ďalšie uvažované medzištátne 2x400 kV vedenie ZVN v profile Podunajské Biskupice – ESt Petržalka III. – štátna hranica Rakúsko,

12.2.2.3. koridor pre nové 2x400 kV vedenie ZVN v trase Podunajské Biskupice – (Gabčíkovo),

12.2.2.7. koridor pre nové 2x400 kV vedenie ZVN v trase (Križovany) – Podunajské Biskupice, situované súbežne s jestvujúcim 400 kV vedením V439,

12.2.3. Optimalizovať diverzifikované územné vedenie trás potrubných vedení strategických surovín (ropa, zemný plyn) v súlade s rozvojom ropného a plynárenského priemyslu s cieľom udržať a posilniť strategicky dôležité postavenie Slovenska z pohľadu medzinárodných tranzitov a obchodu v Európe.

12.2.4. Rešpektovať územný dopad prepojenia Slovenskej republiky na tranzitný plynovod JAMAL a potrebu výstavby ďalších zásobníkov plynu.

12.2.5. Akceptovať v územnom rozvoji potrebu dobudovania skladovacích kapacít pre núdzové zásoby ropy v objeme 90 dní spotreby uplynulého roku a stavieb na zabezpečenie diverzifikácie zásobovania Slovenska ropou.

12.2.6. Presadzovať uplatnením energetickej politiky Slovenskej republiky, regionálnej energetickej politiky a využitím kompetencie miestnych orgánov samosprávy budovanie kogeneračných zdrojov na výrobu elektriny a tepla a tam, kde

je to ekonomicky a environmentálne zdôvodniteľné, udržať a inovovať už vybudované systémy s centralizovaným zásobovaním obyvateľstva teplom.

12.2.7. Vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike.

12.2.8. Podporovať a presadzovať v regiónoch s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, malé vodné elektrárne a pod.) pre potreby obyvateľstva i služieb.

12.3. Odpadové hospodárstvo

12.3.1. Usmerniť cieľové smerovanie nakladania s určenými druhmi a množstvami odpadov v určenom čase, budovania nových zariadení na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov, ako aj budovania zariadení na iné nakladanie s odpadmi v území v súlade s Programami odpadového hospodárstva.

12.3.2. Vytvárať územné predpoklady na zabezpečenie zneškodňovania nebezpečných odpadov ako podmienku ďalšieho rozvoja niektorých priemyselných odvetví.

12.3.3. Koordinovať a usmerňovať výstavbu nových skládok tak, aby kapacitne a spádovo zabezpečili požiadavky na ukladanie odpadov v jednotlivých regiónoch podľa ich špecifickej potreby.

12.3.4. Vytvárať územné podmienky na výstavbu regionálnych podnikov a prevádzok na separáciu a recykláciu odpadov a spaľovní odpadov pre jednotlivé oblasti s ich lokalizáciou v optimálnom dosahu najväčších producentov odpadov.

3. Základné demografické, sociálne a ekonomické východiská podmieňujúce rozvoj územia

3.1. Retrospektívny vývoj obyvateľstva

Pri sčítaní ľudu, domov a bytov v roku 1970 bol počet obyvateľov Bratislavského kraja 459 975, pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 602 436 obyvateľov tzn. že počet obyvateľov sa do roku 2011 vzhľadom na rok 1970 zvýšil o 142 461 osôb (t.j. o 31,0 %). Najvyšší nárast počtu obyvateľov bol zaznamenaný v rokoch 1970-1980 (počet obyvateľov kraja sa zvýšil o 83 825 obyvateľov, t.j. o 18,2 %). V ďalšom decéniu (r. 1980-1991) sa počet obyvateľov zvýšil o 62 551 obyvateľov, t.j. o 11,5 %. V rokoch 1991-2001 došlo v kraji k poklesu obyvateľstva o 7 336 osôb a v období 2001-2011 opäť k nárastu o 3 421 osôb.

Vývoj počtu obyvateľov v okresoch Bratislavského kraja od roku 1970 po rok 2011 prebiehal takto:

Vývoj počtu obyvateľov podľa okresov Bratislavského kraja v r.1970-2011

sídlna štruktúra	počet obyvateľov														
	SLDB 1970	SLDB 1980	SLDB 1991	SODB 2001	SODB 2011	2002 (31.12.)	2003 (31.12.)	2004 (31.12.)	2005 (31.12.)	2006 (31.12.)	2007 (31.12.)	2008 (31.12.)	2009 (31.12.)	2010 (31.12.)	2011 (31.12.)
okres Bratislava I	79 316	59 547	49 018	44 798	38 655	43 977	43 367	42 858	42 241	41 581	41 255	41 032	40 828	41 086	38 788
okres Bratislava II	107 246	119 845	112 419	108 139	108 362	107 991	108 056	108 316	108 647	109 648	110 729	111 837	112 875	113 764	109 136
okres Bratislava III	75 192	72 571	64 485	61 418	61 046	61 606	61 467	61 614	61 728	61 823	62 145	62 673	63 383	63 866	61 470
okres Bratislava IV	44 178	75 606	84 325	93 058	92 030	93 116	92 994	92 926	93 672	94 417	94 701	95 491	96 403	97 092	92 651
okres Bratislava V	.	52 690	131 950	121 259	111 135	120 359	119 649	119 441	119 171	118 622	118 097	117 758	117 572	116 993	111 147
<i>Bratislava, hl.m.SR</i>	<i>305 932</i>	<i>380 259</i>	<i>442 197</i>	<i>428 672</i>	<i>411 228</i>	<i>427 049</i>	<i>425 533</i>	<i>425 155</i>	<i>425 459</i>	<i>426 091</i>	<i>426 927</i>	<i>428 791</i>	<i>431 061</i>	<i>432 801</i>	<i>413 192</i>
okres Malacky	59 101	63 086	62 205	64 354	67 376	64 966	65 448	65 840	66 353	66 873	67 506	68 318	69 198	69 936	67 785
<i>Malacky</i>	<i>11 101</i>	<i>15 218</i>	<i>17 573</i>	<i>17 773</i>	<i>17 051</i>	<i>17 765</i>	<i>17 870</i>	<i>17 858</i>	<i>17 847</i>	<i>17 785</i>	<i>17 887</i>	<i>17 937</i>	<i>18 097</i>	<i>18 132</i>	<i>17 066</i>
<i>Stupava</i>	<i>6 863</i>	<i>8 062</i>	<i>7 834</i>	<i>8 063</i>	<i>9 282</i>	<i>8 158</i>	<i>8 206</i>	<i>8 283</i>	<i>8 433</i>	<i>8 593</i>	<i>8 745</i>	<i>8 940</i>	<i>9 333</i>	<i>9 544</i>	<i>9 345</i>
okres Pezinok	48 546	50 982	52 078	54 164	57 567	54 723	55 043	55 390	55 939	56 518	57 164	57 955	58 767	59 547	57 975

sídelná štruktúra	počet obyvateľov														
	SĽDB 1970	SĽDB 1980	SĽDB 1991	SODB 2001	SODB 2011	2002 (31.12.)	2003 (31.12.)	2004 (31.12.)	2005 (31.12.)	2006 (31.12.)	2007 (31.12.)	2008 (31.12.)	2009 (31.12.)	2010 (31.12.)	2011 (31.12.)
Modra	7 249	7 679	8 090	8 536	8 751	8 557	8 655	8 657	8 704	8 715	8 804	8 888	8 957	8 989	8 795
Pezinok	13 872	17 116	20 515	21 082	21 179	21 095	21 077	21 147	21 334	21 405	21 656	21 839	22 068	22 324	21 263
Svätý Jur	5 286	5 123	4 600	4 614	5 141	4 714	4 743	4 799	4 836	4 929	4 972	5 012	5 167	5 258	5 229
okres Senec	46 396	49 473	49 871	51 825	66 265	52 998	53 763	54 747	55 948	57 271	59 253	61 514	63 680	66 402	67 585
Senec	8 531	10 772	14 357	14 673	17 050	14 811	15 030	15 193	15 357	15 542	15 750	16 019	16 353	16 665	17 289
Bratislavský kraj	459 975	543 800	606 351	599 015	602 436	599 736	599 787	601 132	603 699	606 753	610 850	616 578	622 706	628 686	606 537

Zdroj: Historický lexikón obcí Slovenskej republiky 1970 - 2001, ŠÚ SR

SODB 2011, ŠÚ SR

r. 2002-2011 (stav k 31.12.) - ŠÚ SR

Dynamika vývinu počtu obyvateľov v rokoch sčítaní obyvateľov 1970-2011 zaznamenala v okresoch Bratislavského kraja nasledujúce prírastky resp. úbytky obyvateľstva:

Prírastky resp. úbytky počtu obyvateľov a index rastu podľa okresov Bratislavského kraja v r. 1970-2011

sídelná štruktúra	prírastky/úbytky počtu obyvateľov					index rastu				
	1970-1980	1980-1991	1991-2001	2001-2011	1970-2011	1980/1970	1991/1980	2001/1991	2011/2001	2011/1970
okres Bratislava I	-19 769	-10 529	-4 220	-6 143	-40 661	75,1	82,3	91,4	86,3	48,7
okres Bratislava II	12 599	-7 426	-4 280	223	1 116	111,7	93,8	96,2	100,2	101,0
okres Bratislava III	-2 621	-8 086	-3 067	-372	-14 146	96,5	88,9	95,2	99,4	81,2
okres Bratislava IV	31 428	8 719	8 733	-1 028	47 852	171,1	111,5	110,4	98,9	208,3
okres Bratislava V	.	79 260	-10 691	-10 124	.	.	250,4	91,9	91,7	.
Bratislava, hl.m. SR	74 327	61 938	-13 525	-17 444	105 296	124,3	116,3	96,9	95,9	134,4
okres Malacky	3 985	-881	2 149	3 022	8 275	106,7	98,6	103,5	104,7	114,0
Malacky	4 117	2 355	200	-722	5 950	137,1	115,5	101,1	95,9	153,6
Stupava	1 199	-228	229	1 219	2 419	117,5	97,2	102,9	115,1	135,2
okres Pezinok	2 436	1 096	2 086	3 403	9 021	105,0	102,1	104,0	106,3	118,6
Modra	430	411	446	215	1 502	105,9	105,4	105,5	102,5	120,7
Pezinok	3 244	3 399	567	97	7 307	123,4	119,9	102,8	100,5	152,7
Svätý Jur	-163	-523	14	527	-145	96,9	89,8	100,3	111,4	97,3
okres Senec	3 077	398	1 954	14 440	19 869	106,6	100,8	103,9	127,9	142,8
Senec	2 241	3 585	316	2 377	8 519	126,3	133,3	102,2	116,2	199,9
Bratislavský kraj	83 825	62 551	-7 336	3 421	142 461	118,2	111,5	98,8	100,6	131,0

Zdroj: vlastný výpočet podľa údajov ŠÚ SR zo sčítaní obyvateľov v r. 1970-2011

Zastúpenie jednotlivých okresov na počte obyvateľov Bratislavského kraja je veľmi rôznorodé a ich postavenie v hierarchii podľa počtu obyvateľov v rámci dotknutého kraja v rokoch 1991, 2001 aj 2011 (stav k dňu SODB) sa podstatne nemení. Početne je najväčší okres Bratislava V, ktorého obyvatelia tvorili v roku 2011 18,4 % obyvateľstva kraja, ďalej nasleduje okres Bratislava II (18,0 %) a Bratislava IV (15,3 %). Najmenším okresom podľa počtu obyvateľov je okres Bratislava I, ktorého obyvateľstvo sa na celkovom počte obyvateľov kraja podieľa 6,4 %. Celkovo obyvateľstvo mesta Bratislava tvorí 68,3 % obyvateľstva kraja.

V ďalšom prehľade uvádzame vývoj podielu mestského a vidieckeho obyvateľstva v Bratislavskom kraji v rokoch 1970-2011.

Vývoj podielu mestského a vidieckeho obyvateľstva v Bratislavskom kraji v r. 1970-2011

sídelná štruktúra	podiel obyvateľstva														
	SĽDB 1970	SĽDB 1980	SĽDB 1991	SODB 2001	SODB 2011	2002 (31.12.)	2003 (31.12.)	2004 (31.12.)	2005 (31.12.)	2006 (31.12.)	2007 (31.12.)	2008 (31.12.)	2009 (31.12.)	2010 (31.12.)	2011 (31.12.)
Bratislava, hl.m. SR	66,5	69,9	72,9	71,6	68,3	71,2	70,9	70,7	70,5	70,2	69,9	69,5	69,2	68,8	68,1
ostatné mestá regiónu	11,5	11,8	12,0	12,5	13,0	12,5	12,6	12,6	12,7	12,7	12,7	12,8	12,8	12,9	13,0

sídelná štruktúra	podiel obyvateľstva														
	SLDB 1970	SLDB 1980	SLDB 1991	SODB 2001	SODB 2011	2002 (31.12.)	2003 (31.12.)	2004 (31.12.)	2005 (31.12.)	2006 (31.12.)	2007 (31.12.)	2008 (31.12.)	2009 (31.12.)	2010 (31.12.)	2011 (31.12.)
mestské sídla spolu	78,0	81,7	85,0	84,0	81,3	83,7	83,5	83,4	83,1	82,9	82,6	82,3	82,1	81,7	81,1
vidiecke sídla spolu	22,0	18,3	15,0	16,0	18,7	16,3	16,5	16,6	16,9	17,1	17,4	17,7	17,9	18,3	18,9
Bratislavský kraj	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: databázy ŠU SR

V dôsledku koncentrácie obyvateľstva do Bratislavy vzrástol podiel obyvateľstva Bratislavy na celkovom počte obyvateľov Bratislavského kraja v rokoch sčítania ľudu 1970-1991 zo 66,5 % na 72,9 % a následne pozorujeme od roku 1991 až po súčasnosť pokles podielu obyvateľstva Bratislavy na 68,3 % v roku 2011. Podiel obyvateľstva ostatných miest regiónu na obyvateľstve kraja trvale rastie z hodnoty 11,5 % v roku 1970 na 13,0 % v roku 2011. Plynulá koncentrácia obyvateľstva do mestských sídiel zvyšovala stupeň urbanizácie priestoru Bratislavského kraja v rokoch 1970-1991, čo sa prejavilo v raste podielu mestského obyvateľstva zo 78,0 % na 85,0 %. Od roku 1991 podiel obyvateľstva mestských sídiel trvale klesá až na hodnotu 81,3 % v roku 2010. Na druhej strane, v rokoch 1970-1991 výraznejšie pokleslo zastúpenie vidieckych sídiel z 22,0 % na 15,0 % a od roku 1991 možno badať rast podielu vidieckeho obyvateľstva na 18,7 % v roku 2011.

Podiel okresov na rozlohe a počte obyvateľov Bratislavského kraja bol v roku 2011 nasledujúci:

Vybrané ukazovatele podľa okresov Bratislavského kraja k 31.12. 2011

sídelná štruktúra	výmera v km ²		počet obcí		z toho so štatútom mesta		počet obyvateľov k 31.12. 2011		počet obyv. na km ²
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Bratislava, hl.m. SR	367,7	17,9	1	1,4	1	14,3	413 192	68,1	1 124
Bratislava I	9,6	0,5	1 MČ	-	-	-	38 788	6,4	4 040
Bratislava II	92,5	4,5	3 MČ	-	-	-	109 136	18,0	1 180
Bratislava III	74,7	3,6	3 MČ	-	-	-	61 470	10,1	823
Bratislava IV	96,7	4,7	6 MČ	-	-	-	92 651	15,3	958
Bratislava V	94,2	4,6	4 MČ	-	-	-	111 147	18,3	1 180
okres Malacky	949,5	46,3	26	35,6	2	28,6	67 785	11,2	71
okres Pezinok	375,5	18,3	17	23,3	3	42,9	57 975	9,6	154
okres Senec	359,9	17,5	29	39,7	1	14,3	67 585	11,1	188
Bratislavský kraj	2 052,6	100,0	73	100,0	7	100,0	606 537	100,0	295

Zdroj: databázy ŠU SR; Mestská a obecná štatistika, ŠU SR

Pozn.: MČ = mestská časť

Počet obyvateľov Bratislavského kraja sa v roku 2011 (k 31.12.) podieľal 11,2 %-ami na celkovom počte obyvateľov Slovenskej republiky (5 404 322 obyvateľov) a hustota obyvateľstva kraja 295 obyv./ km² v roku 2011 výrazne prevyšuje celoslovenský priemer (110 obyv./ km²).

3.2. Bilancia pohybu obyvateľstva

Priebeh prirodzeného a migračného pohybu obyvateľstva v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja v rokoch 2001-2011 je tabuľkovo znázornený v prílohe tohto dokumentu.

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že počet obyvateľov Bratislavského kraja od roku 2001 rastie, a to najmä zásluhou migračného prírastku obyvateľstva. Prirodzený pohyb obyvateľstva sa v rokoch 2001-2005 pohyboval v záporných polohách, od roku 2006 sledujeme už prirodzený prírastok obyvateľstva. Najvyšší prirodzený úbytok v sledovanom období 2001-2011 bol v roku 2002, kedy bol úbytok 965 osôb.

Pre porovnanie, v SR dosahoval prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2001-2003 záporné hodnoty a od roku 2004 po rok 2011 kladné hodnoty. Migračné saldo na úrovni Bratislavského kraja sa pohybuje v kladnej polohe po celé obdobie. Najvyšší prírastok obyvateľstva sťahovaním bol v roku 2008, a to 4 680 osôb. V Slovenskej republike dosahuje saldo sťahovania kladné hodnoty po celé obdobie, a zvlášť s rastúcou tendenciou od roku 2002 po rok 2008.

Prirodzený a migračný pohyb obyvateľstva sa zlučuje v celkovom prírastku alebo úbytku obyvateľstva. Za celé obdobie 2001-2011 zaznamenávame v Bratislavskom kraji celkový prírastok obyvateľstva, pričom najvyšší prírastok v počte obyvateľov bol v roku 2011, a to 6 606 osôb. Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že Bratislavský kraj vykazuje priaznivé trendy vývinu prirodzeného pohybu obyvateľstva aj salda sťahovania, ktoré sa odrážajú v celkovom prírastku obyvateľstva.

3.3. Obyvateľstvo podľa druhu pobytu¹

V nasledujúcej tabuľke uvádzame prehľad o obyvateľstve podľa druhu pobytu za jednotlivé okresy Bratislavského kraja.

Obyvateľstvo v roku 2001 podľa druhu pobytu podľa okresov Bratislavského kraja

sídelná štruktúra	Bývajúce obyvateľstvo	Dočasne neprítomné obyvateľstvo	Bývajúce prítomné obyvateľstvo	Dočasne prítomné obyvateľstvo	Prítomné obyvateľstvo
<i>Bratislava, hl.m. SR</i>	428 672	35 820	392 852	30 233	423 085
okres Bratislava I	44 798	5 718	39 080	4 282	43 362
okres Bratislava II	108 139	8 953	99 186	7 661	106 847
okres Bratislava III	61 418	4 743	56 675	5 304	61 979
okres Bratislava IV	93 058	7 613	85 445	7 197	92 642
okres Bratislava V	121 259	8 793	112 466	5 789	118 255
okres Malacky	64 354	3 744	60 610	2 917	63 527
okres Pezinok	54 164	3 316	50 848	2 699	53 547
okres Senec	51 825	3 474	48 351	2 486	50 837
Bratislavský kraj	599 015	46 354	552 661	38 335	590 996

Zdroj: SODB 2001, ŠÚ SR

Pre dosiahnutie reálnejších štatistických údajov by bolo potrebné zefektívnenie legislatívy a metodiky evidencie údajov o prechodne prítomnom či denne prítomnom obyvateľstve. Oproti údajom o počte obyvateľov zo sčítania ľudu v roku 2011 sa predpokladá, že denne prítomné obyvateľstvo v BSK, a predovšetkým v samotnom meste Bratislava, je o niekoľko až sto tisíc obyvateľov vyššie.

3.4. Výhľadový počet obyvateľov

Pri stanovovaní výhľadového počtu obyvateľov Bratislavského kraja je potrebné zohľadniť očakávané dlhodobé trendy demografického vývoja na Slovensku. Tieto boli spracované vo Výskumnom demografickom centre pri INFOSTAT-e v práci Prognóza vývoja obyvateľstva SR do roku 2025 (november 2007). Publikácia je aktualizáciou prognózy vývoja obyvateľstva SR do roku 2025, ktorú vypracoval ŠÚ SR v roku 2002. V prognóze spracovanej klasickou kohortne-komponentnou

¹ Údaje o obyvateľstve podľa druhu pobytu zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 doposiaľ publikované nie sú, vychádzame preto z jediných dostupných a oficiálnych údajov z predchádzajúceho Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001.

Trvale bývajúce obyvateľstvo pri SODB 2001 tvorili osoby, ktoré mali v rozhodujúcom okamihu sčítania na území Slovenskej republiky trvalý pobyt bez ohľadu na to, či boli v rozhodujúcom okamihu sčítania v mieste trvalého bydliska prítomné. Ak neboli v rozhodujúcom okamihu prítomné v mieste trvalého bydliska, boli sčítané ako osoby trvale bývajúce, ale dočasne neprítomné.

Prítomné obyvateľstvo tvorili osoby, ktoré boli v rozhodujúcom okamihu sčítania prítomné na území Slovenskej republiky. Ak neboli v rozhodujúcom okamihu prítomné v mieste svojho trvalého bydliska, boli sčítané v mieste svojho dočasného pobytu ako osoby dočasne prítomné.

metódou je za každý rok prognózovaného obdobia (2007-2025) uvedená podrobná veková štruktúra podľa pohlavia, bilancia pohybu obyvateľstva a ďalšie základné demografické charakteristiky.

V závere práce sa konštatuje, že obdobie najbližších 20 rokov bude charakterizované kontinuálnym pokračovaním populačného starnutia pri zachovaní relatívne stabilného počtu obyvateľov. Za horizontom prognózy, teda po roku 2025, sa procesy úbytku ako aj starnutia obyvateľstva začnú výrazne zrýchľovať.

Počet obyvateľov SR, ktorý je zásadným výstupom prognózy, sa do roku 2025 zásadne nezmení. V prvých dvoch tretinách prognózovaného obdobia bude nárast rýchlejší, nie však razantný. Najvyšší počet obyvateľov v SR by mal byť tesne pred koncom prognózovaného obdobia. Približne od roku 2025 by sa mal začať počet obyvateľov SR znižovať, pričom toto zníženie bude dlhodobé so zrýchľujúcou sa tendenciou. Úroveň populačného starnutia dobre vystihuje priemerný vek obyvateľstva a index starnutia. Priemerný vek obyvateľstva presiahne v roku 2015 hodnotu 40 rokov a v horizonte prognózy sa priblíži k hodnote 43 rokov. Index starnutia presiahne pravdepodobne ešte pred rokom 2025 hraničnú hodnotu 100 a podiel osôb nad 80 rokov stúpne do roku 2025 na 3,7 %. Populačné starnutie na Slovensku bude tak jedným z najintenzívnejších v rámci celej EÚ.

V Prognóze vývoja obyvateľstva SR do roku 2025 (aktualizácia) sa predpokladá do roku 2025 nasledujúci počet obyvateľov:

Prognóza vývoja obyvateľstva SR do r. 2025

počet obyvateľov v roku		
prognóza rok 2015	prognóza rok 2020	prognóza rok 2025
5 471 653	5 510 225	5 521 745

Zdroj: r. 2015-2025 – Prognóza vývoja obyvateľstva SR do roku 2025 (aktualizácia), INFOSTAT, VDC, 2007

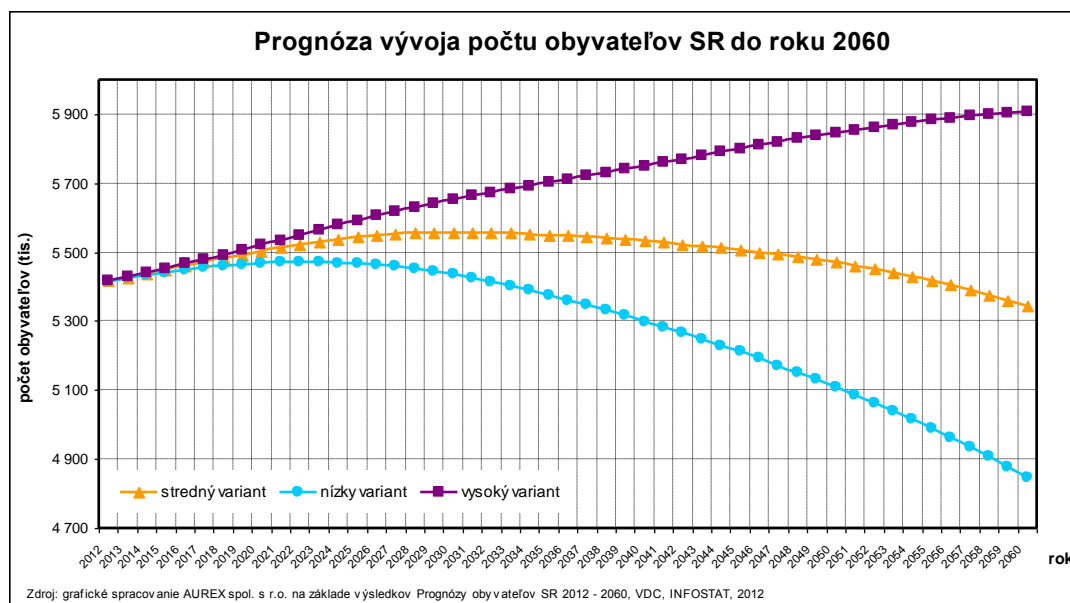
Prognóza vývoja obyvateľstva SR do roku 2025 (aktualizácia) bola ďalej rozpracovaná do podrobnosti jednotlivých okresov s časovým horizontom do roku 2025. „Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025“ (VDC, INFOSTAT, november 2008) je aktualizáciou okresnej prognózy z roku 2004 a nadväzuje na aktualizovanú prognózu vývoja obyvateľstva na celoštátnej úrovni (november 2007).

Podľa Prognózy vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025 (november 2008) sa predpokladá, že vývoj počtu obyvateľov v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja bude do roku 2025 prebiehať nasledovne:

Počet obyvateľov v okresoch Bratislavského kraja podľa prognózy k r. 2015- 2025

sídelná štruktúra	počet obyvateľov v roku		
	r. 2015	r. 2020	r. 2025
Bratislava, hl.m. SR	430 513	429 930	426 139
<i>Bratislava I</i>	37 378	35 695	34 438
<i>Bratislava II</i>	114 648	115 197	114 435
<i>Bratislava III</i>	63 640	63 675	63 125
<i>Bratislava IV</i>	96 632	97 115	96 819
<i>Bratislava V</i>	118 215	118 248	117 322
okres Malacky	70 889	72 375	73 094
okres Pezinok	60 130	61 344	61 842
okres Senec	70 965	76 516	80 058
Bratislavský kraj	632 498	640 166	641 134

Ku koncu roka 2012 vypracovalo Výskumné demografické centrum pri Infostat-e na základe výsledkov SODB 2011 za obyvateľstvo Prognózu obyvateľov SR 2012 - 2060 v troch variantoch vývoja – nízkom, strednom a vysokom. Schematicky sú varianty vývoja obyvateľstva SR do roku 2060 uvedené v nasledujúcom grafe. Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR podľa výsledkov SODB 2011 zatiaľ pracoviskom VDC aktualizovaná nebola.

Pre účely spracovania ÚPN-R BSK vypracoval AUREX spol. s r.o. vlastný odhad vývoja počtu obyvateľov Bratislavského kraja do roku 2030, ktorý vychádza z trendov uvažovaných v oficiálnej aktualizovanej prognóze Výskumného demografického centra (VDC) pri INFOSTAT-e „Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025“ publikovanej v novembri 2008.

Odhad vývoja počtu obyvateľov Bratislavského kraja bol spracovaný ateliérom AUREX spol. s r.o. v troch variantoch – strednom, nízkom a vysokom. Oproti oficiálnej Prognóze vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025 východiskovým obdobím prognózy AUREX-u bol rok 2010 (v prognóze publikovanej VDC to bol koniec roka 2007).

Stredný variant zachováva tendencie vývoja obyvateľstva naznačené v oficiálnej prognóze VDC. Od tohto stredného (najpravdepodobnejšieho) variantu sa odvodili varianty – nízky a vysoký. Jednotlivé demografické koeficienty, ktoré boli použité na výpočet týchto variantných prognóz, boli analyzované na základe možných vstupov, ovplyvnených budúcim sociálno-ekonomickým rozvojom na území regiónu i v štáte. Predpokladom prognózy je vývoj plodnosti, úmrtnosti a migrácie. Očakávaný vývoj hlavných procesov prirodzeného pohybu (pôrodnosť, úmrtnosť) sa predpokladá v týchto variantoch rovnaký, ako sa uvažuje v oficiálnej prognóze VDC. Nízky a vysoký variant sa však líšia scenárom očakávaného vývoja migrácie.

V prípade nízkeho scenára sa uvažuje s nižším migračným saldóm (ako je predpokladané v oficiálnej prognóze VDC) a s prípadným odchodom mladého obyvateľstva zo SR. V strednodobom výhľade bude Slovensko pre migrantov ešte stále skôr tranzitnou krajinou (smerom na západ) ako krajinou atraktívnou pre prisťahovanie sa. Priemerný vek obyvateľstva aj index starnutia budú výrazne rásť, obyvateľstvo bude razantne starnúť.

Na rozdiel od tohto scenára, vysoký scenár vychádza z predpokladu rozvoja mladého obyvateľstva a s priaznivými hospodárskymi, ekonomickými a sociálnymi podmienkami v krajine. Uvažuje sa s vyšším nárastom migrantov vzhľadom na prognózu VDC, s príchodom mladého obyvateľstva. SR je v tomto scenári chápaná ako zaujímavá krajina pre prisťahovalcov z ostatných krajín. Priemerný vek obyvateľstva aj index starnutia budú rásť pomalšie, než pri nízkom variante.

Na základe týchto úvah bol odvodený predpokladaný vývoj počtu obyvateľov Bratislavského kraja do r. 2030 v troch variantoch, ktorých prehľad je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Podľa zhodnotenia schválených územných plánov jednotlivých obcí sú v ponuke plochy pre rozvoj bývania pre podstatne vyšší počet obyvateľov ako sa uvažuje vo vysokom variante. Ich naplnenie však bude závisieť od rady rôznych faktorov, ktoré sú mimo kompetencie riešenia územných plánov, preto aj očakávaný počet obyvateľov vo výhľadovom horizonte nie je možné jednoznačne určiť.

Varianty vývoja počtu obyvateľov Bratislavského kraja do r. 2030

variant vývoja obyv. BSK	počet obyvateľov v roku			
	2015	2020	2025	2030
oficiálna prognóza VDC	632 498	640 166	641 134	638 253
stredný variant	641 608	649 387	650 369	647 446
nízky variant	633 324	634 992	632 227	624 382
vysoký variant	649 893	660 855	665 731	668 008

Zdroj: Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025, VDC, INFOSTAT, november 2008; vlastné výpočty AUREX spol. s r.o.

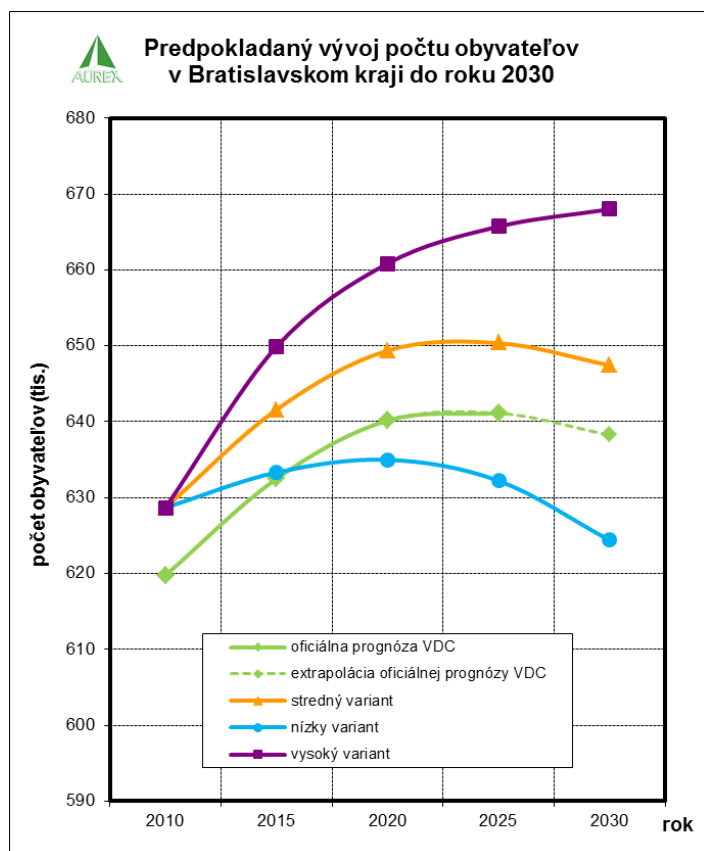
Pozn.: BSK – Bratislavský samosprávny kraj

r. 2015-2025 pre oficiálnu prognózu VDC – Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025, INFOSTAT, VDC, 2008

r. 2030 – výpočet trendu oficiálnej prognózy VDC pomocou extrapolácie, AUREX spol. s r.o.

r. 2015-2030 pre nízky, stredný a vysoký scenár – vlastné výpočty AUREX spol. s r.o.

Schematicky sú varianty vývoja obyvateľstva zrejme aj z uvedeného grafu.

3.5. Veková štruktúra obyvateľstva

Vekovú štruktúru obyvateľstva charakterizuje rozdelenie obyvateľstva do hlavných vekových skupín, ktoré sú:

- predproduktívny vek - 0 - 14 rokov (táto hranica sa nemení),
- produktívny vek - 15 - 64 rokov (pre mužov aj ženy je rovnaký),
- poproduktívny vek - 65 a viac rokov (pre mužov aj ženy je rovnaký).

K dňom sčítaní obyvateľov, domov a bytov 2001 (26.5.) a 2011 (21.5.) bola veková štruktúra obyvateľov v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja a v SR podľa metodiky EÚ nasledujúca:

Veková štruktúra obyvateľstva podľa okresov Bratislavského kraja a v SR v r. 2001 a 2011 (SODB, metodika EÚ)

rok	územie		obyvateľstvo spolu	obyvateľstvo vo veku				index starnutia	
				predproduktívnom (0-14 rokov)	produktívnom (15-64 rokov)	poproduktívnom (65+ rokov)	nezistenom		
2001	SR		5 379 455	1 015 493	3 705 515	610 923	47 524	60,2	
	Bratislavský kraj		599 015	89 222	418 874	71 702	19 217	80,4	
	<i>Bratislava, hl.m. SR</i>		428 672	59 866	300 051	52 545	16 210	87,8	
	okres Bratislava I	(abs.)	44 798	5 214	29 091	9 205	1 288	176,5	
	okres Bratislava II		108 139	15 175	72 091	16 579	4 294	109,3	
	okres Bratislava III		61 418	7 795	39 861	11 607	2 155	148,9	
	okres Bratislava IV		93 058	16 302	63 824	9 271	3 661	56,9	
	okres Bratislava V		121 259	15 380	95 184	5 883	4 812	38,3	
	okres Malacky		64 354	11 236	44 801	7 247	1 070	64,5	
	okres Pezinok		54 164	9 243	37 848	5 996	1 077	64,9	
	okres Senec		51 825	8 877	36 174	5 914	860	66,6	
	SR			100,0	18,9	68,9	11,4	0,8	
	Bratislavský kraj			100,0	14,9	69,9	12,0	3,2	
	<i>Bratislava, hl.m. SR</i>		100,0	14,0	70,0	12,2	3,8		
	okres Bratislava I	(%)	100,0	11,6	64,9	20,6	2,9		
	okres Bratislava II		100,0	14,0	66,7	15,3	4,0		
	okres Bratislava III		100,0	12,7	64,9	18,9	3,5		
	okres Bratislava IV		100,0	17,5	68,6	10,0	3,9		
	okres Bratislava V		100,0	12,7	78,5	4,8	4,0		
	okres Malacky		100,0	17,5	69,6	11,3	1,6		
okres Pezinok	100,0		17,1	69,8	11,1	2,0			
okres Senec	100,0		17,1	69,8	11,4	1,7			
2011	SR			5 397 036	826 516	3 886 327	682 873	1 320	82,6
	Bratislavský kraj			602 436	82 052	436 953	82 989	442	101,1
	<i>Bratislava, hl.m. SR</i>		411 228	51 893	298 741	60 274	320	116,2	
	okres Bratislava I	(abs.)	38 655	4 639	26 226	7 773	17	167,6	
	okres Bratislava II		108 362	14 219	74 786	19 249	108	135,4	
	okres Bratislava III		61 046	7 908	41 970	11 115	53	140,6	
	okres Bratislava IV		92 030	12 617	65 755	13 607	51	107,8	
	okres Bratislava V		111 135	12 510	90 004	8 530	91	68,2	
	okres Malacky		67 376	10 255	48 841	8 250	30	80,4	
	okres Pezinok		57 567	8 830	41 734	6 952	51	78,7	
	okres Senec		66 265	11 074	47 637	7 513	41	67,8	
	SR			100,0	15,3	72,0	12,7	0,0	
	Bratislavský kraj			100,0	13,6	72,5	13,8	0,1	
	<i>Bratislava, hl.m. SR</i>		100,0	12,6	72,6	14,7	0,1		
	okres Bratislava I	(%)	100,0	12,0	67,9	20,1	0,0		
	okres Bratislava II		100,0	13,1	69,0	17,8	0,1		

rok	územie	obyvateľstvo spolu	obyvateľstvo vo veku				index starnutia
			predproduktívnom (0-14 rokov)	produktívnom (15-64 rokov)	poproduktívnom (65+ rokov)	nezistenom	
	okres Bratislava III	100,0	13,0	68,7	18,2	0,1	
	okres Bratislava IV	100,0	13,7	71,4	14,8	0,1	
	okres Bratislava V	100,0	11,3	80,9	7,7	0,1	
	okres Malacky	100,0	15,2	72,5	12,3	0,0	
	okres Pezinok	100,0	15,3	72,5	12,1	0,1	
	okres Senec	100,0	16,7	71,9	11,3	0,1	

Zdroj: SODB 2001, ŠÚ SR; SODB 2011, ŠÚ SR

Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva Bratislavského kraja v roku 2011 má rovnako ako v roku 2001 menej priaznivú skladbu v porovnaní s celoslovenským priemerom v dôsledku nižšieho zastúpenia obyvateľov v predproduktívnom veku a vyššieho podielu najstaršej zložky obyvateľstva.

V porovnaní s rokom 2001 sa v Bratislavskom kraji znížil podiel predproduktívnej zložky obyvateľstva do roku 2011 zo 14,9 % na 13,6 %, podiel produktívneho obyvateľstva vzrástol zo 69,9 % na 72,5 % a taktiež podiel najstaršej zložky obyvateľstva sa zvýšil z 12,0 % na 13,8 %.

Prírastky resp. úbytky obyvateľov v charakteristických vekových skupinách v Bratislavskom kraji a v SR v rokoch 2001-2011 predstavuje nasledujúca tabuľka:

Prírastky/úbytky obyvateľstva podľa okresov Bratislavského kraja a v SR v r. 2001-2011

územie	prírastky/úbytky počtu obyv. 2001-2011				
	obyvateľstvo spolu	predproduktívnom (0-14 rokov)	produktívnom (15-64 rokov)	poproduktívnom (65+ rokov)	nezistenom
SR	17 581	-188 977	180 812	71 950	-46 204
Bratislavský kraj	3 421	-7 170	18 079	11 287	-18 775
<i>Bratislava, hl.m. SR</i>	-17 444	-7 973	-1 310	7 729	-15 890
okres Bratislava I	-6 143	-575	-2 865	-1 432	-1 271
okres Bratislava II	223	-956	2 695	2 670	-4 186
okres Bratislava III	-372	113	2 109	-492	-2 102
okres Bratislava IV	-1 028	-3 685	1 931	4 336	-3 610
okres Bratislava V	-10 124	-2 870	-5 180	2 647	-4 721
okres Malacky	3 022	-981	4 040	1 003	-1 040
okres Pezinok	3 403	-413	3 886	956	-1 026
okres Senec	14 440	2 197	11 463	1 599	-819

Zdroj: vlastný výpočet podľa údajov ŠÚ SR zo SODB 2001 a SODB 2011

Podľa Prognózy vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025 (VDC, Infostat, 2008) predpokladáme, že v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja sa bude počet obyvateľov a jeho veková štruktúra do roku 2025 vyvíjať nasledovne:

Veková štruktúra obyvateľstva podľa okresov Bratislavského kraja podľa prognózy k r. 2015- 2025 (abs.)

sídelná štruktúra	charakteristické vekové skupiny	počet obyvateľov		
		r. 2015	r. 2020	r. 2025
Bratislava, hl.m. SR	predproduktívni	59 798	61 024	54 315
	produktívni	299 423	280 434	271 584
	poproduktívni	71 292	88 472	100 240
	spolu	430 513	429 930	426 139
<i>Bratislava I</i>	<i>predproduktívni</i>	<i>4 830</i>	<i>4 524</i>	<i>3 823</i>
	<i>produktívni</i>	<i>24 575</i>	<i>22 343</i>	<i>21 362</i>
	<i>poproduktívni</i>	<i>7 973</i>	<i>8 828</i>	<i>9 253</i>
	<i>spolu</i>	<i>37 378</i>	<i>35 695</i>	<i>34 438</i>
<i>Bratislava II</i>	<i>predproduktívni</i>	<i>15 969</i>	<i>15 837</i>	<i>14 131</i>
	<i>produktívni</i>	<i>77 315</i>	<i>75 288</i>	<i>74 914</i>
	<i>poproduktívni</i>	<i>21 364</i>	<i>24 072</i>	<i>25 390</i>
	<i>spolu</i>	<i>114 648</i>	<i>115 197</i>	<i>114 435</i>
<i>Bratislava III</i>	<i>predproduktívni</i>	<i>8 525</i>	<i>8 535</i>	<i>7 515</i>
	<i>produktívni</i>	<i>42 802</i>	<i>41 008</i>	<i>40 352</i>
	<i>poproduktívni</i>	<i>12 313</i>	<i>14 132</i>	<i>15 258</i>
	<i>spolu</i>	<i>63 640</i>	<i>63 675</i>	<i>63 125</i>
<i>Bratislava IV</i>	<i>predproduktívni</i>	<i>13 108</i>	<i>13 293</i>	<i>12 444</i>
	<i>produktívni</i>	<i>67 129</i>	<i>65 170</i>	<i>63 997</i>
	<i>poproduktívni</i>	<i>16 395</i>	<i>18 652</i>	<i>20 378</i>
	<i>spolu</i>	<i>96 632</i>	<i>97 115</i>	<i>96 819</i>
<i>Bratislava V</i>	<i>predproduktívni</i>	<i>17 366</i>	<i>18 835</i>	<i>16 402</i>
	<i>produktívni</i>	<i>87 602</i>	<i>76 625</i>	<i>70 959</i>
	<i>poproduktívni</i>	<i>13 247</i>	<i>22 788</i>	<i>29 961</i>
	<i>spolu</i>	<i>118 215</i>	<i>118 248</i>	<i>117 322</i>
okres Malacky	predproduktívni	10 407	10 609	10 404
	produktívni	50 857	49 968	49 284
	poproduktívni	9 625	11 798	13 406
	spolu	70 889	72 375	73 094
okres Pezinok	predproduktívni	8 753	8 924	8 562
	produktívni	43 097	42 293	41 579
	poproduktívni	8 280	10 127	11 701
	spolu	60 130	61 344	61 842
okres Senec	predproduktívni	10 829	11 140	10 880
	produktívni	50 422	53 024	54 586
	poproduktívni	9 714	12 352	14 592
	spolu	70 965	76 516	80 058
Bratislavský kraj	predproduktívni	89 787	91 696	84 162
	produktívni	443 800	425 721	417 032
	poproduktívni	98 911	122 749	139 940
	spolu	632 498	640 166	641 134

Zdroj:

r. 2015-2025 - Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025, VDC, INFOSTAT, 2008

Veková štruktúra obyvateľstva podľa okresov Bratislavského kraja podľa prognózy k r. 2015- 2025 (%)

sídelná štruktúra	charakteristické vekové skupiny	podiel obyvateľov (%)		
		r. 2015	r. 2020	r. 2025
Bratislava, hl.m. SR	predproduktívni	13,9	14,2	12,7
	produktívni	69,6	65,2	63,7
	poproduktívni	16,6	20,6	23,5
	spolu	100,0	100,0	100,0
Bratislava I	predproduktívni	12,9	12,7	11,1
	produktívni	65,7	62,6	62,0
	poproduktívni	21,3	24,7	26,9
	spolu	100,0	100,0	100,0
Bratislava II	predproduktívni	13,9	13,7	12,3
	produktívni	67,4	65,4	65,5
	poproduktívni	18,6	20,9	22,2
	spolu	100,0	100,0	100,0
Bratislava III	predproduktívni	13,4	13,4	11,9
	produktívni	67,3	64,4	63,9
	poproduktívni	19,3	22,2	24,2
	spolu	100,0	100,0	100,0
Bratislava IV	predproduktívni	13,6	13,7	12,9
	produktívni	69,5	67,1	66,1
	poproduktívni	17,0	19,2	21,0
	spolu	100,0	100,0	100,0
Bratislava V	predproduktívni	14,7	15,9	14,0
	produktívni	74,1	64,8	60,5
	poproduktívni	11,2	19,3	25,5
	spolu	100,0	100,0	100,0
okres Malacky	predproduktívni	14,7	14,7	14,2
	produktívni	71,7	69,0	67,4
	poproduktívni	13,6	16,3	18,3
	spolu	100,0	100,0	100,0
okres Pezinok	predproduktívni	14,6	14,5	13,8
	produktívni	71,7	68,9	67,2
	poproduktívni	13,8	16,5	18,9
	spolu	100,0	100,0	100,0
okres Senec	predproduktívni	15,3	14,6	13,6
	produktívni	71,1	69,3	68,2
	poproduktívni	13,7	16,1	18,2
	spolu	100,0	100,0	100,0
Bratislavský kraj	predproduktívni	14,2	14,3	13,1
	produktívni	70,2	66,5	65,0
	poproduktívni	15,6	19,2	21,8
	spolu	100,0	100,0	100,0

Zdroj: r. 2015-2025 - Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025, VDC, INFOSTAT, 2008

Celková tendencia vo vývoji vekovej štruktúry povedie k zhoršovaniu jej skladby v dôsledku výrazného zvyšovania podielu obyvateľov v poproduktívnom veku a znižovania podielu najmladšej zložky obyvateľstva (0-14 ročných) a produktívneho obyvateľstva.

Charakteristiku vekovej štruktúry obyvateľstva veľmi výstižne vyjadruje index vitality, ktorý je vyjadrený ako pomer najmladšej a najstaršej vekovej skupiny obyvateľstva.

Vývin hodnôt indexu vitality v Bratislavskom kraji do roku 2025 sa predpokladá takto:

Index vitality podľa okresov Bratislavského kraja v r. 2015-2025

sídelná štruktúra	index vitality		
	r. 2015	r. 2020	r. 2025
Bratislava, hl.m. SR	83,9	69,0	54,2
<i>Bratislava I</i>	60,6	51,2	41,3
<i>Bratislava II</i>	74,7	65,8	55,7
<i>Bratislava III</i>	69,2	60,4	49,3
<i>Bratislava IV</i>	80,0	71,3	61,1
<i>Bratislava V</i>	131,1	82,7	54,7
okres Malacky	108,1	89,9	77,6
okres Pezinok	105,7	88,1	73,2
okres Senec	111,5	90,2	74,6
Bratislavský kraj	90,8	74,7	60,1

Zdroj: vlastný výpočet podľa údajov z publikácie Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025, VDC, INFOSTAT

Index vitality môže okrem iného vypovedať aj o populačných možnostiach vo výhľade. V závislosti od indexu vitality sa populácia delí na tieto typy:

bodová hodnota:	typ populácie:
300 a viac b	veľmi progresívny,
201-300 b	progresívny,
151-200 b	stabilizovaný rastúci,
121-150 b	stabilizovaný,
101-120 b	stagnujúci,
pod 100 b	regresívny.

Index vitality veľmi názorne poukazuje na to, že populácia v Bratislavskom kraji (aj na úrovni jednotlivých okresov) sa v prognózovanom období 2025 bude zaraďovať k regresívnemu typu.

3.6. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Štruktúra obyvateľstva Bratislavského kraja z hľadiska vzdelanostnej úrovne, tak ako ju zachytilo SODB v roku 2011, je nasledovná: základné vzdelanie má ukončené 9,55 % obyvateľov, učňovské a stredné vzdelanie bez maturity 17,12 %, učňovské a stredné s maturitou 31,94 % a vysokoškolské vzdelanie 26,17 % obyvateľov. Podiel obyvateľstva bez školského vzdelania vrátane detí do 16 rokov tvorí 13,71 %.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva podľa okresov Bratislavského kraja v r. 2011 (%)

najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	Bratislava hl.m. SR	okres Bratislava I	okres Bratislava II	okres Bratislava III	okres Bratislava IV	okres Bratislava V	okres Malacky	okres Pezinok	okres Senec	kraj spolu
základné	7,91	10,92	8,68	7,49	7,15	6,98	15,72	10,86	12,33	9,55
stredné bez maturity	14,97	16,82	20,41	12,07	11,30	13,64	25,07	21,10	18,97	17,12
stredné s maturitou	33,37	21,94	33,15	40,04	35,69	31,99	27,77	31,09	28,05	31,94
vysokoškolské	29,78	33,29	23,72	25,83	31,35	35,32	14,67	19,16	21,61	26,17
bez školského vzdelania	12,64	12,27	13,09	13,12	13,66	11,24	15,21	16,08	16,72	13,71
nezistené	1,33	4,75	0,96	1,45	0,86	0,83	1,56	1,71	2,32	1,50
spolu	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zdroj: SODB 2011, SÚ SR

3.7. Národnostná štruktúra obyvateľstva

V národnostnej štruktúre obyvateľstva Bratislavského kraja má podstatné zastúpenie obyvateľstvo slovenskej národnosti (90,23 %), k maďarskej národnosti sa v roku 2011 hlásilo 3,97 % a k českej 1,13 % obyvateľov. Zastúpenie ďalších národností porporčne nedosahovalo ani 0,5 %.

Národnostná štruktúra obyvateľstva podľa okresov Bratislavského kraja v r. 2011 (%)

národnosť	Bratislava hl.m. SR	okres Bratislava I	okres Bratislava II	okres Bratislava III	okres Bratislava IV	okres Bratislava V	okres Malacky	okres Pezinok	okres Senec	kraj spolu
slovenská	90,84	90,04	89,08	90,91	92,24	91,65	94,87	95,17	77,41	90,23
maďarská	3,43	2,99	4,89	2,49	2,34	3,58	0,46	0,56	13,78	3,97
rómska	0,09	0,11	0,11	0,08	0,07	0,09	0,32	0,21	0,09	0,13
rusínska	0,18	0,17	0,19	0,16	0,19	0,18	0,05	0,07	0,09	0,15
ukrajinská	0,11	0,11	0,12	0,12	0,10	0,11	0,05	0,08	0,14	0,10
česká	1,32	1,66	1,27	1,43	1,43	1,12	0,78	0,70	0,67	1,13
nemecká	0,23	0,43	0,23	0,25	0,22	0,17	0,05	0,13	0,14	0,19
poľská	0,10	0,08	0,09	0,10	0,11	0,10	0,05	0,02	0,07	0,08
chorvátska	0,16	0,07	0,05	0,06	0,12	0,38	0,02	0,03	0,07	0,12
srbská	0,05	0,07	0,05	0,05	0,04	0,05	0,03	0,02	0,05	0,04
ruská	0,11	0,12	0,10	0,12	0,11	0,10	0,04	0,06	0,05	0,09
židovská	0,05	0,10	0,05	0,05	0,04	0,03	0,01	0,01	0,02	0,04
moravská	0,19	0,19	0,19	0,21	0,20	0,17	0,11	0,09	0,08	0,16
bulharská	0,09	0,11	0,10	0,09	0,09	0,06	0,02	0,03	0,06	0,07
ostatné	0,61	0,92	0,59	0,94	0,51	0,40	0,22	0,21	0,43	0,50
nezistená	2,44	2,82	2,88	2,94	2,18	1,81	2,92	2,61	6,84	2,99
spolu	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zdroj: SODB 2011, ŠÚ SR

3.8. Religiózná štruktúra obyvateľstva

V Bratislavskom kraji sa k 21.5. 2011 56,31 % obyvateľov hlásilo k rímskokatolíckemu vyznaniu a 5,08 % k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. Bez vyznania bolo 26,76 % obyvateľov a 7,66 % obyvateľov neuviedlo náboženské vyznanie.

Religiózná štruktúra obyvateľstva podľa okresov Bratislavského kraja v r. 2011 (%)

náboženské vyznanie/ cirkev	Bratislava hl.m. SR	okres Bratislava I	okres Bratislava II	okres Bratislava III	okres Bratislava IV	okres Bratislava V	okres Malacky	okres Pezinok	okres Senec	BSK spolu
Rímskokatolícka cirkev	52,12	50,06	53,48	52,63	52,18	51,19	70,28	63,85	61,57	56,31
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	5,29	7,17	5,29	5,63	5,00	4,68	1,50	7,86	5,05	5,08
Gréckokatolícka cirkev	0,91	1,01	0,98	0,83	0,89	0,86	0,41	0,46	0,69	0,79
Reformovaná kresťanská cirkev	0,44	0,49	0,46	0,40	0,35	0,51	0,18	0,11	0,93	0,44
Pravoslávna cirkev	0,45	0,54	0,48	0,48	0,44	0,39	0,22	0,28	0,32	0,40
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	0,34	0,34	0,37	0,32	0,31	0,37	0,14	0,16	0,25	0,29
Evanjelická cirkev metodická	0,25	0,32	0,24	0,26	0,22	0,27	0,10	0,22	0,32	0,24
Kresťanské zbory	0,20	0,17	0,19	0,21	0,23	0,18	0,22	0,22	0,16	0,20
Apoštolská cirkev	0,13	0,13	0,15	0,14	0,10	0,12	0,03	0,06	0,22	0,12
Bratská jednota baptistov	0,14	0,18	0,16	0,12	0,11	0,14	0,04	0,05	0,38	0,15
Cirkev adventistov siedmeho dňa	0,07	0,10	0,05	0,06	0,10	0,07	0,01	0,02	0,06	0,06
Cirkev bratská	0,18	0,35	0,18	0,18	0,17	0,14	0,05	0,10	0,06	0,15
Ústredný zväz židovských náboženských obcí	0,15	0,38	0,15	0,15	0,10	0,09	0,03	0,05	0,05	0,11
Starokatolícka cirkev	0,05	0,08	0,05	0,03	0,03	0,05	0,03	0,02	0,03	0,04
Cirkev československá husitská	0,09	0,12	0,08	0,12	0,09	0,07	0,06	0,05	0,02	0,08
Novoapoštolská cirkev	0,01	0,03	0,00	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01
Bahájske spoločenstvo	0,04	0,06	0,04	0,05	0,05	0,04	0,03	0,03	0,03	0,04
Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní	0,04	0,08	0,05	0,02	0,04	0,04	0,06	0,03	0,02	0,04
iné	1,23	1,34	1,24	1,18	1,35	1,10	0,51	0,74	0,71	1,04
bez vyznania	30,83	29,78	29,12	29,76	31,49	32,91	17,61	18,14	18,27	26,76
nezistené	7,03	7,27	7,24	7,42	6,74	6,76	8,48	7,57	10,84	7,66
spolu	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zdroj: SODB 2011, ŠÚ SR

3.9. Zapojenie obyvateľov do pracovného procesu

Hospodársku základňu tvorí počet pracovných príležitostí, ktoré sú na danom území vytvorené. Ich počet je štatisticky evidovaný ako počet pracovníkov v národnom hospodárstve.

Počty pracujúcich v hospodárstve zahŕňajú zamestnancov v evidenčnom počte ekonomických organizácií, vrátane cudzích štátnych príslušníkov legálne pracujúcich na území SR, pracujúcich v poproduktívnom veku alebo pracujúcich v drobnom súkromnom sektore.

V počtoch zamestnancov podľa štatistického výkazníctva nie sú zahrnutí súkromní podnikatelia a ich spoločníci. V počtoch pracujúcich nie sú ďalej zahrnutí príslušníci ozbrojených zložiek, osoby na materskej a rodičovskej dovolenke, uční a ekonomicky činné osoby, ktoré nie sú štatisticky sledované (napr. osoby vykonávajúce prácu na dohodu).

Pracujúci s jediným alebo hlavným zamestnaním zahŕňajú všetky osoby v pracovnom, služobnom alebo členskom pomere k štátnej, družstevnej alebo inej organizácii, alebo osoby individuálne hospodáriace bez rozdielu veku, štátnej príslušnosti, dĺžky pracovnej doby, pokiaľ túto činnosť vykonávajú ako jediné alebo hlavné zamestnanie.²

Počty pracujúcich boli vykázané v tých okresoch, kde majú svoje pracovisko, nie podľa sídla závodu alebo podniku. Pracovisko je zaradené do toho odvetvia hospodárstva, do ktorého sa zaraďuje celý ekonomický subjekt svojou hlavnou činnosťou.

Podľa podkladov Štatistického úradu SR bolo zapojenie pracovníkov s jediným alebo hlavným zamestnaním v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja a v SR k 31.12. 1999 a 2008 v jednotlivých národohospodárskych sektoroch nasledujúce:

Pracujúci v sektoroch NH v Bratislavskom kraji a v SR k 31.12. 1999 a 2008 (jediné alebo hlavné zamestnanie; abs.)

sídelná štruktúra	rok 1999					rok 2008					rozdiel 1999 - 2008				
	I.	II.	III.	spolu	počet PP na 100 obyv.	I.	II.	III.	spolu	počet PP na 100 obyv.	I.	II.	III.	spolu	počet PP na 100 obyv.
BA, hl.m. SR	1 393	64 097	211 988	277 478	61,9	1 263	56 107	274 194	331 565	77,3	-130	-7 990	62 206	54 087	15,4
BA I	75	8 265	64 333	72 673	157,7	126	4 906	74 905	79 936	194,8	51	-3 359	10 572	7 263	37,1
BA II	284	23 524	53 837	77 645	69,5	390	17 618	70 066	88 074	78,8	106	-5 906	16 229	10 429	9,3
BA III	553	14 823	42 374	57 750	90,8	351	11 858	60 561	72 770	116,1	-202	-2 965	18 187	15 020	25,3
BA IV	162	11 525	24 282	35 969	36,6	109	12 738	28 577	41 425	43,4	-53	1 213	4 295	5 456	6,7
BA V	319	5 960	27 162	33 441	26,0	287	8 987	40 086	49 360	41,9	-32	3 027	12 924	15 919	15,9
okres MA	1 651	5 945	8 076	15 672	24,5	1 148	10 484	15 413	27 045	39,6	-503	4 539	7 337	11 373	15,1
okres PK	1 391	4 863	9 249	15 503	28,7	926	5 649	12 259	18 834	32,5	-465	786	3 010	3 331	3,8
okres SC	1 610	4 116	7 180	12 906	25,4	1 122	5 086	13 039	19 248	31,3	-488	970	5 859	6 342	5,8
kraj spolu	6 045	79 021	236 493	321 559	52,1	4 460	77 326	314 905	396 691	64,3	-1 585	-1 695	78 412	75 132	12,2
SR	146 584	657 146	1 066 498	1 870 228	34,6	93 336	738 122	1 283 732	2 115 189	39,1	-53 248	80 976	217 234	244 961	4,4

Zdroj: Zamestnanosť v SR, krajoch a okresoch 1999, 2008, ŠÚ SR

Pracujúci v sektoroch NH v Bratislavskom kraji k 31.12. 1999 a 2008 (jediné alebo hlavné zamestnanie; %)

sídelná štruktúra	rok 1999 (%)				rok 2008 (%)				rozdiel 1999 - 2008 (%)		
	I.	II.	III.	spolu	I.	II.	III.	spolu	I.	II.	III.
Bratislava, hl.m. SR	0,5	23,1	76,4	100,0	0,4	16,9	82,7	100,0	-0,1	-6,2	6,3
Bratislava I	0,1	11,4	88,5	100,0	0,2	6,1	93,7	100,0	0,1	-5,2	5,2
Bratislava II	0,4	30,3	69,3	100,0	0,4	20,0	79,6	100,0	0,1	-10,3	10,2

² ŠÚ SR v Bratislave evidoval údaje o počte pracujúcich s jediným alebo hlavným zamestnaním do roku 2008. Od tohto roku údaje za jediné zamestnanie k dispozícii nie sú, publikované sú iba údaje o počte pracujúcich v národnom hospodárstve v jedinom a vedľajšom zamestnaní.

sídelná štruktúra	rok 1999 (%)				rok 2008 (%)				rozdiel 1999 - 2008 (%)		
	I.	II.	III.	spolu	I.	II.	III.	spolu	I.	II.	III.
Bratislava III	1,0	25,7	73,4	100,0	0,5	16,3	83,2	100,0	-0,5	-9,4	9,8
Bratislava IV	0,5	32,0	67,5	100,0	0,3	30,7	69,0	100,0	-0,2	-1,3	1,5
Bratislava V	1,0	17,8	81,2	100,0	0,6	18,2	81,2	100,0	-0,4	0,4	0,0
okres Malacky	10,5	37,9	51,5	100,0	4,2	38,8	57,0	100,0	-6,3	0,8	5,5
okres Pezinok	9,0	31,4	59,7	100,0	4,9	30,0	65,1	100,0	-4,1	-1,4	5,4
okres Senec	12,5	31,9	55,6	100,0	5,8	26,4	67,7	100,0	-6,6	-5,5	12,1
Bratislavský kraj	1,9	24,6	73,5	100,0	1,1	19,5	79,4	100,0	-0,8	-5,1	5,8
SR	7,8	35,1	57,0	100,0	4,4	34,9	60,7	100,0	-3,4	-0,2	3,7

Zdroj: vlastný výpočet podľa údajov z publikácie Zamestnanosť v SR, krajoch a okresoch 1999, 2008, ŠÚ SR

V Bratislavskom kraji bolo v roku 2008 vytvorených 396 691 pracovných príležitostí. Oproti roku 1999 vzrástol počet pracovných príležitostí celkovo o 75 132 miest.

Z percentuálneho zastúpenia bol v roku 2008 v Bratislavskom kraji najvyšší podiel zamestnaných v terciárnom sektore (79,4 %), na druhom mieste boli zamestnaní v sekundárnom sektore (19,5 %). Najmenej zamestnaných bolo v primárnom sektore (1,1 %). Porovnaním zamestnanosti v Bratislavskom kraji so slovenským priemerom je v dotknutom kraji nižší podiel zamestnaných v primárnom a sekundárnom sektore (celoslovenský priemer za primárny sektor je 4,4 % a za sekundárny sektor 34,9 %) a vyšší podiel zamestnaných v terciárnom sektore (priemer za SR je 60,7 %).

3.10. Ekonomická aktivita obyvateľstva³

Za ekonomicky aktívne obyvateľstvo sa pri sčítaní obyvateľov v roku 2001 považovali osoby, ktoré boli v rozhodujúcom okamihu sčítania v pracovnom, členskom, služobnom alebo v obdobnom pomere k nejakej organizácii, družstvu, súkromnej osobe alebo inému právnomu subjektu, zamestnávateľa, pomáhajúci, nezamestnaní, osoby samostatne činné, a to bez ohľadu na dĺžku pracovného úväzku.

Za ekonomicky aktívnych sa považovali aj osoby v základnej vojenskej službe, náhradnej alebo civilnej službe, na vojenskom cvičení, vo väzbe a vo výkone trestu odňatia slobody – pokiaľ trval ich pracovný pomer, ženy na materskej (rodičovskej) dovolenke, ak trval ich pracovný pomer a nezamestnaní.

3.10.1. Štruktúra a vývoj ekonomicky aktívneho obyvateľstva

V Bratislavskom kraji bol v roku 2001 nasledujúci počet ekonomicky aktívnych osôb:

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa okresov Bratislavského kraja v r. 2001

sídelná štruktúra	ekonomicky aktívne osoby			podiel EAO z trvale bývajúceho obyvateľstva (%)	ekonom. aktívni odchádzajúci do zamestnania (abs.)	ekonom. aktívni odchádzajúci do zam. z EAO spolu (%)
	spolu	muži	ženy			
Bratislava, hl.m. SR	238 199	115 756	122 443	55,6	132 220	55,5
Bratislava I	23 210	11 273	11 937	51,8	9 087	39,2
Bratislava II	57 623	27 896	29 727	53,3	30 165	52,3
Bratislava III	32 330	15 902	16 428	52,6	17 569	54,3
Bratislava IV	51 778	25 242	26 536	55,6	32 916	63,6
Bratislava V	73 258	35 443	37 815	60,4	42 483	58,0

³ Štatistický úrad SR v Bratislave doposiaľ neukončil spracovanie údajov zo SODB 2011 a zatiaľ publikoval iba prvé vybrané definitívne výsledky – podrobné informácie za obyvateľstvo SR, kraje, okresy a obce. Publikované sú výstupy ohľadne pohlavnej, vekovej, národnostnej, religióznej, vzdelanostnej štruktúry, údaje o trvale bývajúcom obyvateľstve podľa rodinného stavu, štátnej príslušnosti, materinského jazyka, najčastejšie používaného jazyka na verejnosti a v domácnosti a o počítačových znalostiach obyvateľov. Z tohto dôvodu je socio-ekonomická analýza Bratislavského kraja spracovaná podľa posledných dostupných podrobných údajov, a to zo SODB 2001, príp. pre porovnanie aj zo SLDB 1991.

sídelná štruktúra	ekonomicky aktívne osoby			podiel EAO z trvale bývajúceho obyvateľstva (%)	ekonom. aktívni odchádzajúci do zamestnania (abs.)	ekonom. aktívni odchádzajúci do zam. z EAO spolu (%)
	spolu	muži	ženy			
okres Malacky	35 646	18 462	17 184	55,4	15 800	44,3
okres Pezinok	29 962	15 331	14 631	55,3	13 948	46,6
okres Senec	27 547	14 258	13 289	53,2	14 161	51,4
Bratislavský kraj	331 354	163 807	167 547	55,3	176 129	53,2

Zdroj: SODB 2001, ŠÚ SR

V Bratislavskom kraji bolo v roku 2001 podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov 331 354 ekonomicky aktívnych osôb, z toho bolo 167 547 žien (t.j. 50,6 % z ekonomicky aktívnych). V meste Bratislava sa koncentrovalo takmer 72 % z celkového počtu ekonomicky aktívnych osôb v priestore Bratislavského kraja, a tým Bratislava predstavuje ťažiskový priestor na trhu práce. Ekonomická aktivita obyvateľstva kraja (55,3 %) je vyššia než celoslovenský priemer (51,1 %).

Za prácou mimo obec bydliska odchádzalo 176 129 ekonomicky aktívnych osôb (t.j. 53,2 % EAO), pričom do úvahy je braná aj medziokresná dochádzka a odchádzka. V relatívnych hodnotách, najviac odchádzalo za prácou obyvateľstvo z okresu Bratislava IV (viac ako 60 % ekonomicky aktívnych osôb).

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo Bratislavského kraja bolo v roku 2001 zapojené do sektorov národného hospodárstva nasledujúcim počtom osôb, pričom sektory NH členíme podľa odvetví takto:

- I. primárny sektor - poľnohospodárstvo, lesníctvo a ťažba,
- II. sekundárny sektor - priemysel, stavebníctvo a výroba,
- III. terciárny sektor - služby a ostatné odvetvia.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v Bratislavskom kraji podľa sektorov NH v r. 2001

sídelná štruktúra	ekonomicky aktívne obyvateľstvo v sektoroch NH v r. 2001 (abs.)					ekonomicky aktívne obyvateľstvo v sektoroch NH v r. 2001 (%)				
	I.	II.	III.	bez udania odvetví	spolu	I.	II.	III.	bez udania odvetví	spolu
Bratislava, hl.m. SR	933	31 856	144 691	60 719	238 199	0,4	13,4	60,7	25,5	100,0
Bratislava I	40	2 188	14 512	6 470	23 210	0,2	9,4	62,5	27,9	100,0
Bratislava II	196	8 519	33 394	15 514	57 623	0,3	14,8	58,0	26,9	100,0
Bratislava III	244	4 445	19 670	7 971	32 330	0,8	13,7	60,8	24,7	100,0
Bratislava IV	169	6 646	32 883	12 080	51 778	0,3	12,8	63,5	23,3	100,0
Bratislava V	284	10 058	44 232	18 684	73 258	0,4	13,7	60,4	25,5	100,0
okres Malacky	1 769	8 652	15 852	9 373	35 646	5,0	24,3	44,5	26,3	100,0
okres Pezinok	1 198	5 868	15 814	7 082	29 962	4,0	19,6	52,8	23,6	100,0
okres Senec	1 098	5 119	14 247	7 083	27 547	4,0	18,6	51,7	25,7	100,0
Bratislavský kraj	4 998	51 495	190 604	84 257	331 354	1,5	15,5	57,5	25,4	100,0

Zdroj: SODB 2001, ŠÚ SR

V roku 2001 dominujúcim zamestnaneckým sektorom bol terciér, v ktorom v celokrajskom priemere pracovalo 57,5 % ekonomicky aktívnych obyvateľov. Vo výrobných odvetviach sekundárneho sektoru pracovalo 15,5 % ekonomicky aktívnych osôb kraja a v primárnom sektore pracovalo 1,5 % ekonomicky aktívnych obyvateľov.

V ďalšej tabuľke uvádzame prehľad o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v jednotlivých odvetviach národného hospodárstva v roku 2001 v absolútnom aj relatívnom vyjadrení za Bratislavský kraj a celú SR.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v Bratislavskom kraji a v SR podľa odvetví NH
v r. 2001

odvetvie hospodárstva	EAO v Bratislavskom kraji		ekonomicky aktívne osoby v SR		
	(abs.)	(%)	(abs.)	(%)	
poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	4 232	1,28	118 453	4,31	
lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	732	0,22	29 254	1,06	
rybolov, chov rýb	34	0,01	148	0,01	
ťažba nerastných surovín	651	0,20	18 148	0,66	
priemyselná výroba	35 732	10,78	554 130	20,16	
výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	4 717	1,42	45 508	1,66	
stavebníctvo	10 395	3,14	139 009	5,06	
veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	38 394	11,59	271 297	9,87	
hotely a reštaurácie	8 362	2,52	63 636	2,32	
doprava, skladovanie a spoje	20 647	6,23	143 745	5,23	
peňažníctvo a poisťovníctvo	12 285	3,71	40 684	1,48	
nehnutelnosti, prenajímanie a obchodné služby, výskum a vývoj	28 505	8,60	114 742	4,18	
verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	28 294	8,54	198 760	7,23	
školsťvo	21 312	6,43	165 732	6,03	
zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	17 621	5,32	141 343	5,14	
ostatné verejné, sociálne a osobné služby	14 754	4,45	79 347	2,89	
súkromné domácnosti s domácim personálom	16	0,00	308	0,01	
exteritoriálne organizácie a združenia	414	0,12	1 449	0,05	
EA bez udania odvetví	84 257	25,43	622 357	22,65	
EAO spolu	331 354	100,00	2 748 050	100,00	
obyvateľstvo		Bratislavský kraj		SR	
EAO		331 354		2 748 050	
TBO		599 015		5 379 455	
podiel EAO z TBO (%)		55,3		51,1	

Zdroj: SODB 2001, ŠÚ SR

Pozn.: EAO - ekonomicky aktívne osoby

TBO - trvale bývajúce obyvateľstvo

V nasledujúcej tabuľke uvádzame prehľad vývoja ekonomicky aktívneho obyvateľstva v Bratislavskom kraji v období od sčítania ľudu v roku 1991 po rok 2011.

Vývoj počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa okresov Bratislavského kraja v r. 1991-2011

sídelná štruktúra	r.1991 (3.3., SLDB)		r. 2001 (26.5., SODB)		r. 2002 (31.12.)		r. 2003 (31.12.)		r. 2004 (31.12.)		r.2005 (31.12.)		r. 2006 (31.12.)		r.2007 (31.12.)		r. 2008 (31.12.)		r. 2009 (31.12.)		r. 2010 (31.12.)		r. 2011 (31.12.)	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	abs.	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
BA hl.m. SR	235 682	53,3	238 199	55,6	232 470	54,4	229 122	53,8	233 701	55,0	229 364	53,9	234 742	55,1	236 868	55,5	241 053	56,2	247 511	57,4	249 508	57,6	244 299	59,1
BA I	23 370	47,7	23 210	51,8	21 454	48,8	21 309	49,1	21 858	51,0	21 303	50,4	21 798	52,4	21 991	53,3	22 389	54,6	22 948	56,2	23 000	56,0	22 490	58,0
BA II	60 926	54,2	57 623	53,3	55 353	51,3	54 420	50,4	54 807	50,6	53 864	49,6	55 185	50,3	55 652	50,3	56 612	50,6	58 173	51,5	58 713	51,6	57 829	53,0
BA III	32 742	50,8	32 330	52,6	30 837	50,1	30 047	48,9	31 038	50,4	30 603	49,6	31 337	50,7	31 602	50,9	32 162	51,3	33 030	52,1	33 244	52,1	32 555	53,0
BA IV	47 391	56,2	51 778	55,6	50 522	54,3	49 440	53,2	51 209	55,1	50 103	53,5	51 392	54,4	51 977	54,9	52 973	55,5	54 420	56,5	54 872	56,5	53 538	57,8
BA V	71 253	54,0	73 258	60,4	74 304	61,7	73 906	61,8	74 789	62,6	73 491	61,7	75 030	63,3	75 646	64,1	76 917	65,3	78 940	67,1	79 679	68,1	77 887	70,1
okres MA	31 389	50,5	35 646	55,4	34 971	53,8	37 055	56,6	33 298	50,6	32 336	48,7	32 929	49,2	33 064	49,0	33 491	49,0	34 436	49,8	35 678	51,0	34 866	51,4
okres PK	26 774	51,4	29 962	55,3	29 371	53,7	29 583	53,7	29 564	53,4	28 916	51,7	29 400	52,0	29 587	51,8	30 013	51,8	30 826	52,5	31 273	52,5	30 785	53,1
okres SC	25 614	51,4	27 547	53,2	27 177	51,3	27 653	51,4	26 912	49,2	26 205	46,8	26 795	46,8	27 089	45,7	27 519	44,7	28 161	44,2	28 521	43,0	28 138	41,6
kraj spolu	319 459	52,7	331 354	55,3	323 989	54,0	323 413	53,9	323 475	53,8	316 821	52,5	323 866	53,4	326 608	53,5	332 076	53,9	340 934	54,8	344 980	54,9	338 088	55,7

Zdroj: SLDB 1991, ŠÚ SR; SODB 2001, ŠÚ SR; r. 2002-2010 – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Pozn: relatívne hodnoty predstavujú podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva z celkového počtu obyvateľov v príslušnom roku (tzn. údaj predstavuje ekonomickú aktivitu obyvateľstva)

3.10.2. Dochádzka a odchádzka

Podľa podkladov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov za dochádzku a odchádzku do zamestnania, škôl a učenia v roku 2001 odchádzalo z Bratislavy, hl. m. SR do zamestnania celkovo 7 528 ekonomicky aktívnych osôb (EAO) (čo je 3,2 % z celkového počtu ekonomicky aktívnych osôb v Bratislave), z toho 5 346 ekonomicky aktívnych obyvateľov (71,0 %) bolo odchádzajúcich do iných okresov SR ako do okresov Bratislava I-V a 2 182 ekonomicky aktívnych odchádzalo do zahraničia (29,0 %). Z odchádzajúcich do iných okresov SR najviac EAO odchádzalo do obcí okresu Senec (22,3 %), Malacky (16,0 %) a Pezinok (13,1 %). Čo sa týka úrovne obcí, najviac z EAO v Bratislave odchádzajúcich do obcí iných okresov odchádzalo za prácou do mesta Pezinok (7,8 %), Trnava (7,3 %) a do obce Ivanka pri Dunaji (6,7 %).

Okrem ekonomicky aktívnych osôb odchádzalo v roku 2001 z Bratislavy aj 3 438 žiakov a študentov, z toho bolo 560 žiakov odchádzajúcich do ZŠ, 101 do SOU, 615 do SŠ a 2 162 do VŠ. Z celkového počtu odchádzajúcich žiakov a študentov z mesta Bratislava bolo 1 973 odchádzajúcich do obcí iných okresov (57,4 %) a 1 465 (42,6 %) bolo odchádzajúcich do zahraničia. Z celkového počtu odchádzajúcich žiakov a študentov do iných okresov SR najviac ich odchádzalo do okresu Trnava (24,3 %), Senec (17,5 %) a Nitra (14,0 %). Na úrovni obcí, najviac žiakov a študentov odchádzalo do mesta Trnava (23,0 %) a Nitra (13,4 %).

Denná odchádzka z mesta Bratislava predstavovala v roku 2001 celkovo 4 920 osôb, z toho 3 826 tzn. 77,8 % bolo odchádzajúcich do obcí iných okresov SR a 1 094 (22,2 %) do zahraničia.

Do mesta Bratislava dochádzalo v roku 2001 za prácou 89 424 ekonomicky aktívnych osôb z obcí iných okresov než z okresov Bratislava I-V. Najviac ich dochádzalo z okresu Senec (11,7 %), Malacky (10,3 %) a Pezinok (9,7 %). Na úrovni obcí, najviac ekonomicky aktívnych osôb dochádzajúcich do zamestnania do Bratislavy bolo z mesta Pezinok (3,5 %), z Trnavy (3,1 %), Senca (2,6 %) a zo Šamorína (2,3 %).

Okrem ekonomicky aktívnych osôb dochádzalo v roku 2001 do Bratislavy aj 30 524 žiakov a študentov z obcí iných okresov, z toho 2 102 žiakov dochádzalo do ZŠ, 1 372 do SOU, 4 410 do SŠ a 22 640 do VŠ. Najviac dochádzajúcich žiakov a študentov bolo z okresu Malacky (8,2 %) a Senec (7,2 %).

Denná dochádzka do mesta Bratislava, pod ktorou sa rozumie každodenné pravidelné dochádzanie do zamestnania alebo do školy, predstavovala v roku 2001 celkovo 67 863 osôb, z toho všetci dochádzajúci boli z obcí iných okresov SR.

3.10.3. Prognóza pracovnej sily v krajoch SR do roku 2025

Pracovná sila je významným faktorom pri dosahovaní prosperity krajiny. Dôležitá je nielen početnosť pracovnej sily, ale aj jej rozmiestnenie a štruktúra, predovšetkým pohlavná, veková a vzdelanostná. Za posledných 20 rokov boli v Európe zaznamenané významné zmeny v počte a štruktúre pracovnej sily. Charakterizovalo ich podstatné zvyšovanie ekonomickej aktivity žien, znižovanie ekonomickej aktivity mladých ľudí a obyvateľov pred dosiahnutím dôchodkového veku.

V júni 2006 vypracovalo Výskumné demografické centrum v Bratislave pri INFOSSTAT-e Prognózu pracovnej sily⁴ v krajoch SR do roku 2025, v ktorej

⁴ V práci Prognóza pracovnej sily v krajoch SR do roku 2025 sa pod pojmom pracovná sila rozumie ekonomicky aktívne obyvateľstvo, tzn. všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré patria medzi pracujúcich alebo nezamestnaných. Do pracovnej sily sa v minulosti zvykli zaraďovať aj vojaci vykonávajúci základnú vojenskú službu. Nakoľko základná vojenská služba od 1.1. 2006 zanikla, táto skupina osôb nie je zahrnutá do pracovnej sily.

je okrem výsledkov prognózy časť venovaná aj vývoju pracovnej sily v SR v období 1996-2004.

Súčasné zmeny v demografickom vývoji obyvateľstva Slovenska sa prejavili aj na vývoji pracovných síl. Prírastky sa spomaľujú resp. menia sa na úbytky a pracovná sila starne. Za posledných dvadsať rokov boli zaznamenané výrazné zmeny nielen v počte, ale aj v štruktúre pracovnej sily. Populačné starnutie ovplyvní početnosť ako aj štruktúru pracovnej sily aj do budúcnosti.

Na výpočet prognózy pracovnej sily, ktorá patrí medzi odvodené demografické prognózy (odvodené od prognózy obyvateľstva), bola použitá metóda miery ekonomickej aktivity. Ide o najčastejšie používanú metódu pre tento typ prognóz na celoštátnej a vyššej regionálnej úrovni. Princíp metódy spočíva v tom, že sa prognózované hodnoty miery ekonomickej aktivity aplikujú na prognózované hodnoty obyvateľstva. Po pre násobení počtu obyvateľov mierou ekonomickej aktivity získame prognózu pracovných síl v členení podľa veku, pohlavia a regiónu do roku 2025. Východiskom pre prognózu pracovných síl bola prognóza obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025 (publikácia Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025, VDC, INFOSTAT, 2004) a prognóza miery ekonomickej aktivity do roku 2025 spracovaná špeciálne pre túto prognózu. Prognóza pracovnej sily sa počítala v dvoch variantoch – statickom a dynamickom. Statický variant prognózy znamená, že sa vypočítala miera ekonomickej aktivity za východiskový rok (rok 2004) a počas celého prognózovaného obdobia zostala táto hodnota nezmenená. Dynamický variant prognózy znamená, že sa miery ekonomickej aktivity v priebehu prognózovaného obdobia menili. Zmeny vo vývoji ekonomickej aktivity sa predpokladali pre všetky kraje rovnaké, počítalo sa len so zmenšovaním resp. nezvyšovaním extrémnych hodnôt. Prognóza za celú SR sa získala ako súčet prognózovaných hodnôt za jednotlivé kraje.

Základné predpoklady o budúcich trendoch vývoja ekonomickej aktivity na Slovensku pre najbližšie dve desaťročia vyplývajúce z prognózy pracovnej sily možno zhrnúť do nasledovných bodov:

- ekonomická aktivita žien sa bude naďalej zvyšovať, zvlášť vo veku 25-54 rokov, hlavne v dôsledku zlepšovania podmienok pre zladenie pracovných a rodinných povinností,
- počíta sa so zvyšovaním ekonomickej aktivity starších ľudí, ku ktorému prispeje nedostatok mladšej pracovnej sily v dôsledku nízkej pôrodnosti v poslednom období ako aj intenzívnejšie predlžovanie ľudského života po roku 1990,
- pokračujúci pokles ekonomickej aktivity mladých ľudí pôjde predovšetkým na vrub zvyšujúceho sa významu vzdelania,
- jedinou skupinou, pre ktorú sa očakáva stagnácia resp. mierny pokles miery zamestnanosti, je stredný vek u mužov.

Výsledky prognózy

Podľa prognózy základnými trendmi vo vývoji pracovnej sily na Slovensku v najbližších dvoch desaťročiach bude zníženie počtu ako aj starnutie pracovnej sily. Takýto výsledok prináša statický aj dynamický variant prognózy.

Pracovná sila dosiahne najvyššie hodnoty v období rokov 2010 až 2015 (v západnej časti Slovenska skôr, vo východnej neskôr) a následne sa začne jej početnosť znižovať. Tento pokles bude trvať až do roku 2025. Proces starnutia pracovnej sily bude nepretržitý a prebiehať bude počas celého prognózovaného obdobia. Intenzívnejší bude v regiónoch západného Slovenska, menej intenzívny vo východnej časti. Očakávané zmeny v ekonomickej aktivite obyvateľstva budú

v zásade znamenať jej zvýšenie, a to predovšetkým vo vyššom veku. Znamená to, že v dynamickom variante v porovnaní so statickým je pracovná sila početnejšia a staršia. Výsledky prognózy podľa oboch variantov za vybrané roky pre SR a BSK sú uvedené v tabuľkovom prehľade.

Vybrané výsledky podľa statického a dynamického variantu prognózy

región	pracovná sila	rok			zmena % (2025 vs. 2004)	
		2004	2025		statický variant	dynamický variant
			statický variant	dynamický variant		
Slovenská republika	počet (tis.)	2 662,0	2 539,0	2 582,6	-4,6	-3,0
	podiel žien (%)	45,5	44,9	45,6	-1,3	0,2
	priemerný vek	38,7	41,1	41,5	6,2	7,2
Bratislavský kraj	počet (tis.)	331,4	300,7	306,4	-9,3	-7,5
	podiel žien (%)	48,3	46,0	46,5	-4,8	-3,7
	priemerný vek	40,6	43,6	44,0	7,4	8,4

Zdroj: Prognóza pracovnej sily v krajoch SR do roku 2025, VDC, INFOSTAT, 2006

Čo sa týka vývoja pracovnej sily v Bratislavskom kraji, podľa statického variantu prognózy zaznamená Bratislavský kraj v rámci ôsmich krajov Slovenska do roku 2025 tretí najväčší úbytok pracovnej sily (nad 9 %) a priemerný vek pracovnej sily bude 43,6 rokov, pričom celoslovenský priemer je 41,1 rokov. Tiež zastúpenie žien v pracovnej sile (46,0 %) je vyššie než celorepublikový priemer (44,9 %). Podľa dynamického variantu sa počet pracovných miest v kraji do roku 2025 v porovnaní so stavom pracovnej sily v roku 2004 zníži o cca 7,5 %. Priemerný vek pracovnej sily sa zvýši na 44,0 rokov (úroveň SR 41,5 rokov) a zastúpenie žien v pracovnej sile (46,5 %) je nad úrovňou celoslovenského priemeru (45,6 %).

3.10.4. Nezamestnanosť

Celkový stav na trhu práce signalizuje aj počet evidovaných nezamestnaných. V prehľade uvádzame údaje o počte evidovaných nezamestnaných, ako sa vyvíjal od 31.12. 1997 do 31.12. 2012. Počet evidovaných nezamestnaných v okresoch Bratislavského kraja a v SR v tomto období bol nasledujúci:

Počet evidovaných nezamestnaných v Bratislavskom kraji a v SR v r. 1997-2012

sidelná štruktúra	počet evidovaných nezamestnaných celkom															
	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 *
Bratislava, hl.m. SR	8 743	10 656	15 335	13 616	11 946	10 380	8 308	7 715	5 832	4 965	4 346	4 790	9 471	10 536	12 443	13 512
Bratislava I	749	959	1 365	1 335	1 241	1 155	882	654	526	434	389	361	658	779	844	1 028
Bratislava II	2 411	2 631	3 699	3 390	2 733	2 257	1 866	1 806	1 364	1 128	986	1 121	2 452	2 915	3 436	3 517
Bratislava III	737	1 083	1 684	1 641	1 205	1 080	1 025	1 013	776	620	550	612	1 192	1 357	1 587	1 981
Bratislava IV	1 603	1 856	2 527	2 324	2 163	1 958	1 511	1 354	1 069	972	925	997	1 951	2 100	2 467	2 747
Bratislava V	3 243	4 127	6 060	4 926	4 604	3 930	3 024	2 888	2 097	1 811	1 496	1 699	3 218	3 385	4 109	4 239
okres Malacky	3 030	3 769	5 138	4 901	4 917	3 744	2 648	2 199	1 837	1 402	1 318	1 711	3 009	2 936	2 815	3 309
okres Pezinok	1 466	1 815	2 574	2 251	2 200	2 011	1 899	1 504	1 148	1 036	827	917	1 856	1 973	2 289	2 329
okres Senec	1 376	1 545	2 075	2 113	2 250	2 216	1 371	1 218	993	947	789	702	1 517	1 751	1 870	2 072
Bratislavský kraj	14 615	17 785	25 122	22 881	21 313	18 351	14 226	12 636	9 810	8 350	7 280	8 120	15 853	17 196	19 417	21 222
SR	347 753	428 209	535 211	506 497	533 652	504 077	452 224	383 155	333 834	273 437	239 939	248 556	379 553	381 209	399 800	425 858

Zdroj: Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Bratislava

Pozn.: * Vzhľadom na nasadzovanie nového informačného systému služieb zamestnanosti ústredia a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny (migrovanie dát, konsolidácia fyzických a právnických osôb, synchronizácia dát a podobne) sú zverejňované štatistické zisťovania o stave, vývoji a štruktúre nezamestnanosti za mesiac december 2012 zatiaľ predbežné do definitívneho ukončenia konsolidácie a synchronizácie údajovej základne a doladenia spôsobu spracovania jednotlivých štatistických ukazovateľov.

Vývoj počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie, t.j. uchádzačov o zamestnanie, ktorí bezprostredne po ponuke voľného pracovného miesta môžu nastúpiť do pracovného pomeru, v rokoch 1997-2011 bol nasledovný:

Disponibilný počet nezamestnaných v Bratislavskom kraji a v SR v r. 1997-2012

sídelná štruktúra	disponibilný počet evidovaných nezamestnaných															
	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 *
Bratislava, hl.m. SR	7 658	9 715	14 340	12 582	10 987	9 322	7 415	6 642	4 803	4 417	3 846	4 461	8 943	9 835	11 760	12 794
Bratislava I	655	888	1 241	1 245	1 121	1 041	782	565	435	385	343	327	622	731	793	972
Bratislava II	2 006	2 309	3 413	3 048	2 470	2 005	1 612	1 572	1 116	1 021	866	1 060	2 327	2 703	3 236	3 306
Bratislava III	618	961	1 574	1 504	1 093	975	933	870	640	556	497	562	1 119	1 262	1 515	1 896
Bratislava IV	1 503	1 802	2 425	2 281	2 086	1 844	1 410	1 172	887	871	833	929	1 844	1 965	2 335	2 607
Bratislava V	2 876	3 755	5 687	4 504	4 217	3 457	2 678	2 463	1 725	1 584	1 307	1 583	3 031	3 174	3 881	4 013
okres Malacky	2 827	3 616	4 968	4 715	4 678	3 544	2 443	1 983	1 561	1 219	1 158	1 577	2 761	2 662	2 590	3 124
okres Pezinok	1 305	1 694	2 428	2 124	2 071	1 856	1 729	1 303	1 013	918	738	835	1 750	1 864	2 185	2 241
okres Senec	1 262	1 417	1 932	1 974	2 113	2 056	1 252	1 033	858	851	731	649	1 422	1 628	1 763	1 993
Bratislavský kraj	13 052	16 442	23 668	21 395	19 849	16 778	12 839	10 961	8 235	7 405	6 473	7 522	14 876	15 989	18 298	20 152
SR	324 714	407 084	510 729	481 767	502 251	472 006	413 086	342 294	293 801	240 567	207 863	218 920	335 490	334 903	362 428	390 111

Zdroj: Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Bratislava

Pozn.: * Vzhľadom na nasadzovanie nového informačného systému služieb zamestnanosti ústredia a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny (migrovanie dát, konsolidácia fyzických a právnických osôb, synchronizácia dát a podobne) sú zverejňované štatistické zisťovania o stave, vývoji a štruktúre nezamestnanosti za mesiac december 2012 zatiaľ predbežné do definitívneho ukončenia konsolidácie a synchronizácie údajovej základne a doladenia spôsobu spracovania jednotlivých štatistických ukazovateľov.

Miera evidovanej nezamestnanosti (MEN) sa v okresoch Bratislavského kraja ako aj v SR vyvíjala v rokoch 1997-2012 nasledovne:

Miera evidovanej nezamestnanosti v Bratislavskom kraji a v SR v r. 1997-2012

sídelná štruktúra	miera evidovanej nezamestnanosti (%)															
	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.	k 31.12.
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 *
Bratislava, hl.m. SR	3,27	3,99	5,82	5,04	4,32	4,01	3,24	2,84	2,09	1,88	1,62	1,85	3,61	3,94	4,81	5,02
Bratislava I	2,96	4,16	6,54	6,99	6,15	4,85	3,67	2,58	2,04	1,77	1,56	1,46	2,71	3,18	3,53	4,15
Bratislava II	3,52	3,81	5,67	4,76	3,79	3,62	2,96	2,87	2,07	1,85	1,56	1,87	4,00	4,60	5,60	5,48
Bratislava III	2,04	4,38	5,68	5,83	4,14	3,16	3,11	2,80	2,09	1,77	1,57	1,75	3,39	3,80	4,65	5,58
Bratislava IV	2,97	3,55	4,21	4,57	4,11	3,65	2,85	2,29	1,77	1,69	1,60	1,75	3,39	3,58	4,36	4,66
Bratislava V	3,88	4,21	6,93	4,88	4,50	4,65	3,62	3,29	2,35	2,11	1,73	2,06	3,84	3,98	4,98	4,93
okres Malacky	8,78	11,63	15,24	13,95	13,55	10,13	6,59	5,96	4,83	3,70	3,50	4,71	8,02	7,46	7,43	8,69
okres Pezinok	4,98	6,59	9,00	7,70	7,35	6,32	5,84	4,41	3,50	3,12	2,49	2,78	5,68	5,96	7,10	6,98
okres Senec	5,06	5,88	7,74	7,78	8,15	7,57	4,53	3,84	3,27	3,18	2,70	2,36	5,05	5,71	6,27	6,78
Bratislavský kraj	4,11	5,06	7,15	6,36	5,79	5,18	3,97	3,39	2,60	2,29	1,98	2,27	4,36	4,63	5,41	5,72
SR	12,48	15,62	19,18	17,88	18,63	17,45	15,56	13,07	11,36	9,40	7,99	8,39	12,66	12,46	13,59	14,44

Zdroj: Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Bratislava

Pozn.: * Vzhľadom na nasadzovanie nového informačného systému služieb zamestnanosti ústredia a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny (migrovanie dát, konsolidácia fyzických a právnických osôb, synchronizácia dát a podobne) sú zverejňované štatistické zisťovania o stave, vývoji a štruktúre nezamestnanosti za mesiac december 2012 zatiaľ predbežné do definitívneho ukončenia konsolidácie a synchronizácie údajovej základne a doladenia spôsobu spracovania jednotlivých štatistických ukazovateľov.

Od roku 1997 do roku 1999 bol v Bratislavskom kraji zaznamenaný rast počtu evidovaných nezamestnaných, disponibilných nezamestnaných ako aj miera evidovanej nezamestnanosti, ktoré v roku 1999 dosiahli svoje maximum. Miera evidovanej nezamestnanosti vzrástla od decembra 1997 zo 4,11 % na 7,15 % ku koncu roka 1999. Následne po rok 2007 klesá počet nezamestnaných aj miera evidovanej nezamestnanosti na úroveň 1,98 %. Od roku 2008 v dôsledku dopadu svetovej hospodárskej, ekonomickej a finančnej krízy na ekonomiku a podnikateľský sektor v SR vzrastá počet nezamestnaných ako aj miera evidovanej nezamestnanosti. Na Slovensku dosiahla MEN ku koncu decembra 2012 hodnotu až 14,44 %. V Bratislavskom kraji bolo k 31.12. 2012 celkovo 21 222 evidovaných

nezamestnaných, 20 152 disponibilných evidovaných nezamestnaných a miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla 5,72 %. V podmienkach SR a v porovnaní s ďalšími územnosprávnymi celkami (krajmi) má Bratislavský kraj najpriaznivejšiu situáciu na trhu práce, keďže miera evidovanej nezamestnanosti je tu najnižšia.

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie v okresoch Bratislavského kraja a v SR podľa veku, doby evidencie a podľa dosiahnutého stupňa vzdelania k 31.3. 2012 je uvedená v nasledujúcich tabuľkových prehľadoch.

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku v Bratislavskom kraji a v SR k 31.3. 2012 (%)

sídelná štruktúra	UoZ podľa veku										UoZ spolu
	do 19 r.	20 - 24 r.	25 - 29 r.	30 - 34 r.	35 - 39 r.	40 - 44 r.	45 - 49 r.	50 - 54 r.	55 - 59 r.	nad 60 r.	
Bratislava, hl.m. SR	0,39	11,33	14,88	13,36	12,59	8,87	9,61	10,73	14,40	3,82	100,00
<i>Bratislava I</i>	0,67	7,54	12,82	13,39	13,61	7,20	10,46	11,92	17,44	4,95	100,00
<i>Bratislava II</i>	0,52	12,91	13,52	12,07	12,48	10,40	11,87	10,05	12,85	3,32	100,00
<i>Bratislava III</i>	0,24	10,69	14,01	12,32	14,37	9,36	10,02	10,75	13,95	4,29	100,00
<i>Bratislava IV</i>	0,56	15,17	13,88	10,41	13,72	12,14	10,93	11,34	9,40	2,46	100,00
<i>Bratislava V</i>	0,18	8,70	17,50	16,73	11,03	5,70	6,48	10,68	18,35	4,65	100,00
okres Malacky	2,27	14,02	13,30	12,58	12,64	10,34	10,25	10,48	11,69	2,43	100,00
okres Pezinok	0,91	17,51	15,34	12,13	10,95	8,60	9,26	9,82	12,26	3,22	100,00
okres Senec	0,58	15,42	12,68	14,00	12,63	11,11	10,05	9,58	11,95	2,00	100,00
Bratislavský kraj	0,76	12,86	14,48	13,16	12,41	9,28	9,71	10,48	13,50	3,36	100,00
SR	1,76	14,66	13,43	11,59	11,90	10,41	10,98	11,46	11,41	2,40	100,00

Zdroj: Štvrťročná štatistika QS2 – štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku a doby evidencie – mesiac marec 2012, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Bratislava

Pozn.: Vzhľadom na nasadzovanie nového informačného systému služieb zamestnanosti ústredia a úradov práce, sú štatistiky ku koncu 1. štvrťroka 2012 len predbežné. Definitívne, opravené štatistiky budú spracované z nového ISSZ a spätne zverejnené.

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie v Bratislavskom kraji a v SR k 31.3. 2012 (%)

sídelná štruktúra	počet osôb podľa doby evidencie v mesiacoch											spolu
	do 3	3 - 6 vrátane	6 - 9 vrátane	9 - 12 vrátane	12 - 18 vrátane	18 - 24 vrátane	24 - 30 vrátane	30 - 36 vrátane	36 - 42 vrátane	42 - 48 vrátane	nad 48	
Bratislava, hl.m. SR	29,56	19,26	15,80	8,63	10,35	5,92	3,79	2,79	1,46	0,66	1,77	100,00
<i>Bratislava I</i>	28,01	15,86	15,52	8,55	11,59	6,19	5,17	3,37	2,47	0,67	2,59	100,00
<i>Bratislava II</i>	29,43	18,60	15,45	8,87	9,16	6,56	4,42	3,50	1,42	0,78	1,82	100,00
<i>Bratislava III</i>	30,01	18,48	15,28	8,82	10,33	6,10	4,41	2,60	1,39	0,42	2,17	100,00
<i>Bratislava IV</i>	32,35	19,97	16,38	7,46	10,08	5,20	2,74	2,30	1,33	0,40	1,77	100,00
<i>Bratislava V</i>	28,11	20,48	16,03	9,10	11,28	5,68	3,33	2,43	1,38	0,83	1,38	100,00
okres Malacky	27,00	18,39	13,96	8,11	10,21	7,16	4,07	4,14	3,19	1,15	2,63	100,00
okres Pezinok	29,42	21,25	17,30	7,78	9,39	5,08	3,61	2,22	1,26	1,09	1,61	100,00
okres Senec	37,58	19,21	14,58	7,63	9,37	4,37	3,16	1,74	1,26	0,32	0,79	100,00
Bratislavský kraj	29,92	19,36	15,57	8,36	10,12	5,86	3,75	2,83	1,68	0,76	1,79	100,00
SR	18,26	15,43	11,75	6,84	10,09	6,85	5,23	4,88	4,55	2,48	13,65	100,00

Zdroj: Štvrťročná štatistika QS2 – štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku a doby evidencie – mesiac marec 2012, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Bratislava

Pozn.: Vzhľadom na nasadzovanie nového informačného systému služieb zamestnanosti ústredia a úradov práce, sú štatistiky ku koncu 1. štvrťroka 2012 len predbežné. Definitívne, opravené štatistiky budú spracované z nového ISSZ a spätne zverejnené.

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa dosiahnutého stupňa vzdelania v Bratislavskom kraji a v SR k 31.3. 2012

sídelná štruktúra	uchádzači o zamestnanie s dosiahnutým stupňom vzdelania					UoZ spolu
	základným	stredným bez maturit	stredným s maturitou	vysokoškolským	bez vzdelania	
Bratislava, hl.m. SR	10,72	20,95	44,91	23,33	0,08	100,00
<i>Bratislava I</i>	11,14	12,49	39,48	36,90	0,00	100,00
<i>Bratislava II</i>	11,53	21,81	45,06	21,43	0,17	100,00
<i>Bratislava III</i>	9,48	19,57	45,77	25,06	0,12	100,00
<i>Bratislava IV</i>	8,15	17,63	49,82	24,32	0,08	100,00
<i>Bratislava V</i>	12,05	24,73	42,59	20,63	0,00	100,00

sídelná štruktúra	uchádzači o zamestnanie s dosiahnutým stupňom vzdelania					UoZ spolu
	základným	stredným bez maturity	stredným s maturitou	vysokoškolským	bez vzdelania	
okres Malacky	28,01	33,04	29,43	7,00	2,53	100,00
okres Pezinok	11,17	32,99	44,15	11,30	0,39	100,00
okres Senec	11,95	28,53	47,00	12,53	0,00	100,00
Bratislavský kraj	13,56	24,95	42,63	18,37	0,49	100,00
SR	24,92	33,57	31,08	5,79	4,64	100,00

Zdroj: Štvrťročná štatistika QS1 – štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa rodinného stavu a vzdelania – mesiac marec 2012, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Bratislava

Pozn.: Vzhľadom na nasadzovanie nového informačného systému služieb zamestnanosti ústredia a úradov práce, sú štatistiky ku koncu 1. štvrťroka 2012 len predbežné. Definitívne, opravené štatistiky budú spracované z nového ISSZ a spätne zverejnené.

4. Domový a bytový fond⁵

4.1. Retrospektívny vývoj domového a bytového fondu

Podrobný vývoj počtu obyvateľov, trvale obývaných bytov, domov a obložnosti v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja od roku 1970 po rok 2001 je uvedený v tabuľke v prílohe tohto dokumentu

V Bratislavskom kraji za celé obdobie rokov 1970-2001 súvisle rástol počet trvale obývaných bytov na počet 218 610 bytov (tzn. nárast o 87 664 bytov do roku 2001 oproti roku 1970). Čo sa týka obložnosti, tá vykazuje v celom sledovanom období stály pokles z 3,51 obyv./byt v roku 1970 až na 2,74 obyv./byt v roku 2001, čo je v inom prepočte 365 bytov/tis. obyv.

4.2. Domový fond

V roku 2001 (SODB) bolo v Bratislavskom kraji 69 776 domov, z toho 59 848 bolo trvale obývaných (t.j. 85,8 %). Rodinné domy tvorili 81,9 % z trvale obývaných domov. Neobývaných domov bolo 9 747 (t.j. 14,0 % z domového fondu celkom).

V jednotlivých okresoch Bratislavského kraja bol v roku 2001 nasledujúci počet domov:

Základná charakteristika domového fondu v okresoch Bratislavského kraja v r. 2001

sídelná štruktúra	trvalo obývané domy spolu	z toho:		neobývané domy	domový fond spolu	% neob. domov z DF spolu
		rodinné domy	%			
Bratislava, hl.m. SR	23 558	14 916	63,3	2 751	26 455	10,4
<i>Bratislava I</i>	3 624	1 999	55,2	307	3 964	7,7
<i>Bratislava II</i>	6 796	4 323	63,6	686	7 522	9,1
<i>Bratislava III</i>	5 404	3 876	71,7	878	6 313	13,9
<i>Bratislava IV</i>	5 192	3 475	66,9	704	5 924	11,9
<i>Bratislava V</i>	2 542	1 243	48,9	176	2 732	6,4
okres Malacky	13 846	13 095	94,6	3 234	17 094	18,9
okres Pezinok	10 518	9 659	91,8	1 897	12 429	15,3
okres Senec	11 926	11 373	95,4	1 865	13 798	13,5
Bratislavský kraj	59 848	49 043	81,9	9 747	69 776	14,0

Zdroj: SODB 2001, ŠÚ SR

⁵ Štatistický úrad SR v Bratislave doposiaľ neukončil spracovanie a teda nepublikoval tabuľkové zostavy za domový a bytový fond na úrovni SR, krajov, okresov a obcí Slovenska zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011. Publikované boli iba prvé vybrané definitívne výsledky zo SODB 2011 – podrobné informácie za obyvateľstvo SR, kraje, okresy a obce. Z tohto dôvodu je analýza domového a bytového fondu v Bratislavskom kraji spracovaná podľa posledných dostupných podrobných údajov o domovom a bytovom fonde, a to zo SODB 2001, v rámci retrospektívneho vývoja domového a bytového fondu aj z predchádzajúcich sčítaní.

4.3. Bytový fond

4.3.1. Počet bytov

V roku 2001 bolo v Bratislavskom kraji 218 610 trvale obývaných bytov, z toho sa 51 228 (tzn. 23,4 %) nachádzalo v rodinných domoch. Neobývaných bolo 23 842 bytov, t.j. 9,8 % z celkového počtu 242 452 bytov. V Bratislave, hl.m. SR sa nachádzalo 75,7 % trvale obývaných bytov kraja.

Základná charakteristika bytového fondu v okresoch Bratislavského kraja v r. 2001

sídelná štruktúra	trvalo obývané byty spolu	z toho:		neobývané byty	bytový fond spolu	% neob. bytov z BF spolu
		v rod. domoch	%			
Bratislava, hl.m. SR	165 587	16 348	9,9	15 434	181 021	8,5
<i>Bratislava I</i>	19 074	2 635	13,8	2 999	22 073	13,6
<i>Bratislava II</i>	44 546	4 538	10,2	3 841	48 387	7,9
<i>Bratislava III</i>	25 805	4 184	16,2	3 127	28 932	10,8
<i>Bratislava IV</i>	35 270	3 704	10,5	2 906	38 176	7,6
<i>Bratislava V</i>	40 892	1 287	3,1	2 561	43 453	5,9
okres Malacky	19 859	13 368	67,3	3 614	23 473	15,4
okres Pezinok	17 400	10 030	57,6	2 515	19 915	12,6
okres Senec	15 764	11 482	72,8	2 279	18 043	12,6
Bratislavský kraj	218 610	51 228	23,4	23 842	242 452	9,8

Zdroj: SODB 2001, ŠÚ SR

4.3.2. Veková štruktúra bytového fondu

Údaje o vekovej štruktúre bytového fondu sú veľmi dôležitou informáciou pri odhadovaní odpadu bytového fondu do výhľadových období. Veková štruktúra bytového fondu v Bratislavskom kraji bola v roku 2001 taká, ako ju uvádza nasledujúca tabuľka.

Štruktúra trvale obývaných bytov v okresoch Bratislavského kraja v r. 2001 podľa obdobia výstavby (%)

sídelná štruktúra	podiel trvale obývaných bytov postavených v období							
	- 1899 a nezistené	1900 - 1919	1920 - 1945	1946 - 1970	1971 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001	spolu
Bratislava, hl.m. SR	2,4	1,6	7,9	28,5	28,4	24,7	6,6	100,0
<i>Bratislava I</i>	7,2	9,9	36,9	30,6	4,6	5,5	5,3	100,0
<i>Bratislava II</i>	2,7	0,2	3,8	50,2	23,5	12,6	6,9	100,0
<i>Bratislava III</i>	1,9	1,6	14,8	50,7	17,1	8,3	5,5	100,0
<i>Bratislava IV</i>	1,9	0,4	1,2	14,0	48,3	19,7	14,5	100,0
<i>Bratislava V</i>	0,6	0,1	0,3	2,3	34,6	61,4	0,6	100,0
okres Malacky	7,0	3,0	8,4	28,9	25,7	17,9	9,1	100,0
okres Pezinok	5,9	2,0	7,7	30,4	21,9	21,7	10,4	100,0
okres Senec	4,3	1,9	7,9	32,2	23,0	20,8	9,8	100,0
Bratislavský kraj	3,2	1,8	8,0	29,0	27,2	23,5	7,3	100,0

Zdroj: SODB 2001, ŠÚ SR

Veková štruktúra bytového fondu v Bratislavskom kraji má relatívne dobrú skladbu. Najstarší bytový fond postavený v období pred rokom 1899 až do roku 1919 tvorí v Bratislavskom kraji v priemere 5,0 %.

Významnou vekovou skupinou bytov sú byty postavené v rokoch 1981-2001, ktoré tvoria v krajskom priemere 30,9 %.

4.3.3. Kategorizácia bytov⁶

V roku 2001 bol bytový fond v okresoch Bratislavského kraja zatriedený do jednotlivých kategórií nasledovne:

Trvale obývané byty v okresoch Bratislavského kraja podľa kategórie bytu v r. 2001

sídelná štruktúra	trvale obývané byty					% trvale obývaných bytov				
	I. kateg.	II. kateg.	III. kateg.	IV. kateg.	spolu	I. kateg.	II. kateg.	III. kateg.	IV. kateg.	spolu
Bratislava, hl.m. SR	153 143	9 475	472	2 497	165 587	92,5	5,7	0,3	1,5	100,0
<i>Bratislava I</i>	15 545	2 824	165	540	19 074	81,5	14,8	0,9	2,8	100,0
<i>Bratislava II</i>	41 680	2 049	128	689	44 546	93,6	4,6	0,3	1,5	100,0
<i>Bratislava III</i>	22 938	2 342	78	447	25 805	88,9	9,1	0,3	1,7	100,0
<i>Bratislava IV</i>	33 620	1 159	61	430	35 270	95,3	3,3	0,2	1,2	100,0
<i>Bratislava V</i>	39 360	1 101	40	391	40 892	96,3	2,7	0,1	1,0	100,0
okres Malacky	13 891	3 607	635	1 726	19 859	69,9	18,2	3,2	8,7	100,0
okres Pezinok	13 711	2 446	394	849	17 400	78,8	14,1	2,3	4,9	100,0
okres Senec	12 223	2 360	252	929	15 764	77,5	15,0	1,6	5,9	100,0
Bratislavský kraj	192 968	17 888	1 753	6 001	218 610	88,3	8,2	0,8	2,7	100,0

Zdroj: SODB 2001, ŠÚ SR

Z celkového počtu 218 610 trvale obývaných bytov v Bratislavskom kraji patrí do I. a II. kategórie viac ako 210,0 tisíc bytov (t.j. 96,5 % bytov), čo svedčí o dobrej kvalite bytového fondu. Podštandardné byty, t.j. byty III. a IV. kategórie v počte 7 754 b.j. sa na celkovom fonde kraja podieľajú len 3,5 % a predstavujú disponibilný bytový fond pre rekonštrukciu a modernizáciu v budúcom období. Podiel podštandardných bytov približne korešponduje s podielom bytov v najstaršej vekovej kategórii tzn. byty postavené do roku 1899 a nezistené byty.

4.3.4. Veľkostná skladba bytov

Skladba bytov v Bratislavskom kraji podľa počtu obytných miestností bola pri SODB v roku 2001 nasledujúca:

Veľkostná skladba trvale obývaných bytov podľa okresov Bratislavského kraja v r. 2001 (%)

sídelná štruktúra	trvale obývané byty podľa veľkosti (%)					TOB spolu
	1 obytná miestnosť	2 izby	3 izby	4 izby	5+ izieb	
Bratislava, hl.m. SR	13,3	21,2	45,8	15,3	4,4	100,0
<i>Bratislava I</i>	14,3	30,1	35,3	13,7	6,7	100,0
<i>Bratislava II</i>	13,8	26,6	44,6	11,9	3,0	100,0
<i>Bratislava III</i>	15,2	29,3	38,9	11,5	5,1	100,0
<i>Bratislava IV</i>	15,1	13,5	47,1	18,2	6,0	100,0
<i>Bratislava V</i>	9,4	12,7	55,1	19,8	3,0	100,0

⁶ Kvalitu bytového fondu charakterizuje jeho zatriedenie do 4 kategórií, ako ich charakterizuje a zisťuje aj ŠÚ SR pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov.

Do jednotlivých kategórií sú zaradené byty takto:

- I. kategória - patria sem byty s ústredným, diaľkovým alebo etážovým kúrením a úplným základným príslušenstvom,
- II. kategória - patria sem byty s vyššie uvedeným vykurovaním, bez vlastného základného príslušenstva alebo byty s vlastným základným príslušenstvom, bez vyššie uvedeného vykurovania,
- III. kategória - patria sem byty bez vyššie uvedeného vykurovania, iba s kúpeľňou alebo so splachovacím záchodom,
- IV. kategória - patria sem byty bez vyššie uvedeného vykurovania, bez základného alebo iba s neúplným základným príslušenstvom.

Základným príslušenstvom bytu sa rozumie vlastná kúpeľňa alebo sprchovací kút s tečúcou teplou vodou a vlastný splachovací záchod.

sídelná štruktúra	trvale obývané byty podľa veľkosti (%)					TOB spolu
	1 obytná miestnosť	2 izby	3 izby	4 izby	5+ izieb	
okres Malacky	4,7	16,7	41,8	19,6	17,1	100,0
okres Pezinok	4,2	15,8	46,2	18,1	15,6	100,0
okres Senec	2,2	12,1	42,4	21,9	21,3	100,0
Bratislavský kraj	11,0	19,7	45,2	16,4	7,7	100,0

Zdroj: SODB 2001, ŠÚ SR

Pozn.: TOB - trvale obývané byty

Veľkostná skladba bytov v Bratislavskom kraji v roku 2001 bola veľmi dobrá. Prevažovali byty s 3 a viac obytnými miestnosťami, ktoré sa nachádzali v 151 498 trvale obývaných bytoch, t.j. v 69,3 % TOB. Malé byty s jednou obytnou miestnosťou boli zastúpené 11,0 %-ami, byty s 2 obytnými miestnosťami tvorili 19,7 % byt. fondu.

4.3.5. Ukazovatele úrovne bývania

Informáciu o ukazovateľoch úrovne bývania v okresoch Bratislavského kraja v roku 2001 podávajú nasledujúca tabuľka.

Ukazovatele úrovne bývania v okresoch Bratislavského kraja v r. 2001

ukazovateľ	BA I-V spolu	okres BA I	okres BA II	okres BA III	okres BA IV	okres BA V	okres MA	okres PK	okres SC	kraj spolu
% bytov I. + II. kategórie	98,21	96,30	98,17	97,97	98,61	98,95	88,11	92,86	92,51	96,45
% bytov III. + IV. kategórie	1,79	3,70	1,83	2,03	1,39	1,05	11,89	7,14	7,49	3,55
% bytov postavených do r. 1919 a nezistené	3,98	17,11	2,95	3,53	2,28	0,73	10,03	7,95	6,20	5,00
% bytov postavených v r. 1981 - 2001	31,25	10,75	19,57	13,83	34,13	62,03	26,97	32,07	30,60	30,88
% 1-izbových bytov	13,28	14,29	13,81	15,24	15,13	9,41	4,67	4,17	2,25	10,98
% 4 a viac izbových bytov	19,72	20,35	14,94	16,57	24,22	22,75	36,75	33,75	43,21	24,08
počet bývajúcich osôb na 1 byt	2,54	2,27	2,38	2,33	2,59	2,92	3,20	3,07	3,22	2,69
priem. počet m ² obytnej plochy na 1 byt	47,30	54,00	45,90	47,00	47,80	45,70	61,20	61,40	66,20	51,10
priem. počet m ² celkovej plochy na 1 byt	69,20	81,20	66,10	68,30	69,40	67,20	90,80	89,70	99,90	75,00
priem. počet m ² obytnej plochy na 1 osobu	18,70	23,80	19,30	20,20	18,40	15,70	19,10	20,00	20,60	19,00
priem. počet obytných miestností na 1 byt	2,80	2,73	2,66	2,66	2,90	2,97	3,38	3,35	3,62	2,95
počet cenových domácností/100 bytov	110,84	113,10	111,45	108,50	109,60	111,68	120,14	125,21	119,13	113,43

Zdroj: SODB 2001, ŠÚ SR

V ďalšej tabuľke je uvedený prehľad o vybavení domácností v okresoch Bratislavského kraja v roku 2001.

Vybavenie domácností v okresoch Bratislavského kraja v r. 2001

ukazovateľ	BA I-V spolu	okres BA I	okres BA II	okres BA III	okres BA IV	okres BA V	okres MA	okres PK	okres SC	kraj spolu
samostatná chladnička	50,0	52,2	50,6	51,8	49,2	47,8	61,8	59,5	61,8	52,7
chladnička s mrazničkou	55,6	53,2	54,0	53,5	57,7	57,9	43,5	47,9	50,5	53,5
samostatná mraznička	23,0	22,5	22,1	23,0	23,9	23,5	43,2	40,1	48,2	28,0
automatická práčka	77,0	74,8	74,6	73,9	79,8	80,2	63,3	70,9	67,5	74,6
farebný televízor	87,6	84,8	87,4	87,2	88,5	88,5	87,3	88,1	89,2	87,7
telefón v byte	85,2	84,9	84,7	84,4	86,6	85,1	60,0	75,9	77,7	81,6
mobilný telefón	37,8	37,5	34,1	34,2	40,9	41,6	30,9	30,0	32,6	36,2
rekreačná chata, domček, chalupa	13,1	17,4	12,7	12,9	13,1	11,8	3,7	6,0	4,2	11,1
osobný automobil	40,2	38,3	38,3	37,3	43,1	42,4	42,8	46,6	46,9	41,4
osobný počítač	20,2	21,2	16,8	17,1	21,3	24,3	11,5	13,9	15,0	18,5
osobný počítač s internetom	7,7	10,2	6,2	6,4	8,4	8,1	3,3	4,5	5,0	6,8

Zdroj: SODB 2001, ŠÚ SR

4.3.6. Bilancia bytového fondu

Bilancia bytového fondu podľa okresov Bratislavského kraja v r. 1991-2001

sídelná štruktúra	trvale obývané byty		čistý prírastok bytov v období r. 1991-2001	bytová výstavba v období r. 1991-2001	odpad bytového fondu v období r. 1991-2001
	r. 1991	r. 2001			
Bratislava, hl.m. SR	161 494	165 587	4 093	10 885	6 792
Bratislava I	20 012	19 074	-938	1 006	1 944
Bratislava II	43 342	44 546	1 204	3 088	1 884
Bratislava III	25 601	25 805	204	1 424	1 220

sídelná štruktúra	trvale obývané byty		čistý prírastok bytov v období r. 1991-2001	bytová výstavba v období r. 1991-2001	odpad bytového fondu v období r. 1991-2001
	r. 1991	r. 2001			
Bratislava IV	30 048	35 270	5 222	5 106	-116
Bratislava V	42 491	40 892	-1 599	261	1 860
okres Malacky	19 108	19 859	751	1 803	1 052
okres Pezinok	16 440	17 400	960	1 806	846
okres Senec	15 195	15 764	569	1 537	968
Bratislavský kraj	212 237	218 610	6 373	16 031	9 658

Zdroj: SĽDB 1991, ŠÚ SR; SODB 2001, ŠÚ SR; odpad bytového fondu - vlastný výpočet

4.3.7. Nová bytová výstavba po roku 2001

Údaje o začatých, rozostavaných a dokončených bytoch ako aj o úbytkoch bytov sa zisťujú štvrťročným výkazom za obce resp. stavebné úrady. Bytová výstavba realizovaná v Bratislavskom kraji v rokoch 2002-2010 je uvedená v tabuľke v prílohe tohto dokumentu.

V rokoch 2002-2011 sa v Bratislavskom kraji dokončilo 43 747 nových bytov, z toho bolo 26 807 dokončených v Bratislave (61,3 %).

Bytová výstavba v Bratislavskom kraji v roku 2011, a to aj na okresnej úrovni (s výnimkou okresu Bratislava I a Bratislava V), na základe hodnôt ukazovateľa - počet dokončených bytov na 10 000 obyvateľov - výrazne prevyšuje priemer Slovenska (27,0 dokončených bytov/10 tis. obyv.). Krajský priemer zaznamenáva hodnotu 83,1 dokončených bytov na 10 000 obyvateľov. Dokončené byty podľa počtu izieb podľa jednotlivých okresov Bratislavského kraja v r. 2002-2011 sú uvedené v tabuľke v prílohe tohto dokumentu.

4.3.7.1. Scenár vývoja bytového fondu

Pri stanovení kvantitatívnej potreby bytov vo výhľadovom období v riešenom území boli zohľadnené nasledujúce faktory, ktoré determinujú celkovú potrebu bytov:

- predpokladaný vývoj obyvateľstva vrátane migrácie do BSK,
- predpokladaný vývoj počtu a priemernej veľkosti cenzovej domácnosti,
- zvyšovanie štandardu bývania,
- trend znižovania obložnosti bytov,
- prirodzený odpad bytového fondu.

Pre definovanie cieľov rozvoja a kvantitatívnej úrovne bývania v Bratislavskom kraji sa vychádzalo z východiskového dokumentu štátu v oblasti bývania, z „Konceptie štátnej bytovej politiky do roku 2015“, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 96 z 3. februára 2010.

Vývoj obyvateľstva a bytového fondu v Bratislavskom kraji v r. 1970-2001 a prognóza/odhad do r. 2030

ukazovateľ	rok				
	1970 1.12., SĽDB	1980 1.11., SĽDB	1991 SĽDB	3.3., 2001 26.5., SODB	2030 prognóza
počet obyvateľov	459 975	543 800	606 351	599 015	624 382 – 668 008
počet trvale obývaných bytov	130 946	173 871	212 237	218 610	252 786 – 270 449
obložnosť	3,51	3,13	2,86	2,74	2,47

Zdroj: r. 1970-201001 – ŠÚ SR; r. 2030 – vlastné výpočty AUREX spol. s r.o.

5. Občianska vybavenosť

Zariadenia občianskej vybavenosti reprezentujú zariadenia celomestského a nadmestského významu, so zastúpením školstva, zdravotníctva a sociálnej starostlivosti, kultúry a osvetu, telesnej kultúry a športu, verejnej administratívy a správy, bankovníctva a finančníctva, ako aj komerčnej vybavenosti.

V rámci spracovávania ÚPN-R BSK a vychádzajúc zo skúseností pri spracovávaní predchádzajúcich územných plánov veľkých územných celkov, sa v rámci kapitoly Občianska vybavenosť hodnotí stav občianskej vybavenosti v Bratislavskom kraji v oblastiach školstva, zdravotníctva, sociálnej starostlivosti, kultúry a osvetu a telesnej kultúry a športu. Uvedené oblasti sa sledujú aj v súlade s kompetenciami Bratislavského samosprávneho kraja.

A. NEKOMERČNÁ VYBAVENOSŤ

5.1. Školstvo

Oblasť školstva sa skladá z rozsiahlej siete škôl a školských zariadení. Údaje o jednotlivých typoch škôl a školských zariadení sú spracované na základe informácií z Ústavu informácií a prognóz školstva (ÚIPŠ) ako aj údajov z odd. školstva Úradu BSK. Ústav je ústredným informačným centrom rezortu MŠVVaŠ SR, zabezpečuje prevádzkovanie časti štátneho informačného systému, metodiku tvorby a komplexné spracovanie informácií z oblasti vzdelávania a výchovy, starostlivosti o mládež a šport, vrátane financovania. V zriaďovateľskej pôsobnosti kraja sa nenachádzajú zariadenia materských škôl. Predmetom tejto kapitoly preto nie je popis týchto typov školských zariadení.

Základné školy

Rozmiestnenie ZŠ v rámci Bratislavského kraja k 15.9. 2012

Okres/kraj	Počet zariadení	Počet zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK	Počet žiakov (v ročníku 1.-9.)	Počet tried (v ročníku 1.-9.)
Bratislava I	12	1	3 368	162
Bratislava II	21	0	7 079	352
Bratislava III	15	0	4 411	223
Bratislava IV	18	0	5 794	282
Bratislava V	17	0	4 938	253
Malacky	25	0	5 391	282
Pezinok	19	0	4 617	234
Senec	27	0	5 055	256
Bratislavský kraj celkom	154	1	40 653	2 044

Zdroj: ÚIPŠ,

Základné školy na území BSK sú pomerne rovnomerne rozmiestnené. Na území Bratislavského kraja sa v šk .r. 2012/2013 nachádza celkovo 154 základných škôl. V nich k 15.9. 2012 študovalo 40 653 žiakov (v šk. roku 2009 to bolo o približne 700 menej). V zriaďovateľskej pôsobnosti Bratislavského kraja sa nachádza 1 základná škola (ZŠ a gymnázium s vyučovacím jazykom maďarským). Celkový počet tried základných škôl bol 2 044. Z analýzy počtu žiakov pripadajúcich na jednu triedu vyplýva, že priemerná obložnosť triedy v základných školách v šk .r. 2012/2013 je 19,9 žiakov.

Špeciálne základné školy

Rozmiestnenie špeciálnych ZŠ (bez špeciálnych tried) v rámci Bratislavského kraja k 15.9. 2012

Okres/kraj	Počet zariadení	Počet zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK	Počet žiakov	Počet tried
Bratislava I	2	0	103	18
Bratislava II	4	0	241	21
Bratislava III	8	1	719	73
Bratislava IV	9	0	495	66
Bratislava V	4	0	310	43
Malacky	2	0	69	11
Pezinok	2	0	166	16
Senec	2	0	88	12
Bratislavský kraj celkom	33	1	2191	260

Zdroj: ÚIPŠ,

Špeciálne základné školy na území Bratislavského kraja sú pomerne rovnomerne rozmiestnené. Na území Bratislavského kraja sa nachádza celkovo 33 špeciálnych základných škôl. V školskom roku 2012/2013 ich navštevovalo spolu 2 191 detí. Bratislavský samosprávny kraj je zriaďovateľom školy pre mimoriadne nadané deti, ktorá patrí do kategórie špeciálnych škôl, venuje sa výchove a vzdelávaniu žiakov s intelektuálnym nadaním.

Celkový počet tried v špeciálnych základných školách bol 260 tried. Z analýzy počtu žiakov pripadajúcich na jednu triedu vyplýva, že na jednu triedu v špeciálnej základnej škole v šk .r. 2012/2013 pripadalo 8,4 žiaka.

Základné umelecké školy

V školskom roku 2012/2013 sa na území Bratislavského kraja nachádzalo celkovom 40 základných umeleckých škôl. Základné umelecké školy sú na území BSK rozmiestnené rovnomerne. V školskom roku 2012/2013 v nich študovalo 21 295 žiakov. Bratislavský samosprávny kraj nie je zriaďovateľom žiadnej základnej umeleckej školy.

Gymnázia

Rozmiestnenie gymnázií v rámci BSK k 15.9. 2012

Okres/kraj	Počet zariadení	Počet zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK	Počet študentov celkom (denná forma)
Bratislava I	6	3	1996
Bratislava II	12	4	4504
Bratislava III	3	1	1014
Bratislava IV	8	0	2066
Bratislava V	8	2	1968
Malacky	2	1	660
Pezinok	2	2	724
Senec	3	2	456
Bratislavský kraj celkom	44	15	13388

Zdroj: ÚIPŠ, BSK

Na území Bratislavského kraja pôsobí 44 gymnázií rôzneho zamerania. Z toho 14 je v zriaďovateľskej pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja. Dve gymnáziá sú organizačnými zložkami spojených škôl – Gymnázium A-M. Szencziho v rámci Spojenej školy s vyučovacím jazykom maďarským v Senci a Gymnázium v rámci Spojenej školy, Tokajčka 24, Bratislava. Najväčšia koncentrácia gymnázií je v jednotlivých okresoch Bratislava I-V (z toho najväčší počet gymnázií je lokalizovaných v okrese Bratislava II). V mimobratislavských okresoch sa nachádza iba 7 gymnázií.

V rámci dennej formy štúdia navštevuje gymnáziá 13 388 študentov čo predstavuje v porovnaní s rokom 2009 pokles o približne 2 000 študentov.

Stredné odborné školy

Na území Bratislavského kraja sa nachádza 63 stredných odborných škôl. Z toho 37 stredných odborných škôl je v zriaďovateľskej pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja. V rámci dennej formy štúdia navštevuje stredné odborné školy 13 605 študentov (čo je o približne 3 300 menej ako v roku 2009).

Rozmiestnenie stredných odborných škôl v rámci BSK k 15.9. 2012

Okres/kraj	Počet zariadení	Počet zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK	Počet študentov celkom (denná forma)
Bratislava I	3	2	744
Bratislava II	18	11	4258
Bratislava III	11	8	2900
Bratislava IV	5	4	1184
Bratislava V	16	6	2736
Malacky	2	0	32
Pezinok	5	4	810
Senec	3	3	941
Bratislavský kraj celkom	63	38	13605

Zdroj: ÚIPS

Najväčšia koncentrácia stredných odborných škôl je v okresoch Bratislava I-V. Nachádza sa tu 53 zariadení. V mimobratislavských okresoch pôsobí teda len 10 stredných odborných škôl.

Konzervatóriá

V rámci územia Bratislavského kraja pôsobia 4 školy typu konzervatórium (1 tanečné, 1 všeobecné konzervatórium, 1 súkromné a 1 cirkevné). Z toho dve sú v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja. Všetky konzervatóriá, v rámci Bratislavského kraja, sa nachádzajú na území hl. mesta SR Bratislavy. Celkový počet študentov v šk. r. 2012/2013 navštevujúcich školské zariadenia typu konzervatórium je 969, pričom všetci študujú dennou formou.

Konzervatóriá sú lokalizované iba v troch okresoch v rámci Bratislavského kraja. Súčasný počet škôl zodpovedá aktuálnemu záujmu študentov o tento typ štúdia.

Koncentrácia takéhoto špecializovaného typu stredných škôl je podmienená jednak dopytom po takomto type zariadení (ktorý je najvýraznejší práve v hl. m. SR - Bratislave), koncentráciou vysokého počtu obyvateľov a špecifickosťou zamerania tohto typu škôl.

Špeciálne stredné školy

Na území Bratislavského samosprávneho kraja sa aktuálne (ku koncu roku 2012) nachádzalo 16 špeciálnych stredných škôl. V pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja je jedno zariadenie typu špeciálnej strednej školy (gymnázium pre nadané deti). Ostatné školské zariadenia, patriace do kategórie špeciálne stredné školy, sú zamerané na vzdelávanie detí so sluchovým, mentálnym alebo telesným postihnutím alebo s poruchami správania.

14 špecializovaných stredných škôl má v zriaďovateľskej pôsobnosti Krajský školský úrad v Bratislave, 1 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a 1 Bratislavský samosprávny kraj. Celkový počet študentov navštevujúcich špeciálne stredné školy je 1 263, pričom všetci študujú dennou formou.

Rozmiestnenie špeciálnych stredných škôl v rámci BSK k 15.9.2012

Okres/kraj	Počet zariadení	Počet zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK	Počet študentov celkom (denná forma)
Bratislava I	0	0	0
Bratislava II	2	0	98
Bratislava III	1	1	368
Bratislava IV	5	0	496
Bratislava V	2	0	168
Malacky	4	0	111
Pezinok	1	0	10
Senec	1	0	12
Bratislavský kraj celkom	16	1	1 263

Zdroj: ÚIPŠ

V rámci hl. mesta SR Bratislavy je najväčší počet špeciálnych stredných škôl situovaný v okrese Bratislava IV. Z mimobratislavských okresov je najväčší počet týchto zariadení lokalizovaných v okrese Malacky.

Jazykové školy

Na základe údajov z Ústavu informácií a prognóz školstva k 31.12.2012 bolo v rámci Bratislavského kraja lokalizovaných 5 jazykových škôl. Jedna na území mesta Pezinok a 4 na území Bratislavy. V zriaďovateľskej pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja sú 2 jazykové školy (jedna na Vazovovej ulici a jedna na Palisádach).

Vysoké školstvo

Na území Bratislavského kraja má sídlo 12 vysokých škôl, pričom všetky vysokoškolské inštitúcie sú lokalizované v okresoch Bratislava I – V.V zriaďovateľskej pôsobnosti BSK sa nenachádza ani jedna vysokoškolská inštitúcia.

Počty študujúcich dennej formy štúdia I. a II. stupňa vysokých škôl v okresoch Bratislavského kraja k 31.10. 2012

Okres/kraj	Počet fakúlt	Počet študentov
Bratislava I	19	21387
Bratislava II	2	2306
Bratislava III	7	6514

Okres/kraj	Počet fakúlt	Počet študentov
Bratislava IV	4	7916
Bratislava V	12	9213
Bratislavský kraj celkom	44	47336

Zdroj: ÚIPŠ

Vysoké školy a univerzity majú svoje pracoviská lokalizované iba v bratislavských okresoch. Celkový počet fakúlt na území BSK je 44 (z toho 2 rektoráty), na ktorých v šk .r. 2012/2013 študovalo 47 336 študentov denného štúdia.

Na území Bratislavského kraja pôsobia nasledujúce detašované pracoviská vysokých škôl⁷

- Pracovisko celouniverzitných programov, STU (Bratislava),
- Ústav manažmentu, STU (Bratislava),
- Pracovisko celouniverzitných programov, EU (Bratislava),
- Ústav medzinárodných programov ÚMP, EU – sídlo prevádzky Bratislava,
- Detašované pracovisko Vysokej školy manažmentu, Trenčín – sídlo prevádzky Bratislava,
- Inštitút rodiny TF, KU (Bratislava),
- Pracovisko celoškolských programov, VŠZaSP (Bratislava),
- Inštitút misijnej práce a tropického zdravotníctva Jána Pavla II, VŠZaSP (Bratislava),
- Detašované pracovisko FPJJ, VŠS (Bratislava),
- Vzdelávací a konzultačný inštitút v Bratislave, VŠMVV (Vysoká škola medzinárodných a verejných vzťahů, Praha) – sídlo prevádzky Bratislava,
- Detašované pracovisko Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave – sídlo prevádzky Modra.

Školské internáty stredných škôl

Na území Bratislavského kraja sa nachádza celkovo 22 školských internátov stredných škôl. Sedemnást' zariadení je lokalizovaných v bratislavských okresoch Bratislava I – V, dve zariadenia v okrese Pezinok a tri v okrese Senec. Počet ubytovaných študentov v šk. r. 2012/2013 bol 2 319 študentov, z toho na školských internátoch v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK 1 601 študentov.

5.1.1. Návrh rozvoja oblasti školstva v Bratislavskom kraji

Na území BSK je v súčasnosti v oblasti školstva väčšia kapacita škôl a školských zariadení ako sú reálne potreby. Školské stravovacie a ubytovacie zariadenia, v rámci stredného školstva, disponujú dostatočnými kapacitami. V oblasti vysokého školstva však existujú nedostatočné kapacity najmä v oblasti ubytovania. Pritom kvalita jestvujúceho ubytovania nie je na dostatočnej úrovni a nedosahuje európske štandardy. Uvedené problémové okruhy však nepatria do kompetencií Bratislavského samosprávneho kraja, nakoľko oblasť vysokého školstva nepatrí do pôsobnosti samosprávneho kraja. Ďalším problémovým okruhom je nedostatočná energetická hospodárnosť škôl a školských zariadení. Jednotlivé možnosti rozvoja v oblasti školstva vyplývajú z programových priorít na úseku školstva, tak ako sú skoncipované v dokumente Programové priority v oblastiach pôsobnosti kompetencií

⁷ Zdroj: Zoznam detašovaných pracovísk vysokých škôl, ÚIPŠ, január 2012

BSK z júna 2007 ako aj z prieskumov a rozborov ÚPN-R BSK. Medzi základné priority podpory patria tieto:

- optimalizovanie siete škôl a školských zariadení aj v nadväznosti na novovznikajúce obytné územia,
- optimalizovanie siete stredných odborných škôl a vytvorenie univerzálnych centier celoživotného vzdelávania (prehodnotenie opodstatnenosti existencie škôl z hľadiska kapacity využitia, naplnenosti, hospodárnosti a efektívnosti vynakladania finančných prostriedkov, ako aj z hľadiska profilácie jednotlivých škôl na podmienky regiónu a zamestnanosti),
- aktualizovanie koncepcie odborného vzdelávania (nakoľko takmer 50 % študentov navštevuje gymnázia ako všeobecný typ stredoškolského vzdelávacieho zariadenia),
- racionalizovanie študijných odborov a profilovanie ich zamerania podľa potrieb regiónu,
- zabezpečenie efektívnosti financovania škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja,
- zvýšenie materiálneho a technologického štandardu škôl a školských zariadení.

5.2. Zdravotníctvo

Úroveň zdravotníckych zariadení a poskytovanie služieb v oblasti zdravotníctva je v Bratislavskom kraji na relatívne vysokej úrovni. K tomuto faktu prispieva výraznou mierou najmä lokalizácia rôznych typov zdravotníckych zariadení na území hl.m. SR Bratislavy.

5.2.1. Prehľad zdravotníckych zariadení v Bratislavskom kraji

Druhy zdravotníckych zariadení:

a) ambulancie

1. všeobecné

2. špecializované

3. lekárskej služby prvej pomoci

b) zariadenia na poskytovanie jednodňovej zdravotnej starostlivosti,

c) stacionáre

d) polikliniky,

e) agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti,

f) zariadenia spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek

g) nemocnice

h) liečebne,

i) hospice

Ambulancie

Na území BSK sa ku koncu roku 2011 nachádzalo 2021 ambulantných zdravotníckych zariadení (pracovnísk).

Polikliniky

Na území Bratislavského kraja sa, podľa údajov z odboru zdravotníctva Bratislavského samosprávneho kraja, nachádza 19 zdravotníckych zariadení typu Poliklinika, pričom iba dve zariadenia sa nachádzajú v mimobratislavských okresoch. V oblasti zdravotníctva má Bratislavský samosprávny kraj v zriaďovateľskej pôsobnosti iba jedno zariadenie, a to Polikliniku Karlova Ves.

Zoznam poskytovateľov

Názov organizácie	Sídlo organizácie	Miesto prevádzkovania
Next s.r.o.	Vajnorská 40, 832 63 Bratislava	Vajnorská 40, 832 63 Bratislava
Euromedix, a.s.	Einsteinova 25, 851 01 BA	Betliarska 3, 851 07 BA
Súkromné zdravotnícke centrum Hippokrates, spol. s r.o.	Šulekova 20, 811 03 Bratislava	Šulekova 20, 811 03 Bratislava
Slovenská zdravotnícka univerzita	Limbová 12, 833 03 Bratislava	Limbová 12 - 14, 833 03 Bratislava
MEDIFERA, spol. s r.o.	Štúrova 12, 811 02 Bratislava	Štúrova 12, 811 02 Bratislava Einsteinova 24, 851 01 Bratislava
ZAMA s.r.o.	Viedenská cesta 7, 851 01 Bratislava	Americké nám. 3, 811 07 Bratislava
Ružinovská poliklinika, akciová spoločnosť	Ružinovská 10, 820 07 Bratislava	Ružinovská 10, 820 07 Bratislava
PRO BIOS spol. s .o. neštátna poliklinika	Ružová dolina 21, 821 09 Bratislava	Ružová dolina 21, 821 09 Bratislava, Jarabinkova 1, 821 09 Bratislava, Sklenárova 14, 821 09 Bratislava, Tbiliská 6, 831 06 Bratislava
HEDAK, a.s.	Mýtna 5, 811 07 Bratislava	Mýtna 5, 811 07 Bratislava
Poliklinika Karlova Ves	Líščie údolie 57, 842 31 Bratislava	Líščie údolie 57, 842 31 Bratislava Donnerova 1, 841 05 Bratislava Na Barine 5, 841 03 Bratislava
PRO SANUS, a.s.	Daxnerov nám. 3, 821 08 Bratislava	Daxnerovo nám. 3, 821 08 Bratislava Námestie sv. Františka 14, 841 04 BA Betliarska 3, 851 07 BA
Priemyselné zdravotnícke centrum Pro Care, s.r.o.	Vlčie hrdlo 49, 821 07 Bratislava	Vlčie hrdlo 49, 821 07 Bratislava
Ústav na výkon väzby	Chorvátska 5, 812 29 BA	Chorvátska 5, 812 29 Bratislava
MED POINT, s.r.o.	Hollého 14, 903 01 Senec	Námestie 1. mája 6, 903 01 Senec Hollého 14, 903 01 Senec
MEDILAB s.r.o.	Štúrova 11, 811 02 BA	Ružinovská 10, 820 07 Bratislava
Medicover s.r.o.	Prievozska 4/B, 821 09 BA	Prievozska 4/B, 821 09 BA
LAMA MEDICAL CARE s.r.o.	Mýtna 5, 811 07 Bratislava	Imricha Karvaša, 1, 813 25 BA Mýtna 5, 811 07 Bratislava
Falck Healthcare, a.s. (predtým LaSalus, a.s.)	Galvániho 7/D, 821 04 Bratislava	Radlinského 27, 811 07 Bratislava Jána Jonáša 1, 843 02 Bratislava
SENIOR - geriatrické centrum n.o.	Poliklinika Vajanského 1, 900 01 Modra (+DOS+ADOS)	Vajanského 1, 900 01 Modra

Zdroj: Úrad BSK, odd. zdravotníctva, marec 2012

Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti

Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti – ADOS je ambulatná forma zdravotnej starostlivosti poskytovaná v domácom prostredí alebo v inom prirodzenom sociálnom prostredí fyzickým osobám, ktoré vyžadujú ošetrovateľskú starostlivosť, sú imobilné, čiastočne imobilné a nie sú schopné samostatne prísť do ambulatného zdravotníckeho zariadenia, nevyžadujú ústavnú zdravotnú starostlivosť alebo ústavnú zdravotnú starostlivosť odmietajú.

Podľa údajov z interných materiálov Bratislavského samosprávneho kraja, na území kraja pôsobí 23 agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti resp. obdobných subjektov.

Rozmiestnenie agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti na území BSK

Obec – popis	Počet zariadení
Bratislava I - V	16
Malacky	2
Pezinok	4
Senec	1
BSK celkom	23

Zdroj: BSK, január 2013

Na území hl. mesta SR pôsobí 16 zariadení takéhoto typu. V mimo bratislavských okresoch je lokalizovaných 7 agentúr.

Lôžkové zdravotnícke zariadenia

Na území Bratislavského kraja pôsobí 19 lôžkových zdravotníckych zariadení. Nasledovné zariadenia v rámci BSK majú viacero pracovísk:

- Fakultná nemocnica s poliklinikou Bratislava: pracovisko Ružinovská 6, Antolská 11, Limbova 2, Mickiewiczova 13, Podunajské Biskupice - Krajinská 91,
- Nemocnica s poliklinikou Malacky - Nemocničná a.s.: Duklianskych hrdinov 34, Malacky, Hviezdoslavova 56, Stupava.

Počty lôžkových zariadení podľa okresov v Bratislavskom kraji k 31.12. 2011

Obec – popis	Počet pracovísk
Bratislava I - V	23
Malacky	1
Pezinok	4
Senec	1
BSK celkom	29

Zdroj: BSK, údaje k 31.12.2011

Prehľad lôžkových zdravotníckych zariadení a ich pracovísk v Bratislavskom kraji

Uvedený prehľad jednotlivých zariadení je spracovaný na základe údajov poskytnutých Bratislavským samosprávnym krajom.

Okresy Bratislava I – V

- Univerzitná nemocnica Bratislava, pracovisko Ružinovská 6 (BA II), Antolská 11 (BA V), Limbova 5 (BA III), Mickiewiczova 13 (BA I), Pažitková 4 (BA II)

- Sanatórium AT, s.r.o., Osuského 10 BA V
- Detská fakultná nemocnica s poliklinikou Bratislava, Limbová č. 1 – BA III
- Nemocnica sv. Michala, a.s. Cintorínska 16, - BA I
- Železničná NsP - NOVAPHARM, s.r.o. Šancová 110 BA I
- Esthetic, s.r.o. Partizánska 2, BA I
- Liečebňa sv. Františka, a.s. Krásna 22 – BA II
- Univerzitná nemocnica s poliklinikou Milosrdní bratia, spol. s r.o. Námestie SNP 10, IMPAX Trading, spol. s.r.o. Limbová 1 - BA III
- LOGMAN, a.s. Limbova 5 - BA III
- Národný ústav srdcových a cievnych chorôb Bratislava, a.s. Pod Krásnou hôrkou 1 – BA I
- Špecializovaná nemocnica pre ortopedickú protetiku Bratislava, n.o. Záhradnícka 42 – BA II
- Národný onkologický ústav Bratislava, Klenova 1 – BA III
- Onkologický ústav sv. Alžbety, s.r.o., Heydukova 10 – BA I
- Nemocnica svätého Michala, a.s., Cesta na Červený most 1 – BA I
- FMC - dialyzačné služby, s.r.o. Antolská 11 – BA V
- Centrum pre liečbu drogových závislostí Bratislava Hraničná 2 – BA II
- SI Medical, s.r.o. Tematínska 5 – BA V
- Clinica orthopedica - sport & endo clinic s.r.o. Nevädzová 6, Bratislava 821 01.

Ambulantné zariadenie poskytujúce 1-dňovú zdravotnú starostlivosť:

- Ústav lekárskej kozmetiky, a.s. Tematínska 3, - BA V

Okres Pezinok

- Psychiatrická nemocnica Philippa Pinela, Malacká 63, Pezinok
- SENIOR - geriatrické centrum n.o., Modra
- Detská ozdravovňa Biela Skala, spol. s.r.o., Častá
- Sanatórium Karpatia, s.r.o., Limbach

Okres Malacky

- Nemocnica s poliklinikou Malacky - Nemocničná a.s., pracovisko Malacky
- Nemocnica s poliklinikou Malacky - Nemocničná a.s., pracovisko Stupava

Okres Senec

TETIS, s.r.o., Dunajská Lužná

Ošetrovateľské lôžka v BSK poskytujú nasledujúce subjekty: Ústav lekárskej kozmetiky, a.s. (Tematínska 3, Bratislava), Esthetic, s.r.o. (Partizánska 2, Bratislava), Liečebňa sv. Františka, a.s., Krásna 22, Bratislava).

Polikliniky

Na území Bratislavského kraja sa, podľa údajov z odboru zdravotníctva Bratislavského samosprávneho kraja, nachádza 19 zdravotníckych zariadení typu Poliklinika, pričom iba dve zariadenia sa nachádzajú v mimobratislavských okresoch. V oblasti zdravotníctva má Bratislavský samosprávny kraj v zriaďovateľskej pôsobnosti iba jedno zariadenie, a to Polikliniku Karlova Ves.

Prehľad zariadení typu poliklinika v mimobratislavských okresoch

Okres Pezinok

SENIOR - geriatrické centrum n.o., Modra

Okres Senec

MED POINT, s.r.o., Senec

Počet pracovísk jednotlivých polikliník na území BSK

Okres/kraj	Počet pracovísk
Bratislava I	7
Bratislava II	8
Bratislava III	5
Bratislava IV	5
Bratislava V	2
Malacky	0
Pezinok	1
Senec	1
Bratislavský kraj	29

Zdroj: BSK, údaje k 31.12.2011

Pozn.: Niektoré druhy zdravotníckeho zariadenia typu „Poliklinika“ majú miesta prevádzky vo viacerých okresoch.

Prírodné liečebné kúpele

V Bratislavskom kraji sa nenachádza žiadne zdravotnícke zariadenie zaradené do kategórie prírodné liečebné kúpele.

Lekárne

Ku koncu roku 2011 pôsobilo na území Bratislavského kraja 279 verejných lekární.

Počty lekární podľa okresov BSK

Okres/kraj	Počet verejných lekární
Bratislava I	37
Bratislava II	64
Bratislava III	40
Bratislava IV	28
Bratislava V	33
Malacky	26
Pezinok	27
Senec	24
Bratislavský kraj celkom	279

Zdroj: BSK, údaje k 31.12.2012, e-VUC sk

Zdravotnícke zariadenia a ostatné organizácie v pôsobnosti MZ SR na území Bratislavského kraja

Názov organizácie
Centrum pre liečbu drogových závislostí, Hraničná 2, BRATISLAVA
Detská fakultná nemocnica s poliklinikou, Limbová 1, BRATISLAVA
Národná transfúzna služba SR Limbová 3, BRATISLAVA
Národný onkologický ústav Bratislava, Klenová 1, BRATISLAVA

Názov organizácie
Psychiatrická nemocnica Philippa Pinela, Malacká cesta 63, PEZINOK
Univerzitná nemocnica Bratislava, Pažitková ul. č. 4, BRATISLAVA
Univerzitná nemocnica Bratislava, Nemocnica Ružinov, Ružinovská 6, BRATISLAVA
Univerzitná nemocnica Bratislava Nemocnica akad. L. Déreza, Limbová 5, BRATISLAVA
Univerzitná nemocnica Bratislava, Nemocnica sv. Cyrila a Metoda, Antolská 11, BA
Univerzitná nemocnica Bratislava, Nemocnica Staré Mesto, Mickiewiczova 13, BA
Univerzitná nemocnica Bratislava, Špecializovaná geriatrická nemocnica Podunajské Biskupice, Krajinská 91, BRATISLAVA
Záchranná a dopravná zdravotnícka služba Bratislava, Antolská 11, BRATISLAVA
Národné centrum zdravotníckych informácií, Lazaretská 2, BRATI
Operačné stredisko záchrannej zdravotnej služby Slovenskej republiky, Trnavská cesta 8/A, BRATISLAVA
Slovenská zdravotnícka univerzita, Limbová 12, BRATISLAVA
Štátny ústav pre kontrolu liečiv Bratislava, Kvetná 11, BRATISLAVA
Úrad verejného zdravotníctva SR, Trnavská 52, BRATISLAVA

Zdroj: Zoznam organizácií v pôsobnosti MZ SR na území Bratislavského kraja, MZ SR

5.2.2. Návrh rozvoja oblasti zdravotníctva v BSK

Jednotlivé možnosti rozvoja v oblasti zdravotníctva vyplývajú z programových priorít na úseku zdravotníctva, tak ako sú skoncipované v dokumente Programové priority v oblastiach pôsobnosti kompetencií BSK z júna 2007, ako aj z prieskumov a rozborov realizovaných v rámci spracovania ÚPN-R BSK. Vzhľadom k tomu, že Bratislavský samosprávny kraj má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti iba jedno zariadenie, sú reálne možnosti ovplyvňovania úrovne zdravotníctva v kraji obmedzené. Medzi základné priority podpory patria tieto:

- zabezpečenie kvalitnej zdravotnej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb,
- zlepšenie zdravotnej starostlivosti pre seniorov, a to tak v ambulantnej, ako aj ústavnej, rehabilitačnej a ošetrovateľskej starostlivosti,
- pravidelné prehodnocovanie minimálnej siete ambulantných zdravotníckych zariadení s cieľom zabezpečiť kvalitnú, dostatočnú a dostupnú zdravotnícku starostlivosť s ohľadom na demografické zloženie, geografické podmienky a štruktúru chorobnosti Bratislavského samosprávneho kraja,
- zabezpečenie dostatočnej úrovne ambulantnej starostlivosti na území Bratislavského samosprávneho kraja najmä v oblasti špecializovanej ambulantnej starostlivosti, najmä v odboroch endokrinológia, vnútorné lekárstvo, geriatria, klinická onkológia, vzhľadom k tomu, že v súčasnej dobe sa táto špecializovaná starostlivosť javí ako nedostatočná,
- v prípade realizácie veľkých investičných projektov zameraných na výstavbu zariadení zameraných na obytné funkcie treba v primeranom rozsahu zabezpečiť minimálnu verejnú sieť zdravotníckych zariadení na obyvateľa (Nariadenia vlády č. 640/2008 Z. z. o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti) v predmetnej lokalite,
- podporovanie zriadenia ďalšieho zdravotníckeho zariadenia ústavnej starostlivosti v okrese Bratislava IV, nakoľko v danej lokalite je len jedno zdravotnícke zariadenie (Vojenská nemocnica),
- nedostatočné kapacity zdravotníckych zariadení v okresoch Senec a Pezinok bude potrebné v ďalšom období doplniť o adekvátne zariadenia.

5.3. Sociálne veci

5.3.1. Základná charakteristika

Sociálne služby sú mimoriadne významnou časťou aktivít Bratislavského samosprávneho kraja. Právna úprava zákona o sociálnych službách definuje, že sociálna služba je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- a) prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- b) zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- c) zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- d) riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- e) prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

Sociálne služby sa poskytujú ambulantnou formou, terénnou formou, pobytovou týždennou alebo pobytovou celoročnou formou, na čas určitý alebo neurčitý.

V zmysle zákona o sociálnych službách sociálne služby sa podľa druhu členia na⁸:

- a) sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
- b) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života, poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu),
- c) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská služba a predčítateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie tlmočnickej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
- d) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
- e) podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností, poskytovanie sociálnej služby v dennom centre, poskytovanie sociálnej služby v integračnom centre, poskytovanie sociálnej služby v jedálni, poskytovanie sociálnej služby v práci, poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny).

Právo na poskytnutie sociálnych služieb

Dostupnosť sociálnych služieb je výrazne ovplyvnená politikou samosprávnych krajov a obcí. Samosprávne kraje vypracúvajú koncepciu rozvoja sociálnych služieb

⁸ Zákon 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

vo svojom územnom obvode, ktorej súčasťou je i analýza skutkového stavu poskytovaných sociálnych služieb, na základe ktorého sa určujú priority a potreby ich ďalšieho rozvoja.

5.3.2. Zariadenia sociálnych služieb

V porovnaní s ostatnými sociálnymi službami, ktoré sa na území BSK poskytujú, starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb je svojim rozsahom, počtom poskytovateľov i počtom prijímateľov najväčšou a najrozšírenejšou sociálnou službou celého regiónu.

Podmienky poskytnutia sociálnych služieb ustanovené zákonom o sociálnych službách sa zaručujú rovnako všetkým občanom v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v sociálnom zabezpečení ustanovenou zákonom č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon).

Sociálne služby sú obyvateľom územia BSK poskytované prostredníctvom:

1. zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK,
2. obcí a ich zariadení sociálnych služieb,
3. iných fyzických a právnických osôb, poskytujúcich sociálnu pomoc v zmysle zákona o sociálnych službách (ďalej len „neverejní poskytovatelia“).

Podľa § 81 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách vyšší územný celok, okrem iného, zabezpečuje poskytovanie:

a) sociálnej služby v útulku, v domove na pol ceste, v zariadení núdzového bývania, v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, v zariadení podporného bývania, v rehabilitačnom stredisku, v domove sociálnych služieb, v špecializovanom zariadení a v integračnom centre,

b) tľmočnicke služby.

Vyšší územný celok zároveň zriaďuje, zakladá a kontroluje útulok, domov na pol ceste, zariadenie núdzového bývania, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie a integračné centrum. Vyšší územný celok môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia definované podľa zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách.

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK

V súčasnosti má BSK v zriaďovateľskej pôsobnosti 15 zariadení sociálnych služieb s právnou subjektivitou. Sú to nasledovné zariadenia:

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja

P.č.	Názov zariadenia	Druh zariadenia	Kapacita	Sídlo
1.	DSS pre deti a dospelých	DSS	66	Javorinská 7a, 811 03 Bratislava
2.	DSS pre deti a dospelých Sibírka	DSS	38	Sibírska 69, 831 02 Bratislava
3.	DSS pre deti a dospelých INTEGRA	DSS	44	Tylova 21, 831 04 Bratislava
		ZPB	5	
4.	DSS a zariadenie pre seniorov Rača	ZpS	205	Pri vinohradoch 267, 831 06 Bratislava
		DSS	84	

P.č.	Názov zariadenia	Druh zariadenia	Kapacita	Sídlo
5.	DSS prof. Karola Matulaya pre deti a dospelých	DSS	70	Lipského 13, 841 01 Bratislava
		ŠZ	17	
6.	DSS pre deti a rehabilitačné stredisko ROSA	DSS	125	Dúbravská cesta 1, 842 29 Bratislava
		RS	85	
7.	GAUDEAMUS - zariadenie komunitnej rehabilitácie	RS	95	Mokrohájska 3, 845 12 Bratislava
		DSS	70	
		ZPB	6	
8.	DSS pre dospelých a zariadenie podporovaného bývania Rozsutec	DSS	32	Furmanská 4, 841 03 Bratislava
		ZPB	12	
9.	DSS pre deti a dospelých Kampino	DSS	44	Haanova 36-38, 851 04 Bratislava
		ZPB	6	
10.	DSS a zariadenie pre seniorov Kaštieľ	DSS	150	Hlavná 13, 900 31 Stupava
		ZpS	50	
11.	DSS	DSS	60	Plavecké Podhradie 19, 906 36
12.	DSS a zariadenie podporovaného bývania Merema	DSS	42	Pri starom mlyne 1, 900 01 Modra
		ZPB	8	
13.	DSS Hestia	DSS	20	Jesenského 12, 902 01 Pezinok
14.	DSS pre dospelých	DSS	146	SNP 38, 900 84 Báhoň
15.	DSS a zariadenie pre seniorov	DSS	73	Hrnčiarska 37, 902 01 Pezinok
		ZpS	18	
		ŠZ	9	

Zdroj: BSK, február 2013,

Vysvetlivky:

DSS - domov sociálnych služieb

ZpS - zariadenie pre seniorov

RS - rehabilitačné stredisko

ZPB - zariadenie podporovaného bývania

SZ – špecializované zariadenie

5.3.3. Poskytovatelia sociálnych služieb mimo zriaďovateľskej pôsobnosti BSK

Nasledujúca tabuľka prezentuje prehľad jednotlivých druhov sociálnych služieb, počty zariadení a ich kapacitu realizovaných na území BSK mimo zriaďovateľskej pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja.

Jednotlivé druhy sociálnych služieb poskytované v regióne BSK obcami, zariadeniami obcí a neverejnými poskytovateľmi

Druh poskytovanej sociálnej služby	Počet zariadení	Kapacita zariadení
Nocľaháreň	3	226
Útulok	12	330
Domov na pol ceste	3	39

Druh poskytovanej sociálnej služby	Počet zariadení	Kapacita zariadení
Nízkoprahové denné centrum	2	86
Zariadenie núdzového bývania	8	91
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpory zosúladovania rodinného a pracovného života	0	0
Zariadenia dočasnej starostlivosti o deti	3	14
Nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu	0	0
Zariadenia podporovaného bývania	12	80
Zariadenie pre seniorov	21	1 535
Zariadenie opatrovateľskej služby	14	316
Rehabilitačné stredisko	14	235
Domov sociálnych služieb	27	600
Špecializované zariadenie	7	110
Denný stacionár	9	80
Opatrovateľská služba	67	-
Prepravná služba	19	-
Jedáleň	14	32
Tlmočnická služba	1	-
Sprostredkovanie osobnej asistencie	3	-
Požičiavanie pomôcok	8	-
Denné centrum	19	1 888
Integračné centrum	3	32
Práčovňa	7	-
Stredisko osobnej hygieny	6	70

Zdroj: interné materiály BSK 2009 - 2012., Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb, december 2012

Pozn.: v rámci jedného zariadenia sa môže poskytovať viacero sociálnych služieb

5.3.4. Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sa v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 305/2005 Z. z.“) vykonávajú v zariadeniach, ktorými sú detský domov, detský domov pre maloletých bez sprievodu, krízové stredisko, resocializačné stredisko pre drogovovo závislých a inak závislých a v iných zariadeniach zriadených na vykonávanie opatrení podľa zákona č. 305/2005 Z. z..

BSK v rámci spolupráce s obcami, ktoré sa nachádzajú v jeho územnom obvode, na účely výkonu ich samosprávnej pôsobnosti poskytuje informácie o akreditovaných subjektoch a neakreditovaných subjektoch vykonávajúcich opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pôsobiacich v jeho územnom obvode.

Pôsobnosť vyššieho územného celku

Vyšší územný celok pri výkone samosprávnej pôsobnosti:

a) zabezpečuje tvorbu a plnenie sociálnych programov zameraných na ochranu práv a právom chránených záujmov detí a na predchádzanie a zamedzenie nárastu sociálno-patologických javov na svojom území,

b) vypracúva analýzu nepriaznivých vplyvov pôsobiacich na deti a rodiny, vývojových trendov sociálno-patologických javov na svojom území,

c) utvára podmienky

- na organizovanie opatrení podľa § 10 a 11 ,
- na zabezpečenie priaznivého psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu dieťaťa, vykonávanie rodičovských práv a povinností a vykonávanie výchovných opatrení podľa tohto zákona a osobitného predpisu,⁴⁾
- na pomoc deťom, plnoletým fyzickým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii, podľa potrieb obyvateľov svojho územia,
- na prípravu obyvateľov svojho územia, ktorí majú záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, na náhradnú rodinnú starostlivosť a na prípravu na profesionálne vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti,
- na opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 33 ods. 10,
- na organizovanie resocializačných programov a sociálnych programov najmä pre drogovovo závislých a inak závislých obyvateľov svojho územia, obyvateľov po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, obyvateľov po prepustení zo zariadenia na resocializáciu drogovovo závislých,
- na vykonávanie opatrení v prostredí podľa § 4 ods. 4 a 5 podľa potrieb obyvateľov územia,

d) vedie evidenciu zariadení zriadených podľa tohto zákona na svojom území,

e) zriaďuje a kontroluje zariadenia podľa § 50, 62 a 63 a iné zariadenia podľa potrieb obyvateľov územia na účel výkonu opatrení podľa § 45 až 48 a môže zriadiť zariadenia podľa § 49 a oznamuje určenému orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 73 ods. 3 počet miest určených v týchto zariadeniach na vykonávanie rozhodnutí súdu,

f) poskytuje

- obci, akreditovanému subjektu, právnickej osobe alebo fyzickej osobe podľa § 71 ods. 1 písm. e) finančný príspevok na vykonávanie opatrení podľa tohto zákona,
- štatistické údaje z oblasti výkonu sociálnoprávnej ochrany detí štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov a poskytuje údaje z evidencie zariadení,

g) spolupracuje s obcami, orgánmi sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, akreditovanými subjektmi a ďalšími právnickými osobami a fyzickými osobami, ktoré pôsobia v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa tohto zákona v oblasti predchádzania a zamedzenia nárastu sociálno-patologických javov,

h) plní ďalšie úlohy podľa tohto zákona a osobitných predpisov.

Detský domov

Detský domov je prostredie utvorené a usporiadané na účely vykonávania rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, predbežného opatrenia a o

uložení výchovného opatrenia. Detský domov dočasne nahrádza dieťaťu jeho prirodzené rodinné prostredie alebo náhradné rodinné prostredie.

Krízové stredisko podľa zákona č. 305/2005 Z. z. zabezpečuje

- vykonávanie opatrení podľa tohto zákona, ak sa dieťa, rodina alebo plnoletá fyzická osoba nachádza v krízovej životnej situácii,
- výkon rozhodnutia súdu o výchovnom opatrení podľa osobitného predpisu,
- výkon rozhodnutia súdu o predbežnom opatrení podľa osobitného predpisu,
- výkon výchovného opatrenia podľa § 12 až § 15.

Krízové stredisko vykonáva svoju činnosť podľa § 47 ods. 4 písm. c), ak zabezpečuje výkon súdneho rozhodnutia podľa odseku 1 písm. b) a c).

Zoznam akreditovaných subjektov - Krízové strediská

P.č.	PO/FO	Sídlo	Miesto výkonu
1	o. z. Domov - Dúha	Pavlova 5, 821 08 Bratislava	Krízové stredisko Stavbárska 6, 821 07 Bratislava
2	o.z.Pomoc ohrozeným deťom	Švabinského 7, 851 01 Bratislava	Krízové stredisko Pomoc ohrozeným deťom - Centrum Nádej, Švabinského 7, 851 01 Bratislava
3	n.o. MAJÁK NÁDEJE	Karpatská 24, 811 05 Bratislava	Karpatská 24, 811 05 Bratislava
4	o.z. Brána do života	M. Medvedovej č.4, 851 04 Bratislava	Krízové stredisko, M. Medvedovej 4, Bratislava
5	o.z. Slovenský výbor pre UNICEF	Nám. SNP 13, P.O.BOX 52, 810 00 Bratislava	Grosslingova 6, 810 11 Bratislava, Nám. 1. mája 15, 811 09 Bratislava

Zdroj: ZOZNAM AKREDITOVANÝCH SUBJEKTOV - Krízové strediská, ÚPSVaR, január 2013

Resocializačné stredisko

Resocializačné stredisko podľa zákona č. 305/2005 Z.z. sa zriaďuje na aktivizovanie vnútorných schopností detí a plnoletých fyzických osôb na prekonanie psychických dôsledkov, fyzických dôsledkov a sociálnych dôsledkov drogových závislostí alebo iných závislostí a na zapojenie sa do života v prirodzenom prostredí.

Ku koncu roku 2011 BSK na svojom území evidoval sedem neakreditovaných subjektov, z toho 1 subjekt v okrese Malacky, 1 v okrese Senec a 5 subjektov sídlilo na území hl. m. SR Bratislavy. Zároveň BSK ku koncu roka 2011 evidoval 18 akreditovaných subjektov, ktoré vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately⁹.

Zoznam detských domovov na území Bratislavského kraja

Štátne zariadenia			
č.	názov zariadenia	adresa	okres
1.	Detský domov STUDIENKA - Centrum sociálnych služieb	Röntgenova Bratislava 6	Bratislava V
2.	Detský domov	Učiteľská Bratislava 42	Bratislava II
3.	Detský domov Macejko	Rakárenská Malacky 50	Malacky

⁹ Zdroj: Zariadenia poskytujúce sociálno-právnu ochranu a sociálnu kuratelu, interné materiály BSK, február 2012

Štátne zariadenia			
č.	názov zariadenia	adresa	okres
4.	Detský domov Harmónia	Stavbárska 6, Bratislava	Bratislava
5.	Detský domov Nádej	Trnavská Bernolákovo 62	Senec
neštátne zariadenia			
č.	názov zariadenia	adresa	okres
6.	Detský domov sv. Antona	Pri potoku 45/3 Rohožník	Malacky
7.	Detský domov Brána do života	M. Medvedovej 4 Bratislava, Pertžalka	Bratislava V
8.	Detský domov pri Súkromnom liečebno- výchovnom sanatóriu	Diaľničná č. 1 Senec	Senec

Zdroj: ÚPSVaR, február 2012

Resocializačné strediská v roku 2012, v ktorých možno vykonávať rozhodnutie súdu na území Bratislavského kraja

Por. číslo	Názov resocializačného strediska:	Adresa resocializačného strediska:
1.	n.o. ROAD	Handlovská 11 851 01 Bratislava
2.	OZ-Adam	Resocializačné stredisko Adam Cesta z Kútov na Holíč 1336 908 45 Gbely-Adamov
3.	o.z. Združenie MUDr. Ivana Novotného	Osuského 10 851 03 Bratislava

Zdroj: Zoznam resocializačných stredísk ÚPSVaR, február 2012

5.3.5. Návrh rozvoja a možnosti rozvoja sociálnej starostlivosti v Bratislavskom kraji

Jednotlivé možnosti rozvoja v oblasti sociálnej starostlivosti vyplývajú z programových priorít na úseku sociálnych služieb, tak ako sú skoncipované v koncepcii rozvoja sociálnych služieb v kompetencii Bratislavského samosprávneho kraja.. Uvedené oblasti vychádzajú z aktuálnych prieskumov a rozborov spracovaných v rámci analytickej časti koncepcie rozvoja sociálnych služieb v kompetencii Bratislavského samosprávneho kraja a z materiálu koncepcia ústavnej starostlivosti na roky 2009 – 2012 vypracovanej Ústredím práce sociálnych vecí a rodiny.

Medzi základné priority koncepcie rozvoja sociálnych služieb v kompetencii Bratislavského samosprávneho kraja patria tieto opatrenia a vízie:

- Upraviť pozornosť na proces reštrukturalizácie zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK. Využiť Podporovať využitie potenciálu prijímateľov sociálnych služieb, ktorí sú pod dohľadom schopní viesť samostatný život a zabezpečiť im poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podporovaného bývania.
- Znížiť Znižovať kapacity veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK..
- Zabezpečenie informovanosti občanov regiónu o možnostiach využitia sociálnych služieb.
- Sieťovanie sociálnych služieb, ktoré umožní preferenciu terénnych a ambulantných služieb pred pobytovými.
- Vybudovanie systému včasnej intervencie.

- Vytvoriť merateľné ukazovatele hodnotenia kvality sociálnych služieb a monitorovanie plnenia týchto ukazovateľov pri poskytovaní sociálnych služieb.
- Podporiť rozvoj komunitných sociálnych služieb pre občanov so psychiatrickým ochorením a viacnásobným postihnutím.

Priority ÚSPSVaR na rok 2012 v oblasti zabezpečenie vykonávania rozhodnutí súdu v zariadeniach a v akreditovaných detských domovoch

Zariadenie na výkon rozhodnutia súdu	Schválený počet miest	Zriaďovateľ
Krízové stredisko	26	Maják nádeje, n.o. Domov - Dúha, o.z.
Detský domov	45	Brána do života, o.z. Inštitút sestier Kapucínok Najsvätejšieho Srdca Ježišovho Sukromné liečebno-výchovné sanatórium, n.o.
Zariadenie pestúnskej starostlivosti	2	Bratislavský samosprávny kraj
Resocializačné stredisko	16	

Zdroj: Zabezpečenie vykonávania rozhodnutí súdu v zariadeniach a v akreditovaných detských domovoch, Priority na rok 2013, ÚPSVaR

5.4. Kultúra a osвета

Všetky aktivity Bratislavského samosprávneho kraja v oblasti kultúry vychádzali z platných legislatívnych noriem a najmä zo zákona NR SR č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajoch a zákona NR SR č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a VÚC. Uvedené zákony ukládajú samosprávnym krajom a obciam vytvárať podmienky na rozvoj kultúrnych hodnôt a kultúrnych aktivít, ako aj starostlivosť o ochranu pamiatkového fondu.

Oddelenie kultúry Úradu Bratislavského samosprávneho kraja vytvára a zabezpečuje podmienky rozvoja kultúry v Bratislavskom kraji prostredníctvom kultúrnych organizácií vo svojej priamej zriaďovateľskej pôsobnosti, ako aj v úzkej spolupráci s kultúrnymi zariadeniami samospráv miest a obcí. Bratislavský samosprávny kraj je zriaďovateľom siedmich kultúrnych zariadení. V Bratislave sú to štyri divadlá: Aréna, Astorka/Korzo'90, Ludus a Bratislavské bábkové divadlo. Mimo územia hlavného mesta sú to zariadenia: Malokarpatské osvetové stredisko v Modre, Malokarpatská knižnica v Pezinku a Malokarpatské múzeum v Pezinku.

Kultúrne zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK

názov	sídlo
Malokarpatské osvetové stredisko	Modra
Malokarpatská knižnica v Pezinku	Pezinok
Malokarpatské múzeum v Pezinku	Pezinok

Zdroj: BSK, február 2013

Divadlá v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK

názov	sídlo
Bratislavské bábkové divadlo	Bratislava
Divadlo LUDUS	Bratislava
Divadlo ASTORKA Korzo 90	Bratislava
Divadlo ARÉNA	Bratislava

Zdroj: BSK, február 2013

Astronomické zariadenia v Bratislavskom kraji

Na území BSK pôsobí astronomické zariadenie – observatórium - čiastočne otvorené aj pre verejnosť. „Astronomické a geofyzikálne observatórium UK v Modre“ sa nachádza v katastri mesta Modra.

Galérie na území Bratislavského kraja

Na celom území SR sa ku koncu roku 2012 nachádzalo 26 galérií¹⁰. Na území BSK z toho pôsobia 3 galérie. V zriaďovateľskej pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja sa nenachádza žiadne zariadenie typu galéria.

Múzeá na území Bratislavského kraja

V Registri múzeí a galérií Slovenskej republiky bolo ku koncu roku 2012 evidovaných spolu 92 múzeí¹¹. Na území Bratislavského kraja sa nachádzalo celkom 16 múzeí (z toho pod Slovenské národné múzeum patrí niekoľko špecializovaných múzeí, Múzeum dopravy pôsobí ako vysunuté pracovisko Slovenského technického múzea v Košiciach). Bratislavský kraj je zriaďovateľom jedného múzea (Malokarpatské múzeum so sídlom v meste Pezinok).

Knižnice na území Bratislavského kraja

V SR sa ku koncu roku 2009 nachádzalo 2 061 fungujúcich verejných a 9 fungujúcich vedeckých knižníc. Počet špeciálnych knižníc bol 259 (fungujúcich knižníc).

Na území BSK sa nachádzalo 84 špeciálnych knižníc. Z celkového počtu špeciálnych knižníc v BSK sa 1 nachádzala v okrese Senec a 4 fungujúce v okrese Pezinok. Na území okresu Malacky sa nenachádza žiadna špeciálna knižnica. Zostávajúci počet špeciálnych knižníc je lokalizovaných na území Bratislavy.

Z celkového počtu 9 vedeckých knižníc bolo na území BSK 5 knižníc, pričom všetky sú lokalizované na území Bratislavy.

Z celkového počtu 2 061 fungujúcich verejných knižníc v SR sa na území BSK nachádza 74 fungujúcich verejných knižníc. V okrese Malacky je to 22 verejných knižníc, v okrese Pezinok 13 a v okrese Senec 22 knižníc. Na území Bratislavy (okres Bratislava I – V) sa nachádzalo 17 fungujúcich verejných knižníc.¹²

BSK je zriaďovateľom jednej knižnice (Malokarpatská knižnica Pezinok).

Nehuteľné kultúrne pamiatky

Ku koncu roku 2011 bolo na celom území SR evidovaných 13 122 pamiatkových objektov a 9 501 kultúrnych pamiatok. Súhrnný prehľad jednotlivých nehnuteľných kultúrnych pamiatok nachádzajúcich sa v okresoch BSK je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Nehuteľné kultúrne pamiatky v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja

Okres	PO	KP
Bratislava I	895	641
Bratislava II	13	11
Bratislava III	51	27
Bratislava IV	118	61

¹⁰ Register múzeí a galérií Slovenskej republiky, MK SR

¹¹ Register múzeí a galérií Slovenskej republiky, MK SR

¹² Zdroj: Register verejných, vedeckých a špeciálnych knižníc v roku 2009, MK SR, február 2012

Okres	PO	KP
Bratislava V	28	19
Malacky	113	73
Pezinok	248	185
Senec	45	32
Bratislavský kraj spolu	1511	1049

Zdroj: Pamiatkový úrad SR, január 2013

NKP sa skladá z jedného PO alebo viacerých PO, NKP – národná kultúrna pamiatka, PO - pamiatkový objekt

Najväčšia koncentrácia pamiatkových objektov (895) a kultúrnych pamiatok (641) v Bratislavskom kraji sa nachádza v okrese Bratislava I a naopak najmenej v okrese Bratislava II. Z mimobratislavských okresov je najväčšia koncentrácia pamiatkových objektov a kultúrnych pamiatok v okrese Pezinok.

5.4.1. Možnosti rozvoja v oblasti kultúry v Bratislavskom kraji

Jednotlivé možnosti rozvoja v oblasti kultúry vyplývajú z programových priorít na úseku kultúry, tak ako sú skoncipované v dokumente Programové priority v oblastiach pôsobnosti kompetencií BSK z júna 2007. Medzi priority podpory patria tieto:

- vypracovanie koncepcie rozvoja kultúry v Bratislavskom kraji,
- podporovanie zachovávanía kultúrnych hodnôt s osobitým zreteľom na kultúrne hodnoty vidieka,
- zabezpečenie vhodných priestorov a materiálnej bázy pre jednotlivé kultúrne zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK a zabezpečenie pokrytia službami v oblasti kultúry pre celé územie BSK,
- Bratislavský samosprávny kraj je jediným krajom v SR, ktorý nemá vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti galériu, v ďalšom období by bolo vhodné zamerať sa na vytypovanie vhodnej lokality a objektu pre zriadenie uvedeného zariadenia v BSK.

5.5. Telesná kultúra a šport

Časť Telesná kultúra/šport je podrobnejšie spracovaná v kapitole Rekreačia a cestovný ruch.

B. KOMERČNÁ VYBAVENOSŤ

Obchod, verejné stravovanie, verejné ubytovanie, široká škála služieb (výrobných aj nevýrobných), ako aj pracoviská fyzických a právnických subjektov, predstavujú významnú časť občianskej vybavenosti nielen z pohľadu diverzifikovanej ponuky v uspokojovaní potrieb obyvateľstva a tvorby nových pracovných príležitostí, ale aj z hľadiska profilácie prostredia regiónu.

Pre potreby spracovania ÚPN-R BSK postačuje zachytenie aktuálnych trendov v oblasti obchodu. Táto časť komerčnej vybavenosti územia podlieha v súčasnosti výrazným zmenám. Dominantné postavenie majú nákupné centrá (veľkokapacitné predajne a hypermarkety), ktoré sú v súčasnosti lokalizované na celom území Bratislavského kraja. Väčšina nákupných stredísk je lokalizovaná samostatne, a preto ich vplyv na formovanie územia má len lokálny charakter.

V rámci územia Bratislavského kraja sa však nachádzajú aj územia s lokalizáciou väčšieho počtu obchodných priestorov na jednom vymedzenom území, ktoré koncentráciou svojich obchodných funkcií presahujú regionálny význam. V riešenom území sa nachádza hneď niekoľko takýchto lokalít, ktoré z hľadiska obslužných

funkcií pre obyvateľstvo presahujú hranice regiónu. Väčšina predmetných lokalít je situovaná na území hl.m. SR Bratislavy.

Významné zariadenia komerčnej vybavenosti v Bratislavskom kraji

K významným zariadeniam komerčnej vybavenosti patria tieto obchodné centrá lokalizované v nasledujúcich sídlach:

Bratislava:

Avion Shopping Park Bratislava

Najväčšie nákupné centrum v Bratislavskom kraji s rozlohou 84 000 m². Nachádza sa v MČ Ružinov, okres Bratislava II. Spolu s obchodným domom IKEA vytvára najväčší obchodný a nákupný komplex na území Bratislavského kraja.

AUPARK

Nákupné centrum má rozlohu 58 000 m². Je lokalizované v blízkosti diaľničného spojenia a spadá pod k.ú. MČ Petržalka, okres Bratislava V.

Polus City Center

Aktuálne tretie najväčšie nákupné centrum v Bratislavskom kraji s rozlohou 40 000 m². Nachádza sa v MČ Nové Mesto, okres Bratislava III.

Shopping Palace Bratislava

Nákupné centrum situované v MČ Ružinov (Zlaté piesky), okres Bratislava II s rozlohou 35 000 m².

Nákupná zóna na Panónskej ceste v MČ Petržalka

Nákupná zóna je situovaná v MČ Petržalka, okres Bratislava V. Zóna pozostáva z niekoľkých obchodných priestorov, ktoré sú rovnomerne rozložené do viacerých nákupných stredísk po oboch stranách Panónskej ulice. Vzhľadom k tomu, že ich lokalizácia je koncentrovaná do jedného územia, môžeme danú lokalitu považovať, z hľadiska obchodných a predajných služieb, za lokalitu regionálneho významu. V danom území sa nachádzajú nasledovné nákupné centrá: hypermarket TESCO Petržalka, supermarket Terno, hypermarket Carrefour a obchodné centrum Danubia.

Eurovea Galleria

Obchodné centrum s rozlohou 60 000 m² sa nachádza v blízkosti centra mesta v mestskej časti Ružinov v okrese Bratislava II.

Centrál

Obchodné centrum na Trnavskom Mýte s rozlohou približne 36 000 m² sa nachádza ako súčasť multifunkčného komplexu Centrál.

Pezinok:

Sahara Shopping park

Nákupné centrum sa nachádza v meste Pezinok. V nákupnej zóne je lokalizovaný obchodný dom (nákupno-zábavné centrum) Mólo, hypermarket TESCO a veľkopredajňa Lidl. Okrem týchto zariadení sú v obchodnom centre samostatné predajne nábytku, elektra, pekárne a iné.

Ivanka pri Dunaji:

Veľkoobchodné centrum Metro

Veľkopredajňa potravinárskeho aj nepotravinárskeho tovaru je situovaná v katastri obce Ivanka pri Dunaji v okrese Senec.

Uvedené nákupné centrá patria k významným bodom koncentrácie predajných a obchodných miest na jednom území. Nákupné centrá koncentrujú na relatívne malom území množstvo najrôznejších služieb (bankovníctvo, poisťovníctvo, verejná administratíva, stravovanie, šport). Uvedené centrá zabezpečujú rôzne potreby obyvateľov Bratislavského kraja, pričom spomínané lokality sú charakteristické tým, že zabezpečujú potreby aj pre obyvateľov mimo Bratislavského kraja.

Rozvojové zámery v oblasti komerčnej vybavenosti v Bratislavskom kraji

Uvedené investičné zámery o potenciálnych nových lokalitách, resp. nákupných centrách, ktoré môžu patriť k významným aktérom komerčnej vybavenosti z regionálneho hľadiska v Bratislavskom kraji boli spracované na základe dostupných informácií zverejnených samotnými investormi.

Bratislava

Bory

Plánované nadregionálne centrum by malo byť lokalizované na rozhraní troch mestských častí, a to Lamač, Devínska Nová Ves a Záhorská Bystrica.

Investor plánuje investíciu uskutočniť v dvoch etapách na území s rozlohou 220 hektárov.

1. etapa: Bory Store a Bory Mall

Bory Store komerčná zóna s rozlohou 70 hektárov. Prvá prevádzka v rámci Bory Store bola otvorená v roku 2010.

Predpokladaná rozloha ochodno-zábavného centra Bory Mall je 65 000 m². Otvorenie plánovaného centra sa predpokladá na rok 2014.

2. etapa: Bory Office a Bory Home

Po ukončení výstavby Bory Mall by mala nasledovať výstavba Bory Home. Rezidenčné komplexy majú byť vybudované s kompletnou občianskou vybavenosťou.

Senec

D1 Outlet

Nové obchodné centrum by malo byť situované v blízkosti existujúceho logistického parku (v lokalite Horný Dvor v blízkosti diaľničného výjazdu Senec smerom na Pezinok).

Celková výmera obchodných priestorov by mala dosiahnuť 25 000 m². Výstavba areálu sa bude podľa zámeru investora realizovať vo viacerých etapách, pričom jej celkové ukončenie bolo plánované na rok 2013.

6. Základné ekonomické východiská

6.1. Hospodárska základňa

6.1.1. Príčiny zmien celospoločenských podmienok v Bratislavskom kraji

Zmena celospoločenských podmienok je podrobnejšie spracovaná v časti prieskumy a rozboru pre Územný plán regiónu Bratislavského kraja (ÚPN R-BSK). V čase spracovania ÚPN nedošlo k významným zmenám podmienok v hospodárskej základni Bratislavského kraja popísaných v rámci Prieskumov a rozborov ÚPN R-BSK.

Z hľadiska tvorby hrubého domáceho produktu (HDP) patrí kraj, v rámci územia SR, dlhodobo ku krajom s najvyššou tvorbou HDP. Ku koncu roku 2009 sa Bratislavský kraj podieľal približne 28 %¹³ na celkovej tvorbe HDP Slovenska. Pri porovnaní HDP na úrovni EÚ 27 za rok 2009, patrí Bratislavský kraj k regiónom s nadpriemernou tvorbou HDP. Úroveň HDP (v parite kúpnej sily na obyvateľa ako percento z priemeru EÚ 27) dosahovala za NUTS2 región Bratislavský kraj 178 %¹⁴ z priemeru EÚ 27 (čo predstavovalo v poradí piaty najvýkonnejší región pri porovnaní NUTS2 regiónov EÚ 27).

6.1.2. Analýza hospodárskej základne Bratislavského kraja

Hospodárska základňa Bratislavského kraja (BSK) je dostatočne diverzifikovaná. V rámci územia Bratislavského kraja sú v hospodárskej štruktúre zastúpené všetky sektory ekonomiky (primárny, sekundárny a najmä terciárny). Obdobne ako v ekonomikách rozvinutých regiónov má v hospodárstve Bratislavského kraja dominantné postavenie terciárny sektor, ktorý sa najväčšou mierou podieľa na celkovej zamestnanosti regiónu (podiel pracujúcich v terciárnom sektore z celkového počtu pracujúcich v BSK bol ku koncu roku 2011 na úrovni cca 82 %). Sekundárny sektor (priemysel a stavebníctvo) tvorí menšiu časť z celkového podielu zamestnanosti (podiel pracujúcich v sekundárnom sektore z celkového počtu pracujúcich v BSK bol ku koncu roku 2011 približne 17 %), napriek tomu priemysel a stavebníctvo patria k významným činiteľom prispievajúcim k zvyšovaniu výkonnosti celého hospodárstva regiónu. Najmenší počet osôb v Bratislavskom kraji je zamestnaných v primárnom sektore. Ku koncu roku 2011 to bolo menej ako 1 %. Pri porovnaní podielu zamestnanosti v jednotlivých sektoroch hospodárstva krajov SR, práve v Bratislavskom kraji pracuje najväčší podiel osôb v terciárnom sektore¹⁵.

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa ekonomických činností k 31.12. podľa SK NACE Rev. 2, ako podiel (v %)

	Rok 2010		Rok 2011	
	Slovenská republika	Bratislavský kraj	Slovenská republika	Bratislavský kraj
Spolu	100,00	100,00	100,00	100,00
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	3,01	0,75	2,94%	0,65%
Priemysel spolu	28,99	12,92	28,33%	13,34%
Ťažba a dobývanie	0,63	0,22	0,54%	0,27%
Priemyselná výroba	25,03	10,83	24,78%	11,44%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného	1,54	1,20	1,37%	1,03%

¹³ Zdroj: Regionálny hrubý domáci produkt (v mil.EUR konv., v b. c.), ŠÚ SR

¹⁴ Zdroj: Regional gross domestic product (PPS per inhabitant in % of the EU-27 average), by NUTS 2 regions, Eurostat

¹⁵ Zdroj: Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa SK NACE Rev. 2 za rok 2010, ŠÚ SR

	Rok 2010		Rok 2011	
	Slovenská republika	Bratislavský kraj	Slovenská republika	Bratislavský kraj
<i>vzduchu</i>				
<i>Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov</i>	1,79	0,67	1,65%	0,60%
Stavebníctvo	4,55	3,69	4,51%	3,78%
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	10,17	13,80	13,47%	16,22%
Doprava a skladovanie	7,29	8,59	6,96%	7,33%
Ubytovacie a stravovacie služby	1,30	1,82	1,66%	2,26%
Informácie a komunikácia	2,29	6,90	2,58%	6,74%
Finančné a poisťovacie činnosti	2,19	5,95	2,11%	5,68%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	0,81	0,82	1,29%	1,85%
Odborné, vedecké a technické činnosti	2,66	7,56	4,01%	10,41%
Administratívne a podporné služby	3,07	4,54	3,06%	4,84%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	12,32	13,53	9,52%	10,45%
Vzdelávanie	11,49	8,85	10,26%	7,71%
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	7,20	5,97	6,85%	5,64%
Umenie, zábava a rekreácia	1,64	2,76	1,47%	1,78%
Ostatné činnosti	1,00	1,54	0,98%	1,30%

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza RegDat

Zamestnanosť v jednotlivých odvetviach hospodárstva má podľa štatistickej klasifikácie SK NACE na území BSK pomerne diverzifikovanú štruktúru. Dominantné postavenie v štruktúre zamestnanosti malo ku koncu roku 2011 odvetvie veľkoobchod a maloobchod (16,22 %), kde podiel zamestnanosti v Bratislavskom kraji je približne 3 percentuálne body nad slovenským priemerom. K ďalším významným odvetviam v hospodárskej štruktúre Bratislavského kraja patrili odvetvia: Priemyselná výroba (11,44 %), Verejná správa a obrana (10,45 %) a Odborné, vedecké a technické činnosti (10,41 %).

Bratislavský kraj patrí dlhodobo k regiónom s najvyšším podielom zamestnanosti v odvetviach služieb.

V ostatnom období sa región Bratislavy vyvinul na európske centrum automobilového priemyslu. V rámci prebiehajúcich štruktúrnych zmien v hospodárstve regiónu rastie význam terciárneho sektora najmä v oblasti obchodu a služieb, bankovníctva a poisťovníctva.

Najvýraznejší medziročný nárast na území BSK zaznamenali odvetvia: Veľkoobchod a maloobchod a Odborné, vedecké a technické činnosti (takmer 3 % nárast v porovnaní s rokom 2010). Naopak najvýraznejší pokles zaznamenalo odvetvie Verejná správa a obrana.

6.1.3. Hospodárska základňa v jednotlivých okresoch kraja

Stav hospodárskej základne v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja prezentuje nasledujúca tabuľka vyjadrujúca podiel zamestnanosti v jednotlivých odvetviach ekonomických činností.

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa SK NACE Rev. 2 k 31.12. 2011
(podiel v % z celkového počtu)

	Okres Bratislava I	Okres Bratislava II	Okres Bratislava III	Okres Bratislava IV	Okres Bratislava V	Okres Malacky	Okres Pezinok	Okres Senec	BSK spolu
SPOLU	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	0,65%
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	n/a	0,27%	n/a	n/a	0,22%	4,51%	4,47%	2,77%	13,34%
Priemysel spolu	6,33%	12,86%	8,96%	26,76%	4,57%	42,23%	21,44%	11,95%	0,27%
Ťažba a dobývanie	n/a	n/a	n/a	0,17%	1,13%	3,05%	n/a	n/a	11,44%
<i>Priemyselná výroba</i>	5,07%	9,93%	8,54%	25,45%	1,93%	36,72%	20,01%	11,14%	1,03%
<i>Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu</i>	1,18%	1,81%	0,35%	0,65%	0,94%	0,91%	n/a	n/a	0,60%
<i>Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov</i>	0,09%	1,11%	n/a	0,49%	0,57%	1,55%	1,24%	0,60%	3,78%
Stavebníctvo	1,22%	6,21%	4,62%	2,62%	2,19%	7,32%	1,30%	5,34%	16,22%
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	9,80%	16,48%	19,27%	13,66%	22,80%	10,90%	19,97%	35,01%	7,33%
Doprava a skladovanie	5,75%	6,29%	14,41%	4,06%	7,61%	6,93%	2,62%	12,17%	2,26%
Ubytovacie a stravovacie služby	1,89%	1,73%	2,96%	2,65%	2,61%	1,52%	3,31%	2,73%	6,74%
Informácie a komunikácia	4,75%	8,71%	7,61%	7,96%	12,54%	n/a	n/a	n/a	5,68%
Finančné a poisťovacie činnosti	12,59%	5,49%	4,41%	2,34%	2,68%	0,63%	0,70%	0,64%	1,85%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	2,44%	1,66%	2,47%	1,44%	1,44%	n/a	1,85%	1,54%	10,41%
Odborné, vedecké a technické činnosti	13,73%	12,08%	7,50%	10,71%	10,63%	1,32%	5,90%	6,01%	4,84%
Administratívne a podporné služby	4,84%	4,95%	4,45%	3,28%	6,51%	4,78%	4,81%	6,59%	10,45%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	19,10%	7,83%	9,03%	5,53%	7,18%	11,32%	8,41%	7,09%	7,71%
Vzdelávanie	8,62%	4,16%	4,82%	14,47%	12,06%	1,53%	13,75%	7,02%	5,64%
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	3,13%	9,17%	7,36%	2,47%	4,33%	4,81%	6,48%	n/a	1,78%
Umenie, zábava a rekreácia	3,85%	0,61%	0,72%	1,42%	1,69%	0,50%	4,87%	0,17%	1,30%
Ostatné činnosti	1,94%	1,49%	1,35%	0,62%	0,94%	1,59%	0,11%	0,20%	

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza RegDat, september 2011

Pozn.: n/a – údaj nie je dostupný

Zamestnanosť v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja je rovnomerne diverzifikovaná podľa jednotlivých odvetí ekonomickej činnosti. V jednotlivých okresoch BSK však existujú značné rozdiely v zamestnanosti v jednotlivých odvetviach hospodárstva (napr. v odvetví Priemyselná výroba je zamestnaných v okrese BA V menej ako 2 % osôb a naopak v okrese Malacky je v tomto odvetví zamestnaných takmer 37 % zamestnancov; doprava a skladovanie od 3,2 % v okrese BA IV do 24,77 % v okrese Senec).

Primárnemu sektoru v rámci zamestnanosti dominujú mimobratislavské okresy.

V rámci okresu Bratislava I dominuje zamestnanosť v odvetviach Verejná správa a obrana a Finančné a poisťovacie činnosti.

V okrese Bratislava II dominuje Veľkoobchod, maloobchod a Odborné, vedecké a technické činnosti.

V okrese Bratislava III má najvýznamnejšie postavenie, z hľadiska zamestnanosti, Veľkoobchod, maloobchod a Doprava a skladovanie.

Okres Bratislava IV je charakteristický dominantnou Priemyselnou výrobou a Vzdelávaním.

Pre okres Bratislava V sú charakteristické odvetvia Veľkoobchod a maloobchod a Informácie a komunikácia.

V rámci okresu Malacky je dominantná Priemyselná výroba a významné postavenie má aj Verejná správa a obrana.

V rámci okresu Pezinok majú dominantné postavenie odvetvia Priemyselná výroba a Veľkoobchod a maloobchod.

V rámci okresu Senec dominuje Veľkoobchod a maloobchod a Doprava a skladovanie.

6.2. Priemysel

Priemysel zahŕňa činnosti spojené s ťažbou a dobývaním, priemyselnou výrobou, dodávkou elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu a dodávkou vody; čistením a odvozom odpadových vôd, odpadov a služieb odstraňovania odpadov. Pri porovnaní odvetvovej klasifikácie ekonomických činností (podľa SK NACE) zamestnáva práve odvetvie priemyslu a činnosti s ním spojené najväčší podiel pracujúcich (viď tabuľka vyššie) v kraji. Pri porovnaní zamestnanosti v jednotlivých odvetviach podľa ekonomických činností má zamestnanosť v odvetviach priemyslu dominantné postavenie vo všetkých okresoch Bratislavského kraja. Priemysel a činnosti s ním spojené patria k dominujúcim činiteľom vplyvujúcim na výkonnosť hospodárstva kraja ako celku.

6.2.1. Analýza priemyslu v Bratislavskom kraji

Analýzu hospodárstva Bratislavského kraja môžeme vykonať prostredníctvom niektorých ukazovateľov, napr. hrubý obrat priemyselných podnikov a počet priemyselných závodov.

Pre analýzu niektorých oblastí hospodárskej základne a priemyslu nebolo možné použiť dlhšie časové obdobie vzhľadom k tomu, že od roku 2008 prešiel ŠÚ SR k vykazovaniu štatistických údajov podľa jednotnej európskej metodiky (SK NACE rev.2). Na základe uvedenej skutočnosti nebolo možné vykonať niektoré analýzy vybraných ukazovateľov hospodárskej základne/priemyslu exaktne za dlhšie časové obdobie.

Jednotlivé odvetvia priemyselnej výroby majú v štruktúre hospodárstva Bratislavského kraja významné postavenie. Priemyselná výroba je v Bratislavskom kraji rozvinutá na úrovni slovenského priemeru.

V rámci Bratislavského kraja boli ku koncu roku 2010 najvýznamnejšie (podľa zamestnanosti) odvetvia priemyselnej výroby¹⁶ ako: výroba motorových vozidiel (28,41 %), výroba potravín (7,25 %), výroba ostatných nekovových výrobkov (6,78 %), oprava a inštalácia strojov (6,38 %) a výroba výrobkov z koksu, ropných produktov (5,99 %)¹⁷. V ostatných odvetviach pracoval relatívne menší podiel zamestnancov. Odvetvová štruktúra zamestnanosti na území Bratislavského kraja je dostatočne diverzifikovaná. V ostatnom období sa začína výraznejšie prejavovať dominancia odvetvia výroby motor. vozidiel.

¹⁶ Podľa SK NACE

¹⁷ Zdroj: ŠÚ SR

Z hľadiska podnikateľskej štruktúry sa región Bratislavy v ostatnom období vyvinul na európske centrum automobilového priemyslu. Najväčším podnikom čo sa týka počtu zamestnancov aj objemu tržieb bola ku koncu roku 2010 spoločnosť Volkswagen Slovakia a.s. so sídlom v Bratislave (MČ Devínska Nová Ves) so zameraním na výrobu motorových vozidiel¹⁸. Medzi ďalšie významné odvetvia podľa prehľadu najväčších firiem (podľa objemu tržieb ku koncu roku 2010) patrili aj chémia, obchod a strojárstvo.

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj vybraných ukazovateľov za priemyselné podniky s 20 a viac zamestnancami v jednotlivých krajoch SR.

Priemyselné závody - vybrané ukazovatele podľa SK NACE Rev. 2

	Hrubý obrat (tis. EUR)			Počet priemyselných závodov		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Slovenská republika	51 344 399	59 874 803	67 952 449	2 579	2 353	2 421
Bratislavský kraj	17 553 948	19 856 583	24 272 677	288	261	286
Trnavský kraj	9 173 314	9 847 838	10 203 880	292	273	284
Trenčiansky kraj	4 412 595	5 461 836	6 574 761	435	407	403
Nitriansky kraj	4 426 619	5 118 618	5 063 708	337	310	318
Žilinský kraj	6 325 489	8 367 782	9 493 687	386	350	361
Banskobystrický kraj	2 228 715	2 787 650	3 181 480	294	260	260
Prešovský kraj	2 108 514	2 460 118	2 706 849	284	262	269
Košický kraj	5 115 206	5 974 379	6 455 406	263	230	240

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza RegDat, január 2013

Pri porovnaní jednotlivých krajov prostredníctvom hodnôt ukazovateľa hrubý obrat priemyselných závodov podľa krajov v SR môžeme skonštatovať, že dominantné postavenie mal ku koncu roku 2010 Bratislavský kraj. Spolu s druhým v poradí (Trnavským krajom) dosahoval približne polovičný podiel na celkovom hrubom obrate priemyselných závodov v SR.

Vývoj počtu priemyselných závodov v Bratislavskom kraji v ostatných rokoch (2009 a 2010) stagnoval. V roku 2011 bol počet priemyselných závodov lokalizovaných v Bratislavskom kraji 286, čo pri porovnaní jednotlivých krajov SR predstavuje priemernú hodnotu.

Evidenčný počet zamestnancov vo fyzických osobách k 31.12. podľa SK NACE za Bratislavský kraj

Odvetvie	2009		2010	
	počet	podiel z priemyslu spolu	počet	podiel z priemyslu spolu
B+C+D+E Priemysel spolu	53 294	100,00%	37 183	100,00%
B Ťažba a dobývanie	124	0,23%	635	1,71%
C Priemyselná výroba	47 701	89,51%	31 248	84,04%
Výroba potravín	4 191	7,86%	2 696	7,25%
Výroba nápojov	1 150	2,16%	936	2,52%
Výroba tabakových vyr.	0	0,00%	--	--

¹⁸Zdroj: TREND TOP 2011. Najväčšie podniky v Bratislavskom kraji. Bratislava. TREND Holding, spol. s r.o., Bratislava

Odvetvie	2009		2010	
	počet	podiel z priemyslu spolu	počet	podiel z priemyslu spolu
Výroba textilu	1 479	2,78%	53	0,14%
Výroba odevov	1 237	2,32%	304	0,82%
Výroba kože	2 131	4,00%	--	--
Spracovanie dreva	843	1,58%	366	0,99%
Výroba papiera	664	1,25%	--	--
Tlač, reprodu. záznam. médií	488	0,92%	1 132	3,05%
Výr. koksu, ropných prod.	0	0,00%	2 226	5,99%
Výroba chemikálií	2 113	3,96%	1 260	3,39%
Výr. zákl. farmaceut. výr.	10	0,02%	39	0,10%
Výroba výrobkov z gumy	4 564	8,56%	1 421	3,82%
Výroba ost. nekov. výr.	1 341	2,52%	2 520	6,78%
Výroba, spravovanie kovov	110	0,21%	--	--
Výroba kov. konštrukcií	5 421	10,17%	1 232	3,31%
Výroba počítačových výr.	3 332	6,25%	1 160	3,12%
Výroba elektrických zar.	3 520	6,60%	1 076	2,90%
Výroba strojov a zar.	2 981	5,59%	1 192	3,21%
Výroba motor. vozidiel	6 006	11,27%	10 562	28,41%
Výr. ost. doprav. prostr.	662	1,24%	--	--
Výroba nábytku	3 209	6,02%	110	0,29%
Iná výroba ¹⁹	16	0,03%	576	1,55%
Oprava a inštal. strojov	2 233	4,19%	2 373	6,38%
D Dodávka elektriny, plynu, pary	2 877	5,40%	3 397	9,14%
E Dodávka vody	2 592	4,86%	1 903	5,12%

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné výpočty AUREX spol. s r. o.
Pozn.: -- znamená že údaj nie je dostupný

6.2.2. Analýza priemyslu v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja

Pri porovnaní stavu obratu priemyselných podnikov v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja má dominantné postavenie okres Bratislava II, ktorý sa na celkovom obrate priemyselných podnikov kraja, ku koncu roku 2011, podiel približne 56 %. Stav priemyselnej výroby je v ostatných okresoch Bratislavského kraja porovnateľný. Dlhodobo najnižšiu úroveň obratu priemyselných podnikov vykazujú mimobratislavské okresy Pezinok a Senec.

Priemyselné závody - vybrané ukazovatele podľa SK NACE Rev. 2

	Hrubý obrat (tis. EUR)			Počet priemyselných závodov		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Okres Bratislava I	2 008 109	1 679 942	1 851 585	33	26	31
Okres Bratislava II	10 266 425	11 363 039	13 574 723	80	75	87
Okres Bratislava III	800 456	805 370	915 321	48	45	46
Okres Bratislava IV	3 150 586	4 530 159	6 171 785	19	20	23

¹⁹ Vlastné prepočty

	Hrubý obrat (tis. EUR)			Počet priemyselných závodov		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Okres Bratislava V	106 467	196 959	196 864	18	15	16
Okres Malacky	961 129	1 052 565	1 292 482	43	38	36
Okres Pezinok	97 671	106 696	151 992	24	22	26
Okres Senec	163 104	121 852	117 925	23	20	21

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza RegDat

K okresom v rámci BSK s najväčšou koncentráciou priemyselných závodov patria okresy Bratislava II a Bratislava III. Pričom okres Bratislava II je zároveň okresom s najväčším hrubým obratom v priemyselnej produkcii. Naopak najnižšiu produkciu priemyselných závodov dlhodobo vykazujú okresy Bratislava V a Pezinok (viď vybrané ukazovatele za priemyselné závody v okresoch BSK 2009 až 2011, ŠÚ SR).

6.2.3. Analýza priemyselných podnikov v Bratislavskom kraji

V rámci územia Bratislavského kraja sú najväčšie podniky koncentrované rovnomerne na celom území kraja. Najväčším podnikom, čo sa týka počtu zamestnancov aj objemu tržieb, bola ku koncu roku 2010 spoločnosť Volkswagen Slovakia, a.s. so sídlom v Bratislave podnikajúca v oblasti výroby motorových vozidiel. Medzi dominantné odvetvia (podľa objemu tržieb ku koncu roku 2010) patrili aj odvetvia: chémia, strojárstvo a potravinárstvo.

Podrobnejšia analýza lokalizácie priemyselných podnikov na území BSK je uvedená v ÚPN R-BSK časť prieskumy a rozboru.

6.2.4. Lokalizácia významných priemyselných parkov a území priemyselnej výroby v Bratislavskom kraji

Legislatívne vymedzenie priemyselného parku (PP) v SR je zachytené v zákone č. 193/2001 Z .z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov. Priemyselný park je podľa tohto zákona definovaný ako územie vymedzené územným plánom obce alebo územným plánom zóny, na ktorom sa vykonáva alebo má vykonávať priemyselná výroba alebo služby jedného podnikateľa alebo viacerých podnikateľov. Priemyselný park podľa uvedeného zákona zriaďuje obec. Územie priemyselného parku musí byť vybavené základnou technickou infraštruktúrou (voda, plyn, elektrická energia, doprava, telekomunikačné siete, kanalizácia a pod.), musí byť majetkovo vysporiadané a zbavené starej záťaže.

Pojem priemyselný park označuje územie, ktoré je dobre koncepčne založené a funguje ako jeden celok, pričom podniky, sídliace v priemyselnom parku, využívajú spoločné služby, poskytované predovšetkým firmou spravujúcou park na trhovom princípe²⁰.

Priemyselné parky budú patriť k významným prvkom v rozvoji priemyselnej výroby v Bratislavskom kraji, pričom za ich hlavnú úlohu je možné považovať prispievanie k ekonomickému rozvoju, zvyšovaniu zamestnanosti a k zlepšeniu celkových podmienok pre priemyselnú výrobu na lokálnej aj regionálnej úrovni.

Vyhodnotenie koncepcie lokalizácie priemyselných parkov vychádza z posúdenia skutočného stavu, v akej etape fungovania sa uvedené lokality v súčasnosti nachádzajú. Vyhodnotenie lokalizácie priemyselných parkov situovaných v Bratislavskom kraji vychádza z ich definovania v ostatnom ÚPN VÚC Bratislavského kraja v súhrnnom znení zmien a doplnkov 2000, 2002, 1/2003, 01/2005 ako aj z ich vyhodnotenia v aktuálne platnom PHSR Bratislavského samosprávneho kraja na

²⁰ Zdroj: Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

roky 2007 - 2013. Okrem uvedených lokalít s prevahou výrobných funkcií, ktoré sú predmetom vyhodnotenia prieskumov a rozborov ÚPN R-BSK sa na území Bratislavského kraja nachádzajú územia priemyselnej výroby lokálneho významu v k.ú. jednotlivých obcí vychádzajúcich z príslušných platných územných plánov obcí.

ÚPN R-BSK uvažuje s nasledovnými významnými, resp. regionálne významnými územiami definovanými ako plochy výroby, ktoré zahrňujú územia výrobného ako aj skladového hospodárstva. Predmetné územia sú podrobnejšie charakterizované v nasledujúcej kapitole ÚPN R-BSK.

Identifikácia výrobných území definovaných ako priemyselné parky vychádza z podkladov spracovaných Slovenskou agentúrou pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO), v súlade so znením Zmien a doplnkov ÚPN VÚC 2007 ako aj na základe vlastných prieskumov realizovaných spracovateľom ÚPN R-BSK.

Prehľad významnejších priemyselných parkov (zóny a areály) na území Bratislavského kraja

P.č.	Názov územia	Lokalizácia	Rozloha (v ha)	Disponib. plocha (v ha)	Dominantné odvetvie/spoločnosti
1.	CEPIT – Central european park for innovative Technologies Bratislava	Bratislava - Vajnory	63	63	Technologický park - greenfield
2.	Industrial park Devínska Nová Ves (DNV Park)	Bratislava – Devínska Nová ves	58,3	-	Hella, Seven SK, MC Syncro, Garay, HTS (CWS), Schnellecke, Magna
3.	Eurovalley	Malacky	160 (exist. + návrh)	-	BASF, Swedwood, VGP, Basso
4.	Logistic park Lozorno (Point park)	Lozorno	85	-	Brightpoint, Timbeum, Whirlpool, HBPO

Zdroj: SARIO, vlastné prieskumy AUREX spol. s r.o.

6.2.5. Významné plochy výroby na území kraja

ÚPN R-BSK uvažuje s nasledovnými významnými plochami výroby lokalizovanými na území Bratislavského kraja. Významné plochy výroby sú pre potreby ÚPN R-BSK definované nasledovne: plochy, ktoré sú regionálneho významu (sústreďujú sa v nich jednotky priemyslu, stavebníctva alebo skladového hospodárstva nadregionálneho významu) a zaberajú významnú plochu (súvislá plocha územia spravidla väčšia ako 40 ha) územia príslušnej municipality (obce alebo mesta). Nasledujúce územia definované ako významné plochy výroby (územia priemyselnej, stavebnej výroby, podnikateľských aktivít a skladov ako aj priemyselné parky a zóny) boli identifikované z územnoplánovacích dokumentácií a územnoplánovacích podkladov obcí a miest lokalizovaných na území Bratislavského kraja, alebo iných relevantných strategických dokumentov venujúcich sa problematike vymedzenia priemyselných území ako významných plôch priemyselnej výroby. Najvýznamnejšie územia priemyselnej výroby sú lokalizované vo väčších municipalitách (najmä mestách) územia kraja.

Významné plochy výroby sú na území kraja lokalizované v nasledujúcich územiach:

1. Bratislava

Rozloha plôch výroby na území mesta je cca 1 300 ha. Najrozsiahlejšiu plochu výroby v južnej časti zastavaného územia tvorí areál spoločnosti Slovnaft, a.s. (rafinérsko-petrochemická spoločnosť) s výmerou cca 530 ha, v severozápadnej časti je lokalizovaný areál spoločnosti Volkswagen Slovakia, a.s. (výroba osobných automobilov a prevodoviek) s výmerou cca 154 ha. Rozsiahle plochy výroby sú ešte

lokalizované v severovýchodnej časti územia mesta (MČ Nové Mesto a MČ Rača). Ostatné plochy výroby zaberajú územia s podstatne menšou výmerou pričom sa v nich sústreďujú aj obslužné funkcie.

2. Lozorno

Rozloha plôch výroby na území obce je cca 63 ha, pričom najväčšie súvislé plochy výroby sú lokalizované jednak v južnej časti územia obce západne od diaľnice D2 (cca 23 ha) a v severnej časti územia obce východne od diaľnice D2 (cca 26 ha). Ostatné plochy výroby tvoria samostatné územia podstatne menšieho rozsahu.

3. Malacky

Rozloha plôch výroby na území mesta je približne 132 ha. Plochy priemyselnej výroby sú koncentrované prevažne v južnej časti územia mesta (súčasť priemyselného a technologického parku Eurovalley). Ostatné plochy výroby tvoria samostatné územia menšieho rozsahu.

4. Modra

Na území mesta sa nachádzajú plochy výroby o rozlohe cca 37 ha. Najväčšia koncentrácia území s výrobnými funkciami je lokalizovaná južne od zastavaného územia mesta pozdĺž južného obchvatu mesta (Šúrska ulica).

5. Ivanka pri Dunaji

Rozloha plôch výroby na území obce je cca 41 ha. Najväčšie plochy výroby sú koncentrované v severnej časti obce v blízkosti cesty I/61.

6. Gajary

Rozloha územia s výrobnými funkciami na území obce je cca 36 ha. Najrozsiahlejšie súvislé plochy výroby sú lokalizované južne od zastavaného územia obce (Továrenská ulica) a v severnej časti zastavaného územia obce.

7. Pezinok

Rozloha územia s výrobnými funkciami na území mesta je cca 162 ha. Jednotky priemyselnej výroby sú na území mesta lokalizované najmä v južnej, resp. juhovýchodnej časti územia mesta a to najmä juhovýchodne od cesty II/502 a pozdĺž železničnej trate.

8. Rohožník

Rozloha existujúceho územia s výrobnými funkciami na území obce je cca 75 ha. Jednotky priemyselnej výroby (výroba stavebných materiálov) sú na území obce lokalizované v priestore východne od zastavaného územia a zo severnej strany odraničené cestou II/501.

9. Senec

Rozloha existujúceho územia s výrobnými funkciami na území mesta je cca 98 ha. Najrozsiahlejšie plochy výroby sú lokalizované v južnej časti územia mesta. Významnú plochu územia mesta, približne 119 ha, zaberajú aj logistické areály (logistické centrá), ktoré sa koncentrujú v severnej, resp. severozápadnej časti územia mesta v blízkosti diaľničného spojenia D1. Na predmetnom území sa koncentrujú najmä jednotky skladového hospodárstva a logistiky.

10. Veľké Leváre

Rozloha územia s výrobnými funkciami na území obce je cca 38 ha. Jednotky priemyselnej výroby sú na území obce lokalizované najmä vo východnej časti zastavaného územia obce v blízkosti diaľnice D2.

Ďalšie územia priemyselnej výroby (plochy výroby) lokalizované na území Bratislavského kraja predstavujú menšie alebo samostatné jednotky priemyselnej a stavebnej výroby, podnikateľských aktivít a skladov prevažne lokálneho charakteru.

4.2.2.6. Potenciálne (navrhované) plochy výroby na území kraja

V rámci tejto kapitoly ÚPN R-BSK sú prezentované významné potenciálne územia/plochy výroby. Významné potenciálne plochy výroby sú pre potreby ÚPN R-BSK definované nasledovne: plochy, ktoré sú regionálneho významu (ÚPN uvažuje, že sa v nich budú sústreďovať jednotky priemyslu, stavebníctva alebo skladového hospodárstva nadregionálneho významu) a zaberajú významnú plochu (súvislá plocha územia spravidla väčšia ako 40 ha) územia príslušnej municipalít (obce alebo mesta). Lokality definované ako významné potenciálne plochy priemyselnej výroby boli identifikované na základe územnoplánovacej dokumentácie a územnoplánovacích podkladov poskytnutých obcami a mestami Bratislavského kraja.

Významné potenciálne (navrhované) plochy výroby sú na území kraja lokalizované v nasledujúcich územiach:

1. Bernolákovo

Rozloha potenciálnych plôch výroby je o výmere cca 83 ha. Potenciálne plochy výroby sú lokalizované v severovýchodnej časti územia obce priľahlé k ceste I/61.

2. Bratislava

Rozloha potenciálneho územia výroby, s ktorým uvažuje ÚPN R-BSK je cca 417 ha. Rozvojové plochy predstavujú väčšinou rozšírenia už existujúcich, resp. sú priľahlé k už existujúcim výrobným územiám. Rozsiahle potenciálne plochy výroby (cca 70 ha) sú lokalizované aj v juhozápadnej časti územia mesta priľahlé (severne) k diaľničnemu spojeniu D4 smer Viedeň.

3. Dunajská Lužná

ÚPN R-BSK uvažuje na území obce s rozlohou potenciálneho územia výroby (plochy výroby) vo výmere cca 193 ha. Územia priemyselnej výroby sú lokalizované v okrajových častiach zastavaného územia obce prevažne v južnej (v časti Tehelňa – južne od poľnohospodárskeho družstva, zo západnej strany ohraničené Jánošíkovskou ulicou a priľahlé k plánovanej trase rýchlostnej cesty R7), resp. juhovýchodnej časti územia (priľahlé k ceste na Miloslavov v lokalite Pri kopcoch a Za svoradovskou cestou).

4. Lozorno

Rozloha potenciálneho územia (výroba + logistika) je cca 74 ha (20 ha + 54 ha). Potenciálne územia priemyselnej výroby a logistiky sú lokalizované v blízkosti diaľničného spojenia D2.

5. Malacky

ÚPN R-BSK uvažuje s plochami výroby o rozlohe cca 192 ha, ktoré sú lokalizované najmä v okrajových častiach územia mesta (južnej aj severnej). V južnej časti sa jedná o územia priľahlé k existujúcim plochám výroby západne od diaľnice D2 a v severnej časti o plochy v území medzi diaľnicou D2 a cestou I/2.

6. Pezinok

Potenciálne rozvojové plochy majú výmeru cca 67 ha. Plochy sú lokalizované v južnej, resp. juhovýchodnej časti územia mesta a predstavujú rozšírenie existujúcich výrobných území.

7. Senec

ÚPN R-BSK uvažuje s potenciálnymi plochami výroby na území mesta o výmere cca 35 ha. Predmetné plochy sú lokalizované v severovýchodnej časti územia mesta, severne od diaľničného spojenia D1. Rozsiahle navrhované plochy zaberajú územia so skladovými a logistickými funkciami (cca 438 ha), ktoré sa koncentrujú v severnej časti územia mesta.

8. Sološnica

Potenciálne priemyselné plochy sú koncentrované západne od zastavaného územia obce. Výmera územia je cca 55 ha. Najväčšia súvislá plocha je lokalizovaná severne od cesty II/502 v lokalite Na vršku.

9. Stupava

ÚPN R-BSK uvažuje s potenciálnymi rozvojovými plochami výroby o výmere cca 36 ha lokalizovanými prevažne v západnej časti územia mesta, najrozsiahlejšie plochy sú lokalizované pozdĺž (východne od) diaľnice D2, resp. západného obchvatu mesta.

10. Veľké Leváre

Potenciálne rozvojové územia priemyselnej výroby (súčasť priemyselného a technologického parku Eurovalley) sú lokalizované v juhovýchodnej časti územia s výmerou cca 113 ha. Rozvojové územia predstavujú plochy priľahlé k diaľničnému spojeniu D2.

11. Zohor

ÚPN R-BSK uvažuje s potenciálnymi rozvojovými územiami priemyselnej výroby lokalizovanými vo východnej časti územia s výmerou cca 64 ha. Najrozsiahlejšie súvislé plochy sú lokalizované východne od zastavaného územia mesta (smerom na Lozorno) z južnej strany sú ohraničené Lozorniarskou ulicou. Ďalšie, rozlohou menšie, plochy predstavujú územia priľahlé k areálu poľnohospodárskeho družstva.

Ďalšie potenciálne (navrhované) územia priemyselnej výroby (plochy výroby) v Bratislavskom kraji predstavujú menšie alebo samostatné jednotky priemyselnej a stavebnej výroby, podnikateľských aktivít a skladov prevažne lokálneho charakteru.

6.2.6. Návrh opatrení na podporu priemyslu

Podpora malých a stredných podnikov v priemysle

Malé a stredné podniky (MSP) sa stávajú významnými subjektmi v priemyselnej výrobe regiónu. Výhodou MSP je schopnosť pružnejšej reakcie na zmenené štruktúrne podmienky v priemyselnej výrobe regiónu. Lepšie sa prispôbujú zmeneným podmienkam na trhu priemyselných výrobkov. Podpora priemyslu by sa mala orientovať jednak na odvetvia s vyššou pridanou hodnotou a jednak na odvetvia s nižšími environmentálne negatívnymi dopadmi na životné prostredie.

Podpora zakladania priemyselných parkov

Priemyselné parky budú patriť k významným prvkom v rozvoji priemyselnej výroby v Bratislavskom kraji, pričom za ich hlavnú úlohu je možné považovať prispievanie k ekonomickému rozvoju, zvyšovaniu zamestnanosti a k zlepšeniu celkových podmienok pre priemyselnú výrobu na lokálnej aj regionálnej úrovni. Podporu vzniku nových a revitalizáciu existujúcich priemyselných areálov (parkov a zón) by mal kraj, prostredníctvom územno-technických nástrojov, orientovať na vedecko-technologické priemyselné parky so zameraním na high-tech sofistikovaný priemysel s vyššou pridanou hodnotou.

Podpora logistických centier

V súčasnosti pozorujeme na území celého Slovenska výrazný rozvoj odvetví súvisiacich so skladovaním a prepravou tovarov. Rozvoj logistiky zaznamenal výrazný rast vo viacerých regiónoch SR. Príkladom podpory umiestňovania logistických a distribučných centier na území kraja je prostredníctvom územno-technických nástrojov vytvárať vhodné podmienky a prostredie pre ich lokalizáciu. Predpokladom na umiestňovanie logistických centier je najmä vybudovaná kvalitná infraštruktúra a disponibilné rozsiahle územia v blízkosti dopravných koridorov.

Podpora priemyselnej výroby v okresoch Bratislavského kraja

V ďalšom období bude potrebné podporovať diverzifikáciu priemyselnej výroby v rámci celého územia Bratislavského kraja. Je žiaduce územno-technickými nástrojmi podporovať priemyselnú výrobu aj v tých okresoch BSK, ktoré v súčasnosti majú nízky podiel na celkovom obrate priemyselných podnikov, resp. je v nich lokalizovaný malý počet subjektov podnikajúcich v sekundárnom sektore.

6.3. Stavebníctvo

Do stavebných prác sa zahŕňajú práce na výstavbe, prestavbe, rozšírení, obnove, opravách a údržbe stavebných objektov, vrátane montážnych prác stavebných konštrukcií a hodnoty zabudovaného materiálu. Odvetvie stavebníctva je charakteristické tým, že využíva surovinovú základňu, ktorá je zameraná na stavebné suroviny.

Vývoj stavebníctva bol poznačený výrazným „boom-om“ odvetvia na Slovensku, keď rast stavebníctva v ostatných rokoch (2006 až 2008) vykazoval dvojciferné tempá rastu. V súčasnosti dochádza k výraznému spomaleniu výkonnosti tohto odvetvia nielen v Bratislavskom kraji ale aj na ostatnom území SR.

V rámci obdobia rokov 2006 až 2008 ukazovateľ stavebnej produkcie vykonanej vlastnými zamestnancami zaznamenáva permanentný rast. Pričom v ostatnom sledovanom období (roky 2008 až 2010) zaznamenáva medziročný pokles o 11,3 % v roku 2009 a 4,6 % v roku 2010.

Vybrané ukazovatele za odvetvie stavebníctva v SR – celé odvetvie podľa SK NACE rev. 2

	Priemerný evidenčný počet zamestnancov (osoby)				Stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami (tis. EUR)			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Slovenská republika	182 139	184 717	178 795	172 277	6 430 784	5 751 222	5 516 25	5 505 948

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza RegDat

6.3.1. Vývoj stavebníctva v Bratislavskom kraji

Odvetvie stavebníctva je v Bratislavskom kraji rozvinuté nad úrovňou slovenského priemeru. Aj napriek tomu, že v odvetví stavebníctva v kraji pracovalo 78 %²¹ zamestnancov (priemerný evidenčný počet zamestnancov ku koncu roku 2011), pri porovnaní vybraných ukazovateľov za celé odvetvie vykazuje odvetvie stavebníctva na území BSK nadpriemerné hodnoty pri porovnaní s ostatnými regiónmi SR.

Výrazný rast odvetvia sa v súčasnosti v Bratislavskom kraji nedá očakávať, nakoľko celkový vývoj odvetvia stavebníctva v SR má stagnujúcu až klesajúcu tendenciu. Pri porovnaní vývoja stavebníctva v okresoch BSK, má stavebná produkcia výrazne

²¹ Viď kapitola Analýza hospodárskej základne Bratislavského kraja

dlhodobo dominantné postavenie v okrese Bratislava II. Príčinou je lokalizácia sídiel subjektov odvetvia v tomto bratislavskom okrese.

Vývoj odvetvia stavebníctva na území Bratislavského kraja reprezentujú nasledujúce tabuľky zobrazujúce najčastejšie porovnávané ukazovatele vývoja v odvetví stavebníctva v rámci SR, ktorými sú stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami a priemerný evidenčný počet zamestnancov v odvetví stavebníctva.

Stavebníctvo - celé odvetvie (SK NACE rev. 2)

	Priemerný evidenčný počet zamestnancov (osoby)			Stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami (tis. EUR)		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Slovenská republika	184 717	178 795	172 277	5 751 222,43	5 516 249,94	5 505 947,70
Bratislavský kraj	26 522	26 033	24 163	1 536 919,27	1 559 949,24	1 381 643,81
Trnavský kraj	22 371	21 613	19 427	567 631,24	522 138,12	477 215,88
Trenčiansky kraj	20 128	18 153	17 641	575 340,64	475 920,87	471 717,87
Nitriansky kraj	20 390	19 782	19 537	506 220,64	506 988,55	529 697,50
Žilinský kraj	33 557	33 485	33 850	886 114,75	850 314,86	901 970,15
Banskobystrický kraj	15 979	15 596	14 753	407 859,32	444 004,82	411 401,15
Prešovský kraj	28 074	26 114	26 824	600 984,79	566 711,15	608 137,03
Košický kraj	17 697	18 019	16 083	670 151,78	590 222,34	724 164,31

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza RegDat, január 2012

6.3.2. Vývoj stavebníctva v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja

Obdobne ako vývoj odvetvia stavebníctva v rámci Bratislavského kraja, vývoj stavebníctva v jednotlivých okresoch môžeme porovnávať prostredníctvom identických ukazovateľov. Prehľad dosiahnutých ukazovateľov odvetvia stavebníctva v jednotlivých okresoch BSK predstavujú nasledujúce hodnoty uvedené v príslušných tabuľkách.

Stavebníctvo - podniky s 20 a viac zamestnancami (SK NACE rev. 2)

	Priemerný evidenčný počet zamestnancov (osoby)			Stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami (tis. EUR)		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Okres Bratislava I	656	1 932	1 439	27 600,57	90 706,21	68 775,70
Okres Bratislava II	9 426	9 179	8 143	949 475,49	997 095,59	845 857,36
Okres Bratislava III	1 967	1 952	1 947	108 316,32	97 039,80	115 738,44
Okres Bratislava IV	595	628	561	58 874,76	104 991,69	50 504,72
Okres Bratislava V	505	409	365	30 656,14	23 684,56	21 785,14
Okres Malacky	86	66	88	2 890,04	2 582,85	2 847,42
Okres Pezinok	116	147	154	5 978,84	6 481,00	4 590,66
Okres Senec	104	142	156	5 489,93	10 848,47	5 235,61

Zdroj: Štatistický úrad SR, Databáza RegDat, január 2012

Odvetvie stavebníctva má v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja výrazne diferencované postavenie. Dlhodobo výrazne dominantné postavenie, pri porovnávaní ukazovateľov v odvetví stavebníctva v jednotlivých okresoch BSK, majú okresy Bratislava II a III. Čo sa týka stavebnej produkcie vykonanej vlastnými zamestnancami ako aj počtu zamestnaných osôb dosahujú uvedené okresy

dlhodobo dominantné postavenie v rámci BSK. Príčinou je výrazná koncentrácia sídiel podnikov a prevádzok v odvetví stavebníctva v týchto okresoch. Najnižšie hodnoty ukazovateľov za odvetvie stavebníctva naopak dlhodobo vykazujú mimobratislavské okresy.

6.3.3. Najvýznamnejšie podniky v odvetví stavebníctva v Bratislavskom kraji

Najväčšie podniky so sídlom v Bratislavskom kraji v odvetví stavebníctva

Por.	Spoločnosť	Sídlo	Tržby za rok 2010 (tis. EUR)	Priemerný počet pracovníkov za rok 2010
1.	Doprastav, a.s.	Bratislava	311 070	3 253
2.	ZIPP Bratislava, s.r.o.	Bratislava	273 423	959
3.	Strabag, s.r.o.	Bratislava	164 464	590
4.	Skanska SK, a.s.	Bratislava	126 042	925
5.	Ingsteel, s.r.o.	Bratislava	85 448	534
6.	Takenaka Europe GmbH	Bratislava	81 539	-
7.	Enemont, s.r.o.	Bratislava	57 439	-
8.	PSJ Hydrotranzit, a.s.	Bratislava	39 692	172
9.	Metrostav SK, a.s.	Bratislava	37 793	222
10.	Matep, spol. s r.o.	Bratislava	33 118	47

Zdroj: TREND TOP 2011. Najväčšie podniky v Bratislavskom kraji. Bratislava. TREND Holding, spol. s r.o., Bratislava

V rámci odvetvia stavebníctva je na území Bratislavského kraja lokalizovaných viacero významných subjektov. Z hľadiska významnosti tohto odvetvia patrí BSK k regiónom s vysokou koncentráciou subjektov podnikajúcich v oblasti stavebníctva. Väčšina významných subjektov podnikajúcich v oblasti stavebnej výroby má svoje sídla koncentrované do územia okresov Bratislava II a III.

6.3.4. Návrh opatrení v hospodárskej štruktúre Bratislavského kraja

Diverzifikácia priemyselných odvetví

Dominantné postavenie v Bratislavskom kraji má odvetvie strojárstva (výroba motorových vozidiel). Odvetvie strojárstva je v Bratislavskom kraji reprezentované jedným z najväčších podnikov v danom odvetví čo sa týka tržieb na Slovensku (Volkswagen Slovakia, a.s.). Odvetvie strojárstva má významné postavenie nielen v ekonomike BSK ale aj v ekonomike celej SR. Uvedené odvetvie priemyslu bolo vyznaným faktorom výkonnosti hospodárstva Bratislavského regiónu. Z dlhodobého hľadiska však bude potrebné prostredníctvom vhodného využívania územno-technických nástrojov postupne diverzifikovať dominantné postavenie jedného sektora do ďalších nových oblastí.

Podpora zahraničných investícií

V ostatnom období v Bratislavskom kraji, ako aj v jeho bezprostrednom okolí, investovalo viacero zahraničných subjektov. Najvýznamnejšie investície smerovali do odvetví strojárskej výroby, elektrotechnického priemyslu ako aj potravinárskeho priemyslu. Stav priamych zahraničných investícií (PZI) je v Bratislavskom kraji na vysokej úrovni pri porovnaní s ostatnými regiónmi SR. Práve prílev zahraničných investícií výraznou mierou prispieva k podpore rozvoja priemyselných odvetví v regióne. Nové investície taktiež poskytujú dodatočné pracovné príležitosti a v neposlednom rade pozitívne prispievajú k rastu celkovej výkonnosti hospodárstva regiónu. Na základe uvedených skutočností bude, v ďalšom období, potrebné

vytvárať vhodné podnikateľské prostredie a podmienky pre investovanie v Bratislavskom kraji.

Podpora nových a sanácia nevyužívaných priemyselných areálov

Priemyselné parky a priemyselné zóny budú patriť k významným prvkom v rozvoji priemyselnej výroby v Bratislavskom kraji, pričom za ich hlavnú úlohu je možné považovať prispievanie k ekonomickému rozvoju, zvyšovaniu zamestnanosti a k zlepšeniu celkových podmienok pre priemyselnú výrobu na lokálnej aj regionálnej úrovni. Prostredníctvom vhodných územno-technických nástrojov bude potrebné podporovať vznik nových vedecko-technologických priemyselných areálov so zameraním na high-tech sofistikovaný priemysel s vyššou pridanou hodnotou, kde by sa v dostatočnej miere využila kvalitná vzdelanostná úroveň obyvateľstva kraja lokalizovaná najmä na území hl. mesta SR Bratislavy. Pri lokalizácii priemyselných areálov by sa mali brať do úvahy všetky socioekonomické východiská s dôrazom na eliminovanie negatívnych dopadov lokalizácie takýchto areálov na životné prostredie. Uvedené činnosti je potrebné lokalizovať prioritne v existujúcich nevyužívaných priemyselných areáloch.

Udržateľnosť postavenia terciárneho sektora

V každej vyspelej rozvinutej ekonomike dominuje sektor služieb jednak v podiele na výkonnosti hospodárstva ako aj na celkovej zamestnanosti (v rámci Bratislavského kraja sa sektor služieb podieľa 82 % na celkovej zamestnanosti v hospodárstve kraja). V hospodárstve BSK má tento sektor významné postavenie, a preto je v ďalšom období nevyhnutná podpora jednotlivých odvetví služieb ako aj udržiavanie výkonnosti celého terciárneho sektora.

Rozvoj malého a stredného podnikania

Posilňovanie postavenia malých a stredných podnikov (MSP) je jednou z kľúčových charakteristík a znakov vyspelého hospodárstva. MSP sa v čoraz väčšej miere podieľajú na zvyšovaní výkonnosti ekonomiky a celkovej zamestnanosti. Potenciál MSP je zároveň aj v tom, že v rámci reštrukturalizácie ekonomiky alebo hospodárstva sa MSP ľahšie a rýchlejšie dokážu prispôsobiť zmeneným podmienkam v hospodárstve krajiny, resp. regiónu. MSP sa ľahšie prispôbujú štrukturálnym zmenám, a preto je ich podpora v ekonomike každej krajiny, resp. regiónu nevyhnutná.

Reštrukturalizácia hospodárstva Bratislavského kraja

V dôsledku prispôbovania sa domácej ponuky zahraničnému dopytu dochádza postupne k znižovaniu výrobných činností a reštrukturalizácií výrobných postupov, orientovaných najmä na zahraničný export. Keďže Slovenská republika je výrazne proexportne orientovaná, relatívne malá ekonomika, uvedené skutočnosti sa výraznou mierou prejavujú aj v domácej ekonomickej štruktúre. Dôsledkom znižovania domácej produkcie je znižovanie celkovej výkonnosti ekonomiky SR. Uvedené skutočnosti majú samozrejme aj negatívny dopad na zamestnanosť v regióne. Úlohou Bratislavského samosprávneho kraja bude v ďalšom období vytvárať vhodné územno-technické podmienky na podporu reštrukturalizácie odvetví, resp. jednotlivých podnikov na území kraja.

Podpora diverzifikácie stavebnej produkcie medzi jednotlivé okresy Bratislavského kraja

V rámci možností a kompetencií Bratislavského samosprávneho kraja sa odporúča podporovať diverzifikáciu stavebných činností v rámci celého územia Bratislavského kraja. Podporu odvetvia odporúčame realizovať v súlade s tým, aby sa jednotlivé jednotky stavebného hospodárstva umiestňovali mimo zastavaných a obytných území.

Obmedzovanie negatívnych dopadov stavebníctva na životné prostredie

V rámci rozvoja stavebníctva bude nevyhnuté v nasledujúcom období uvažovať s postupným obmedzovaním negatívnych vplyvov stavebnej výroby na životné prostredie.

6.4. Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo je úzko späté s materiálnym, sociálnym a kultúrnym rozvojom vidieka. Preto by sa mal ďalší rozvoj vidieka opierať o zachovanie životaschopnosti vidieckeho osídlenia prostredníctvom rozvoja zamestnanosti a infraštruktúry s ohľadom na mimoprodukčnú funkciu poľnohospodárstva.

Ekonomika Slovenska rástla v posledných rokoch rýchlejšie ako ekonomika poľnohospodárstva, čo sa odrazilo v poklese podielu poľnohospodárstva na rozhodujúcich ukazovateľoch národného hospodárstva (hrubá pridaná hodnota, medzispotreba a zamestnanosť). V roku 2007 podiel poľnohospodárstva na hrubom domácom produkte klesol na 2,5 %.

Analýza poľnohospodárskej produkcie v SR

Tržby za predaj poľnohospodárskych výrobkov z prvovýroby

Tržby za predaj poľnohospodárskych výrobkov (tis. EUR)					
	2008	2009	2010	2011	2012
Bratislavský kraj					
Spolu	80 469,90	69 564,50	84 158,60	109 845,00	114 557,20
Rastlinná	41 483,70	35 897,50	45 438,90	64 873,20	67 076,00
Živočíšna	38 986,20	33 667,00	38 719,70	44 971,80	47 481,30

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza RegDat, júl 2013

Vývoj celkových tržieb za predaj poľnohospodárskych výrobkov v Bratislavskom kraji má v rokoch 2008 až 2012 stúpajúci charakter. V roku 2009 zaznamenáva tento ukazovateľ mierny pokles. Tržby z rastlinnej produkcie kopírujú celkový trend vývoja tržieb za poľnohospodárske výrobky v Bratislavskom kraji. Vývoj tržieb za živočíšnu produkciu má v Bratislavskom kraji mierne stúpajúci trend počas celého sledovaného obdobia. Bratislavský kraj dlhodobo patrí ku krajom s najnižším podielom tržieb za predaj rastlinnej a živočíšnej produkcie v SR.

Hrubá poľnohospodárska produkcia z hrubého obratu

Poľnohospodárska produkcia (tis. EUR b.c.)					
	2007	2008	2009	2010	2011
Bratislavský kraj					
Spolu	98 154,42	116 908,98	101 356,00	109 015,00	138 185,00
Rastlinná	59 782,25	65 292,44	55 903,00	61 647,00	86 017,00
Živočíšna	38 372,17	51 616,54	45 453,00	47 368,00	52 168,00

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza RegDat, júl 2013

Vývoj ukazovateľa má z dlhodobého hľadiska stúpajúci trend. Rastlinná produkcia má počas sledovaného obdobia kolísavý vývoj, pričom pri porovnaní rokov 2007 a 2011 zaznamenáva ukazovateľ mierne rastúci trend. Na pozitívnom vývoji celkovej hrubej poľnohospodárskej produkcie sa, z dlhodobého hľadiska, podieľa najmä pozitívny vývoj živočíšnej produkcie. V roku 2011 dosahuje ukazovateľ najvyššiu hodnotu pričom v porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenáva približne 10% nárast.

Bratislavský kraj, pri porovnaní ukazovateľa hrubej poľnohospodárskej produkcie, dlhodobo patrí ku krajom s najnižším podielom tržieb za predaj rastlinnej a živočíšnej produkcie v SR.

V súčasnosti agropotravinársky komplex celej Slovenskej republiky, a teda aj na území Bratislavského kraja, patrí k zložitým sektorom čo do jeho produkcie ale i územného usporiadania.

Poľnohospodárske podniky, v snahe udržať rentabilitu a efektívnosť výroby, uplatňujú racionalizačné opatrenia. Dochádza k optimalizácii rozsahu a efektívnosti výroby (ošípané, dojnice), uprednostňuje sa rastlinná výroba, zavádzajú sa nové technológie, znižujú sa zásoby komodít.

Tieto opatrenia síce pozitívne ovplyvňujú ekonomiku poľnohospodárskych podnikov, ale súčasne znižujú stavy hospodárskych zvierat a tým produkciu živočíšnej výroby v budúcich rokoch.

Podľa štatistického úradu SR v Bratislavskom kraji v primárnom sektore pracuje iba 1 % zamestnancov. Podľa evidencie Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory v Bratislave (október 2009) pracuje v poľnohospodárskych podnikoch 2 720 pracovníkov.

Existuje veľké množstvo podnikateľských subjektov, zaoberajúcich sa poľnohospodárskou prvovýrobou so sídlom v Bratislavskom kraji, ale pôdu v skutočnosti obhospodarujú v iných častiach Slovenska.

Výmery a celková intenzita poľnohospodárskej výroby je ťažko kvantifikovateľná v dôsledku neustáleho vznikania a zanikania právnických subjektov zaoberajúcich sa touto aktivitou, odbytových ťažkostí a ekonomiky pestovania.

6.4.1. Rastlinná výroba

Medzi najväčšie a najvýznamnejšie poľnohospodárske subjekty zaoberajúce sa rastlinnou výrobou v Bratislavskom kraji patria PD Podunajské Biskupice, PD Vajnory, Družstvo podielnikov Devín - Záhorská Bystrica, Podielnícke družstvo Dunaj Rusovce, PD Budmerice, PD Šenkvice, PD Viničné – Slovenský Grob, PD Blatné, PD Chorvátsky Grob – Bernolákovo, Roľnícke družstvo podielnikov Most pri Bratislave, PD Úsvit – Dunajská Lužná, Jakos a.s., FirstFarms AGRAM s.r.o., Agropartner s.r.o., FirstFarms Mast Stupava a.s., a Vinohradnícka spoločnosť Modra. Okrem vyššie uvedených subjektov existuje v Bratislavskom kraji veľké množstvo menších poľnohospodárskych družstiev, obchodných spoločností a samostatne hospodáriacich roľníkov, ktorí hospodária na menších výmerách poľnohospodárskej pôdy a pestujú menšie množstvo poľnohospodárskych plodín.

Výmera obhospodarovanej pôdy v Bratislavskom kraji podľa okresov

Okres	Obhospodarovaná pôda v ha				
	spolu	orná pôda	lúky a pasienky	ovocné sady	vinice
Bratislava I	240,07	44,34	31,21	4,95	159,57
Bratislava II	6 711,27	5 352,49	1 313,47	99,09	85,00
Bratislava III	2 786,43	2 123,72	70,29	110,02	344,47
Bratislava IV	2 129,02	1 574,53	526,43	0,00	28,06
Bratislava V	4 488,60	4 290,01	21,72	27,39	76,11
Malacky	24 828,25	16 434,92	3 044,85	141,11	35,17
Pezinok	12 515,96	10 061,58	278,91	21,58	2 055,43
Senec	27 112,87	25 546,36	1 328,52	127,89	106,62
Kraj spolu	80 812,47	65 427,95	6 615,40	532,03	2 890,43

Zdroj: Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Regionálna komora Bratislava, október 2009

V Bratislavskom kraji obhospodarujú poľnohospodárske subjekty pôdu s celkovou výmerou 80 812,47 ha. Najväčšiu časť z nej tvorí orná pôda (65 427,95 ha). Vinice sú v Bratislavskom kraji obhospodarované iba na rozlohe 2 890,43 ha. Ich význam v riešenom území treba spojiť s okresom Pezinok, kde tvoria až 71 % výmery obhospodarovaných viníc v Bratislavskom kraji.

Zberová plocha poľnohospodárskych plodín v Bratislavskom kraji podľa okresov

Okres	Zberová plocha v ha							
	pšenica	jačmeň	kukurica na zrno	olejniný	cukrová repa	zemiaky	zelenina	krmoviny na ornej pôde
Bratislava I	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bratislava II	1 450,67	503,15	778,32	1 213,75	0,00	6,00	130,98	693,94
Bratislava III	790,44	323,46	228,26	595,77	0,00	0,00	0,00	320,57
Bratislava IV	210,28	174,16	358,81	59,00	0,00	0,00	0,00	160,00
Bratislava V	1 320,61	822,51	2 013,79	67,46	0,00	0,00	22,37	54,42
Malacky	3 267,84	1 550,05	1 509,36	2 957,84	236,77	85,43	557,24	6 598,05
Pezinok	2 968,11	1 824,06	1 031,23	2 020,61	60,69	0,00	0,00	961,60
Senec	7 897,39	3 875,29	3 254,33	3 775,29	483,20	982,64	345,85	3 191,86
Kraj spolu	17 905,34	9 072,68	9 174,10	10 689,72	780,66	1 074,07	1 056,44	11 980,44

Zdroj: Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Regionálna komora Bratislava, október 2009

V Bratislavskom kraji je rastlinná výroba zameraná na pestovanie pšenice, jačmeňa, kukurice na zrno, olejnin, cukrovej repy, zemiakov, zeleniny a krmovín na ornej pôde. Najväčšiu zberovú plochu z týchto poľnohospodárskych plodín má pšenica. Najmenej sú pestované cukrová repa, zemiaky a zeleniny. Špeciálnym prípadom je okres Bratislava I, kde každá plodina má nulovú zberovú plochu.

Úroda poľnohospodárskych plodín za rok 2008 v Bratislavskom kraji podľa okresov

Okres	Úroda v tonách					
	pšenica	jačmeň	kukurica na zrno	olejniný	cukrová repa	zemiaky
Bratislava I	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bratislava II	8 281,73	2 757,84	8 302,89	3 603,92	3 364,04	331,10
Bratislava III	3 951,46	1 359,14	2 113,06	1 446,71	0,00	0,00
Bratislava IV	1 079,53	653,43	2 907,11	142,45	0,00	0,00
Bratislava V	7 329,00	4 500,36	13 509,75	141,36	0,00	0,00
Malacky	14 832,28	6 770,26	14 506,52	7 169,39	9 282,65	2 573,60
Pezinok	16 267,03	7 370,97	6 819,61	6 170,07	2 848,91	0,00
Senec	38 552,14	16 960,65	30 493,92	8 869,76	21 372,77	24 166,38
Kraj spolu	90 293,17	40 372,65	78 652,86	27 543,66	36 868,37	27 071,08

Zdroj: Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Regionálna komora Bratislava, október 2009

Teplé počasie a rovnomerné rozdelenie zrážok v priebehu vegetácie priaznivo ovplyvnili priemerné hektárové úrody a výšku produkcie všetkých plodín.

6.4.2. Vinohradníctvo a vinárstvo

Blízkosť svahov pohoria Malých Karpát a vhodné klimatické podnebie vytvárajú ideálne podmienky na pestovanie viniča a vinohradnícku činnosť. Niektoré z podnikov poľnohospodárskej prvovýroby sa špecializujú len na túto činnosť (PD Vinohrady, PD Svätý Jur, PD Limbach, Vinohradnícka spoločnosť Modra, Hacaj s.r.o., In Vino a.s., Karpatská perla s.r.o. a pod.). V ostatných podnikoch poľnohospodárskej prvovýroby v Malokarpatskej oblasti tvorí vinohradníctvo prevažujúcu časť výroby.

Malokarpatská vínná cesta je jedinečná sieť sídiel, komunikácií, výrobcov vína, podnikateľov v cestovnom ruchu, kultúrnych pracovníkov a ďalších nadšencov medzi Bratislavou a Trnavou, ktorá prispieva k rozvoju cestovného ruchu zameraného na zážitky z vína a vínnych produktov. Nositeľom týchto aktivít je Združenie Malokarpatská vínná cesta s viac ako 260 individuálnymi a kolektívnymi členmi. Mnohé obce, mestské časti a mestá v Bratislavskom kraji sú výraznou mierou zapojené do týchto aktivít, či už prostredníctvom producentov vína, pestovateľov viniča, miestnymi vinotékami, vinárskymi spolkami, ale aj kultúrnymi inštitúciami (Malokarpatské múzeum v Pezinku). Medzi najznámejšie sa radia Limbach, Budmerice, Šenkvice, Bratislava – Devín, Bratislava – Rača, Modra, Pezinok a mnoho ďalších.

Vinohradnícke oblasti

Slovenský vinohradnícky región sa člení na šesť oblastí. Do riešeného územia z neho zasahujú Malokarpatská vinohradnícka oblasť a Južnoslovenská vinohradnícka oblasť.

Malokarpatská vinohradnícka oblasť

- rozlohou a významom najväčšia na Slovensku, pás vinohradníckych miest a obcí pod Malými Karpatmi,
- tvorí ju 12 vinohradníckych rajónov, 120 vinohradníckych obcí, vinohrady v ucelených vinohradníckych pásoch na svahoch Malých Karpát od Bratislavy smerom k Pezinku, k Horným Orešanom po Smolenice,
- priemerná ročná teplota vzduchu 9,6°C, z toho vo vegetačnom období 16,3°C,
- priemerné ročné zrážky 650 mm, vo vegetačnom období 400 mm,
- priemerná doba ročného slnečného svitu 2 200 hodín, z toho vo vegetačnom období 1 550 hodín
- nadmorská výška územia do 300 m nad morom, svahovitosť územia od 0 do 30°,
- sú tu geologicky najrozličnejšie pôdne typy a druhy, pôdna reakcia neutrálna a pH kolíše od 6,8 do 7,2.

Južnoslovenská vinohradnícka oblasť

- naša najteplejšia vinohradnícka oblasť so suchým podnebím a miernymi zimami.
- tvorí ju 8 vinohradníckych rajónov, 114 vinohradníckych obcí,
- najvyššie priemerné teploty vzduchu počas vegetácie dosahujú hodnotu 16,9 °C
- úhrn atmosférických zrážok nepresahuje v priebehu vegetácie 325 mm,
- 1 550 hodín slnečného svitu, výživné teplé pôdy (umožňujú na chránených polohách produkovať väčší podiel výberových vín s prívlastkom),
- priemerná nadmorská výška 140 metrov, nížinná rovina, mierne zvlnená pahorkatina s riečnymi terasami,
- na pestovanie viniča najviac využívané ľahké piesočnaté až stredne ťažké bezskeletové pôdy s hlbším profilom, vinohradnícke trate nie sú ucelené, postupne sa upúšťa od pestovania viniča na nechránených nížinných rovinách, kde hrozí riziko mrazov.

Registrované vinohrady

Podmienky pestovania viniča na registrovaných plochách nachádzajúcich sa vo vinohradníckych oblastiach, ako aj podmienky výroby vinárskych produktov a ich uvádzanie na trh v záujme zabezpečenia zdravotnej neškodnosti a kvality ustanovuje zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve.

Vinohradník je povinný registrovať sa vo vinohradníckom registri, ktorý vedie Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, ak užíva jednu vinohradnícku plochu alebo viac vinohradníckych plôch, ak ich celková výmera prevyšuje 1 000 m² alebo je menšia ako 1 000 m² a vinohradník uvádza hrozno na trh.

Z 4 528,26 ha vinogradov, podľa katastra nehnuteľnosti, je Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym registrovaných 3 840,55 ha v Šamorínskom, Bratislavskom, Stupavskom, Záhorskom, Seneckom, Pezinskom, Dolianskom a Modranskom vinohradníckom rajóne.

Vinohradnícke plochy zaregistrované vo vinohradníckom registri – Bratislavský kraj

Vinohradnícka oblasť	Vinohradnícky rajón	Okres	Vinohradnícka plocha v ha		
			spolu	obrábaná	neobrábaná
Južnoslovenská	Šamorínsky	Bratislava	15,53	15,41	0,13
		Senec	12,00	10,51	1,49
Malokarpatská	Bratislavský	Bratislava	529,20	468,95	60,25
		Stupavský	1,47	1,41	0,06
		Malacky	178,60	92,46	86,14
		Záhorský	26,00	0,00	26,00
		Senecký	30,71	30,71	0,00
		Senec	218,14	201,12	17,03
		Pezinský	1 653,59	1 386,49	267,11
		Senec	0,31	0,31	0,00
		Dolianský	296,52	266,43	30,09
		Modranský	878,48	820,66	57,82
SPOLU			3 840,55	3 294,46	546,12

Zdroj: Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, 2009

6.4.3. Živočíšna výroba

V Bratislavskom kraji sa na chov hospodárskych zvierat orientuje veľké množstvo subjektov poľnohospodárskej prvovýroby.

Počty hospodárskych zvierat v Bratislavskom kraji podľa okresov

Okres	Hovädzí dobytok			Ošípané		Ovce	Hydina
	spolu	z toho dojnice	kravy bez trhovej produkcie	spolu	z toho prasnice	spolu	spolu
Bratislava I	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bratislava II	232,00	232,00	0,00	0,00	0,00	238,00	0,00
Bratislava III	570,00	289,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bratislava IV	413,00	222,00	0,00	90,00	10,00	0,00	0,00
Bratislava V	95,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Malacky	8 603,00	3 816,00	506,00	478,00	46,00	0,00	0,00
Pezinok	2 091,00	1 022,00	0,00	1 996,00	186,00	68,00	0,00
Senec	2 991,00	1 090,00	321,00	2 709,00	187,00	0,00	33 607,00
Kraj spolu	14 995,00	6 671,00	827,00	5 273,00	429,00	306,00	33 607,00

Zdroj: Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Regionálna komora Bratislava, október 2009

Chov hovädzieho dobytku zaznamenal v roku 2008 degresívny trend. Z dôvodu vysokých vstupných nákladov a nízkej ceny mlieka naďalej pokračuje tendencia znižovania ich počtov, zhoršujú sa niektoré reprodukčné a úžitkové parametre zvierat. Stav hovädzieho dobytku v roku 2009 je v Bratislavskom kraji 14 995 kusov. Ich chovu sa venuje Roľnícke družstvo podielnikov Most pri Bratislave, PD Chorvátsky Grob – Bernolákovo, PD Podunajské Biskupice, PD Vajnory, Družstvo podielnikov Devínska Nová Ves – Záhorská Bystrica, PD Lozorno, PD Budmerice, Vinohradnícke a poľnohospodárske družstvo Modra, PD v Šenkviaciach, PD Viničné – Slovenský Grob, PD ÚSVIT Dunajská Lužná, PD Tomášove, PD v Kráľovej pri Senci, Jakos a.s., Gestüt Gúthler Hof, s.r.o., FirstFarms AGRAM s.r.o., Agropartner s.r.o., FirstFarms Mast Stupava a.s., BOS-POR-Agro s.r.o. a mnoho ďalších fariem a samostatne hospodáriacich roľníkov.

Chov ošípaných bol v priebehu roka 2008 v kríze. K zníženiu cien kŕmnych obilnín došlo až v období žatvy a ceny jatočných ošípaných začali rásť až v júni. Tento vývoj sa prejavil v zmiernení tempa poklesu prasníc i ošípaných spolu. V roku 2009 je v Bratislavskom kraji stav ošípaných 5 273 kusov. Najvýznamnejšími chovateľmi ošípaných sú PD Chorvátsky Grob – Bernolákovo, Družstvo podielnikov Devínska Nová Ves – Záhorská Bystrica, PD Budmerice, PD Viničné – Slovenský Grob, PD Úsvit Dunajská Lužná, Jakos a.s., Agropartner s.r.o. a ďalšie menšie prevádzky.

Chov oviec pokračoval v pozitívnom vývoji predchádzajúcich rokov. V priebehu roka nedošlo k žiadnym dramatickým výkyvom, počet zvierat mierne vzrástol a ani v mliekovej a vlnovej úžitkovosti nedošlo k výrazným negatívnym zmenám. Najvýznamnejším chovateľom oviec v Bratislavskom kraji je Poľnohospodárske výrobné družstvo Báhoň. Chov oviec je v riešenom území málo rozšírený.

Tendencia poklesu počtu chovanej hydiny z predchádzajúcich rokov na Slovensku pokračovala aj v roku 2008. Najvýznamnejším chovateľom hydiny v Bratislavskom kraji je PD Kráľová pri Senci.

V Bratislavskom kraji sa nachádza viacero samostatne, súkromne hospodáriacich subjektov, ktorí sa venujú chovu koní a činnosťami s tým súvisiacimi.

6.4.4. Pozemkové úpravy

V Bratislavskom kraji bolo do roku 2004 realizovaných 12 projektov pozemkových úprav spolufinancovaných Európskou úniou. Z toho k roku 2012 bolo do katastra nehnuteľností zapísaných sedem projektov pozemkových úprav – Čunovo, Nový svet, Vištuk, Báhoň, Malé Leváre, Veľké Leváre, Záhorská Ves. Rozpracovaných je ešte päť projektov pozemkových úprav – Malé Trnie, Veľké Trnie, Malý Biel, Veľký Biel, Zohor, spredpokladaným termínom ukončenia v roku 2013.

Pozemkové úpravy do roku 2004 zapísané do katastra nehnuteľností: Rača, Vínosady, Modra, Pezinok, Svätý Jur, Gajary, Jakubov.

Projekty jednoduchých pozemkových úprav zapísané do katastra nehnuteľností:

Bratislava: Vinohrady lokalita Drienovec, Rača lokalita Krátke, Vrakuňa lokalita Horná tabuľa, Dúbravka lokalita Hrubá lúka,

Marianka, Svätý Jur lokalita Juh,

Projekty jednoduchých pozemkových úprav prebiehajúce konanie:

Bratislava: Čunovo lokalita Konopiská, Záhorská Bystrica lokalita Dievči hrádok, Devínska Nová Ves lokalita Kamenáče a Pobočné, Lamač Štamperky,

Zohor, Stupava, Svätý Jur lokalita Bratislava záhumenice, Dubová Od chotáre a Za Hoštákmi.

V prípravnom konaní sú projekty jednoduchých pozemkových úprav v Bratislave Devín lokalita Nové Sady, Podunajské Biskupice lokalita Prvý diel, Vajnory lokalita Nemecká dolina.

6.4.5. Poľnohospodárska pôda

Poľnohospodárska pôda riešeného územia je zaradená do pôdno-ekologických oblastí, pôdno-ekologických podoblastí a pôdno-ekologických regiónov, a to:

- Karpaty (56 109,3635 ha)
  - Nižšie pohorie
  - Malé Karpaty
- Podunajská nížina (72 822,2431 ha)
  - Podunajská pahorkatina
  - Trnavská pahorkatina
  - Podunajská rovina
  - Žitný ostrov
  - Malodunajská niva a Prikarpatská depresia
- Záhorská nížina (76 311,4010 ha)

- Borská rovina
- Bor
- Podmalokarpatská zníženina
- Dolnomoravská niva a Záhorské pláňavy

Bratislavský kraj sa zaraďuje medzi kraje s najvyšším produkčným potenciálom pôd Slovenska. Z neho najproduktívnejšie sú Podunajská nížina a Záhorská nížina.

Poľnohospodársky využívané pozemky v okresoch Bratislava I, Malacky, Pezinok (okrem obce Limbach) a Senec patria podľa prílohy č. 1, Nariadenia vlády č. 617/2004, ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti medzi zraniteľné oblasti.

Súčasná krajinná štruktúra podľa druhov pozemkov

Druhy pozemkov a ich percentuálne zastúpenie v Bratislavskom kraji - stav k 10.12.2011

Druh pozemku	Výmera (v ha)	Percentuálne zastúpenie	
		z poľnohospodárskej	z celkovej
Orná pôda	72 942,1908	79,18	35,54
Chmeľnica	0,1262	0,00	0,00
Vinica	4 528,6244	4,92	2,21
Záhrada	4 575,2120	4,97	2,23
Ovocný sad	787,0689	0,85	0,38
Trvalý trávny porast	9 287,5439	10,08	4,52
Poľnohospodárska pôda	92 120,7662	100,00	44,88
Lesná pôda	75 054,5595	-	36,56
Vodná plocha	5 785,9551	-	2,82
Zastavaná plocha	16 351,8357	-	7,97
Ostatná plocha	15 955,1638	-	7,77
Spolu	205 268,2803	-	100,00

Zdroj: Katastrálny portál, 2011

Podiel poľnohospodárskej pôdy z celkovej výmery Bratislavského kraja je 44,88 %.

Z poľnohospodárskej pôdy má výrazné zastúpenie orná pôda (79,18 %), ostatné druhy poľnohospodárskej pôdy (chmeľnica, vinica, záhrada, ovocný sad a trvalý trávny porast) zaberajú približne 20 %.

Prevládajúcimi druhmi pozemkov z celkovej výmery kraja sú orná pôda a lesná pôda (každá kategória zaberá nad 30 % z riešeného územia).

Dôležitým kvantitatívnym parametrom hodnotenia zdrojov poľnohospodárskych pôd i potreby ich zachovania pre ďalšie generácie je výmera poľnohospodárskej pôdy na jedného obyvateľa.

Všeobecne platí, že čím je táto hodnota vyššia, tým stabilnejší je región, najmä z hľadiska zabezpečenia potravinovej sebestačnosti.

- Na 1 obyvateľa SR pripadá – 0,27 ha ornej pôdy a 0,45 ha poľnohospodárskej pôdy.
- Na 1 obyvateľa Bratislavského kraja pripadá – 0,13 ha ornej pôdy a 0,16 ha poľnohospodárskej pôdy.

Výmera pôd pripadajúca na 1 obyvateľa (ha)

Okres	Poľnohospodárska pôda na 1	Orná pôda na 1
Bratislava I	0,00	-
Bratislava II	0,04	0,03
Bratislava III	0,03	0,01

Okres	Poľnohospodárska pôda na 1	Orná pôda na 1
Bratislava IV	0,04	0,03
Bratislava V	0,04	0,04
Malacky	0,53	0,39
Pezinok	0,32	0,22
Senec	0,56	0,53
Kraj spolu	0,16	0,13

Zdroj: VUPOP Bratislava, 2007

Kvalita poľnohospodárskych pôd je vyjadrená aj percentom zornenia – predstavuje podiel výmery ornej pôdy k poľnohospodárskej pôde.

Stupeň zornenia poľnohospodárskej pôdy

Okres	2005	2006	2007	2008	2009
Bratislava I	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Bratislava II	83,6	83,7	83,7	83,3	83,4
Bratislava III	36,0	35,1	35,0	34,8	34,9
Bratislava IV	62,4	62,6	62,6	62,3	61,9
Bratislava V	92,5	94,0	93,9	93,9	93,9
Malacky	73,3	73,3	73,1	72,7	74,5
Pezinok	68,5	68,5	68,4	68,5	68,5
Senec	94,1	94,1	94,0	93,9	93,8
Kraj spolu	78,9	79,0	78,8	78,5	79,1
Slovenská republika	58,8	58,7	58,7	58,7	58,7

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2011

V Bratislavskom kraji je stupeň zornenia z poľnohospodárskej pôdy výrazne nad priemerom SR. Výnimku tvorí okres Bratislava I a čiastočne aj okres Bratislava III. Jedná o stabilný ukazovateľ riešeného územia.

6.4.6. Vývoj výmery pôdy

Vývoj výmery poľnohospodárskej pôdy v SR (tis. ha)

Rok	Poľnohosp. pôda	Orná pôda	Lesná pôda
1950	2 785	1 711	1 723
1990	2 448	1 509	1 989
1997	2 444	1 472	1 996
2001	2 439	1 441	2 002
2011	2 414	1 416	2 026

Zdroj: Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy, Štatistický úrad Slovenskej republiky, Katastrálny portál

Vývoj výmery poľnohospodárskej a ornej pôdy má dlhodobý klesajúci trend:

- Od roku 1950 do roku 2011 ubudlo 371 000 ha poľnohospodárskej pôdy a 295 000 ha ornej pôdy.
- Dôvodom úbytku poľnohospodárskej pôdy je jej záber na nepoľnohospodárske využitie, ale aj zalesňovanie.
- Naopak výmera lesnej pôdy má stúpajúci charakter.
- V období rokov 1950 až 2011 sa výmera lesnej pôdy zvýšila o 303 000 ha.

Vývoj výmery pôdy od roku 1997 do roku 2011 v okresoch Bratislavského kraja (ha)

Okres	Poľnohosp. pôda		Orná pôda		Lesná pôda	
	rok 1997	rok 2011	rok 1997	rok 2011	rok 1997	rok 2011
Bratislava I	189	169	1	1	-	-
Bratislava II	4 142	3 764	3 299	3 146	1 048	1 052
Bratislava III	1 888	1 773	695	609	3 164	3 161
Bratislava IV	3 757	3 506	2 667	2 152	3 213	3 209

Okres	Poľnohosp. pôda		Orná pôda		Lesná pôda	
	rok 1997	rok 2011	rok 1997	rok 2011	rok 1997	rok 2011
Bratislava V	4 910	4 721	4 548	4 423	674	673
Malacky	34 257	33 749	26 782	25 331	49 686	49 496
Pezinok	17 545	17 064	12 120	11 622	16 104	16 111
Senec	29 532	27 376	27 686	25 658	1 361	1 353
Kraj spolu	96 220	92 122	77 798	72 942	75 250	75 055

Zdroj: ÚPN VÚC Bratislavského kraja v súhrnnom znení zmien a doplnkov, Katastrálny portál

Vývoj výmery pôdy v Bratislavskom kraji sa zhoduje s vývojom výmery pôdy v Slovenskej republike.

Len v okresoch Bratislavského kraja (okrem okresu Bratislava II a Pezinok) došlo od roku 1997 aj k zníženiu výmery lesnej pôdy.

Analýza vývoja výmery viníc

Vývoj výmery viníc od roku 1997 do roku 2011 v okresoch Bratislavského kraja (ha)

Okres	Výmera viníc v BSK k 1.1.1997 (ha)	Výmera viníc v BSK na základe KN k 10.12.2011 (ha)
Bratislava I	2	2
Bratislava II	43	15
Bratislava III	668	541
Bratislava IV	152	128
Bratislava V	-	-
Malacky	342	212
Pezinok	3 352	3 238
Senec	549	393
Kraj spolu	5 108	4 529

Zdroj: ÚPN VÚC Bratislavského kraja v súhrnnom znení zmien a doplnkov, Katastrálny portál

Vývoj úrody hrozna v Slovenskej republike

Rok	Zberová plocha (ha)	Úroda (t)	Úroda z ha (t)
1970	17 466	94 449	5,41
1980	24 558	138 427	5,64
1990	23 842	140 297	5,88
2000	17 435	61 092	3,50
2010	8 152	21 120	2,59

Zdroj: Štatistický úrad SR

Vývoj úrody hrozna je ovplyvnený vývojom zberovej plochy - do roku 1980 zaznamenávame jej nárast. V rokoch 1980 - 1990 výmera zberovej plochy už mierne klesá, ale úroda napriek tomu dosahuje najvyššie hodnoty. Od roku 1990 dochádza k výraznému poklesu zberovej plochy hrozna v Slovenskej republike a následne aj úrody hrozna.

Definitívna úroda vinohradov v Bratislavskom kraji

Rok	Vinohrady rodiace spolu		
	zberová plocha (ha)	úroda (t)	úroda z ha (t)
2008	1 555,02	8 985,7	5,78
2009	1 440,44	7 888,4	5,48
2010	1 382,61	2 579,2	1,87

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tak ako v celej Slovenskej republike, tak aj v Bratislavskom kraji dochádza v posledných rokoch k úbytku výmery vinohradov a tým aj znižovaniu úrody.

6.4.7. Hydromelioračné zariadenia

Súčasná hydrografická situácia Bratislavského kraja je výsledkom rozsiahlych melioračných úprav. Hydromelioračné zariadenia (závlahy a odvodnenia) sú vybudované na ploche cca 50 000 ha. Ich správcom je štátny podnik Hydromeliorácie, a.s.

Závlahy vo vlastníctve štátu podľa okresov

Okres	Počet stavieb	Počet čerpacích staníc	Výmera závlah v ha
Bratislava I	0	0	0
Bratislava II	1	3	350
Bratislava III	4	1	836
Bratislava IV	2	4	2 440
Bratislava V	3	3	3 186
Malacky	19	15	11 633
Pezinok	10	9	3 919
Senec	14	18	15 413
Kraj spolu	53	53	37 777

Zdroj: Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky, 2009

Stavby závlah svojou podzemnou rúrovou sieťou pokrývajú 37 777 ha poľnohospodárskej pôdy.

Odvodnenia vo vlastníctve štátu podľa okresov

Okres	Počet odvodňovacích kanálov	Dĺžka v km	Výmera odvodnenia v ha
Bratislava I	0	0,000	0
Bratislava II	0	0,000	0
Bratislava III	5	6,390	33
Bratislava IV	13	10,507	188
Bratislava V	0	0,000	0
Malacky	313	307,243	8 292
Pezinok	68	60,132	2 000
Senec	12	14,890	264
Kraj spolu	411	399,162	10 777

Zdroj: Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky, 2009

Stavby odvodnenia predstavujú v bratislavskom regióne odvodňovacie kanály v počte 411 a celkovej dĺžke 399 km. Celková plocha odvodnenej poľnohospodárskej pôdy predstavuje 10 777 ha.

Územný plán regiónu Bratislavského kraja navrhuje zmenu funkčného využitia hlavne poľnohospodárskej pôdy v prospech rozvoja dopravy. Následkom znižovania výmery poľnohospodárskej pôdy bude znížená výrobná základňa pre poľnohospodársku výrobu.

V okolí hospodárskych dvorov najmä s prevádzkou živočíšnej výroby, ale aj rastlinnej výroby je vhodné vysádzať izolačnú zeleň, aby sa zabránilo negatívnemu vplyvu hluku, prachu a zápachu na bytovú zástavbu, potravinárske a školské zariadenia, zariadenia občianskej vybavenosti, športové a rekreačné zariadenia a pod.

Úplne alebo čiastočne opustené hospodárske dvory by mali byť ďalej využívané. Vhodnou funkciou pre tieto areály je priemysel alebo výroba, ktoré môžu byť kombinované s poľnohospodárskou výrobou (v prípade čiastočne opusteného hospodárskeho dvora).

6.5. Lesné hospodárstvo

Najväčší lesný komplex riešeného územia tvorí masív Malých Karpát. Väčšia koncentrácia fragmentov lesov sa nachádza v Záhorskej nížine. Lužné lesy sú v povodí Dunaja a Moravy.

Výmera lesných porastov v Bratislavskom kraji podľa evidencie Národného lesníckeho centra vo Zvolene je 49 746,03 ha, t. j. cca 30 % celej plochy riešeného územia.

Lesné pozemky podľa okresov

Okres	Výmera v ha	%-ne zastúpenie lesov z výmery okresu
Bratislava I	0,11	0,01
Bratislava II	1 051,52	11,37
Bratislava III	3 162,45	42,35
Bratislava IV	3 210,26	33,20
Bratislava V	673,11	7,15
Senec	1 354,08	3,76
Pezinok	16 109,22	42,90
Malacky – pozn.	49 452,52	52,08

Zdroj: Krajský lesný úrad v Bratislave, k 1. 10. 2009

Pozn.: Z výmery 49 452,52 ha lesov okresu Malacky patrí do Vojenského obvodu Záhorie 8 katastrálnych území s výmerou 23 252,79 ha. Tieto lesy spravuje Vojenský lesný úrad, ktorý spadá pod Ministerstvo obrany.

Najlesnatejším okresom sú Malacky. Vysoký podiel lesov majú aj okresy Pezinok a Bratislava III. Naopak takmer žiadne lesy sa nevyskytujú v okrese Bratislava I.

Z hľadiska vlastníckych vzťahov prevládajú štátne lesy, ktoré zaberajú viac ako polovicu lesov v kraji (53,72 %), ďalšími vlastníkmi sú súkromné osoby (5,38 %), urbáre, komposerátory a spoločnosti (11,93 %), cirkev a družstvá (do 1 %), mestské a obecné lesy zaberajú 15,19 % a ostatné lesy (13,28 %) nemajú určeného vlastníka.

Zastúpenie lesných pozemkov podľa druhu vlastníctva a podľa okresov

Druh vlastníctva	Okres v %			
	Bratislava I – V	Senec	Pezinok	Malacky
Neznáme	37,15	24,64	4,39	8,55
Štátne	20,26	4,76	59,13	65,16
Súkromné	1,44	31,95	1,11	8,1
Urbáre	4,96	13,74	3,68	10,66
Spoločnosti	2,79	22,92	1,04	5,78
Cirkevné	1,22	1,47	0,01	0,01
Družstevné	0,12	0,32	0,01	-
Mestské	32,05	-	30,18	0,95
Obecné	0,01	0,2	0,45	0,79
Spolu	100	100	100	100

Zdroj: Krajský lesný úrad v Bratislave, k 1. 10. 2009

V okrese Bratislava I – V majú najväčšie zastúpenie mestské lesy a lesy, ktoré nemajú určeného vlastníka. V okrese Senec majú najväčší podiel súkromné lesy. V okrese Pezinok a Malacky prevládajú štátne lesy.

Programy starostlivosti o lesy určujú ciele a úlohy hospodárenia v lesoch najmä z hľadiska pestovania a ochrany lesov, ochrany a tvorby životného prostredia, ťažieb dreva a ostatných funkcií lesov. Sú nástrojom na cieľavedomé hospodárenie v lesoch a zlepšovanie funkcií lesov. Vyhotovujú sa pre časti lesov podľa ich užívania spravidla na obdobie 10 rokov. V Bratislavskom kraji sú programy starostlivosti o lesy vyhotovené pre 21 lesných celkov.

Zásoba dreva v lesných porastoch Bratislavského kraja je 12 635 627 metrov kubických. Je meraná u stojatých stromov lesníckymi odbornými metódami. Pomer zásoby dreva v lesných porastov a plochy lesných porastov určuje zásobu na 1 ha.

Ťažba dreva je v Bratislavskom kraji uskutočňovaná najmä ťažbou obnovnou – rubnou a výchovnou predrubnou. Za rok predstavuje spolu 262 294,6 metrov kubických ťažby ihličnatého a listnatého dreva.

Bratislavský kraj je zalesňovaný umelo a prirodzeným zmladením. Sadba a sejba sú umelý spôsob zalesňovania. Zmladenia z náletu materského porastu alebo výmladkov lesa nízkeho tvaru je prirodzený spôsob zalesnenia lesa. Spolu umelý a prirodzený spôsob zalesňovania je vykonávaný na ploche 554,019 hektárov za rok.

6.5.1. Poľovníctvo

Úlohou poľovníctva je zachovanie a zveľadenie existujúceho genofondu poľovnej zveri a prípadné zníženie škôd spôsobovaných zverou na lesných ekosystémoch.

Poľovná oblasť je základná jednotka veľkoplošného poľovníckeho hospodárenia pre zver. Poľovný revír je poľovný pozemok alebo ich súbor, v ktorom možno vykonávať právo poľovníctva.

V Bratislavskom kraji je šesť poľovných oblastí:

- PO Záhorská nížina (M I) pre malú zver s 19 poľovnými revírmi,
- PO Žitný ostrov (M III) pre malú zver s 10 poľovnými revírmi,
- PO Trnavsko-piešťanská (M IV) pre malú zver s 25 poľovnými revírmi,
- PO Záhorie (S I) pre srnčiu zver so 7 poľovnými revírmi,
- PO Malé Karpaty (S II) pre srnčiu zver s 22 poľovnými revírmi,
- PO Bratislava (S III) pre srnčiu zver so 4 poľovnými revírmi.

Tieto poľovné revíry spravuje príslušný lesný úrad v Bratislave. Okrem vyššie uvedených poľovných revírov patrí ďalších päť poľovných revírov pod správu Vojenských lesov, ktoré majú sídlo v Malackách. Zараďujeme ich do PO Záhorie pre srnčiu zver (4 revíry) a PO Malé Karpaty pre srnčiu zver (1 revír).

Podmienky zachovania druhovej pestrosti a zdravých populácií voľne žijúcej zveri a jej prirodzených biotopov, uznávanie, zmeny a využitie poľovných revírov, poľovnícke hospodárenie, plánovanie a dokumentáciu, ochranu poľovníctva a zveri, starostlivosť o zver, zlepšovanie životných podmienok zveri a pôsobnosť poľovníckej stráže, vznik registráciu a zánik poľovníckej organizácie, organizáciu, postavenie a pôsobnosť Slovenskej poľovníckej komory a podmienky na lov a zužitkovanie zveri upravuje zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

6.5.2. Ochrana lesných zdrojov

Riešené územie sa vyznačuje nie vysokým stupňom lesnatosti. Z celkovej rozlohy územia Bratislavského kraja zaberajú lesné pozemky jednu tretinu. Z toho 63,58 % tvoria hospodárske lesy, 7,91 % ochranné lesy a lesy osobitného určenia tvoria zvyšných 28,51 %.

Účelom hospodárskych lesov je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov. Hospodárske lesy v riešenom území sú zaradené do produkčného, protierózno-produkčného a rekreačno-produkčného funkčného typu.

Vyhlasenie a funkčné zameranie ochranných lesov vyplýva z prírodných podmienok a hospodári sa v nich tak, aby plnili účel, na ktorý boli vyhlásené. Lesy v riešenom

území boli za ochranné vyhlásené v zmysle § 13 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Účelom lesov osobitného určenia je zabezpečovanie špecifických potrieb spoločnosti, právnických osôb alebo fyzických osôb, na ktorých zabezpečenie sa významne zmení spôsob hospodárenia oproti bežnému hospodáreniu. Lesy v riešenom území sú vyhlásené v zmysle § 14 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov za lesy osobitného určenia.

V prípade potreby záberu lesných pozemkov je podľa § 7 zákona o lesoch právnická alebo fyzická osoba povinná požiadať o vydanie rozhodnutia o trvalom alebo dočasnom vyňatí z plnenia funkcií lesov. Podrobnosti stanovuje vyhláška MP SR č. 12/2009 Z. z. o ochrane lesných pozemkov pri územnoplánovacej činnosti a pri ich vyňatí a obmedzení z plnenia funkcií lesov, kde v § 7 sú uvedené náležitosti takejto žiadosti.

Ochranné pásmo lesa je podľa § 10 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov vymedzené na pozemkoch do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

7. Opis a zdôvodnenie navrhovanej základnej urbanistickej koncepcie riešenia

Územie Bratislavského samosprávneho kraja (BSK) leží v strategicky významnej polohe strednej Európy, ktoré touto polohou bolo počas celého historického vývoja silne ovplyvňované. Význam BSK bol a je úzko spätý s tým, ako sa vyvíjal význam mesta Bratislavy v jeho národných ako aj medzinárodných súvislostiach. Napriek svojej excentrickej polohe voči ostatnému územiu Slovenskej republiky, význam mesta Bratislava aj s jeho zázemím sa stále upevňuje a značným spôsobom ovplyvňuje nie len spoločenský a hospodársky, ale aj priestorový rozvoj značného územia celého Slovenska.

Vývoj rozvoja urbanizácie BSK v rokoch 1990 až 2011 preukazuje posilňovanie aglomeračného rozvoja mesta Bratislavy, v ktorom sa preukazujú tendencie koncentrovanej dekoncentrácie rozvoja, spojené s významnými suburbanizačnými trendmi.

Rozvoj osídlenia a sídelnej štruktúry na území BSK je podmienený ako dominantným postavením mesta Bratislavy v celoštátnych súvislostiach, tak aj otvoreným cezhraničným vzťahom a rozvíjajúcim sa medzinárodným sídelným súvislostiam. V medzinárodných súvislostiach ide predovšetkým o vzťah na mesto Viedeň a jeho aglomeráciu, ako aj o postupné rozvíjajúce sa aglomeračné vplyvy mesta Bratislavy na priľahlé obce susediacich štátov Rakúska a Maďarska.

Základná urbanistická koncepcia riešenia BSK vychádza z existujúcich a predpokladaných aglomeračných trendov okolo mesta Bratislavy. Aglomeračné účinky mesta Bratislavy, okrem územia BSK, významným spôsobom ovplyvňujú aj osídlenie na susediacom Trnavskom ako aj Nitrianskom kraji.

7.1. Strategické súvislosti územného rozvoja BSK

Rozvoj BSK a jeho pozícia v rámci Slovenska ako aj v medzinárodnom meradle je významne podmienený rozvojom mesta Bratislavy. Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti BSK je možné iba v tesnej spolupráci (možno povedať aj v závislosti) s mestom Bratislava. Na strane druhej si mesto Bratislava musí pri svojich vlastných rozvojových zámeroch čím ďalej tým viac uvedomovať, zohľadňovať a rešpektovať skutočnosť, že akýkoľvek rozvojový zámer mesta Bratislavy má a bude mať silné vplyvy na jeho územné okolie a súvislosti s rozvojom obcí na území BSK.

Spätosť mesta Bratislavy a jeho zázemia (predovšetkým celého územia BSK, avšak aj území v jeho atraktivite na ďalších okolitých regiónoch – Trnavského a Nitrianskeho kraja, ako aj stále silnejúcich vzťahov na územia Dolného Rakúska, Burgenlandu a Župy Győr-Moson-Sopron) sa všeobecným rozvojom mesta zvyšuje. V tomto vzťahu vzniká a vyvíja sa aj spätná väzba a to, že rozvoj aktivít na území jednotlivých obcí v tesnom zázemí mesta Bratislavy vyvoláva často krát, najmä v dôsledku zvyšovania dopravnej práce, viac-menej negatívne dôsledky aj na území mesta Bratislavy.

Mesto Bratislava ako najväčšie, najvýznamnejšie a hlavné mesto Slovenska spolu so svojim regionálnym zázemím tvorí aj medzinárodne významne hodnotenú metropolu. Jeho rozvojový potenciál a geografická poloha v strednej Európe dáva predpoklady, aby v konkurencii s ostatnými metropolami v európskom priestore ďalej zvyšovalo svoje postavenie a význam. Tieto danosti by mali podmieňovať aj hlavné rozvojové ciele a zámery, ktoré by sa mali orientovať v smere zvyšovania významnosti mesta a celého regiónu v medzinárodnom meradle. Takto cielené rozvojové zámery v záujme všeobecného rozvoja riešeného územia budú zvyšovať význam, ďalší potenciál a konkurencieschopnosť nie len vlastného mesta, ale s tým aj jeho regionálneho zázemia, ako aj značnej časti ostatného územia Slovenska. Vo všeobecnosti totiž možno konštatovať, že význam celej krajiny je v značnej miere poznačený významom hlavného mesta krajiny v medzinárodných súvislostiach.

Neustále sa zvyšujúca integrita mesta Bratislavy s jeho bezprostredným zázemím si vyžaduje nové koncepčné prístupy k rozvojovým zámerom všetkých zúčastnených v rámci BSK. Pre harmonický územný rozvoj BSK je nevyhnutné vychádzať z nutnosti koordinovaného rozvoja všetkých ekonomických a sociálnych aktivít medzi zámermi rozvoja mesta Bratislavy a ostatnými obcami BSK. V dôsledku predchádzajúceho nekoordinovaného suburbánneho rozvoja (vymiestňovanie aktivít z mesta Bratislavy do jeho zázemia) poznačeného navyše dekoncentrovanou koncentráciou (príchod nových aktivít do zázemia mesta Bratislavy) sa vytvorila nerovnováha v rozložení jednotlivých sídelných aktivít, čo má za dôsledok neúmernú a neracionálnu vnútornú mobilitu obyvateľstva, pričom celkovú dopravnú situáciu zhoršuje aj nerozvinutá verejná regionálna hromadná doprava.

V strednodobom aj dlhodobom horizonte by malo byť cieľom rozvoja BSK, nie len územného rozvoja, vytváranie podmienok pre koordinovaný rozvoj výrobných, obytných a obslužných aktivít tak, aby sa zabezpečilo čo najracionálnejšie využívanie územia BSK so zohľadnením jeho podmienok a špecifik krajiny tak, aby sa súčasne racionalizovali prevádzkové náklady/dôsledky tohto rozvoja. Tieto zámery je žiaduce sledovať ako v národnom, tak v internacionálnom kontexte. To znamená, že rozvojové impulzy na území mesta Bratislavy a BSK je potrebné koordinovať s rozvojovými zámermi a možnosťami medzinárodnej spolupráce s bezprostredne susediacimi, ale aj ostatnými krajinami.

Z pohľadu územného rozvoja BSK, čo je podstatou územného plánu regiónu, je pre podporu týchto súhrnných cieľov potrebné pri priestorových zámerov rozvoja v území vychádzať predovšetkým z princípov polycentrickej koncepcie osídlenia čo na území BSK predpokladá:

- vytvoriť jasne vyprofilovanú sústavu sídelných centier regiónu
- zabezpečiť racionálne vnútorné komunikačné prepojenie tejto sústavy v rámci územia BSK
- zabezpečiť efektívne prepojenie celej sídelnej sústavy BSK na sídelné sústavy susediacich krajín.

Ako sociálnoekonomické ciele rozvoja na území BSK, ktoré by mali byť rozhodujúcimi rozvojovými aktivitami podľa projektu „POLYCE - Metropolisation and

Polycentric Development in Central Europe: Evidence Based Strategic Options“ spracovaného v rámci programu ESPON 2013, sú nasledovné odporúčania pre metropolu Bratislava:

„Vízia

Metropola Bratislava by mala zvýšiť svoju konkurencieschopnosť pomocou jasného vyprofilovania založeného na aktivitách spočívajúcich na intenzívnych znalostiach v klastroch vedy a výskumu. Súčasne s tým potrebuje zlepšiť manažment cezhraničného rozvoja, aby tak mohla realizovať súbor strategických činností na podporu inkluzívneho metropolitného rozvoja.

Činnosti

Bratislava by sa mala orientovať na posilňovanie pozície a konkurencieschopnosti metropolitného územia na vysoko priebojné aktivity znalostného charakteru, koncentrujú sa na relevantné služby a klastre vedy a výskumu.

Výzvy a bariéry

Centrálna geografická poloha Bratislavskej metropoly v rámci Dunajského regiónu je jeden významný potenciál, ktorý je potrebné začať využívať. Plánovacie prístupy a s tým súvisiace formy riadenia je potrebné aby posilňovali metropolitnú konkurencieschopnosť, ktorá musí zahŕňať celé prostredie sídelného a regionálneho manažmentu. Zapojení aktéri sa musia orientovať na cezhraničný manažment, koordináciu aktivít, spoločné rozhodovanie a ostatné iniciatívy podporujúce permanentnú výmenu informácií.

Inteligentný (rozumný) metropolitný rozvoj

Rozvoj infraštruktúry a inštitúcií má tendenciu naberať inkluzívne tendencie, pričom ekonomická špecializácia a image stratégie silne podporujú rozvoj metropolitnej konkurencieschopnosti. Na odporúčané environmentálne a riadiace aktivity treba nazerať tak, aby vykazovali inkluzívnu tendenciu iba v ich prvej fáze, zatiaľ čo z dlhodobého hľadiska by sa mali zamerať na svoju schopnosť zlepšovania konkurenčného správania sa metropolitnej Bratislavy.²²

7.2. Východiskové predpoklady urbanistickej koncepcie

Ďalší rozvoj urbanizácie v BSK je, tak ako aj rozvoj urbanizácie vo všeobecnosti, ovplyvňovaný celkovým spoločenským a hospodárskym rozvojom v danom štáte a danom regióne. Indikátorom tohto rozvoja v našich podmienkach je aj vývoj obyvateľstva v danom regióne.

Prognóza vývoja obyvateľstva je uvedená v kapitole 4.3. Výhľadový počet obyvateľov.

Prognóza obyvateľstva do roku 2025 bola vypracovaná Výskumným demografickým centrom pri INFOSTAT-e v roku 2007 ako aktualizácia prognózy vývoja obyvateľstva SR do roku 2025, ktorú vypracoval ŠÚ SR v roku 2002. Vývoj obyvateľstva podľa tohto materiálu bol modifikovaný na východiskové údaje 2010 s prolongáciou do roku 2030 riešiteľmi ÚPN-R BSK AUREX, spol. s r.o. (bližšie viď. kapitolu 4.3. Výhľadový počet obyvateľov). Vývoj obyvateľstva BSK sa v tomto prípade pohybuje v rozmedzí cca – 4 000 až + 40 000 obyvateľov.

Vývoj obyvateľstva BSK bude ovplyvňovať predovšetkým možná migrácia obyvateľstva na jeho územie. Miera imigrácie z iných území Slovenska, resp. aj zo zahraničia, na územie BSK bude závisieť od viacerých faktorov. Predovšetkým to

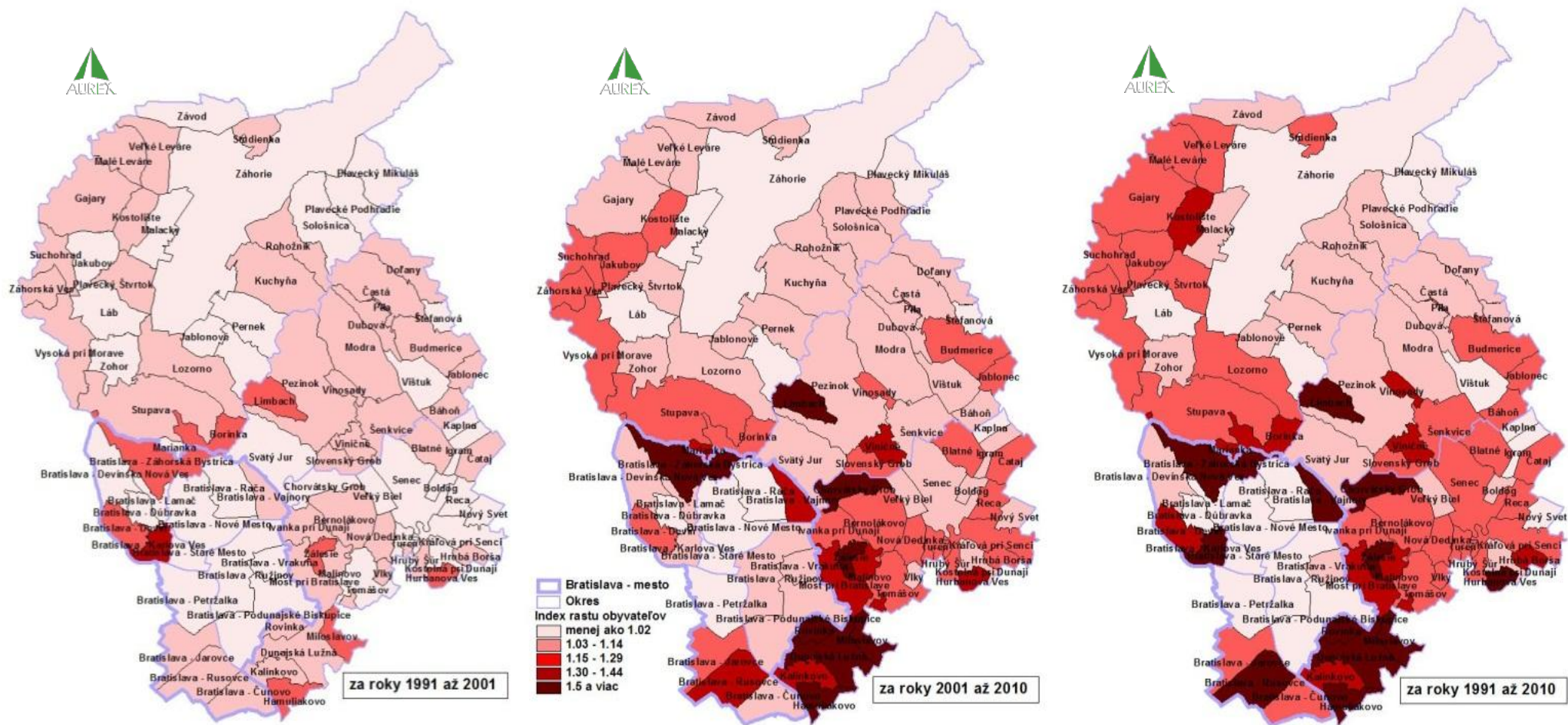
²² Slovenský preklad anglického textu z „POLYCE – Metropolisation and Polycentric Development in Central Europe“, Final Report, Version 31. May 2012, in Recommendations for Smart Central European Metropolises

budú faktory proaktívnej politiky BSK pre rozvoj vhodných hospodárskych odvetví, sociálnych podmienok obyvateľstva a pod. na území BSK, podporujúcich konkurencieschopnosť BSK nie len v celonárodnej, ale predovšetkým medzinárodnej dimenzii. K tomu bude prispievať aj územno-technická pripravenosť pre rozvoj predpokladaných aktivít zohľadňujúca zabezpečenie optimálnych environmentálnych, kultúrnych a sociálnych životných podmienok obyvateľstva.

Okrem vytvárania podmienok pre rozvoj z polohy územného plánu regiónu, budú významnú úlohu zohrávať podmienky a možnosti rozvoja na územiach jednotlivých obcí a ich územno-technická a ostatná pripravenosť pre lokalizáciu rôznych aktivít. Súčasný stav vo schválených územných plánoch obcí BSK vykazuje ponuku rozvojových plôch, ktorých rozsah umožňuje rozvoj obyvateľstva rádovo vyššie, ako uvažuje prognóza obyvateľstva do roku 2030. Zhodnotením všetkých dostupných územných plánov obcí sa zisťuje, že sú v ponuke plochy pre rozvoj bývania pre cca 370 – 530 tis. obyvateľov. Nakoľko sa tieto ponukové plochy reálne využijú bude závisieť od politiky BSK ako aj jednotlivých obcí v reálnych podmienkach politiky a hospodárskeho rozvoja celého štátu.

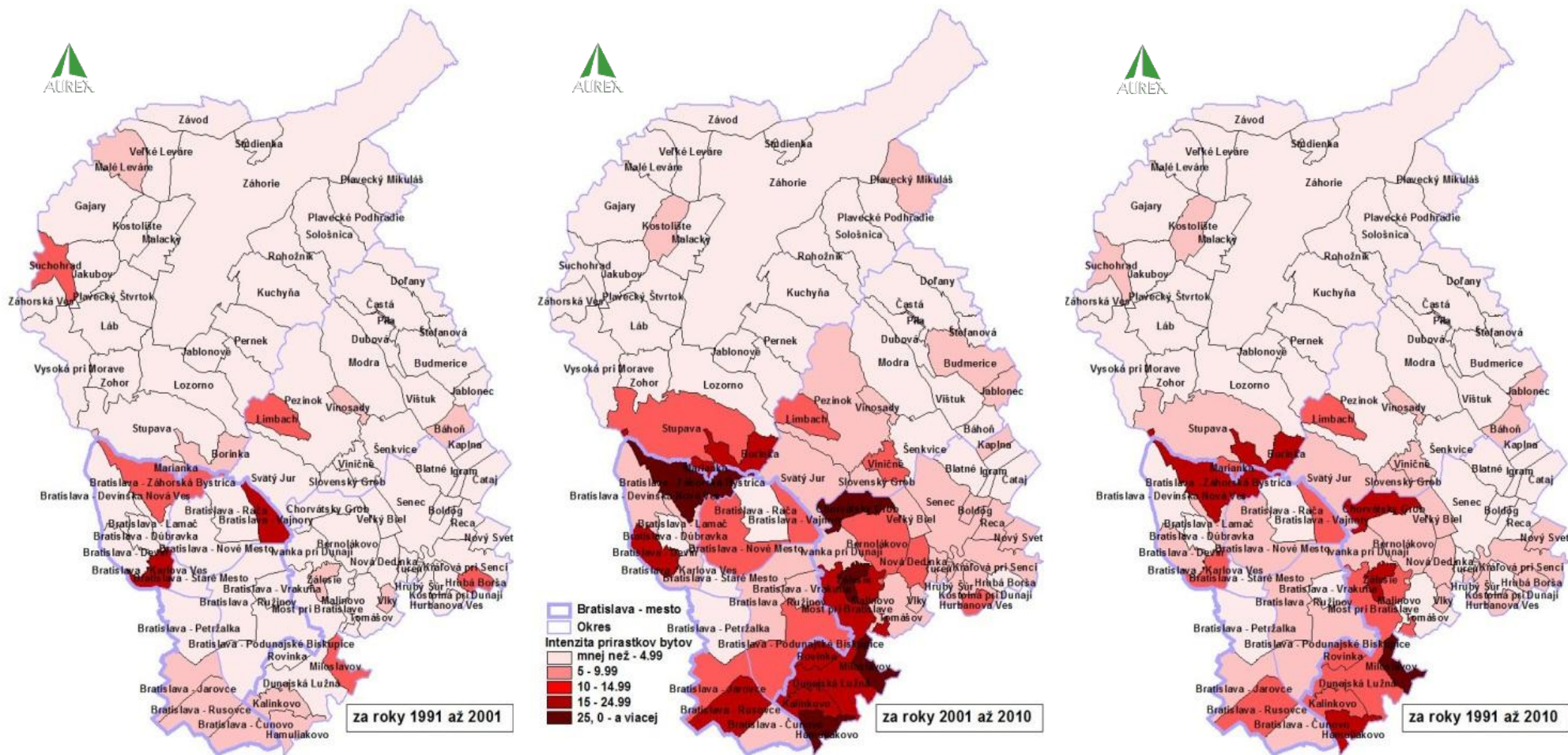
Priestorový vývoj urbanizácie za roky 1990 až 2010 vykazuje dve základné charakteristiky. V decéniu 1990 až 2000 sa v dôsledku radikálnych zmien po roku 1990 koncentračný rozvoj urbanizácie známy z rokov 1970 až 1990 úplne utlmil a vykazuje relatívne pomalý a plošne rovnomerný rast. Po roku 2000 sa preukazuje výraznejší rozvoj charakteristický predovšetkým oživovaním a rozvojom aj menších obcí v zázemí mesta Bratislava, ako aj v jej okrajových častiach. Tento vývoj znázorňujú priložené kartogramy Index rastu obyvateľov Bratislavského kraja po obciach, Intenzita prírastkov bytov podľa obcí priemerne za rok na 1000 obyvateľov a Intenzita prírastkov novo postavených bytov podľa obcí priemerne za rok na 1000 obyvateľov.

Index rastu obyvateľov Bratislavského kraja po obciach

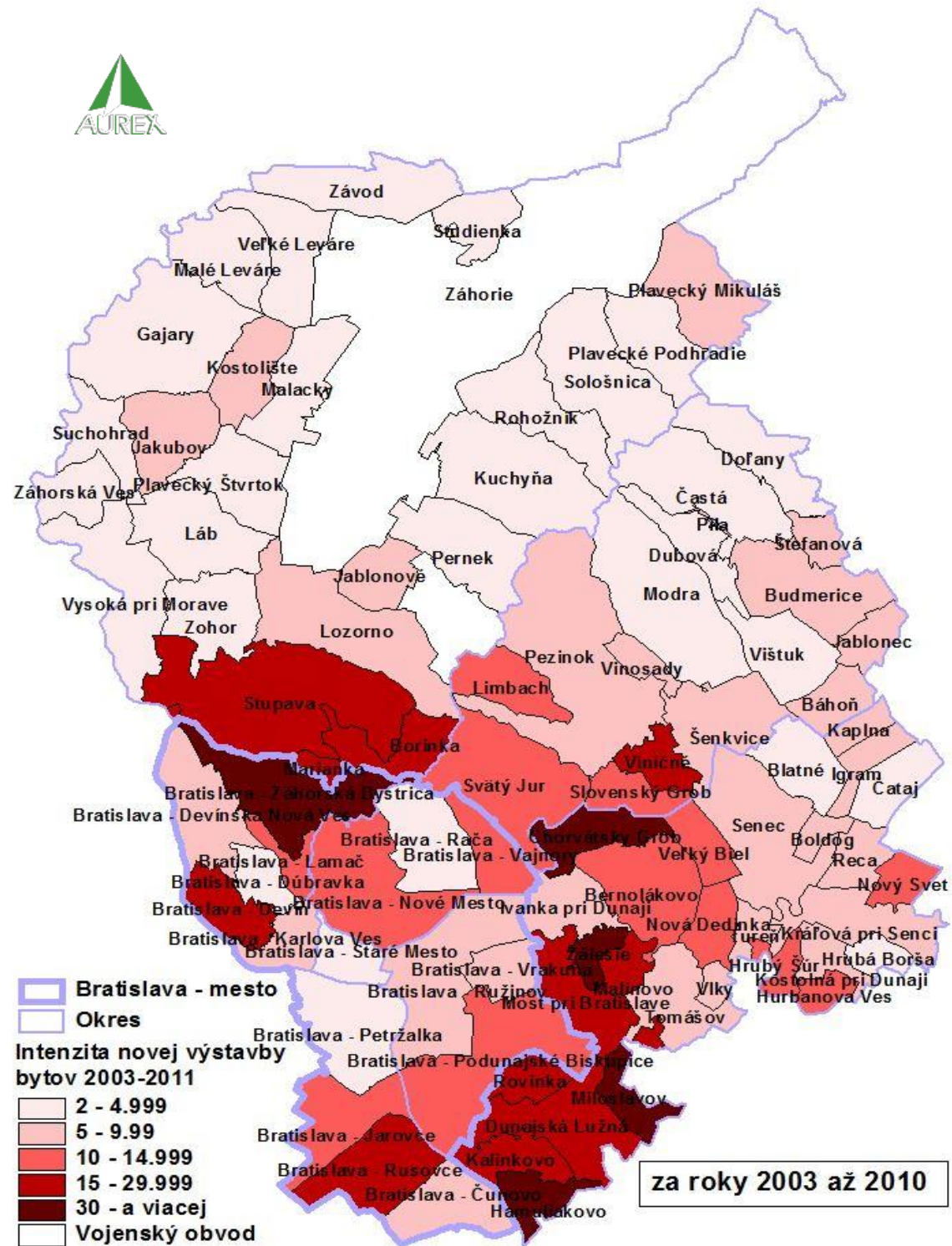

Intenzita prírastkov bytov podľa obcí priemerne za rok na 1000 obyvateľov

Intenzita prírastkov novo postavených bytov podľa obcí priemerne za rok na 1000 obyvateľov

8. Koncepcia rozvoja sídelnej štruktúry

8.1. Osídlenie na území Bratislavského kraja

Osídlenie BSK je tvorené 73 obcami. Najvýznamnejšou obcou je mesto Bratislava. Ďalšími mestami BSK sú obce Malacky, Stupava, Pezinok, Modra, Sv. Jur, Senec.

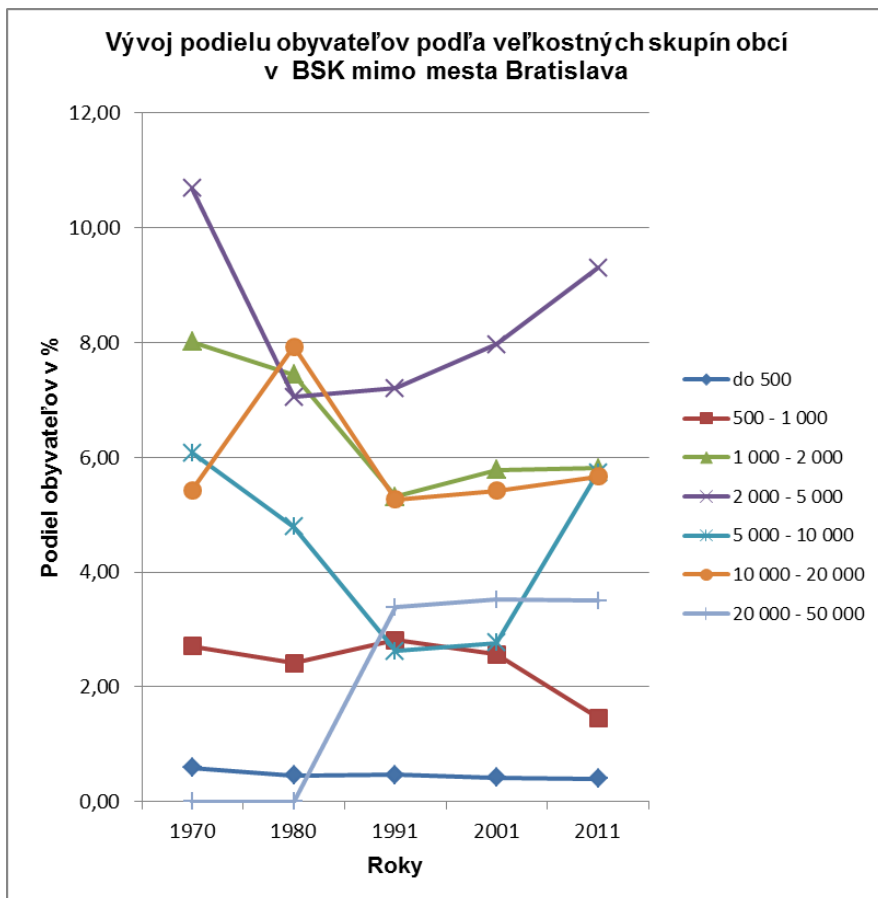
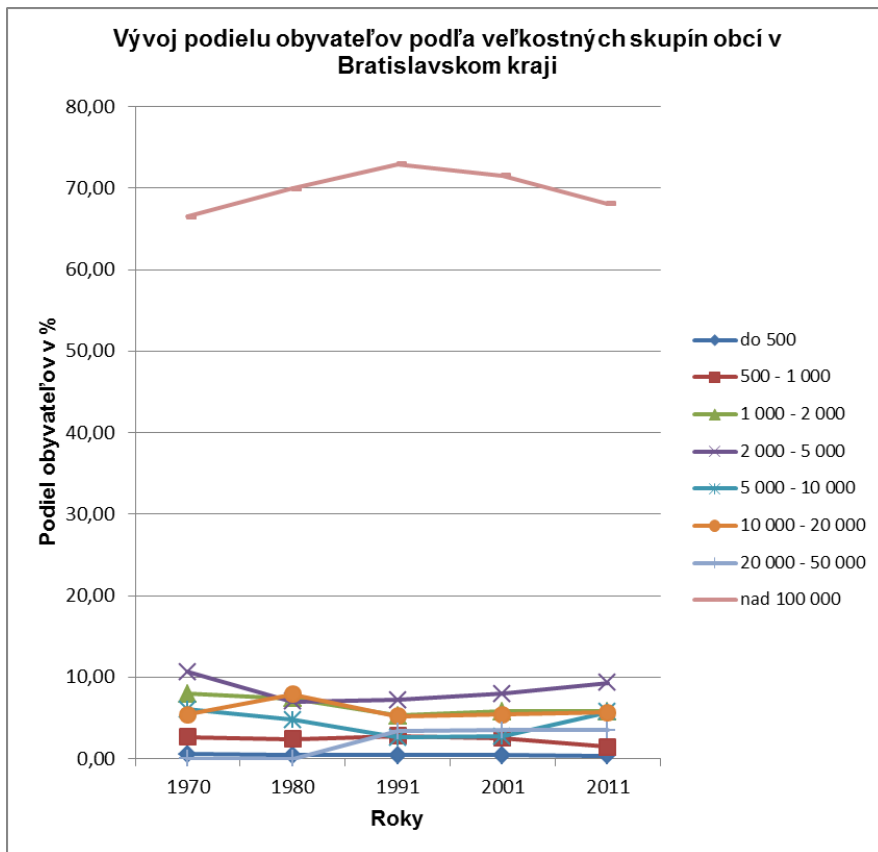
Vývoj veľkostných skupín obcí v rokoch 1970 až 2011 je znázornený na priložených tabuľkách a grafe.

Vývoj počtu obyvateľov kraja podľa veľkostných skupín obcí

Veľkostná skupina obcí	Roky				
	1970	1980	1991	2001	2011
do 500	2 726	2 483	2 849	2 512	2 467
500 - 1 000	12 465	13 131	17 040	15 380	8 855
1 000 - 2 000	36 836	40 451	32 232	34 646	35 215
2 000 - 5 000	49 114	38 316	43 664	47 678	56 411
5 000 - 10 000	27 929	26 054	15 924	16 599	34 779
10 000 - 20 000	24 973	43 106	31 930	32 446	34 355
20 000 - 50 000	0	0	20 515	21 082	21 263
50 000 - 100 000	0	0	0	0	0
nad 100 000	305 932	380 259	442 197	428 672	413 192
BSK spolu	459 975	543 800	606 351	599 015	606 537

Vývoj podielu obyvateľov kraja podľa veľkostných skupín obcí

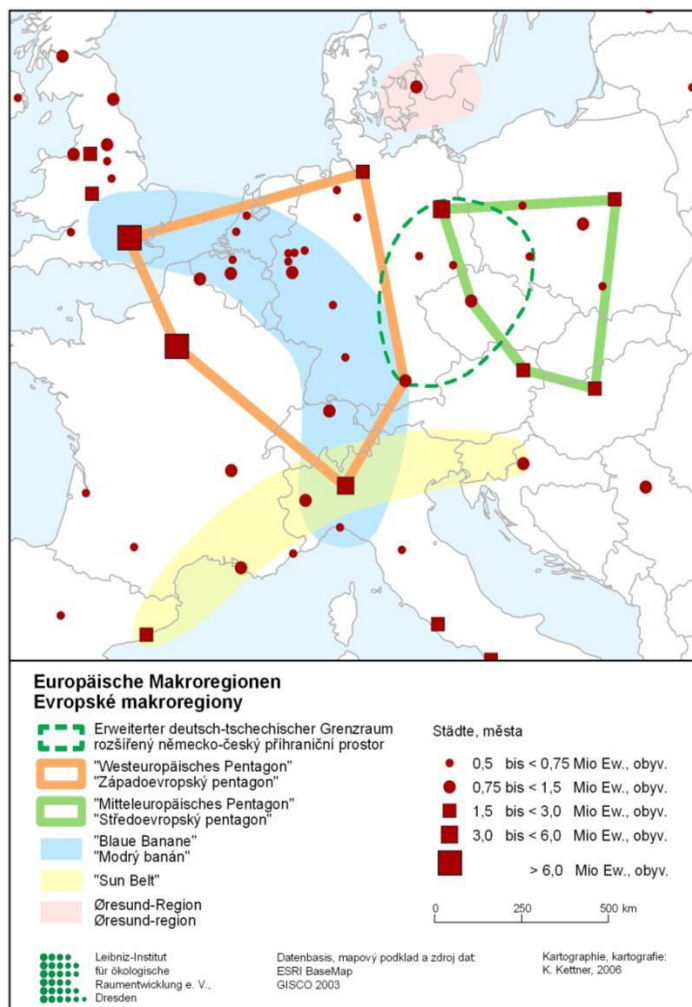
Veľkostná skupina obcí	Roky				
	1970	1980	1991	2001	2011
do 500	0,59	0,46	0,47	0,42	0,41
500 – 1 000	2,71	2,41	2,81	2,57	1,46
1 000 – 2 000	8,01	7,44	5,32	5,78	5,81
2 000 – 5 000	10,68	7,05	7,20	7,96	9,30
5 000 – 10 000	6,07	4,79	2,63	2,77	5,73
10 000 – 20 000	5,43	7,93	5,27	5,42	5,66
20 000 – 50 000	0,00	0,00	3,38	3,52	3,51
50 000 – 100 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
nad 100 000	66,51	69,93	72,93	71,56	68,12

8.2. Európske a medzinárodné súvislosti

Územie BSK leží na hranici troch štátov v strede Európy. Táto poloha už v historickom vývoji predurčovala územie BSK ako tranzitné územie v celoeurópskych cestách a kontaktné územie voči svojim susediacim regiónom a krajom. Územie BSK je priamo napojené na európske multimodálne koridory

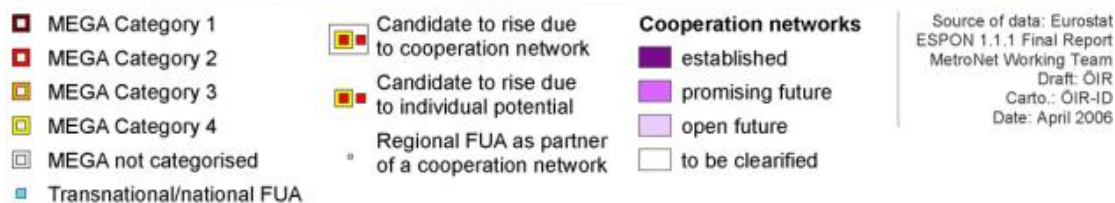
- multimodálny koridor č. IV. Berlín/Norimberg – Praha – Kúty – Bratislava/Rusovce – Budapešť – Rumunsko/Turecko/Grécko lokalizovaný pre cesty siete TEN-T, Berlín/Norimberg – Praha) – Kúty – Bratislava – Nové Zámky – Štúrovo – Budapešť – Rumunsko/Turecko/Grécko lokalizovaný pre konvenčné trate železničnej a kombinovanej dopravy siete TEN-T
- multimodálny koridor č. V. vetva Va. Rakúsko – Bratislava/Jarovce – Žilina – Košice – Záhor/Čierna nad Tisou – Užhorod – Ľvov lokalizovaný pre cesty, pre konvenčné trate železničnej a kombinovanej dopravy a pre vysokorýchlostnú železničnú trať Bratislava – Žilina
- multimodálny koridor č. VII. vodná cesta Dunaj s verejnými prístavmi v Bratislave, Komárne

a Štúrovo.

Bratislavský kraj má dobrú dostupnosť k najvýznamnejším európskym centram a ich aglomeráciám predstavovanými mestami Viedeň a Budapešť.

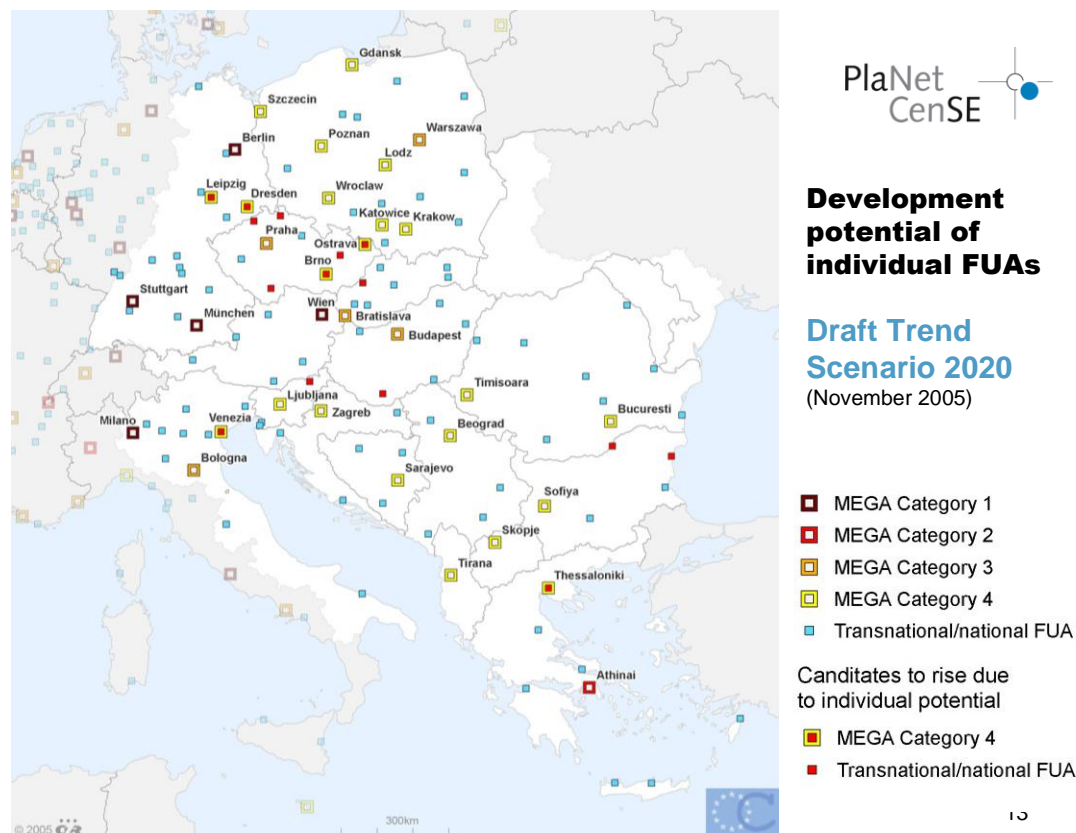
Z pohľadu nových hodnotení európskeho priestoru a rozvoja sídelných štruktúr v rámci Európskej únie je územie Bratislavského kraja vnímané ako jedno z rozvojových území s dobrým rozvojovým potenciálom v rámci strednej Európy a je súčasťou nových rozvojových makroregiónov Európy.

V projekte programu ESPON 111 – Potentials for polycentric development in Europe bolo mesto Bratislava so svojim zázemím vyhodnotené ako sídelná štruktúra MEGA 3. kategórie (MEGA – Metropolitan European Growth Area – Európske metropolitné rozvojové priestory). V úlohe PlaNet CenSE, v rámci ktorého sa preberali a spresňovali niektoré údaje z programu ESPON boli hodnotené aj potenciálne cezhraničné kooperácie. Uvedené je zrejme z nasledovných obrázkov z tejto práce.

Pri hodnotení priamych cezhraničných vzťahov urbánnej spolupráce sa v dôsledku otvorenia hraníc vytvára okolo mesta Bratislava tzv. intraurbánna polycentricita. V tomto modeli ide o vzťah veľkého mesta lokalizovaného blízko hranice, pri ktorom sa vytvárajú intenzívne vzťahy medzi ním a malými mestami / sídlami na opačnej strane hraníc. V období posledných 20-tich rokov, najmä však po roku 2000, sa tento model čím ďalej tým viac prejavuje v reálnosti. Aglomeračné vzťahy mesta Bratislavy sa postupne prejavujú na obciach priľahlých k hraniciam ako na rakúskej, tak na maďarskej strane. V týchto súvislostiach sa tomu začína venovať pozornosť aj

v samostatných štúdiách, ako napr. projekt KOBRA: Stadt-Umland-Kooperation Bratislava, projekt CUPA – co-operative urban planning approaches a pod.

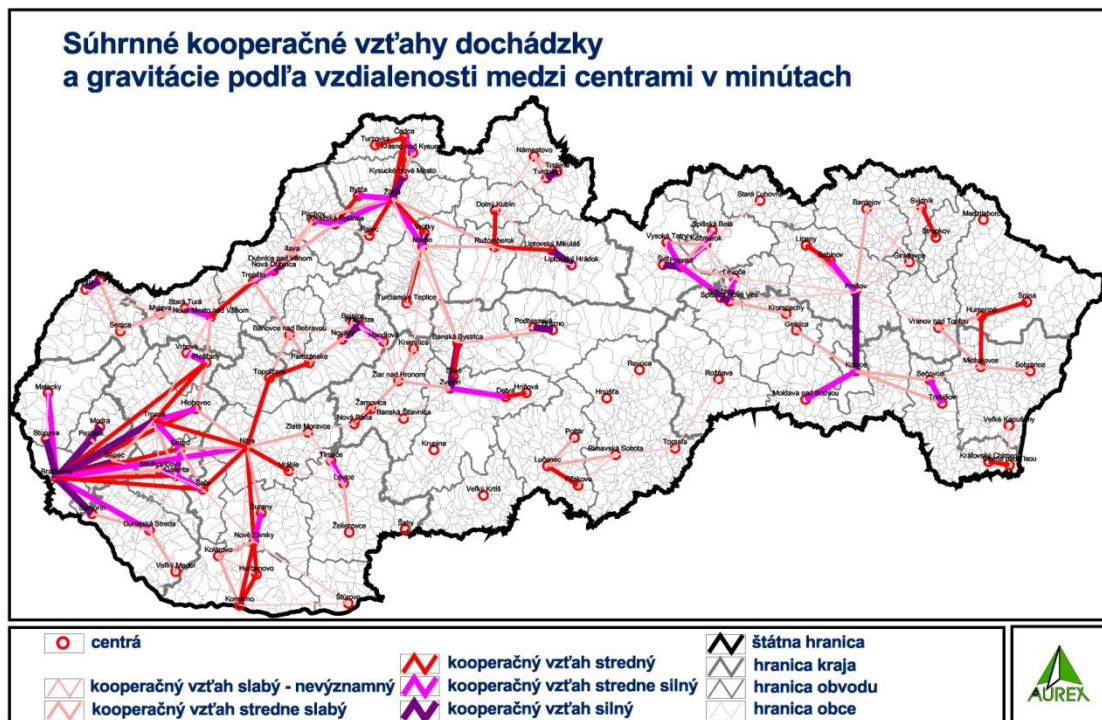

8.3. Celoštátne a nadregionálne súvislosti

V celoštátnych a nadregionálnych sídelných súvislostiach má mesto Bratislava a celý Bratislavský kraj dominantné postavenie. Vyplýva to nie len z politického, ale najmä hospodárskeho potenciálu územia BSK. Mesto Bratislava vytvára významné kooperačné a aglomeračné sily na svoje okolie, ktoré prerastajú územie BSK a pôsobia nie len na územie Trnavského ale aj na územie Nitrianskeho kraja aj s mestom Nitra. V projekte spracovanom pre MVRR SR, Polycentrická koncepcia osídlenia ako nástroj zabezpečenia funkčnej komplexnosti na regionálnej a lokálnej úrovni, AUREX, spol. s r.o., 2006 sa vyhodnocovali vzťahy medzi jednotlivými sídlami, na základe čoho sa vyjadrovali súčasné i potenciálne kooperačné vzťahy. Sila a význam týchto vzťahov sídiel smerom na mesto Bratislava na území BSK, ako aj na sídla v susediacich krajoch je zrejmý z priloženého obrázku.

To, že región BSK má vplyv aj na okolité regióny, potvrdzujú aj výsledky projektu programu ESPON 2013 Priestorové perspektívy na úrovni NUTS-3 (Spatial Perspectives at NUTS-3 Level – SPAN-3, Final Report, Version 27/07/2010). V hodnotení regionálneho rozvoja krajín EÚ sa konštatuje, že v zásade „vo všetkých krajinách prebiehajú centripetálne procesy k najsilnejším regiónom, ktoré sú lídrami krajín. Vo východnej Európe všetky regióny hlavných miest, ako Budapešť, Sofia, Varšava patria medzi najlepších „hráčov“ vôbec, občas (ako je prípad Prahy, Bratislavy a Bukurešti) ťahajú so sebou aj regióny ležiace okolo nich.“

8.4. Základná koncepcia rozvoja sídelnej štruktúry

Základným princípom koncepcie rozvoja sídelnej štruktúry je vymedzenie rozvojových centier, stanovenie ich postavenia v sídelnom systéme a vymedzenie hlavných rozvojových smerov v území.

Dominantným a určujúcim prvkom celej sídelnej štruktúry na území BSK je mesto Bratislava. Popri ňom kostru sídelného systému kraja dotvárajú okresné mestá Malacky, Pezinok a Senec ako regionálne rozvojové centrá, ku ktorým sa radí aj mesto Modra.

Popri regionálnych rozvojových centrách sa postupne formujú rozvojové priestory v smere radiál vychádzajúcich z mesta Bratislava. Ide o hlavné smery v súlade s rozvojovými osami záhorskou (Bratislava – Stupava – Malacky ...), považskou (Bratislava – Senec – Trnava ...) žitnoostrovno-dunajskou (Bratislava – Dunajská Lužná – Šamorín ...), malokarpatskou (Bratislava – Pezinok – Modra – Smolenice ...).

Popri hlavných radiálnych smeroch sú na území BSK regionálne významné sídelné pásy, ktoré sú vytvorené historicky (podhorské pásy, pásy pozdĺž historických cestách) ako aj novými pásmi, ktoré sa vytvárajú viac-menej spontánne v dôsledku suburbanizačných a dekoncentračných tendencií okolo mesta Bratislava. Tieto pásy ako regionálne rozvojové osi sú uvedené v kapitole 10. Návrh priestorového usporiadania územia a návrh zásad jeho funkčného využitia vrátane zmien využitia, vymedzenie významných rozvojových priestorov, prípadne území špeciálnych záujmov a občianskeho vybavenia regionálneho významu, ako sú aj znázornené v grafických prílohách.

Na uvedených rozvojových smeroch sa taktiež vytvára určitý uzlovo-pásový systém sídelnej štruktúry, ktorý je tvorený, popri regionálnych rozvojových centrách, regionálnymi subcentrami – regionálnymi rozvojovými pólmi mesta Bratislava. Tieto sa vytvárajú na hraniciach mesta Bratislava s uvedenými smermi rozvoja, ktoré by mali s mestom Bratislava vytvárať jeden kompaktný (čo neznamená zrastený) funkčný celok. Ide o priestory:

1. Lamač / Záhorská Bystrica – Stupava (s väzbami na Devínsku Novú Ves),
2. Rača – Svätý Jur,
3. mestská časť Nové Mesto – Ivanka pri Bratislave – Bernolákovo – Vajnory – Chorvátsky Grob,
4. Podunajské Biskupice – Rovinka – Dunajská Lužná.
5. Ako určitý južný regionálny rozvojový pól mesta Bratislavy je územie južne od Petržalky vo väzbe na Jarovce a Rusovce.

Uvedené centrá oboch hierarchických úrovní tvoria základnú kostru sídelného rozvoja ÚPN-R BSK. Cieľom koncepcie rozvoja sídelnej štruktúry BSK je predovšetkým kvalitatívne dobudovanie regionálnych rozvojových centier a vytvorenie plnohodnotných subregionálnych centier v regionálnych rozvojových póloch mesta Bratislavy. Ide o územia, ktoré sa začali rozvíjať od konca deväťdesiatych rokov minulého storočia. Tieto priestory majú aj naďalej svoj rozvojový potenciál, ktorý by však mal smerovať aj do vytvárania určitých centier, saturujúcich potrebné nároky na pracoviskovú a obslužnú infraštruktúru už vybudovaných ako aj uvažovaných nových sídelných aktivít. Význam vytvárania subregionálnych centier, treba vidieť aj v tom, že by mali plniť funkciu saturácie potrebných pracovných a obslužných aktivít pre celé príslušné územia regiónu BSK, v záujme znižovania dostredivých tokov do mesta Bratislavy a do okresných miest.

Rozvoj **dopravnej infraštruktúry** sleduje rozvojové trendy sídelného rozvoja. Aj v tejto oblasti pôjde predovšetkým o potrebné dobudovanie existujúcej dopravnej infraštruktúry a jej ďalší rozvoj v záujme skvalitnenia prepravných vzťahov. Podrobnejší popis jednotlivých dopravných trás variantu je uvedený v príslušnej kapitole. Základný princíp dopravnej kostry sleduje rozvoj v súlade s existujúcimi a diskutovanými projekčnými zámermi. Základná kostra rozvoja radiálno-okružného systému cestnej infraštruktúry regiónu predpokladá prepojenie západnej a východnej časti cez masív Malých Karpát vybudovaním kompletného okruhu tvoreného diaľnicou D4. Vonkajší polkruh mesta Bratislavy sa uvažuje smerovať z Galvaniho tunelom cez Malé Karpaty na diaľničnú križovatku Bratislava-Lamač.

Regionálna verejná hromadná doprava by mala byť tvorená integrovanou prímestskou hromadnou dopravou, kde základ bude tvoriť koľajová doprava. Za tým účelom sa navrhuje vybudovať nové úseky železničných tratí:

- od Rohožníka cez Plavecký Mikuláš v smere na Jablonicu
- zo žst. Pezinok, okolo Modry po stanicu Smolenice na železničnej trati Senica – Jablonica – Smolenice - Trnava
- odporúča sa vybudovanie novej trate prepájajúcej stanice Bratislava-Vajnory – Pezinok a napojenie Petržalky na celý systém regionálnej koľajovej dopravy
- obnovenie železničnej trate do Stupavy s novým prepojením zo Stupavy pozdĺž diaľnice na trať 112.

V oblasti **regionálnej politiky**, na podporu sídelného rozvoja, je potrebné sústrediť sa riadiacimi nástrojmi na skvalitňovanie existujúcej sídelnej štruktúry s cieľom dotvárania regionálneho a cezhraničného polycentrického systému osídlenia. Pre podporu rozvoja funkčnej komplexnosti v jednotlivých hierarchických úrovniach je vhodné podporovať rozvoj malého a stredného podnikania vychádzajúceho z miestnych špecifik.

Pri **exploatacii krajiny** sa dajú predpokladať menšie negatívne vplyvy zo strany sídelného rozvoja. Napriek tomu však je nutné pri rozvoji jednotlivých sídelných prvkov dôsledne zohľadňovať kvalitatívne aspekty jednotlivých typov krajinnej štruktúry.

Navrhovaná koncepcia rozvoja sídelnej štruktúry BSK je založená na týchto princípoch:

- zachovania historicky vyvinutej osnovy krajiny
- využitia potenciálnych možností tranzitného charakteru kraja so zameraním na dobudovanie a rozvoj nadradenej dopravnej a technickej infraštruktúry
- rozvoja nadregionálnych väzieb vo vzťahu k susedným štátom (Rakúsko, Maďarsko) a krajom na národnej úrovni (Trnavský kraj)
- preferovania kvalitatívnej intenzifikácie pred extenzívnym rozvojom miest a obcí
- rozvoja a podpory existujúcich regionálnych rozvojových centier osídlenia (Malacky, Pezinok, Modra, Senec) v zmysle stimulátorov ekonomického rozvoja kraja a garantov funkčnej komplexity a rovnomerných podmienok rozvoja ostatných obcí
- rozvoja a podpory regionálnych rozvojových pólov mesta Bratislavy v záujme zníženia dostredivých tokov do mesta Bratislavy za prácou a službami
- využitia atraktívneho prírodného prostredia a zachovaného kultúrneho dedičstva
- ochrany špecifických vinohradníckych historických a kultúrnych daností kraja
- dotvárania ekologicky vyváženého prírodného prostredia a ochrany prírodných zdrojov a krajiny
- rozvoja turizmu a rekreácie ako významných ekonomických aktivít a pracovných príležitostí
- vytvorenia životného prostredia zabezpečujúce kvalitné prostredie a zdravie obyvateľstva.

9. Územný rozvoj a krajina – formovanie krajinnej štruktúry

9.1. Vnímanie krajiny – vnímanie krajinného obrazu

Riešené územie BSK predstavuje krajinársky rozmanité územia s rovinatým aj členitým reliéfom, s nížinným aj horským charakterom, s väčším podielom prirodzenej vegetácie pozdĺž zachovaných pôvodných línií vodných tokov a ich ramien ale i odlesnenú a značne odzelenenú poľnohospodársku krajinu, ktoré dopĺňajú zastavané územia a rozmanité solitérne stopy ľudskej činnosti v krajine.

Miera vnímania krajinného obrazu, jeho pozitívnych a negatívnych prvkov, je úmerná veľkosti jednotlivých prvkov krajinného obrazu a vzdialenosti pozorovanej krajiny od miesta pozorovania. Krajina, ktorá z diaľkových, panoramatických pohľadov vyzerá atraktívne, v detailnejších pohľadoch stráca na kvalite, lebo v obraze sú vnímateľné už aj negatívne stopy ľudskej činnosti (nevyhovujúci stavebo-technický stav, neupravené pobrežné línie, nevyhovujúci stav kontaktných pásiem obcí /miest, poškodené časti rekreačnej krajiny, opustené plochy poľnohospodárskej pôdy, poškodené lesy, skládky, rozptýlený odpad, ...).

Hodnotu estetického pôsobenia krajinného obrazu nie je možné kvantifikovať, možno ju posúdiť len kvalitatívne – ako stupeň pozitívnych zážitkov človeka pri pobyte v krajine.

9.1.1. Kultúrna krajina

Pojem "krajina" nadobúda aktuálny význam v súvislosti s postupujúcou urbanizáciou územia, najmä však v súvislosti so spôsobom urbanizácie. Permanentný proces zmien pôvodnej prírodnej krajiny na urbanizovanú krajinu vyvoláva aktuálny problém

definovania a formovania "kultúrnej krajiny" a jej aktívnej ochrany v zmysle šetrného rozvoja urbanizácie vo vzťahu ku prírodným a historickým hodnotám.

Ku kultúrnym hodnotám územia možno priradiť kultúrnu krajinu.

Pod pojmom kultúrna krajina (Kulturlandschaft, cultural landscape, paysage humanisé, paisaje cultural) možno chápať viac-menej cieľavedomou činnosťou človekom pretvorenú prírodnú krajinu. Od prírodnej krajiny sa odlišuje vlastnosťami a štruktúrami, vyskytujú sa v nej prírodné, technické a sociálno-ekonomické geosystémy a tvorí životné prostredie ľudskej spoločnosti (lat. "cultura" = 1. obrábanie pôdy, 2. starostlivosť o duševné hodnoty) – miesto, kde sa realizujú všetky ľudské aktivity.

Tradičné vnímanie krajiny sa viaže najmä na kategórie:

- nížinná, podhorská, horská, vysokohorská krajina,
- poľnohospodárska, lesná, vodná krajina,
- poľnohospodárska, priemyselná, ťažobná krajina,
- mestská krajina, vidiecka krajina, rekreačná krajina.

Do prírodného rámca krajinného obrazu vstupujú prvky sídelnej štruktúry:

- sídelné jednotky vidiecke i mestské, špecifické formy rozptýleného osídlenia, solitérne areály /komplexy vybavenosti (vrátane rekreačných), línie rekreačných trás, územia osobitných záujmov, s vlastnou priestorovou charakteristikou a identitou,
- kultúrno-historické monumenty solitérneho charakteru,
- technické diela (vrátane dopravných), výrobné areály, protipovodňové ochranné línie, ťažobné plochy a kameňolomy,
- poľnohospodárske kultúry v nížinnej až horskej krajine,
- lesné porasty horských masívov, poľnohospodárskych plôch, pobrežných pozemkov lužných a nivových území,

ktoré spoluvytvárajú:

- urbánny komplex – obytné, obslužné, výrobnoprevádzkové, dopravné, športovorekreačné prvky a priestory,
- komunikačný a produktovodný komplex – líniové dopravné prvky, produktovody,
- poľnohospodársky komplex – orná pôda, trvalé trávne a trávinnobylinné porasty, vinice, sady, záhrady,
- vegetačné štruktúrne prvky – plochy a línie sídelnej /voľnej krajinej zelene,...
- skaly, lomy aktívne a opustené, bagroviská, piesky.

Do krajinej štruktúry vstupujú aj ďalšie prvky súvisiace s využívaním krajiny – drobné stopy ľudskej činnosti v krajine (už nezachytiteľné v mierke regiónu):

- samoty, majere, usadlosti, malé skupiny rodinných domov, mlyny, horárne, chaty, drobné chatové lokality, vinohradnícke domčeky, ...
- drobné výrobné /nevýrobné /dopravné /ťažobné areály a solitérne objekty,
- skládky odpadov, hnojiská, silážne jamy, ne /spevnené plochy v krajine,
- neidentifikovateľné /opustené, zdevastované plochy a objekty – divoké skládky, zvyšky opustených objektov, areálov, neupravené pobrežné plochy vodných tokov /vodných plôch, zanesené mŕtve ramená vodných tokov, rekreačnými aktivitami poškodené územia, opustené vinohradnícke plochy, nefunkčné hydromelioračné zariadenia, zosuvné územia, rozsiahle opustené ťažobné územia, neupravené vstupy do obcí a kontaktné pásma zastavaných území.

Vzhľadom na to, že tieto drobné plochy (body) sa v krajine vyskytujú vo vysokom počte, výrazným spôsobom ovplyvňujú – negatívne alebo pozitívne – obraz krajiny.

Sú vnímateľné v krajine, v panoramatických pohľadoch, ovplyvňujú charakteristický ráz krajiny a tiež vzťah obyvateľov i návštevníkov ku krajine (ku lokalite).

Rušivé prvky v krajine – opustené areály, staré lomy využívané ako čierne skládky, opustené objekty, funkčné ale neupravené areály, ramená vodných tokov zanesené odpadom, rozptýlený odpad pri cestách, poškodené drobné kultúrno-historické prvky, neupravené pobrežné pozemky vodných plôch, ktoré by mohli slúžiť na rekreačné účely, a pod. výrazne znižujú hodnotu krajiny.

Tento moment má negatívny dopad najmä v rozvoji cestovného ruchu/turizmu a rekreácie.

9.1.2. Významné faktory podmieňujúce estetický ráz kultúrnej krajiny

- Uplatnenie a miera zastúpenia, spôsob využitia a kvalita prírodných prvkov – krajinnej zelene, vodných plôch a vodných tokov a ostatných prírodných prvkov v zastavaných územiach i vo voľnej krajine.
- Charakter osídlenia, spôsob a intenzita využitia územia, čistota krajiny, miera harmónie zástavby s mierkou a charakterom prírodnej krajiny, uplatnenie a charakter prvkov malej architektúry, architektonických prvkov v krajine.
- Uplatnenie a kvalita rekreačných trás, kvalita a vybavenie rekreačných územných celkov a rekreačných lokalít.

9.2. Európsky dohovor o krajine

Európsky dohovor o krajine (ďalej Dohovor) bol prijatý vo Florencii 20. októbra 2000. Predstavuje prvý dohovor Rady Európy, ktorý je komplexne zameraný na ochranu, manažment a plánovanie krajiny.

Slovenská republika podpísala Dohovor 30.05.2005, pre Slovensko nadobudol platnosť dňom 01.12.2005 (oznámením MZV SR č. 515/2005 Z. z., čiastka 210).

Európsky dohovor o krajine vytvára konkrétny legislatívny priestor pre formovanie územia krajiny na estetických princípoch krajinárskej kompozície a na princípoch aktívnej ochrany hodnôt, medzi ktoré možno zaradiť najmä prírodný, krajinársky, kultúrno-spoločenský, poľnohospodársky, lesný, športovo-rekreačný potenciál územia, jedinečné panoramatické prírodné scenérie.

Členské štáty Rady Európy, ktoré podpísali Dohovor, berú na vedomie, že „Krajina zohráva významnú úlohu z hľadiska verejného záujmu v oblasti kultúry, ekológie, životného prostredia a v sociálnej oblasti a predstavuje zdroj priaznivý na hospodársku činnosť, a jej ochrana, manažment a plánovanie môžu prispievať k vytváraniu pracovných príležitostí“ (Preambula Dohovoru, 20.10.2000).

Dohovor prináša nové princípy v hodnotení krajiny a v prístupe ku obrazu krajiny. Krajinu chápe ako priestor, „ako ho vnímajú ľudia“, doslovne: „no people – no landscape“, t. j. bez ľudí niet krajiny; ako „každodennú“ krajinu, v ktorej ľudia žijú – pracujú, tvoria, rekreujú sa, liečia, nakupujú,... (kap. I – Všeobecné ustanovenia, článok 1 – Základné pojmy).

9.2.1. Dôvody a cieľ implementácie Európskeho dohovoru o krajine do spracovania ÚPN-R BSK

ÚPN-R BSK v súlade s princípmi Dohovoru vníma krajinu:

- ako celok, teda vníma všetky časti krajiny, nielen chránené územia a chránené prvky, lokality výnimočné svojimi hodnotami,

- vrátane nevyužívaných, zanedbaných, poškodených, zdevastovaných území a okrajových častí zastavaných území,
- ako zdroj ekonomických príjmov – starostlivosť o krajinu manažment krajiny vedú k tvorbe pracovných príležitostí,
- ako multidisciplinárny, viacvrstvový pohľad, ktorý si vyžaduje zväčšiť priestor pre odbornú spoločensko-politickú a ekonomickú spoluprácu.

Regulatívy záväznej časti ÚPN-R ponúkajú pri ich správnej interpretácii v ďalších plánovacích dokumentoch možnosti ochrany jedinečných krajinných prvkov územia BSK.

Cieľová kvalita krajiny

- Zachovanie a rozvoj krajiny, jej kvalít a jej zdrojov pre možnosti dôstojného prežitia aj pre budúce generácie.

Cesty k dosiahnutiu tohto cieľa sú:

- Šetrný rozvoj ľudských činností v krajine, šetrné využívanie prírodných zdrojov,
- Aktívny spôsob ochrany krajiny, kvalitný manažment krajiny, projekty, programy starostlivosti o cenné /chránené územia a ich dodržiavanie, trvalá starostlivosť o krajinu, primeraná pozornosť venovaná každodennej krajine,
- Výchova ku šetrnému vzťahu ku krajine a jej hodnotám.

Z týchto aktivít je možné odvodiť cieľovú kvalitu krajiny:

- Štruktúra osídlenia šetrne využívajúca všetky časti krajiny a prírodné zdroje,
- Priechodnosť krajiny spôsobom primeraným jej charakteru a hodnotám,
- Primerané využívané, udržiavané aj najodľahlejšie časti krajiny,
- Zachovaná a rozvíjaná krajinná zeleň v zastavaných územiach i vo voľnej krajine,
- Zachované, udržiavané a rozvíjané historické krajinné štruktúry,
- Rekultivované a revitalizované časti krajiny po ukončení ich využívania,
- Kultivovaná rekreačná krajina zahŕňajúca riešené územie ako celok a primerane vybavené, udržiavané vymedzené rekreačné územné celky,
- Kultivovaná každodenná krajina – v ktorej sa ľudia zdržujú najviac a najdlhšie,
- Kultivovaná architektúra v harmónii s mierkou a charakterom prírodnej krajiny, kultivované verejné priestory v zastavaných územiach a rekreačné trasy v krajine,
- Čistá krajina.

Participácia územného plánu regiónu na dosahovaní cieľových kvalít krajiny

Územný plán regiónu navrhuje územný priemet optimálneho usporiadania krajinných prvkov v krajinnom obraze v regionálnej mierke. Krajinný obraz však bude až výsledkom reálnych činností v krajine, ktoré už nie sú predmetom riešenia územného plánu regiónu.

Územný plán regiónu pre dosahovanie uvedených cieľových kvalít krajiny navrhuje:

- typy primárnej, sekundárnej, terciárnej, rekreačnej a historickej krajinej štruktúry, výberom významných a charakteristických hodnôt krajiny,
- zásady a regulatívy funkčného využitia a priestorového usporiadania krajiny, jej funkčných zložiek a typov krajiny,
- územný priemet optimálneho usporiadania sídelnej štruktúry,
- potenciály krajiny a limity využitia územia.

Rešpektovaním /naplnením navrhovaných zásad a regulatívov funkčného využitia a priestorového usporiadania sa bude obraz krajiny posúvať k cieľovej kvalite krajiny.

9.2.2. Vybrané problémové javy v krajine

Dohovor sa venuje každodennej krajine a jej problémom očami občana – užívateľa, a to nielen vo väzbe na funkčné využitie, ekológiu krajiny ale aj na estetiku krajiny.

Negatívne ľudské zásahy do prostredia formujúce reálny obraz krajiny sú uvedené v prílohe tohto dokumentu.

9.3. Navrhované typy krajinných štruktúr na základe implementácie Európskeho dohovoru o krajine

Na základe Európskeho dohovoru o krajine bol pre Bratislavský kraj zhodnotený reálny stav krajiny a následne sú pre riešené územie navrhované krajinné štruktúry primárna, sekundárna, terciárna, rekreačná a historické krajinné štruktúry.

Navrhované typy krajinných štruktúr– základný prehľad a zosúladenie druhov krajinej pokrývky podľa CORINE Land Cover a podľa vlastných prieskumov sú uvedené v tabuľkovom prehľade v prílohe tohto dokumentu.

Navrhované členenie primárnej, sekundárnej, rekreačnej krajinej štruktúry, a navrhované limity využitia krajiny sú v tabuľkových prehľadoch uvedené v prílohe tohto dokumentu.

Každá ľudská činnosť /aktivita sa realizuje v určitom prostredí, v určitom type krajiny, ktorý má svoje najvýznamnejšie špecifické krajinné charakteristiky:

- historické, demografické, sociálno-ekonomické
- krajinné: krajinný ráz – s prírodnou, historickou a kultúrnou charakteristikou s prírodnou, funkčnou a estetickou hodnotou a krajinný vzhľad – špecifický krajinný obraz, meniaci sa tak, ako sa mení spôsob života obyvateľov krajiny,
- fyzicko-geografické: abiotické /biotické (uvedené v ďalšej podkapitole v tabuľke).

9.3.1. Úloha primárnej krajinej štruktúry v procese využívania krajiny

Primárna krajinná štruktúra predstavuje krajinné podložie a determinuje formovanie sekundárnej krajinej štruktúry. Základné prvky primárnej krajinej štruktúry predstavujú prvky geologické, geomorfologické, ovzdušie, voda, pôda, rastlinstvo – vrátane potenciálnej prirodzenej vegetácie a živočíšstvo. Tieto prvky základným spôsobom determinujú formovanie urbanizovanej krajiny (súčasnej sekundárnej a rekreačnej krajinej štruktúry – kultúrnej krajiny). Spätne charakteristiky primárnej krajinej štruktúry podporia diverzitu prvkov sekundárnej krajinej štruktúry.

Geologické a geomorfologické prvky primárnej krajinej štruktúry sú vo vývoji krajinej štruktúry najstabilnejšie.

Prvky, ktoré treba rešpektovať v procese využívania krajiny:

- biotické a abiotické prvky primárnej krajinej štruktúry (opis a vymedzenie v textovej a grafickej časti prieskumov a rozborov ÚPN-R BSK),
- limitné prvky primárnej krajiny (sú tiež súčasťou terciárnej krajinej štruktúry),
- vybrané charakteristické prvky primárnej krajiny, ktoré sú najviac vnímané obyvateľmi a ktoré je potrebné brať do úvahy pri formovaní krajiny.

Prehľad abiotických a biotických prvkov primárnej krajinnej štruktúry

Primárna krajinná štruktúra	Fyzicko-geografické prvky		
Abiotické prvky krajiny	Geomorfologické pomery		
	Geologické pomery		
	Hydrologické pomery		
	Pedologické pomery		Pedogeografická charakteristika
			Pôdne typy charakteristika
			Pôdne druhy
			Svahovitosť pôd
			Skeletovitosť pôd
	Klimatické pomery		Hĺbka pôd
			Teplotné pomery
		Zrážkové pomery	
Biotické prvky krajiny	Fytogeografické pomery	Veterné pomery	
		Fytogeografické členenie	
	Zoogeografické pomery	Potenciálna prirodzená vegetácia	

9.3.2. Sekundárna krajinná štruktúra

Sekundárna krajinná štruktúra leží na vrstve primárnej krajinnej štruktúry – predstavuje „krajinnú pokrývku“. Predstavuje mozaikovú štruktúru rozmanitých funkčných plôch prírodných a urbanizovaných, prepojených sieťou cestných a železničných trás a vodných tokov a kanálov. Je členená podľa dominantného funkčného využitia jednotlivých plôch (v podrobnosti príslušnej mierky členenia).

Pri realizácii ľudských aktivít je potrebné v území rešpektovať hodnoty prvkov primárnej krajinnej štruktúry a ich diverzitu. Späťne špecifiká typov primárnej krajinnej štruktúry podpora diverzitu prvkov sekundárnej krajinnej štruktúry.

Prehľad prvkov sekundárnej krajinnej štruktúry je uvedený v podkapitole Kultúrna krajina. Stručný historický vývoj sekundárnej krajinnej štruktúry je uvedený v kapitole Konceptia ochrany a využitia kultúrneho dedičstva.

9.3.3. Terciárna krajinná štruktúra

Terciárna krajinná štruktúra obsahuje limitné prvky v území vytvorené človekom na ochranu primárnej a sekundárnej krajinnej štruktúry, ktoré významne modifikujú zásahy človeka do prostredia, pričom limitom využitia krajiny je najvyššia možná prípustná hodnota krajinného prvku, pri ktorej nie sú pozorované významné nepriaznivé zmeny v krajine.

9.4. Navrhované charakteristické historické krajinné štruktúry

Na základe funkčno-priestorových a krajinárskych analýz územia boli vytipované najcennejšie charakteristické historické krajinné štruktúry Bratislavského kraja:

- prírodné územia – lužné lesy, mokrade, močiare, vlhké lúky, mokré slatiny, rašeliniská, spoločenstvá kyslých pieskov, borovicové nížinné spoločenstvá, bukovo-dubové lesné a ostrovčekovité bukovo-jedľové spoločenstvá, prírodné i umelo vybudované vodné plochy, vodné toky s brehovými porastmi, pôdno-ekologické regióny poľnohospodárskej krajiny,
- urbanizované územia – orné pôdy, lúčno-pasienkové územia s rozptýleným osídlením, poľnohospodárske kultúry v nížinnej i podhorskej krajine, kultúrno-

historické prvky, historické technické prvky v lesnej a poľnohospodárskej krajine, pamiatkové objekty a územia pamiatkového záujmu.

V územnom priemete ide o lokality.

- Lužno-lesná krajina pozdĺž vodných tokov Dunaj, Morava, Malý Dunaj, Vydrica,
- Nížinná krajina šúrska mokraďová,
- Podhorská krajina malokarpatská pezinsko-modranská vinohradnícka,
- Horská krajina malokarpatská pezinsko-modransko-červenokamenská lesná,
- Horská krajina devínskokarpatská lesná.

V rámci týchto historických štruktúr prírodného charakteru sa nachádzajú cenné kultúrno-historické prvky výtvarného, architektonického a technického charakteru.

K cenným historickým krajinným štruktúram možno priradiť územia pamiatkového záujmu v obciach, ďalej drobné architektonické prvky v poľnohospodárskej a lesnej krajine – najmä kaplnky, kované, drevené, kamenné prístenné kríže, doplnené skupinami stromov, Božie muky, drobné prístrešky, „lurdske jaskyne“.

Je potrebné rešpektovať a chrániť historické krajinné štruktúry (legislatívne chránené aj nechránené) – jedinečné krajinné útvary dokumentujúce históriu a prírodu územia, zdôrazňujúce historickú kontinuitu.

9.5. Vybrané charakteristické prvky významných krajinných štruktúr

Vybrané podrobnejšie charakteristické prvky primárnej a sekundárnej krajiny, ktoré v maximálnej miere determinujú krajinný vzhľad a využitie regiónu, ktoré sú najviac vnímané obyvateľmi a ktoré je potrebné brať do úvahy pri formovaní krajiny, sú uvedené v nasledujúcej časti textu.

9.5.1. Riečna krajina

Riečna krajina – vodný tok Dunaj (nákladná a osobná lodná doprava, rybnohospodárske využitie, chránené prírodné územia, vodné športy, kanály a zachované riečne ramená, kompy cez Dunaj), vodný tok Morava (sezónna malá rekreačná plavba, chránené prírodné územia, cezhraničné premostenia, zachované početné riečne ramená v medzihrádzovom priestore), vodný tok Malý Dunaj (chránené prírodné územia, vodácka turistika, cykloturistika, zachované historické mlyny, zachované početné meandre), Vydrica (chránené prírodné územia, zachované meandre v prímestskej zóne Bratislavského lesoparku).

9.5.2. Nížinná krajina

Nížinná krajina – lužno-lesná /pri vodných tokoch s charakteristickými prvkami a využitím – chránené prírodné územia a kultúrno-historické hodnoty pozdĺž tokov Dunaj, Morava, Malý Dunaj, Vydrica a ich početných meandrov, ramien a kanálov, lužno-lesné a travinno-bylinné porasty pozdĺž vodných tokov s významnou ekologickou a tiež rekreačnou funkciou, línie rekreačných trás pozdĺž vodných tokov s naviazanou rekreačno-športovou vybavenosťou.

Nížinná krajina – prevažne bezlesná /poľnohospodárska pri vodných plochách s charakteristickými prvkami a využitím – senecká, dunajskolužná, jarovsko-rusovsko-čunovská, vištucko-budmerická, lábsko-plaveckoštvrtková, malacko-jakubovská, malolevárska s hospodárskym využitím a rekreačno-športovým využitím okolo vodných plôch (vzniknutých najmä po ťažbe štrkopieskov) – poľnohospodársky, vinohradnícky, sadovnícky využívané pôdy, chránené prírodné územia a kultúrno-historické hodnoty v priľahlom území vodných plôch, rekreačne významné vodné plochy, pobrežné porasty okolo vodných plôch s ekostabilizačnou a rekreačnou funkciou, sieť rekreačných trás, športovo-rekreačných, agroturistických areálov s

možnosťami turistického ubytovania a stravovania, s rekreačno-športovou vybavenosťou, nevyhnutnou dopravnou technickou vybavenosťou.

Nížinná krajina – prevažne bezlesná /poľnohospodárska ostatná s charakteristickými prvkami a využitím – trnavsko-úľanská, borská, šúrska mokradová, jarovskorusovsko-čunovská – poľnohospodársky, vinohradnícky, sadovnícky využívané úrodné pôdy, poľnohospodárska zeleň v krajine vrátane menších plôch lesných porastov, drobné vodné toky a kanály s brehovými porastmi, mokradové plochy, chránené prírodné územia a kultúrno-historické hodnoty, sústava zastavaných území obcí /miest prepojená líniami dopravnej a technickej vybavenosti, sieť rekreačných trás (cyklistické, turistické, jazdecké trasy v líniiach poľných a lesných ciest) prepájajúca lokality rekreácie, športu a cestovného ruchu.

Nížinná krajina – prevažne lesná záhorská s charakteristickými prvkami a využitím – územie osobitných záujmov – vojenské lesy – s možnosťou vedenia rekreačných trás naprieč územím

9.5.3. Podhorská krajina

Podhorská krajina – prevažne bezlesná /vinohradnícka a bezlesná malokarpatská s charakteristickými prvkami a využitím – pezinsko-modranská vinohradnícka, malokarpatská stupavsko-rohožnícka bezlesná – poľnohospodársky /vinohradnícky (cenné a ostatné vinohradnícke územia) využívané pôdy, línie a plochy krajinej zelene previazané s lesným masívom Malých Karpát a zeleňou v poľnohospodárskej krajine ako zelený predel medzi Malými Karpatmi a sídelnými pásmi z oboch strán Malých Karpát, vodné toky stekajúce po svahoch Malých Karpát, ojedinelé vodné plochy s vododržnou funkciou (suché /poldre), chránené prírodné územia a kultúrno-historické hodnoty, cenné panoramatické scenérie, lokality s možnosťami rekreačného využitia, turistického ubytovania stravovania, s rekreačno-športovou, najmä agroturistickou /vinohradníckou vybavenosťou, po okraji lesného masívu Malých Karpát turistické nástupné body do CHKO Malé Karpaty a súčasne do Bratislavského lesoparku, sieť rekreačných trás (cyklistické, turistické, jazdecké trasy v líniiach poľných a lesných ciest) prepájajúca lokality športovo-rekreačného charakteru a zastavané územia obcí /miest,

9.5.4. Horská krajina

Horská krajina – prevažne lesná s charakteristickými prvkami a využitím – malokarpatská lesná-vydrická, devínskokarpatská, malokarpatská pezinsko-modransko-červenokamenská – lesohospodársky využívané porasty Malých a Devínskych Karpát, súčasne intenzívne rekreačne využívané prímestské rekreačné zóny Bratislavy, Pezinka, Modry, turisticky využívaný hrebeň Malých Karpát a masív Devínskej Kobyly, (lesnohospodárske a rekreačné využitie Malých Karpát, chránené územia a kultúrno-historické hodnoty, sieť rekreačných trás (cyklistické, turistické, jazdecké trasy v líniiach prevažne lesných ciest) prepájajúca lokality turistického, športovo-rekreačného charakteru v masíve Malých Karpát i v podhorskom pásme s rekreačno-športovou vybavenosťou, možnosťami turistického ubytovania a stravovania.

9.5.5. Rekreačná krajina

Špecifickú krajinnú štruktúru predstavuje rekreačná krajina, ktorá zahŕňa riešené územie ako celok z dôvodu pohybu turistov /návštevníkov v celom riešenom území. Miesta najintenzívnejšieho pohybu turistov /návštevníkov predstavujú vymedzené rekreačné územné celky. Rekreačná krajinná štruktúra leží na vrstve primárnej krajinej štruktúry.

Celé územie Bratislavského kraja je rozdelené na rekreačné krajinné štruktúry. Z navrhovaného členenia na rekreačné krajinné štruktúry vyplýva, že turistickou destináciou je prakticky celé územie Bratislavského kraja.

V rámci rekreačných krajinných štruktúr sú vymedzené rekreačne a turisticky najatraktívnejšie územia – rekreačné územné celky – oblasti vhodné pre podporu rozvoja cestovného ruchu /turizmu, športu a rekreácie. Tie sú premietnuté v regionálnej mierke do sekundárnej krajinskej štruktúry ako plochy s dominantnou funkciou cestovného ruchu /turizmu, športu a rekreácie.

Členenie riešeného územia na rekreačné krajinné štruktúry a rekreačné územné celky je uvedené v tabuľkách v prílohe tohto dokumentu.

9.5.6. Poľnohospodárska krajina

Poľnohospodárska krajina predstavuje rozsiahlu časť nížinného a podhorského územia, prevažne bezlesnú, veľkoblokovú, v súčasnom stave s minimálnymi plochami krajinskej zelene.

Z dôvodu udržania poľnohospodárskej produkcie v regióne je potrebné:

- podporovať a udržať rozvoj poľnohospodárskej výroby v oblastiach, kde sú na to vhodné územné predpoklady, podporovať opätovné zakladanie ovocných sádov a záhrad ako významných, charakteristických čŕt kultúrnej nížinnej a pahorkatinovej krajiny vyplývajúcich z jej historického dedičstva,
- podporovať rozvoj rastlinnej a živočíšnej výroby ako nevyhnutného základu pre domácu produkciu bezpečných a kvalitných primárnych surovín, krmív a potravín, pre zdravú výživu obyvateľstva
- podporovať nástrojmi územného rozvoja revitalizáciu nevyužívaných /zdevastovaných poľnohospodárskych areálov, obnovu ich funkčnosti ako zmiešaných hospodárskych jednotiek,
- obohatiť obraz poľnohospodárskej krajiny o línie rekreačných trás, prednostne v líniách existujúcich poľných a lesných ciest, plnohodnotne zapájajúcich nížinnú a podhorskú poľnohospodársku krajinu do systému rekreačného využitia krajiny,
- obohacovať obraz poľnohospodárskej krajiny prvkami krajinskej zelene s významným krajinoformujúcim efektom (drobné lesné plochy, lemové spoločenstvá lesov, brehové porasty, aleje, stromoradia, remízky, stromy solitéry, rozptýlená zeleň v krajine, ...), zvyšovať podiel nelesnej stromovej a krovinej vegetácie v krajine.

9.6. Vinohradnícka krajina

Závažnosť a naliehavosť problému zachovania a ďalšieho rozvoja vinohradníctva a vinárstva, najmä v tradičnom podkarpatskom vinohradníckom regióne si vzhľadom na vypustenie ochrany viníc v tomto regióne zo zákona č. 313/2009 Z. z. o vinohradníctve a vinárstve z 30.06.2009, (Zmena:198/2010 Z. z. s účinnosťou od 01.06. 2010) vyžaduje spracovať túto časť krajiny podrobnejšie.

Základné východiskové materiály a zdroje

- Koncepcia rozvoja poľnohospodárstva na r. 2007-2013
- Národný strategický plán rozvoja vidieka pre obdobie 2007-2013
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KURS) v znení zmien a doplnkov č. 1
- ÚPN VÚC Trnavského kraja
- Európsky dohovor o krajine

- Ostatné podklady – materiály, dokumenty zo stránok internetového portálu (Zväz vinohradníkov Slovenska, Devínsky spolok vinohradníkov a vinárov, Malokarpatská vínna cesta, stránka hl. mesta Bratislavy, Bratislavského samosprávneho kraja, Malokarpatská turistická informačná kancelária, ...)

Analýza aktuálneho stavu bola spracovaná na základe:

- štandardného prieskumu dostupných lokalít,
- prieskumov podľa aktuálnej ortofotomapy a aktuálneho KN, údajov ÚKSUP,
- prieskumov vybraných vinohradníckych plôch v teréne a odborného zhodnotenia stavu.

9.6.1. Historické súvislosti rozvoja vinohradníctva a vinárstva

Malokarpatské vinohrady, v užšom slova zmysle, sa rozprestierajú na juhovýchodných svahoch od Bratislavy po Horné Orešany. Juhovýchodné svahy tohto pohoria predstavujú skutočnú klenotnicu vinohradníctva na Slovensku. Blízkosť Malých Karpát, vhodné klimatické podnebie tvoria ideálne podmienky na pestovanie viniča a vinohradnícku činnosť.

Vinohradnícke tradície v Bratislavskom kraji majú takmer tritisíc rokov staré historické korene pretrvávajúce aj v súčasnosti. Bratislavský región bol dlhé stáročia najvýznamnejším vinohradníckym regiónom u nás. Tento význam bol daný nielen vynikajúcimi prírodnými pomermi, ale aj relatívnou blízkosťou potenciálnych odbytísk (Bratislava, Česko, Nemecko, Rakúsko, Sliezske).

Prvé písomné správy o vinohradníctve v malokarpatskom regióne pochádzajú z 13 storočia, v Pezinku z roku 1295. Z tohto obdobia sú aj prvé správy o obaračkových slávnostiach. Vinohradnícka výroba bola v Malokarpatskej oblasti hlavným poľnohospodárskym výrobným odvetvím a často jediný zdroj príjmov. Prvý cech vinohradníkov vznikol v roku 1494.

Charakteristickým znakom malokarpatského vinohradníckeho kraja sú vinohradnícke kamenice – dlhé kamenné rady v okrajových lesných oblastiach. Od minulosti slúžili ako hranice (medze) medzi jednotlivými vinohradmi. Na medze – valy vinohradníci vyvážali kamene. Kamenice čiastočne zabraňovali erózii vinohradníckych svahov. Rozsah kameníc, ktorý viacnásobne presahuje rozlohu dnešných vinohradov, je svedkom dávnej slávy vinohradníctva v Malokarpatskom regióne.

K významným zmenám v malokarpatskom vinohradníctve, došlo v 2. pol. 19. st. v dôsledku chorôb viniča zavlečených do Európy z Ameriky (najzhubnejšie – fyloxéra, perenospóra). Hľadanie ochrany pred týmito chorobami vyvolalo zrod moderného vinohradníctva opierajúceho sa o poznatky vedy a techniky.

Do konca 19. st. existoval len systém prirodzeného vinohradníctva a vinárstva.

Vinohrady dlhé stáročia, tisícročia boli zväčša na svahoch. Vek vinohradov nebol obmedzený, staré vinohrady sa cenili, vinohrady sa dedili z generácie na generáciu, vinohradnícke a vinárske tradície sa zachovávali. Vinohrady sa skôr strácali následkom vojenských ťažení a nájazdov, ale po ich pominutí boli znovu obnovované, vysádzané, oživované.

Prirodzené vinohradníctvo a vinárstvo sa dodnes zachovalo iba ojedinele, napr. v kolíske vína – niektorých horských oblastiach Gruzínska, Arménska (neprávom označené ako "zaostalé"), roztratené ostrovčeky prirodzeného vinohradníctva sa nájdu najmä pri niektorých "kaštieľoch" vo Francúzsku, Španielsku (možno hovoriť o pravom terroir). Pri súčasných vinárskych trendoch problém zachovať archaické pestovateľské postupy nie je v nedostatku finančných prostriedkov na vstupy do agrotechniky ale spravidla v nedostatku úcty k tradíciám predkov.

Spoločenské zmeny po februári 1948 vyvolali zmeny vo vlastníctve a spôsobe obrábania viníc a umožnili zavedenie veľkovýroby vo vinohradníctve a vinárstve.

Koniec 20. storočia charakterizuje úpadok vinohradníctva vyvolaný rozpadom družstiev, nevyjasnenými vlastníckymi vzťahmi a nepriaznivou poľnohospodárskou politikou štátu. V roku 2001 bol Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym vypracovaný zoznam registrovaných vinohradníckych plôch.

9.6.2. Vinohradnícke oblasti na území Bratislavského kraja

Slovenský vinohradnícky región sa člení na šesť oblastí. Do riešeného územia zasahuje Malokarpatská a Južnoslovenská vinohradnícka oblasť.

Malokarpatská vinohradnícka oblasť

- rozlohou a významom najväčšia na Slovensku, pás vinohradníckych miest a obcí pod Malými Karpatmi,
- 12 vinohradníckych rajónov, 120 vinohradníckych obcí, vinohrady v ucelených vinohradníckych pásoch na svahoch Malých Karpát od Bratislavy smerom k Pezinku, k Horným Orešanom po Smolenice,
- priemerná ročná teplota vzduchu 9,6°C, z toho vo vegetačnom období 16,3°C,
- priemerné ročné zrážky 650 mm, vo vegetačnom období 400 mm,
- priemerná doba ročného slnečného svitu 2 200 hodín, z toho vo vegetačnom období 1 550 hodín,
- nadmorská výška do 300 m nad morom, svahovitosť územia od 0 do 30°,
- geologicky najrozličnejšie pôdne typy a druhy, pôdna reakcia neutrálna, pH od 6,8 do 7,2.

Južnoslovenská vinohradnícka oblasť

- 8 vinohradníckych rajónov, 114 vinohradníckych obcí,
- najteplejšia vinohradnícka oblasť so suchým podnebím a miernymi zimami,
- úhrn atmosférických zrážok nepresahuje v priebehu vegetácie 325 mm,
- priemerná nadmorská výška 140 metrov, nížinná rovina, mierne zvlnená pahorkatina s riečnymi terasami,
- najvyššie priemerné teploty vzduchu počas vegetácie – 16,9 °C
- 1 550 hodín slnečného svitu, výživné teplé pôdy (umožňujú na chránených polohách produkovať väčší podiel výberových vín s prívlastkom),
- na pestovanie viniča najviac využívané ľahké piesočnaté až stredne ťažké bezskeletové pôdy s hlbším profilom, vinohradnícke trate nie sú ucelené, postupne sa upúšťa od pestovania viniča na nechránených nížinných rovinách, kde hrozí riziko mrazov.

Ovocné vína z Devína

Špecifikom Bratislavského kraja je produkcia ovocných vín v Devíne. Na úpätí Devínskych Karpát sa nachádzajú plochy ríbezľových sadov, striedané s plochami vinohradov. V súčasnej dobe vznikajú v Devíne snahy o oživenie tradície vinohradníctva a vinárstva, o obnovu ríbezľových sadov, pestovania ríbezlí, výroby tradičného devínskeho ríbezľového vína a snahy o rozvoj agroturistických aktivít.

Devín je súčasne začiatkom Malokarpatskej vínnej cesty.

Od roku 2007 v Devíne pracuje Devínsky spolok vinohradníkov a vinárov. Cieľom spolku je najmä záchrana a oživenie vinohradov, pivníc a viech v Devíne, zviditeľnenie a zachovanie Devína ako vinárskej obce, zdokumentovanie a

sprístupnenie histórie vinohradníctva v Devíne a aktívna práca v rámci Malokarpatskej vínnej cesty.

Vinohradnícke rajóny zasahujú do viacerých častí primárnej a sekundárnej krajinej štruktúry. Keďže návrh funkčného využitia a priestorového usporiadania územia vychádza z charakteristík primárnej, sekundárnej, terciárnej krajinej štruktúry, bol spracovaný priemet vinohradníckych rajónov do vymedzených krajinných štruktúr (viď tabuľka).

Priemet vinohradníckych rajónov do vymedzených krajinných štruktúr BSK

Vinohradnícky rajón	Priemet do primárnej krajinej štruktúry	Priemet do sekundárnej krajinej štruktúry
Bratislavský	Primárna nížinná krajina podunajsko-senecká poľnohospodárska /ľová 2.4.1	Sídlna krajina mestská – extenzívna zástavba – ostatná zástavba 1.1.2
		Sídlna krajina mestská – vnútorné kontaktové pásmo 1.1.3
	Primárna horská krajina devínskokarpatská lesná 4.1.3	<i>Devínskokarpatský bratislavský lesný prímestský rekreačný územný celok 2.3.2.2 (RÚC17)</i>
	Primárna podhorská krajina malokarpatská pezinsko-modranská vinohradnícka 3.1.1	<i>Podhorská poľnohosp. krajina malokarpatská pezinsko-modranská vinohradnícka 4.2.1.1</i>
Doliansky	Primárna nížinná krajina vištucko-budmerická poľnohospodárska 2.4.3	<i>Podunajsko-senecká poľnohospodárska krajina 4.1.1.1</i>
	Primárna podhorská krajina malokarpatská pezinsko-modranská vinohradnícka 3.1.1	<i>Podhorská poľnohospod. krajina malokarpatská pezinsko-modranská vinohradnícka 4.2.1.1</i>
Modranský	Primárna nížinná krajina vištucko-budmerická poľnohospodárska /ľová 2.4.3	<i>Podunajsko-senecká poľnohospodárska krajina 4.1.1.1</i>
	Primárna podhorská krajina malokarpatská pezinsko-modranská vinohradnícka 3.1.1	<i>Podhorská poľnohospod. krajina malokarpatská pezinsko-modranská vinohradnícka 4.2.1.1</i>
Pezinský	Primárna nížinná krajina vištucko-budmerická poľnohospodárska /ľová 2.4.3	<i>Podunajsko-senecká poľnohospodárska krajina 4.1.1.1</i>
	Primárna podhorská krajina malokarpatská pezinsko-modranská vinohradnícka 3.1.1	<i>Podhorská poľnohospod. krajina malokarpatská pezinsko-modranská vinohradnícka 4.2.1.1</i>
Senecký	Primárna nížinná krajina podunajsko-senecká poľnohospodárska /ľová 2.4.1	<i>Podunajsko-senecká poľnohospodárska krajina 4.1.1.1</i>
	Primárna nížinná krajina senecká poľnohospodárska pri vodných plochách 1.2.1	<i>Senecký rekreačný územný celok 2.1.2.1 (RÚC05)</i>
Stupavský	Primárna nížinná krajina borská poľnohospodárska 2.4.4	<i>Borská poľnohospodárska krajina 4.1.2.2</i>
	Primárna podhorská krajina malokarpatská stupavsko-rohožnícka bezlesná 3.2.1	<i>Podhorská poľnohospod. krajina malokarpatská stupavsko-rohožnícka bezlesná 4.2.2.1</i>
Záhorský	Primárna nížinná krajina borská poľnohospodárska 2.4.4	<i>Borská poľnohospodárska krajina 4.1.2.2</i>
Samorínsky	Primárna nížinná krajina podunajsko-senecká poľnohospodárska /ľová 2.4.1	<i>Podunajsko-senecká poľnohospodárska krajina 4.1.1.1</i>

9.6.3. Malokarpatská vína cesta

Malokarpatská vína cesta (MVC) ako občianske združenie (OZ) je jedinečná sieť sídiel, komunikácií, výrobcov vína, podnikateľov, kultúrnych pracovníkov a ďalších nadšencov medzi Bratislavou a Trnavou a ich aktivít v cestovnom ruchu (CR).

Prispieva k rozvoju CR zameraného na zážitky z vína a vínnych produktov. Ponúka možnosť spoznať tradície vinohradníctva a vinárstva, starobylé pamiatky, zachovaný folklór a rázovitosť vinohradníckych domov, kulinárske špeciality, faunu a flóru vinohradníckej krajiny, možnosť oddychu, poučenia i pobavenia.

OZ Malokarpatská vína cesta má vyše 260 individuálnych a kolektívnych členov.

Vedie cez bývalé kráľovské mestá Bratislava, Svätý Jur, Pezinok, Modru a priľahlé obce okresov Bratislava, Pezinok a Trnava. Pezinok, Modra a Svätý Jur získali v 17.

st. titul slobodných kráľovských miest, a to najmä vďaka produkcii kvalitného vína, dodávaného do Viedne i Bratislavy – vtedy hlavného mesta Uhorska.

Mnohé obce, mestské časti a mestá v Bratislavskom kraji sú výraznou mierou zapojené do týchto aktivít prostredníctvom producentov vína, pestovateľov viniča, miestnymi vinotékami, vinárskymi spolkami, ale aj kultúrnymi inštitúciami (Malokarpatské múzeum v Pezinku). Malokarpatská vínna cesta sa vymedzuje ako územie ohraničené pohorím Malých Karpát a spojnicami sídiel Bratislava, Senec, Trnava, Smolenice. Sídlo MVC je v meste Modra.

Obce Malokarpatskej vínnej cesty

Báhoň, Bernolákovo, BA – Devín, BA – Rača, BA – Staré Mesto, BA – Vajnory, Budmerice, Cífer, Častá, Čataj, Doľany, Dlhá, Dubová, Dolné Orešany, Horné Orešany, Chorvátsky Grob, Igram, Jablonec, Kaplná, Limbach, Modra, Modra – Harmónia, Modra – Kráľová, Pezinok, Píla, Ružindol, Senec, Slovenský Grob, Smolenice, Suchá nad Parnou, Svätý Jur, Šenkvice, Štefanová, Trnava, Veľký Biel, Veľký Grob, Viničné, Vinosady, Vištuk, Zelenec.

9.6.4. Problémy vinohradníctva a vinárstva v regióne – plošné bilancie

Vinohrady sa zo Slovenska strácajú rýchlym tempom. V dobách najväčšieho rozmachu predstavovala ich výmera v SR takmer 38 000 ha. Kvóta pri vstupe do EÚ (rok 2004) bola 22 226 ha, ale reálne obrábaných bolo v tom čase len 12 000 ha. Číslo za rok 2005 ukazujú ďalší pokles na málo nad 10 000 ha. V súčasnosti je to menej ako 10 000 ha obrábaných vinohradov. Existujúce vinohrady nie sú v plnej miere obhospodarované a menia sa na opustené vinohradnícke plochy (pustáky). Klesol počet drobných producentov hrozna a vína.

Vinice na území BSK podľa katastra nehnuteľností (KN)

Z prehľadu úhrnných hodnôt druhov pozemkov (ÚHDP) v katastrálnom portáli:

- Celková výmera viníc k 11.06.2010 – 44 756 021 m² (4 476 ha)
- Celková výmera viníc k 10.12.2011 – 45 286 244 m² (4 529 ha)
- Celková výmera viníc k 11.02.2013 – 45 000 359 m² (4 500 ha)

Výmery viníc však neodzrkadľujú výmery reálne obrábaných vinohradov.

Vinohradnícke plochy na území BSK registrované vo vinohradníckom registri

vinohradnícka oblasť	vinohradnícky rajón	okres	vinohradnícke plochy v ha (rok 2009)		
			spolu	obrábané	neobrábané
Južnoslovenská	Šamorínsky	Bratislava	15,53	15,41	0,13
Malokarpatská	Bratislavský	Bratislava	529,20	468,95	60,25
	Stupavský	Bratislava	1,47	1,41	0,06
		Malacky	178,60	92,46	86,14
		Záhorský	26,00	0,00	26,00
		Senecký	30,71	30,71	0,00
		Senec	218,14	201,12	17,03
		Pezinský	1 653,59	1 386,49	267,11
		Senec	0,31	0,31	0,00
		Dolianský	296,52	266,43	30,09
		Modranský	878,48	820,66	57,82
SPOLU			3828,55	3283,95	544,63

Zdroj: Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, 2009

Poznámka

Podľa údajov ÚKSUP (výročná správa za rok 2010):

- v rámci SR je celkove registrovaných 19 634 ha vinogradov
- celkový počet užívateľov vinogradov v SR je 25 022
- rozhodovanie o pridelení práv na novú výsadbu nebolo v roku 2010 uplatnené
- vydané rozhodnutia o vzniku práva na opätovnú výsadbu na plochu 455,2 ha
- v rezerve výsadbových práv sa nachádza 1 175 ha
- z rezervy výsadbových práv poskytnuté výsadbové právo pre plochu 68,5 ha.

Vinice na území BSK podľa Slov. poľnohospodárskej a potravinárskej komory

Okres	Obhospodarovaná pôda v ha / Bratislavský kraj (rok 2009)				
	Spolu	Orná pôda	Lúky a pasienky	Ovocné sady	Vinice
Bratislava I	240,07	44,34	31,21	4,95	159,57
Bratislava II	6 711,27	5 352,49	1 313,47	99,09	85,00
Bratislava III	2 786,43	2 123,72	70,29	110,02	344,47
Bratislava IV	2 129,02	1 574,53	526,43	0,00	28,06
Bratislava V	4 488,60	4 290,01	21,72	27,39	76,11
Malacky	24 828,25	16 434,92	3 044,85	141,11	35,17
Pezinok	12 515,96	10 061,58	278,91	21,58	2 055,43
Senec	27 112,87	25 546,36	1 328,52	127,89	106,62
SPOLU	80 812,47	65 427,95	6 615,40	532,03	2 890,43

Zdroj: Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Regionálna komora Bratislava, okt. 2009

Vinice na území BSK podľa ÚPN VÚC BSK v súhrnnom znení ZaD

Okres	Vinice v BSK k 1.1.1997 (ha)	Vinice v BSK podľa KN k 10.12.2011 (ha)
Bratislava I	2	2
Bratislava II	43	15
Bratislava III	668	541
Bratislava IV	152	128
Bratislava V	-	-
Malacky	342	212
Pezinok	3 352	3 238
Senec	549	393
Celkom	5 108	4 529

Zdroj: ÚPN VÚC Bratislavského kraja v súhrnnom znení zmien a doplnkov, Katastrálny portál

Výmery viníc vo vybraných obciach /mestských častiach Bratislavy Bratislavského kraja podľa KN (v ha)

Vybrané obce / BSK	Výmera viníc k 09.09.2011 v KN	Výmera viníc k 11.02.2013 v KN
MČ BA – Nové Mesto	145,2514	138,3899
MČ BA – Rača	265,0788	258,2876
MČ BA –Vajnory	125,1734	125,1734
MČ BA –Devín	77,9299	77,9370
Doľany	75,6149	75,6149
Modra	740,0751	740,7517
Pezinok	902,1014	901,7106
Svätý Jur	358,9412	355,8187
Vinosady	102,8311	102,6619
Dubová	79,2721	75,1810
Častá	192,3304	192,1876
Spolu obce /MČ	3 064,5992	3 043,714

Zdroj: BSK, KN

Z jednotlivých tabuliek vyplývajú nezrovnalosti vo vykazovaní výmer vinogradov /vinogradníckych plôch a viníc – rozpor medzi údajmi podľa KN, podľa SPaPK, v registrácii vinogradov podľa ÚKSUP a reálnou situáciou in situ:

- kataster nehnuteľností (KN) nezachytáva reálny stav plôch viníc,
- údaje v KN neodzrkadľujú reálny stav využitia vinohradníckych plôch,
- nie všetci vlastníci vinohradov nahlasujú na registráciu vinohradníckej plochy,
- podľa § 8, ods. 4 zákona o vinohradníctve a vinárstve vinohradník, ktorý pestuje vinič na výmere menšej ako 1 000 m² a neuvádza hrozno na trh, sa môže /nemusí registrovať.

9.6.5. Východiská pre ďalší rozvoj vinohradníctva a vinárstva v nových spoločensko-ekonomických podmienkach po roku 1989

Vstupom do EÚ začalo pre Slovensko nové obdobie rozvoja poľnohospodárstva determinované regulatívmi a opatreniami únie vo vzťahu ku členským štátom.

Vinárstvo a vinohradníctvo patrí medzi najprísnejšie regulované odvetvia v rámci EÚ. Napriek opatreniam došlo – z viacerých ekonomicko-spoločenských dôvodov – k stagnácii až poklesu vinohradníckej a vinárskej produkcie, úpadku vinohradov v SR. Trhy zaplavili (aj lacné) zahraničné vína, dovoz hroznových štiav, výmera vinohradov klesla takmer o polovicu a mnohé z tých, čo ostali, sú prestarnuté alebo prestali byť obhospodarované. Poklesla domáca produkcia vín a predaj domáceho hrozna. Ochrana a spôsob využívania vinohradníckych plôch sa v posledných rokoch dostal v SR medzi vážne hospodárske, spoločensko-ekonomické, krajinné ekologicke problémy.

Následkom silných urbanizačných tendencií vo vymedzených urbanizačných pásoch okolo Bratislavy, následkom rozvoja výstavby nových hospodárskych a obytných centier, najmä v smeroch podkarpatského pásu Bratislava – Pezinok – Modra a v žitnoostrovnom páse Bratislava – Šamorín, dochádza vo zvýšenej miere ku záberom poľnohospodárskej pôdy, v podkarpatskom páse osobitne ku záberom pozemkov viníc (vinohradov, opustených /vyklčovaných vinohradníckych plôch).

Ako vyplýva z predchádzajúcich podkapitol v legislatíve SR t. č. nie je legislatívny predpis, ktorý by priamo zo zákona ochraňoval vinohradníckej plochy. Zachovanie vinohradníckych plôch je preto nutné ošetrovať územnoplánovacími nástrojmi, územnými plánmi.

Zákon o vinohradníctve a vinárstve (č. 313/2009 Z. z.) umožňuje vstup do vinohradníckych plôch – na rozdiel od predchádzajúceho znenia zákona. Umožňuje ich zmenu na stavebné pozemky, následnú výstavbu obytných objektov a nechráni už trvalú kultúru na vinohradníckych plochách. Napriek obmedzovaniu výstavby rodinných domov vo vinohradníckych územiach zo strany obcí výstavba často pokračuje bez znakov citlivého osádzania do vinohradníckej krajiny.

Napriek tejto situácii snahou dnešných výrobcov vín je zachovať tradíciu pestovania viniča a výroby vína v Malokarpatskom a Južnoslovenskom regióne. Vinohradnícku výrobu v Malých Karpatoch a na celom Slovensku treba považovať za kultúrne dedičstvo, chrániť ho, a vytvárať tak i pracovné príležitosti pre obyvateľov vidieka.

Napriek značným úbytkom a znehodnoteniam vinohradov sa produkcia hrozna v podkarpatskom vinohradníckom páse zachováva aj v rámci veľkoplošnej poľnohospodárskej produkcie, aj u individuálnych pestovateľov a výrobcov vín. Slovenská republika si vytvorila vlastný systém integrovanej produkcie hrozna a podmienky pre čerpanie príspevkov na pestovanie hrozna v tomto systéme.

Okrem systému integrovanej produkcie hrozna a vína ďalším významným krokom je produkcia vína s významom pôvodu (terroir). Ide o lokality s prirodzeným vinohradníctvom (integrovaná produkcia), kde rozmanitosť prírodného vína podčiarkuje odroda, geologický podklad, klíma, pôda a ročník, ďalej kultúra, tradície, zvyky (pestovateľské postupy, rešpektujúce originálne vlastnosti vína, poznatky o

histórii vína – degustácie, festivaly, ...). A práve prírodou a tradíciami malo /môže mať hrozno vlastností v každom vinohrade odlišné, geografickou jedinečnosťou neopakovateľné.

Ako ďalší krok pre efektívnejší rozvoj vinohradníctva a vinárstva bude potrebné opäť zakladať vinárske a vinohradnícke združenia /družstvá, ktoré zabezpečia spracovanie hrozna od malých výrobcov a spoločný predaj vína.

Riešenie funkčného využitia vinohradníckych plôch je plne v kompetencii jednotlivých samospráv obcí, ktoré v príslušnom schválenom územnom pláne vyjadrujú svoju koncepciu a zámery využívania jednotlivých pozemkov na svojom území.

V zmysle zákona č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa bodu 1 §3 „Každý vlastník poľnohospodárskej pôdy alebo nájomca a správca poľnohospodárskej pôdy je povinný

a) vykonávať agrotechnické opatrenia zamerané na ochranu a zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a na ochranu pred jej poškodením a degradáciou,

b) predchádzať výskytu a šíreniu burín na neobrábaných pozemkoch ak osobitný predpis (§ 12 až 16 a § 26 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov) neustanovuje inak,

c) zabezpečiť využívanie poľnohospodárskej pôdy tak, aby nebola ohrozená ekologická stabilita územia a bola zachovaná funkčná spätosť prírodných procesov v krajinnom prostredí (zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov),

d) usporiadať a zosúladiť poľnohospodársky druh pozemku s jeho evidenciou v katastri.“

Využitie vinohradníckych plôch bude hľadaním súladu medzi vlastníckymi právami a reguláciou územia, a to súčasne aj v prospech krajiny. Preto bude nevyhnutné opätovne hľadať a podporovať cesty:

- ku obnove harmonických vzťahov medzi krajinou a užívateľmi krajiny,
- ku rešpektovaniu charakteristík a hodnôt primárnej krajiny a prírodných zdrojov, medzi ktoré patria aj vinohrady,
- ku rešpektovaniu historického dedičstva – historických krajinných štruktúr,
- ku akceptovaniu faktu, že v procese hľadania súladu záujmov ochrany prírody a krajiny, záujmov pamiatkovej ochrany a záujmov všetkých dotknutých subjektov, vrátane vlastníkov, v rozvoji jednotlivých území je predpokladom rešpektovanie priority prírodného prostredia ako nevyhnutnej podmienky optimálneho fungovania ostatných funkčných zložiek v území.

9.6.6. Stav vinohradníckej krajiny podľa stupňa obhospodarovania vinohradníckych plôch a východiská riešenia

Plochy viníc v riešenom území vykazujú rôznu úroveň obhospodarovania. Problémom je vysoký podiel opustených a vyklčovaných vinohradníckych plôch.

Opustené vinohradnícke plochy predstavujú viac-menej intenzívne ruderalizované plochy burín až invázných trvácich bylín, podliehajú sukcesii, rozširovaniu antropofytných druhov, problémom sú najmä porasty invázných druhov so širokou ekologickou valenciou a obrovským potenciálom vegetatívneho aj generatívneho rozmnožovania. Znehodnocujú až trvalo poškodzujú vinohradnícke plochy a ohrozujú

aj okolité nevinohradnícke plochy krajinnej zelene, vrátane sídelnej, a tiež chránené prírodné územia. Takto sa znehodnocujú svahy na úpätí Karpát biologicky, ale najmä narúša sa tradičný obraz vinohradníckej krajiny – historickej krajinnej štruktúry. Do týchto plôch sa v mnohých prípadoch „tlačí“ neregulovaná urbanizácia, živelný rozvoj rekreácie v krajine.

Neestetické, floristicky nehodnotné silne ruderalizované parcely s vysokým zastúpením antropofytných druhov majú síce význam z hľadiska biodiverzity, predstavujú refúgiá pre početné skupiny živočíchov (hmyz až stavovce), hniezdiská pre spevavé vtáky, úkryty pre zver, ale pre vinohradnícku produkciu sú nepoužiteľné. Pri značnom rozsahu ruderalizovaných a invázných porastov vinohradníckych plôch je ich reálne odstránenie (v súlade s platnou legislatívou) veľmi náročné, ale nevyhnutné.

Z územnoplánovacieho hľadiska zmeny v systéme vlastníckych vzťahov, reštitučné procesy a následná zmena zákona o vinohradníctve a vinárstve ovplyvnili negatívne situáciu s vinohradmi, a časť vinohradov prestala byť obhospodarovaná, mnohé vinohrady v lukratívnych lokalitách sa menili /menia na stavebné pozemky. Následkom likvidácie /neobrábania vinohradov je nežiaduca fragmentácia tradičného obrazu vinohradníckej krajiny a viaceré nevhodné stavebné zásahy do krajiny.

Vzhľadom na rozpor medzi údajmi v evidencii viníc /vinohradníckych plôch /vinohradov podľa KN, podľa SPaPK, v registrácii vinohradov podľa ÚKSUP a reálnou situáciou in situ (značné nepresnosti a nedostatky) je nevyhnutné dopracovať na úrovni jednotlivých obcí presné bilancie plôch viníc /vinohradníckych plôch /vinohradov z hľadiska ich ne /využívania /obhospodarovania.

Z tohto dôvodu sa odporúča vypracovať účelový materiál – napr. Generel vinohradníckej krajiny – zameraný na detailnejší pohľad na vinohradnícku krajinu, na presné zbilancovanie plôch, ako neformálny dokument, ktorý bude obsahovať koncepciu ochrany, manažment /plánovanie krajiny, a môže slúžiť ako podklad pre ÚPN obcí a regiónu na rozhodovanie o územnom rozvoji v širších krajinno-priestorových súvislostiach. Mali by sa tu určiť lokality, pre spracovanie koncepcií rozvoja v súvislosti s vinohradníckou krajinou v detailnejšej mierke (o. i. napr. vymedzené rekreačné lokality, kontaktné pásma miest a obcí medzi zastavaným územím a voľnou krajinou).

Vinohrady v lokalite Devín

Vinohrady v lokalite Devín

Opustené vinohradnícke plochy v lokalite Devín („cyklámenovočervený“ bršlen európsky)

Vinohrady nad Pezinkom

Kamenica a búda vo vinohrade nad Modrou

Obhospodarovaná a neobhospodarovaná vinohradnícka plocha nad Modrou

9.6.7. Návrh ochrany a ďalšieho rozvoja vinohradníckej krajiny, aktivít vinohradníctva a vinárstva v územnom priemete do krajiny

Jednou z legislatívne akceptovateľných ciest ochrany a územného rozvoja vinohradníckych plôch /vinohradov /vinohradníckej krajiny a následne aktivít

vinohradníctva a vinárstva je zapracovanie zásad a regulatívov ochrany a rozvoja predmetnej funkcie do územných plánov (ÚPN-R, ÚPN-O, ÚPN-Z):

Zásady a regulatívy, týkajúce sa územného rozvoja, vtom aj vinohradníckych plôch, v ÚPN-R BSK, budú následne v súlade s platnou legislatívou predmetom detailnejšieho spracovania, aplikácie a realizácie v nižších stupňoch ÚPN.

Vzhľadom na kvalitatívne a kvantitatívne pestrú výslednú štruktúru dotknutých území s vinohradníckymi plochami /vinohradmi je v návrhu ÚPN-R BSK používaný termín „vinohradnícka krajina“ a „vinohradnícke územie“.

Vinohradnícka krajina – je chápaná ako časť sekundárnej krajinej štruktúry v územiach s dlhoročnými historickými tradíciami vinohradníctva a vinárstva, ktorej súčasťou sú plochy poľnohospodárskych kultúr, krajinej zelene, prvky dopravnej a technickej vybavenosti, prvky urbanistickej štruktúry osídlenia.

Vinohradnícke územie – je chápané ako časť vinohradníckej /poľnohospodárskej krajiny s existujúcou alebo potenciálnou možnosťou pestovania viniča a rozvoja aktivít v historických súvislostiach s lokálnymi tradíciami vinohradníctva a vinárstva vďaka svojim geomorfologickým, klimatickým, pôdno-klimatickým a hydrologickým charakteristikám, súčasne významné prírodné zdroje a jeden z limitujúcich prvkov urbanistického, hospodárskeho rozvoja územia.

Chrániť a rozvíjať obraz vinohradníckej krajiny znamená, o.i., vymedziť v nižších stupňoch ÚPN na základe územnoplánovacích, resp. územnotechnických podkladov vinohradnícke územia (vychádzajúc z evidovaných vinohradníckych plôch) ako územia s existujúcou alebo potenciálnou možnosťou pestovania viniča na vinohradnícke a vinárske aktivity, vrátane predpolí vinohradov, ako významné prírodné zdroje a jeden z limitujúcich prvkov rozvoja územia so stanoveným špecifickým režimom.

V rámci vinohradníckych území si teda obce /mestá (mestské časti) v nižších stupňoch ÚPN vyčlenia:

Vinohradnícke územia cenné – sú určené výlučne na produkčnú funkciu na pestovanie viniča, ide o charakteristické fragmenty dokumentujúce pôvodnú krajinu – z dôvodu produkčných, krajinotvorných, kultúrno-historických a krajinárskych funkcií ide o územia s prísnu ochranou, územia jedinečného charakteru z hľadiska prírodných podmienok a o územia s významom pre slovenské vinohradníctvo.

Vinohradnícke územia ostatné – určené dominantne na produkčnú funkciu na pestovanie viniča – územia s ochranou a s určenými regulatívmi spôsobov a foriem ich využitia súvisiacimi s týmito formami a súčasne podporujúcimi rozvoj dominantnej funkcie vinohradníckeho územia, ako územia jedinečného charakteru z hľadiska prírodných podmienok a územia s významom pre slovenské vinohradníctvo.

Ako najvhodnejšie spôsoby využitia vinohradníckych území ostatných sa navrhuje uplatnenie takých funkcií, ktoré priamo súvisia s rozvojom vinohradníckych a vinárskych aktivít, a to najmä agroturistické aktivity a služby poskytované vlastníckmi /nájomcami priamo vo vinohradníckom území, spojené s vinohradníckou a vinárskou produkciou.

Hlavné ciele ochrany a ďalšieho rozvoja vinohradníckej krajiny a vinohradníckych území

Je nevyhnutné podporiť legislatívny proces zabezpečenia zákonnej ochrany vinohradníckych plôch ako historického kultúrneho a prírodného dedičstva. Jednou z ciest je zabezpečenie ochrany vinohradníckej krajiny v zmysle Európskeho dohovoru o krajine smerujúcej k zachovaniu a udržaniu významných alebo charakteristických

čft krajiny. Je potrebné podporovať aktivity vinohradníckych obcí v zachovaní /rozvoji vinohradníckych a vinárskych tradícií a v zmysle spolupráce obcí a regiónu.

Bude potrebné vytvárať územné podmienky pre rozvoj vinohradníctva a vinárstva v záujme hospodárskeho rozvoja jednotlivých obcí a zachovania lokálnych pracovných príležitostí a rozširovania ponuky produktov cestovného ruchu, podporovať zakladanie vinohradníckych a vinárskych združení pre efektívnejší rozvoj vinohradníctva a vinárstva. Uplatnenie princípov integrovaného (prírodného) vinohradníctva a vinárstva a princípu „terroir“, využívajúceho geografickú jedinečnosť lokality a výrobu vín z domácej produkcie hrozna má dopad na územný rozvoj vinohradníckej krajiny.

Uplatnenie foriem aktívnej ochrany vinohradníckej krajiny, osobitne vinohradníckych území ako prírodného a kultúrno-historického dedičstva otvára nové možnosti v ochrane a tvorbe krajiny, v spolupráci medzi súkromným a verejným sektorom (spolupráca vlastník – obec – región).

Vo vinohradníckej krajine je vhodné uvažovať o sieti rekreačných trás regulovane sprístupňujúcich túto jedinečnú krajinu, s ponukou oddychových miest, s možnosťami občerstvenia a drobných agroturistických služieb vinohradníckeho charakteru. Vo vinohradníckej krajine je vhodné uvažovať o obnovení niektorých bývalých drobných vodných tokov (alebo v ich nových trasách, podľa priestorových možností) stekajúcich zo svahov Karpát a zapojiť do krajinnej štruktúry, do obrazu krajiny (brehové porasty okolo vodných tokov a vodných plôch plnia okrem funkcie estetickej a krajinotvornej aj funkciu sprievodnú, spevňovaciu a zadrživaciu). V líniách sprievodnej zelene, v hraničných zelených koridoroch oddelujúcich jednotlivé bloky /pozemky poľnohospodárskych kultúr je vhodné uprednostniť trvalé trávne porasty bylinno-travné porasty, krovinné porasty, solitérne stromy alebo skupiny stromov vo vyššie uvedených porastoch.

Je nevyhnutné citlivo zvažovať rekultivácie vo vinohradníckych územiach z dôvodu zachovania prírodných biokoridorov. Pri veľkoplošných vinohradoch s výskytom erózií zvýšiť podiel ekostabilizačných prvkov. Je potrebné iniciovať vyselektovanie botanicky hodnotných porastov vo vinohradníckych územiach a zabezpečenie ich aktívnej ochrany. Je nevyhnutné podporovať proces revitalizácie ruderalizovaných vinohradníckych plôch a plôch zarastených inváznymi porastmi.

Je potrebné určiť v podrobnejších dokumentáciách plochy zachovanej historickej vinohradníckej mozaikovej krajinnej štruktúry (vinohrady, sady, gaštanice, pustáky, lúky, pasienky, remízy a iná krajinná zeleň s funkciou prvkov územného systému ekologickej stability) na území jednotlivých obcí /miest a v týchto plochách stanoviť špecifický režim ochrany s cieľom záchrany historického a kultúrneho dedičstva. V nižších stupňoch ÚPD je potrebné spracovať inventarizáciu /pasportizáciu vodných tokov a miestnych studní /studničiek na území obcí, preveriť režim povrchových a podzemných vôd v území z dôvodu ochrany pred povodňami a prívalovými vodami a z dôvodu zachovania funkčnosti vinohradov, aby nedošlo nevhodnými úpravami terénu a vodných tokov v území k vysychaniu vinohradov, taktiež v prípade investičnej výstavby v blízkosti vinohradov preveriť režim povrchových a podzemných vôd – z dôvodu ochrany a zachovania funkčnosti vinohradov, aby nedošlo nevhodnými zásahmi do terénu a do režimu vôd k vysychaniu vinohradov.

V záujme zachovania prírodného, kultúrneho a historického dedičstva sa navrhuje vylúčiť urbanistické zásahy do vymedzených vinohradníckych území s prísnu ochranou (na svahoch Malých Karpát a tiež v nížinnej poľnohospodárskej krajine) ako území jedinečného charakteru z hľadiska prírodných podmienok a území s významom pre slovenské vinohradníctvo.

Vinohradnícke územia – ako súčasť primárnej krajinej štruktúry – rešpektovať a chrániť ako viacfunkčný krajinný fenomén, zabezpečujúci vysokú biodiverzitu prostredia, významný obnoviteľný prírodný zdroj. Vinohradnícke územia vnímať ako charakteristický kompozičný prvok „vinohradníckej“ kultúrnej krajiny, ako historickú krajinnú štruktúru na svahoch Malých Karpát a v Podunajskej a Borskej nížine limitujúci územný rozvoj.

Vinohradnícke územia je potrebné chrániť ako historické i súčasné krajinné štruktúry ako charakteristické kompozičné prvky kultúrneho dedičstva, hodnotné krajinné scenérie a súčasne významný hospodársky produkčný prvok Malokarpatskej a Južnoslovenskej vinohradníckej oblasti na území Bratislavského kraja.

1.6.8. Podporné formy ochrany vinohradníckych území a ďalšieho rozvoja vinohradníctva a vinárstva uplatniteľné v územnoplánovacom procese

V legislatíve SR t. č. nie je legislatívny predpis, ktorý by priamo zo zákona ochraňoval vinohradnícke plochy, vrátane vinogradov v riešenom území. V návrhu ÚPN-R BSK sú navrhnuté podporné formy ochrany vinohradníckych území a ďalšieho rozvoja vinohradníctva a vinárstva uplatniteľné v územnoplánovacom procese. Uvedené sú v prílohe tohto dokumentu.

LEGENDA

- hranica SR
- hranica kraja
- hranica okresu
- hranica obce

1. Nížinná až horská krajina tečúcich vôd a vodných plôch

1.1. Krajina tečúcich vôd

- 1.1.1 Dunaj (nížinná)
- 1.1.2 Moravy (nížinná)
- 1.1.3 Malého Dunaja (nížinná)
- 1.1.4 Vydrica (nížinná až horská)

1.2. Krajina stojatých vôd

- 1.2.1 senecká (nížinná)
- 1.2.2 dunajskolužná (nížinná)
- 1.2.3 jarovsko-rusovsko-čunovská (nížinná)
- 1.2.4 višňucko-budmerická (nížinná)
- 1.2.5 lábsko-plaveckoštvrtková (nížinná)
- 1.2.6 malacko-jakubovská (nížinná)
- 1.2.7 malolevárska (nížinná)

2. Nížinná krajina

2.1. lužno-lesná / pozdĺž vodných tokov

- 2.1.1 pozdĺž Dunaja
- 2.1.2 pozdĺž Moravy
- 2.1.3 pozdĺž Malého Dunaja
- 2.1.4 pozdĺž Vydrica

2.2. prevažne bezlesná / poľnohospodárska pri vodných plochách

- 2.2.1 senecká
- 2.2.2 dunajskolužná
- 2.2.3 jarovsko-rusovsko-čunovská
- 2.2.4 višňucko-budmerická
- 2.2.5 lábsko-plaveckoštvrtková
- 2.2.6 malacko-jakubovská
- 2.2.7 malolevárska

2.3. mokradňová

- 2.3.1 šúrska

2.4. prevažne bezlesná / poľnohospodárska ostatná

- 2.4.1 podunajsko-senecká s vinohradníckymi územiami
- 2.4.2 jarovsko-rusovsko-čunovská
- 2.4.3 višňucko-budmerická s vinohradníckymi územiami
- 2.4.4 borská s vinohradníckymi územiami

2.5. prevažne lesná

- 2.5.1 záhorská - územie osobitných záujmov (VO Záhorie)

3. Podhorská krajina

3.1. podhorská - vinohradnícka

- 3.1.1 malokarpatská pezinsko-modranská

3.2. prevažne bezlesná

- 3.1.2 malokarpatská stupavsko-rohožnícka

4. Horská krajina

4.1. horská lesná

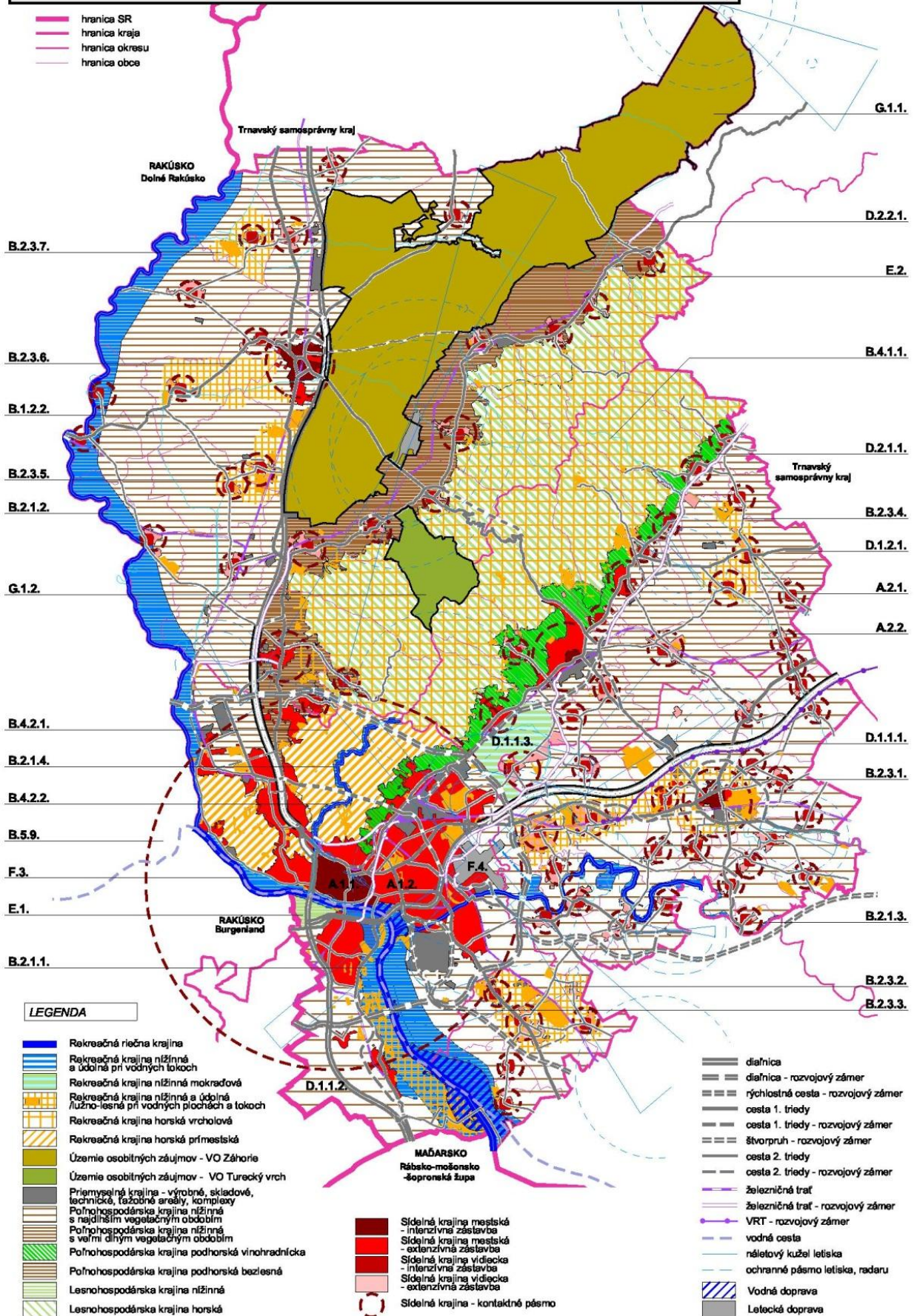
- 4.1.1 Malých Karpát pezinsko-modransko-červenokamenská
- 4.1.2 Malých Karpát vydrická
- 4.1.3 Malých Karpát devínska s vinohradníckymi územiami
- 4.1.4 Malých Karpát hmožská - územie osobitných záujmov (VO Turecký vrch)

SEKUNDÁRNA KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA

- hranica SR
- hranica kraja
- hranica okresu
- hranica obce

LEGENDA

- ▬ Rekreačná riečna krajina
- ▬ Rekreačná krajina nížinná a údolná pri vodných tokoch
- ▬ Rekreačná krajina nížinná mokradňová
- ▬ Rekreačná krajina nížinná a údolná /lužno-lesná pri vodných plochách a tokoch
- ▬ Rekreačná krajina horská vrcholová
- ▬ Rekreačná krajina horská prímestská
- ▬ Územie osobitných záujmov - VO Záhorie
- ▬ Územie osobitných záujmov - VO Turecký vrch
- ▬ Priemyselná krajina - výrobné, skladové, technické, ťažobné areály, komplexy
- ▬ Poľnohospodárska krajina nížinná s najdlhším vegetačným obdobím
- ▬ Poľnohospodárska krajina nížinná s veľmi dlhým vegetačným obdobím
- ▬ Poľnohospodárska krajina podhorská vinohradnícka
- ▬ Poľnohospodárska krajina podhorská bezlesná
- ▬ Lesnohospodárska krajina nížinná
- ▬ Lesnohospodárska krajina horská

- ▬ Sídelná krajina mestská - intenzívna zástavba
- ▬ Sídelná krajina mestská - extenzívna zástavba
- ▬ Sídelná krajina vidiecka - intenzívna zástavba
- ▬ Sídelná krajina vidiecka - extenzívna zástavba
- Sídelná krajina - kontaktné pásmo

- ▬ diaľnica
- ▬ diaľnica - rozvojový záměr
- ▬ rýchlostná cesta - rozvojový záměr
- ▬ cesta 1. triedy
- ▬ cesta 1. triedy - rozvojový záměr
- ▬ štvorpruh - rozvojový záměr
- ▬ cesta 2. triedy
- ▬ cesta 2. triedy - rozvojový záměr
- ▬ železničná trať
- ▬ železničná trať - rozvojový záměr
- ▬ VRT - rozvojový záměr
- ▬ vodná cesta
- ▬ náletový kužel letiska
- ▬ ochranné pásmo letiska, radaru
- ▬ Vodná doprava
- ▬ Letecká doprava

LEGENDA

- Hranica štátu
- Hranica kraja
- Hranica okresu
- Hranica katastra obce
- Pamiatková rezervácia
- Pamiatková zóna

- Diaľnica
- Cesta 1. triedy
- Cesty 2. - 3. triedy, miestna komunikácia
- Diaľnica - zámer
- Rýchlostná cesta - zámer
- Cesta 1. triedy - zámer
- Cesty 2. - 3. triedy, miestna komunikácia - zámer
- Železničná trať
- Železničná trať - zámer
- Náletový kužel letiska
- Ochranné pásmo letiska, radaru
- Elektrické vedenie 400 kV
- Elektrické vedenie 400 kV - zámer
- Plynovod VVTL tranzitný
- Plynovod VVTL 6,4 MPa
- Podzemný zásobník plynu
- Chránené územie pre osobitný zásah do zemskej kôry
- Produktovod
- Ochranné pásmo ČOV
- Znečistenie ovzdušia
- Znečistenie vody
- Skládka
- Zosuv pôdy
- Pásmo hygienickej ochrany vodných zdrojov
- Pásmo hygienickej ochrany poľnohospodárskych dvorov
- Sídlu
- Vojenský obvod Záhorie

- Chránený krajinný prvok
- Maloplošné chránené územie - plošné
- Veľkoplošné chránené územie
- Ramsarská lokalita
- Územie európskeho významu
- Chránené vtáčie územie
- Mokrade národného významu
- Chránené územie mimo územia kraja
- Chránená vodohospodárska oblasť

10. Návrh priestorového usporiadania územia a návrh zásad jeho funkčného využitia vrátane zmien využitia, vymedzenie významných rozvojových priestorov, prípadne území špeciálnych záujmov a občianskeho vybavenia regionálneho významu

Priestorové usporiadanie územia Bratislavského kraja je ovplyvňované predovšetkým geomorfologickými danosťami územia, medzi ktoré v rozhodujúcej miere patrí horský masív Malých Karpát a rieka Dunaj so svojou ramennou sústavou a rieka Morava. Druhý najvýznamnejší vplyv na priestorové usporiadanie Bratislavského kraja je v jeho hraničnej polohe so susediacimi štátmi Rakúsko a Maďarsko. Tieto morfologické danosti ako aj štátne hranice určovali rozvoj mesta Bratislava a aj celého kraja v dlhodobej aj nedávnej histórii. Napriek súčasnému otvoreniu sa hraníc v rámci Shengenského dohovoru, budú tieto aj naďalej ovplyvňovať systém rozvoja obcí a ich vzájomných vzťahov.

V osídlení kraja sa vyformovalo dominantné postavenie mesta Bratislavy, ktoré v posledných dvoch desaťročiach silne vplýva na suburbanizačný rozvoj všetkých obcí v jej zázemí. Tento trend sa dá očakávať aj naďalej, s rozširovaním sa aj na obce v susediacich štátoch. Snahou o zabránenie týchto živelných trendov sú aj navrhované regulatívy záväznej časti ÚPN-R BSK.

Ako regionálne centrá sa vytvorili dnešné okresné mestá Malacky, Senec a Pezinok, ku ktorým sa pričleňuje aj mesto Modra. Menším sídelným centrom na Záhorí je aj mesto Stupava. Okrem toho sa v osídlení vyformovali určité charakteristické sídelné celky v závislosti na morfológii a hospodárskej základni. Takými je podhorské osídlenie z oboch strán Malých Karpát – na záhorskej strane na západnej strane a na východnej strane, ktoré je charakteristické vinohradmi a vinohradníctvom. V južnej časti kraja v Seneckom okrese je charakteristické poľnohospodárske osídlenie, ktoré sa postupne mení v obce suburbanizačného charakteru v závislosti na vzdialenosti a dostupnosti od mesta Bratislavy. Podobne je to aj s obcami na záhorskej nížine. Určitým špecifickým osídlením je osídlenie priľahlé k vodným tokom Morava a Dunaj, čo sú súčasne aj „hraničné“ obce. Predovšetkým v záhorskej časti boli tieto obce v predchádzajúcich storočiach dosť silne naviazané na rakúsku stranu a Viedeň, čo sa v druhej polovici 20. storočia radikálne zmenilo a malo vplyv aj na ich rozvoj. Tieto základné charakteristiky osídlenia tvoria aj východisko pre návrh priestorového a funkčného využívania územia kraja.

Priestorovo dominantným zostane naďalej mesto Bratislava. Na jeho hraniciach so susediacimi obcami, ktoré sa budú aj naďalej vyvíjať ako suburbanizačné územie mesta Bratislavy, je treba vytvoriť základnú kostru subcentier, ktoré by saturovali potrebné pracovné miesta a obslužné aktivity ako pre príslušné okrajové časti mestských častí mesta Bratislavy, tak aj pre príľahlé obce v suburbanizačnom priestore. Tým by sa mala zabezpečiť potrebná kvalita životného prostredia a znížiť migračné prúdy z okolitých obcí za prácou a službami do centra mesta Bratislavy. Je potrebné vedome organizovať rozvoj v spontánne sa rozvíjajúcich regionálnych rozvojových póloch mesta Bratislavy. Rozdielnosť intervencií a rozsah týchto centier bude závisieť od intenzity rozvoja v jednotlivých okrajových mestských častiach a príľahlých suburbanizačných priestoroch.

Významnými sídelnými centrami, formujúcimi sídelnú štruktúru v BSK sú okresné mestá, ktoré tvoria regionálne centrá terciárneho a pracoviskového charakteru. K týmto je potrebné prirátat mesto Modra, ktoré v susedstve s mestom Pezinok môžu vytvárať vhodne sa dopĺňajúcu štruktúru obslužných a pracoviskových príležitostí pre okolité obce.

Územný rozvoj kraja v jeho medziluhých priestoroch treba usmerňovať v zmysle rozvojových osí, ktoré KURS 2001 v znení KURS 2011 zmien a doplnkov č. 1 KURS 2001 vymedzil nasledovne:

- rozvojové osi prvého stupňa:
  - považská rozvojová os: Bratislava – Trnava – Trenčín – Žilina,
  - záhorská rozvojová os: Bratislava – Malacky – Kúty – hranica s Českou republikou,
- rozvojová os druhého stupňa:
  - žitnoostrovno-dunajská rozvojová os: Bratislava – Dunajská Streda – Komárno – Štúrovo,
- rozvojové osi tretieho stupňa:
  - malokarpatská rozvojová os: Modra – Smolenice – Chtelnica – Vrbové,
  - podunajská rozvojová os: Senec – Galanta – Nové Zámky.

Ako regionálne rozvojové osi ÚPN-R BSK vymedzil nasledovne:

- záhorsko-malokarpatská rozvojová os: Lozorno – Kuchyňa – Rohožník – Plavecký Mikuláš
- čiernovodská rozvojová os: Vajnory – Chorvátsky Grob – Slovenský Grob – Pezinok
- malodunajská rozvojová os: Vrakuňa – Most pri Bratislave – Malinovo – Tomášov
- žitnoostrovno-karpatská rozvojová os: Most pri Bratislave – Malinovo – Zálesie – Ivanka pri Bratislave/Bernolákovo – Chorvátsky Grob
- doľansko-báhoňská rozvojová os: Doľany – Štefanová – Budmerice – Báhoň – Igram – Čataj
- dunajská rozvojová os: Dunajská Lužná – Kalinkovo – Hamuliakovo
- župná komunikačno-sídelná rozvojová os: Záhorská Ves – Malacky – Pezinok – Senec – (Šamorín)
- bratislavská komunikačno-sídelná rozvojová os: Devínska Nová Ves – Marianka – Vajnory – Most pri Bratislave – Rovinka/Podunajské Biskupice – Jarovce

Ostatné, vidiecke, osídlenie mimo týchto sídelných štruktúr je charakteristické predovšetkým poľnohospodárskou ekonomickou základňou, čo formovalo a formuje aj ich charakter.

Pri územnom rozvoji kraja v ktorýchkoľvek charakteristických skupinách sídelných štruktúr je žiaduce zohľadňovať charakter príslušnej lokality obce a treba dbať na zachovanie kultúrno-historického významu a potenciálu jednotlivých krajinných typov v rámci ktorých sa obce nachádzajú. Zohľadnenie týchto požiadaviek, vhodným využitím miestnych špecifik, bude vytvárať rozvojové podmienky pre rôzne ekonomické aktivity a tým aj zvyšovať atraktivitu prostredia. V Bratislavskom kraji treba rešpektovať a zohľadňovať tieto základné regionálne krajinné charakteristiky:

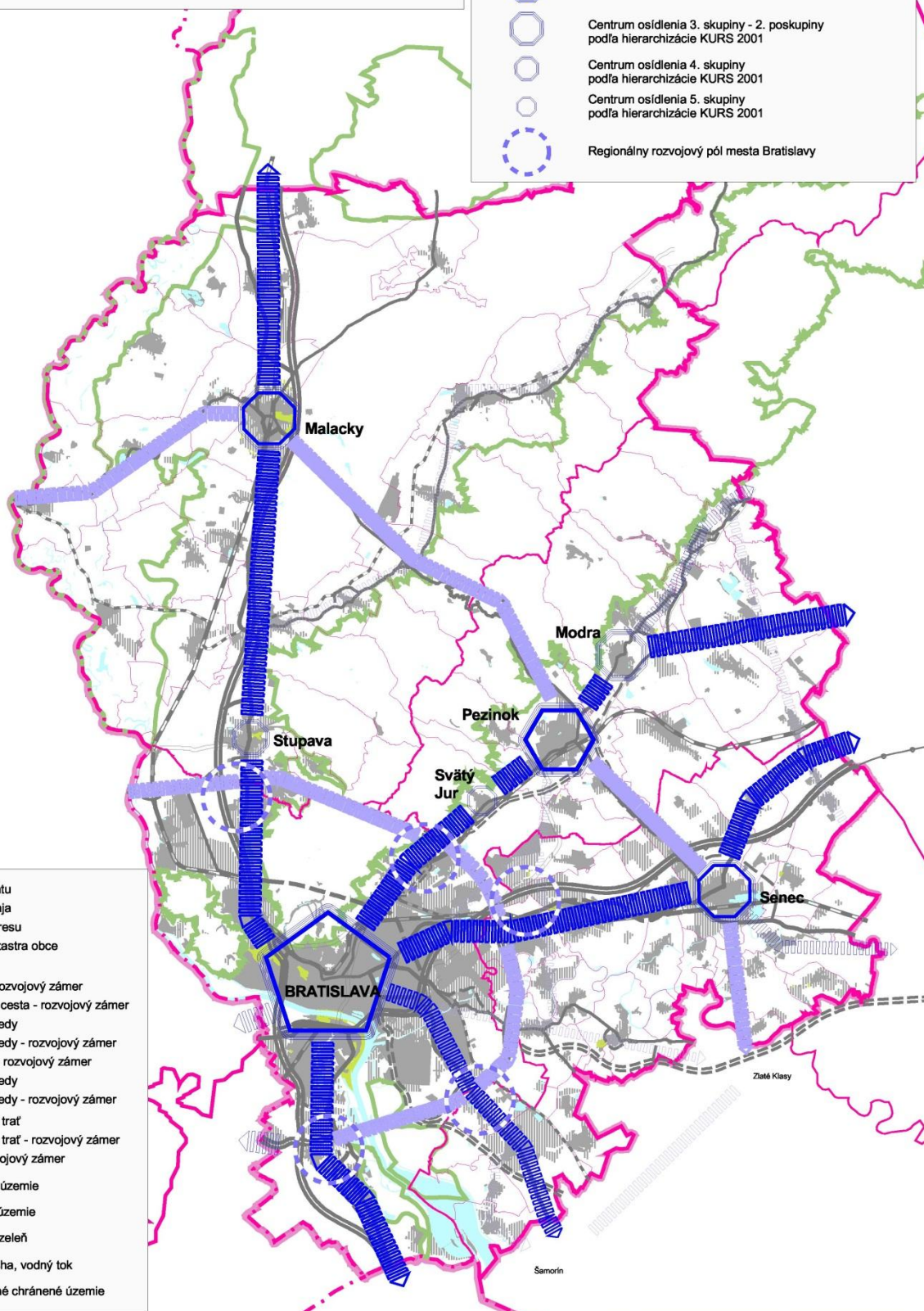
- primárnu riečnu krajinu pozdĺž tokov Dunaj, Morava a Malý Dunaj,
- primárnu nížinnú lužnú krajinu pozdĺž Dunaja a Moravy,
- primárnu nížinnú poľnohospodársku krajinu pri vodných plochách,
- primárnu nížinnú poľnohospodársku krajinu,
- primárnu podhorskú vinohradnícku krajinu východných svahov Malých Karpat,
- primárnu podhorskú krajinu západných svahov Malých Karpat,
- primárnu horskú krajinu Malých Karpat.

LEGENDA:

- Rozvojová os 1. stupňa (podľa hierarchizácie KURS 2001)
- Rozvojová os 2. stupňa (podľa hierarchizácie KURS 2001)
- Rozvojová os 3. stupňa (podľa hierarchizácie KURS 2001)
- Komunikačno-sídlna regionálna rozvojová os (bratislavská, župná)
- Regionálna rozvojová os

- Centrum osídlenia podľa hierarchizácie KURS 2001
Bratislava - ako špecifické centrum plniace funkcie hlavného mesta štátu a centra európskeho významu
- Centrum osídlenia 2. skupiny - 2. poskupiny podľa hierarchizácie KURS 2001
- Centrum osídlenia 3. skupiny - 1. poskupiny podľa hierarchizácie KURS 2001
- Centrum osídlenia 3. skupiny - 2. poskupiny podľa hierarchizácie KURS 2001
- Centrum osídlenia 4. skupiny podľa hierarchizácie KURS 2001
- Centrum osídlenia 5. skupiny podľa hierarchizácie KURS 2001
- Regionálny rozvojový pól mesta Bratislavy

- hranica štátu
- hranica kraja
- hranica okresu
- hranica katastra obce
- diaľnica
- diaľnica - rozvojový zámer
- rýchlostná cesta - rozvojový zámer
- cesta 1. triedy
- cesta 1. triedy - rozvojový zámer
- štvorpruh - rozvojový zámer
- cesta 2. triedy
- cesta 2. triedy - rozvojový zámer
- železničná trať
- železničná trať - rozvojový zámer
- VRT - rozvojový zámer
- zastavané územie
- rozvojové územie
- špecifická zeleň
- vodná plocha, vodný tok
- Veľkoplošné chránené územie

ÚZEMNÝ PLÁN REGIÓNU - BRATISLAVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

SÍDLNÁ ŠTRUKTÚRA A ROZVOJ URBANIZÁCIE

M 1 : 220 000

Na území BSK sa nachádza špecifické územie – vojenský obvod Záhorie. Tento je potrebné pri územnom rozvoji kraja plne rešpektovať v zmysle platných právnych predpisov týkajúcich sa vojenských obvodov. Jeho súčasťami sú vojenský výcvikový priestor Kuchyňa, s letiskom Malacky (Kuchyňa) a vojenský výcvikový priestor Turecký Vrch, vojenský výcvikový priestor Záhorie. Rešpektovať treba aj ich ochranné a bezpečnostné pásma a ostatné vojenské objekty a zariadenia, vrátane ich ochranných a bezpečnostných pásiem. Ďalšie stupne územnoplánovacej dokumentácie je treba konzultovať s príslušnými orgánmi Ministerstva obrany SR.

Rozvoj občianskej vybavenosti regionálneho významu treba smerovať do už vytvorených centier okresných miest a do formujúcich sa regionálnych rozvojových pólů mesta Bratislavy.

11. Vymedzenie ochranných a bezpečnostných pásem, chránených území a chránených území pre osobitný zásah do zemskej kôry

Limity využitia územia predstavujú súbor predpisov (zákon, vyhláška a pod.) a noriem tvoriacich obmedzenia rozvoja v území. Ich účelom je zabezpečiť ochranu zložiek životného prostredia a systémov dopravnej a technickej infraštruktúry.

Ochranné pásmo (OP) je legislatívne vymedzená oblasť (plocha), ktorá slúži na zabezpečenie plynulej prevádzky (pri technickej infraštruktúre, doprave) a na ochranu pred negatívnymi účinkami.

Ochranné pásma sa vymedzujú pre :

- dopravu
  - cestné
  - železničné (ochranné pásma dráhy)
  - letecké
- zariadenia a vedenia technickej infraštruktúry
  - elektrická energia
  - plyn (ochranné a bezpečnostné pásma)
  - teplo
  - produktovody
  - telekomunikácie
  - vodné hospodárstvo
- vodné stavby a vodárenské zdroje
- zdroje nerastných surovín (vrty, sondy, lomy a pod.)
- významné prírodné útvary a prírodné zdroje (ochranné pásma národných parkov, chránených krajinných oblastí, prírodných rezervácií a pod.)
- prírodné liečivé zdroje a prírodné minerálne zdroje
- pohrebiská
- pamiatkový fond.

Do riešeného územia zasahujú najmä nasledovné existujúce ochranné a bezpečnostné pásma jestvujúcich a plánovaných stavieb

- cestných stavieb
  - diaľnice D1, D2 a D4,
  - cesty I. triedy I/2, I/61, I/62, I/63,

- cesty II. triedy II/501, II/502, II/503, II/504, II/505, II/510, II/572, II/590,
- cesty III. triedy III/00232, III/00233, III/00233, III/00234, III/00235, III/00236, III/00237, III/00239, III/00240, III/00241, III/00243, III/00246, III/00250, III/0612, III/0613, III/0614, III/0615, III/0616, III/0617, III/0618, III/0619, III/06110, III/06111, III/06112, III/06113, III/06162, III/06166, III/06166, III/06167, III/06175, III/0623, III/0624, III/06212, III/0632, III/0633, III/0634, III/0635, III/0636, III/06359, III/06360, III/5015, III/5016, III/5017, III/5021, III/5022, III/5023, III/5024, III/5025, III/5026, III/5027, III/5028, III/5029, III/50210, III/50212, III/50215, III/51017, III/5035, III/5036, III/5037, III/50310, III/50314, III/50315, III/50317, III/50321, III/50322, III/5041, III/5042, III/5046, III/5722, III/5724, III/5726 a III/57214
- železníc (trate č. 100, 110, 112, 113, 120, 121, 122, 130, 131, 132),
- letísk, heliportov a leteckých pozemných zabezpečovacích zariadení (podľa rozhodnutia o vyhlásení)
- zariadení elektrizačnej sústavy (vedenia ZNV 400 kV, VVN 110 kV),
- plynárenských zariadení (vedenia tranzitného plynovodu, vedenia VVTL a VTL plynovodu, vedenia priamych plynovodov, sond a iných technologických objektov plynárenských zariadení zásobníkov a ťažobnej siete),
- potrubí na prepravu pohonných látok alebo na prepravu ropy,
- ochranné pásma vodných tokov, zdrojov pitnej vody, čistiarne odpadových vôd,
- chránené ložiskové územia, chránené územia pre osobitný zásah do zemskej kôry a chránené územia prírody.

Ochranné pásma cestných stavieb

Ochranné pásma cestných stavieb určuje § 11 zákona 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov a vyhláška 35/1984 Zb. v znení neskorších predpisov nasledovne:

Ochranné pásma ciest uvádza § 11 zákona 135/1961 Zb.

(1) Na ochranu diaľnic, ciest a miestnych komunikácií a premávky na nich mimo súvisle zastavaného územia slúžia cestné ochranné pásma. Pre jednotlivé druhy a kategórie týchto komunikácií určí šírku ochranných pásem vykonávací predpis, a to pri diaľniciach a cestách vyšších tried v rozsahu 50 až 100 metrov od osi príslušného jazdného pásu, pri cestách nižších tried a miestnych komunikáciách 15 až 25 metrov od osi vozovky, nad a pod pozemnou komunikáciou. Cestné ochranné pásmo pre novobudované alebo rekonštruované diaľnice, cesty a miestne komunikácie vzniká dňom nadobudnutia právoplatnosti územného rozhodnutia.

Vyhláška 35/1984 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v § 15 uvádza:

(3) Hranicu cestných ochranných pásiem určujú zvislé plochy vedené po oboch stranách komunikácie vo vzdialenosti

- 100 metrov od osi vozovky príslušného jazdného pásu diaľnice a cesty budovanej ako rýchlostná cesta,
- 50 metrov od osi vozovky cesty I. triedy,
- 25 metrov od osi vozovky cesty II. triedy a miestnej komunikácie, ak sa buduje ako rýchlostná cesta.

Ochranné pásma železnice určuje Zákon č. 513/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov. V § 5 ods. 3 písm. a) sa uvádza:

(3) Ak stavebné povolenie neurčuje inak, hranica ochranného pásma dráhy je

a) pre železničnú dráhu 60 metrov od osi krajnej koľaje, najmenej však 30 metrov od vonkajšej hranice obvodu dráhy,

podľa §3 ods. 3 písm. a) s pri obvode dráhy uvádza:

(3) Obvod dráhy je vymedzený zvislými plochami vedenými na pozemok. Ak z rozhodnutia podľa odseku 2 nevyplýva inak, obvod dráhy je tri metre

a) od vonkajšieho okraja telesa železničnej dráhy a stavieb, konštrukcií a pevných zariadení, ktoré sú jej súčasťou, ak ide o železničnú dráhu,

Ochranné pásma letísk

Na území Bratislavského regiónu sa nachádzajú nasledovné letiská, heliporty a letecké pozemné zabezpečovacie zariadenia:

Okresy hlavného mesta Bratislava (I. – V.) :

Letisko M.R. Štefánika, Bratislava

- letisko verejné, medzinárodné (spevnená plocha), ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-66/81 zo dňa 03.07.1981,
- ornitologické ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-65/87 zo dňa 29.05.1987.

Heliport pre leteckú záchrannú službu Nemocnice svätého Michala Bratislava, a.s.

- ochranné pásma sú určené rozhodnutím Leteckého úradu SR zn. 311-871/2002-OP zo dňa 10.06.2002.

Heliport pre leteckú záchrannú službu pri Dérerovej nemocnici s poliklinikou Bratislava –Kramáre

- ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-66/92/ILPZ zo dňa 20.02.1992.

Heliport Národnej banky Slovenska

- nemá určené ochranné pásma, pre zachovanie činnosti heliportu je nutné rešpektovať obmedzenia vyplývajúce z predpisu L14 Letiská (II. zväzok - Heliporty).

Heliport Kempinski – Hotel Kempinski, River Park

- nemá určené ochranné pásma, pre zachovanie činnosti heliportu je nutné rešpektovať obmedzenia vyplývajúce z predpisu L14 Letiská (II.zväzok - Heliporty).

Letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenie – radar pre koncovú riadenú oblasť Letiska M.R. Štefánika, Bratislava TAR LZIB (sektor A)

- ochranné pásma sú určené rozhodnutím 1908/313-638-OP/2007.

Letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenie - kurzový presný približovací rádiomaják ILS LLZ id OB VPD 13

- ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-66/81 zo dňa 03.07.1981.

Letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenie - kurzový presný približovací rádiomaják ILS LLZ id OKR VPD 22

- ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-66/81 zo dňa 03.07.1981.

Ochranné pásma ostatných leteckých pozemných zabezpečovacích zariadení nie sú uvádzané, nakoľko poloha zariadení a rozsah ochranných pásiem je pokrytý ochranným pásmom so zákazom stavieb Letiska M.R. Štefánika, Bratislava.

Okres Senec:

Kráľová pri Senci

- letisko neverejné, vnútroštátne (trávnatá plocha), nemá vyhlásené ochranné pásma, pre zachovanie činnosti letiska je nutné rešpektovať obmedzenia vyplývajúce z predpisu L14 Letiská (I. zväzok), ktorý vydalo Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky dňa 24.10.2006.

Most pri Bratislave - letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenie - nesmerový maják NDB – L id D 1. km

- ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-66/92/ILPZ zo dňa 20.02.1992.

Ivanka pri Dunaji, k.ú. Farná - letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenie - nesmerový maják NDB – L id B 1. km

- ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-66/92/ILPZ zo dňa 20.02.1992

Miloslavov - letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenie - nesmerový maják NDB id OB 7. km

- ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-66/92/ILPZ zo dňa 20.02.1992.

Chorvátsky Grob - letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenie - nesmerový maják NDB id OKR 7. km

- ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-33/95/O-7 zo dňa 03.02.1995.

Okres Pezinok:

Svätý Jur - letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenie - Rádiolokátor MSS Veľký Javorník

- ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-66/92/ILPZ zo dňa 20.02.1992.

Dubová - letisko neverejné, vnútroštátne (trávnatá plocha)

- nemá vyhlásené ochranné pásma, pre zachovanie činnosti letiska je nutné rešpektovať obmedzenia vyplývajúce z predpisu L14 Letiská (I. zväzok), ktorý vydalo Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky dňa 24.10.2006.

Okres Malacky:

Do katastrálneho územia okresu Malacky zasahujú ochranné pásma Letiska Senica, ktoré sa nachádza v susediacom Trnavskom regióne - ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 354/73 zo dňa 02.05.1973.

V okrese Malacky je umiestnené vojenské letisko Malacky (Kuchyňa), ktorého ochranné pásma a ochranné pásma pozemných leteckých zariadení sú určené Úradom vojenského letectva Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Vojenské letisko Malacky (Kuchyňa)

Ochranné pásma užšieho okolia letiska je členené na:

- ochranné pásma so zákazom stavieb,
- ochranné pásma s výškovým obmedzením,
- ochranné pásmo proti nebezpečným a klamlivým svetlám
- ochranné pásmo s obmedzením stavieb vzdušných vedení VN a VVN.
- Ochranné pásma so zákazom stavieb vymedzujú obvod záujmového územia letiska s uvážením jeho výstavby alebo dostavby a sú tvorené:
  - ochranným pásmom prevádzkových plôch,
  - ochranným pásmom záujmového územia letiska.
- Ochranné pásmo prevádzkových plôch je stanovené v tvare obdĺžnika s pozdĺžnou osou totožnou s osou vzletovej a pristávacej dráhy o celkovej šírke 600m a dĺžke presahujúcej oba konce VPD a predpolí o 400 m. Celkový rozmer OP prevádzkových plôch letiska je 3850 x 600 m. V tomto pásme je zakázané:
  - trvalo alebo dočasne zriaďovať akékoľvek stavby (budovy, ploty, komíny, stožiare, nadzemné vedenia VN a VVN a pod.),
  - zvyšovať alebo znižovať terén tak, aby sa tým nenarušila plynulosť terénu,
  - vysádzať stromy, kry alebo iné výškové porasty,
  - trvalo alebo dočasne umiestňovať vozidlá, hospodárske alebo stavebné stroje a iné zariadenia.
- Ochranné pásmo záujmového územia letiska je stanovené ako plocha, výhľadovo využiteľná pre výstavbu letiskových objektov a zariadení.

Poznámka: Účelom takto stanovenej plochy, je vytvoriť stavebnú uzáveru pre možné predĺženie VPD, ktorá bude výhľadovo slúžiť pre lietadlá vyššej kategórie. Všetky uvažované stavby musia byť prerokované s Úradom vojenského letectva Ministerstva obrany Slovenskej republiky, z dôvodu posúdenia vplyvu na ďalší rozvoj letiska.

- Ochranné pásma s výškovým obmedzením sa stanovujú s cieľom definovať roviny a plochy v priestore ktorých objekty nesmú tieto presahovať a sú tvorené:
  - ochrannými pásmami vzletových a približovacích priestorov,
  - ochrannými pásmami vodorovnej roviny,
  - ochrannými pásmami kužeľovej plochy,
  - ochrannými pásmami prechodových plôch.
- Ochranné pásma vzletových a približovacích priestorov

Roviny ochranných pásiem vzletových a približovacích priestorov majú tvar rovnoramenného lichobežníka s kratšou základňou totožnou s kratšou stranou ochranného pásma prevádzkovej plochy, s ramenami roztvárajúcimi sa 15 % na každú stranu od smeru osi VPD do vzdialenosti 15 km meranej v smere tejto osi. Roviny OP vzletového priestoru a približovacieho priestoru stúpajú od kratšej základne so sklonom 170 (1,43%, 0,8°). Východzou výškou je výška najvyššieho bodu predĺženej osi VPD medzi koncom VPD a koncom VPP alebo predpolia.

- Ochranné pásmo vodorovnej roviny

Je horizontálna plocha vymedzená kruhovými oblúkmi so stredmi nad priesečníkmi osi VPD s kratšími stranami ochranných pásiem prevádzkových plôch letiska o polomeroch 4000 m a ich spoločnými dotyčnicami a ma výšku nad priemernou nadmorskou výškou pohybovej plochy letiska 40 m. (205+ 40 = 245m n. m.)

- Ochranné pásmo kužeľovej plochy

Vnútorý okraj ochr. pásma kužeľovej plochy je totožný s vonkajším okrajom ochr. pásma vodorovnej roviny a stúpa od jeho okraja so sklonom 1:25 (4%) až do dosiahnutia výšky 100 m nad vodorovnou rovinou(245+100=345 m n. m.)

- Ochranné pásma prechodových plôch

Plochy stúpajú od okrajov ochranných pásiem prevádzkových plôch letiska a od okrajov ochranných pásiem vzletových a približovacích priestorov až do výšky vodorovnej roviny so sklonom 1 : 8 (12,5%).

- Ochranné pásma proti nebezpečným a klamlivým svetlám sú vymedzené obdĺžnikom s pozdĺžnou osou totožnou s osou VPD o celkovej šírke 1500 m (celkový rozmer je 10.850 x 1.500m) a dĺžke presahujúcej za kratšie strany ochranných pásiem prevádzkových plôch letiska:
  - pre VPD 20 - 4500m (prístrojová VPD),
  - pre VPD 02 - 2500m (nepriestrojová VPD).

V týchto ochranných pásmach nesmú byť umiestnené nebezpečné a klamlivé svetlá.

Poznámka: Povrchová úprava objektov a zariadení musí byť riešená materiálmi s nereflexnou úpravou, externé osvetlenie objektov, spevnených plôch a komunikácií, reklamných zariadení a pod. musí byť riešené svietidlami, ktorých svetelný lúč je nasmerovaný priamo na osvetľovanú plochu a nesmie spôsobiť osvetlenie posádky lietadiel.

- Ochranné pásma s obmedzením stavieb vzdušných vedení VN a WN

Sú stanovené v tvare obdĺžnika s pozdĺžnou osou totožnou s osou VPD o šírke 2000 m a o dĺžke presahujúcej za kratšie strany ochranných pásiem prevádzkových plôch letiska o 4500m. Celkový rozmer OP je 12 850 x 2 000m.

- Ochranné pásmo širšieho okolia letiska.

Pre letisko nie je požadované.

Ochranné pásma leteckých pozemných zariadení

Obmedzenia platia v plnom rozsahu pre zaistenie činnosti inštalovaných leteckých pozemných zariadení a tiež platia ako obmedzenia k zabráneniu vzniku nových pevných prekážok.

- Ochranné pásmo presného približovacieho rádiolokátora PAR (Zemepisné súradnice 017° 07' 07,3991", 48° 23' 58,1090" Nadmorská výška: 255,55 m n. m.) pozostáva z troch sektorov:
  - Sektor A má tvar obdĺžnika, v závislosti od typu rádiolokátora so stredom vo vzťažnom bode rádiolokátora (vzťažný bod sa nachádza v prostriedku medzi obidvoma anténymi stĺpmi). Obdĺžnik má rozmer 200 x 60m. V tomto sektore je úplný zákaz stavieb, pohybu lietadiel, vozidiel, osôb, zvierat a pod.
  - Sektor B nadväzuje na sektor A a má tvar trojuholníka s vrcholom vo vzťažnom bode radaru. Sektor B končí na úrovni prahu VPD. V tomto sektore je úplný zákaz stavieb,
  - Sektor C - nadväzuje na sektor B v jeho predĺžení až do vzdialenosti 2000 m od prahu VPD. V tomto sektore je výstavba stavieb s oceľovou konštrukciou povolená len na základe kladného technického a prevádzkového posúdenia Úradom vojenského letectva Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Vo všetkých troch sektoroch je úplný zákaz stavieb nadzemných slaboprúdových a silnoprúdových vedení.

Poznámka: Ochranné pásmo PAR je súmerné k vzťažnému bodu rádiolokátora .

- Ochranné pásmo okrskového priehľadového rádiolokátora RL-4AM SRE pozostáva z troch sektorov:
  - Sektor A je vymedzený kružnicou so stredom v stanovišti radaru, ktoré ohraničuje vodorovnú plochu, dotýkajúcu sa spodnej hrany anténneho zrkadla. Polomer kružnice je 100m,

- Sektor B je tvorený zrezaným kuželom, ktorý nadväzuje na okraj sektoru A rozširujúcim sa smerom nahor pod uhlom $0,3^\circ$ nad rovinou vymedzenou sektorom A až do vzdialenosti 5000 m od stanoviska antény rádiolokátora,
- Sektor C je tvorený zrezaným kuželom, ktorý nadväzuje na okraj sektoru B rozširujúcim sa smerom nahor pod uhlom $0,5^\circ$ nad vodorovnou rovinou. Vzdialenostne nie je sektor C obmedzený.

V ochrannom sektore rádiolokátora sa môžu ojedinelé vyskytovať bodové prekážky napr. stĺpy, stožiare, komíny atď. a to len mimo sektor zvýšeného záujmu o radarovú informáciu.

Pod ochranným pásmom nesmú byť súvislé kovové prekážky do vzdialenosti 3000 m, ktoré sú svojou plochou kolmé k stanovisku radaru, ak čelná plocha presahuje rozmer 100 x 20 m, a to len vtedy, ak ide o objekt prevádzkovo dôležitý.

Závislosť snímania výšky cieľa „h“ (výška v metroch od povrchu zeme) na vzdialenosti D (v metroch) od PRL (tabuľka 1, 2).

- Ochranné pásma nesmerových majákov NDB R, RP (ďalej len „NDB“) pozostávajú z troch sektorov a sú definované jednotlivými polomerami kružníc:
  - Sektor A má tvar kruhu o polomere $R_1 = 25$ m so stredom v anténnom systéme NDB, ktorý tvorí základný bod ochranného pásma. V tomto sektore platí zákaz stavieb.
  - Sektor B má tvar medzikružia o polomeroch $R_1 = 25$ m a $R_2 = 100$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma.

V tomto sektore sú povolené len stavby, ktoré neobsahujú oceľové konštrukcie, plechové krytiny, kovové oplotenie atď. Objekty nesmú prekročiť kužeľovú plochu s vrcholom na konci sektoru A, stúpajúcu smerom od zariadenia v pomere 1 :15 (6,6%) $3,8^\circ$.

- Sektor C má tvar medzikružia o polomeroch $R_2 = 100$ m a $R_3 = 250$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma.

V tomto sektore nie sú prípustné veľké priemyselné stavby rozvodne a pod.

Objekty nesmú prekročiť kužeľovú plochu s vrcholom na konci sektoru A stúpajúcu smerom od zariadenia v pomere 1 :15 (6,6%) $3,8^\circ$.

Maximálna prípustná vzdialenosť od základného bodu ochranného pásma:

nadzemné spojovacie vedenia a vedenia NN	100 m
vedenia VN do 22 kV	150 m
vedenia VN do 150 kV	200 m
vedenia VN do 220 kV	300 m
elektrifikované železnice	200 m

- Ochranné pásma rádiového návestidla MKR Ochranné pásmo rádiového návestidla MKR (nachádzajúceho sa na stanovišti NDB) má tvar kruhu s polomerom $R_1 = 15$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma.

V tomto sektore nesmú byť umiestnené objekty alebo kovové predmety ktoré by zasahovali do kužeľovej plochy so stredom v základnom bode ochranného pásma so sklonom 1:3 (33%) $18,4^\circ$. Všetky vedenia telekomunikačných zariadení a silnoprúdové vedenia VN a VVN, železničné jednosmerné a striedavé elektrifikované trakcie musia byť vzdialené najmenej 30 m od základného bodu ochranného pásma.

- Stanovište vojenského leteckého pozemného zariadenia Mierovo, nadmorská výška: 132,3 4m.

- Ochranné pásma pozemného zariadenia Mierovo:
  - Sektor B - kužel vychádzajúci zo sektoru A smerom hore pod uhlom $0,3^\circ$ nad rovinu vymedzenou sektorom A až do vzdialenosti 5000 m od stanovišťa vojenského leteckého pozemného zariadenia - v uvedenom sektore B sa nesmú nachádzať stavby, ktoré by prevyšovali stanovené výšky ochranných pásiem. Môžu sa tam nachádzať len ojedinelé bodové prekážky napr. stĺpy, stojany, komíny. V dôležitých prevádzkových sektoroch do vzdialenosti 3000 m od rádiolokátora nesmú byť súvislé kovové prekážky pokiaľ ich čelná stena presahuje rozmer 100 x 20 m.
  - Sektor C - kužel vychádzajúci z ohraničeného sektoru B vo vzdialenosti 5000 m od vojenského leteckého pozemného zariadenia smerom hore pod uhlom $0,5^\circ$ - v uvedenom sektore C sa nesmú nachádzať stavby, ktoré by prevyšovali stanovené výšky ochranných pásiem. Môžu sa tam nachádzať len ojedinelé bodové prekážky napr. stĺpy, stojany, komíny.
- Rádiové návestidlo MKR nachádzajúceho sa na stanovišti NDB

Ochranné pásmo rádiového návestidla MKR má tvar kruhu s polomerom $R_i = 15$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma. V tomto sektore nesmú byť umiestnené objekty alebo kovové predmety ktoré by zasahovali do kužeľovej plochy so stredom v základnom bode ochranného pásma so sklonom 1:3 (33%) $18,4^\circ$. Všetky vedenia telekomunikačných zariadení a silnoprúdové vedenia VN a VVN, železničné jednosmerné a striedavé elektrifikované trakcie musia byť vzdialené najmenej 30 m od základného bodu ochranného pásma.

Na územie Bratislavského regiónu zasahuje aj ochranné pásmo leteckého pozemného zabezpečovacieho zariadenia – všesmerového rádiového majáka VOR/DME Janovce, ktoré sa nachádza v Trnavskom regióne v k.ú. Veľké Úľany, okres Galanta.

Ochranné pásma zasahujú aj mimo katastrálne územia obcí, v ktorých sa samotné letisko, heliport, resp. letecké pozemné zabezpečovacie zariadenie nachádza.

Rozmery ochranných pásiem sa pri jednotlivých letiskách odlišujú. Presné rozmery sú uvedené v rozhodnutiach o stanovení ochranných pásiem jednotlivých letísk a heliportu.

Z ochranných pásiem Letiska M.R. Štefánika Bratislava a Senica vyplývajú pre územie Bratislavského regiónu nasledovné obmedzenia:

Výškové obmedzenie stavieb, zariadení nestavebnej povahy, použitia stavebných a iných mechanizmov, porastov a pod., je stanovené:

- ochranným pásmom vzletových a približovacích priestorov,
- ochranným pásmom prechodových plôch,
- ochranným pásmom vodorovnej roviny,
- ochranným pásmom kužeľovej plochy.

Ďalšie obmedzenia sú stanovené:

- ochranným pásmom záujmového územia letiska – všetky uvažované stavby musia byť prerokované s Leteckým úradom SR, z dôvodu posúdenia vplyvu na rozvoj letiska,
- ochranným pásmom prevádzkových plôch letiska, resp. ochranným pásmom so zákazom stavieb (zákaz výstavby, zvyšovania alebo znižovania úrovne terénu, vysádzania stromov, krov alebo iných výškových porastov, zákaz trvalo alebo dočasne umiestňovať vozidlá, stroje alebo iné zariadenia),

- ochranným pásmom proti nebezpečným a klamlivým svetlám (povrchová úprava objektov a zariadení musí byť riešená materiálmi a farbami s nereflexnou úpravou; externé osvetlenie areálov, objektov, spevnených plôch a komunikácií, reklamných zariadení a pod., musí byť riešené svetidlami, ktorých svetelný lúč je nasmerovaný priamo na osvetľovanú plochu a nemôže spôsobiť oslepenie posádky lietadiel a riadiacich pracovníkov na veži; zakázané je použitie zariadení na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia a použitie silných svetelných zdrojov),
- ochranným pásmom s obmedzením stavieb vzdušných vedení VN a VVN (vedenie musí byť riešené podzemným káblom),
- vnútorným ornitologickým ochranným pásmom (vylúčenie vykonávania činností a zriaďovania stavieb a prevádzok, ktoré by mohli zvýšiť výskyt vtáctva v okolí letiska; zákaz zriaďovať skládky, stohy, siláže; režim obrábania pôdy musia užívatelia pozemkov dohodnúť s prevádzkovateľom letiska),
- vonkajším ornitologickým ochranným pásmom (vylúčenie vykonávania činností a zriaďovania stavieb a prevádzok, ktoré by mohli zvýšiť výskyt vtáctva v okolí letiska; obmedzenie zriaďovania poľnohospodárskych stavieb, napr. hydínarň, kravínov, bažantníc, stredísk zberu a spracovania hmotného odpadu, vodných plôch a ďalších stavieb s možnosťou vzniku nadmerného výskytu vtáctva).
- ochranným pásmom proti laserovému žiareniu (zákaz zriaďovať, prevádzkovať a používať laserové zariadenia, ktorých úroveň vyžarovania by prevyšovala hodnotu 50 nW/cm², pričom žiarenie nesmie zapríčiniť vizuálne rušenie letovej posádky lietadla),
- ochranným pásmom jednotlivých sektorov leteckého pozemného zariadenia, kde sa vylučuje napr. použitie niektorých druhov materiálov, vedenia vonkajších vedení rôznych druhov a pod.

Z prekážkových rovín **Letiska Kráľová pri Senci a Letiska Dubová**, stanovených podľa predpisu L14 Letiská (I. zväzok), ktorý vydalo Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky dňa 24.10.2006, vyplývajú nasledovné obmedzenia:

Výškové obmedzenie stavieb, zariadení nestavebnej povahy, použitia stavebných a iných mechanizmov, porastov a pod., je stanovené:

- približovacími rovinami ,
- rovinami stúpania po vzlete,
- prechodovými plochami,
- vodorovnou rovinou,
- kužeľovou plochou.

Z ochranných pásiem **heliportov NsP L. Déra Bratislava – Kramáre, Nemocnica MO SR, a NBS a Hotel Kempinsky River Park Bratislava**, resp. prekážkových rovín stanovených podľa z predpisu L14 Letiská (II. zväzok - Heliporty), ktorý vydalo Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky dňa 16.12.2004, vyplývajú nasledovné obmedzenia:

Výškové obmedzenie stavieb, zariadení nestavebnej povahy, použitia stavebných a iných mechanizmov, porastov a pod., je stanovené:

- približovacími rovinami ,
- rovinami stúpania po vzlete,
- prechodovými plochami.

Z ochranných pásiem leteckých pozemných zabezpečovacích zariadení vyplývajú nasledovné obmedzenia:

Radar pre koncovú riadenú oblasť Letiska M.R. Štefánika, Bratislava TAR LZIB (sektor A) – ochr. pásmo má tri sektory, v súčasnosti sa však vyhlasuje len sektor A:

Sektor A: je vymedzený ochranným pásmom so zákazom stavieb TAR a ochrannými pásmami s výškovým obmedzením Letiska M.R. Štefánika Bratislava (OP vzletových a približovacích priestorov, prechodových plôch, vodorovnej roviny v celom rozsahu a kužeľovej plochy do výšky 192,00 m n.m.).

Ochranné pásmo so zákazom stavieb TAR má tvar trojuholníka, ktorého jeden vrchol (pravý uhol) je definovaný priesečníkom pozdĺžnych strán OP vzletových a pristávacích dráh RWY 04/22 a RWY 13/31 priľahlých k stanovisku TAR a ostatné dva vrcholy sú definované priesečníkmi spojnice zo vzťažného bodu TAR s najbližšími okrajmi prahu RWY 22 a prahu RWY 31 s príslušnými pozdĺžnymi stranami OP vzletových a pristávacích dráh (RWY 04/22 resp. RWY 13/31). OP so zákazom stavieb TAR je vymedzené od povrchu zeme do výšky vzťažného bodu TAR (151,00 m n.m.)

V priestore vymedzenom OP so zákazom stavieb TAR je zákaz výstavby všetkých stavieb s výnimkou objektov určených pre leteckú navigáciu a zaistenie leteckej prevádzky. Ich umiestnenie podlieha schváleniu prevádzkovateľom TAR. Schváleniu prevádzkovateľom TAR podlieha tiež výsadba porastov, vrátane udržiavania výšky existujúcej zelene tak, aby nebola narušená priama viditeľnosť prahov RWY zo vzťažného bodu TAR.

V priestore vymedzenom OP s výškovým obmedzením môžu byť umiestnené ojedinelé prekážky s horizontálnym prierezom zanedbateľných rozmerov ako žeriavy, stĺpy, stojany, komíny, budovy atď., a to mimo sektor zvýšeného záujmu o radarovú informáciu. Umiestnenie každého takéhoto objektu podlieha súhlasu prevádzkovateľa TAR. Na umiestnenie a realizáciu stavieb a zariadení nestavebnej povahy je možné požiadať Letecký úrad SR o udelenie výnimky a to len po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa TAR.

V priestore pod uvedenými rovinami nesmú byť súvislé kovové prekážky do vzdialenosti 3000 m svojou plochou kolmé ku stanovištu radaru, ak ich čelná plocha presahuje rozmer 100 m x 20 m a vtedy, ak ide o priestor dôležitý z hľadiska prevádzky.

Rádiolokátor MSS Veľký Javorník – ochranné pásmo pozostáva z troch sektorov:

Sektor A: má tvar kružnice so stredom v stanovišti radaru o polomere $r_1 = 100\text{m}$. Prekážky v tomto sektore nesmú prevyšovať vodorovnú rovinu prechádzajúcu 5 m pod spodným okrajom anténneho zrkadla. Nadmorská výška vodorovnej plochy je 610,00 m n.m. B.p.v.

Sektor B: je tvorený zrezaným kužeľom, ktorý nadväzuje na okraj sektoru A rozširujúcim sa smerom hore pod uhlom $0,3^\circ$ nad rovinu vymedzenú sektorom A až do vzdialenosti 5 000 m od stanoviska antény rádiolokátora. Nadmorská výška vodorovnej plochy je 634,80 m n.m. B.p.v.

Sektor C: je tvorený zrezaným kužeľom, ktorý nadväzuje na okraj sektoru B a rozširuje sa smerom hore pod uhlom $0,5^\circ$ nad vodorovnú rovinu. Vzdialenostne nie je sektor C obmedzený.

V ohraničenom priestore sa môžu ojedinele vyskytovať bodové prekážky (napríklad stĺpy, stožiare, komíny a podobne), a to len mimo sektor zvýšeného záujmu o radarové informácie. Pod ochranným pásmom nesmú byť súvislé kovové prekážky do vzdialenosti 3 000 m, ktoré sú svojou plochou kolmé k stanovisku radaru, ak čelná plocha presahuje rozmer 100 x 20 m a to len vtedy, ak ide o priestor prevádzkovo dôležitý.

Všesmerový rádiový maják VOR/DME JAN - ochranné pásma pozostávajú zo štyroch sektorov a sú definované jednotlivými polomerami:

Sektor A: Má tvar kruhu o polomere $r_1 = 30$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma. V tomto sektore platí úplný zákaz stavieb s výnimkou objektu samotného zariadenia a nekovových plotov. Výška základného bodu je 120,58 m n.m..

Sektor B: Má tvar medzikružia o polomeroch $r_1 = 30$ m a $r_2 = 60$ m so stredmi v základnom bode ochranného pásma. V tomto sektore nie sú prípustné drôtené ploty o výške viac ako 1,8 m, skupiny stromov alebo les nad horným okrajom protiváhy, budovy, najmä s obsahom kovu nad horným okrajom protiváhy, priechody alebo prejazdy a nadzemné vedenia VN a VVN.

Sektor C: Má tvar medzikružia o polomeroch $r_2 = 60$ m a $r_3 = 200$ m so stredmi v základnom bode ochranného pásma. V tomto sektore nie sú prípustné nadzemné vedenia NN a VVN, cesty a komunikácie s väčšou hustotou prevádzky, rozsiahla zástavba objektov nad rovinou protiváhy.

Sektor D: Má tvar medzikružia o polomeroch $r_3 = 200$ m a $r_4 = 600$ m so stredmi v základnom bode ochranného pásma. V tomto sektore nie sú prípustné nadzemné vedenia NN a VVN nad rovinou protiváhy, budovy s väčším obsahom kovu, ktoré presahujú uhol 10° vo vodorovnej rovine.

V sektore nad 600 m by prírodné alebo umelé prekážky nemali prekročiť vertikálny uhol 2° nad horizontálnu rovinu. Základným bodom ochranného pásma je priesečník osi anténneho systému (stredná anténa) s horizontálnou rovinou protiváhy zariadenia.

Kurzový presný približovací rádiomaják ILS LLZ - ochranné pásmo sa skladá z dvoch sektorov A a B .

V OP sú zakázané všetky stavby, stromy, komunikácie, kovové oplotenia a nadzemné vedenia.

V prednom sektore rádiomajáka ILS LLZ za hranicami sektorov A a B v predĺžení až po prah RWY je povolená výška predmetov s odrazovou schopnosťou a objektov nasledovne:

- v sektore $\pm 35^\circ$ vzhľadom na os RWY maximálne do 3 % vzdialenosti od antény. Najmenšia prípustná vzdialenosť vonkajších vedení ľubovoľného druhu od zariadení v sektoroch A a B od predĺženej osi RWY je 800 m. Všetky druhy prác v sektoroch A a B je možné vykonávať len so súhlasom zložiek Letových prevádzkových služieb SR, š.p.

Nesmerový maják NDB, L - ochranné pásma pozostávajú z troch sektorov a sú definované jednotlivými polomerami:

Sektor A: má tvar kruhu o polomere $r_1 = 25$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma. V tomto sektore platí zákaz stavieb.

Sektor B: má tvar medzikružia o polomeroch $r_1 = 25$ m a $r_2 = 100$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma. V tomto sektore sú prípustné len stavby, ktoré neobsahujú oceľové konštrukcie, plechové krytiny, kovové oplotenie a podobne. Objekty nesmú prekročiť kužeľovú plochu s vrcholom na konci sektoru A stúpajúcu smerom od zariadenia v pomere 1 : 15.

Sektor C: má tvar medzikružia o polomeroch $r_2 = 100$ m a $r_3 = 250$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma. V tomto sektore nie sú prípustné veľké priemyslové stavby, rozvodne a podobne. Objekty nesmú prekročiť kužeľovú plochu s vrcholom na konci sektoru A stúpajúcu smerom od zariadenia v pomere 1 : 15.

Maximálne prípustné vzdialenosti od základného bodu ochranného pásma sú:

- nadzemné oznamovacie vedenia a vedenia NN 100 m
- vedenia VN do 22 kV 150 m,
- vedenia VN do 110 kV 200 m,
- elektrifikované železnice 200 m,
- vedenia VVN nad 220 kV 300 m.

V zmysle §30 zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon), je potrebný súhlas Leteckého úradu Slovenskej republiky na umiestnenie stavieb a zariadení nestavebnej povahy mimo ochranných pásiem, ktoré by svojimi vlastnosťami mohli ohroziť bezpečnosť leteckej prevádzky, ak ide o:

- stavby alebo zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30 ods. 1, písmeno a),
- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30 ods. 1, písmeno b),
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice (§ 30 ods. 1, písmeno c).

Terén v niektorých častiach katastrálnych území obcí presahuje výšky stanovené ochrannými pásmami, tzn. niektoré lokality už tvoria leteckú prekážku. Navyšovanie takejto terénnej prekážky o ďalšie objekty je neprípustné bez predchádzajúcej konzultácie s Leteckým úradom SR, resp. bez spracovania letecko-prevádzového posúdenia, ktoré preukáže, že navrhované objekty neohrozia bezpečnosť leteckej prevádzky.

Ochranné pásma zariadení elektrizačnej sústavy

Pre stavby a činnosti v ochrannom pásme elektroenergetických zariadení platia v zmysle zákona č.251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov určité ustanovenia, z ktorých vyberáme:

§43, ods. 1

Na ochranu zariadení elektrizačnej sústavy sa zriaďujú ochranné pásma. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti zariadenia sústavy, ktorý je určený na zabezpečenie spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

§43, ods. 2

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Vzdialenosť obidvoch rovín od krajných vodičov je pri napätí:

a) od 1 kV do 35 kV vrátane

1. pre vodiče bez izolácie 10 m , v súvislých lesných priesekoch 7 m,
2. pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2m,
3. pre závesné káblové vedenie 1 m,

b) od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m,

- c) od 110 kV do 220 kV vrátane 20 m,
- d) od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m,
- e) nad 400 kV 35 m.

§43, ods.3

Ochranné pásmo závesného káblového vedenia s napätím od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m od krajného vodiča na každú stranu

§43, ods. 4

V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je okrem prípadov odseku 14 zakázané:

- a) zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky,
- d) uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky,
- e) vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku,
- f) vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie

§43, ods.9

Ochranné pásmo elektrickej stanice

a) vonkajšieho vyhotovenia s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,

§43, ods. 11

V blízkosti ochranného pásma elektrických zariadení uvedených v odsekoch 2, 4, 7 až 9 je osoba, ktorá zriaďuje stavby, alebo vykonáva činnosť, ktorou sa môže priblížiť k elektrickým zariadeniam, povinná vopred oznámiť takúto činnosť prevádzkovateľovi prenosovej sústavy, prevádzkovateľovi distribučnej sústavy a vlastníkovi priameho vedenia a dodržiavať nimi určené podmienky.

§43, ods. 14

Zriaďovať stavby v ochrannom pásme elektroenergetického zariadenia možno iba po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa sústavy. Súhlas prevádzkovateľa sústavy na zriadenie stavby v ochrannom pásme elektroenergetického zariadenia je dokladom pre územné konanie a stavebné konanie.

§43, ods. 15

Stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal, alebo dal vykonať.

Ochranné a bezpečnostné pásma plynárenských zariadení

Ochranné a bezpečnostné pásma plynárenských zariadení určuje Zákon 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov uvádza v nasledovných paragrafoch:

§ 79

Ochranné pásmo

(1) Ochranné pásma sa zriaďujú na ochranu plynárenských zariadení a priamych plynovodov.

(2) Ochranné pásmo na účely tohto zákona je priestor v bezprostrednej blízkosti priameho plynovodu alebo plynárenského zariadenia vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia meraný kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia. Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia je

- a) 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm,
- b) 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm,
- c) 12 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 501 mm do 700 mm,
- d) 50 m pre plynovod s menovitou svetlosťou nad 700 mm,
- f) 8 m pre technologické objekty,
- g) 150 m pre sondy,
- h) 50 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedené v písmene a) až g).

§ 80

Bezpečnostné pásmo

(1) Bezpečnostné pásmo je určené na zabránenie porúch alebo havárií na plynárenských zariadeniach alebo na zmiernenie ich dopadov a na ochranu života, zdravia a majetku osôb.

(2) Bezpečnostným pásmom na účely tohto zákona sa rozumie priestor vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia meraný kolmo na os alebo na pôdorys. Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia je

- a) 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,
- b) 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm,
- c) 50 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou nad 350 mm,
- d) 50 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 150 mm,
- e) 100 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 300 mm,
- f) 150 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 500 mm,
- g) 300 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou nad 500 mm,
- h) 50 m pri regulačných staniciach, filtračných staniciach, armatúrnych uzloch,
- i) 250 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedené v písmene a) až h).

(3) Pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe, bezpečnostné pásma určí v súlade s technickými požiadavkami prevádzkovateľ distribučnej siete.

Požiadavky na umiestňovanie stavieb v ochrannom a bezpečnostnom pásme plynárenských zariadení určuje Technické pravidlo „Plyn“ číslo 906 01, Požiadavky na umiestňovanie stavieb v ochranných a bezpečnostných pásmach distribučných sietí, ktoré vypracoval Slovenský plynárenský a naftový zväz – Slovenská plynárenská agentúra, s.r.o., Bratislava, v roku 2008, ktoré možno zriaďovať iba po

predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa siete. Na činnosti, ktoré nesúvisia s dobývaním, osobitným zásahom do zemskej kôry v chránených územiach pre osobitný zásah do zemskej kôry, chránených ložiskových územiach a dobývacích priestoroch sa vzťahuje § 19 zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov.

Ochranné pásma sústavy tepelných zariadení

Na ochranu sústavy tepelných zariadení sa zriaďujú ochranné pásma podľa zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov nasledovne:

§ 36

Ochranné pásmo zariadení na výrobu alebo rozvod tepla po odovzdávaciu stanicu tepla ako aj ochranné pásmo rozvodu tepla za odovzdávacou stanicou je mimo zastavaného územia na jednu stranu 3 m a na druhú stranu 1 m, podľa určenia držiteľa povolenia na rozvod tepla. Ochranné pásmo odovzdávacej stanice je vymedzené vo vodorovnej vzdialenosti 3 m kolmo na oplotenú alebo obmurovanú hranicu objektu stanice.

Ochranné pásma produktovodov

Ochranné pásma určuje § 36 zákona č. 657/2004 o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov.

Ochranné pásma u produktovodov sú určené podľa druhu dopravovaného média a kategórie diaľkovodu v prislúchajúcich technických normách ako bezpečnostné vzdialenosti, merané od osi produktovodu na obe strany.

STN 650204 Diaľkovody horľavých kvapalín špecifikuje bezpečnostnú vzdialenosť v rozsahu:

- 100 – 300 m obojstranne od objektov skupiny A,B,C (v nich sú o i. sídelné útvary miest a obcí),
- 20 – 100 m obojstranne od objektov skupiny D a E (osamele stojace a nekategorizované objekty),

STN 650208 Diaľkovody horľavých skvapalnených uhlíkovodíkových plynov špecifikuje bezpečnostnú vzdialenosť v rozsahu:

- 200 m obojstranne pre objekty skupiny A (medzi ne patria aj sídelné útvary miest a obcí)
- 50 – 100 m obojstranne pre objekty skupiny B,C,D.

Ochranné pásma telekomunikácií

Na ochranu telekomunikačných vedení (káblových) sa podľa § 68 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách zriaďuje ochranné pásmo.

(2) Ochranné pásmo vedenia je široké 1,5 m od osi jeho trasy a prebieha po celej dĺžke jeho trasy. Hĺbka a výška ochranného pásma je 2 m od úrovne zeme, ak ide o podzemné vedenie a v okruhu 2 m, ak ide o nadzemné vedenie.

Na ochranu proti rušeniu prevádzky rádiokomunikačných zariadení sa určujú kruhové a smerové ochranné pásma. Rozsah týchto pásiem sa stanovuje individuálne výpočtom a potvrdzuje v územnom konaní. Kruhové ochranné pásmo môže byť vymedzené kružnicou s polomerom až 500 m.

Ochranné pásma vodohospodárskych vedení a zariadení

Na ochranu verejných vodovodov a verejných kanalizácií pred poškodením sa vymedzuje podľa § 19 zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov pásma ochrany :

- 1,5 m na obidve strany od vonkajšieho obrysu potrubia pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii do priemeru 500 mm,
- 2,5 m pri priemere nad 500 mm.

Ochranné pásma vodných stavieb a vodárenských zdrojov

Na ochranu vodných stavieb podľa zákona č.364/2004 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon) môže podľa §51, ods.2 orgán štátnej vodnej správy určiť pásma ochrany vodnej stavby (ak nejde o verejný vodovod alebo kanalizáciu). Ochrana vodných tokov a zariadení na nich je zabezpečená režimom v tzv. pobrežných pozemkoch.

Podľa § 45, ods.2 vodného zákona sú pobrežnými pozemkami:

- pozemky do 10 m od brehovej čiary pri vodohospodársky významnom vodnom toku,
- do 5 m od brehovej čiary pri drobných tokoch,
- pri ochrannej hrádzi do 10 m od vzdušnej päty hrádze.

Ochranné pásma vodárenských zdrojov určuje § 32 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách. Ochranné pásma sú súčasne pásmami hygienickej ochrany podľa osobitných predpisov a slúžia na ochranu výdatnosti, kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vodárenských zdrojov.

Podľa § 32 odstavca 2 sa ochranné pásma vodárenských zdrojov členia na ochranné pásma I. stupňa, ktoré slúži na jeho ochranu v bezprostrednej blízkosti miesta odberu vôd alebo záchytného zariadenia, a na ochranné pásma II. stupňa, ktoré slúži na ochranu vodárenského zdroja pred ohrozením zo vzdialenejších miest. Na zvýšenie ochrany vodárenského zdroja môže orgán štátnej vodnej správy určiť aj ochranné pásma III. stupňa. Podmienky ochrany v jednotlivých stupňoch pásma ochrany sú stanovené vodoprávnym rozhodnutím orgánu štátnej vodnej správy samostatne pre každý vodárenský zdroj vzhľadom na jeho špecifickosť.

Chránené ložiskové územia a dobývacie priestory

Podľa údajov zo Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra v Bratislave (2011) sa v riešenom území nachádzajú ťažobné priestory v týchto kategóriách: 40 chránených ložiskových území, 51 dobývacích priestorov, 32 ložísk nevyhradených nerastov.

Ochranu a racionálne využívanie nerastného bohatstva upravuje zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov.

V jednotlivých územnoplánovacích dokumentáciách obcí je potrebné zabrániť k približovaniu sa obytných zón k hraniciam chránených ložiskových území a zároveň dbať na ich prístupnosť, ako i k hraniciam chránených území a bezpečnostným pásmam plynárenských zariadení.

Chránené územia prírody

Veľkoplošné chránené územia

Do riešeného územia zasahujú 3 veľkoplošné chránené územia - Chránená krajinná oblasť Dunajské luhy, Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty a Chránená krajinná oblasť Záhorie.

Maloplošné chránené územia

V riešenom území sa nachádza 65 maloplošných chránených území - 23 chránených areálov, 1 národná prírodná pamiatka, 7 prírodných pamiatok, 9 národných prírodných rezervácií, 24 prírodných rezervácií a 1 chránený krajinný prvok.

Lokality NATURA 2000

Sústavu NATURA 2000 tvoria dva typy území:

- chránené vtáčie územia (CHVÚ) - vyhlasované v súlade so smernicou Rady č. 79/409/EHS z 2. apríla 1979 o ochrane voľne žijúcich vtákov (známej tiež ako smernica o vtákoch – Birds directive),
- územia európskeho významu (ÚEV) - územia vyhlasované v súlade so smernicou Rady č. 92/43/EHS z 22. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov, voľne žijúcich živočíchov a rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch – Habitats directive).

Chránené vtáčie územia

V riešenom území sa nachádza 5 chránených vtáčích území, ktoré sú súčasťou európskej súvislej siete chránených území NATURA 2000. Dunajské luhy (SKCHVU007), Malé Karpaty (SKCHVU014), Sysľovské polia (SKCHVU029) a Úľanská mokraď (SKCHVU023) a Záhorské Pomoravie (SKCHVU016) sú vyhlásené za chránené vtáčie územia príslušnými vyhláškami MŽP SR v zmysle § 26, ods. 6 zákona č. 543/2002 Z. z.. Bližšie údaje o vymedzení hraníc CHVÚ, definovaní zakázaných činností, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany a ich časovej platnosti sú stanovené v platných vyhláškach, rovnako sú tieto údaje uvedené aj v navrhovanej vyhláške pre CHVÚ Záhorské Pomoravie.

Územia európskeho významu

V riešenom území sa nachádza 51 navrhovaných území európskeho významu, ktoré sú súčasťou európskej súvislej siete chránených území NATURA 2000, na ktoré sa vzťahuje územná ochrana podľa § 27 ods. 7 zákona č. 543/2002 Z.z.

Chránené územia podľa medzinárodných dohovorov V zmysle Dohovoru o mokradiach, majúcih medzinárodný význam, najmä ako biotopy vodného vtáctva (Ramsarský dohovor) sa v riešenom území nachádzajú 4 územia – Alúvium Rudavy, Dunajské luhy, Niva Moravy a Šúr.

Národne významné mokrade

V riešenom území sa nachádza 5 národne významných mokradí – Hrušovská nádrž, Jakubov – rybníky, Zdrž vodného diela Gabčíkovo, Koniarka – lužný les a Abrod.

Pri všetkých chránených územiach sa pri stavbách musí vychádzať z podmienky podľa §38 ods. 4 zákona č. 24/2006 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý znie:

(4) Ak sa na základe výsledku posudzovania vplyvov preukáže nepriaznivý vplyv navrhovanej činnosti na integritu územia sústavy chránených území z hľadiska cieľov jeho ochrany a ak neexistujú alternatívne riešenia bez nepriaznivého vplyvu alebo ak

takéto nie sú s menším nepriaznivým vplyvom, tak sa navrhovaná činnosť môže povoliť len z naliehavých dôvodov vyššieho verejného záujmu a za podmienky uloženia kompenzačných opatrení podľa osobitného predpisu (§ 28 ods. 5 až 7 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov) Ak sa na príslušnom území vyskytujú prioritné biotopy alebo prioritné druhy, navrhovanú činnosť možno povoliť len z takých naliehavých dôvodov vyššieho verejného záujmu, ktoré sa týkajú verejného zdravia, verejnej bezpečnosti alebo priaznivých dôsledkov zásadného významu na životné prostredie, alebo ak podľa stanoviska Európskej komisie súvisí s inými naliehavými dôvodmi vyššieho verejného záujmu.

Takéto vplyvy sa dajú predpokladať pri budovaní hlavných dopravných stavieb ako sú:

- R1 Most pri Bratislave – Vlčkovce: križuje tok Čierna voda, prechádza okrajom CHVO Žitný ostrov
- D4 I. úsek Jarovce – Ivanka sever: zásah do Ramsarskej lokality Dunajské luhy, zásah do CHKO Dunajské luhy, zásah do CHVÚ Dunajské luhy, zásah do SKUEV 064 Bratislavské luhy
- Okrem vplyvov na chránené územia či lokality NATURA 2000 sa trasy dopravných stavieb dostávajú do kolízií s prvkami územného systému ekologickej stability na regionálnej a lokálnej úrovni, kde najkritickejšími úsekmi sú miesta preklenutia Dunaja (Diaľnica D4 Jarovce – Ivanka sever) a rieky Morava (Diaľnica D4 Devínska Nová Ves – št. hranica SR/RR).

Ochrana drevín

Za chránené stromy sa v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny môžu vyhlásiť kultúrne, vedecky, ekologicky, krajnotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradií. Za chránené stromy možno vyhlásiť aj stromy rastúce na lesnej pôde.

V riešenom území sa nachádza 35 chránených stromov na 28 lokalitách, ktoré sú vedené v Katalógu chránených stromov Štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody a krajiny.

V riešenom území sa nachádzajú **3 jaskyne**, z toho v 2 v katastri obce Plavecký Mikuláš (Deravá skala, Tmavá skala) a 1 jaskyňa v Bratislave – Staré Mesto (Jaskyňa Hríb).

Ochrana prírodných zdrojov

V riešenom území Bratislavského kraja sú evidované chránené pôdy podľa zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Na vinice chápané ako druh pozemku, ako poľnohospodárska pôda (trvalé kultúry – vinice, chmeľnice, ovocné sady), sa vzťahuje vyššie uvedený zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Ochranné pásmo lesa je podľa § 10 zákona č.360/2007 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov vymedzené na pozemkoch do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

Podľa nariadenia vlády č. 617/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé a zraniteľné oblasti podľa § 33 a 34 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách sú v riešenom území ustanovené zraniteľné oblasti.

Ochrana prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov

Ochrana prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov sa vykonáva zákonom č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Do riešeného územia zasahuje časť ochranného pásma II. stupňa prírodných liečivých zdrojov v Čilistove, vymedzeného vyhláškou Ministerstva zdravotníctva SR č. 552/2005 Z.z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Čilistove.

Ochranné pásma pohrebísk

Podľa § 15 ods. 7 zákona č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve je ochranné pásmo pohrebiska 50 metrov. V tomto ochrannom pásme sa nesmú povoľovať ani umiestňovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom.

Podmienky na umiestňovanie studní na zásobovanie pitnou vodou – domových studní obsahuje STN – 75 5115 Studne individuálneho zásobovania pitnou vodou, podľa ktorej najmenšia vzdialenosť pre umiestňovanie studne od zdrojov znečistenia tj. od pohrebiska je 30 metrov (pre málo priepustné prostredie) a 100 metrov pre priepustné prostredie (štrky, piesky).

Ochranné pásma pamiatkového fondu

Zákon 208/2009 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení zákona č. 479/2005 Z. z. upravuje podmienky ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území. V § 18 Vyhlásenie ochranného pásma sa uvádza:

(1) Ochranné pásmo je územie vymedzené na ochranu a usmerný rozvoj prostredia alebo okolia nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny.

Pre pamiatkový fond v Bratislavskom kraji sú platné ochranné pásma pre nasledovné NKP:

- OP Bratislavský hrad s areálom (Ba I),
- OP Cintorín a pamätník Slavín (Ba I),
- OP Umelecká beseda (Ba I),
- OP Devín - Slovanské hradisko (Ba IV),
- OP Lamač – Karlova Ves – NKP v hornej časti Mlynskej Doliny (BaIV),
- OP Habánsky dvor – Veľké Leváre, (okr. Malacky),
- OP Svätý Jur (okr. Pezinok),
- OP Modra (okr. Pezinok),
- OP Pomník Ľ. Štúra v chotári Šnaudy intravilán Modry (okr. Pezinok),
- OP Štúrova Lavička v Holombeckej doline – intravilán Modry (okr. Pezinok).

Pre ostatný pamiatkový fond sa pripravujú na vyhlásenie ochranné pásma, ktoré sú v procese príprav, ale nebol zatiaľ vydaný oznam o zahájení konania. Z tohto dôvodu je potrebné považovať územia bezprostredného okolia NKP najmä tých, ktoré vytvárajú sústavu pamiatkových objektov alebo sú líniovými či plošnými javmi v území za kultúrno-historický potenciál ako základ kultúrneho dedičstva.

12. Koncepcia ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny definuje ochranu prírody a krajiny ako obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, znížiť jej ekologickú stabilitu, ako aj odstraňovanie následkov takýchto zásahov. Legislatívnou formou tak prispieva k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, vytvoreniu podmienok na trvalé udržanie, obnovovaniu a racionálnemu využívaniu prírodných zdrojov, záchrane prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržaniu ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

Ochrana krajiny je založená na princípe zachovania územného systému ekologickej stability, ktorý zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine.

12.1. Územná ochrana – chránené územia prírody

Územné časti vysokej biologickej a ekologickej hodnoty sú z hľadiska zachovalosti alebo ohrozenosti biotopov vyhlásené za chránené v niektorej z kategórií chránených území alebo podliehajú osobitnej ochrane, pričom špeciálnu starostlivosť a režim na chránených územiach zabezpečujú stupne ochrany.

V riešenom území sú evidované nasledovné územia, ktoré sú chránené podľa §17 zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny:

12.1.1. Veľkoplošné chránené územia

Do riešeného územia zasahujú 3 veľkoplošné chránené územia – Chránená krajinná oblasť Záhorie, Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty a Chránená krajinná oblasť Dunajské luhy.

Chránená krajinná oblasť Záhorie

Rozloha	27 522 ha
Rok vyhlásenia	1988
Geomorfologický celok	Borská nížina
Okresy	Bratislava IV, Malacky, Senica
Stupeň ochrany	2. stupeň

Zdroj: ŠOP SR

CHKO Záhorie zasahuje do riešeného územia v jeho západnej časti na území okresu Bratislava IV. Ide o prvú vyhlásenú nížinnú chránenú krajinnú oblasť na Slovensku. Pozostáva z dvoch častí – severovýchodnej a západnej. Do riešeného územia zasahuje najmä svojou západnou časťou, ktorá predstavuje krajinu modelovanú činnosťou rieky Moravy s riečnymi terasami a širokou riečnou nivou. Východná časť CHKO zasahuje na územie kraja len malou časťou na severe.

V západnej časti CHKO prevládajú dva typy krajiny. nivná časť tzv. Dolnomoravská niva - je rovinatá, s viacerými živými a mŕtvymi riečnymi ramenami a so spoločenstvami lužných lesov a lúk. Rozsiahle mokré kosné lúky so zachovalou prirodzenou skladbou trávnatých porastov na nive Moravy sú popri značnom ekonomickom prínose jedinečnou ukážkou krajiny lužných lesov a lúk, ktorá na Slovensku už nemá v súčasnosti obdobu. Toto územie s početnými mŕtvymi riečnymi ramenami tvorí jedinečné prostredie a zónu ticha pre mnohé vzácne a chránené druhy živočíchov, ako sú bocian čierny, bocian biely, čajka smejivá, volavka popolavá, kačica divá, labute, trsteniariky a ďalšie. Východne od tohto typu krajiny pozvoľne pokračuje mierne zvlnená krajina so zvyškami riečnych terás Moravy, lokálnymi ostrovmi viatych pieskov i menších dún, s prevažne upravenými vodnými tokmi, vodnými plochami a sídlami. Zaplavované nivné lúky so zachovalou bohatou

kvetenou nemajú v súčasnosti svojou rozsiahlosťou na Slovensku obdobu. Lúky sú harmonicky rozprestreté v susedstve s lužnými lesmi, ktoré sú drevinovým zložením blízke pôvodným lesom. Členité hranice lesov s lúkami sú husto pretkané sieťou starých ramien, riečnych jazier a sezónnych mokradí. Tieto tri hlavné prvky krajinej štruktúry spolu vytvárajú pestré a pravidelnými záplavami aj dynamické prostredie a vhodné životné podmienky pre veľkú škálu rastlinných a živočíšnych druhov. Z rastlínstva veľmi pôsobivo vyznieva niekoľko štvorcových kilometrov veľký koberec plamienka celistvolistého. Zo živočíchov sú najcharakteristickejšie skupiny viažúce sa na vodu, ako reliktné kôrovce, mäkkýše, ryby, obojživelníky a množstvo druhov vodného vtáctva. V poslednom období sa do brehových lužných lesov navrátil aj bobor.

Územím prechádza náučný chodník Nivou rieky Moravy, ktorý prebieha od svernej strany hradu Devín po obec Vysoká pri Morave. Chodník je prístupný iba počas nevybreženia rieky Moravy. Zaujímavosťami náučného chodníka sú lužné lesy, riečne terasy rieky Moravy s lokálnymi ostrovmi viatych pieskov i menších dún, mŕtve ramená, aluviálne lúky so zachovalou prirodzenou skladbou trávnych porastov, biotop vodného vtáctva (volavka popolavá, čajka smejivá, bučiak obyčajný), veľkomoravské hradiská.

Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty

Rozloha	65 504 ha
Rok vyhlásenia	1976 (novelizácia 2001)
Geomorfologický celok	Malé Karpaty
Okresy	Bratislava III, Bratislava IV, Malacky, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Pezinok, Piešťany, Senica, Trnava
Stupeň ochrany	2. stupeň

Zdroj: ŠOP SR

CHKO Malé Karpaty zasahuje do riešeného územia výbežkom masívu Malých Karpát, ktorý prebieha v smere JZ – SV na území okresov Bratislava III, Bratislava IV a Pezinok. Predstavuje jediné veľkoplošné chránené územie vinohradníckeho charakteru. Malé Karpaty predstavujú okrajové pohorie vnútorných Karpát, rozkladajúce sa v ich juhozápadnom cípe. Sú jadrové pohorie so špecifickým vývojom kryštalinika, s obalovou aj príkrovovými jednotkami. V území vystupujú granitoidné horniny, vápence, bridlice, fylity, amfibolity a ďalšie horniny jadrových pohorí.

Najvyšší vrch pohoria sú Záruby /768m/. Súčasťou územia je Borinský kras v okolí hradu Borinka /Pajštún/ so Zbojnickou jaskyňou. V Plaveckom krasi na severe územia sa nachádzajú povrchové krasové jamy /cca 510m/. V oblasti prevažuje povrchový odtok vôd, avšak nachádza sa tam niekoľko vyvieráčiek a prameňov. Z kultúrno - historického aspektu je významná jaskyňa Deravá skala pri Plaveckom Mikuláši, ktorú osídľoval človek už v staršej dobe kamennej a jaskyňa Veľká pec pri Vrbovom.

Územie z veľkej časti pokrývajú listnaté lesy s bukom, jaseňom štíhlym, javorom horským a lipou. Z nepôvodných drevín sa tu vyskytuje gaštan jedlý. V teplomilných trávno - bylinných spoločenstvách sa vyskytuje hlaváčik jarný, zlatofúz južný, poniklec veľkokvetý, klinček Lumnitzerov. K druhom, ktoré tu majú jediný výskyt na Slovensku, patrí listnatec jazykovitý, ranostaj ľúbi, rašetliak skalný.

Malé Karpaty majú druhovo pestré živočíšstvo. Zistilo sa tu doteraz 700 druhov motýľov a okolo 20 druhov mravcov. Z bohato zastúpeného vtáctva možno z okolia hradných zrúcanín spomenúť napríklad skaliara pestrého a skaliarika sivého. Sokol rároh má v Malých Karpatoch najhojnejší výskyt na Slovensku. Z ďalších druhov vtákov v oblasti hniezdia napríklad bocian čierny, včelár obyčajný, hadiar krátkoprstý, výr skalný, myšiarka ušatá, lelek obyčajný.

Chránená krajinná oblasť Dunajské luhy

Rozloha	12 284 ha
Rok vyhlásenia	1998
Geomorfologický celok	Podunajská rovina
Okresy	Dunajská Streda, Galanta, Komárno, Nové Zámky, Senec, Šaľa
Stupeň ochrany	2. stupeň

Zdroj: ŠOP SR

CHKO Dunajské luhy zasahuje do riešeného územia v jeho juhozápadnej časti pozdĺž toku Dunaja. Územie CHKO sa rozprestiera na Podunajskej nížine v geomorfologickom celku Podunajská rovina, vedľa slovenského a slovensko-maďarského úseku Dunaja od Bratislavy až po Veľkolélsky ostrov v okrese Komárno. Pozostáva z piatich samostatných častí. Toto jedinečné územie sa celé nachádza na arecentnom agradačnom vale Dunaja. Systém agradačných valov a akumuláčnych depresí s hustou sieťou riečnych ramien s prevahou sedimentačnej akumulácie, vznikol ešte pred zásahmi do prírodného hydrologického režimu Dunaja. Takto vytvorená ramenná sústava sa zachovala čiastočne v úseku od Dobrohošte po Sap, ale aj napriek tomu patrí k najväčším vnútrozemským riečnym deltám v Európe.

V závislosti od hydrologických podmienok pozdĺž Dunaja sa tu na pomerne malom území vyskytujú spoločenstvá lesné, vodné, mokradné, lúčne a psamofilné. Vo vzácných a ohrozených spoločenstvách vodných rastlín otvorených plôch ramennej sústavy sú zastúpené chránené druhy lekná biele, leknica žltá, vzácna salvínia plávajúca, kotvica plávajúca, leknovec štítnatý a i. V lúčnych spoločenstvách a v bývalých mŕtvych ramenách, rastú viaceré ohrozené druhy čelade vstavačovitých - vstavač ploštičný, v. vojenský, v. obyčajný, krušík širokolistý, vemenník dvojlistý a i. Lesné spoločenstvá ovplyvňuje predovšetkým vyššia až vysoká hladina podzemnej vody a občasné záplavy. V závislosti od výšky hladiny podzemnej vody sa tu vyvinuli spoločenstvá vrbových jelšín, dubových jasenín a brestových jasenín s topoľom, brestových jasenín s hrabom a drieňových dúbav.

Zoocenózy Dunaja a priľahlých luhov sú ovplyvnené pestrosťou biotopov od vodných až po xeroterminé. Zoogeograficky je územie pod vplyvom Panónskej nížiny, ale i alpskej sústavy, s ktorými je prepojené prostredníctvom Dunaja. Významne sú tu zastúpené najmä faunistické prvky močiarnych a vodných biocenóz a spoločenstvá lužných lesov. V území bolo zistených napríklad 109 druhov mäkkýšov, z toho 22 ohrozených. Na Podunajsku (od Bratislavy po Štúrovo) bolo zistených viac ako 1 800 druhov chrobákov. Z nich je pozoruhodný najmä výskyt doteraz vo svete neznámeho druhu *Thinobius korbeli*, ale aj viacerých druhov, ktoré sa vyskytujú na Slovensku iba v priestore ramennej sústavy Dunaja (*Hydrovatus cuspidatus*, *Bagous bagdatensis*, *Donacia crassipes* a iné). Z drobných cicavcov je významný reliktný výskyt hraboša severského. Osobitný význam má územie pre hniezdenie a hibernáciu vodného vtáctva. Pravidelne sa tu vyskytujú vzácne druhy vtákov, ako napríklad orliak morský, beluša malá a volavka purpurová. Slovensko-maďarský úsek Dunaja je medzinárodne významným vtáčím územím (IBA). Dôležitou zložkou živočíšstva navrhovaného chráneného územia sú ryby. V Dunaji a jeho ramenách sa vyskytuje najvyšší počet druhov rýb zo všetkých vodných tokov Slovenska. Táto skupina živočíchov patrí medzi najviac postihnuté výstavbou vodných diel na Dunaji. Zo vzácných a chránených druhov tu žije divá forma kapra (sazan), blatniak tmavý, šabl'a krivočiara a býčko škrvnité.

Celé územie CHKO je zapísané do Zoznamu mokradí medzinárodného významu (Ramsarská konvencia).

12.1.2. Maloplošné chránené územia

V riešenom území sa nachádza 65 maloplošných chránených území - 23 chránených areálov, 1 národná prírodná pamiatka, 7 prírodných pamiatok, 9 národných prírodných rezervácií, 24 prírodných rezervácií a 1 chránený krajinný prvok. Niektoré chránené územie zasahujú do Bratislavského kraja čiastočne, zvyšná časť území zasahuje do Trnavského kraja.

Číslo SZ	v	Kategória	Názov	Výmera (ha)	Stupeň ochrany
2		NPR	Abrod	92	4
6		CHA	Bajdeľ	8,68	4
9		PR	Bezodné	3,46	4
31		NPP	Devínska hradná skala	1,7	4
32		NPR	Devínska Kobyla	101,1157	4
36		NPR	Dolný les	186,26	4
40		PR	Gajc	62,72	4
41		NPR	Hajdúchy	56,11	5
47		NPR	Horný les	543,02	4
48		CHA	Horský park	22,9615	4
68		PR	Jurské jazero	27,49	4
84		NPR	Kršlenica	117,34	5
90		PP	Limbašská vyvieracia	6,57	5
91		PR	Lindava	46,2	5
113		PR	Nad Šenkárou	10,92	5
114		PR	Nové pole	6,7738	4
121		PR	Kopáčsky ostrov	82,62	5
122		PR	Ostrovne lúčky	54,93	4
125		PP	Panský diel	15,6	4
134		PR	Pod Pajštúnom	141,4197	4
135		CHA	Poľovnícky les	7,5	4
136		NPR	Pohanská	128,93	5
148		NPR	Roštún	333,31	5
160		PR	Strmina	196,28	5
168		NPR	Šúr	654,959	4, 5
170		PP	Tisové skaly	1,52	5
172		PR	Topoľové hony	60,06	5
191		PR	Vysoká	80,53	5
788		PP	Rösslerov lom	2,3828	4
789		PP	Devínska lesostep	5,0966	4
796		PR	Alúvium Gidry	2,6274	5
798		PR	Bogdalický vrch	33,2	5
801		PR	Fialková dolina	20,5879	5
818		PR	Šmolzie	45,59	4
819		PR	Štokeravská vápenka	12,7085	4
824		PR	Zlatá studnička	73,31	5
886		PP	Bukovina	5,0806	4
903		CHA	Borovicový lesík	0,8012	4
904		CHA	Bôrik	1,4284	4
916		CHA	Parčík pri Avione	0,2107	4
994		CHA	Zeleň pri Vodárni	0,2348	4
1 013		PR	Klokoč	21,59	5
1 072		CHA	Devínske alúvium Moravy	253,16	4
1 075		CHA	Jazerinky	6,8825	4

Číslo ŠZ	v	Kategória	Názov	Výmera (ha)	Stupeň ochrany
1 097		CHA	Jarovská bažantnica	78,2579	4
1 098		CHA	Lesné diely	0,525	4
1100		CHA	Svätojurské hradisko	19,71	4
1 108		CHA	Hrabiny	7,05	4
1 124		PR	Dunajské ostrovy	219,71	5
1 130		CHA	Chorvátske rameno	9,8463	4
1 134		PR	Starý háj	76,652	5
1 139		CHKP	Vápenický potok	2,5161	4
1 184		CHA	Marhecké rybníky	57,48	3
1 185		PR	Slovanský ostrov	34,3772	4, 5
1 191		CHA	Soví les	41,87	2, 3, 4
1 192		CHA	Kotlina	616,69	2, 3
1 193		CHA	Rudava	1958,66	3, 4
1 203		PR	Jasenácke	49,92	4, 5
1 204		CHA	Mešterova lúka	133,5	2, 4, 5
1 205		PR	Orlovské vřšky	206,92	2, 3, 4, 5
1 206		CHA	Pečniansky les	301,67	2.,3.,4
1 209		CHA	Sihoť	234,91	2.,3.
		CHA	Bežnisko	922,31	3
		CHA	Šranecké piesky	987,59	3
1 147		PP	Deravá skala	0	jaskyňa verejnosti voľne prístupná

Zdroj: Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny, 2011, KÚ ŽP Bratislava

V riešenom území sa nachádza niekoľko navrhovaných lokalít, ktoré budú v blízkej budúcnosti vyhlásené vyhláškami príslušného úradu životného prostredia v Bratislave za chránené územia. Ich prehľad je uvedený v tabuľke.

Navrhované chránené územia na území Bratislavského kraja

Kategória	Názov
PR	Lindava
CHA	Martinsky les

Zdroj: KÚ ŽP Bratislava

12.2. Lokality NATURA 2000

NATURA 2000 je sústava chránených území členských krajín Európskej únie, ktorej hlavným cieľom je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä EÚ ako celok. Vytvorenie tejto sústavy má zabezpečiť ochranu a zachovanie vybraných typov biotopov, ohrozených druhov rastlín a živočíchov a ich biotopov, ktoré sú významné z hľadiska Európskeho spoločenstva. Vytvorenie NATURA 2000 je jedným zo základných záväzkov členských štátov voči EÚ v oblasti ochrany prírody. Cieľom vytvorenia tejto európskej súvislej siete chránených území je zabezpečenie priaznivého stavu populácií vybraných druhov živočíchov a rastlín a priaznivého stavu biotopov.

Sústavu NATURA 2000 tvoria dva typy území:

- chránené vtáčie územia (CHVÚ) - vyhlasované v súlade so smernicou Rady č. 79/409/EHS z 2. apríla 1979 o ochrane voľne žijúcich vtákov (známej tiež ako smernica o vtákoch – Birds directive)
- územia európskeho významu (ÚEV) - územia vyhlasované v súlade so smernicou Rady č. 92/43/EHS z 22. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov,

voľne žijúcich živočíchov a rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch – Habitats directive)

12.2.1. Chránené vtáčie územia

Národný zoznam chránených vtáčích území bol schválený Vládou SR uznesením č. 636 zo dňa 9. júla 2003 v súlade s ustanovením § 26 zákona č. 543/2002 Z. z. Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území je prvým krokom v oblasti implementácie Smernice o vtákoch. Chránené vtáčie územia uvedené v národnom zozname sa stanú chránenými územiami až po ich vyhlásení všeobecne záväznými vyhláškami ministerstva (§ 26, ods. 6 zákona č. 543/2002 Z. z.).

V riešenom území sa nachádza 5 chránených vtáčích území, ktoré sú súčasťou európskej súvislej siete chránených území NATURA 2000. Dunajské luhy (SKCHVU007), Malé Karpaty (SKCHVU014), Záhorské Pomoravie (SKCHVU016), Sysľovské polia (SKCHVU029) a Úľanská mokraď (SKCHVU023) sú vyhlásené za chránené vtáčie územia príslušnými vyhláškami MŽP SR v zmysle § 26, ods. 6 zákona č. 543/2002 Z. z.

Vyhlásené chránené vtáčie územia

Chránené vtáčie územie Dunajské luhy

Identifikačný kód	SKCHVU007
Výmera lokality	16 511,58 ha
Odôvodnenie návrhu ochrany	Zabezpečenie priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov bociana čierneho, brehule hnedej, bučičika močiarného, čajky čiernohlavej, haje tmavej, hlaholky severskej, hrdzavky potápavej, chochlačky sivej, chochlačky vrkočatej, kačice chrapľavej, kačice chriplavej, kalužiaka červenonohého, kane močiarnej, ľabtušky poľnej, orliaka morského, potápača bieleho, rybára riečného, rybárika riečného, volavky striebristej a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania. Chránené vtáčie územie sa vyhlasuje aj na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov a zabezpečenia podmienok prežitia a rozmnožovania sťahovavých vodných druhov vtákov vytvárajúcich zoskupenia počas migrácie alebo zimovania. V rámci aktualizácie vyhlášky sa prijali opatrenia proti znižovaniu druhov vtákov.
Správca územia	CHKO Dunajské luhy
Vyhláška	440/2008 Z. z.

Zdroj: ŠOP SR

Chránené vtáčie územie Malé Karpaty

Identifikačný kód	SKCHVU014
Výmera lokality	50 633,6 ha
Odôvodnenie návrhu ochrany	Zachovanie biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov sokola rároha, včelára lesného, ďatľa prostredného, výra skalného, lelka lesného, bociana čierneho, ďatľa bielochrbtého, ďatľa hnedkavého, ďatľa čierneho, sokola sťahovavého, muchárika bielokrkého, muchárika červenohrdlého, strakoša červenochrbtého, žlty sivej, penice jarabej, prepelice poľnej, krutihlava hnedého, muchára sivého, žltouchvosta lesného, pŕhľaviara čiernohlavého, hrdličky poľnej a orla kráľovského a zabezpečenia ich prežitia a rozmnožovania.
Správca územia	CHKO Malé Karpaty
Vyhláška	216/2005 Z. z.

Zdroj: ŠOP SR

Chránené vtáčie územie Záhorské Pomoravie

Identifikačný kód	SKCHVU016
Výmera lokality	31 072,92 ha
Odôvodnenie návrhu ochrany	Zachovanie biotopov druhov vtákov európskeho významu a sťahovavých druhov vtákov: chriaštel bodkovaný, bučiak trstový, haja tmavá, haja červená, sokol rároh, rybár riečny, bučiačik močiarny, kaňa močiarna, kalužiak červenonohý, bocian biely, bocian čierny, rybárik riečny, muchárik bielokrký, kačica chrapľavá, kačica chriplavá, hrdzavka potápavá, brehuľa hnedá, prepelica poľná, hrdlička poľná, muchár sivý, slávik modrák, škovránok stromový, lelek obyčajný, ďateľ prostredný, ďateľ čierny, chrapkáč poľný a zabezpečenia ich prežitia a rozmnožovania a za účelom zachovania zimovísk divých husí.
Správca územia	CHKO Záhorie
Vyhláška	202/2010 Z. z.

Zdroj: ŠOP SR

Chránené vtáacie územie Úľanská mokrad'

Identifikačný kód	SKCHVU023
Výmera lokality	18 173,91 ha
Odôvodnenie návrhu ochrany	Zabezpečenie priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov kane močiarnej, kane popolavej, bučiačika močiarného, pipíšky chochlatej, prepelice poľnej, sokola červenonohého, sokola rároha, haje tmavej a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania.
Správca územia	CHKO Dunajské luhy
Vyhláška	437/2008 Z. z.

Zdroj: ŠOP SR

Chránené vtáacie územie Sysľovské polia

Identifikačný kód	SKCHVU029
Výmera lokality	1 772,94 ha
Odôvodnenie návrhu ochrany	Zachovanie biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov dropa fúzatého, husi bieločelej, husi siatinnej, sokola červenonohého a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania.
Správca územia	RSOPK Bratislava
Vyhláška	234/2006 Z. z.

Zdroj: ŠOP SR

12.2.2. Územia európskeho významu

Navrhované ÚEV sú výsledkom implementácie smernice o biotopoch. S účinnosťou od 1. 8. 2004 platí Výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu, do ktorého sú zaradené návrhy ÚEV v podmienkach Slovenska. Národný zoznam takýchto území prerokovala vláda SR, ktorá ho po schválení (17. 3. 2004) zaslala na schválenie Európskej komisii (§ 27 ods. 4 zákona o ochrane prírody). Na základe rozhodnutia Európskej komisie bol národný zoznam území európskeho významu schválený s počtom 381 území pre alpský a panónsky biogeografický región s celkovou výmerou 573 935 ha. V priebehu šiestich rokov od schválenia národného zoznamu Európskou komisiou je Ministerstvo životného prostredia SR povinné všeobecne záväzným právnym predpisom vyhlásiť všetky územia európskeho významu. Slovenská republika v súlade s § 27 ods. 10 zákona o ochrane prírody vyhlási vybrané územia za chránené v niektorej z národných kategórii chránených území (§ 17 zákona o ochrane prírody) alebo ako zónu chráneného územia (§ 30 zákona o ochrane prírody). Od okamihu predloženia národného zoznamu Európskej komisii musí členský štát formou tzv. predbežnej ochrany zabezpečiť, aby nedošlo k znehodnoteniu predmetu ochrany navrhnutého územia. Za týmto účelom v súlade s § 27 ods. 5 zákona o ochrane prírody národný zoznam po schválení vládou bol vydaný všeobecne záväzným právnym predpisom

(Výnosom MŽP SR č. 3/2004-5,1. zo 14. júla 2004 s účinnosťou od 1. augusta 2004). Takto zverejnené územia európskeho významu sa považujú za chránené územia vyhlásené podľa zákona o ochrane prírody (§ 27 ods. 7 zákona o ochrane prírody).

V riešenom území sa nachádza 51 navrhovaných území európskeho významu, ktoré sú súčasťou európskej súvislej siete chránených území NATURA 2000, na ktoré sa vzťahuje územná ochrana podľa § 27 ods. 7 zákona č. 543/2002 Z.z.

Proces vyhlasovania území NATURA 2000 stále prebieha, zoznam lokalít európskeho významu je upravovaný z dôvodu nedostatočného zastúpenia biotopov a druhov európskeho významu.

Prehľad navrhovaných území európskeho významu

Kód územia	Názov územia	Výmera (ha)
SKUEV0064	Bratislavské luhy	691,57
SKUEV0089	Martinský les	994,16
SKUEV0104	Homolíské Karpaty	5182,64
SKUEV0116	Jakubovské rybníky	137,71
SKUEV0117	Abrod	162,34
SKUEV0119	Široká	205,01
SKUEV0120	Jasenácke	49,92
SKUEV0121	Marhecké rybníky	57,48
SKUEV0123	Dúbrava	21,21
SKUEV0124	Bogdalický vrch	56,59
SKUEV0125	Gajarské alúvium Moravy	1244,28
SKUEV0161	Suchohradské alúvium Moravy	55,68
SKUEV0163	Rudava	1958,66
SKUEV0166	Ciglát	175,71
SKUEV0167	Bezodné	65,45
SKUEV0168	Horný les	556,20
SKUEV0169	Orlovské vršky	206,92
SKUEV0170	Mešterova lúka	133,50
SKUEV0172	Bežnisko	922,38
SKUEV0173	Kotlina	616,69
SKUEV0174	Lindava	403,00
SKUEV0177	Šmolzie	67,86
SKUEV0178	V studienkach	19,45
SKUEV0217	Ondriašov potok	7,84
SKUEV0218	Močiarka	221,54
SKUEV0219	Malina	438,85
SKUEV0267	Biele hory	10146,07
SKUEV0269	Ostrovne lúčky	627,58
SKUEV0270	Hrušov	494,85
SKUEV0276	Kuchynská hornatina	3274,96
SKUEV0279	Šúr	654,96
SKUEV0280	Devínska Kobyla	643,04
SKUEV0295	Biskupické luhy	916,35
SKUEV0312	Devínske alúvium Moravy	155,68
SKUEV0313	Devínske jazero	1264,07
SKUEV0314	Morava	389,92
SKUEV0316	Šranecké piesky	272,14
SKUEV0317	Rozporec	82,86
SKUEV0388	Vydrica	7,32
SKUEV0502	Štokravská vápenka	12,73
SKUEV0503	Predhorie	45,26
SKUEV0512	Mokrý les	171,83
SKUEV0513	Bencov mlyn	19,99
SKUEV1064	Bratislavské luhy	41,78

Kód územia	Názov územia	Výmera (ha)
SKUEV1125	Gajarské alúvium Moravy	469,76
SKUEV1173	Kotlina	211,29
SKUEV1267	Biele hory	24,12
SKUEV1269	Ostrovne lúčky	12,56
SKUEV1276	Kuchynská hornatina	1,46
SKUEV1316	Šranecké piesky	715,45
SKUEV1388	Vydrica	25,80

Zdroj: ŠOP SR, 2012

12.3. Chránené územia podľa medzinárodných dohovorov

V rámci medzinárodných dohovorov platí na území Slovenska niekoľko dôležitých zmlúv a dohovorov, ktoré majú za cieľ výraznejšie zachovanie svetového dedičstva na Zemi. Podľa nich sú vyčlenené chránené územia a lokality, ktoré nie sú kategóriou chráneného územia podľa zákona č. 543/2002 Z. z., ale tvoria významnú základňu pre rozvoj vedy a prezentácie ochrany prírody v zahraničí. Tieto územia môžu súčasne patriť aj do národnej sústavy chránených území, alebo do navrhovanej európskej súvislej sústavy chránených území NATURA 2000.

12.3.1. Ramsarské lokality

V zmysle Dohovoru o mokradiach, majúcich medzinárodný význam, najmä ako biotopy vodného vtáctva (Ramsarský dohovor) sa v riešenom území nachádzajú 4 územia – Alúvium Rudavy, Dunajské luhy, Niva Moravy a Šúr.

Alúvium Rudavy

Dátum zapísania	17.2.1998
Výmera lokality	560 ha
Okres	Malacky, Senica
Stručná charakteristika	Časť neregulovaného toku rieky Rudava (ľavostranný prítok Moravy), ktorý preteká cez viate piesky Záhorskej nížiny na západnom Slovensku, a časť toku Rudávky. Zachovalý komplex meandrujúcich tokov a priľahlých mokradí sprevádzaný svojráznou vegetáciou so vzácnymi spoločenstvami; reprezentatívna ukážka ekosystému malých nížinných tokov s lužnými lesmi, mokřými lúkami, močiami a rašelinnými spoločenstvami, ktoré sa striedajú so suchomilnými spoločenstvami viatych pieskov.

Dunajské luhy

Dátum zapísania	26.5.1993
Výmera lokality	14 488 ha
Okres	Bratislava II, Bratislava V, Dunajská Streda, Komárno, Senec
Stručná charakteristika	Hlavný tok rieky Dunaj a jej ľavý breh v pohraničnej polohe pozdĺž hraníc s Maďarskom (80 km úsek medzi Bratislavou a Zlatnou na Ostrove), s dobre vyvinutým systémom ramien, mŕtvych ramien, piesčitých a štrkových brehov. Územie je tvorené lužnými lesmi, močiami a mokřými lúkami, ktoré poskytujú biotop pre mnohé vzácne a ohrozené druhy rastlín a živočíchov. Prevažná časť územia leží v CHKO Dunajské luhy s prísnejšou ochranou niektorých lokalít.

Niva Moravy

Dátum zapísania	26.5.1993
Výmera lokality	5 380 ha
Okres	Bratislava IV, Malacky, Senica, Skalica
Stručná charakteristika	Územie zahŕňa slovenský úsek rieky Morava medzi Brodským a ústím do Dunaja a najcennejšiu časť nivy pri hraniciach s Českou republikou a Rakúskom, so zachovalými a vyvinutými komplexmi rôznych mokradí - tokov, kanálov, ramien, močiarov, periodických mlák, mokrých lúk a pasienkov, lužných lesov a pod. Väčšia časť leží v území CHKO Záhorie a zahŕňa aj niektoré rezervácie.

Šúr

Dátum zapísania	2.7.1990
Výmera lokality	1 136,6 ha
Okres	Pezinok, Senec
Stručná charakteristika	Izolovaný komplex jelšového slatinného lesa, najväčší a najzachovalejší na Slovensku a v strednej Európe, obklopený zamokrenými lúkami a pasienkami, tokmi, kanálmi, vodnými plochami a zvyškom nížinného teplomilného dubovo-brestového lesa v depresii západnej časti Podunajskej roviny pozdĺž východných svahov Malých Karpát na juhozápadnom Slovensku. Cenné biotopy pôvodných, vzácných a ohrozených druhov a spoločenstiev s veľkým hydrologickým významom. Národná prírodná rezervácia.

12.4. Národne významné mokrade

Podľa podkladov ŠOP SR (november 2009) sa v riešenom území nachádza niekoľko mokradí, ktoré sú významné z celoslovenského pohľadu.

Sú to mokrade významom presahujúce jeden okres, kraj alebo geomorfologický celok. Ide o lokality charakteristické pre Slovensko z hľadiska botanického, zoológického, limnologického alebo hydrologického, najmä prírodné a prírode blízke mokrade charakteristické pre väčší biogeografický celok. Do tejto kategórie patria tiež mokrade s podstatnou hydrologickou, biologickou alebo ekologickou úlohou v prirodzenom fungovaní veľkého povodia. Patria sem aj špecifické typy mokradí, vzácné alebo neobvyklé na území Slovenska.

V riešenom území sa nachádza 5 národne významných mokradí – Hrušovská nádrž, Jakubov – rybníky, Zdrž vodného diela Gabčíkovo, Koniarka – lužný les a Abrod.

12.5. Ochrana drevín

Za chránené stromy sa v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny môžu vyhlásiť kultúrne, vedecky, ekologicky, krajnotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradií. Za chránené stromy možno vyhlásiť aj stromy rastúce na lesnej pôde.

V riešenom území sa nachádza 35 chránených stromov na 28 lokalitách, ktoré sú vedené v Katalógu chránených stromov Štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody a krajiny.

Prehľad chránených stromov je uvedený v prílohe tohto dokumentu.

12.6. Územný systém ekologickej stability

Územný systém ekologickej stability je taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine.

Územný systém ekologickej stability je definovaný ako vzájomne prepojený súbor prirodzených a pozmenených, avšak prírode blízkych ekosystémov, ktoré udržiavajú

prírodnú rovnováhu. Vymedzenie ÚSES zabezpečuje zachovanie a reprodukciu prírodného bohatstva, priaznivé pôsobenie na okolité menej stabilné časti krajiny a vytvorenie základov pre mnohostranné využívanie krajiny.

Ochrana krajiny je založená na princípe zachovania územného systému ekologickej stability, ktorý zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Podľa Konceptie ochrany prírody a krajiny (schválenej 24. 5. 2006 vládou SR uznesením č. 471) sú základné ciele premietnuté v dokumentoch ochrany prírody a krajiny, a to v Genereli nadregionálneho územného systému ekologickej stability schválenom vládou SR, a v projektoch regionálneho a miestneho systému ekologickej stability.

Tvorba projektov ÚSES sa v Slovenskej republike realizovala systémom „zhora nadol“, od Generelu nadregionálneho ÚSES-u (GNÚSES) cez regionálne až miestne ÚSES. Prvky nadregionálneho ÚSES boli charakterizované v Genereli nadregionálneho ÚSES SR (GNÚSES), ktorý vláda schválila uznesením vlády SR č. 319 27.4.1992. V nadväznosti na tento dokument boli vypracované v rokoch 1993-1995 podľa jednotnej metodiky Regionálne územné systémy ekologickej stability (RÚSES) pre všetky okresy Slovenska (38 okresov podľa bývalého územnosprávneho členenia).

V rámci spracovávania územnoplánovacích dokumentácií veľkých územných celkov Slovenska bola koncepcia ÚSES zapracovaná do ÚPN VÚC jednotlivých krajov. Schválené RÚSES-y boli použité ako záväzné územnoplánovacie podklady.

V Bratislavskom kraji boli spracované tieto dokumentácie RÚSES:

Návrh regionálneho územného systému ekologickej stability Bratislavského regiónu vychádza z dokumentov:

RÚSES Bratislava - vidiek (Staníková, a kol., 1993)

RÚSES Bratislava (Králik a kol., 1994)

RÚSES Galanta (Liška a kol. 1994)

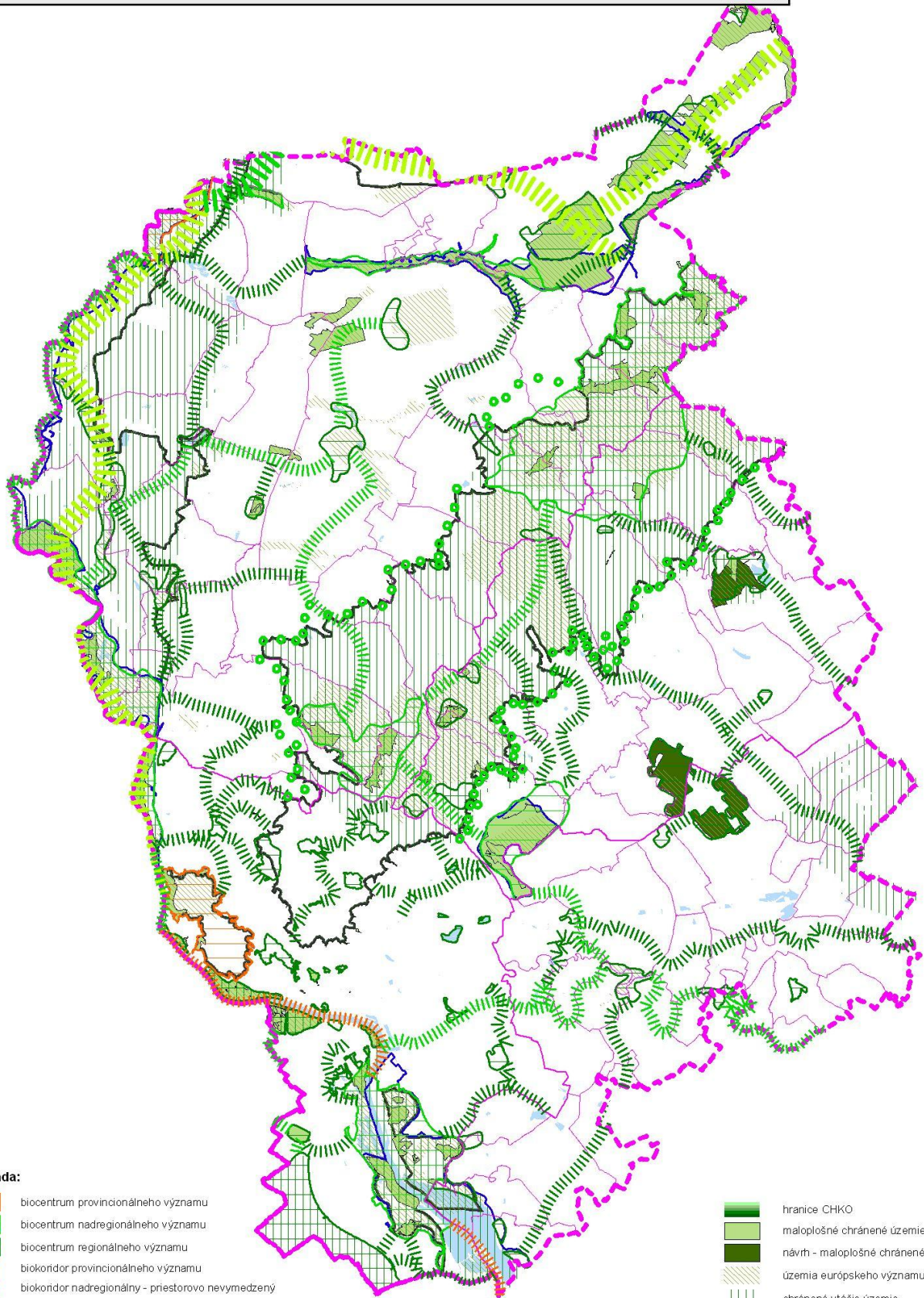
RÚSES Dunajská Streda (Izakovičová, a kol. 1994)

RÚSES Bratislava - vidiek - záhorská časť (Regioplán, 1995)

NRÚSES RÚSES Bratislava - vidiek - záhorská časť (Regioplán, 1995)

Tieto dokumentácie slúžili ako podklad aj pri návrhu RÚSES pre ÚPN VÚC Bratislavský kraj (Aurex, spol. s r.o., 1998).

V rokoch 2000 – 2001 bol Generel nadregionálneho ÚSES aktualizovaný a zapracovaný do Konceptie územného rozvoja Slovenska (KURS) 2001. Aktualizácia GNÚSES bola následne zapracovaná aj do dokumentácií „Implementácia územných systémov ekologickej stability (ÚSES) - Aktualizácia prvkov regionálneho ÚSES“ pre mesto Bratislava a okresy Malacky, Pezinok a Senec, ktoré boli spracované Slovenskou agentúrou životného prostredia v rokoch 2005 – 2006. Ide však o dokumentácie, ktoré neboli riadne prerokované a schválené a teda predstavujú nezáväzný informatívny podklad. Návrh prvkov RÚSES v rámci Aktualizácie prvkov regionálneho ÚSES však reflektuje aj zmeny, ktoré boli vyhotovené na základe aktualizácie GNÚSES z roku 2000 – 2001, a ktoré boli zároveň premietnuté do KURS (2001). Okrem uvedených skutočností zohľadňujú návrhy aj aktualizovaný priemet ÚSES v Atlase krajiny SR (MŽP SR, SAŽP, 2002) a reálny stav druhotnej krajinej štruktúry v riešenom území. Tieto dokumentácie však zatiaľ neboli schválené a nepredstavujú teda záväzný podklad pri spracovaní územného plánu.

Legenda:

- biocentrum provincijnálneho významu
- biocentrum nadregionálneho významu
- biocentrum regionálneho významu
- biokoridor provincijnálneho významu
- biokoridor nadregionálny - priestorovo nevymedzený
- biokoridor nadregionálneho významu
- biokoridor regionálneho významu
- Alpsko-Karpatský biokoridor

- hranice CHKO
- maloplošné chránené územie
- návrh - maloplošné chránené územie
- územia európskeho významu
- chránené vtáčie územie
- Ramsarské lokality
- mokrade národného významu

Koncepcia tvorby prvkov RÚSES sa vo významnej miere opiera o nadradený systém ekologickej stability – Generel nadregionálneho ÚSES. Na území Bratislavského kraja sa nachádzajú významné nadregionálne biocentrá - Dolnomoravská niva, Šúr a Roštún a nadregionálne biokoridory - tok rieky Moravy a Dunaja, prepojenie Dolnomoravskej nivy s Malými Karpatmi, prepojenie Malých Karpát so Šúrom, prepojenie biocentier Malých Karpát a tok Malého Dunaja.

Vymedzenie skladobných prvkov RÚSES na území Bratislavského kraja je zobrazené v grafickej časti. Bližšie je problematika RÚSES uvedená v Krajinnookologickom pláne.

Celý súbor biocentier a biokoridorov spolu tvorí dôležitý komplex slúžiaci pre migráciu rôznych druhov organizmov. V riešenom území sa nachádzajú významné alpské prvky (územie Malých Karpát) ako aj niektoré dôležité migračné trasy vtákov (cez oblasti chránených vtáčích území). Významnou migračnou trasou zloženou z viacerých prvkov územného systému ekologickej stability je Alsko-Karpatský biokoridor, ktorý prepája územie Slovenska a Rakúska.

12.7. Strety vybraných stresových faktorov s prvkami ochrany prírody – konfliktné uzly

Konfliktné uzly nadregionálnej a regionálnej infraštruktúry s prvkami ochrany prírody sú uvedené v nasledujúcej tabuľke a grafickej schéme. Ide o základné, rámcové poukázanie na možnosť stretov rozvoja infraštruktúry s ochranou prírody z pohľadu mierky územného plánu regiónu. Najkritickejšími úsekmi sú miesta, preklopenie Dunaja (diaľnica D4 Jarovce - Ivanka sever) a rieky Morava (diaľnica D4 Devínska Nová Ves - št. hr. SR/RR). Detailnejšie posúdenie stretov navrhovaného rozvoja a riešenie týchto konfliktov bude musieť byť predmetom podrobnejších dokumentácií a najmä hodnotení v rámci SEA a EIA jednotlivých aktivít.

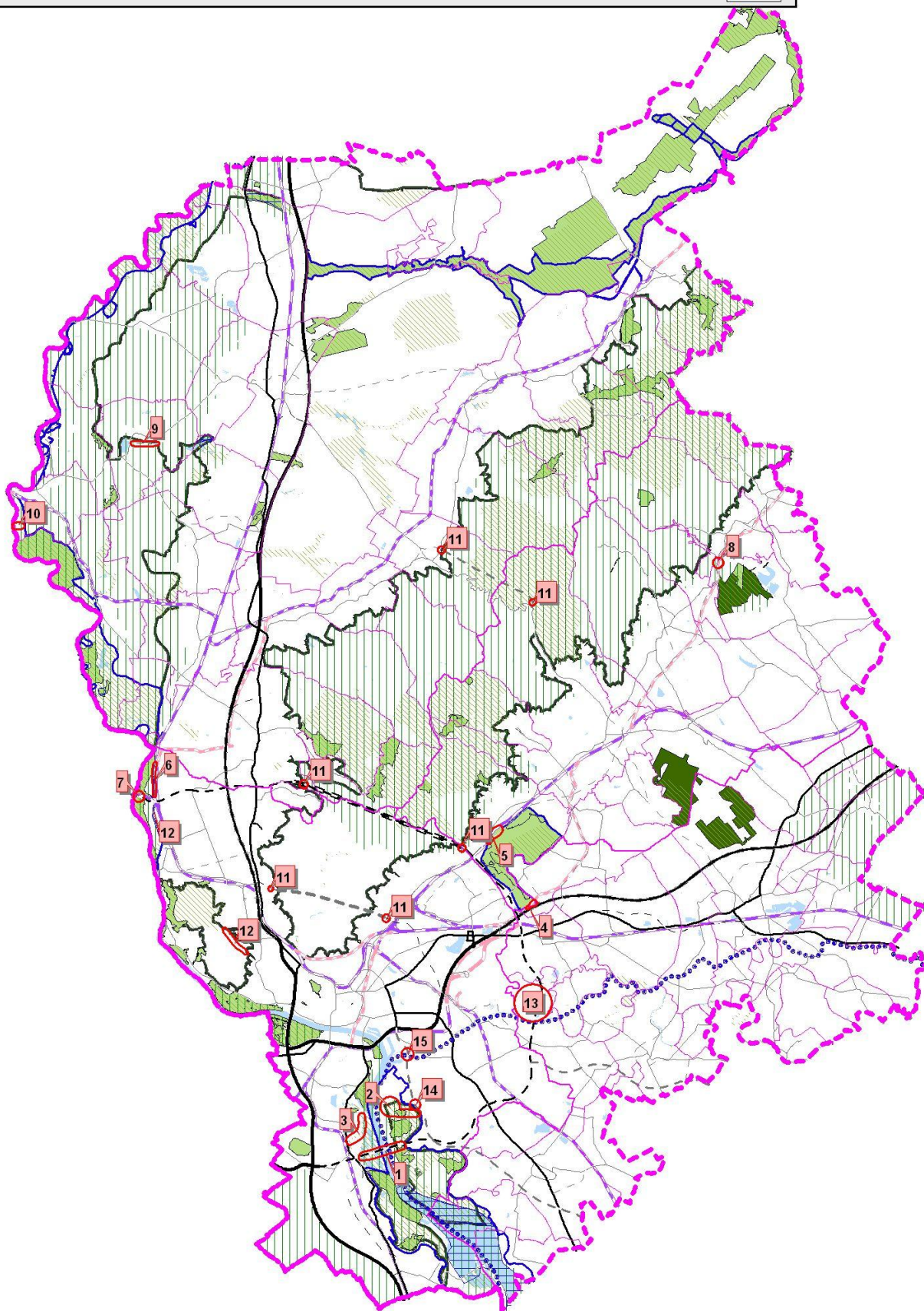
Číslo	Názov	Problém	Navrhované opatrenie
1	MČ Jarovce – návrh D4, navrhovaného plynovodu s CHKO, CHVÚ, ÚEV a Ramsarskou lokalitou	navrhovaná diaľnica D4, a navrhovaného plynovodu pretína viacero chránených území	zvážiť trasovanie, vybrať riešenie, ktoré čo najmenej negatívne vplyva na chránené územia
2	MČ Ružinov – plynovod a elektrické vedenie s CHKO Dunajské luhy a lokalitou Ramsarskej konvencie Dunajské luhy	1.alternatíva navrhovaného plynovodu a 400 kV elektrického vedenia okrajovo prechádza hranicou CHKO Dunajské luhy a lokalitou Ramsarskej konvencie Dunajské luhy	prehodnotiť trasovanie plynovodu
3	MČ Petržalka, Jarovce – navrhované elektrické vedenie s ÚEV Bratislavské luhy	navrhované 400kV a 100kV elektrické vedenie prechádza územím európskeho významu Bratislavské luhy	prehodnotiť trasovanie elektrického vedenia, čo najmenej zasiahnuť lužné lesy
4	Svätý Jur – miestna komunikácia a regionálna železnica s NPR Šúr a jej OP	navrhované miestne komunikácie a regionálna železnica prechádza NPR Šúr a jej ochranným pásmom	vybrať variant najmenej zaťažujúci životné prostredie na základe EIA
5	Svätý Jur – navrhovaný štvorpruh s NPR Šúr a jej ochranným pásmom	navrhovaný obchvat obcí Svätý Jur a Pezinok zasahuje do NPR Šúr a jej ochranného pásma	použiť pri výstavbe technológie čo najmenej zasahujúce do biotopov NPR Šúr, zachovať najhodnotnejšie biotopy
6	MČ Dev. N. Ves – cesta 3 triedy s CHVÚ	navrhovaná cesta 3. triedy tesne mňa hranice CHVÚ Záhorské Pomoravie	pri výstavbe rešpektovať hranice CHVÚ a čo najmenej doň zasahovať, rešpektovať vyhlášku ktorou bolo CHVÚ vyhlásené
7	MČ Dev. N. Ves – návrh D4 s CHA Devínske alúvium Moravy	navrhovaná diaľnica D4 pretína chránený areál	zvážiť možnosť pretrasovania D4 severnejšie alebo navrhnuť zmenu hraníc chráneného areálu

Číslo	Názov	Problém	Navrhované opatrenie
8	Dubová – regionálna železnica s CHVÚ	navrhované prepojenie regionálnej železnice prechádza CHVÚ Malé Karpaty	pri výstavbe rešpektovať hranice CHVÚ a čo najmenej doň zasahovať, rešpektovať vyhlášku ktorou bolo CHVÚ vyhlásené
9	Jakubov – cesta 1. triedy s CHKO a CHVÚ	navrhovaný obchvat obce Jakubov prechádza CHKO Záhorie a CHVÚ Záhorské Pomoravie	prehodnotiť trasovanie obchvatu
10	Záhorská Ves – navrhované elektrické vedenie s lokalitou Ramsar, CHKO, CHVÚ	navrhované 400kV elektrické vedenie prechádza na jednom mieste viacerými typmi ochrany	pri výstavbe pristupovať citlivo najmä v Ramsarskej oblasti Alúvium Moravy
11	navrhované vstupy do tunela (Vajnory, Marianka)	navrhované tunelové vstupy variantného cestného prepojenia cez Malé Karpaty	pri výstavbe pristupovať citlivo najmä v chránených územiach
12	Dúbravka – 110 kV vedenie	navrhované elektrické vedenie prechádza CHKO Malé Karpaty	možnosť v alternatívnom trasovaní mimo územia CHKO Malé Karpaty
13	Letisko Milana Rastislava Štefánika	rozvoj letiska	opatrenia podľa výsledkov hodnotenia vplyvov na životné prostredie (EIA)
14	MČ Ružinov – stret s navrhovanou R7 s ÚEV a Ramsarskou lokalitou	navrhované rýchlostná cesta R7 je v tesnom dotyku s územím európskeho významu Biskupské luhy a Ramsarskou lokalitou Dunajské luhy	pri výstavbe pristupovať citlivo najmä v Ramsarskej oblasti
15	MČ Ružinov – stret s navrhovanou R7 s NRBk Malý Dunaj	navrhovaná rýchlostná cesta pretína biokoridor nadregionálneho významu Malý Dunaj	k lokalite je potrebné pristupovať citlivo z hľadiska zachovania brehových porastov

Tabuľka obsahuje najmä strety stresových faktorov s prvkami ochrany prírody a krajiny. Je však zrejmé, že niektoré navrhované dopravné trasy, ako napr. D4 alebo R7 budú mať vplyv na environmentálne podmienky v dotknutých mestách a obciach. Pre každý úsek je alebo bude spracovaná štúdia posudzovania vplyvov na životné prostredie, ktorá podrobnejšie určí najmenej zaťažujúci variant a podmienky výstavby.

Konfliktné uzly v území

13. Návrh koncepcie ochrany a využitia kultúrneho dedičstva

Koncepcia ochrany a využívania kultúrneho dedičstva v Bratislavskom kraji vychádza z kultúrneho dedičstva ako základnej kultúrno-historickej hodnoty územia, ktorej neoddeliteľnou a nosnou súčasťou je pamiatkový fond, chránený v zmysle zákona č. 49/2002 Z. z. z 19. decembra 2001 o ochrane pamiatkového fondu v jeho neskoršom znení č. 479/2005 Z. z., zákona č. 208/2009 Z. z. a zákona č. 262/2011 Z. z. a podľa všeobecne záväzných právnych predpisov na jeho vykonanie (ďalej pamiatkový zákon)

- Kultúrne dedičstvo je predmetom medzinárodných dohovorov o ochrane kultúrneho dedičstva, architektonického či archeologického dedičstva, kde pomocou kultúrnych a historických hodnôt územia i objektov je definovaný ich obsah.
- Pamiatkový fond je definovaný v pamiatkovom zákone a je vymedzený národnými kultúrnymi pamiatkami a pamiatkovými územiami, ktoré majú alebo budú mať vyhlásené ochranné pásma.

Ochrana kultúrneho dedičstva vychádza z ochrany kultúrno-historického potenciálu územia ako nosnej historickej, ako aj súčasnej činnosti človeka v území, ktoré upravoval – upravuje a využíval – využíva. V územnej štruktúre Bratislavského kraja je kultúrne dedičstvo dané štruktúrou kultúrnej krajiny, kde historické štruktúry osídlenia s mestami, obcami či inými typmi sídelných štruktúr sa vytvárali od praveku po súčasnosť. Z hľadiska historického vývoja za historické sídelné a stavebné štruktúry musíme považovať už aj štruktúry osídlenia do 60 - 70-tych rokov 20. storočia, kedy sa najviac prejavili devastačné zásahy do historickej sídelnej štruktúry zmenou vlastníctva, zmenou organizácie hospodárskej činnosti či demografického, sociálneho i sociologického vývoja. Obdobie po roku 1989 zmenou spoločensko-ekonomických a najmä vlastníckych vzťahov nie je pre stav pamiatkového fondu a kultúrneho dedičstva uspokojivé, lebo v celoštátnom priemere je cca 25% NKP v narušenom a dezolátnom stavebno-technickom stave.

Z tohto dôvodu pri rozvoji územia na krajskej a od toho odvíjajúcej sa aj okresnej alebo regionálnej či zonálnej úrovni, ako aj v jednotlivých mestách a obciach je potrebné zabezpečiť ochranu a optimálne využívanie kultúrneho dedičstva a pamiatkového fondu tak, aby v nezmenenej forme i obsahu, ale v lepšom stave boli súčasťou ako krátkodobých, strednodobých, ale aj dlhodobých hospodárskych a územných plánov všeobecne.

Kultúrne dedičstvo a pamiatkový fond má význam aj v hospodárskej činnosti kraja, kde pre oblasť rozvoja turizmu a rekreácie je nezastupiteľné.

Rozsah a obsah kultúrneho dedičstva je širší ako len legislatívne chránený pamiatkový fond a v rámci medzinárodných dohôd je rámcovo charakterizované kultúrne dedičstvo. Tieto hodnoty tvoria historické a kultúrne štruktúry vytvorené predchádzajúcimi generáciami bez ohľadu na dobu a miesto ich vzniku. Predstavujú hmotné i nehmotné hodnoty: hnutelné i nehmotné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory a komplexy.

Pritom nehmotnú časť tvoria rôzne druhy jazykových, literárnych a interpretačných prejavov, diela dramatického, hudobného a tanečného umenia, zvyky a tradície, historické udalosti, ale aj zemepisné, katastrálne a miestne názvy.

Hmotnú časť kultúrno-historických hodnôt v území reprezentujú archívne dokumenty, knižničné fondy, diela písomníctva, kinematografie, scénografie, televízna a

audiovizuálna tvorba, diela výtvarného a úžitkového umenia, zbierky múzeí a galérií, historická urbanistická, architektonická a stavebná štruktúra, ale aj štruktúry poznané či nepoznané nachádzajúce sa pod úrovňou terénu, ktoré sa zisťujú metódami archeologického výskumu - pri akýchkoľvek zásahoch pod terén označované ako archeologické kultúrne dedičstvo.

Hmotná časť kultúrneho dedičstva v Bratislavskom kraji sa uplatňuje zachovanými historickými urbanisticko-architektonickými štruktúrami s historickou stavebnou štruktúrou, ktoré reprezentujú územia historických miest a obcí s ich "genius loci", architektonické pamiatky a diela ľudového staviteľstva, archeologické lokality a nálezy, pamiatky vedy a výroby, historické záhrady a parky, aleje, skupiny stromov, ale i prvky dotvárajúce historické prostredie - stĺpy, súsošia a ďalšia drobná architektúra (prícestné plastiky a kaplnky, fontány, osvetlenie, studne) v nadväznosti na kultúrnu krajinu vyhodnotenú podľa medzinárodne platných kritérií. Tieto štruktúry sú najlepšie zachytené v historických katastrálnych mapách a ich protokoloch z konca 18. až do konca 19. storočia, ktorých originály sú uložené v Ústrednom archíve geodézia a kartografie v Bratislave.

Špecifikovanie kultúrneho dedičstva a pamiatkového fondu vychádza z dokladov celkového vývoja na území kraja a to najmä jeho sídelnej štruktúry v nadväznosti na ZACHOVANÝ ÚZEMNÝ KULTÚRNO – HISTORICKÝ POTENCIÁL, ktorý je daný nasledovnou štruktúrou chráneného i nechráneného stavebného fondu a jeho dotvárajúcimi prvkami:

- pamiatkový fond chránený
- chránené územia - pamiatkové rezervácie (PR), pamiatkové zóny (PZ) a ochranné pásma (OP),
- chránené súbory a solitéry národných kultúrnych pamiatok (NKP), ako výberová kategória historických vecí hnutelných i nehnuteľných a ich ochranné pásma,
- chránený pamiatkový fond situovaný pod terénom každej obce či mesta a patria sem všetky evidované a neevidované – potenciálne archeologické nálezy a náleziská
- ostatné kultúrno-historické štruktúry, ktoré nie sú v zmysle uvedeného zákona chránené, ale sú nositeľmi historicko-kultúrnych hodnôt v území resp. sú to územia s väzbou na kultúrno-historický potenciál, v základe špecifikovaný v Koncepcii územného rozvoja Slovenska:
- historické jadrá miest a obcí, vrátane významných častí mimo intravilánov – areály kalvárií, cintorínov a pod.,
- doplňujúce a sezónne prvky osídlenia viažuce sa najmä k časti kraja s charakterom vidieka,
- špecifické prvky osídlenia: technické diela a stopy historickej výrobnéj činnosti, mlyny, prírodné umelé prvky - hate, nádrže, regulačné kanály, aleje a pod.

Tieto štruktúry však nie sú chápané ako samostatné prvky alebo solitéry, ale vždy spolu so svojim bezprostredným prírodným okolím, poznamenaným kultivačnou činnosťou človeka.

13.1. Charakteristika kultúrneho dedičstva a pamiatkového fondu kraja

Bratislavský kraj ako najzápadnejšie územie Slovenska na hranici s Rakúskou republikou a Maďarskom vznikol na území strednej časti bývalej Bratislavskej a 3 katastrov z Mošonskej župy novým administratívnym rozčlenením katastrálnych území do 8 okresov, kde najvýznamnejším územím je hlavné mesto SR Bratislava.

Bratislava sa historicky sformovala postupným pričlenením ďalších 12 obcí k pôvodnému územiú kráľovského mesta Bratislavy s hradom a podhradím. Toto územie sa priebežne historicky formovalo od praveku až po súčasnosť, pričom základné kultúrno-historické hodnoty mesta určuje jeho význam ako:

- slobodného kráľovského mesta s privilégiami od roku 1291, ale zisteným a potvrdeným osídlením už od neolitu, neskoršie ako súčasť oppidálnej sústavy podunajských Keltov, významné miesto z doby rímskej s pokračovaním slovanským osídlením v časnom stredoveku až po formovanie osídlenia mnohonárodnostného Uhorska i a významné mesto rakúsko-uhorskej monarchie v trojuholníku – Viedeň - Budapešť – Bratislava,
- bývalého korunovačného sídla Uhorska od 16. do 19. storočia.

K Bratislave patrili mestá Modra, Pezinok, Svätý Jur spolu s bývalými výsadnými mestečkami Devín, Stupava, Malacky, Gajary, Doľany, Častá, Senec, Bernolákovo, bývalé samostatné obce, dnes mestské časti Bratislavy – Čunovo, Devínska Nová Ves, Dúbravka, Jarovce, Karlova Ves, Lamač, Podunajské Biskupice, Rača, Rusovce, Vajnory, Záhorská Bystrica. Ostatné obce sú historické vidiecke sídla s kedysi významným podielom v poľnohospodárskej činnosti celého Slovenska.

Kultúrno-historické danosti územia základne formovalo poľnohospodárstvo Podunajskej nížiny s výrazným vinohradníctvom na južných svahoch Malých Karpát a lesohospodárstvom i poľnohospodárstvom Záhorskej nížiny a Malých Karpát. K tomu sa formovala aj štruktúra historického osídlenia so zachovanými historickými urbanistickými, architektonickými a stavebnými štruktúrami s ich väzbou na okolité krajinné prostredie, v ktorom na úpätiach Malých Karpát sú situované komplexy hradov. V štruktúre osídlenia kraja v oblasti Záhoria vznikli špecifické uzavreté usadlosti s kaplnkami, v ktorých sa od 16. storočia usadzovali Habáni – anabaptisti. Boli nedomácou a remeselníckou skupinou obyvateľstva, ktorí sa tu usadili na základe povolenia príslušného majiteľa územia.

Viac ako 60 % obcí a miest má zákonom chránené kultúrno-historické hodnoty v území. Ostatná sídelná štruktúra – teda skoro 40% je podľa zachytených historických udalostí a historického stavebného fondu potenciálom kultúrneho dedičstva.

Na území Bratislavského samosprávneho kraja sa nachádza 1685 nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, z toho 1265 v okresoch Bratislava I. až II., 249 v okrese Pezinok, 51 v okrese Senec a 120 v okrese Malacky. Tieto pamiatkové objekty pozostávajú zo soliterných architektonických, stavebných, výtvarných a technických diel, ľudovej architektúry, historickej zelene a archeologických pamiatok. Ich súčasťou sú väčšinou hnutelné kultúrne pamiatky, ktorých v Bratislavskom kraji je 549 čo predstavuje 1402 pamiatkových hnutelných predmetov, ale sú aj samostatné výnimky, kedy stavebná časť nemusí byť nehnuteľnou NKP.

Z pamiatkového fondu v Zozname svetového dedičstva UNESCO sa zatiaľ nenachádza žiadna nehnuteľná kultúrna pamiatka, ale vytipované na zápis do zoznamu sú:

- Limes Romanus – rímske antické pamiatky pozdĺž Dunaja ako medzinárodný projekt,
- Pamätník Chatama Sófera v Bratislave.

Zo sídelnej štruktúry kraja sú najvýznamnejšie lokality s národnými kultúrnymi pamiatkami v Bratislave a jej miestnych častiach – areál kaštieľa v Čunove, hrad Devín, rímsky vojenský tábor Gerulata a kaštieľ v Rusovciach, železničné depo ako pamiatková zóna v Rači, údolie Vydrice s nádržami v hornej časti Mlynskej Doliny a začiatok Žitno-ostrovnej protipovodňovej hrádze v Ružinove. Obec Píla s kostolom, hrad Červený Kameň a Modra s pamiatkami Ľ. Štúra, hrad Pajštún, či Biely Kameň nad sv. Jurom, ďalej pamiatkové rezervácie Veľké Leváre a Sv. Jur a pamiatkové

zóny Marianka a Modra sú ďalšími najvýznamnejšími lokalitami kraja. Významný kultúrno-historický potenciál sa nachádza na území katastrov miest Malacky, Stupava, Senec a obcí Borinka, Kostolište, Malé Leváre, Plavecké Podhradie, Budmerice, Vinosady, Bernolákovo, Hamuliakovo, Ivanka pri Dunaji, Malinovo, Miloslavov, Veľký Biel atď.

Archeologické kultúrne dedičstvo a archeologické lokality i nálezy

Tento špecifický typ kultúrneho dedičstva a pamiatkového fondu je situovaný pod terénom každej historickej obce či mesta. Tu sa nachádzajú evidované a neevidované – potenciálne archeologické nálezy a náleziská.

V zmysle pamiatkového zákona sú chránené na celom území Slovenska bez rozdielu či sú vyhlásené za kultúrne pamiatky, alebo sú súčasťou kultúrnej pamiatky iného druhu alebo len evidované ako miesta možného nálezu rôznych kultúrnych horizontov z predchádzajúcich období situovaných pod úrovňou terénu.

V rámci rozvojových zámerov kraja sú však limitujúcim faktorom, pretože na miestach s ich existenciou alebo s predpokladom ich existencie nie je možný akýkoľvek odborné neusmernený zásah do terénu, ktorým by sa likvidovali nálezové možnosti resp. realizácia archeologických výskumov. Znamená to, že katastrofe miest a obcí, kde sú alebo kde sa predpokladá existencia hnutelných i nehnuteľných vecí viažucich sa k jednotlivým historickým dobám vývoja Slovenska je potrebné pred akýmkoľvek zásahom do terénu vyžiadať si vopred stanovisko Krajského pamiatkového úradu v Bratislave.

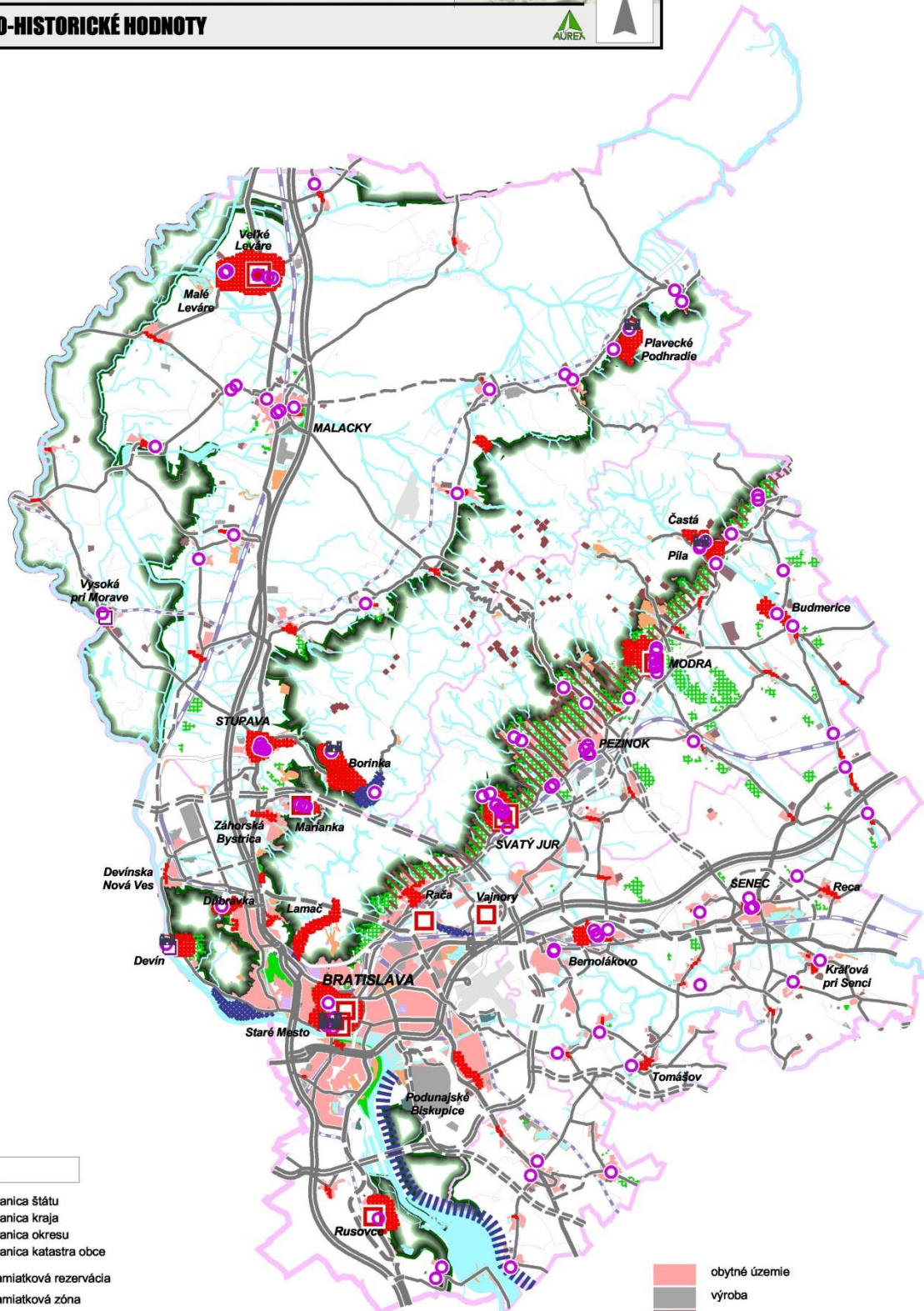
Podrobná priestorová identifikácia s previazaním na konkrétnu lokalizáciu v príslušnom katastri a kvalitatívna špecifikácia archeologických lokalít a nálezov sa však môže a musí ďalej vyjadriť v rámci nižších stupňov územnoplánovacej dokumentácie s premietnutím až na presné situovanie v príslušnom katastri a na príslušnej parcele. Ich existencia sa predpokladá na základe písomných prameňov viažucich sa ku každej obci najmä podľa Vlastivedného slovníka obcí 1-3 a Súpisu pamiatok Slovenska 1-3. Priestorová špecifikácia môže byť súčasťou už konkrétneho územného plánu zóny či obce.

Pamätihodnosti a iný kultúrno-spoločenský potenciál

Pamätihodnosti by mali byť súčasťou kultúrneho dedičstva. Bratislavský samosprávny kraj spolu s obcami môže rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení takejto evidencie. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Tento druh ako súčasť kultúrneho dedičstva je evidovaný každou obcou individuálne a je často zverejnený na príslušnej web-stránke obce.

Neoddeliteľnou súčasťou kultúrneho dedičstva kraja sú kultúrne zariadenia a podujatia, ktoré zvyrazňujú význam Bratislavského kraja - múzeá, galérie a samostatné špecializované objekty s expozíciami, ktorých ťažiskom je Bratislava ako sídlo národných kultúrnych inštitúcií – Slovenské národné múzeu a Slovenská národná galéria. Tieto základné inštitúcie dopĺňujú aj špecializované expozície v obciach či mestských častiach Bratislavy často s nadväznosťou na národné kultúrne pamiatky.

Výber najvýznamnejších NKP pamiatkového fondu v Bratislavskom kraji a prehľad pamiatkových území je uvedený v prílohe číslo 4 tohto dokumentu.

LEGENDA

- hranica štátu
- hranica kraja
- hranica okresu
- hranica katastra obce
- pamiatková rezervácia
- pamiatková zóna
- výber najvýznamnejších národných kultúrnych pamiatok
- hrady, zrúcaniny
- staré banské diela
- územia s väzbou na kult.-hist. potenciál
- územia významných technických diel
- osídlenie s väzbami na poľnohospodárstvo
- územia významných technických diel - protipovodňová Hornožitnoostrovská hrádza

- CHKO
- diaľnica
- cesta I. triedy
- cesta II. triedy
- cesta - rozvojový zámer
- železničná trať
- železničná trať - rozvojový zámer

- obytné územie
- výroba
- poľnohospodárska výroba
- rekreácia, cestovný ruch a šport
- občianske vybavenie reg. významu
- technická infraštruktúra
- doprava
- špecifická zeleň
- územie špeciálneho určenia
- vodná plocha, vodný tok

14. Návrh rozvoja turizmu, rekreácie a rekreačnej vybavenosti

14.1. Prognózy rozvoja cestovného ruchu/turizmu²³ v celosvetovom meradle

Cestovný ruch/turizmus (ďalej aj CR), šport a rekreácia je vo svete v dlhodobých trendoch rastúcim hospodárskym odvetvím, v súčasnosti je jedným z najväčších svetových generátorov zamestnanosti a príjmov z exportu. Patrí medzi najsilnejšie svetové ekonomické odvetvia. Podľa Svetovej rady pre cestovanie a cestovný ruch (WTTC²⁴) má v súčasnosti zamestnanosť v oblasti CR podiel takmer 7-8 % na celkovej zamestnanosti a podiel CR na tvorbe svetového HDP predstavuje 3-5 % a 30 % svetového exportu služieb.

Podľa otvoreného listu kampane „Svetoví lídri za cestovný ruch“ (28.02.2011) cestovný ruch poskytuje zároveň významné príležitosti pre spravodlivý príjem, sociálnu ochranu, rodovú rovnosť, osobnostný rozvoj a sociálnu inklúziu.

Podľa údajov World Travel Organisation (WTO) je zaznamenaný nárast CR – tzv. „zeleného“ (udržateľného, šetrného, integratívneho), kam možno zaradiť vidiecky, kultúrny, športový, konferenčný turizmus, cykloturistiku, pešiu turistiku, zimnú bežeckú turistiku, individuálne poznávacie cesty, a pod.

Narastá rozvoj turizmu podporovaný miestnymi komunitami a silnie vytváranie väzieb medzi príjmami z turizmu a podporou rozvoja kvality miestneho prostredia z týchto zdrojov. Pre účastníkov CR sú zaujímavé poznatky o navštívenej krajine, regiónu, lokalite, charakter, zvyky obyvateľstva, miestna kultúra, história, tradície, folklór, gastronómia, ... (poznávací turizmus). Vyhľadávané sú menej frekventované vidiecke oblasti s menšou koncentráciou ľudí.

Podľa prognózy Svetovej organizácie turizmu (UNWTO) bude turizmus do roku 2020 najrýchlejšie rásť práve v regiónoch stredovýchodnej a južnej Európy. Európska komisia vypracovala obnovenú politiku európskeho CR s názvom „Posilnenie partnerstva v európskom turizme“. Jej hlavným cieľom je zvyšovať konkurencieschopnosť európskeho CR a vytvárať vyšší počet pracovných miest pri súčasnom zabezpečovaní trvalo udržateľného rastu CR v rámci Európy.

14.2. Významné dokumenty týkajúce sa rozvoja cestovného ruchu/turizmu na Slovensku a z nich vyplývajúce východiská

Pre oblasť rozvoja CR/turizmu na Slovensku bolo spracovaných viacero dokumentov. Reálny stav v úrovni CR je však naďalej otázný, pretože je značný rozdiel medzi spracovanými stratégiami, koncepciami, opatreniami, skutočnou podporou rozvoja CR a samotným prístupom domácich obyvateľov ku hodnotám vlastnej krajiny, ku kvalite a realizácii podnikateľských zámerov.

Napriek tomu sú tieto dokumenty východiskami pre koncepciu rozvoja CR na území Bratislavského kraja. Sú to:

- Národný program rozvoja cestovného ruchu v Slovenskej republike
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013, schválená uznesením vlády SR č. 632 dňa 24.8. 2005

²³ V texte sa používa termín cestovný ruch a turizmus ako synonymum

²⁴ Svetová organizácia cestovného ruchu (UNWTO) je odbornou organizáciou OSN a vedúcou medzinárodnou organizáciou v oblasti cestovného ruchu. Svetová rada pre cestovanie a cestovný ruch (WTTC) je globálne fórum pre podnikateľských lídrov v cestovnom ruchu

- Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013, schválená uznesením vlády SR č. 417 zo dňa 9.5. 2007
- Štátna politika cestovného ruchu Slovenskej republiky, prijatá vládou SR 9.5. 2007 (je v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR na roky 2006 – 2010)
- Slovensko: Krajina s potenciálom (ideový koncept prezentácie Slovenska, MZV SR, rok 2011)
- Program rozvoja cestovného ruchu SR, a možnosti podpory jednotlivých subjektov v SR na roky 2007-2013
- Koncepcia rozvoja cestovného ruchu v Bratislavskom samosprávnom kraji, schválená uznesením Zastupiteľstva BSK č.69/2005 z 21.9.2005
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu Bratislavského samosprávneho kraja 2007-2013, projekt spolufinancovaný európskymi spoločenstvami podporený z ERDF v rámci JPD NUTS II - Bratislava Cieľ 2, spracovaný 13.8.2008
- Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike, MH SR, spracoval Ústav turizmu, s.r.o., AUREX spol. s r.o., 2005

Ďalej sú to územnoplánovacie dokumentácie:

- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS), v znení zmien a doplnkov KURS 2011 schválená uznesením vlády SR č. 1033 zo dňa 30. októbra 2001 a jej záväzná časť, vyhlásená nariadením vlády SR č. 528/2002 Z. z.
- Zmeny a doplnky č.1 záväznej časti KURS 2001, vyhlásené Nariadením vlády SR č. 461/2011 zo dňa 16.11.2011
- ÚPN VÚC Bratislavského kraja (AUREX spol. s r.o., 1997) v súhrnom znení zmien a doplnkov (AUREX spol. s r.o.)
- Územné plány miest a obcí Bratislavského samosprávneho kraja
- Územný plán regiónu Bratislavský samosprávny kraj – Zadanie, jún 2011

Medzinárodné dokumenty

- Svetová charta pre trvalo udržateľný rozvoj (1995)

Základné ciele a východiská týchto dokumentov, ktoré boli východiskom pri návrhu koncepcie CR/turizmu v ÚPN-R BSK sú uvedené v prílohe tohto dokumentu.

14.3. Hlavné problémy a z nich vyplývajúce východiská podľa dokumentov týkajúcich sa rozvoja CR na Slovensku

V prílohe tohto dokumentu v tabuľke „Pozitívne a negatívne javy v rozvoji cestového ruchu v Bratislavskom kraji s dosahom na územnoplánovací proces“ sú uvedené problémové javy CR/turizmu, športu a rekreácie v riešenom území. Z uvedených problémových javov vyplývajú východiská pre funkcie CR/turizmus šport a rekreácia.

Hlavné východiská

- Cieľom rekreačnej /turistickej aktivity je pobyt v hodnotnom / udržiavanom / esteticky príťažlivom / harmonickom prírodnom / kultúrnom / historickom prostredí zastavaných území a voľnej krajiny.
- Cestovný ruch / turizmus sa rozvinú len v tých oblastiach, ktoré budú vykazovať znaky hodnotného, udržiavaného, esteticky príťažlivého, biologicky rozmanitého prírodného kultúrno-historického prostredia.

14.4. Potenciál územia BSK z hľadiska rozvoja cestovného ruchu/turizmu

Hlavný potenciál územia BSK možno vyjadriť nasledovne:

- územie BSK ako súčasť ponuky trilaterálneho regiónu pre turistov (Viedeň, Eisenstadt, Neziderské jazero, Šopron, Győr, Dunajské ramená a lužné lesy na slovenskej aj maďarskej strane, Bratislava, Malé Karpaty)
- výrazné zastúpenie charakterovo kontrastných rekreačno-turistických prostredí – (veľko-) mestského a vidieckeho, vrátane prihraničných kontaktov, horského i pri vodných tokoch a vodných plochách, kultúrno-historického i prírodného,
- možnosti cezhraničných kontaktov:
  - vodný tok Morava – Devínska Nová Ves, Vysoká pri Morave, Záhorská Ves, (Rakúsko), vodný tok Dunaj – MČ Bratislava – Devín, hraničné priechody Kittsee, Rajka (Rakúsko, Maďarsko),
- všetky druhy dopravy medzinárodného významu, lokálne železničné trate (aj t. č. nefunkčné),
- Bratislava a Dunaj marketingové značky pre slovenský turizmus, výstavnícke a veľtržné centrum, atraktívna destinácia pre mladých s možnosťou športu, zábavy,
- rozsiahle lokality prímestskej rekreácie pri Bratislave,
- významné lokality s ponukou kultúry (opera, vážna hudba, balet, folklór), histórie a tradície (Bratislava, Devín, Veľké Leváre, Svätý Jur, Pezinok, Červený Kameň, Bernolákovo), gastronómie (Bratislava, Malokarpatská vína cesta, Slovenský Grob), spoločenských aktivít (Bratislava) napr. golf, rybolov, poľovačky, rafting, vodné športy, aquapark, autocross, ...
- rozhodujúca destinácia Slovenska pre kultúrno-poznávací, obchodný, služobný konferenčný, kongresový turizmus, cykloturizmus (predĺženie Medzinárodnej dunajskej cyklocesty Passau – Viedeň až do Budapešti, EV6 – Dunajská cyklistická cesta, Medzinárodná cyklotrasa železnej opony ICT EV13)
- významná „riečna“ lokalita na Dunaji, Morave, Malom Dunaji – pre veľké výletné osobné lode, pre malé plavidlá, pre pobytový turizmus orientovaný na vodné športy,
- vinohradnícke a vinárske tradície v záhorskom a trnavskom regióne, možnosti rozvoja agroturistických aktivít,
- ideálne geografické podmienky pre cyklistiku, cykloturistiku, pre vodácku turistiku, vodné športy,
- ideálne geografické podmienky pre nenáročnú horskú pešiu turistiku, hustá sieť rekreačných trás a rekreačných a turistických lokalít v Malých Karpatoch,
- vodné nádrže, štrkoviská, rybníky, početné ramená vodných tokov.

Perspektívne nosné formy cestovného ruchu na území BSK:

Nosné formy cestovného ruchu /turizmu

- letná rekreácia v horách – horská turistika a celý rad voľnočasových aktivít,
- mestský a kultúrno-poznávací, kongresový cestovný ruch, vzhľadom na nárast voľného času ide o produkty budúcnosti,
- kúpanie a zdravotný cestovný ruch – klasické formy a wellness (relax, fitness, prevencia, kondícia, atď.), prudko rastie v celosvetovom rozsahu,
- cestovný ruch pri vodných plochách – kúpanie, vodné športy,
- cykloturistika, hipoturistika – horská i v nížinnej poľnohospodárskej krajine,

- vidiecky cestovný ruch a agroturistika,

Doplnkové formy cestovného ruchu /turizmu:

- zimné horské športy – zimná turistika, doplnkové športové a relaxačné aktivity,
- hobby turizmus, rôzne alternatívne (soft) formy cestovného ruchu, poľovnícky cestovný ruch, na rôzne športy orientovaný cestovný ruch
- Diaspora tourism, Ascetic Tourism a pod..

14.5. Širšie územné a funkčno-priestorové vzťahy

Špecifická geografická poloha BSK

- špecifické postavenie BSK v rámci Slovenska a stredo-podunajského regiónu,
- prihraničná poloha kraja k susediacemu Rakúsku a Maďarsku,
- poloha kraja v podunajskom sídelnom páse minimálne stredoeurópskeho významu, v úseku Viedeň – Bratislava – Győr – Budapešť,
- lokalizácia v priestore Centrope
- poloha kraja na hranici troch etník (slovanské, germánske, maďarské) a donedávna aj dvoch rozdielnych ekonomicko-politických systémov,
- okrajová územná poloha kraja a hlavného mesta SR Bratislavy,
- geografické danosti – európskeho veľtoky Dunaja prechádzajúceho krajom,
- obojstranné rekreačno-turistické záujmové územia – na jednej strane Viedeň, časť Dolného Rakúska, Burgenland, severozápadný cíp Maďarska, na druhej strane územia BSK, vrátane časti Žitného ostrova a vodného diela Gabčíkovo,
- uplatnenia všetkých druhov dopravy medzinárodného významu.

Významné dopravné trasy prechádzajúce územím BSK:

- významné európske cestné koridory typu E a TEN-T,
- medzinárodné multimodálne dopravné koridory IV., V.a, VII.,
- diaľnica D2 (od Břeclavi pokračujúca cez Rusovce do Maďarska),
- diaľnica D1 (Bratislava – Považie),
- diaľnica D4 (Petržalka – Parndorf – Wien),
- plánované úseky rýchlostných ciest R1 (smer Nitra) a R7 (smer Lučenec),
- cesty I., II. a III. triedy,
- nadregionálne železničné trate M110, 120, 130, základné, doplnkové trate ŽSR, aj vo väzbe na Rakúsko (ÖBB) a Maďarsko (MÁV), osobitný význam má prepojenie Bratislava – Wien, zámerom je prepojenie letísk Schwechat – Ivanka,
- medzinárodná vodná cesta Dunaj – Mohan – Rýn,
- letecké spoje, letisko M. R. Štefánika Bratislava, športové letiská Dubová, Senica, Kráľová pri Senci,
- turistické spojenie Bratislava -Viedeň, Bratislava -Budapešť, sezónne trajekt Devín – Hainburg a.d. Donau, prístav medzinárodnej a vnútroštátnej osobnej vodnej dopravy sa navrhuje umiestniť do areálu dnešného terminálu Danubius a zóny Pribinova,
- trasy vodáckej turistiky, prístavy malých rekreačných plavidiel – zámery vodáckych prístavísk /lodeníc /táborísk na Dunaji, na Malom Dunaji, na Morave, najmä v mieste sútoku Dunaja a Moravy (na území MČ Bratislava – Devín),
- medzinárodné cyklotrasy EuroVelo: EuroVelo 6 – Dunajská cyklistická cesta, EuroVelo 13 – Cesta Železnej opony (ICT), spájajúce celoeurópsku sieť cyklotrás

Významné rekreačné ciele v širšom turistickom záujmovom území BSK

- Gazárka, Tomky, Buková – vodné plochy na Záhorí a v Malých Karpatoch
- Jahodník, Smolenice, Dobrá voda – horské rekreačné oblasti, kultúrno-historické pamiatky, prírodné zaujímavosti
- Šajdíkove Humence, Skalica, Sekule – golfové areály (návrh alebo v realizácii)
- vodný tok Morava – cykloturistika pozdĺž Moravy
- úpätie Malých Karpát – vinohradnícke obce
- Vincov les (Sládkovičovo), Galanta, Dunajská Streda, Veľký Meder, Topoľníky – termálne kúpaliská /aquaparky
- Dunaj, Morava, Malý Dunaj – vodné športy, vodácka turistika
- poľovnícke a rybárske revíry
- Bezovec, Javorina – lyžiarske terény
- Hainburské kopce s vinohradníckymi obcami, lokality a ich okolie – Hainburg an der Donau a okolie (Carnuntum), Neziderské jazero (Eisenstadt), Viedeň (Rakúsko), Semmering (Alpy), Moson, Győr (Maďarsko), oblasti južnej Moravy (Česko), ...

14.6. Členenie riešeného územia z hľadiska rozvoja cestovného ruchu

14.6.1. Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike

Cestovný ruch ako sociálno-ekonomický jav, je previazaný na prírodné a urbanizované prostredie, na demografický a kultúrny vývoj, na rôzne spoločenské, technické a hospodárske odvetvia, infraštruktúru atď.

Preto bola spracovaná Regionalizácia cestovného ruchu v SR (ďalej Regionalizácia) ako dokument, ktorý zbilancoval potenciál CR na Slovensku a poukázal na jeho nosné, perspektívne formy v jednotlivých, vymedzených regiónoch Slovenska.

V rámci spracovania Regionalizácie bolo na Slovensku vymedzených 21 charakteristických regiónov cestovného ruchu.

Regióny cestovného ruchu na Slovensku podľa Regionalizácie cestovného ruchu v SR

Regióny CR I. kategórie	Regióny CR II. kategórie	Regióny CR III. kategórie	Regióny CR IV.
s významom			
medzinárodným	národným	nadregionálnym	regionálnym
Bratislavský	Strednopovažský	Dolnopovažský	Záhorský
Podunajský	Severopovažský	Hornonitriansky	Nitriansky
Liptovský	Turčiansky	Gemerský	Ipeľský
Tatranský	Oravský	Pohronský	Hornozemplínsky
	Horehronský	Spišský	Dolnozemplínsky
	Košický		
	Šarišský		

Poznámka: Zvýraznené regióny zasahujú do územia BSK

Príslušnosť Bratislavského kraja podľa regionalizácie cestovného ruchu SR:

- Bratislavský región – Bratislava, okresy Pezinok, Senec, mesto Stupava
- Podunajský región – okres Senec (južná časť pri Dunaji)
- Záhorský región – okres Malacky

Príslušnosť Bratislavského kraja podľa kategorizácie cestovného ruchu v SR:

- Územia I. kategórie s medzinárodným významom – Bratislava, okresy Pezinok, Senec, mesto Stupava

- Územia IV. kategórie s regionálnym významom – okres Malacky

14.7. Rozvoj cestovného ruchu/turizmu na úrovni regiónov BSK

Regióny CR zasahujúce do územia Bratislavského kraja predstavujú funkčno-priestorový systém rekreácie a turizmu so vzájomne prepojenými cieľmi rekreačného a poznávacieho turizmu. Regióny CR na území Bratislavského kraja sa členia na bratislavský, malokarpatský, podunajský a záhorský. Jadrom systému je bratislavský región, tvorený mestom Bratislava – hlavný cieľ /východisko turizmu a zdroj návštevníkov za rekreačným pobytom do okolia mesta a do celého kraja. Bratislava je križovatkou všetkých druhov dopravných trás a súčasne východiskovým bodom rozvojových sídelných pásov.

Hlavné rekreačné prvky malokarpatského regiónu:

- Malé Karpaty, horský pás a vinohradnícke osídlenie na úpätí Karpát,
- časti Malých Karpát: nad Svätým Jurom, Pezinkom (Limbach, Kučišdorfská dolina, Baba) a nad Modrou (Harmónia, Piesky, Červený Kameň /Píla),
- mesto Bratislava – centrum, historická časť MČ Devín, sútok Dunaja a Moravy, prímestské rekreačné pásma Devínskych a Malých Karpát,
- Zlaté piesky, pravý breh Dunaja (most Lafranconi – Čunovo), územia pozdĺž tokov Dunaj a Morava,

Hlavné rekreačné prvky podunajského regiónu:

- Podunajská nížina rozdelená Malým Dunajom na severnú seneckú časť a južnú žitnoostrovnú časť,
- časť podunajského územného pásu s obojstranným pobrežím,
- mesto Senec so športovo-rekreačným strediskom pri vode Slnecné jazerá,

Hlavné rekreačné prvky záhorského regiónu:

- Borská nížina s bormi a obcami západne od Malých Karpát,
- údolie Stupavského potoka s Borinka, Košiariskom,
- časť pomoravského územného pásu s ľavostranným pobrežím.

14.7.1. Rozvoj cestovného ruchu/turizmu na úrovni bratislavského regiónu

14.7.1.1. Mesto Bratislava a jeho bezprostredné zázemie

- športovo-rekreačný, turistický kultúrno-poznávací (kultúrny, spoločenský, zábavný, gastronomický) potenciál mesta Bratislava
- rozsiahle územie prímestskej rekreácie pozostávajúce z častí – malokarpatská (Bratislavský lesopark), devínska; lužné lesy pozdĺž Dunaja a Moravy – miesto každodennej a víkendovej rekreácie v horskom prostredí pre obyvateľov a návštevníkov mesta, relatívne mierny reliéf umožňujúci pobyt pre všetky vekové kategórie, s výbornou dostupnosťou takmer pre všetky časti mesta, so sústavou východiskových a nástupných bodov (lokality zastávok MHD a na hranici lesa a mestských častí – Devín, Karlova Ves, Dúbravka, Devínska Nová Ves, Marianka, Záhorská Bystrica, Lamač, Koliba, Krasňany, Rača).

14.7.1.2. Malé Karpaty a podhorský vinohradnícky pás

- územie Malých Karpát severne od Bratislavského lesoparku, od úrovne priečnej spojnice cez pohorie Svätý Jur – Košiarisko – Stupava, najviac navštevované vrcholy: Veľká Homoľa, Vysoká, Vápenná, najviac využívané cyklotrasy (okruhy v rámci Bratislavského lesoparku: Červený most – Snežienka – Pekná cesta,

Stupava – Malý Slavín – Železná studienka – Spariská – U Slivu – Biely kríž – Kozí chrbát – Košarisko – Borinka – Stupava, Svätý Jur – Pezinok Juh – Pezinok Sever, Limbach – Tri kamenné kopce – Slnéčné údolie), frekventované pešie trasy: Limbach /Pezinok – Pernek cez Babu, Pezinok /Modra – Kuchyňa, Modra Piesky /Doľany – Sološnica, Cesta hrdinov SNP /Štefánikova magistrála – turistická os po hrebeni Karpát s významným oddychovým miestom Biely kríž, Jozefkovo údolie so zrúcaninou Biely Kameň (Svätý Jur), vinohrady na svahoch Malých Karpát s vinohradníckymi obcami Malokarpatskej vínnej cesty vedúcej aj do obcí Podunajskej roviny

- Jozefkovo údolie so zrúcaninou Biely Kameň nad mestom Svätý Jur

najviac navštevované lokality:

- horské okolie Pezinka s východiskovými sídlami Limbach a Pezinok, stredisko Baba v sedle Karpát, stredisko Kučišdorfská dolina, obce Píla a Častá s hradom Červený Kameň a vyhradeným rekreačným areálom Papiernička s väzbou na chatu Fúgelka (nad obcou Dubová), jazdecké areály v podhorskom vinohradníckom páse, Kamzík, areál Rozálka, Astronomické a geofyzikálne observatórium Modra – Piesky,
- súčasný obmedzujúci faktor rozvoja rekreácie – vojenské územie, obora nad Pieskami pod Bielou skalou.

14.7.1.3. Podunajská nížina

- prevažne poľnohospodársky využívaná krajina rozdelená Malým Dunajom na časti severnú – seneckú a južnú – žitnoostrovnu, rekreačné trasy a rekreačné lokality sú ojedinelé, ale územie s plochami s predpokladmi pre rozvoj turizmu a rekreácie – najmä lokality so športovo-rekreačným využitím početných vodných plôch (bagrovísk, vodných nádrží), početné jazdecké areály (chýbajú však značené jazdecké trasy), areál vodných športov na Dunaji,

14.7.1.4. Malý Dunaj

- pás územia okolo Malého Dunaja od ústia do Dunaja (stavidlá pri Slovnafte) po hranicu Bratislavského kraja (obec Hurbanova Ves), pokojný nížinný tok s užšími rýchlejšími úsekmi, meandrujúci cez polia a lúky, lemovaný lužnými lesmi, malebné zákutia s vodnou flórou a faunou, s množstvom vtáctva,
- územie pozdĺž Malého Dunaja má ideálne podmienky pre aktivity – klasická vodná turistika, rekreačno-športová plavba, ideálny splav pre rodiny s deťmi (celková dĺžka toku 128 km), existujúce a potenciálne záchytné turistické body pre vodácku turistiku, cykloturistiku.

14.7.2. Rozvoj cestovného ruchu/turizmu na úrovni podunajského regiónu

14.7.2.1. Podunajský pás

- pás územia okolo Dunaja od Devína (od ústia Moravy) až po vodnú zdrž Hrušov a začiatok vodného kanála /vodného diela Gabčíkovo, ideálne podmienky pre všestranné využitie pre vodné športy a vodnú turistiku – kúpanie, vodné športy s plavidlami, vodné plavby všetkých druhov – klasická vodná turistika, rekreačno-športová až vrcholová športová plavba, diaľkové výletné plavby po vodnej ceste Rýn – Mohan – Dunaj, osobné prístavy Bratislava, Devín (turistické individuálne plavidlá, výletné lode), potenciálna lokalita pod Devínskym hradom pre návrh spojenia dunajských brehov kompou,
- cyklistická doprava je v posledných rokoch veľmi preferovaný spôsob dopravy a je jej venovaná veľká pozornosť. V ÚPN-R BSK je cyklistická doprava uvedená

v kapitole 15 Návrh koncepcie verejného dopravného vybavenia regionálneho významu, kde sú uvedené trasy medzinárodného, národného a regionálneho významu.

- chýba vodácka, pešia a cyklistická vybavenosť – potenciálne lokality pre vodácke táboriská, lodenice, prístavy malých rekreačných plavidiel na Dunaji – potenciálne turistické body pre vodácku turistiku, cykloturistiku.

14.7.3. Rozvoj cestovného ruchu/turizmu na úrovni záhorskeho regiónu

14.7.3.1. Pomoravský pás

- pás územia okolo Moravy od ústia do Dunaja po hranicu BSK (územie Drössingerwald (Rakúsko) – ústie v. t. Perec do Lakšárskeho potoka s vhodnými podmienkami pre rozvoj cykloturistiky, pešej, jazdeckej, vodáckej turistiky, sprevádzkovaním cyklocesty medzi Devínskou Novou Vsou a Schlosshofom v Rakúsku sa posilňuje medzinárodný športovo-rekreačný význam územia,
- ochranu prírody považovať za limitujúci (nie obmedzujúci) faktor rozvoja cestovného ruchu /turizmu,
- chýba vodácka, pešia a cyklistická vybavenosť – potenciálne lokality pre vodácke táboriská, lodenice, prístavy malých rekreačných plavidiel na Morave – potenciálne turistické body pre vodácku turistiku, cykloturistiku, (Devín, Devínska Nová Ves, Vysoká pri Morave, Záhorská Ves, Suchohrad, Malé Leváre).

14.7.3.2. Záhorská nížina

- turizmus obmedzený vojenským priestorom Záhorie,
- existujúce a potenciálne rekreačné plochy, najmä lokality so športovo-rekreačným využitím vodných plôch: Plavecký Štvrtok, Jakubov, Láb, stredisko Rudava pri Malých Levároch, Kamenný Mlyn, ďalej borové lesy vhodné pre hubárčenie, cykloturistiku, Malacky (športová vybavenosť).

14.7.3.3. Malé Karpaty a podhorský pás na západnom úpätí Malých Karpát

- chatové a záhradkárске lokality individuálnej rekreácie, jazdecké areály, vodné nádrže v podhorskom páse, pútnická obec Marianka, zrúcanina hradu Pajštún, Plavecký hrad, rozhľadňa na Vápennej pri Sološnici, východiskové a nástupné body z podhorských obcí do Malých Karpát – Stupava, Marianka, Borinka, Pernek, Kuchyňa, Sološnica.

14.8. Rozvoj cestovného ruchu/turizmu na úrovni jednotlivých obcí BSK

Rekreačný potenciál obcí Bratislavského kraja a predpokladané zámery jednotlivých obcí v oblasti rozvoja turizmu /cestovného ruchu, športu a rekreácie sú spracované v tabuľke „Rekreačný potenciál – aktivity turizmu /cestovného ruchu, športu a rekreácie obcí /miest Bratislavského kraja“, ktorá sa nachádza v prílohe tohto dokumentu.

Činnosti mikroregionálnych zoskupení v oblasti cestovného ruchu

V Bratislavskom kraji sú vytvorené viaceré mikroregionálne zoskupenia. Jednou z činností týchto zoskupení je aktívna podpora rozvoja cestovného ruchu v území.

Do Malokarpatského regiónu patria dva mikroregióny:

- Mikroregión Červený Kameň (vinársky mikroregión deviatich obcí Piesok, Častá, Suchá nad Parnou, Harmónia, Budmerice, Ružindol, Modra, Vištuk, Báhoň)
- Pezinský mikroregión (vinársky a vinohradnícky mikroregión Pezinok, Slovenský Grob, Svätý Jur, Šenkvice Viničné, Vinosady).

14.9. Členenie BSK na rekreačné územné celky

Funkcia rekreácie, cestovného ruchu /turizmu sa viaže síce na významné, príp. tradičné prírodné, kultúrno-historické lokality, atraktívne mestské priestory. V skutočnosti ako turisticko-rekreačné prostredie býva využívaná celá krajina, pretože návštevníci /turisti smerujú do cieľovej destinácie alebo sa presúvajú (vozidlom, bicyklom, pešo, ...) z jednej destinácie do druhej prakticky všetkými časťami krajiny. Nie je tiež neobvyklé, že vyhľadávajú menej známe lokality.

Pri pohybe krajinou hromadným dopravným prostriedkom, vlastným vozidlom, bicyklom, pešo, príp. na koni všeobecne platí – čím rýchlejší dopravný prostriedok, tým viac lokalít môže účastník CR navštíviť, čím pomalší dopravný prostriedok, tým detailnejšie môže účastník CR vnímať navštívenú krajinu.

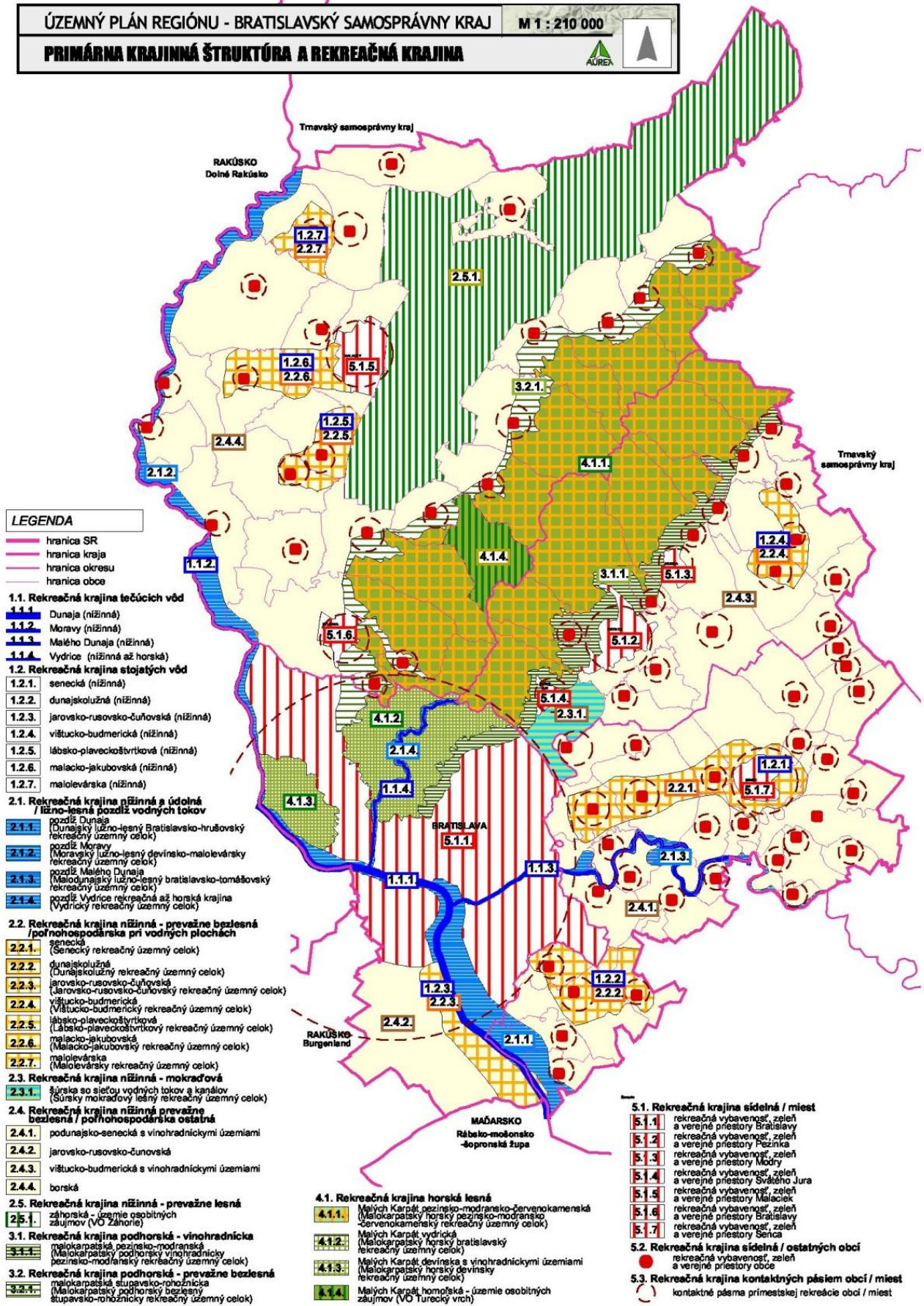
Preto územie Bratislavského kraja je celé rozdelené na rekreačné krajinné štruktúry. Turistickou destináciou je tak prakticky celé územie Bratislavského kraja.

Rekreačná krajinná štruktúra vychádza zo:

- **štruktúry primárnej krajiny**, pretože rekreačný pohyb /rekreačný pobyt sa viaže prioritne na prírodnú krajinu, čo vyplýva zo samej podstaty rekreácie,
- **štruktúry sekundárnej krajiny**, pretože aktivitami cestovného ruchu /turizmu sú aj poznávacie a spoločensko-ekonomické formy turizmu.

Územia, v ktorých je rekreácia uplatnená v dominantnej funkcii (v rámci regionálnej mierky), sú označené ako rekreačné územné celky. Rekreačné územné celky sú oblasti vhodné pre podporu rozvoja cestovného ruchu, športu a rekreácie. Sú premietnuté v regionálnej mierke do sekundárnej krajinskej štruktúry ako plochy s dominantnou funkciou cestovného ruchu, športu a rekreácie. Ide o tradičné /typické rekreačné oblasti – miesta najintenzívnejšieho pohybu turistov /návštevníkov. V ostatných častiach rekreačnej krajiny je funkcia rekreácie (v rámci regionálnej mierky) v doplnkovej funkcii.

Členenie riešeného územia na rekreačné krajinné štruktúry a rekreačné územné celky je uvedené v tabuľkách v prílohe tohto dokumentu.

LEGENDA

- hranica SR
- hranica kraja
- hranica okresu
- hranica obce

1.1. Rekreačná krajina tečúcich vôd

- 1.1.1 Dunaja (nižinná)
- 1.1.2 Moravy (nižinná)
- 1.1.3 Malého Dunaja (nižinná)
- 1.1.4 Vydrie (nižinná až horská)

1.2. Rekreačná krajina stojatých vôd

- 1.2.1 senecká (nižinná)
- 1.2.2 dunajskolužná (nižinná)
- 1.2.3 jarovsko-rusovsko-čunovská (nižinná)
- 1.2.4 vištucko-budmerická (nižinná)
- 1.2.5 lábsko-plaveckoštvrtková (nižinná)
- 1.2.6 malacko-jakubovská (nižinná)
- 1.2.7 maloľevárska (nižinná)

2.1. Rekreačná krajina nížinná a údolná / lúčno-lesná pozdĺž vodných tokov

- 2.1.1 pozdĺž Dunaja (Dunajský lúčno-lesný Bratislavsko-hrušovský rekreačný územný celok)
- 2.1.2 pozdĺž Moravy (Moravský lúčno-lesný devínsko-maloľevársky rekreačný územný celok)
- 2.1.3 pozdĺž Malého Dunaja (Malodunajský lúčno-lesný bratislavsko-tomášovský rekreačný územný celok)
- 2.1.4 pozdĺž Vydrie rekreačná až horská krajina (Vydričský rekreačný územný celok)

2.2. Rekreačná krajina nížinná - prevažne bezlesná / poľnohospodárska pri vodných plochách

- 2.2.1 senecká (Senecký rekreačný územný celok)
- 2.2.2 dunajskolužná (Dunajskolužný rekreačný územný celok)
- 2.2.3 jarovsko-rusovsko-čunovská (Jarovsko-rusovsko-čunovský rekreačný územný celok)
- 2.2.4 vištucko-budmerická (Vištucko-budmerický rekreačný územný celok)
- 2.2.5 lábsko-plaveckoštvrtková (Lábsko-plaveckoštvrtkový rekreačný územný celok)
- 2.2.6 malacko-jakubovská (Malacko-jakubovský rekreačný územný celok)
- 2.2.7 maloľevárska (Maloľevársky rekreačný územný celok)

2.3. Rekreačná krajina nížinná - mokradňová

- 2.3.1 štrbská so sietou vodných tokov a kňadlov (Štrbský mokradňový lesný rekreačný územný celok)

2.4. Rekreačná krajina nížinná prevažne bezlesná / poľnohospodárska ostatná

- 2.4.1 podunajsko-senecká s vinohradníkmi územia
- 2.4.2 jarovsko-rusovsko-čunovská
- 2.4.3 vištucko-budmerická s vinohradníkmi územia
- 2.4.4 borská

2.5. Rekreačná krajina nížinná - prevažne lesná

- 2.5.1 záhorská - územie osobitných záujmov (VO Záhorie)

3.1. Rekreačná krajina podhorská - vinohradnícka

- 3.1.1 malokarpatská, peziňsko-modranská (Malokarpatský podhorský vinohradnícky peziňsko-modranský rekreačný územný celok)

3.2. Rekreačná krajina podhorská - prevažne bezlesná

- 3.2.1 malokarpatská, stupavsko-rohoznická (Malokarpatský podhorský bezlesný stupavsko-rohoznický rekreačný územný celok)

4.1. Rekreačná krajina horská lesná

- 4.1.1 Malých Karpát, peziňsko-modransko-červenokameňská (Malokarpatský horský peziňsko-modransko-červenokameňský rekreačný územný celok)
- 4.1.2 Malých Karpát, vydričská (Malokarpatský horský vydričský rekreačný územný celok)
- 4.1.3 Malých Karpát, devínska s vinohradníkmi územia (Malokarpatský horský devínsky rekreačný územný celok)
- 4.1.4 Malých Karpát, hompľská - územie osobitných záujmov (VO Turčský vrch)

5.1. Rekreačná krajina sídelná / miest

- 5.1.1 rekreačná vybavenosť, zeleň a verejné priestory Bratislava
- 5.1.2 rekreačná vybavenosť, zeleň a verejné priestory Pezina
- 5.1.3 rekreačná vybavenosť, zeleň a verejné priestory Modry
- 5.1.4 rekreačná vybavenosť, zeleň a verejné priestory Svätého Jura
- 5.1.5 rekreačná vybavenosť, zeleň a verejné priestory Malaciek
- 5.1.6 rekreačná vybavenosť, zeleň a verejné priestory Bratislava
- 5.1.7 rekreačná vybavenosť, zeleň a verejné priestory Senca

5.2. Rekreačná krajina sídelná / ostatných obcí

- 5.2.1 rekreačná vybavenosť, zeleň a verejné priestory obce

5.3. Rekreačná krajina kontaktných pásiem obcí / miest

- 5.3.1 kontaktné pásma prímestskej rekreácie obcí / miest

14.10. Potenciál a perspektívy rozvoja jednotlivých druhov a foriem cestovného ruchu/turizmu, športu a rekreácie

14.10.1. Pobyť pri vode – vodné športy, vodná turistika

Bratislavský a malokarpatský región

- Dunajský lužno-lesný bratislavsko-hrušovský rekreačný územný celok (RÚC01)
- Moravský lužno-lesný devínsko-maloleváarský rekreačný územný celok (RÚC02)
- Malodunajský lužno-lesný Bratislavsko-tomášovský rekreačný územný celok (RÚC03)
- Vydrický lužno-lesný Dunajsko-malokarpatský rekreačný územný celok (RÚC04)
- Senecký rekreačný územný celok (RÚC06)
- Dunajskolužný rekreačný územný celok (RÚC07)
- Vištucko-budmerický rekreačný územný celok (RÚC08)
- Vodné plochy – Senec (Slnečné a Hlboké jazero /Guláška, Čiernovodské jazera), Veľký Biel (Bielske jazero), Ivanka (Ivanka), Rovinka-Dunajská Lužná (Košariská), Vištuk (VN Vištuk), Budmerice (VN Budmerice), Modra Harmónia (VN Harmónia), Bratislava (Zlaté piesky, Vajnorka, Kuchajda, Štrkovec, Draždiaky, Čunovo-Jarovce (Čunovské jazera, Jarovský zemník), vo výstavbe Danubiana v Čunove),
- Vodné toky – Dunaj, Morava, Malý Dunaj, Vydrica a existujúce a potenciálne zachytné turistické body pre vodácku turistiku, cykloturistiku (táboriská):
- Dunaj – Karloveská zátoka, medzi Starým mostom a mostom Apollo, Lido, v areáli TJ Pozemné stavby - Dunajklub Bratislava (bývalé TJ Kamzík, TJ VÚKI, na pravom brehu Dunaja v Petržalke),
- Morava – Devín (Iodenica, táborisko severne od zastavaného územia obce), Devínska Nová Ves (pri zrekonštruovanom bunkri, Na hriadkách),
- Malý Dunaj – lokalita pri Slovnafte, most pri Vrakuni (zatiaľ bez táboriska), vhodná lokalita na táborisko pri ústí Blatiny, vhodná zastávka Zálesie, Tomášov s občerstvením, prírodné táborisko a možnosť občerstvenia Vlky, možnosť občerstvenia Hurbanova Ves,
- Vydrica – vodný tok v centrálnej časti Lesoparku, v Hornej Mlynskej doline, so štyrmi rybníkmi, prímestský prechádzkový výletný koridor v lesnom prostredí s množstvom rekreačných oddychových plôch a zariadení rekreačnej OV,

Podunajský región

- Dunajský lužno-lesný bratislavsko-hrušovský dunajský lužno-lesný rekreačný územný celok (RÚC01)
- Vodné plochy – VN Hrušov,
- Vodné toky – Dunaj (vodácka základňa Čunovo) – areál vodného slalomu, Jarovecké rameno – zemník (budúca veslársko – kanoistická dráha).

Záhorský región

- Lábsko-plaveckoštvrtkový rekreačný územný celok (RÚC09)
- Malacko-jakubovský rekreačný územný celok (RÚC10)
- Maloleváarský rekreačný územný celok (RÚC11)

- Malokarpatský podhorský bezlesný stupavsko-rohožnícky rekreačný územný celok (RÚC14)
- Vodné plochy – Láb-Plavecký Štvrtok, Malacky, Jakubov (Jakubovské rybníky), Malé Leváre (Rudava), v podhorí (Vývrat, Baglava /Lozorno, Kuchyňa),
- Vodné toky – Morava a existujúce a potenciálne záchytné turistické body pre vodácku turistiku, cykloturistiku (táboriská):
- Vysoká pri Morave (za obcou na lúke pri prístave), Záhorská Ves (nad kompu), Suchohrad (v bočnom ramene Moravy pre prístaviskom SVP), Rovné pole (Malé Leváre),

14.10.1.1. Perspektívy rozvoja vodnej turistiky, vodných športov, pobytu pri vode

V Bratislavskom kraji sú výborné podmienky pre pobyt pri vode a pre rozvoj vodných športov, a to v dôsledku počtu, rozlohy a rozmanitosti druhov vodných plôch (bagroviská, rieky a ich ramená, vodné nádrže, rybníky), dĺžky a mohutnosti tokov, výskytu termálnych vôd a vhodných klimatických podmienok. Týmto podmienkam však celkom nezodpovedá súčasný stav využitia lokalít.

Výborné podmienky sú pre všetky formy vodnej turistiky – klasickej vodáckej, diaľkové turistické plavby v rámci výletných individuálnych plavidiel a hromadne dopravy na výletných lodiach. Očakáva sa prudký rozvoj vodnej turistiky v dôsledku otvorenia medzinárodnej vodnej cesty Rýn-Mohan-Dunaj. Na tento predpokladaný turistický nápor nie je kraj dostatočne pripravený:

Návrh opatrení:

- využiť priaznivé podmienky na rozvoj vidieckeho turizmu a agroturizmu,
- využiť dostatočne potenciál vodných plôch pre vodné športy,
- doriešiť problémy: kvalita, čistota, vybavenosť prostredia, areálov, absencia záchranej služby, problémové územia v krajine z hľadiska znečistenia rozptýleným odpadom, divokými skládkami, neupravené okolia niektorých vodných plôch, pri mnohých vodných plochách – kúpanie „načierno“,
- budovať sieť kvalitne vybavených táborísk, kempov.
- budovať prístaviská, táboriská, lodenice na Dunaji a Morave s primeranou vybavenosťou, s perspektívou sezónneho využívania v súvislosti so splavnosťou tokov a s režimom chránených území pozdĺž vodných tokov,
- podporiť zámer sprietočnenia ramien na ľavom brehu Dunaja v oblasti obcí Dunajská Lužná – Kalinkovo – Hamuliakovo v celkovej dĺžke 21km (revitalizácia časti ramenného systému Dunaja zavodením a sprietočením zachovaných reliktov a ramien),
- prepojiť obce pozdĺž Dunaja a vytvoriť nástupné priestory k perspektívnemu rekreačnej lokalite pri vodnom diele Gabčíkovo,
- podporiť prípravu ekologickej vodnej kyvadlovej prepravy – pr. Bratislava – Hamuliakovo.

14.10.2. Pobyt pri vode – termálne kúpaliská a kúpaliská

V Bratislavskom kraji je v súčasnosti len jeden komplex vybudovaný na báze termálnych vôd s funkciou rekreačno-relaxačnou – Aquapark v Senci. Spolu so športovo-rekreačným areálom viazaným na prírodné vodné plochy – Slnčné jazerá predstavujú spolu komplex už medzinárodného významu.

Letné kúpaliská v prírodnom alebo urbanizovanom prostredí – Bratislava (kúpaliská Rosnička, Lamač, Tehelné pole, Delfín, Zlaté piesky, Krasňany, Rača), Pezinok,

Modra, Harmónia, Senec (aquapark), nefunkčné termálne kúpalisko v Kráľovej pri Senci. Kamenný Mlyn, Stupava, Malacky,

Verejne prístupné plavárne – Bratislava (Pasienky, hotely Nivy, Barónka, Iuventa, Delfín, bazén na Mokrohájskej, bazény s obmedzeným prístupom v rámci škôl a iných zariadení).

Nevyužitú termálne pramene – Chorvátsky Grob, Láb-Plavecký Štvrtok „Pieskovňa“, výskyt geotermálnych vôd na Záhorí v okolí Malaciek.

V minulosti sa nachádzali dnes už zaniknuté kúpele na báze prírodných minerálnych vôd – Železná studnička, Svätý Jur, Pezinok.

Stav (termálnych) kúpalísk, plavární v Bratislavskom kraji, a najmä v Bratislave, je vzhľadom na danosti a najmä na možnosť veľkého zdroja užívateľov z radu obyvateľov a návštevníkov hlavného mesta neuspokojivý.

Priaznivejšia situácia je na Podunajskej nížine v susediacej južnej časti Trnavského kraja s pomerne bohatou ponukou termálnych kúpalísk (Sládkovičovo – Vincov les, Galanta, Dunajská Streda, Veľký Meder, Topoľníky) a ďalších zistených lokalít výskytu geotermálnej vody (Nový Život – Eliášovce, Horná Potôň, Čilistov).

14.10.2.1. Perspektívy rozvoja v oblasti pobytu pri vode, kúpalísk

Úlohou Bratislavského samosprávneho kraja je zhodnotenie a využitie prírodného a športového potenciálu kraja.

Návrh opatrení

- podporiť užšiu spoluprácu súkromnej a verejnej sféry a hľadanie spoločných cieľov na báze Public-Private-Partnership (Partnerstvo verejného a súkromného sektoru),
- zvýšiť počet a kvalitu plavární, kúpalísk, termálnych kúpalísk na rekreačné účely.
- Prevádzkovanie a rozširovanie súčasných a vytváranie nových lokalít a zariadení rekreácie a turizmu je značne závislé od štátnych a samosprávnych orgánov a od záujmov podnikateľov, investorov. Preto je ťažké vyjadriť reálny priebeh perspektívneho využitia vodného potenciálu kraja. Rozvoj rekreačno-športových aktivít však prinesie zvýšenie zamestnanosti, služieb a odrazí sa i v kvalite krajiny a v zvýšenej starostlivosti o krajinu.

Využitie geotermálnych zdrojov a vodných plôch predstavuje perspektívny potenciál aj v tvorbe pracovných príležitostí v odvetví cestovného ruchu a následne v tvorbe pracovných príležitostí v oblasti starostlivosti o krajinu. V oblasti kúpeľnej liečby sa zatiaľ na území Bratislavského kraja neuvažuje.

14.10.3. Horská pešia turistika, pobyt v horách a lesoch

Bratislavský región

- Malokarpatský horský pezinsko-modransko-červenokamenský rekreačný územný celok (RÚC15)
- Malokarpatský horský bratislavský rekreačný územný celok (RÚC16).

Podmienky pre horský turizmus

- v páse Malých Karpát a Devínskych Karpát – masív Devínskej Kobyly (514 m), nižšia južná časť Malých Karpát po sedlo Baba (529 m), (Kamzík (439 m), Javorník (591 m), Somár (650m) s miernejším terénom, vyššia a turisticky náročnejšia stredná časť s Vysokou (754 m) a Veľkou homoľou (709 m)

- Malé Karpaty dobre vybavené hustou sieťou turistických chodníkov, pešia turistika v Malých Karpatoch celoročne možná (letná aj zimná),
- os turistických trás – (v úseku Devín-Kamzík-Bradlo od roku 1990 ako Štefánikova magistrála) – medzinárodná turistická trasa, súčasť Európskej diaľkovej trasy E08 cez Írsko, Holandsko, Nemecko, Rakúsko, Slovensko, Poľsko (ďalej návrh v smere na Ukrajinu, Bulharsko, Turecko), Cesta hrdinov SNP vedie naprieč Slovenskom (Devín – Malé Karpaty, Biele Karpaty, Strážovské vrchy, Malá Fatra, Kremnické vrchy, Veľká Fatra, Nízke Tatry, Slovenský raj, Volovské vrchy, Šarišská vrchovina, Čergov, Ondavská vrchovina, Laborecká vrchovina – Dukla). Celková dĺžka Cesty hrdinov SNP je cca 780 km
- Cestu hrdinov SNP pretínajú priečne trasy s východiskami /cieľmi v obciach a lokalitách na západnej strane Karpát (Patrónka, Lamač, Záhorská Bystrica, Stupava, Lozorno, Pernek, Kuchyňa, Sološnica) a na východnej strane Karpát (Koliba, Krasňany, Rača, Svätý Jur, Limbach, Pezinok, Modra, Častá, Doľany),
- náučný chodník nadregionálneho významu Malokarpatská banská cesta, ktorá spája historické banské lokality a obce s historickým významom
- Bratislava – Rača – Svätý Jur – Limbach – Pezinok – Modra – Píla – Častá – Doľany – Dolné Orešany – Horné Orešany – Lošonec – Smolenice – Trstín – Buková – Plavecký Peter – Plavecký Mikuláš – Plavecké Podhradie – Sološnica – Rohožník – Kuchyňa – Pernek – Jablonové – Lozorno – Stupava – Borinka – Záhorská Bystrica – Marianka – Lamač – Devín – Bratislava,
- Svätojurský náučný chodník – s informáciami o tradičnej vinohradníckej krajine, napojený na malokarpatské turistické tras
- Šúrsky náučný chodník so zachovaným prírodnými hodnotami
- Bratislavský lesný park (BLP) s funkciou prímestskej rekreácie Bratislavčanov v najjužnejšej časti Malých Karpát a Devínskych Karpát
- ďalšie rekreačné lokality (rekreačné jadro Karpát) – údolie Stupavianskeho potoka (Medené Hámre a stredisko Košarisko), Jozefkovo údolie nad Svätým Jurom, Kučišdorfská dolina, Baba, lokality Harmónia a Piesky, Píla s Papierničkou a Častá, hrad Červený Kameň,
- prihraničné horské /lesné lokality – Hainburské kopce, okolie Neziderského jazera, lužné lesy v Maďarsku pozdĺž dunajského Mošonského ramena,
- možnosti zimného pobytu v horách sú vzhľadom na klimatické podmienky slabšie možnosti zimného /lyžiarskeho pobytu vzhľadom na klimatické podmienky – horské stredisko Baba, Kamzík, Piesky (Zochova chata).

14.10.3.1. Perspektívy rozvoja v oblasti horského turizmu

Úlohou Bratislavského samosprávneho kraja je zhodnotenie a využitie bohatého turistického potenciálu kraja.

Návrh opatrení:

- udržiavať, podporovať a rozvíjať výborné podmienky pre rozvoj horského turizmu pre všetky vekové kategórie, bohatú sieť turistických trás, vrátane náučných,
- vymedziť sústavu turistických nástupných bodov po okraji CHKO Malé Karpaty,
- skvalitniť vybavenosť nástupných bodov do Karpát s oddychovými plochami a rekreačným mobiliárom, podporiť rozvoj hromadnej dopravy v podhorí Karpát, vrátane železničnej dopravy,
- skvalitniť vybavenosť turistických trás (rekreačný mobiliár, stravovacie a ubytovacie zariadenia,

- vyznačiť začiatok Cesty hrdinov SNP /Štefánikovej magistrály pod hradom Devín, vyznačiť informácie o trase, vybaviť začiatkový /cieľový bod príslušnou turistickou vybavenosťou.

14.10.4. Turistika v poľnohospodárskej a podhorskej krajine

Bratislavský región

- Šúrsky mokrad'ový lesný rekreačný územný celok (RÚC05)
- Malokarpatský podhorský vinohradnícky pezinsko-modranský rekreačný územný celok (RÚC13)
- Malokarpatský podhorský bezlesný stupavsko-rohožnícky rekreačný územný celok (RÚC14).

Cez nížinnú a rovinatú poľnohospodársku krajinu Podunajskej nížiny a Záhorskej nížiny nie sú v súčasnosti vedené takmer žiadne turistické trasy. Problémom sú aj poľné cesty bez sprievodnej zelene, ktorá by v letnom období poskytovala tieň.

Upravené pešie trasy chýbajú aj pre domácich obyvateľov – z obce do obce (prevažne krátke vzdialenosti) do zamestnania, za kultúrou, športom, každodenným a víkendovým oddychom (trend „priateľská“ krajina).

Málo využívané sú rozptýlené lesy a háje v poľnohospodárskej krajine (Šúr – prírodná rezervácia, Šenkvický háj, Martinský les, Budmerický les, Bory, ...).

Záhorie je limitované rozsiahlym vojenským priestorom Záhorie v Borochoch.

14.10.4.1. Perspektívy rozvoja v oblasti turizmu v poľnohospodárskej a podhorskej krajine

Potenciálne vhodné plochy Podunajskej a Záhorskej nížiny a úpätia Malých Karpát ponúkajú možnosti vedenia turistických trás po existujúcich poľných, vinohradníckych cestách, prípadne v súbehu s cyklotrasami vedenými mimo frekventovaných ciest.

Návrh opatrení:

- využiť bohatý kultúrno-historický, spoločenský, prírodný potenciál malokarpatskej, záhorskej a podunajskej poľnohospodárskej krajiny,
- prepojiť obce, zaujímavé lokality, plochy každodennej /víkendovej rekreácie (trend: „priateľská“ krajina) turistickými trasami, cyklotrasami,
- umožniť bezpečný pohyb obyvateľov medzi obcami upravenými pešími trasami,
- zaistiť bezpečné prepojenie cez zvernice, vojenské priestory, prípadne niektoré zmenšiť alebo zrušiť,
- podporiť budovanie plôch a línií drobnej krajinej zelene v nížinných častiach riešeného územia, budovanie sprievodnej zelene pozdĺž poľných ciest s funkciou nielen rekreačnou ale aj ekologickou,
- podporiť rekreačnými trasami v podhorskej vinohradníckej krajine sprístupnenie zachovaných fragmentov pôvodnej vinohradníckej krajiny.

14.10.5. Cykloturistika

Cykloturistika sa týka celého územia Bratislavského kraja, čiže všetkých rekreačných územných celkov, s funkciou rekreácie v dominantnej aj doplnkovej funkcii.

Cyklistická doprava a cykloturistika patrí medzi progresívne, ekologicky šetrné a zdravotne vyhovujúce spôsoby dopravy, cyklistické trasy majú význam športovo-rekreačný a význam obslužný pre každodenný život obyvateľov v dochádzke za aktivitami (najmä cyklotrasy miestne a spojovacie).

Mierne zvlhnený až rovinatý reliéf krajiny v nížinách a horské terény Malých Karpát a Devínskych Karpát predurčujú široké možnosti cykloturistiky v Bratislavskom kraji. Evidované cyklotrasy sú vedené /značené prevažne v líniách existujúcich ciest, prípadne v líniách poľných ciest.

Vychádzajú z aktuálnych cyklistických máp Slovenska, dokumentácie „Cyklotrasy bez hraníc v BSK“ (v hraniciach BSK, RRA Senec-Pezinok, 2005) a aktuálnych stránok internetovej siete venovaných cykloturistike. Návrh cyklotrás v ÚPN-R BSK je spracovaný súbežne s prípravou Generelu dopravy Bratislavského kraja (KPM Consult, a.s., Brno, spolupráca DIC Bratislava s.r.o.).

Súčasná sieť značkových a používaných cestných a horských cyklotrás:

- nie je dostatočná z hľadiska vybavenia a bezpečnosti (viaceré úseky cyklotrás vedené po frekventovaných cestách, cestných komunikáciách, lesných cestách bez náležitej úpravy, chýbajú bezpečné križovania s dopravnými koridormi),
- chýbajú prepojenia obcí na okresné mestá a prepojenia medzi obcami, rekreačnými, turistickými cieľmi, cykloväzby rozvojových obytných území sídiel,
- nie je jasná štruktúra cyklotrás podľa dôležitosti (medzinárodné, národné, regionálne, miestne, spojovacie), t. č. pripravuje nové grafické preznačenie cyklotrás, ktoré odstráni aj doterajšie grafické a významové nezrovnalosti,

Najvýznamnejšie cyklotrasy na území Bratislavského kraja existujúce a navrhované sú uvedené v prílohe tohto dokumentu.

14.10.5.1. Perspektívy rozvoja v oblasti cykloturistiky

V návrhu ÚPN-R BSK sú doteraz evidované cyklotrasy doplnené o nové úseky tak, aby vznikol spojitý systém cyklotrás. Navrhovaná sieť cyklotrás, prepájajúca obce /mestá, lokality s rekreačným, prírodným alebo kultúrno-historickým potenciálom, zabezpečí dopravné a rekreačné väzby v krajine pre domácich obyvateľov a pre návštevníkov (rekreačná i obslužná cyklotrasa).

Hierarchia v systéme cyklotrás

Systém cyklistických trás je navrhovaný v systéme:

- medzinárodných, národných, regionálnych miestnych a spojovacích cyklotrás,
- pozdĺž významných vodných tokov, po hrebeni Malých Karpát, v podhorských pásoch na úpätí Malých Karpát,
- miestnych a spojovacích cyklotrás medzi obcami a lokalitami s prírodným /kultúrno-historickým potenciálom,

Hierarchicky usporiadaná sieť cyklotrás umožní:

- vytvoriť model budovania a následnej údržby cyklotrás podobný spojitému cestnému systému (hierarchický systém od diaľnic cez rýchlostné cesty, cesty I., II., III: triedy až po miestne, účelové komunikácie, poľné, lesné cesty),
- realizovať systémové zásahy v rekonštrukcii, budovaní, prepájaní úsekov,
- špecifikovať v území križovania cyklistických trás (priesečníky minimálne dvoch cyklotrás s príslušnou rekreačnou vybavenosťou a rekreačným mobiliárom).

Pre územie BSK sú zvlášť významné medzinárodné cyklotrasy EV6 Dunajská cyklistická cesta, cyklotrasa EV13 Medzinárodná cyklotrasa Cesta železnej opony (ICT) a navrhovaná paralelná línia vedenia medzinárodnej cyklotrasy EV6 – Dunajská cyklistická cesta po oboch brehoch Dunaja.

Špecifické cyklotrasy na území Bratislavského kraja na území Malých Karpát

- Green bike Tour– zelený okruh – horská cyklistická trasa (75 km)

- Singletrack Cerová dráha – technická cyklotrasa, cca 1m široká
- Rohatka – cyklistická zjazdová trať (1,9 km).

V podkarpatskom páse je navrhnutá Malokarpatská vínna cyklotrasa, ktorá zlepší pohyb cyklistov v tomto regióne. Hrebeňová cyklotrasa Bratislava – Buková – Bradlo (Štefánikova cyklomagistrála) a Bikepark Malé Karpaty zlepšia podmienky horskej cyklistiky.

Hierarchia cyklotrás podľa dôležitosti (medzinárodná, národná, regionálna, oblastná) je vyznačená v grafickej časti dokumentácie.

Spojitosť v systéme cyklotrás

Chýbajúce cyklistické prepojenia sú v mierke spracovania ÚPN regiónu navrhované ako spojnice medzi jednotlivými obcami /mestami a významnými lokalitami s rekreačným, prírodným alebo kultúrno-historickým potenciálom.

Lokalizácia cyklotrás

Existujúce cyklotrasy vedené v trasách ciest budú v podrobnejších dokumentáciách pretrasované – podľa dopravných a priestorových možností – na vytipované najbližšie poľné a lesné cesty, prípadne navrhnuté ako samostatné paralelné cyklistické pásy, mimo frekventovaných dopravných koridorov.

Pozdĺž cyklotrás budú navrhované aleje a stromoradia, v oblastiach dopravne menej frekventovaných je vhodné uplatniť ovocné dreviny.

Križovanie cyklotrás s dopravnými koridormi cestnými a železničnými, vodnými tokmi, s územiaми v súkromnom vlastníctve, územiaми ochrany prírody a krajiny bude predmetom riešenia podrobnejších dokumentácií cyklotrás, kde bude potrebné:

- navrhnuť trasovanie jednotlivých úsekov cyklotrás, aby vzniklo čo najmenej kolíznych bodov – križovaní s cestami vyšších rádov, železnicami, križovania so železničnými traťami navrhovať prednostne v lokalitách železničných staníc, železničných zastávok,
- využiť existujúce mosty ponad vodné toky a v dlhších úsekoch bez mostných prepojení, kde sídelné väzby medzi obcami a významný rekreačný, kultúrno-historický a prírodný potenciál územia si to vyžaduje, navrhnuť nové ľahké mostné konštrukcie (cyklistické, pešie),
- navrhnuť nevyhnutné mimoúrovňové križovania s frekventovanými cestami.

Funkčnosť v systéme cyklotrás

Cyklotrasy na území Bratislavského kraja sú navrhované ako funkčný systém:

- hierarchicky usporiadaný – do základných (nosných) a doplňujúcich systémov,
- spojitý – cyklotrasy sú navzájom poprepájané, v priesečníkoch cyklotrás sú navrhované prvky cykloturistickej vybavenosti,
- zdravý – podporovať budovanie sprievodnej zelene okolo cyklotrás,
- komplexný – podporovať budovanie drobných zariadení rekreačnej vybavenosti pri cyklotrasách a drobného rekreačného mobiliáru.

Bezpečnosť a šetrnosť – trasovanie mimo frekventovaných dopravných koridorov (využívať lesné a poľné cesty), s bezpečnými križovaniami s dopravnými koridormi, križovanie s územiaми ochrany prírody a krajiny, s vodnými tokmi, s územiaми v súkromnom vlastníctve bude predmetom riešenia v podrobnejších dokumentáciách.

Body vybavenosti pre cyklistickú dopravu

Body vybavenosti medzinárodného, národného a regionálneho významu sú navrhované v priesečníkoch cyklotrás, v prihraničných bodoch, v lokalitách s

prírodným, kultúrno-historickým a rekreačným potenciálom. Ich budovanie si vyžaduje medzinárodný až regionálny záujem.

Body vybavenosti miestneho významu budú navrhované na miestnych a spojovacích trasách v lokalitách s miestnym prírodným, kultúrno-historickým a rekreačným potenciálom na úrovni obcí. Ich budovanie závisí od iniciatívy jednotlivých obcí.

Prvky vybavenosti – prístrešky, lavičky, stojany, oddychové plochy, ihriská – klasické aj prírodné, občerstvovacie zariadenia, servis, studničky, orientačný a informačný mobiliár, výtvarné prvky, turistické ubytovacie a stravovacie zariadenia (predovšetkým na území obcí /miest), cyklotáboriská.

Perspektívne je vhodné združovať – podľa potreby a priestorových možností – body vybavenosti pre vodácku a cyklistickú turistiku, prepájať významné lokality prírodného a kultúrno-historického charakteru, a lokality agroturistických aktivít sústavou rekreačných trás (peších, náučných, cyklistických, jazdeckých, vodáckych), a tak sprístupňovať zdravou a ekologicky prijateľnou formou.

Perspektívne významné body vybavenosti navrhované v priesečníkoch cyklotrás, sú uvedené v tabuľke obcí „Rekreačný potenciál – aktivity turizmu /cestovného ruchu, športu a rekreácie obcí /miest Bratislavského kraja“ v prílohe tohto dokumentu.

Väzby medzinárodných cyklotrás na cyklotrasy v prihraničných oblastiach

Väzby na Maďarsko – Čunovo-Rajka,

Väzby na Rakúsko – Kittsee, Berg, Devín (navrhovaná kompa cez Dunaj), Devínska Nová Ves-Schlosshof (cyklomost), Záhorská Ves-Angern (cestný a železničný most)

Kompa cez Dunaj, mosty cez Dunaj, mostné konštrukcie v lokalitách Komárno – Komárom, Štúrovo – Esztergom, Šahy – Hont, Vyškovce nad Ipľom – Tésa, Salka – Letkés, Chľaba – Szob.

Perspektívne je vhodné združovať – podľa potreby a priestorových možností – body vybavenosti pre vodácku a cyklistickú turistiku.

14.10.6. Hipoturistika

V súčasnej dobe rastie záujem o rekreačné jazdenie. V zahraničí sú bežné jazdecké trasy vo voľnej krajine, tiež v mestských aglomeráciách.

V Bratislavskom kraji nie sú vyznačené žiadne oficiálne hipotrasy, hoci charakter poľnohospodárskej krajiny a mierna nadmorská výška Malých Karpát ponúkajú ideálne podmienky pre rozvoj hipoturistiky. Ideálne sú samostatné i paralelne vedené cyklistické a jazdecké trasy s priebežnými oddychovými bodmi v krajine.

Jazdecké areály v okolí Bratislavy

V širšom okruhu okolo Bratislavy sa nachádza okolo 30 jazdeckých areálov (rančov), orientovaných na chov a výcvik koní, športové a rekreačné jazdenie.

Známe jazdecké areály na území BSK sú uvedené v tabuľke obcí „Rekreačný potenciál – aktivity turizmu /cestovného ruchu, športu a rekreácie obcí /miest Bratislavského kraja“ v prílohe tohto dokumentu.

Neznačené /neoficiálne jazdecké trasy

Záujem o hipoturistiku v lesnom prostredí, tiež záujem o priečnu východozápadnú trasu cez Karpaty majú jazdecké oddiely z existujúcich jazdeckých areálov /rančov, problémom sú však chýbajúce vyznačené trasy a tiež bariéry v podobe cestných a železničných koridorov. Jazdci využívajú živelne poľné a lesné cesty v krajine.

V Bratislavskom lesoparku v lokalite Kramerov lom sídli Stanica jazdeckej polície a kynológie, ktorá okrem zabezpečovania poriadkovej služby organizuje aj tematické podujatia (napr. pre deti) a tiež využíva neznačené trasy v Bratislavskom lesoparku.

Jazdecké trasy je potrebné navrhovať mimo chránené územia so stupňom ochrany 3 až 5.

14.10.6.1. Perspektívy rozvoja v oblasti hipoturistiky

Návrh opatrení:

- navrhovať jazdecké trasy vzhľadom na rastúci záujem nielen o jazdecký šport a hipoturistiku ale aj o hipoterapiu – prosperujúce jazdecké areály môžu byť jedným z činiteľov udržiavania zdravej a kultivovanej kultúrnej krajiny,
- výhľadovo uvažovať s prepojením jazdeckých areálov na záhorskej (moravskej, rakúskej) a dunajskej (maďarskej) strane Malých Karpát vhodnou priečnou trasou pre jazdecký chodník v severnom koridore cez Malé Karpaty,
- uvažovať s riešením jazdeckých trás vzhľadom na náročnosť ich lokalizácie v samostatných dokumentáciách,
- uvažovať o prepojení cez vodný tok Morava brodom pre jazdecké trasy vsmere Devínska Nová Ves – Schlosshof.

Zriadenie a existencia jazdeckých trás sú podmienené:

- spolupracou miest /obcí, jazdeckých areálov, jazdeckých združení,
- získaním vlastných investičných zdrojov (možnosť združených investícií), vlastnou realizáciou (možnosti cezhraničnej spolupráce),
- vhodným výberom spevneného povrchu jazdeckého chodníka, pravidelnou vlastnou údržbou, disciplinovaným správaním jazdcov.

14.10.7. Agroturistika

V súčasnosti pojem „vidiecky turizmus, turizmus vo vidieckom prostredí“ má viacero výkladov – od zabezpečenia pobytu na vidieku v nových objektoch s komfortným vybavením a službami až po pobyt v pôvodnom a originálnom vidieckom prostredí vrátane dočasného vidieckeho spôsobu života, vykonávania poľnohospodárskych, remeselných a iných prác.

Podľa druhu vidieckeho turizmu sa pobyt zabezpečuje v hromadných ubytovacích zariadeniach (hoteloch), v penziónoch, na súkromí až v pôvodných vidieckych domoch s ľudovou architektúrou, na gazdovských dvoroch, usadlostiach, poľnohospodárskych družstvách, jazdeckých areáloch.

Podľa Špecifikácie vidieckeho turizmu a agroturizmu v európskom kontexte a v SR (AGRIPROGRES, spol. s r.o.):

vidiecka turistika – súbor rekreačných aktivít, alebo aktivít voľného času, ktoré sa viažu na prostredie vidieckeho osídlenia a sú odlišné od civilizačných rekreačných aktivít. Znamenajú istý návrat k prírode, k činnostiam, ktorými sa bezprostredne zaobstarávajú základné potreby na živobytie.

Svetové trendy v oblasti vidieckej turistiky a agroturistiky

Ekonomické prínosy z vidieckej turistiky /agroturistiky	Sociálne prínosy z vidieckej turistiky /agroturistiky
zvýšenie hrubého domáceho produktu	rozširovanie služieb
zahraničná výmena	kultúrna výmena
zlepšenie príjmov, multiplikačný efekt	zvýšenie kultúrnej identity ľudí
tvorba zamestnaní, predaj vlastných výrobkov	obmedzovanie imigrácie

Ekonomické prínosy z vidieckej turistiky /agroturistiky	Sociálne prínosy z vidieckej turistiky /agroturistiky
rozvoj malého a stredného podnikania	kreovanie identity a hrdosti komunity
zlepšenie infraštruktúry	rekreačné možnosti
rozširovanie cestovných kancelárií	zvýšenie záujmu o krajinu
zvýšenie príjmov poisťovní, daňových príjmov v regióne	posilnenie vnímania krajiny
zvýšenie starostlivosti o krajinu	

Agroturistické aktivity sú viazané na viaceré, už existujúce jazdecké areály, nové /zrekonštruované vidiecke dvory, usadlosti, nové agroturistické dvory /areály:

- chov drobných hospodárskych zvierat, minizoo, jazdy na koni, detské ihriská, posedenia v prírodnom /tradičnom vidieckom prostredí, tradičné i nové pestovateľské, chovateľské ukážky, ochutnávky vín, domácich produktov, zber a spracovanie poľnohospodárskych plodín (ovocie, najmä hrozno, liečivé rastliny, ...), rybolov, vinohradnícke a vinárske aktivity, ...

Lokality vhodné pre rozvoj agroturistiky

Na území Bratislavského kraja ide o aktivity a pobyty na Záhorí (v obciach na nížine v poľnohospodárskej krajine, v Borochoch), v podnoží Malých Karpát vo vinohradníckom prostredí, na Podunajskej rovine. Výhodu majú obce v blízkosti rekreačných areálov a zariadení, obce ležiace na Malokarpatskej vínnej ceste, v blízkosti Malého Dunaja, Dunaja, Moravy, vodných plôch na Záhorí aj Podunajskej rovine, v blízkosti významných kultúrno-historických prvkov a prírodných zaujímavostí.

14.10.7.1. Perspektívy rozvoja v oblasti agroturistiky

- Podporovať rozvoj agroturistických aktivít, rekonštrukcie starých nevyužívaných poľnohospodárskych/prevádzkových dvorov na rozvoj agroturistických areálov,
- rozvíjať agroturistické aktivity v spojitosti s rozvojom rekreačných trás (peších, náučných, cyklistických, jazdeckých, vodáckych), a tak sprístupňovať zdravou a ekologicky prijateľnou formou významné lokality prírodného a kultúrno-historického charakteru, a lokality agroturistických aktivít,
- podporovať rozvoj vinohradníctva a vinárstva formou agroturistických aktivít,
- zachovať tradičné osídlenie vidieka, a tým zabezpečiť krajinotvorné a ekologické funkcie
- zvýšiť starostlivosť a záujem o krajinu, posilniť vnímanie krajiny,
- oživiť kultúrno-historické, folklórne a remeselnícke tradície v regióne,
- využiť existujúcu základňu poľnohospodárskych podnikov a súkromných roľníkov pre poskytovanie služieb agroturistiky, a tým získať doplnkové príjmy,
- lepšie zhodnotiť produkty poľnohospodárskej prvovýroby podávaním miestnych gastronomických špecialít a priamym predajom produktov turistom,
- využiť existujúcu základňu poľnohospodárskych podnikov a súkromných roľníkov pre poskytovanie služieb agroturistiky, a tým získať doplnkové príjmy
- využiť disponibilnú materiálnu základňu vidieckeho obyvateľstva
- vytvárať nové pracovné príležitosti na vidieku.

Aj keď ekoturizmus v súčasnosti predstavuje len okolo 5 %, vo svete bude jeho význam vzrastať. Vznikne vyššia sociálna a environmentálna vyrovnanosť ako doteraz. Tiež bude rásť význam biodiverzity a udržateľného života na vidieku. Alternatívny turizmus si bude žiadať lepšiu úroveň plánovania, regulácie a kontroly.

Pri využívaní krajiny, kultúrno-historických a prírodných hodnôt v procese turizmu /cestovného ruchu a rekreácie treba mať na zreteli nielen zisk, ale aj zachovanie týchto hodnôt pre budúce generácie a chápať ich ako národné bohatstvo.

14.10.8. Tranzitný turizmus

Rozvoj tranzitného turizmu predurčuje poloha BSK na hraniciach troch štátov a na križovatke významných medzinárodných dopravných koridorov.

Centrom tranzitného turizmu je Bratislava, ktorej úroveň vybavenosti, upravenosť, čistota verejných komunikačných priestorov (a nielen priestorov historického jadra), ponuka a kvalita služieb zatiaľ nepodporujú predlžovanie pobytu tranzitných návštevníkov, ani opakované návraty návštevníkov.

14.10.8.1. Perspektívy rozvoja v oblasti tranzitného turizmu

Jedným z cieľov je dosiahnuť, aby tranzitujúci prerušili cestu za účelom zastávky, krátkodobého pobytu. To vyžaduje zabezpečiť na a v blízkosti trás turistické technické, hygienické, stravovacie, ubytovacie, nákupné, informačné, zmenárenské služby, lepšie sprístupniť ciele poznávacieho a rekreačného turizmu.

Ide najmä o diaľnicu D1 (Kamenný Mlyn, Malacky, motorest „M“, pútnické miesto Marianka), diaľnicu D2 (Zlaté piesky, motoresty, Bernolákovo – golf, Slnčné jazerá a Aquapark v Senci), o cestu do Maďarska (Jarovecké rameno v budúcnosti, Rusovce (kaštieľ, Gerulata), Čunovo (Danubiana, areál vodného slalomu), o cestu pozdĺž Malých Karpát (Malokarpatská vínná cesta s vinohradníkymi obcami, hrad Červený Kameň), o cestu na Komárno.

Na tranzitnej rekreačnej plavbe, vodáckej turistike po Dunaji, Morave, Malom Dunaji je potrebné budovať osobné prístavy, lodenice, prístavy malých rekreačných plavidiel, vodácke táborská s primeranou vybavenosťou.

V cykloturistike situáciu zlepší realizácia mostu cez Moravu (Devínska Nová Ves – Schlosshof, Záhorská Ves – Angern (cestný a železničný most), kompa cez Dunaj pod Devínskym hradom.

14.10.9. Poznávací turizmus

Pod poznávací turizmus sa zahrňujú v širšom zábere aktivity a formy tradičné ako poznávacie, kultúrne, spoločenské, zábavné, kulinárske, vzdelávacie, konferenčné a kongresové, ale aj služobné, obchodné, nákupné, výstavnícke a ďalšie, teda všetky, ktoré vyvolávajú pohyb obyvateľstva a tým aj turistické služby.

Mimoriadne bohatý kultúrno-historický, prírodný potenciál, zložitý historický vývoj bratislavského podunajského a záhorskeho regiónu vyvoláva veľký turistický pohyb za kultúrno-historickými cieľmi.

- **Urbanistické celky**

Mestské pamiatkové rezervácie – Bratislava, Svätý Jur

Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry – Veľké Leváre (Habáni)

Pamiatkové zóny – Bratislava – Centrálna mestská oblasť, Bratislava – Rusovce, Bratislava – Vajnory, Bratislava – areál rušňového depa Východ, Marianka, Modra,

Pamiatkové zóny – navrhované – Devín, Vysoká pri Morave, Pezinok,

- **Architektonické pamiatky**

Sakrálné – Bratislava: NKP dóm sv. Martina, viaceré gotické až secesné kostoly, Dúbravka, Malacky, Veľké Leváre, Marianka, Svätý Jur, Pezinok, Modra, Častá, Doľany, Boldog, Kaplná, Kráľová pri Senci, Hamuliakovo, Nová Dedinka,

Svetské (paláce, kaštiele, kúrie, radnice, meštianske domy) – Bratislava – Staré mesto, Devín, Rusovce, Malacky, Stupava, Svätý Jur, Pezinok, Modra, Budmerice, Ivanka, Bernolákovo, Veľký Biel, Senec, Malinovo,

Hrady – Bratislavský hrad, hrad Devín, hrad Červený Kameň, Plavecký hrad, hrad Biely Kameň.

Ľudová architektúra (obytné a hospodárske objekty) – Záhorská Bystrica, Plavecký Štvrtok, Láb, Pernek,

Staré banské diela v Malých Karpatoch a na územiach podkarpatských obcí /miest

- **Archeologické lokality**

Na území Bratislavského regiónu sa vyskytujú početné archeologické náleziská evidované Archeologickým ústavom Slovenskej akadémie vied v Nitre podľa ustanovenia § 41 ods. 1 pamiatkového zákona v Centrálnej evidencii archeologických nálezísk Slovenskej republiky. Okrem toho sa na území posudzovaného kraja rozprestierajú dosiaľ neznáme alebo neevidované archeologické náleziská, ktorých forma pamiatkovej ochrany a spôsob záchrany potenciálnych archeologických nálezov a nálezových situácií je archeologický výskum, podmienky ktorého určí KPÚ BA (Kaplnka sv. Jakuba v Bratislave, Bratislavský hrad s areálom v Bratislave, Villa rustica z doby rímskej v Bratislave – Dúbravke, rímsky vojenský tábor Gerulata, rímsky kastel v Bratislave – Rusovciach, civilná osada z doby rímskej v Bratislave – Rusovciach, Stanica vojenská z doby rímskej v Stupave, Červený Kameň, hrad s areálom, palác s nádvorím v Častej a Neštich, hradisko výšinné vo Svätom Jure).

- **Pamätné miesta a budovy**

Bratislava – NKP Academia Istropolitana, NKP evanjelické lýceum, NKP Slavín, areál cintorína Chatam Sófer, Modra – NKP spojené s pobytom Ľ: Štúra, Ivanka pri Dunaji – Štefánikova mohyla, a pod.

- **Historické parky a záhrady**

Bratislava – (Sad Janka Kráľa, Medická záhrada, Štefánikove sady, Horský park, park v Rusovciach), Malacky, Stupava, Pezinok, Červený Kameň, Budmerice, Ivanka, Bernolákovo, Kráľová pri Senci, Malinovo (niektoré v nevyhovujúcom stave) a pod.

- **Ľudové umenie, folklór tradičné remeslá**

Ľudová architektúra (obytné a hospodárske objekty) – Záhorská Bystrica, Plavecký Štvrtok, Láb, Pernek

Ľudové umenie – Malé Leváre, Jabloňové, Stupava, Pezinok, Modra, Častá, Doľany, Viničné, Vajnory, Čataj, Dunajská Lužná, Budmerice (národopisná expozícia Budmerická izbička), Šenkvice (Obecné múzeum, Miloslavov (Podunajský remeselný dvor) ...

Tradičné remeslá – 300-ročná tradícia kováčskeho remesla a s ním späté kult. – spol. aktivity (napr. každoročne Európske rómske kováčske sympóziá, Slávnosti hlíny – Modra, Rezbárske sympóziá – medzinárodné podujatie Dunajská Lužná, Igram), modranská, habánska, stupavská keramika a pod.

- **Rázovité prostredie**

Vinohradnícka krajina, pás vinohradníckych obcí na úpäti Malých Karpát od Rače až po Doľany vrátane obcí Malokarpatskej vínnej cesty, časti územia MČ Devín, fragmenty pôvodnej vinohradníckej krajiny,

Zachovalé prostredie vidieckej krajiny na nížine – územia v okrese Senec,

- **Technické pamiatky**

Priemyselné, poľnohospodárske a staničné objekty – Bratislava (priemyselné objekty, rozvodňa, staničné objekty, televízna veža na Kamzíku, dunajské mosty, stanica konskej železnice, Červený most), Kráľová pri Senci (barokový most), Modra – rozhľadňa na Veľkej homoli, NKP hrádza protipovodňová Hornožitnoostrovná,

Staré banské diela v Malých Karpatoch a na územiach podkarpatských obcí /miest (náučný chodník Malokarpatská banská cesta),

Línia opevnených zariadení z obdobia prvej Československej republiky na území Petržalky, Devínskej Novej Vsi a príhraničia na Záhorí, ktoré tvoria unikátnu a vzácnu, z veľkej časti zachovanú, sústavu obranných stavieb a zariadení z medzivojnového obdobia,

- **Kultúrne inštitúcie**

Múzeá a galérie. Bratislava (SNG, SNM, Mestské múzeum, Dopravné múzeum, Múzeum hodín, tematické múzeá a galérie), Malacky, Stupava, Pezinok, Modra, Červený Kameň – hrad, Svätý Jur, Kráľová pri Senci – včelárske múzeum, Divadlá, koncertné siene, kultúrno-spoločenské inštitúcie – Bratislava (SND – viaceré scény, rôzne divadelné formy, Slovenská filharmónia, Slovenský rozhlas, Domy kultúry) a pod.,

- **Podujatia**

Bratislava (BHS, Bibiana, Flora, príležitostné a opakujúce sa výstavy, kongresy a konferencie, burzové dni, ...), Marianka (púte), Slovanské dni na Devíne, Slovenský Grob (husacie hody), Stupava (Dni zelá), Pezinok, Modra, Rača, Devín (vinobrania), Jablkové hodovanie v BSK, Dni otvorených pivníc na Malokarpatskej vínnej ceste, Deň vo vinohradoch, jarmoky, folklór, kulinárske podujatia, športové podujatia (ľahkoatletické, futbalové, tenisové, bežecké, motoristické, veslárske letecké, dostihové, ...), ne /formálne spoločenské a turistické podujatia, posedenia spojené s konzumáciou – viechy, vinobrania a pod.

- **Rozsiahle areály na uskutočňovanie podujatí s veľkou návštevnosťou**

Bratislava – areál Incheby, dostihovej dráhy, veľkoplošné športové areály, Národné tenisové centrum, športová hala – Pasienky, PKO (momentálne mimo prevádzky), Devín – hradný areál, Ivanka (letisko), golfové areály (Bernolákovo, Malacky), Senec (Národné futbalové centrum), Pezinok (Rozálka), ...

14.10.9.1. Perspektívy rozvoja v oblasti poznávacieho turizmu

Poznávací a naň nadväzujúci turistický ruch v jeho rozličných formách možno vcelku považovať za značne rozvinutý a vo svojom obsahu nápaditý.

Návrh opatrení:

- podporovať v územnom rozvoji a vytvárať priestory pre aktivity poznávacieho turizmu v oblasti ľudového umenia, folklóru a tradičných remesiel, naviazať línie rekreačných trás na lokality so zaujímavosťami poznávacieho turizmu,
- rozšíriť /skvalitniť materiálno-technickú základňu – podporovať rozvoj hromadnej dopravy, skvalitniť čistotu, úpravu, vybavenosť verejných komunikačných priestorov aj voľnej krajiny, budovať drobný rekreačný mobiliár, vrátane informačného a orientačného, rozširovať škálu oddychových bodov, rekreačných trás, areálov, viazaných najmä na prírodné prostredie a v zastavaných územiach na plochy verejných zelených priestranstiev,
- pri využívaní historických objektov, areálov, najmä chránených pamiatok, prírodných hodnôt v krajine v aktivitách turizmu /cestovného ruchu a rekreácie

treba mať na zreteli nielen zisk, ale treba ich zachovať aj pre budúce generácie a chápať ich ako národné bohatstvo.

14.10.10. Vinohradníctvo a vinárstvo

Bratislavský, Malokarpatský a Podunajský región, Záhorský čiastočne, majú predpoklady pre rozvoj turizmu /cestovného ruchu v oblasti vinohradníctva a vinárstva. Vinohradníctvo a vinárstvo vo vzťahu na zachovanie vinohradov predstavujú vyšší verejný záujem BSK.

Malokarpatské vinohrady, v užšom slova zmysle, sa rozprestierajú na juhovýchodných svahoch od Bratislavy po Horné Orešany. Juhozápadné svahy tohto pohoria predstavujú skutočnú klenotnicu vinohradníctva na Slovensku. Blízkosť svahov Malých Karpát, vhodné klimatické podnebie tvoria ideálne podmienky na pestovanie viniča a vinohradnícku činnosť. Rozšírené sú aj vinohrady v rovinatej časti regiónu, aj keď v menšej miere.

V posledných rokoch výmery vinohradov poklesli, existujúce vinohrady nie sú v plnej miere obhospodarované a menia sa na opustené vinohradnícke plochy. Klesol počet drobných producentov hrozna a vína. Vinohradníctvu a vinárstvu sa nevenuje toľko obyvateľov ako v minulosti.

Opustené vinohradnícke plochy sú silne ruderalizované, podliehajú sukcesii, rozširovaniu antropofytných druhov a v intenzívnej miere sú porastené inváznymi porastmi. Značne sa takto nielen biologicky znehodnocujú svahy na úpätí Karpát, niekdajšie vinohrady sú hospodársky nefunkčné, ale najmä – narúša sa tradičný obraz vinohradníckej krajiny – historickej krajinnej štruktúry.

14.10.10.1. Perspektívy rozvoja v oblasti vinohradníctva a vinárstva

Napriek ekonomickým problémom v tomto rezorte a početným opusteným vinohradníckym plochám je snahou mnohých vinohradníkov udržať vinohradnícke tradície a snahou výrobcov vín je zachovať tradíciu pestovania viniča a výroby vína v Malokarpatskom regióne, zachovať najcennejšie charakteristické historické krajinné štruktúry Bratislavského kraja, medzi ktoré podhorská krajina malokarpatská pezinsko-modranská vinohradnícka rozhodne patrí.

Budúcnosť rozvoja vinohradníctva a vinárstva stavia ani nie tak na rozlohách obrábaných vinohradov, ktoré sú limitované požiadavkami EÚ, ako na kvalite dopestovaného hrozna a následne kvalite domácich vín.

Hľadajú sa viaceré cesty na udržanie a pozdvihnutie tejto špecifickej, a stáročia u nás fungujúcej, hospodárskej činnosti. Jednou z ciest je pozdvihnutie kvality domácich produktov – výroba vín typu „terroir“, ktoré sú prirodzeným symbolom prostredia, z ktorého pochádzajú.

Terroir pôvodne vo Francúzsku označoval geografickú jedinečnosť vína, kávy a čaju. Terroir dnes označuje všeobecné pôsobenie prostredia na charakter a typické znaky vín, ktoré vznikli v určitom, prírodnými podmienkami, odrodovou skladbou a ľudskou činnosťou, ohraničenom geografickom priestore:

- pôsobenie prostredia (geologické, pôdne, klimatické pomery),
- odrody, kultúra, tradície, pestovateľské postupy, rešpektujúce originálne vlastnosti vína. Zdôrazňuje sa miesto pôvodu hrozna.

Predovšetkým na tomto jave sú dnes postavené aj aktivity obcí /miest – členov združenia **Malokarpatskej vínnej cesty** s viac ako 260 individuálnymi a kolektívnymi členmi, ktorí realizujú rozvoj cestovného ruchu v oblasti vinohradníctva a vinárstva.

Malokarpatská vínna cesta (MVC) ako občianske združenie (OZ) je jedinečná sieť sídiel, komunikácií, výrobcov vína, podnikateľov, kultúrnych pracovníkov a ďalších nadšencov medzi Bratislavou a Trnavou a ich aktivít v cestovnom ruchu (CR).

Prispieva k rozvoju CR zameraného na zážitky z vína a vínnych produktov. Ponúka možnosť spoznať tradície vinohradníctva a vinárstva, starobylé pamiatky, zachovaný folklór a rázovitosť vinohradníckych domov, kulinárske špeciality, faunu a flóru vinohradníckej krajiny, možnosť oddychu, poučenia i pobavenia.

Vedie cez bývalé kráľovské mestá Bratislava, Svätý Jur, Pezinok, Modru a príslušné obce okresov Bratislava, Pezinok a Trnava. Pezinok, Modra a Svätý Jur získali v 17. st. titul slobodných kráľovských miest, a to najmä vďaka produkcii kvalitného vína, dodávaného do Viedne i Bratislavy – vtedy hlavného mesta Uhorska.

Mnohé obce, mestské časti a mestá v Bratislavskom kraji sú výraznou mierou zapojené do týchto aktivít prostredníctvom producentov vína, pestovateľov viniča, miestnymi vinotékami, vinárskymi spolkami, ale aj kultúrnymi inštitúciami (Malokarpatské múzeum v Pezinku).

Malokarpatská vínna cesta sa vymedzuje ako územie ohraničené pohorím Malých Karpát a spojnicami sídiel Bratislava, Senec, Trnava, Smolenice. Sídlo MVC je v meste Modra.

Obce Malokarpatskej vínnej cesty

Báhoň, Bernolákovo, BA – Devín, BA – Rača, BA – Staré Mesto, BA – Vajnory, Budmerice, Cífer, Častá, Čataj, Dolňany, Dlhá, Dubová, Dolné Orešany, Horné Orešany, Chorvátsky Grob, Igram, Jablonec, Kaplná, Limbach, Modra, Modra – Harmónia, Modra – Kráľová, Pezinok, Píla, Ružindol, Senec, Slovenský Grob, Smolenice, Suchá nad Parnou, Svätý Jur, Šenkvice, Štefanová, Trnava, Veľký Biel, Veľký Grob, Viničné, Vinosady, Vištuk, Zelenec,

14.10.11. Špecifické druhy a formy cestovného ruchu/turizmu a rekreácie

Poľovníctvo

V Bratislavskom kraji sú dobré podmienky pre poľovníctvo (vodná, drobná, raticová zver) v bažantniciach, pri vodných tokoch a plochách, v poľovníckych revíroch, pre športové rybárstvo (vodné toky a plochy, rybníky) a pre hubárčenie (najmä v Boroch).

Víziou lesohospodárskych organizácií je trvalo udržateľný rozvoj lesov, ktorý tvorí základ pre uspokojovanie potrieb prírody, spoločnosti, ekonomiky a optimálne zhodnotí lesný majetok. Poľovníctvo je jednou z dôležitých súčastí prevádzkových aktivít lesohospodárskych organizácií. Okrem profesionálne vykonávaného poľovníctva formu zhodnotenia produkcie poľovných pozemkov predstavuje organizovanie poľovníckej turistiky a poplatkového lovu v režijných poľovníckych revíroch.

V Bratislavskom kraji je vymedzených šesť poľovných oblastí:

- PO Záhorská nížina (M I) pre malú zver s 19 poľovnými revírmi
- PO Žitný ostrov (M III) pre malú zver s 10 poľovnými revírmi
- PO Galanta (M IV) pre malú zver s 25 poľovnými revírmi
- PO Záhorie (S I) pre srnčiu zver so 7 poľovnými revírmi
- PO Malé Karpaty (S II) pre srnčiu zver s 22 poľovnými revírmi
- PO Bratislava (S III) pre srnčiu zver so 4 poľovnými revírmi

Záujem o poľovačky v lesoch SR majú záujemcovia najmä z Česka, Rakúska, Anglicka, Španielska, Dánska, Švédska a Ruska (v roku 2006 to bolo 1 695 poplatkových hostí, úspešnosť 62%).

Iné špecifické druhy menej rozšírených športov:

- športové letectvo – športové letiská v Kráľovej pri Senci, Dubová, predtým Vajnory,
- golf – Bernolákovo, Malacky (nerealizujú sa areály pre širšiu verejnosť),
- športová streľba – strelnice Stupava, Zohor, Jarovce, Bratislava-Patrónka, Bratislava Colt Club, Bratislava-Dúbravka, Vištuk,
- lukostrelnica Viničné, historická lukostreľba Svätý Jur (Vinedi), strelnica na asfaltové holuby Tomášov, Kameňolom Častá, Most pri Bratislave.

14.10.11.1. Perspektívy rozvoja špecifických foriem turizmu

- podporovať rozvoj šetrných foriem netradičných športovo-rekreačných aktivít vo vzťahu ku životnému prostrediu (bezhlučných, bez zvýšených nárokov na technickú a dopravnú vybavenosť, na zásahy do prírodného prostredia, na zábery lesnej a poľnohospodárskej pôdy, ...)
- prehodnotiť priestorový vzťah plôch pre poľovnícku turistiku a poplatkový lov a ostatné športovo-rekreačné aktivity vo voľnej prírode,
- pri zriaďovaní a umiestňovaní strelníc rešpektovať bezpečnostné a hlukové kritériá, najmä vo vzťahu ku obytným zónam.

14.10.12. Individuálna rekreácia

V riešenom území existujú tri formy individuálnej rekreácie: chatárenie, chalupárenie a záhradkárenie, s funkciami pestovateľskou a rekreačno-oddychovou.

- chatárenie – objekt a príľahlý pozemok určený na rekreačný pobyt prevažne v rámci chatovej osady /lokality, viazaný na prírodné prostredie (Harmónia, Piesky, Slniečné jazerá, ...),
- chalupárenie – objekt pôvodne obytný alebo hospodársky v obci, osade, na samote v obytnom alebo prírodnom prostredí, slúžiaci na rekreačný pobyt,
- záhradkárenie – v rámci záhradkárskej osady /lokality, zameraný (pôvodne) na pestovateľsko-rekreačnú činnosť, v ktorej užívateľ má k dispozícii „dielec“ v rámci organizovanej osady, v blízkosti obytných území, pozemok patrí do poľnohospodárskej pôdy.

V Bratislavskom kraji sú najviac zastúpené formy záhradkárenie a chatárenie. Chalupárenie je vítanou formou – znižuje záujem o vytváranie nových obytných lokalít a pomáha chrániť pôvodný stavebný fond a pôvodnú vidiecku atmosféru.

V okrajových častiach majú lokality zväčša zmiešaný charakter záhradkárskeho chatových osád, v súčasnej dobe dopĺňaný – legálne aj nelegálne – výstavbou rodinných domov, s prelínaním pestovateľskej, rekreačno-oddychovej a aj obytnej funkcie, sezónnej i celoročnej.

S rastúcou vzdialenosťou od Bratislavy ide viac o chatové lokality, a to najmä na východných svahoch Malých Karpát s rozsiahlymi chatovými lokalitami (Harmónia, Piesky), v menšom rozsahu na Záhorí. V Podunajsku sa chatová výstavba sústreďuje k vodným plochám /tokom, najmä v oblasti Slniečné jazerá. Vinohradnícke lokality sú viazané najmä na slnečné svahy Karpát.

Najvýznamnejšie lokality individuálnej rekreácie

Lokality individuálnej rekreácie: CH – chatové, Z – záhradkárske, B – spojené s bývaním
Malé Karpaty, Bratislava
MČ Devín: Svätopluk, Dolné koruny, Grefty, Pri Sihoti, Nad Kremel'skou (Z,CH,B)
MČ Karlova Ves: Kadlečík (CH,B)
MČ Dúbravka: Tavárikova osada (CH,B)
MČ Záhorská Bystrica: Plánky (CH,B), severne od krematória (Z,CH)
MČ Lamač: lokalita nad Rázsochami (Z,CH,B)
MČ Záhorská Bystrica: pás objektov IR nad Záhorskou Bystricou a Mariankou
MČ Nové Mesto: Briežky (CH,B), Koziarka (Z,CH,B), nad Peknou cestou (CH,B)
MČ Rača: nad Račou, pod spodným okrajom lesa (nad cestami Pekná až Potočná)
MČ Nové Mesto: medzi železničnými traťami (Z), Zlaté piesky (Z)
MČ Jarovce: Jarovecké rameno – skupina hausbótov
Stupava: Bystrická hora (Z,CH), v údolí Stupavského potoka (CH,B), stredisko Košarisko (CH)
Pernek – Podbabská dolina (CH)
Kuchyňa – Vývrat (CH)
Svätý Jur: nad mestom, Jozefkovo údolie (CH)
Limbach: Limbašská dolina (CH)
Pezinok: Leitne (CH,B), Slnčné údolie (CH), ICHR Stupy (CH), stredisko Kučišdorfská dolina (CH)
Modra: v strediskách Harmónia (CH), Piesky (CH)
Píla (CH)
Záhorská nížina
Malé Leváre: stredisko Rudava (CH)
Plavecký Štvrtok: základňa Vampíl (CH)
Podunajská nížina
Senec: v rámci strediska Slnčné jazerá (CH,B)
Dunajská Lužná: pri vodných plochách Rovinka a Nové Košariská (Z,CH)
Hamuliakovo: osada (CH, Z)

Problémové javy v lokalitách individuálnej rekreácie

Lokality individuálnej rekreácie často pôsobia v území rušivo – nízka stavebná disciplína, znečisťovanie okolia odpadmi, nevyriešený odvoz odpadov, obostavenie brehov vodných plôch, vodných tokov, okrajov lesa, bez vyriešenia dopravných a inžinierskych sietí, často aj bez vody, „čierna“ výstavba rodinných domov.

Špecifickým problémom je územie Bratislavy. Na svahoch Malých a Devínskych Karpát ide o lokality so špecifickou formou zmiešanej vinohradníckej a rekreačnej funkcie, do ktorých čoraz viac preniká aj obytná funkcia. Rekreačný (rekreačno-obytný) charakter prevažuje na svahoch Devínskej Kobyly a Malých Karpát, tradičný záhradkársky (ale tiež už s prenikaním obytnej zástavby) skôr vo východných častiach mesta (najväčšia osada medzi železničnými traťami na Trnavu a Galantu).

Na území Bratislavy je viacero záhradkárskych lokalít len extenzívne využívaných, niektoré sú opustené až zdevastované. Problémom je bezpečnosť týchto lokalít.

Ďalším problémom je vysoký podiel neobhospodarovaných vinohradníckych plôch..

Tie sa postupne menia na opustené vinohradnícke plochy, silne ruderalizované, podliehajúce sukcesii, rozširovaniu antropofytných druhov a v intenzívnej miere sú porastené inváznymi porastmi, ktoré je nevyhnutné zo zákona odstraňovať. Značne

sa takto nielen biologicky znehodnocujú svahy na úpätí Karpát, niekdajšie vinohrady sú hospodársky nefunkčné ale najmä – mení – stráca – sa tým tradičný obraz vinohradníckej krajiny – historickej krajinnej štruktúry..

14.10.12.1. Perspektívy rozvoja foriem individuálnej rekreácie

- obe hlavné formy individuálnej rekreácie (chatárenie, záhradkárčenie) budú vzhľadom na ich obľubu u obyvateľstva aj naďalej pretrvávajúť
- rozvoj záhradkárčenia bude závisieť od možnosti získať voľné plochy v bezprostrednom zázemí miest,
- chatovú výstavbu možno považovať za pomerne ustálenú, neodporúča sa zakladať nové lokality v prírodnom prostredí,
- čiastočný ústup tradičného záhradkárčenia ako dôsledok kultúrnych, spoločenských a ekonomických zmien v spoločnosti (tento jav možno však považovať za dočasný) – pestovanie vlastnej – domácej – potravinovej produkcie – sa môže vzhľadom na ekonomickú situáciu znovu oživiť,
- predpokladá sa pretrvávajúce nájdenie náporu na premenu najmä nefunkčných, opustených, zdevastovaných chatových a záhradkárskych lokalít na obytné lokality nedostatok cenovo dostupných bytov (najmä v hlavnom meste SR), preferovanie bývania v tichej, takmer vidieckej lokalite, viaceré lokality individuálnej rekreácie sú umiestnené už v zastavaných územiach,

Perspektívne je možné uvažovať o možnosti zachovať v blízkosti veľkých miest ale i menších obcí záhradkárске lokality aj cestou uplatnenia funkcie bývania:

- udržiavanie záhrady – z časového, sociálneho, bezpečnostného hľadiska pre zamestnaných ľudí výhodnejšie, ak priamo v záhrade bývajú
- otvorený problém kúpyschopnosti bytu početnej časti obyvateľstva – záhradné a chatové objekty sa stávajú často jedinou možnosťou riešenia bytového problému viacgeneračných domácností,
- ide predovšetkým o lokality mimo inundačných území, chránených území, v rámci zastavaných území, v tesnom kontakte so zastavanými územiami.

14.10.13. Prímestská rekreácia – rekreačné zázemie miest/obcí BSK

Pojem prímestská rekreácia sa vzťahuje najmä na väčšie mestá, s počtom obyvateľov nad 10 000. Súčasný trendy v rozvoji sídiel a trávení voľného času však smerujú ku vytváraniu lokálnych rekreačných zázemí lesoparkového charakteru s oddychovými plochami, vyhlídkami, rekreačnými trasami, malými prírodnými ihriskami aj v okolí menších miest a obcí vidieckeho charakteru.

Osobitný význam nadobúdajú plochy lesoparkového charakteru v obciach zameraných na rozvoj športovo-rekreačných, vinohradníckych a vinárskych, agroturistických, poznávacích aktivít, a to z dôvodu rozširovania rekreačnej ponuky.

Upravené plochy lesoparkového charakteru v nížinnej poľnohospodárskej krajine majú veľký zdravotno-hygienický, estetický, krajinotvorný a ekologický význam, najmä vzhľadom na značné odzelenenie poľnohospodárskej krajiny.

Prímestská rekreácia je orientovaná najmä na celoročnú každodennú a víkendovú rodinnú rekreáciu, turistiku (pešiu, cyklistickú, jazdeckú, korčuliarsku), na kúpanie, nenáročný zimný šport (sánkovanie, bežkovanie, lyžovanie, zimná turistika), na najnovšie aktivity typu rybárske, jazdecké a agroturistické areály, na doplnkové športovo-rekreačné aktivity ku hlavným rekreačným aktivitám obcí – agroturistike, vinohradníctvu a vinárstvu, pobytom pri vode (prírodné vodné toky a vodné plochy, kúpaliská, wellness komplexy), vodáckej turistike, poznávaciemu turizmu (návšteva blízkych turistických cieľov prírodného, kultúrno-historického charakteru).

V obciach pribúdajú viacúčelové /multifunkčné ihriská, multifunkčné areály, územne naviazané na centrálné zóny obcí, na tradičné chatové a záhradkárske lokality, na plochy lesných porastov, prírodné vodné plochy a koridory vodných tokov so sprievodnou zeleňou tesne za hranicami zastavaných území obcí.

V kontexte tohto vývoja získavajú na význame aj kontaktné územia obcí – pásma pozdĺž hraníc zastavaných území. Plochy sídelnej zelene, centrálné zóny obcí, športové plochy sú tak previazané s plochami prímestskej rekreácie a existujúcimi /navrhovanými rekreačnými trasami, s rekreačnými lokalitami vo voľnej krajine.

V nárokoch na víkendovú rekreáciu výrazne dominuje Bratislava (z počtu obyvateľov kraja ide cca o 70%). Všeobecne možno uvažovať s miestom pobytu rekreácie:

- cca 1/3 v mieste bydliska, t.j. na území vlastného mesta,
- cca 1/3 na ostatnom území kraja,
- cca 1/3 mimo kraj, najmä Trnavský kraj, ale aj blízke Rakúsko a Maďarsko.

Prímestská rekreácia na území hlavného mesta

Ideálne podmienky pre rozvoj prímestskej rekreácie má Bratislava. Na území Bratislavy sa križujú dva hlavné prírodné prvky s rekreačným využitím – horský pás Malých Karpát a vodné pásy pozdĺž tokov Dunaj a Morava, k nim možno priradiť podhorský vinohradnícky pás, podhorský bezlesný záhorský pás, vodné plochy okolo Bratislavy a lokality s významným kultúrno-historickým potenciálom – Devín (hrad), Rusovce (Gerulata), Devínska Kobyla (villa rustica), ..., lokality jazdeckých areálov okolí mesta, Dunaj, Moravu a Malý Dunaj s možnosťami vodáckej turistiky a sieť cyklistických a turistických trás.

Vzhľadom na dobrú dostupnosť treba do záujmového víkendového bratislavského okruhu zahrnúť aj územný pás za hranicami BSK – na Záhorí (Gazarka, Buková), Malé Karpaty min. po Smolenice, viaceré termálne kúpaliská na Podunajskej nížine, územie medzi kanálom Gabčíkovo a starým korytom Dunaja (Vojka, Bodíky), Hainburg s okolím, Neziderské jazero a Mosonmagyaróvár.

Funkciu prímestskej rekreácie plní Bratislavský lesopark s ťažiskovou malokarpatskou časťou.

- miesto každodennej a víkendovej rekreácie v horskom prostredí pre obyvateľov a návštevníkov mesta, relatívne mierny reliéf umožňujúci pobyt pre všetky vekové kategórie, s výbornou dostupnosťou takmer zo všetkých častí mesta,
- hlavné pobytové ciele – malokarpatská časť – údolie potoka Vydrice (Horná mlynská dolina) Partizánska lúka, Železná studnička, Snežienka, lokality bývalého sanatória, hrebeň Karpát s lokalitami Koliba, Kamzík, Ahoj, Americké námestie, Biely kríž, ďalšie lokality Rača – Slalomka, Pánova lúka, Malý Slavín, Dolný Červený kríž, Pekná cesta, Spariská, Kramerov lom, Kačín, Klanec, Plánky, Podháj, Záhorská Bystrica – Pod Holým vrchom, Mariánka – lom Bázgovič, ...
- hlavné pobytové ciele – devínska časť – masív Devínskych Karpát, vrátane Devínskej Kobylky, Kráľovej hory,
- podhorský vinohradnícky pás na úpätí Malých Karpát s vinohradníckymi obcami (obce Malokarpatskej vínnej cesty zabiehajúcej aj do obcí Podunajskej roviny),
- sústava východiskových a nástupných bodov (lokality zastávok MHD a na hranici lesa a mestských častí – Devín, Karlova Ves, Dúbravka, Devínska Nová Ves, Marianka, Záhorská Bystrica, Lamač, Koliba, Krasňany, Rača, ...
  - A / hlavné nástupné body – väzby na zastávky MHD, rozsiahlejšie parkovacie plochy, objekty OV – stravovacie zariadenia typu, služby pre šport a rekreáciu, rekreačný a informačný mobiliár, rekreačné plochy,

- B / vedľajšie nástupné body – menšie parkovacie plochy podľa priestorových možností, objekty OV – stravovacie zariadenia typu občerstvenia, služby pre šport a rekreáciu, rekreačný a informačný mobiliár)
- C / základné nástupné body – prístrešok, besiedka, lavička, sedenie, informačný hríbik, informačná tabuľa.

Prímestská rekreácia na území ostaných miest a obcí

Viaceré obce Bratislavského kraja majú v rámci zastavaných území upravené, prípadne zrevitalizované centrálné časti /námestia, ktoré súčasne plnia funkciu každodennej rekreácie a spoločenských kontaktov.

Vo väčšine obcí sú centrálné priestory „vybavené“ plochami /líniami sprievodnej zelene pozdĺž komunikácií, prípadne pozdĺž vodných tokov – trávnaté plochy zelene, doplnené stromami, stromoradiami, krovinnou zeleňou rôznej kvality a rozsahu, čistoty, údržby,... (vodné toky pretekajúce obcami sú v málo prípadoch priamo zapojené ako plnohodnotný priestorotvorný prvok do koncepcie verejných priestorov obce, väčšinou zastavanými územiami jednoducho len „pretekajú“).

Obce ležiace na úpätí Malých Karpát majú plochy pre prímestské rekreačné zázemie v podhorskej a horskej krajine Malých Karpát: Pezinok (Kučišdorfská dolina, Stupy, Baba, Leitne, Slnčné údolie, Reisinger a Krkavec), Modra (Harmónia, územie pod Veľkou homoľou a Srnčím vrchom, Piesok), Svätý Jur (Jozefkovo údolie, územie okolo Bieleho Kameňa), Stupava (údolie Stupavského potoka, Marianka, Borinka, Košarisko), Kuchyňa (Vývrat, Švancpošská dolina), Častá (Červený Kameň, Papiernička, Biela skala), Lozorno (Baglava, Rusniaky, Červený domček).

Pre obce v poľnohospodárskej krajine je vhodné využiť drobné plochy lesných a trávnych porastov, zeleň brehových porastov ako lokálne plochy lesoparkového charakteru s lokálnou rekreačnou vybavenosťou a s väzbami na centrá obcí: Malacky, Jakubov, Plavecký Štvrtok, Malé Leváre, Vištuk, Budmerice, Dunajská Lužná, Ivanka pri Dunaji, Senec, Jarovce, Rusovce, Čunovo (lesné a vodné plochy Záhorských pláňav a Podunajskej nížiny)

14.10.13.1. Perspektívy rozvoja prímestskej rekreácie

- zachovať plochy prímestskej rekreácie na území lesných masívov Malých Karpát, menších plôch lesných porastov v poľnohospodárskej krajine, na ostatných plochách prímestskej rekreácie určených v podrobnejších územnoplánovacích dokumentáciách obcí, ostatné doplnkové funkcie rozvíjať len v súvislosti s dominantnou funkciou prímestskej rekreácie,
- podporovať rozvoj oddychových, športovo-rekreačných plôch, zón voľného času v prímestskej rekreačnej krajine s príslušným športovo-rekreačným vybavením,
- podporovať rozvoj lesných škôl s funkciou športovo-rekreačnou, náučnou a vzdelávacou, s možnosťami organizovania viacdenných pobytov v prírodnom prostredí, spojených s aktívnou starostlivosťou o prírodu.

Rozvoj prímestskej rekreácie na území hlavného mesta

- rozvíjať lokality prímestskej rekreácie Bratislavy na území Devínskych a Malých Karpát a na území lužných porastov Dunaja, Malého Dunaja a Moravy,
- dobudovať a skvalitniť sieť východiskových a nástupných bodov do lesoparku,
- dobudovať lokality, zariadenia a plochy pre vodné športy a vodácku turistiku, pre ktorú sú na území Bratislavy a v jej okolí ideálne podmienky,
- dobudovať a skvalitniť sieť cyklistických a turistických trás, vybudovať vybavené priesečníky rekreačných trás (oddychové plochy, rekreačný mobiliár),

Rozvoj prímestskej rekreácie na území ostaných miest a obcí

V súlade so súčasnými trendmi v rozvoji sídiel a trávení voľného času vytvárať lokálne rekreačné zázemia lesoparkového charakteru s oddychovými plochami, vyhlídkami, rekreačnými trasami, malými prírodnými ihriskami, ... aj v okolí menších miest a obcí vidieckeho charakteru:

- pre obce so športovo-rekreačnými aktivitami predstavujú plochy lesoparkového charakteru zvýšenie rekreačného a rozšírenie ponuky pracovných príležitostí,
- podporovať budovanie rekreačných zón prímestského lesoparkového charakteru najmä v susedstve rekreačných areálov, rekreačnými trasami ich prepájať s turistickými cieľmi v okolí,
- využiť drobné plochy lesných a trávnych porastov v susedstve zastavaných území, zelené pásy pozdĺž vodných tokov na drobné lokálne plochy lesoparkového charakteru s lokálnou rekreačnou vybavenosťou.
- chodníkmi, odpočívadlami, prvkami informačného mobiliáru (drobná ne/spevnená plocha, detské ihrisko prírodného charakteru, lavička, stojan na bicykel, výtvarný prvok, prístrešok, informačná tabuľa, studnička,...),

Rozvoj vidieckeho turizmu a prímestskej rekreácie závisí od iniciatívy orgánov obecných samospráv, miestnych podnikateľov a vlastných občanov.

14.11. Ubytovacia vybavenosť

Údaje k ubytovacím a stravovacím zariadeniam na území Bratislavského kraja sú uvedené v prílohe tohto dokumentu.

Na základe štatistických údajov z uvedených tabuliek možno skonštatovať, že

- počet a kapacita ubytovacích a stravovacích zariadení v SR sa vyvíja priaznivo, tento trend podporuje aktivita podnikateľských subjektov a rozvoj regiónov CR,
- počet stravovacích zariadení sa pomerne dynamicky mení a vyvíja (tento jav súvisí s aktuálnou úrovňou podnikateľských aktivít v tej-ktorej lokalite),
- neustále však stagnuje počet prenocovaní, so striedaním období časovo dlhších miernych nárastov a krátkych výrazných poklesov – v časovom období rokov 1999 – 2008 kontinuálne klesal priemerný počet prenocovaní poukazujúci na stupeň atraktivity cieľového miesta CR i úroveň rozvinutosti infraštruktúry,
- v roku 2009 dochádza k nárastu hodnôt tohto ukazovateľa a rovnako i k veľmi výraznému nárastu priemerného počtu prenocovaní, v roku 2010, v porovnaní s rokom 2009, dochádza k veľmi miernemu poklesu počtu prenocovaní a zároveň predovšetkým k veľmi výraznému poklesu priemerného počtu prenocovaní,
- podľa podielu prenocovaní domácich a zahraničných hostí na celkovom počte prenocovaní hlavným segmentom trhu sú domáci návštevníci,
- Bratislavský kraj je z hľadiska návštevnosti najdôležitejšou destináciou SR (v r. 2011 najvyšší podiel na počte turistov v ubytovacích zariadeniach SR– 24,64 %),
- podiel na zahraničnej návštevnosti Bratislavského kraja rastie (alebo naopak ostatných krajov mierne klesá),
- najviac je navštevovaný okres Bratislava I a II (71,55 % z celkového počtu turistov v ubytovacích zariadeniach CR),
- v Bratislavskom kraji sa turisti zdržia najkratšie (nízka dĺžka pobytov), v priemere len 2,0 nocí, najdlhšie v Trnavskom kraji (4,8 nocí),
- takmer tri štvrtiny návštevníkov boli v SR už viackrát, nová klientela však predstavuje veľmi nízky podiel,
- ubytovacie zariadenia majú v priemere len tretinové využitie.

Návštevnosť podľa údajov z roku 2011

V priebehu roka 2012 navštívilo Bratislavský kraj 939 328 návštevníkov, z toho bolo 601 850 (64,1 %) zahraničných. V porovnaní s rokom 2011 počet návštevníkov vzrástol o 6,8 %, z toho zahraničných o 7,6 %. Na celkovom počte návštevníkov SR sa Bratislavský kraj podieľal 24,9 % a na počte zahraničných 39,4 %. V medzikrajskom porovnaní vykázal Bratislavský kraj najvyšší podiel zahraničných návštevníkov. V ostatných krajoch bol ich podiel v rozpätí od 20,5 % do 43,7 %.

Priemerný počet prenocovaní návštevníkov dosiahol v Bratislavskom kraji 2,1 noci, z toho zahraničných 1,8 noci. V porovnaní s rokom 2011 sa priemerný počet prenocovaní návštevníkov zvýšil len o jednu desatinu, pričom u zahraničných zostal rovnaký. V medzikrajskom porovnaní vykazuje Bratislavský kraj dlhodobu najnižšiu priemerný počet prenocovaní návštevníkov. V rámci SR dosiahol priemerný počet prenocovaní návštevníkov 2,9 noci, z toho zahraničných 2,7 noci.

- Podľa krajiny trvalého pobytu najviac návštevníkov prichádza v dlhodobom časovom horizonte z Českej republiky a Nemecka. Na celkovom počte zahraničných návštevníkov sa návštevníci z Českej republiky podieľali 18,3 % a Nemecka 9,9 %. Ďalej nasledovali návštevníci z Rakúska 6,2 %, Poľska 6,1 %, Spojeného kráľovstva 5,5 %, Talianska 5,3 %, Francúzska a Spojených štátov rovnako 3,4 %, Ruska 2,6 %, Číny 2,4 % a Maďarska 2,3 %. Perspektívy rozvoja ubytovania v cestovnom ruchu
- predĺžiť pobyt návštevníkov, znížiť vysoký podiel jednodňových návštevníkov, sústrediť sa viac na všetky vrstvy a vekové kategórie obyvateľov a návštevníkov, domácich aj zahraničných, vytvoriť podmienky pre trend ubytovania sa vo vlastných zariadeniach (najmä výletné lode, individuálne plavidlá),
- zvýšiť počty ubytovacích a stravovacích zariadení v menších obciach ako špecifická výpomoc hlavnému mestu (vidiecky turizmus), v rekreačných lokalitách najmä v okolí Pezinka a Modry, Senca.

14.12. Výhľad procesu turizmu v BSK

Cestovný ruch /turizmus má strategické postavenie v celkovom hospodárskom a spoločenskom dianí v SR. Aj keď v procese turizmu má najmä v realizačnej oblasti hlavnú úlohu súkromný sektor, verejný sektor má nezastupiteľnú úlohu v tvorbe dlhodobej koncepcnej stratégie, v koordinačnej oblasti a zabezpečení procesu turizmu. Je to dané aj tým, že turizmus ako výrazne prierezová disciplína je silne ovplyvňovaná politikami – zahraničnou, vnútroštátnou, hospodárskou, sociálnou, kultúrnou, ekologickou, vedecko-technickou a propagačnou /marketingovou. Cestovný ruch je nositeľom aj celého regionálneho rozvoja, preto je potrebné:

- pri rozvoji turizmu /cestovného ruchu a rekreácie rešpektovať primárnu krajinnú štruktúru nielen ako potenciál ale aj ako limitujúci faktor,
- v súvislosti s rozvojom CR /turizmu podporovať aktívny spôsob ochrany krajiny, prírodne orientovaný turizmus a aktivity súvisiace so starostlivosťou o krajinu,
- sústrediť sa vo väčšej miere na všetky vrstvy a vekové kategórie obyvateľov a návštevníkov, domácich aj zahraničných,
- podporovať účasť vlastníkov turistických zariadení i návštevníkov, na rehabilitácii a renaturácii prírodných biotopov, rozvojom turizmu podporovať ochranu prírody v chránenom území – určitý podiel zo ziskov musí byť vrátený „zelenému magnetu“ na investície v chránenom území a na jeho manažment,
- podporovať mikroregionálne združenia (obcí, podnikateľov) a ich aktivity vo vzťahu ku rozvoju cestovného ruchu /turizmu a rekreácie, podporovať rozvoj organizácií cestovného ruchu na manažovanie a koordináciu služieb cestovného

ruchu, podporovať spoluprácu miestnych obyvateľov, podnikateľov, vytvárať verejno-súkromné zoskupenia

- zamerať sa na podporu domáceho turizmu, zvyšovať kvalitu služieb, miestnu zamestnanosť, podporovať miestnu produkciu a kultúru, rozvíjať formy turizmu podporujúce tradičné sektory a udržanie tradičnej krajiny, udržiavať a podporovať ľudové umenie, folklór, tradičné remeslá,
- venovať väčšiu pozornosť perspektívnym formám CR – zážitkové vzdelávacie, gastronómické (najmä vinárske), športové, kultúrno-spoločenské, výstavné,
- podporovať rozvoj hromadných foriem dopravy, netradičnej dopravy, rozvoj rekreačných trás v krajine, dopravných prepojení cez Dunaj, Moravu,
- podporovať vzrastajúci význam Podunajska s Bratislavou v polohe medzi Viedňou a Budapešťou (najmä v turizme rekreačnom, poznávacom, biznis, nákupnom, tranzitnom), ako aj Bratislavy ako vstupnej brány na Slovensko, podporovať vzrastajúci význam Dunajskej vodnej cesty
- vytvárať podmienky pre predĺženie pobytu návštevníkov aj formou cieľov a opatrení – úprava a čistota krajiny, verejných priestorov zastavaných území a ich kontaktných pásiem, vybudovanie /doplnenie rekreačných trás a rekreačnej vybavenosti (najmä v turistických kategóriách, v kempoch), oddychových a vyhlídkových miest, územná a funkčná previazanosť ponukových lokalít.

14.13. Predchádzanie konfliktom medzi rekreačným využívaním krajiny chránených území a legislatívnou ochranou týchto území

Súčasný stav viacerých chránených území, napriek tomu, že sú niekoľkonásobne legislatívne chránené, je dokladom degradácie prírodných hodnôt, ak nie je pohyb návštevníkov, funkčno-priestorový rozvoj územia a vplyv okolia dodržiavaním zákonných ustanovení, vhodnými regulatívmi a manažmentovými opatreniami reálne usmerňovaný. Tento jav platí aj pre využitie častí krajiny legislatívne nechránených.

Trendy vo svete smerujú ku aktívnemu spôsobu ochrany krajiny /cenných území, t. j. umožneniu prístupu do týchto území súčasne s vypracovaním a praktickým dodržiavaním regulatívov využívania /návštevnosti (usmerňovaný, kontrolovaný pohyb návštevníkov, výchovné programy, ...).

Územia s prírodnými hodnotami sú súčasťou urbanizovanej i voľnej krajiny:

- cieľom je využívať tieto územia primeraným spôsobom, tak, aby ochranné mechanizmy síce limitovali využívanie územia, ale súčasne nepôsobili ako obmedzujúci činiteľ ale ako rozvojový faktor, obohacujúci životné prostredie.

Pre rekreačné využívanie krajiny to znamená navrhovať /umožniť vstup do vybraných cenných prírodných území športovo-rekreačným aktivitám, ale súčasne navrhnúť spôsob šetrného pohybu návštevníkov, spôsob a intenzitu využívania týchto území tak, aby hodnoty v území neboli ohrozené.

Pre lokality s cennými prírodnými / kultúrno-historickými hodnotami sa spracovávajú manažmentové programy starostlivosti.(a zabezpečené ich dodržiavanie).

S procesom ochrany cenných prírodných území musí prebiehať paralelne proces ochrany legislatívne „slabo“ chránených území (1. stupeň ochrany), pretože najviac atakované a zaťažované sú práve „nechránené“ urbanizované územia.

Ochrana krajiny a prírodných zdrojov sa formou návrhov regulatívov funkčného využitia a priestorového usporiadania zabezpečí už v rovine územnoplánovacej.

Zapracovaním do katastra nehnuteľností (KN) cez pozemkové úpravy a cez následné zapracovanie manažmentových opatrení do príslušných parciel v KN sa ochrana krajiny a prírodných zdrojov zabezpečí tiež v rovine katastra nehnuteľností.

Rozvíjať územie na princípoch aktívnej ochrany ďalej znamená:

- zachovať a rozvíjať obraz krajiny rozumným využívaním kultúrnej krajiny v intenciách Európskeho dohovoru o krajine
- zapojiť do starostlivosti o krajinu (jej aktívnej ochrany) vlastníkov pozemkov, rozvíjať ekologické povedomie vlastníkov, užívateľov i návštevníkov územia (využiť napr. formy verejno-súkromných partnerstiev),
- zachovať trvalú prítomnosť človeka v krajine – cieľom je obraz kultivovanej kultúrnej – poľnohospodárskej, rekreačnej krajiny, a to aj so stopami osídlenia, ako to bolo bežné v tradičnej historickej kultúrnej krajine (usadlosti, majere, farmy, hájovne, horárne, kláštory, historické solitérne obytné stavby, ...)
- zachovať a rozvíjať prvky krajinnej zelene,
- čisté, ekologicky nenarušené prostredie, harmonická krajina s vyváženými funkčnými zložkami predstavujú pridanú hodnotu územia.

15. Návrh koncepcie verejného dopravného vybavenia regionálneho významu

15.1. Zásady rozvoja dopravného systému BSK

Rozvoj dopravného systému BSK je priamo zviazaný na celoštátne a nadregionálne dopravné vzťahy a aj metropolitný región Bratislava má zásadný dopad na tvar a hustotu dopravných sietí v BSK. Cez územie BSK sú trasované aj hlavné medzinárodné dopravné koridory, ktoré sa viac menej sústreďujú na územie hl.m. SR Bratislavy. Na všetkých rozhodujúcich komunikáciách BSK sú dosahované už dnes najväčšie dopravné intenzity, najmä v porovnaní s ostatným územím Slovenska.

Dopravná sústava je navrhovaná zo sietí jednotlivých dopravných systémov, s dôrazom najmä na rozvoj hromadnej dopravy osôb a jej preferenciou pred automobilovou dopravou, pričom boli uplatňované nasledujúce zásady pre ich jednotlivý rozvoj:

- Diaľnice a rýchlostné cesty – sú dlhodobo pripravované z hľadiska celoštátnych potrieb a hlavný zámer je na podstatné zvýšenie dopravnej kapacity vo vzťahu Bratislava – Trnava – Nitra, čo sa prejavuje v príprave rozšírenia diaľnice D1 a v nových trasách rýchlostných ciest R1 a R7. Rozšírenie diaľnice D2 je navrhované iba v prímestskom úseku pred Bratislavou. Trasa novej okružnej diaľnice D4 má zásadný význam pre distribúciu všetkej tranzitnej a zdrojovej cestnej dopravy pred Bratislavou a jej prevedenie mimo centrálnej časti mesta.
- Cesty I.tr. – hlavný zámer je v rekonštrukcii cesty I/61 v jej prímestskom úseku pred Bratislavou
- Cesty II.tr. hlavný zámer je v podstatnom skapacitnení cesty II/502 a vytvorení tzv. "župného" okruhu v trase cesty II/503
- Cesty III. tr. (a niekoľko úsekov ciest II. tr.) – hlavný zámer je v homogenizovaní všetkých úsekov týchto regionálnych ciest na dostatočné šírkové a smerové usporiadanie, aby bolo možné na nich bezproblémové trasovanie regionálnych liniek autobusovej prímestskej osobnej dopravy
- Železničná doprava má dva základné ciele – vybudovanie dostatočnej kapacitných železničných koridorov v Bratislavskom železničnom uzle a posilnení regionálnej železničnej prímestskej dopravy, ako súčasť integrovaného dopravného systému, v rámci ktorého sú navrhnuté aj nové úseky regionálnych železničných tratí

- Verejná osobná doprava je postavená na preferencii všetkých druhov hromadnej dopravy osôb pred automobilovou dopravou. Tu je základnou podmienkou celková integrácia všetkých zúčastnených operátorov osobnej dopravy, do takej miery, aby jazda v prímestskej hromadnej doprave bola vo všetkých jej smeroch rýchlejšia, pohodlnejšia a lacnejšia, ako jazda vlastným automobilom
- Vodná doprava – predstavuje dobudovanie prístavu v Bratislave v zmysle jeho dlhodobých zámerov, t.j. premiestnenie všetkých ložných operácií z hlavného toku Dunaja do prístavných bazénov. Súčasťou vodnej dopravy je aj cieľný rozvoj rekreačnej vodnej dopravy a jej príslušných pobrežných zariadení.
- Cyklistická doprava – navrhuje rozvoj komplexnej siete cyklotrás na území celého BSK aj a s priamymi väzbami na susediace regióny. Návrh predstavuje rozšírenie tejto siete cca na 200% súčasného stavu.
- Letecká doprava – predstavuje dobudovania letiska M.R .Štefánika a jeho priame dopravné pripojenia najmä na koľajovú hromadnú dopravu. Vo výhľade je rezervovaná plocha pre paralelnú VPD

15.2. Cesty a diaľnice

15.2.1. Základné údaje o sieti cestných komunikácií v BSK

V priloženej tabuľke sú uvádzané základné údaje o všetkých druhoch ciest na území BSK, pričom možno konštatovať celkovú dĺžku komunikácií v rozsahu 809,838 km s hustotou siete 0,3942 km/km² územia kraja a 1,287 km/tis. obyvateľov.

Cez územie BSK prechádzajú významné európske cestné koridory typu E a TEM. Vlastná Bratislava sa stáva uzlovým bodom týchto trás, z ktorého sa lúčovito rozbiehajú:

- E 58 (I/2, I/61) Bratislava - Berg - hranica s Rakúskom
- E 65 (I/2) Česká republika - Břeclav - Bratislava - Rusovce - hranica s Maďarskom
- E 75 (D/1, I/61 I/2) Poľsko - Orava - Žilina - Trenčín - Bratislava - Rusovce - hranica s Maďarskom
- E 571 (II/572, I/61, I/62) Bratislava - Senec - Nitra - Zvolen - Lučenec – Košice
- E 575 (I/63) Bratislava - Dunajská Streda - Medveďov - hranica s Maďarskom.

V Bratislave sa križujú aj základné medzinárodné multimodálne dopravné koridory prechádzajúce krajom:

- IV.: Berlín/Norimberg - Praha - Budapešť -Constanta/Thessaloniki - Istanbul
- Va.: Bratislava - Žilina - Košice - Užhorod
- VII.: Dunaj

multimodálny dopravný koridor v dotyku s krajom:

- V.: Rijeka - Zahreb – Budapešť.

OKRES	DIALNICE	DIALNIČNÉ PRIVÁDZACE	RÝCHLOSTNÉ CESTY	PRIVÁDZAČ RÝCHLOSTNEJ CESTY	CESTY I. TRIEDY	CESTY II. TRIEDY	CESTY III. TRIEDY	SPOLU	CESTY, KTORÉ SU SUČASŤOU:			ROZLOHA	POČET OBYVATEĽOV	HUŠTOTA CESTNEJ SIETE			
									"E" TAHOV	TRÁS "TEM"	MULTIMODALNÝCH A DOPLNKOVÝCH KORIDOROV "TEN-T"			km ²	počet	km/km ²	km ² /1000 obyv.
									[km]	[km]	[km]			[km]	[km]	[km]	[km]
Bratislava I					0,405	3,786		4,191				10	41 086	0,437	0,102		
Bratislava II	9,916	0,533			19,336	8,760	3,350	41,896	16,145	9,916	9,916	93	113 764	0,453	0,368		
Bratislava III	1,482					10,486	7,612	19,580	1,482	1,482	1,482	75	63 866	0,262	0,307		
Bratislava IV	15,209				11,953	8,187	4,058	39,407	13,439	13,439	13,439	97	97 092	0,408	0,406		
Bratislava V	25,752	1,759			21,335		5,449	64,295	27,684	23,663	22,986	94	116 993	0,576	0,464		
Malacky	36,317	0,173			35,302	90,955	116,485	279,232	34,575	34,575	34,575	950	69 936	0,294	3,993		
Pezinok						59,136	75,970	135,106				376	59 547	0,360	2,269		
Senec	22,424				43,366	29,217	140,114	235,121	31,207	22,424	22,424	360	66 402	0,653	3,541		
BRATISLAVSKÝ KRAJ SPOLU:	111,100	2,465			131,697	210,527	353,038	808,827	124,532	105,499	104,822	2 053	628 686	0,394	1,287		

15.2.2. Charakteristika a rozdelenie ciest

Cestné komunikácie sú rozdelené podľa funkcií na rýchlostné cesty, cesty I., II., III., triedy, miestne a účelové komunikácie podľa zákona č.135/1961 Zb. v znení neskorších predpisov, STN 73 6101 a STN 736110

Podľa dopravného významu, určenia a technického vybavenia sa cestné komunikácie delia na:

- diaľnice
- rýchlostné cesty (cesty s obmedzeným prístupom)
- cesty I. triedy
- cesty II. triedy
- cesty III. triedy.

Pozemnú komunikáciu tvorí cestné teleso a jej súčasti. Cestné teleso je ohraničené vonkajšími hranami priekop, rigolov, násypov a zárezov svahov, zárubňových a obkladových múrov, pätou oporných múrov a pri miestnych komunikáciách pol metra za zvýšenými obrubami chodníkov alebo zelených pásov.

Podľa charakteru premávky sa cestné komunikácie delia na:

- cesty s neobmedzeným prístupom (C) – cesty I., II., III. tr. a miestne komunikácie
- cestné komunikácie s obmedzeným prístupom:
  - diaľnice (D)
  - rýchlostné cesty (R).

Podľa výkonu správy sa cestné komunikácie delia na:

- v správe Národnej diaľničnej spoločnosti, a.s. (NDS), majetok NDS
  - diaľnice
  - rýchlostné cesty
- v správe Slovenskej správy ciest, majetok SR sú všetky cesty I.tr. vrátane prieťahov cez mestá s výnimkou mesta Bratislava
  - cesty I. triedy
- v správe Bratislavského samosprávneho kraja, majetok VÚC sú všetky cesty II. a III. tr. vrátane prieťahov cez mestá a obce s výnimkou Bratislava
  - cesty II. triedy
  - cesty III. triedy
- v majetku a správe hl.m. SR Bratislava a mestských častí sú všetky cesty na území mesta bez rozdielu tried s výnimkou prieťahov diaľnic

- v majetku a správe miest a obcí sú všetky miestne a účelové komunikácie s výnimkou niektorých účelových komunikácií určených na prístup k objektom.

15.2.3. Diaľnice, popis úsekov

Diaľnice sú cestné komunikácie určené na dopravné spojenie medzi dôležitými centrami štátneho a medzinárodného významu, smerovo rozdelené s obmedzeným prístupom, s obmedzeným pripojením priľahlého územia, vyhradené na premávku motorových vozidiel s určenou povolenou rýchlosťou podľa osobitného predpisu; jej križovanie a križovatky s ostatnými komunikáciami sú len mimoúrovňové.

Diaľnice

Jestvujúce a plánované diaľnice podľa nového projektu výstavby diaľnic a rýchlostných ciest

D1 Bratislava (Petržalka – križovatka s D2) – hranica BSK - Trnava - Žilina - Košice - hranica s UA, úsek Bratislava – Trnava bol rekonštruovaný v roku 2009 na obmedzenú 6-pruhovú komunikáciu, pripravovaná je prestavba úseku MUK BA-Vajnory – MUK Trnava na plnohodnotnú 6-pruhovú diaľnicu, doplnenú o obojstranne umiestnené jednosmerné 2-pruhové kolektory, doplnená MUK Triblavina

Dobudovanie MUK Triblavina a MUK na kolektore Senec-sever (I/61)

D2 hranica s Českom, Kúty – hranica BSK – Malacky – Bratislava – Rusovce, hranica s Maďarskom, nasledovné zámery:

- na úseku BA – MUK Lamač – MUK Stupava-juh (križovatka s D4) príprava prestavby na 6-pruhovú diaľnicu s obojstranným, jednosmernými kolektormi
- od MUK Stupava juh – MUK Malacky – prestavba na 6-pruh
- od križovatky Stupava juh – po cestu III/00239 (Stupava) predĺženie kolektorov
- na úseku MUK Malacky – MUK Studienka (II/590) prestavba na 6-pruh a realizácia obojstranných, jednosmerných kolektorov
- od križovatky Studienka – hranica BSK (– štátna hranica SR/ČR) – nezmenené šírkové usporiadanie 4-pruh
- doplnenie MUK na kolektore Stupava-sever a Malacky–sever
- dopravné využívanie jednostranných, obojsmerných kolektorov, okolo Stupavy a Malaciek na odklon ťažkej tranzitnej dopravy mimo centier týchto miest

D4 št. hr. RR/SR – križovatka Jarovce – Ketelec – Rovinka – Most pri Bratislave – Ivanka pri Dunaji – Rača – Záhorská Bystrica – Devínska Nová Ves - št. hr. SR/RR: bude prepojená na rýchlostnú cestu S8 na rakúskej strane.

Nutnosť spracovania a hodnotenia spolu s rakúskou stranou. V príprave tejto stavby je potrebné postupovať podľa už definovaného členenia celej trasy D4 na jednotlivé úseky v zmysle investičného plánu NDS a postupovať podľa záverečných dokumentov hodnotenia EIA:

- I. úsek v prevádzke: štátna hranica RR/SR - križovatka Jarovce
- II. úsek: križovatka Jarovce - Ivanka pri Dunaji (Rača)
- III. úsek: Ivanka pri Dunaji (Rača) - Záhorská Bystrica
- IV. úsek: Záhorská Bystrica –Devínska Nová Ves

V. úsek: Devínska Nová Ves – štátna hranica SR/RR

Pripravovaná trasa D4 cez masív Malých Karpát, je možná iba ako tunelový variant, ktorý je však investične a krajinne vysoko náročný. Vzhľadom na 30 ročné zadefinovanie koridoru trasy D4 v doteraz schválených ÚPN, na stav rozpracovanosti jednotlivých stupňov PD, už vybudovanie mimoúrovňovej križovatky na diaľnici D2 Stupava-juh a existujúci neúnosný stav dopravy v meste Bratislava, je považované toto riešenie za vhodné v riešení dopravy ÚPN BSK.

V ďalších etapách je potrebné dopravnými analýzami preukázať hospodárnosť a vyšší verejný záujem umiestnenia diaľnice D4 v jednotlivých úsekoch zvlášť.

Prepojenie ciest cez masív Malých Karpát

Jeden z vážnych „župných“ dopravných problémov, spočíva vo vytvorení dostatočne kapacitného cestného prepojenia medzi Záhorím - západná časť BSK (cesta I/2, resp. cesta II/501) a východnou časťou BSK (cesta II/502, resp. I/61) najmä pre tangenciálne jazdy AD. Uvažované boli nasledovné cestné prechody cez Malé Karpaty:

- Diaľničný tunel D4 na trase jej III. úseku MÚK Rača (II/502) – MÚK Záhorská Bystrica Stupava juh (D2)
- Cestný tunel v polohe vonkajšieho polkruhu z Galvaniho do priestoru križovatky D2 Lamač s pripojením na mestské komunikácie (Račianska, Lamačská)
- Cestný tunel v polohe Pezinok – Pernek v trase cesty II/503 (pod Babou), ktorá bude vytvárať kapacitný a plynulý tzv. „Župný okruh“ s vytvorením priameho prepojenia západnej a východnej časti BSK kvalitnou cestnou komunikáciou.

Prieťah diaľnic cez mesto je využívaný vo veľkej miere aj na dopravné spojenie medzi západnou a východnou časťou Bratislavy, najmä jej okrajovými mestskými časťami. Dochádza tým k preťažovaniu diaľnic vnútromestskou dopravou. Jednou z alternatív odľahčenia diaľnic od vnútromestskej dopravy je aj vybudovanie cestného tunela v trase predĺženého vonkajšieho polkruhu cez masív Malých Karpát v dĺžke cca 4 km. Tento tunel je navrhnutý v platnom územnom pláne mesta Bratislavy aj v Územnom pláne VÚC Bratislavského kraja.

Cesta II/503 v trase cez Malé Karpaty (Baba) je najmä v zimnom období obtiažne zjazdná najmä pre nákladné autá. Tento úsek je „úzkym miestom“ v priepustnosti celej cesty II/503 so zvýšenou nehodovosťou. Bolo by preto výrazným zlepšením kvality celého „Župného okruhu“ odstránenie tohto „úzkeho miesta“ jeho nahradením tunelom v dĺžke cca 3,5 km. „Župný okruh“ spája okresné mestá kraja a je preto významný z hľadiska dopravnej obslužnosti kraja.

Z uvedených dôvodov je potrebné vytvoriť cestné trasy cez masív Malých Karpát v širšom zázemí mesta, ktoré by boli disponibilné aj v krízových stavoch najmä pre ťažkú dopravu na nosných komunikáciách a úsekoch na území Bratislavy (Mosty cez Dunaj, tunel Sitina ...).

15.2.4. Rýchlostné cesty (cesty pre motorové vozidlá), popis úsekov

Rýchlostná cesta (cesta pre motorové vozidlá) – podľa zákona o premávke na pozemných komunikáciách označená zvislou dopravnou značkou IP 22a a IP 22b.

Cesta s obmedzeným pripojením a prístupom vyhradená na premávku motorových vozidiel s konštrukčnou rýchlosťou určenou platnými pravidlami cestnej premávky, s mimoúrovňovými, výnimočne úrovňovými križovaniami a križovatkami.

V BSK nie je v súčasnosti, žiadny úsek rýchlostnej cesty. Na území kraja sú plánované nasledujúce úseky rýchlostných ciest R1 a R7:

- R1 (plánovaná) - križovatka s D4 – MUK Most pri Bratislave – MUK Tomášov s pripojením k ceste II/510 – Vlčkovce – pokračovanie na smer Nitra, navrhovaná trasa je v polohe tzv. "hnedého" variantu
- R7 (plánovaná) - Bratislava MÚK Prievoz – MÚK Slovaftská – trasa vedená na západnej strane Slovaftu - križovatka s D4 MÚK Ketelec – MÚK Dunajská Lužná – hranica BSK – Dunajská Streda – Nové Zámky – Veľký Krtíš – Lučenec.

V súvislosti s prípravou nových trás rýchlostných ciest, je nutné konštatovať nasledujúce dopravno-inžinierske súvislosti a ciele:

- Rýchlostná cesta R1 - môže mať svoj maximálny význam, iba vtedy, keď sa bude pripájať do už sprevádzkovaného úseku D4, v jej južnej časti (od diaľnice D1- cez Dunaj a Petržalku do MUK Jarovce). K podpore novej trasy rýchlostnej cesty R1, je aj tá skutočnosť, že maximálna prípustná intenzita na rozšírenej diaľnici D1 do Trnavy na 6-pruhu, je množstvo dopravy v hodnote okolo 110 000 skv/d, pričom je známe (podľa CSD 2005 aj 2010), že intenzita na diaľnici D1 sa v MUK Trnava rozdeľuje v pomere 52% v smere Piešťany a 48%v smere Nitra. Toto znamená, že nová trasa R1 od Serede do Bratislavy, môže prevziať dopravnú intenzitu v hodnote okolo 40 – 50 tisíc skv/d a úsek D1 do Trnavy bude môcť dlhodobo vyhovovať v súčasnom stave.
- Rýchlostná cesta R7 – v ostatnom období bola veľa krát zmenená poloha vstupu do Bratislavy, čo má za následok aj vážne dopady do urbanizácie okolitého územia. Maximálny dopravný efekt rýchlostnej cesty R7 sa dosiahne jej pripojením do D1 v polohe Bajkalskej cesty s trasou na západ od Slovaftu. Táto poloha má aj pripravený priestor pre dopravnú obsluhu prístavu BA-Pálenisko a bude vyhovovať aj pre trasu pre nadrozmerne náklady do prístavu.

Obe rýchlostné cesty musia prejsť podrobnejšou prípravou a posudzovaním podľa platných zákonov, na základe čoho sa vyberie výsledná trasa k realizácii.

15.2.5. Cesty I. triedy

Cesta, ktorá má význam najmä pre medzinárodnú a celoštátnu dopravu a označuje sa jedno, alebo dvojmiestnym číslom.

V BSK sa nachádzajú cesty I. triedy:

- I/2, Kúty – hranica BSK - Malacky - Bratislava - Rusovce, hranica s Maďarskom
- I/61, Bratislava-Petržalka - križovatka s D2 – Senec - hranica BSK - Trnava – Žilina
- I/62, Senec, I/61 – hranica BSK – Sládkovičovo
- I/63, Bratislava – Dunajská Lužná – hranica BSK - Dunajská Streda.

Cesty I. triedy – popis navrhovaných úsekov

- I/2, obchvat Stupavy ako súběžnej komunikácie s diaľnicou D2 v úseku od MUK Stupava - juh po MUK Stupava – sever, s prepojením na jestvujúcu cestu I/2. Cestná sieť nebude pretriedovaná, ale je nutné dopravne preorganizovať cestnú premávku, najmä ťažkej a tranzitnej dopravy na súběžné kolektory mimo centrum mesta

- I/2, obchvat Malaciek ako súbežnej komunikácie s diaľnicou D2 v úseku od MUK Malacky – cesta II/503 po MUK (nová) Malacky s cestou II/590, s prepojením na jestvujúcu cestu I/2, so zohľadnením záujmov vyplývajúcich z ochrany podzemných horninových štruktúr v CHU Kostolište
- I/61, preložka cesty do novej polohy (4-pruhová) v úseku od Ivanky p. D., okolo Bernoláková a Senca po cestu I/62
- I/2, obchvat Rusoviec v trase na západ od intravilánu MČ BA – Rusovce, s prepojením na jestvujúcu cestu I/2

15.2.6. Cesty II. triedy

Cesta, ktorá má význam najmä pre dopravu medzi krajmi a okresmi a označuje sa trojmiestnym číslom.

V BSK sa nachádzajú cesty II. triedy:

- II/501 – cesta I/2 – Lozorno – Pernek – Plavecký Mikuláš - hranica BSK - Jablonica, I/51
- II/502 – Bratislava – Pezinok – Modra – Dubová - hranica BSK - Trstín, I/51
- II/503 tzv. “župný okruh“ – Šamorín, I/63 – hranica BSK – Senec – Pezinok – Malacky – Záhorská Ves, hranica SR/A
- II/504 – Modra, II/502 - Budmerice - hranica BSK – Trnava
- II/505 – Bratislava, I/02 – Devínska Nová Ves – Stupava, I/2
- II/510 – Most p. Bratislave, II/572 – Tomášov - hranica BSK
- II/572 – Bratislava - Most p. Bratislave - hranica BSK
- II/590 – Malacky, I/2 - Studienka - hranica BSK.

Cesty II. triedy – popis navrhovaných úsekov

- II/501 požiadavka na preloženie cesty mimo centrum obcí (Jabloňové, Rohožník, Plavecký Mikuláš)
- II/502 – preložka cesty v úseku Bratislava – Pezinok – Modra – Doľany do novej extravilánovej polohy, vrátane obchvatov Dubovej a Častej. Návrh odporúča na pretriedenie cesty II/502 a aj následne II /504, do siete ciest I. triedy, ako spojnice krajských miest Bratislava a Trnava. Návrh predpokladá 4-pruhovú komunikáciu v úseku Bratislava – Pezinok (II/503) a ďalej 2-pruhovú komunikáciu až po hranicu BSK
- II/503 – vytvorenie kapacitného a priameho dopravného tzv. “župného okruhu“ - preložka cesty do tunelu pod Babou, obchvaty obcí Jakubova, Malaciek, Perneku, Pezinka, Viničného a Hrubého Šúru. Doplnenie cestného mostu cez rieku Moravu v spojnici Záhorská Ves – Angern (A). Je potrebné hľadať optimálnu trasu obchvatu Malaciek v súlade s novelizovaným zákonom 656/2004 Z. z. a zákonom 251/2012 Z. z. Návrh predpokladá štvorpruhovú komunikáciu v úseku Pezinok (II/502) – MUK Senec na D1.
- II/510 požiadavka na preloženie cesty mimo centrum obce Tomášov
- II/572 – preložka cesty v dotknutom úseku okolo letiska M.R. Štefánika,
- Pripojenie rozvojovej oblasti ležiacej severne od D1 (kataster obce Chorvátsky Grob) na MUK Triblavina na diaľnici D1, výhľadovo ako cesta II. triedy.

15.2.7. Cesty III. triedy

Cesta, ktorá má spravidla miestny význam a označuje sa štvormiestnym alebo päťmiestnym číslom, podľa číselného označenia najbližšej cesty I. alebo II. triedy.

V BSK sa nachádzajú cesty III. triedy:

- nadväzujúce na cestu I/2:
III/00232, III/00233, III/00233, III/00234, III/00235, III/00236, III/00237, III/00239, III/00240, III/00241, III/00243, III/00246 a III/00250
- nadväzujúce na cestu I/61:
III/0612, III/0613, III/0614, III/0615, III/0616, III/0617, III/0618, III/0619, III/06110, III/06111, III/06112, III/06113, III/06162, III/06166, III/06166, III/06167 a III/06175,
- nadväzujúce na cestu I/62:
III/0623, III/0624 a III/06212,
- nadväzujúce na cestu I/63:
III/0632, III/0633, III/0634, III/0635, III/0636, III/06359 a III/06360
- nadväzujúce na cestu II/501:
III/5015, III/5016 a III/5017
- nadväzujúce na cestu II/502:
III/5021, III/5022, III/5023, III/5024, III/5025, III/5026, III/5027, III/5028, III/5029, III/50210, III/50212, III/50215 a III/51017
- nadväzujúce na cestu II/503:
III/5035, III/5036, III/5037, III/50310, III/503014, III/50315, III/50317, III/50321 a III/50322
- nadväzujúce na cestu II/504:
III/5041, III/5042 a III/5046
- nadväzujúce na cestu II/572:
III/5722, III/5724, III/5726 a III/572214.

Cesty III. triedy – popis navrhovaných úsekov

- nové prepojenie cestou III. triedy medzi obcou Zálesie a cestou I/61 v polohe medzi Ivankou p. D. a Bernolákovom s prepojením do novej MUK Triblavina na diaľnici D1
- III/50310 (rekonštrukcia) trasa Malacky – Rohožník so severným obchvatom obce Rohožník s pripojením na cestu II/501, s prepojením na diaľnicu D2, trasa nákladnej dopravy z cementárne v Rohožníku, pretriedenie do ciest II. triedy, v kategórii C 9,5/80
- III/00235 obchvat cesty okolo obcí Plavecký Štvrtok a Láb
- obchvat mesta Senec cestou III. tr. (nová trasa) od II/503 cez križovatku s cestou I/61 až po cesty I/62 na východnom obvode mesta.

15.2.8. Miestne komunikácie (MK)

Miestne komunikácie sú pozemné komunikácie, ktoré sú súčasťou dopravného vybavenia určitého sídelného útvaru alebo vytvárajú dopravné spojenie v jeho záujmovom území. Podľa urbanisticko-dopravnej funkcie sa miestne komunikácie zaraďujú v zmysle STN 73 6110 do nasledovných funkčných tried na:

- rýchlostné A1, A2, A3
- zberné B1, B2, B3
- obslužné C1, C2, C3
- nemotoristické D1, D2, D3.

Miestne komunikácie sú v správe miestnych orgánov, nie sú osobitne popisované, ani analyzované.

15.2.9. Dopravné zaťaženie komunikačnej siete.

Dopravné zaťaženie ciest II. triedy na území Bratislavy je 5 až 10 násobne väčšie v porovnaní s priemerným zaťažením extravilánových úsekov tých istých ciest. Sprievodným javom tejto skutočnosti je zvýšená miera negatívnych vplyvov dopravy na okolité životné prostredie. Ďalším špecifickým znakom prejazdnych úsekov ciest II. triedy na území Bratislavy je vysoká hustota ich križovatiek s cestami I. a III. triedy a s miestnymi komunikáciami. Toto špecifikum poukazuje na základný problém týchto ciest, ktorým je obmedzená priepustnosť v ich uzlových bodoch.

Na základe zistených intenzít je následne analyzované využitie jednotlivých úsekov cestnej siete, ktoré sa potom zaraďujú do investičných programov jednotlivých správcov ciest.

Maximálne sú dopravne zaťažené úseky vstupujúce na územie hl. m. SR Bratislavy zo všetkých smerov.

Cesta II/503 má osobitný význam pre BSK, pretože je to jediná tangenciálna komunikácia naprieč celým samosprávnym krajom, ktorá prekračuje horský masív Malých Karpát.

Najzaťaženejšie komunikácie v BSK (podľa CSD 2010) sú na vstupoch do Bratislavy (hodnoty sú uvedené v ročnom priemere dennej intenzity (RPDI) vozidiel/24hod/obojsmerne):

Diaľnica D1 – 71088

Diaľnica D2 - 51265

Diaľnica D4 (Prístavný most) - 100267

Cesta I/2 - 56162

Cesta I/61 – 19528

Cesta I/63 - 21296

Cesta II/502 – 21045

Cesta II/510 - 5928

Cesta II/572 - 15997

Medzi dôležité úseky ciest, ktoré sú systematicky preťažované nad prípustnú intenzitu dopravy sú najmä úseky prietahov ciest cez centrá obcí najmä na cestách:

Cesty II. triedy v okresoch Malacky, Pezinok a Senec

II/502 (Sv. Jur, Pezinok, Vinosady, Modra...),

II/501 Lozorno - Rohožník – hranica BSK,

II/503 (Viničné, Pernek, Malacky...),

II/590 Malacky - hr. okresu BSK,

II/572 (Most pri Bratislave, Malinovo...).

Cesty III. triedy :

III/6104 Ivanka pri Dunaji – Zálesie,

III/50310 Malacky – Rohožník,

III/50106 Plavecký Mikuláš – hranica BSK,

III/50212 Čierna voda – Chorvátsky Grob,

III 50207 Častá – Červený Kameň – Píla.

Cesty všetkých tried sú dopravne systematicky preťažované nad prípustnú intenzitu dopravy, najmä v oblasti okolo a na vstupoch do Bratislavy. Jedna z dopravne najpreťažovanejších komunikácií je cesta II/502 v úseku Bratislava – Pezinok – Modra, ktorá je plne v kompetencii VÚC, a preto z hľadiska zámerov BSK jej musí byť venovaná osobitná pozornosť.

Na priloženej schéme sú znázornené výsledky celoštátneho sčítania dopravy na cestách v SR, ktoré realizovala a vyhodnotila Slovenská správa ciest v roku 2010. Celoštátne sčítania dopravy sa vykonávajú v pravidelných 5 ročných intervaloch

Prekročenie prípustných intenzít dopravy

SSC na základe vykonaných sčítaní dopravy analyzovala vývojové trendy dopravy na jednotlivých úsekoch a dospela k výsledkom, že na cestách I. triedy, bude po roku 2005, z toho v koridoroch budúcich rýchlostných ciest (R1 a R7) prekročená prípustná intenzita dopravy na úsekoch v dĺžke cca 67,010 km, čo je (cca 72 % všetkých ciest I. triedy na území BSK). Okolo roku 2010 pokračovala situácia s tendenciou sa postupne zhoršovať.

Prognóza dopravy bola počítaná v počiatočnom stave spracovania, na základe výhľadových rastových koeficientov stanovených SSC podľa výsledkov celoštátnych sčítaní dopravy.

Na základe predpokladaných dopravných intenzít možno konštatovať nepriaznivú situáciu v prípustnosti na všetkých cestách I. a II. triedy v okolí Bratislavy. Obdobne nepriaznivá dopravná situácia je trvalá na diaľnici D1 a na jej prieťahu cez Bratislavu.

Podrobná analýza jednotlivých úsekov komunikácií, z titulu prekročenia prípustných intenzít dopravy, je uvádzaná v materiáloch SSC a bolo predmetom súbežne spracovávanej dokumentácie „Územný generel dopravy BSK“. Čiastkové výsledky z UGD, najmä v územnom umiestnení diaľničnej a cestnej siete, sú už zahrnuté v koncepte tohto územného plánu BSK.

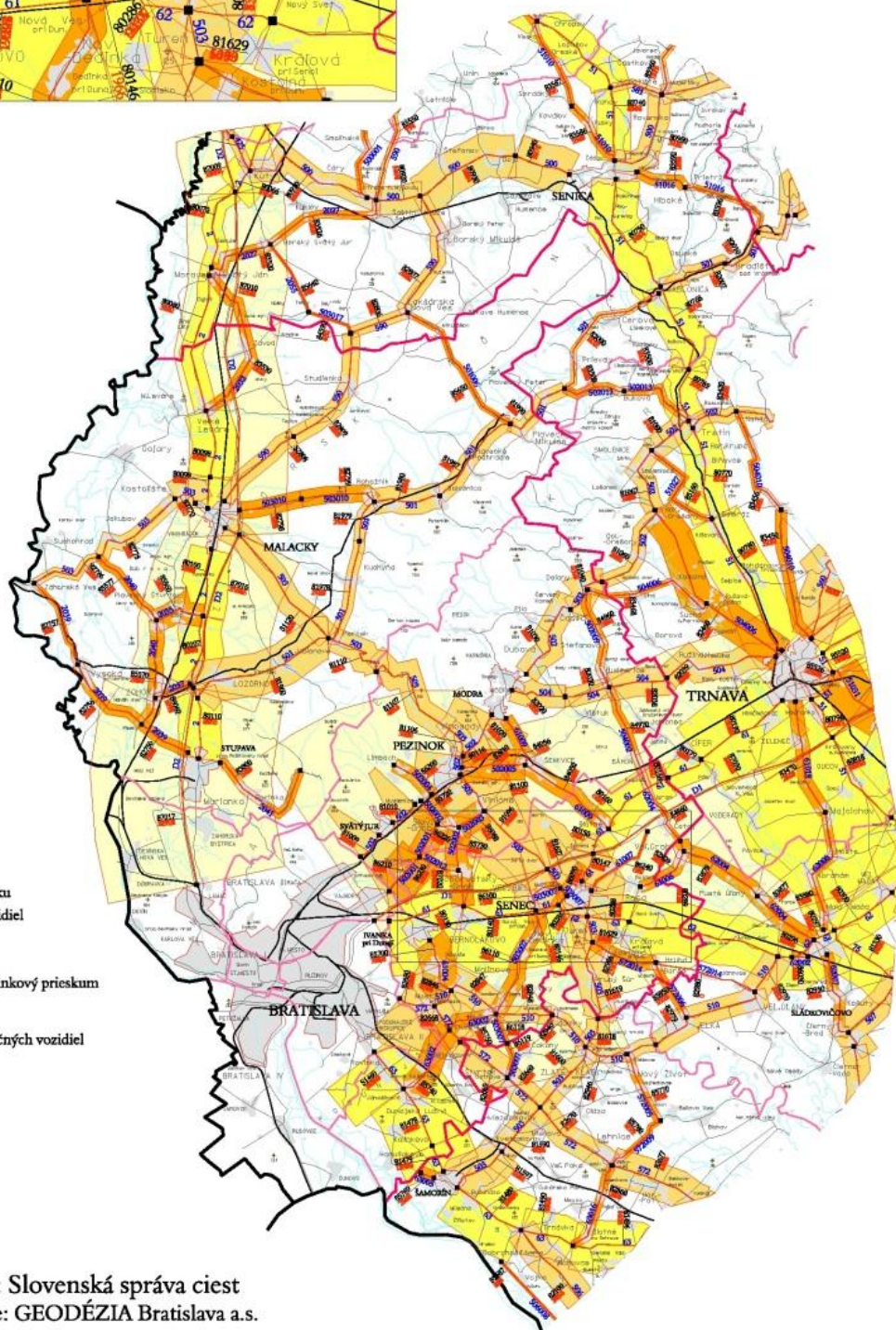

CELOŠTÁTNE SČÍTANIE DOPRAVY 2010

Bratislavský samosprávny kraj

MIERKA 1:200 000

SENEC a okolie

LEGENDA

- 50 číslo štátnej cesty
- 81100 číslo sčítacieho úseku
- 4298 skutočný počet vozidiel
- hranica okresov
- hranica krajov
- DOP doporučujeme doplnkový prieskum

1cm = 5 000 skutočných vozidiel
diľfncia

cesta I.triedy

cesta II.triedy

cesta III.triedy

Tématický obsah: Slovenská správa ciest

Grafické spracovanie: GEODÉZIA Bratislava a.s.

15.2.10. Posúdenie šírkových parametrov na sieti ciest I., II.a III. tr.

Šírka komunikácií a šírka jazdných pruhov je dôležitý prvok cestnej siete nakoľko sa pohybuje po nich ako osobná doprava, tak aj hromadná doprava a nákladná doprava. Posúdenie šírkových parametrov na komunikáciách v BSK bola spracovaná na šírke jazdných pruhov. Vzhľadom na to, že nákladná doprava najviac zaberá šírku komunikácie bol spravený prehľad šírky jazdných pruhov.

Parameter cesty „Šírka jazdných pruhov“, bol vybraný z jestvujúcej cestnej databanky SSC, ako limitujúci prvok pre umožnenie prípustnosti posudzovanej trasy pre prejazd ťažkej dopravy (kamióny a autobusy) po sledovaných úsekoch ciest.

Cestné úseky BSK boli zaradené do troch skupín A, B a C podľa nasledovného kľúča:

- A – vyhovujúca šírka jazdného pruhu šírka $\geq$ 3,25 m
- B – podmiennečne vyhovujúca šírka jazdného pruhu $2,75\text{m} \leq$ šírka $< 3,25\text{m}$
- C – nevyhovujúca šírka jazdného pruh šírka $< 2,75$ m

Podľa tohto kľúča boli zaradené úseky ciest v BSK a následne vyhodnotené.

V tomto porovnaní nie je zahrnutá diaľničná sieť a zahrnuté sú cesty len v správe SSC.

Porovnanie šírok všetkých ciest v BSK

Porovnávané boli všetky šírky jazdných pruhov na všetkých komunikáciách I., II., a III. triedy v celkovej dĺžke 743km.

V tabuľke je prehľad a percentuálne porovnanie ciest I., II., a III. triedy v BSK

Cestné úseky BSK boli zaradené do troch skupín A, B a C podľa nasledovného kľúča:			úseky ciest		
			počet	%	dĺžka [km]
šírka	$\geq 3,25$ m	A - vyhovujúca šírka jazdného pruhu	1200	37,93%	281,96
$2,75\text{m} \leq$ šírka $< 3,25\text{m}$		B - podmiennečne vyhovujúca šírka jazdného pruhu	481	55,13%	409,78
šírka	$< 2,75$ m	C - nevyhovujúca šírka jazdného pruh	104	6,94%	51,57
			1785	100,00%	743,31

Porovnanie šírok ciest I. triedy v BSK

Porovnávané boli šírky jazdných pruhov na komunikáciách I. triedy v celkovej dĺžke 162 km.

V tabuľke je prehľad a percentuálne porovnanie ciest v BSK

Cestné úseky BSK boli zaradené do troch skupín A, B a C podľa nasledovného kľúča:			I. trieda		
			počet	%	dĺžka [km]
šírka	$\geq 3,25$ m	A - vyhovujúca šírka jazdného pruhu	688	83,50%	135,39
$2,75\text{m} \leq$ šírka $< 3,25\text{m}$		B - podmiennečne vyhovujúca šírka jazdného pruhu	96	13,98%	22,66
šírka	$< 2,75$ m	C - nevyhovujúca šírka jazdného pruh	18	2,52%	4,09
			802	100,00%	162,14

Porovnanie šírok ciest II. triedy v BSK

Porovnávané boli šírky jazdných pruhov na cestách II. triedy v celkovej dĺžke 227 km.

V tabuľke je prehľad a percentuálne porovnanie ciest v BSK

Cestné úseky BSK boli zaradené do troch skupín A, B a C podľa nasledovného kľúča:			II. trieda		
			počet	%	dĺžka [km]
šírka	≥ 3,25 m	A - vyhovujúca šírka jazdného pruhu	416	49,87%	113,20
	2,75m ≤ šírka ≤3,24m	B - podmienienečne vyhovujúca šírka jazdného pruhu	173	45,94%	104,28
šírka	≤ 2,74 m	C - nevyhovujúca šírka jazdného pruh	14	4,19%	9,51
			603	100,00%	226,99

Porovnanie širok ciest III. triedy v BSK

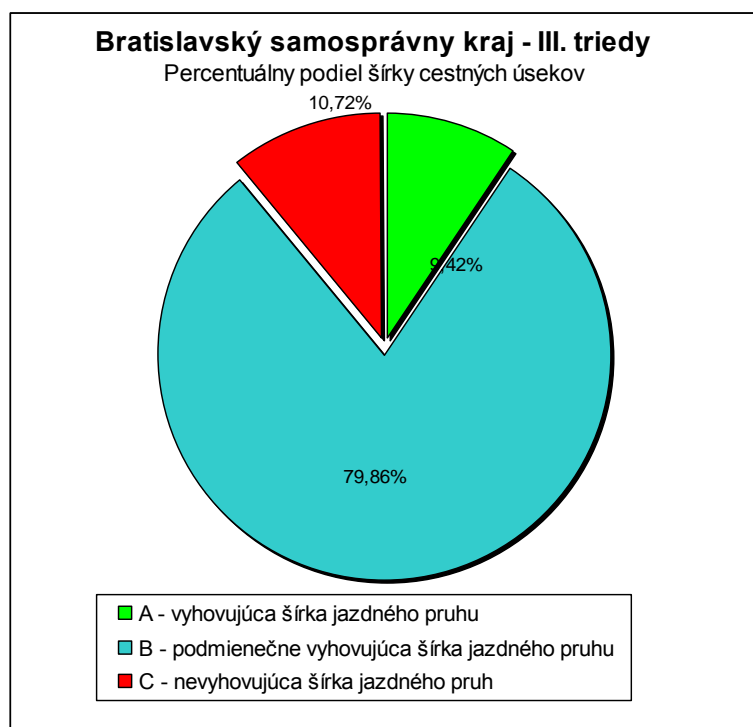
Porovnávané boli šírky jazdných pruhov na cestách II. triedy v celkovej dĺžke 354 km.

V tabuľke je prehľad a percentuálne porovnanie ciest v BSK

Cestné úseky BSK boli zaradené do troch skupín A, B a C podľa nasledovného kľúča:			III. trieda		
			počet	%	dĺžka [km]
šírka	≥ 3,25 m	A - vyhovujúca šírka jazdného pruhu	96	9,42%	33,37
	2,75m ≤ šírka ≤3,24m	B - podmienienečne vyhovujúca šírka jazdného pruhu	212	79,86%	282,84
Šírka	≤ 2,74 m	C - nevyhovujúca šírka jazdného pruh	72	10,72%	37,97
			380	100,00%	354,18

Vzhľadom na to, že prevažnú časť tvorí kategória B je pre názornosť uvedený graf.

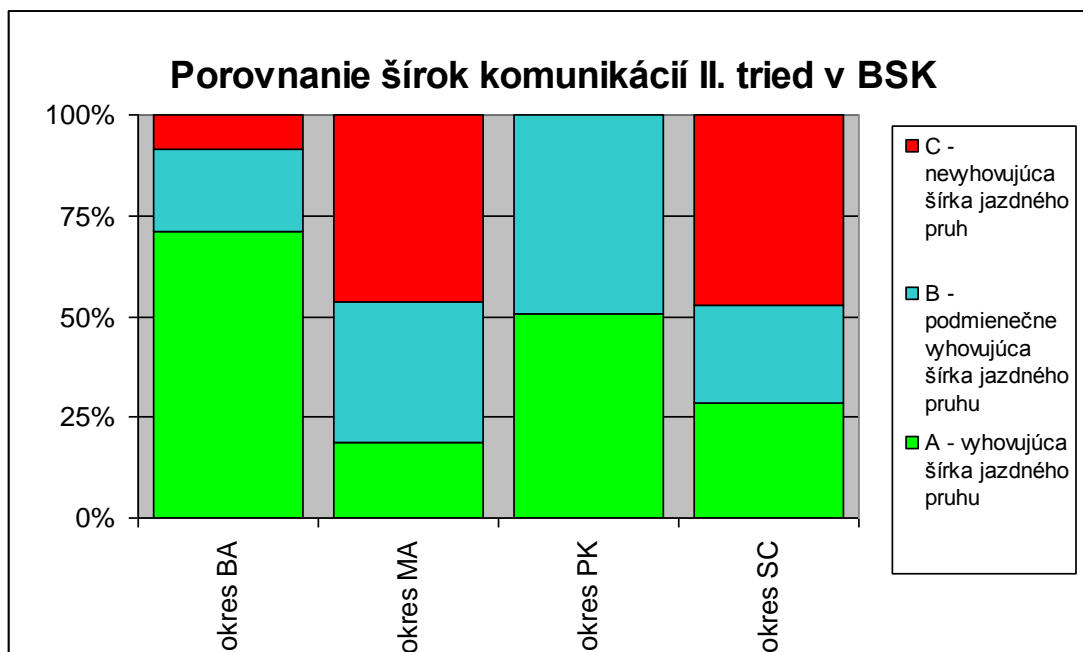
Grafické porovnanie percentuálneho podielu širok komunikácií III. triedy

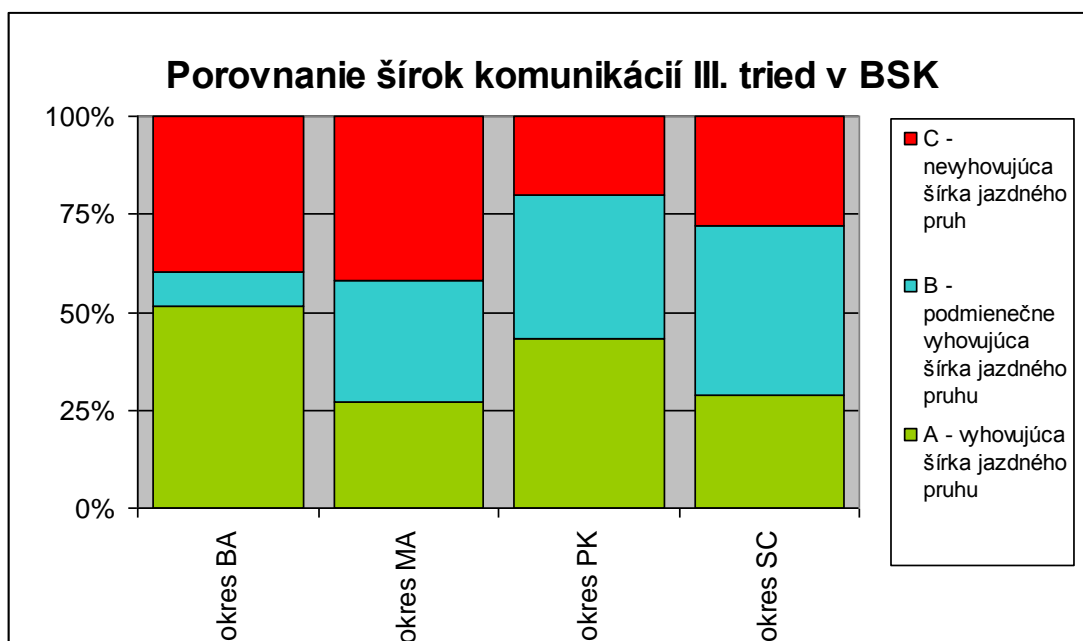
Na území BSK na cestách III. triedy je v kategórii

- A 33 km
- B 283 km
- C 38km ciest.

Celkové porovnanie širok jazdných pásov na území BSK na komunikáciách II., podľa okresov

Celkové porovnanie širok jazdných pásov na území BSK na komunikáciách III., podľa okresov

15.2.11. Spoplatnenie cestných komunikácií

Od termínu 1.1.2010 je zavedené spoplatnenie diaľnic a vybraných úsekov ciest I. triedy pre jazdy vozidiel nad 3,5t formou elektronického mýta.

Na území BSK podľa návrhu MDVRR SR z 1.1.2010(v tom čase MDPT SR) ide o tieto úseky v celkovej dĺžke cca 140 km:

- Diaľnice D1 a D2 a D4 v celkovej dĺžke 81,556 km

- Cesty I. triedy – I/2, I/61, I/63 v celkovej dĺžke 58,457 km
- Na území BSK – spoplatnené komunikácie v celkovej dĺžke 140,013 km

15.2.12. Zhodnotenie cestnej a diaľničnej siete

Cestnú infraštruktúru tvoria:

- úseky diaľnic D1 a D2 a D4
- cesty I., II. a III. triedy
- miestne komunikácie vrátane mostných objektov.

Diaľnice a cesty I. a II. triedy spájajú kraj s ostatným územím Slovenska a so susednými štátmi.

Medzi hlavné cestné trasy patria:

- diaľnica D1, D2, D4
- cesty I/61, I/62, I/63
- cesty II/502 a cesta II/503 (Stratégia rozvoja BSK 2003).

Dĺžka cestnej siete v kraji je 693,265 km, so 156 mostnými objektmi. Prevažná časť mostov je vo vyhovujúcom stave. Zvýšenú pozornosť je potrebné venovať objektom zaradených do IV. a V. triedy ich stavu, t.j. 40 mostným objektom v rámci BSK.

Z cestnej siete, ktorá patrí do majetku BSK je 21,6 % ciest II. triedy a 35,2 % ciest III. triedy v kraji v nevyhovujúcom a havarijnom stave a vyžaduje si neodkladnú obnovu a rekonštrukciu.

Hustota cestnej siete I., II. a III. triedy v celom kraji je dostatočná a stabilizovaná, pričom sa takéto hodnotenie dotýka najmä požadovaného smerovania ciest a vzájomných prepojení medzi jednotlivými sídlami vo VUC.

Nové návrhy na budovanie cestných komunikácií vyplývajú s rozvojovými zámermi v jednotlivých sídlach pri umiestňovaní nových obytných zón vytváranými najmä sústredenými hniezdami rodinných domov. Tieto obslužné komunikácie budú však zatriedené do miestnych komunikácií a sú pripájané na cestnú sieť II., ale najmä na cesty III. triedy.

S dopravným zaťažením úzko súvisia environmentálne problémy ako hluk, emisie a dopravná nehodovosť.

15.2.13. Pripravované akcie výstavby a rekonštrukcie diaľničnej a cestnej siete

Diaľnice a rýchlostné cesty (pripravuje Národná diaľničná spoločnosť, a.s.)

- D1 – bola v roku 2009 rekonštruovaná na 6-pruhovú komunikáciu s obmedzeným priečnym profilom, v príprave je výstavba tzv. kolektorov, obojstranne – súbežné obslužné komunikácie štúdia) a dobudovanie na plný 6-pruhový profil diaľnice,
- D2 – príprava na rozšírenie na 6 pruhovú komunikáciu Bratislava – Malacky (štúdia),
- D2 – kolektory v úseku Bratislava – Stupava-juh, predĺženie kolektorov Stupava-juh – cesta III/00239, kolektory v úseku MUK Malacky – Studienka, križovatka s cestou II/590,
- D2 – príprava rekonštrukcie križovatky Bratislava-Lamač (predpokladaná realizácia 2012 - 2014),

- D2 – príprava výstavby križovatky Bratislava-Čuňovo (D2 x I/2) (predpokladaná realizácia 2014 – 2016),
- D4 – príprava výstavby križovatky Ivanka-sever (D1 x D4) (predpokladaná realizácia časti okruhu 2015 – 2022),
- D4 – príprava je v štádiu štúdie a spracovania podkladov. Dňa 07.02.2012 bolo vydané záverečné stanovisko MŽP SR k EIA, pre úsek Ivanka pri Dunaji – Záhorská Bystrica. Predpokladaná realizácia 2015-2022. Trasa D4 je rozdelená na 5 úsekov.
- R1 – je študovaná nová trasa rýchlostnej cesty od D4 v smere na R1 v úseku Most pri Bratislave – Tomášov- privádzač na II/510 - II/503 – Vlčkovce, R1 v smere Nitra. Navrhovaný je tzv. “hnedý variant”,
- R7 – príprava tejto komunikácie je v štádiu hodnotenia EIA a následného spracovania DUR. Je to rozdielne podľa jednotlivých úsekov. Predpokladaná realizácia I. úseku v roku 2015. Trasa je nasledovná – križovatka s D4 – nová trasa okolo obcí Rovinka a Dunajská Lužná a pripojenie na D1 v MUK s Bajkalskou.

Cesty I. triedy (Slovenská správa ciest)

Požiadavka na nové a rekonštruované cesty I. triedy je min kategória C11,5 a v súbehu s diaľnicou min C 9,5/80:

- cesta I/61 rozšírenie na 4-pruhovú komunikáciu v úseku Bratislava – Senec. Je spracovaná EIA a DUR a prvý úsek cesty Bratislava – križovatka „Bernolákovo západ“ je t. č. v územnom konaní (predpokladaná realizácia 2012 – 2016)

Cesty I. triedy (Hl.m. SR Bratislava)

- cesta I/2 – požiadavka na preloženie cesty mimo centrum MČ BA-Rusovce.

Cesty II. triedy (Bratislavský samosprávny kraj)

- požiadavka na nové a rekonštruované cesty II. triedy je min kategória C9,5/70, prípadne vyššia, podľa zhodnotenie výhľadovej intenzity dopravy
- II/501 – požiadavka na preloženie cesty mimo centrum obcí Jabloňové, Pernek, Rohožník a Plavecký Mikuláš
- II/502 – cesta je v novej polohe mimo sídiel v úseku Bratislava – Pezinok – Modra, vrátane obchvatov Dubovej a Častej
- II/503 – nová trasa obchvatov obcí a most cez Moravu v Záhorskej Vsi
- II/510 – požiadavka na preloženie cesty mimo centrum obce Tomášov
- požiadavky na obchvaty obcí podľa ich schválených územných plánov
- Cesty II. triedy (Hl.m. SR Bratislava)
- II/572 v Moste pri Bratislave – obchvat obce a zmena polohy vo vzťahu k letisku M.R. Štefánika v polohe na severnej strane čistiarne odpadových vôd.

Cesty III. triedy (Bratislavský samosprávny kraj)

- požiadavka na nové a rekonštruované cesty III. triedy je min kategória C9,5/70, prípadne vyššia, podľa zhodnotenie výhľadovej intenzity dopravy
- požiadavky na obchvaty obcí podľa ich schválených územných plánov
- Modra – pripojenie na novú trasu cesty II/502

- Ivanka pri Dunaji – výrazná zmena trasovania ciest III. tr. s cieľom podstatného obmedzenia tranzitnej dopravy prechádzajúcou centrom obce
- nové pripojenie na cestu I/61 z katastra obce Zálesie, okolo Ivanky pri Dunaji cestou III. triedy od cesty III/0614 severne od Zálesia v polohe medzi Ivankou pri Dunaji a Bernolákovom, cez MUK Triblavina na diaľnici D1, po cestu II/502,
- nové prepojenie cestou III. triedy od cesty III/0614 severne od Zálesia v smere na MUK Zálesie na D4.

15.3. Letecká doprava

Letecká doprava významne zasahuje do urbanizácie prostredia vplyvom ochranných pásiem a všetkých určených prekážkových rovín všetkých letísk a ich pozemných zariadení.

Na území Bratislavského samosprávneho kraja je dominantným prvkom leteckej dopravy Letisko M. R. Štefánika Bratislava s celoštátnym významom. Okrem tohto letiska je tu vojenské letisko v Malackách (Kuchyňa) s celoštátnym významom a letiská športového charakteru v Kráľovej pri Senci a pri obci Dubová.

Letisko M.R. Štefánika Bratislava

Letisko je dnes dominantne využívané pre osobnú a nákladnú dopravu. Osobná doprava je orientovaná do súčasného exploatovaného západného kvadrantu, príslušného k diaľničnemu uzlu D1 - Ivanská cesta. Z hľadiska hlukového zaťaženia príslušného územia nočná prevádzka letiska by mala byť v obmedzenom režime.

V r. 2012 sa dokončili práce na termináloch pre osobnú dopravu, ktorých celková kapacita už tohto roku stúpne na 5 miliónov prepravených osôb.

Súčasný stav

Letisko má k dispozícii dve dráhy navzájom kolmé:

- dráha 13-31: dĺžka 3190 m, šírka 45 m, povrch cementovo-betónový,
- dráha 04-22: dĺžka 2900 m, šírka 60 m, povrch cementovo-betónový,
- počet prepravených osôb v r. 2011: cca 1,6 milióna cestujúcich
- kapacita: cca 3,5 milióna cestujúcich
- počet prepravených nákladov: cca 18.000 ton
- počet príletov a odletov/deň: 70

Osobná doprava je orientovaná do súčasného exploatovaného západného kvadrantu, príslušného k diaľničnemu uzlu D1/Ivanská cesta.

Rozvojové zámery

Územný rozvoj medzinárodného letiska M. R. Štefánika v Bratislave - Ivanke s oddelenou prevádzkou osobnej a nákladnej prepravy, treba podporiť kvalitnými väzbami na systém diaľnic, ciest a železničnej dopravy. Letisko sa bude výrazne podieľať na medzinárodnej delbe obsluhy vzdušného priestoru a poskytne služby ako diverzné letisko pre Viedeň, Budapešť a Brno, vďaka svojim lepším klimatickým a poveternostným podmienkam.

Polyfunkčné využitie územného obvodu letiska, jeho južného kvadrantu (orientovaného na cargo) bude podporovať hospodársku a spoločenskú atraktivitu hl. mesta SR Bratislavy, vo väzbe na kontinentálnu leteckú dopravu.

Rozvojové zámery letiska sú sústredené na nasledovné akcie:

- predĺženie VPD13-31 v smere 13 na Malý Dunaj
- zmena smerového vedenia cesty II/572
- v priestore 4Q vybudovanie technického zázemia letiska pre účely veľkých opráv lietadiel a veľkých parkovísk pre kamióny
- zámer na vybudovanie novej VPD 13L-31R. V ÚPN-R BSK je tento zámer uvažovaný ako územná rezerva.
- vybudovanie nového terminálu letiska Bratislava a súvisiacu železničnú infraštruktúru pre efektívnu spoluprácu bratislavského a viedenského letiska.

Kvalitné a kapacitné pripojenie medzinárodného letiska M.R. Štefánika na nadregionálnu a regionálnu dopravnú sústavu je orientované na dopravné médiá:

- diaľnice D2 a D1 v uzloch Ivanská a Ružinov,
- železnice v zastávke Letisko zapustenej pod terén,
- nosný systém MHD hl. mesta na Ružinovskú zbernú radiálu,
- nákladná železnica na vlečku Cargo-Biskupice.

Vyššia nadregionálna vybavenosť komerčného priestoru letiska LOGO-C-EUROGARE (vo väzbe na prístav Dunaj), môže byť špecifikovaná funkciami extenzívnych prevádzok súvisiacich s diaľkovou dopravou, poľnohospodárskou krajinou a burzami komodít: agrotechnika, rastlinná výroba, exteriérové výstavníctvo, komunikačné a dopravné služby.

Rozvoj letiska a jeho zámer rozšírenia o paralelnú vzletovú a pristávaciu dráhu s jestvujúcou vzletovou a pristávacou dráhou 13 – 31 je zaradený medzi konfliktné uzly nadregionálnej infraštruktúry s prvkami ochrany prírody a v budúcnosti vyžaduje kladné posúdenie strategického rozvojového dokumentu zámerov letiska v procese SEA/EIA.

Dôsledné posúdenie tohto zámeru na základe relevantných dokumentov, ktoré posúdia dopady na životné prostredie a obyvateľstvo (aj v súvislosti s ochrannými pásmami a prekážkovými rovinami, ktoré majú vplyv na rozvoj okolitých obcí) tak, aby nemohlo prísť k vylúčeniu verejnosti z procesu posudzovania je nutné aj z toho dôvodu, že k uvedenému zámeru bola v rámci prerokovania návrhu ÚPN R BSK podaná hromadná pripomienka občanov ako aj pripomienka starostov MČ Bratislava Rača a MČ Bratislava Vajnory.

Zámer utlmenia prevádzky na dráhe 04-22 zmení hlukové zaťaženie z leteckej dopravy okolitých obcí a mestských častí a vyžaduje samostatné posúdenie vplyvov na životné prostredie.

Vojenské letisko Malacky Kuchyňa

Zachovanie súčasných parametrov a záujmových plôch.

Ostatné letiská

Ostatné letiská sú športové, prípadne pre potreby práškovania poľnohospodárskych pozemkov. Bývajú definované v územných plánoch jednotlivých miest a obcí. Letiská majú trávnatý povrch a ich súčasťou bývajú garážovacie hangáre pre odstavovanie športových lietadiel.

Ide o letiská v katastri obcí Kráľová pri Senci (neverejné, vnútroštátne, trávnatá plocha) a Dubová (neverejné, vnútroštátne, trávnatá plocha).

Letisko Senica – zasahovanie ochranných pásiem letiska do územia BSK.

Letisko Vajnory, neverejné, vnútroštátne, trávnaté, bolo zrušené.

Neverejné letisko Kráľová pri Senci

Letisko je situované cca 6 km od centra Senca v obci Kráľová pri Senci v blízkosti cesty I/62. Toto letisko je využívané pre nepravidelnú leteckú vnútroštátnu dopravu a najmä pre voľnočasové aktivity pre lietadlá od kategórie do 450 kg (ULL) po lietadlá do vzletovej váhy 3200 kg.

Jeho poloha vo vzťahu k rekreačnému areálu Slniečnych jazier (4-5 km) a Bratislave (25 km) ho predurčuje na využívanie nie len na športové lietanie, ale aj ako turistický i podnikateľský cieľ nepravidelných letov. Poloha letiska spolu s ubytovaním na letisku výrazne zvyšuje jeho atraktivitu a môže sa stať významným prvkom turistickej atraktivity obce vo vzťahu k blízkemu okoliu: Senecké jazerá, termálny prameň v obci Kráľová. Ako najbližšie malé letisko Bratislavy ponúka všeobecnému letectvu (general aviation) alternatívu prístupu do hlavného mesta SR.

Súčasný stav

Letisko má k dispozícii:

- jednu trávnatú dráhu dĺžky 850 m a šírky 30 m,
- rolovaciu plochu dĺžky 300 m a šírky 60 m so stojiskom pre lietadlá,
- tri hangáre s kapacitou cca 25 lietadiel,
- pohotovostné ubytovanie,
- dielňu,
- dočasný sklad pre automobilový benzín,
- sezónne občerstvenie.

Rozvojové zámery

Pre ďalší rozvoj letiska je zámerom spevniť vzletovú dráhu betónovou vozovkou s postupným vybudovaním ďalších hangárov v areáli letiska. Na zvýšenie jeho atraktivity je potrebné uvažovať s rozšírením ubytovania z pohotovostného na krátkodobé rekreačné. Ako vhodná forma sa javí ubytovanie v chatkách aj s možnosťou individuálneho hangárovania lietadiel.

Neverejné letisko Dubová

Letisko je situované cca 5 km od centra mesta Modra a cca 3 km od centra obce Dubová s prístupom z cesty II/504 Modra - Budmerice. Toto letisko je využívané pre nepravidelnú leteckú vnútroštátnu dopravu a najmä pre voľnočasové aktivity pre lietadlá kategórie UL.

Letisko má trávnatú dráhu dĺžky 500 m a šírky 30 m bez vybavenia a zázemia (hangáre, dielne, bufet a pod.). Dnes túto plochu využívajú letecký modelári.

Poloha letiska má však vo vzťahu k okoliu potenciál na jeho rozvoj. Zámerom je vybudovať spevnenú dráhu s betónovým povrchom a zázemie s hangárom a pohotovostným ubytovaním. Vo výhlade by sa letisko mohlo stať turistickým cieľom pre priľahlú oblasť pod Karpatmi.

Ostatné plochy, slúžiace na vzlety a pristátia lietajúcich športových zariadení

Medzi ostatné plochy, ktoré slúžia na vzlety a pristátia lietajúcich športových zariadení patrí plocha v katastri mesta Senec. Zámerom obcí je vytvorenie takejto plochy aj v katastri obce Tomášov a katastri mesta Stupava.

Vopred je potrebné nechať zámery podrobne preskúmať z pohľadu dopadu na prevádzku Letiska M.R. Štefánika a to predovšetkým z pohľadu plynulosti leteckej prevádzky a bezpečnosti poskytovania navigačných služieb. V prípade plochy v

Stupave je potrebné získať aj stanovisko Úradu vojenského letectva Ministerstva obrany SR, vzhľadom k jeho plánovanej polohe a hranici riadeného okrsku CTR Malacky.

Heliporty

Pre leteckú záchrannú službu

- Nemocnica svätého Michala, a.s., Bratislava
- Dérerova NsP Bratislava – Kramáre

Ostatné heliporty

- Národná banka Slovenska Bratislava
- Heliport Kempinski – Hotel Kempinski, River Park Bratislava

Letecké pozemné zariadenia

Letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenia:

- Koncová oblasť letiska M.R. Štefánika Bratislava
- Kurzové presné približovacie majáky pre VPD 13a VPD 22 letiska M.R. Štefánika
- Most pri Bratislave - letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenia, nesmerový maják NDB –L i D 1km
- Ivanka pri Dunaji - letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenia, nesmerový maják NDB –L i D 1km
- Miloslavov - letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenia, nesmerový maják NDB – OB 7km
- Chorvátsky Grob - letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenia, nesmerový maják NDB – id OKR 7km
- Pezinok, Veľký Javorník - letecké pozemné rádiové zabezpečovacie zariadenia, rádiolokátor MSS Veľký Javorník

15.4. Nemotoristická doprava

Nemotoristická sa rozdeľuje na pešiu dopravu a cyklistickú dopravu.

15.4.1. Pešia doprava

Pešia doprava je významná predovšetkým v intravilánoch obcí a miest, kde tvorí najväčšiu časť prepravnej práce. Jej dominancia klesá veľkosťou miest. V obciach a mestách je zväčša v kombinácii s cyklistickou dopravou. Pešia doprava má priemernú dostupnosť do 1,5 – 2,5km (maximum reálnej pešo prejdenej vzdialenosti je cca do 1h chôdze), čo znamená, že sa nepredpokladajú pešie presuny medzi obcami cez extravilánové priestory obcí. Dopravné prepojenia medzi obcami sú zabezpečované ostatnými druhmi dopravy, najmä prímestskými autobusovými linkami, individuálnou automobilovou dopravou a tiež aj cyklistickou dopravou (ktorá je riešená v samostatnej časti UPN-R). Z uvedeného je zrejmé, že nie je potrebné navrhovať osobitné a samostatné pešie trasy pre dennú pešiu medziobecnú dochádzku v extravilánových priestoroch.

Na regionálnej úrovni sa pešia doprava podrobnejšie nesleduje, nakoľko ide o výsostne lokálnu úroveň a nevytvárajú sa pre ňu samostatné regionálne pešie cesty a je to za hranicou bežnej pešej dostupnosti. Preferencia pešej dopravy vo vzťahu k ostatným dopravným módom mimo intravilány obcí si vyžaduje v mnohých prípadoch náročnejšie technické riešenia (podchody, nadchody, zábrany a pod.).

Trasovanie možných peších trás v extraviláne obcí v súbehu s cestami II. a III. triedy je nevhodné riešenie, najmä z hľadiska dopravnej bezpečnosti, obzvlášť pri nepriaznivých svetelných podmienkach. Chodníky pozdĺž ciest I. triedy je zásadne nevhodné umiestňovať, vzhľadom na vysoké dopravné intenzity na týchto cestách. Pozdĺž týchto ciest je neprípustné vedenie chodcov bez osobitných a veľmi robustných ochranných zariadení pre potrebnú nutnú ochranu chodcov.

Osobitné špecializované krátke úseky peších chodníkov môžu byť navrhované v dotyku s autobusovými zastávkami umiestnenými na cestách II. a III. triedy v extravilánových polohách, ktoré je však nutné riešiť iba podľa detailnej priestorovej analýzy daného priestoru v podstatne podrobnejšej mierke ako je spracovaný ÚPN-R.

Pešia doprava a pešie trasy sú definované ako súčasť miestneho dopravného systému v jednotlivých územných plánoch obcí. Turistické chodníky, ktoré sú trasované najmä v prírodnom extravilánovom prostredí, sú spracované a už publikované. V ÚPN-R sa nenavrhujú žiadne nové pešie a turistické trasy.

15.4.2. Cyklistická doprava

Cyklistická doprava je v posledných rokoch veľmi preferovaný spôsob dopravy a je jej venovaná veľká pozornosť. Je potrebné venovať pozornosť predovšetkým rozvoju cyklistickej dopravy všedného dňa – cesty za prácou, do školy, ktorá môže pozitívne ovplyvniť deľbu dopravnej práce. Pre tento druh cyklistickej dopravy je potrebné rozvíjať vhodné cyklistické trasy a to i medzisídlné. Optimálnym riešením je včlenenie cyklistických trás do navrhovaných ciest a ciest pripravovaných na rekonštrukciu.

V ÚPN-R BSK je cyklistická doprava doplnená o sieť ďalších významných trás. Značenie cyklotrás vychádza s významom, počtom a dĺžkou cyklotrás. Značenie cyklotrás vychádza z ich funkčného významu, zatriedenia, počtu ako aj dĺžky jednotlivých cyklotrás.

Navrhované a existujúce cyklotrasy budú využívané na cykloturistiku ale v prevažnej miere aj na dochádzanie do zamestnania a škôl. Týka sa to prevažne cyklotrás vedených v intravilánoch obcí a krátkych cyklotrás medzi obcami.

Cyklotrasy by mali byť navrhované ako súčasť novonavrhovaných ciest a rekonštrukcií v súbehu s komunikáciou. Cyklotrasy by mali byť vedené na samostatných telesách a v stiesnených podmienkach ako pridružený pruh v komunikácii.

Postupne je rozvíjaná sieť cyklistických cestičiek, ktoré sú dvoch typov:

Samostatné cyklotrasy vyhradené pre cyklistov, fyzicky oddelené od ostatnej dopravy. Týchto ciest je minimum a rozvíjajú sa pozdĺž tokov riek na temene ochranných protipovodňových hrádzí. Medzi tieto patria (červené):

- medzinárodná cyklotrasa EUROVELO 6 – Dunajská cyklotrasa,
- medzinárodná cyklotrasa EUROVELO 13 – Cesta železnej opony (ICT),
- Malokarpatská vínna cyklotrasa – je v štádiu prípravy (DUR -2009),
- Štefánikova magistrála.

Cyklotrasy ako súčasť ostatných verejne prístupných komunikácií, s vyznačeným orientačným cykloznačením, ako sú rôzne regionálne cyklotrasy na území celého BSK

Systém značenia cyklotrás je definovaný v STN 01 8028. Dnes ho tvorí súbor prvkov orientačných a informačných cyklotabuliek a maľovaná značka "C" v teréne.

Cyklotrasy sa značia podľa farieb a klesá prioritita dôležitosti trás v smere červená – modrá – zelená – žltá.

- Červenou farbou – medzinárodné cyklotrasy EuroVelo a národné cyklomagistrály, ktoré vedú viacerými okresmi a krajinami. Najčastejšie vedú údoliami riek, horskými priechodmi s aspektom prevedenia cyklistu najzaujímavejšími miestami krajiny. Dĺžka trasy je 100 km a viac s príslušnou vybavenosťou každých 30 – 50 km by sa mala nachádzať príslušná vybavenosť. Číslo trás sú trojciferné. Na Slovensku sú červenou farbou značené medzinárodné cyklotrasy euroVelo a národné cyklomagistrály.
- Modrá farba – označované paralelné trasy k diaľkovým cyklomagistrálam, dlhšie trasy mimo magistrály a náročnejšie trasy mimo magistrál. Číslo trás sú štvorciferné a začínajú číslom na území BSK 200X,
- Zelená farba – označená trasa nižšieho významu a nenáročnejšie trasy, okruhy, trasy pre rodiny s deťmi a okruhy zdravia. Trasy sú menej významné napr Green Bike Tour. V zhustenej sieti cyklotrás občas nahrádzajú i trasy, ktoré by mali byť označené modrou farbou. Green bike Tour ktorá je umiestnená východných svahoch Malých Karpát a tvorí ucelený okruh v priestore od Bratislavy po Pezinok. Táto trasa je pripojená na modrú a červenú cyklotrasu.
- Žltá farba – označené ľahké trasy a spojky medzi cyklotrasami, alebo krátke odbočky k rôznym prírodným, historickým či technickým zaujímavostiam.

Sieť cyklotrás je v BSK tvorená 106 cyklotrasami s dĺžkou 1305 km a z toho je 40 existujúcich trás s dĺžkou 683,5 km a navrhovanými 66 trasami s dĺžkou 621,5 km. Nasledovná tabuľka reprezentuje počet existujúcich a navrhovaných cyklotrás podľa dokumentu „Územný generel dopravy – BSK“.

Cyklotrasy sú rozdelené podľa dôležitosti a významu:

Dôležitosť cyklotrás		Existujúce trasy	Navrhované trasy	spolu
1	medzinárodné a národné	5	8	13
2	národné	16	12	28
3	regionálne	13	18	31
4	miestne významne	6	13	19
5	miestne	0	4	4
Spolu		40	55	95

Sieť existujúcich cyklotrás.

Sieť existujúcich cyklotrás bola prevzatá z BSK a bola doplnená o hodnotenie dôležitosti, povrchu trasy, umiestnenia a obtiažnosti cyklotrasy. Podrobnejšie delenie obsahujú tabuľky uvedené v prílohách, ktoré obsahujú sieť existujúcich cyklotrás, podľa zdrojov BSK, a je doplnená o charakteristiky povrchu trasy, umiestnenia a obtiažnosti cyklotrasy (ľahká, stredná a ťažká). Umiestnenie cyklotrasy je vyjadrené percentuálne podľa druhu cyklotrasy, na samostatnú cyklotrasu umiestnenú na samostatnom telese, alebo na cyklotrasu v komunikácii. Prínosom je návrh preloženia existujúcich trás na samostatné teleso. Vybrané boli dôležité trasy a trasy vedúce v komunikácii, kde je veľká intenzita osobnej alebo nákladnej dopravy.

V tabuľke č.9 v prílohách „Najvýznamnejšie cyklotrasy na území BSK existujúce a navrhované“ (pozri prílohy) sú tieto úseky vyjadrené v percentách.

Sieť navrhovaných cyklotrás

Sieť navrhovaných cyklotrás je podľa rozvoja cyklotrás a dopĺňa už existujúcu sieť cyklotrás a vytvára ucelenú sieť trás v BSK.

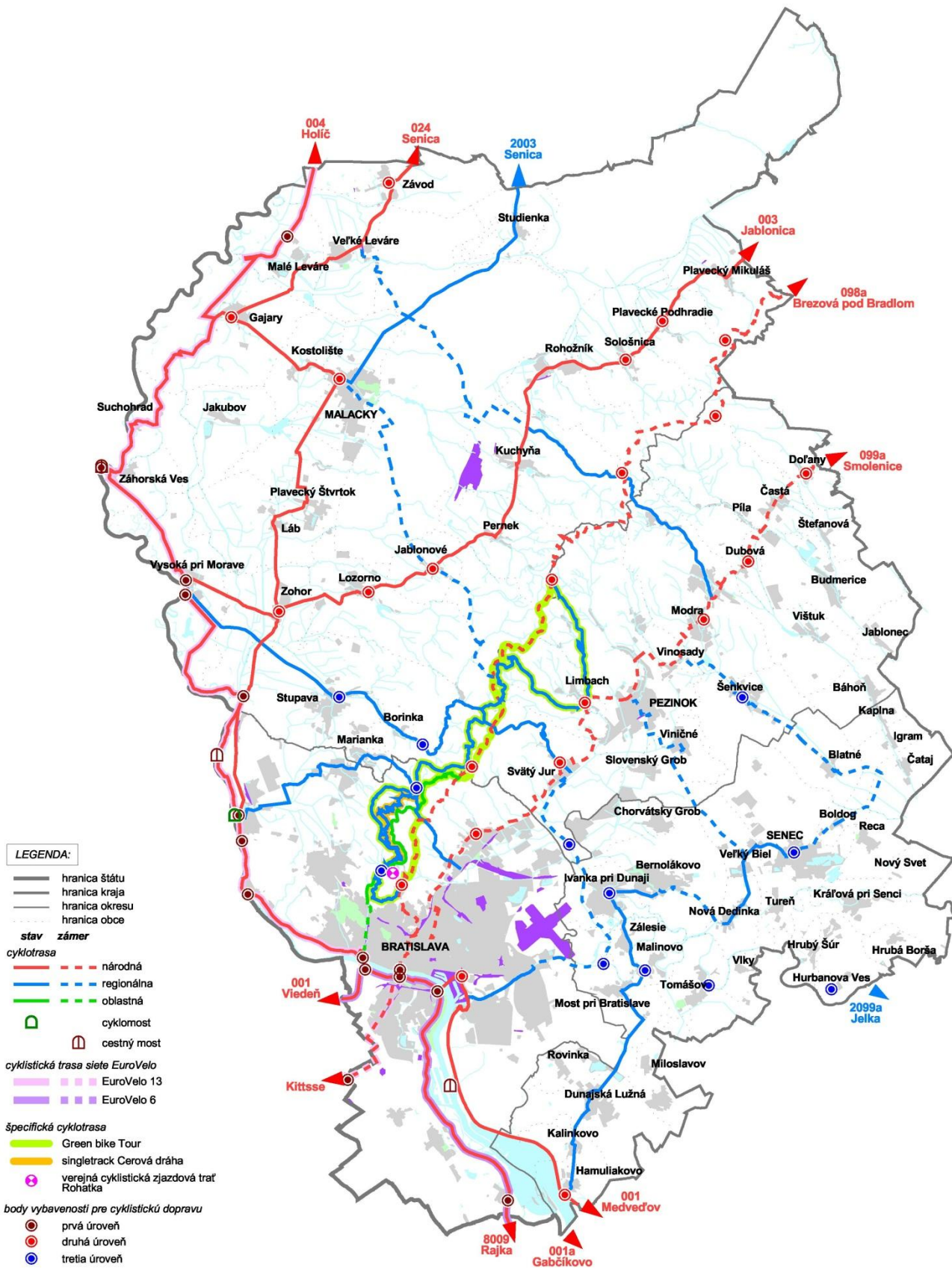
Rozdelenie uvedených cyklotrás je definované v tabuľke v prílohe, ktorá uvádza:

- na samostatnú cyklotrasu
- umiestenú na samostatnom telese
- cyklotrasa v komunikácii.

Vybrané boli dôležité trasy a umiestené na samostatné teleso aby neboli v súbehu s komunikáciou kde je veľká intenzita dopravy či osobná alebo nákladná. Sieť medzinárodných, národných a regionálnych trás tvoria:

- Prístavný most – Zimný prístav – Hamuliakovo (národná, CZT 001a)
- Berg – Petržalka - Prístavný most – Čunovo – Rajka / vodné dielo Gabčíkovo / TTSK (medzinárodná Eurovelo EV 6, CZT 001)
- Vysoká pri Morave – Zohor – Lozorno – Jablonové – Pernek – Kuchyňa – Rohožník – Sološnica – Plavecké Podhradie, Plavecký Mikuláš, hranica BSK (národná, CZT 003)
- Most Lafranconi – Devín – Devínska Nová Ves – Vysoká pri Morave – Záhorská Ves/Angern (/A) – Suchohrad – Gajary – Malé Leváre – Závod, hranica BSK (medzinárodná EuroVelo 13, CZT 004)
- Bratislava – Svätý Jutr – Pezinok – Modra – Doľany – TTSK (národná , CZT 048)
- Devín – Zohor – Láb – Malacky – Gajary – Malé Leváre, Veľké Leváre – Závod, hranica BSK (národná, CZT 024)
- Nový most - Kamzík - Biely kríž – 5003 Hrebeňovka - Pezinská Baba – Čermák – sedlo Hubalová - 2204 Sklená huta - 2201 (s výhľadom na prepojenie s TTSK) – Štefániková magistrála (regionálna, CZT 047)
- Malý Dunaj – Ivanka pri Dunaji – Svätý Jur – Košarisko – Borinka – Stupava – Vysoká pri Morave (regionálna, CZT 2002)
- Malacky - Studienka (regionálna, CZT 2003)
- Modra-Kráľová – Zochova chata – Hubalová – Kuchyňa – Veľké Leváre (regionálna, CZT 2004)
- Hamuliakovo – Kalinkovo – Dunajská Lužná – Most pri Bratislave – Malinovo – Ivanka pri Dunaji – Bernolákovo – Veľký Biel, Malý Biel – Senec – Blatné – Šenkvice –Vinosady- CZT 044 (regionálna, CZ 2006)
- Devínska Nová Ves - Marianka – Pekná cesta (regionálna, CZT 2009)
- Cerová dráha (regionálna, CZT 2012)
- Pezinok - Viničné – Veľký Biel – CZT 2006 (regionálna, CZT 2013)
- Železná studienka, bufet Rotunda – Malý Slavín – Biely kríž – Pezinská Baba – Limbach – Biely kríž – U Slivu – Kamzík – Železná studienka, bufet Rotunda (regionálna, Green bike Tour)
- U Slivu – Spariská – Biely kríž (regionálna, CZT 5004)

SCHÉMA CYKLOTRÁS

- LEGENDA:**
- hranica štátu
  - hranica kraja
  - hranica okresu
  - hranica obce
  - stav **záměr**
  - cyklotrasa
    - národná
    - regionálna
    - oblasťná
    - cyklomost
    - cestný most
  - cyklistická trasa siete EuroVelo
    - EuroVelo 13
    - EuroVelo 6
  - špecifická cyklotrasa
    - Green bike Tour
    - singletrack Cerová dráha
    - verejná cyklistická zjazdová trať Rohatka
  - body vybavenosti pre cyklistickú dopravu
    - prvá úroveň
    - druhá úroveň
    - tretia úroveň

15.5. Železničná doprava

15.5.1. Železničné trate a stanice na území BSK

Nadregionálne magistральne železničné trate prechádzajú územím radiálne v smeroch:

- M110: Bratislava - Brno - Praha - Drážďany - Berlín - Hannover, príprava na celkovú modernizáciu na rýchlosť 140km/h
- M120: Bratislava - Žilina - Čadca - Zwardoň - Varšava - Gdaňsk, modernizovaná na rýchlosť 160km/h v úseku Bratislava Rača – hranica BSK
- M130: Bratislava - Štúrovo - Budapešť - Belehrad - Istanbul - (Thessaloniky), príprava na celkovú modernizáciu na rýchlosť 140km/h.

Nadregionálnu magistральnú železničnú kostru dopĺňajú základné a doplnkové trate ŽSR aj vo väzbe na Rakúsko (ÖBB) a Maďarsko (MÁV):

- Z-100: Bratislava - Marchegg - Viedeň, príprava na zdvojkolajnenie a elektrifikáciu
- Z-131: Bratislava - Dunajská Streda - Komárno, príprava na zdvojkolajnenie a elektrifikáciu
- Z-132: Bratislava - Petržalka - Rajka - Győr,
- Z-101: Petržalka - Kittsee - Parndorf - Viedeň,
- O-112: Zohor - Plavecký Mikuláš, trať je jednokoľajná, neelektrifikovaná. Prepojenie do Jablonice sa už nezrealizovalo.
- O-113: Zohor - Záhorská Ves, železničná prevádzka minimálna, osobná doprava v rozsahu 8 párov vlakov denne.
- O-xxx: Devínske Jazero – Stupava, trať je zrušená a zlikvidovaná.

Trať 100 Bratislava – Devínska Nová Ves – Marchegg

Stanice:

- Bratislava hlavná stanica
- Bratislava – Lamač
- Devínska Nová Ves

Zastávky:

- Bratislava – Železná studienka

Dvojkoľajná elektrifikovaná trať je v úseku Bratislava hlavná stanica – Devínska Nová Ves, ďalej pokračuje trať ako neelektrifikovaná jednkoľajná s dovolenou rýchlosťou 80 km/h. časť trate od Devínskej Novej Vsi slúži na osobnú a nákladnú dopravu

Využitie trate v úseku Devínska Nová Ves – Marchegg využívaná cca 33 nákladnými vlakmi a 32 osobnými vlakmi za deň.

Trať 110 Bratislava – Kúty

Stanice:

- Bratislava hlavná stanica
- Bratislava – Lamač
- Devínska Nová Ves
- Zohor
- Malacky
- Veľké Leváre

Zastávky:

- Bratislava – Železná studienka
- Devínske Jazero
- Plavecký Štvrtok
- Závod

Dvojkoľajná koridorová trať, elektrifikovaná trať s maximálnou dovolenou rýchlosťou 140 km/h na širšej trati v úseku Devínska Nová Ves – hranica kraja. Koridor IV prechádza cez trať 110 v celej dĺžke od hraníc s Českou republikou a nadväzuje na trať 130 do Štúrova

Využitie trate v úseku Bratislava hlavná stanica – Devínska Nová Ves je 59 osobných vlakov a 41 nákladných vlakov za 24 hodín v jednom smere.

Trať 112 Zohor – Plavecký Mikuláš

Trať je využívaná na nákladnú dopravu, osobná doprava je zastavená.

Jednkoľajná elektrifikovaná trať slúži na obsluhu priemyselnej výroby. Prevádzka je výhradne nákladná doprava. Najväčšia traťová rýchlosť: 70 km/h.

Nákladná doprava je zabezpečovaná spoločnosťou ZSSK Cargo

Trať 113 Zohor – Záhorská Ves

Stanice:

- Zohor
- Záhorská Ves

Zastávky:

- Lábske Jazero zastávka
- Vysoká pri Morave
- Vysoká pri Morave zastávka

Zohor - Záhorská Ves je železničná trať tretej kategórie, jednkoľajná neelektrifikovaná. Najväčšia traťová rýchlosť: 60 km/h.

Nákladná doprava je zabezpečovaná spoločnosťou ZSSK Cargo jedným párom manipulačného vlaku. a v prípade potreby ďalším.

2. februára 2003 bola zastavená spoločnosťou ZSSK na trati osobná doprava.

Od roku 2003 do roku 2006 zabezpečovala osobnú dopravu spoločnosť BRKS. V súčasnej dobe prevádzkuje osobnú dopravu opäť spoločnosť ZSSK Slovensko, a. s.

Jednokolažná neelektrifikovaná trať slúži na obsluhu priľahlých obcí. Vlaková osobná doprava je v stanici Zohor viazaná na trať 110 s možnými prestupmi v smere do a z Bratislavy. Železničná prevádzka je minimálna, osobná doprava v rozsahu 8 párov vlakov denne.

Trať Devínske Jazero – Stupava

Prevádzka zastavená, trať demontovaná, požiadavka na znovuoobnovenie osobnej prevádzky pre turistické a rekreačné účely. Vhodné využitie v rámci regionálnej integrovanej dopravy osôb vo vzťahu k Bratislave.

Trať 120 Bratislava – Žilina

Stanice:

- Bratislava-Rača
- Pezinok
- Šenkvice

Zastávky

- Bratislava-Vinohrady
- Svätý Jur
- Pezinok zastávka
- Báhoň

Výhybne

- Svätý Jur

Dvojkoľajná elektrifikovaná koridorová trať modernizovaná na maximálnu dovolenú rýchlosť 160 km/h na úseku Svätý Jur – hranica kraja. Trať 120 patrí koridoru V., vetva Va. smer Žilina – Košice.

V úseku Trnava – Bratislava – Rača premáva denne (24 hodín) 100 osobných vlakov a 52 nákladných vlakov.

Trať 130 Bratislava – Štúrovo

Stanice:

- Bratislava-hl. st.
- Bratislava-Vinohrady
- Bratislava-Vajnory
- Bernolákovo
- Senec

Zastávky:

- Ivanka pri Dunaji
- Veľký Biel

- Reča

Dvojkoľajná koridorová trať, elektrifikovaná trať s maximálnou dovolenou rýchlosťou 140 km/h na širšej trati v úseku Senec – hranica kraja. Trať 130 je v priamom pokračovaní koridoru IV.

V úseku Galanta – Vajnory premáva denne (24 hodín) 66 osobných a 38 nákladných vlakov.

Trať 131 Bratislava – Komárno

Stanice:

- Bratislava - Nové Mesto
- Podunajské Biskupice
- Nové Košariská

Zastávky:

- Rovinka
- Miloslavov

Jednokoľajná neelektrifikovaná. Najväčšia traťová rýchlosť: 80 km/h.

V úseku Dunajská Streda – Bratislava – Nové Mesto premáva denne (24 hodín) 26 osobných vlakov spoločnosti ZSSK, 57 osobných vlakov súkromného prepravcu Regio-Jet a 25 nákladných vlakov.

Trať 132 Bratislava - Rusovce – Rajka

Stanice:

- Bratislava-N. Mesto
- Bratislava ÚNS
- Bratislava-Petržalka
- Rusovce

Jednokoľajná elektrifikovaná trať s priamym prepojením na Maďarsko a Rakúsko. V úseku Bratislava – Nové Mesto – Bratislava – Petržalka je trať dvojkoľajná. Trať slúži výhradne na prepojenie nákladnej dopravy, osobná doprava je pozastavená.

15.5.2. Nákladná železničná a kombinovaná doprava

Radiálno-okružná sieť jestvujúcich magistrálnych tratí európskeho a celoštátneho významu a základných železničných ťahov, výrazne podporuje rozvoj územia kraja.

Priestor pre umiestnenie terminálov kombinovanej dopravy (parkoviská a pripojovacie komunikácie na nadradené cesty I. a II. tr.) je potrebné rezervovať v dotyku železničných staníc Malacky, UNS, Vlčie hrdlo-Cierny les, prístav Bratislava, Pezinok a Senec.

V organizácii železničnej nákladnej doprave je potrebné zvýšenie využívania železničnej trate č.116 Trnava – Senica - Kúty, z dôvodu odľahčenia železničného uzlu Bratislava, najmä od tranzitnej nákladnej dopravy. Tento zámer si však vyžaduje realizáciu investičných úprav technického charakteru na zlepšenie smerového a výškového vedenia tejto trati s cieľom umožnenia jej zvýšenia výkonov.

Modernizácia tratí na rýchlosti 160-200 km v rovinatom území západného Slovenska a elektrifikácia poskytne európsky štandard pre osobnú aj nákladnú dopravu. V priestore Bratislavského kraja sa na tento systém pripojí trať Viedeň-letiská

Schwechat/Bratislava, čím sa Bratislava a magistrály Slovenska nepriamo previažu na transeurópsky systém expresných vlakov v koridore IV. a V.

15.5.3. Vysokorýchlostné trate

Výstavba vysokorýchlostných tratí (VRT) sa predpokladá vo vzdialenom časovom horizonte, pretože ich pôvodne predpokladanú možnú funkciu, môžu prebrať modernizované úseky koridorových tratí 110, 120 a 130. V návrhu pre výhľad sa uvažuje s 1 vysokorýchlostnou traťou:

- Bratislava – Trnava – Žilina – Skalité/Poľsko, pre ktorú je potrebné hľadať vhodné trasovanie na území BSK.

15.5.4. Širokorozchodná trať (ŠRT)

Širokorozchodná trať (ŠRT) Čína - Rusko – Ukrajina – Slovensko – Rakúsko. Tento projekt riadi medzinárodné združenie zúčastnených krajín, so sídlom v Rakúsku. V súčasnosti sa spracováva štúdia realizovateľnosti a opodstatnenosti tejto trate.

15.5.5. Zámery rozvoja železničnej dopravy

Segregácia dopráv (osobnej a nákladnej železničnej dopravy) v Bratislavskom železničnom uzle (BŽU) je dôvodom návrhu odľahčovacieho tunela nákladnej dopravy v koridore Lamač-Briežky s pokračovaním cez stanice Nové Mesto-ÚNS, resp. Predmestie-Východ (VVNS).

Nadregionálne stanice sa navrhujú v nasledovnej hierarchii:

- Bratislava Hl. stanica: s funkciou medzinárodnej tranzitnej železničnej stanice (nadtriedna), pre prechádzajúce expresy a rýchle vlaky zo smerov Brno, Žilina, Nové Zámky, v rozsahu rekonštrukcie podľa nového GŽD a väzbami na nosný systém MHD Bratislavy, plánovaný počet je 132 vlakov/deň osobnej dopravy.
- Bratislava - Petržalka: s funkciou medzinárodnej tranzitnej a cieľovej dopravy (1.trieda), pre prechádzajúce expresy a rýchle vlaky zo smerov Viedeň a Győr, Žilina a Zvolen, v rozsahu novej colnej stanice - vo výstavbe, vo väzbe na MHD, plánovaný je počet 56 vlakov osobnej dopravy.
- Bratislava - Nové Mesto: s funkciou medzinárodnej prechodovej a koncovej stanice (2.triedy) pre rýchle vlaky zo všetkých smerov vstupujúcich do kraja, s možnosťou využitia súčasnej kapacity koľajiska stanice.
- Bratislava - letisko M. R. Štefánika: s funkciou medzinárodnej zastávky expresných a rýchlych vlakov najmä pre spojenie letísk a všetkých magistrálnych smerov cez stanicu Nové Mesto, podzemná zastávka prepojená na priamy systém obsluhy letiska a nosný systém MHD Bratislavy. Predpokladá sa aj pripojenie tejto trate na železničnú trať č.130 Bratislava – Štúrovo.
- Bratislava – Filiálka je obnovená stanica na trati BA-Predmestie – BA–Petržalka, s uvažovaným prepojením so stanicou BA-Petržalka tunelom pod Dunajom, ako prepojenia koridorových tratí a so zvýšeným podielom mestskej a prímestskej osobnej dopravy. Aj v etape výstavby bez prepojenia pod Dunajom, bude žst. BA – Filiálka slúžiť ako významný terminál prímestskej železničnej osobnej dopravy.

Technickým zázemím nadregionálnych staníc budú areály:

- Odstavná stanica Žabí majer pre osobnú železničnú prevádzku, denné objemy: 65 párov vlakov údržby.
- Ústredná nákladná stanica (ÚNS) pre nákladnú prevádzku, počet vlakov osobných 48, nákladných 48 vlakov/deň, objemy nakládky: 96 vzj/deň, vykládky 110 vzj/deň a kontajnerové prekladisko 28 + 17 vzj/deň.

- Východná stanica pre nákladnú prevádzku a celosieťovú vlakotvorbu, manipulácie a prestavné vlaky BŽU.
- stanice Kittsee / Petržalka a Devínska Nová Ves ako nákladné colné - prechodové stanice celoštátneho významu.

Kapacity priestorov jestvujúcich železničných areálov aj ich dopravný potenciál poskytujú dostatočné rezervy ďalšiemu rozvoju územia. Toto zhodnotenie vychádza zo záverov GŽD-BŽU pre rok 2010.

Modernizácia železničnej infraštruktúry IV. multimodálneho koridoru v úseku hranica SR/ČR – Kúty – hranica BSK – Bratislava – hranica BSK – Galanta – Štúrovo – hranica SR/MR.

Prepojenie železničných koridorov na území mesta Bratislava, projekt TENT-T č. 17, vrátane pripojenia letiska M.R. Štefánika na železničnú infraštruktúru (DUŠ2008)

Elektrifikácia a zdvojkofajnenie železničnej trate DNV – Marchegg

Elektrifikácia a zdvojkofajnenie železničnej trate Petržalka – Kittsee (štúdia 2008)

Elektrifikácia a zdvojkofajnenie železničnej trate BA-Nové mesto – Podunajské Biskupice, Nové Košariská

Umiestnenie terminálu intermodálnej prepravy v regióne v Bratislave, Pálenisko-prístav

Revitalizácia vybraných železničných staníc v uzle Bratislava

Pripravované objekty a zariadenia musia byť umiestnené vo vzdialenosti za hranicou najvyššej prípustnej hladiny hluku od železničnej dopravy, v prípade umiestnenia objektov v blízkosti železničných zariadení sa musia súčasne riešiť aj opatrenia na elimináciu hluku zo železničnej dopravy.

Potreba rozvoja železničnej infraštruktúry a projektu „Bratislava, železničné prepojenie koridorov EÚ s priamym napojením letiska na železničnú sieť“

Zámery rozvoja železničnej dopravy a tým zvyšovanie podielu železničnej prepravy na dopravnom trhu podľa Bielej knihy EK z roku 2001 o Európskej dopravnej politike do roku 2010 napĺňa aj projekt „Prepojenie železničného koridoru TEN-T s letiskom a železničnou sieťou v Bratislave“. Projekt pozostáva z troch stavieb:

1. Železničné prepojenie staníc Bratislava predmestie – Bratislava Petržalka
2. Nový železničný terminál na letisku M.R. Štefánika
3. Elektrifikácia trate Marchegg – Devínska Nová Ves

Potenciálne trasy rozvoja železničnej infraštruktúry v uzle Bratislava

Trasa 1/ Viedeň – Marchegg – Devínska Nová Ves – Bratislava hl.st. – letisko

Ide o severnú vetvu spojenia Viedne s Bratislavou. Trať má vzhľadom na jej technické parametre charakter regionálnej dráhy.

Trať je jednokoľajná v celom úseku na rakúskej strane a nie je elektrifikovaná až po Devínsku Novú Ves. Traťová rýchlosť tejto trate je do $V = 80$ km/hod. V obidvoch uzloch je trať vhodne spojená s technologickými a technickými zariadeniami, na ktorých sa vykonáva zriaďovanie vlakov nákladnej dopravy.

V osobnej doprave má trať význam pre regionálne spojenie z oblasti Gansersdorf, Marchegg do priemyselnej zóny v Devínskej Novej Vsi a taktiež do Bratislavy.

Zvýšenie kapacity tejto trasy možno dosiahnuť čiastočným, resp. úplným zdvojkolajnením trate v úseku Stadlau – Marchegg - Devínska Nová Ves a elektrifikáciou tohto úseku v celej dĺžke. Úsek Bratislava hlavná stanica – Devínska Nová Ves je najzaťaženejší úsek na sieti ŽSR a pri zvýšení výkonov je potrebné hľadať riešenie zvýšenia výkonnosti a to buď zviackolajnením úseku alebo odklonom nákladnej dopravy na iné trate. Na úseku Bratislava hlavná stanica – Bratislava Nové Mesto je trať jednokoľajná a je na hranici prevádzkovej výkonnosti. V ďalšom období je potrebné zdvojkolajnenie tohto traťového úseku, taktiež vybudovanie zastávky pre zapojenie trate do integrovaného systému mestskej hromadnej dopravy. Trať je na úseku Bratislavy vedená cez zastavanú obytnú oblasť až po letisko, resp. po stanicu Podunajské Biskupice. Úsek trate Bratislava Nové Mesto po stanicu Podunajské Biskupice je jednokoľajná, neelektrifikovaná a po úroveň odbočenia na letisko je v súbehu s dvojkolajnou, elektrifikovanou traťou v smere na ústrednú nákladnú stanicu a do prístavu, s pokračovaním do stanice Bratislava Petržalka. Železničné spojenie zo stanice Bratislava Nové Mesto – letisko jednokoľajnou traťou v súbehu s traťou do Podunajských Biskupíc prechádza cez zastavané územie Bratislavy a s vybudovanými zástavkami na trase je významné pre integrovanú dopravu. Zapojenie na letisko mimoúrovňovo križuje diaľnicu D 1 a trať v smere do Podunajských Biskupíc a Dunajskej Stredy, ktorá plní významnú úlohu v regionálnej doprave.

Trasa 2/ Kittsee – Bratislava Petržalka – Bratislava – filiálka – letisko

V prevažnej časti tejto trasy sa jedná o pôvodné rýchle spojenie centier Bratislavy a Viedne. Železničná trať zabezpečuje v osobnej doprave prímestskú a taktiež regionálnu dopravu hlavne na rakúskej strane, nakoľko trasa prechádza okrajmi významných sídiel na predmestí Viedne. V úseku na slovenskej strane od stanice Bratislava Petržalka prechádza trať okrajom centra mesta a plní i funkciu mestskej dopravy, previazanej na regionálnu dopravu. Trať zabezpečuje rýchle spojenie medzi Bratislavou a Viedňou a v budúcnosti taktiež rýchle spojenie letísk týchto dvoch miest. Technické parametre trate mimo uzlov sú konštruované do rýchlosti $V = 160$ km/hod., v uzloch je to rýchlosť $V = 80$ km/hod.

Trať na území Bratislavy kopíruje staré železničné spojenie, ktoré v minulosti so stanicou Nivy a Bratislava – filiálka plnilo významnú funkciu v prímestskej a mestskej doprave, vrátane zastávok na tejto trase. Železničná stanica Bratislava – filiálka je významným dopravným uzlom pre všetky druhy mestskej hromadnej dopravy, ako autobusy, trolejbusy a električky na všetky smery mesta. Železničná stanica je naviazaná na významné radiály, v blízkosti sa nachádzajú okrem bytovej zástavby školy a významné inštitúcie. Úsek trate po stanicu Bratislava Predmestie prechádza taktiež husto obývanou mestskou časťou, významnou na tomto úseku je železničná zastávka Slovany s neďalekým obchodným centrom, športovými areálmi a taktiež niekoľkými priemyselnými podnikmi. Železničná stanica Bratislava Predmestie je významnou odbočnou stanicou pre štyri traťové smery a prípojnou stanicou pre

priemyselné objekty v tomto okolí. Stanica sa nachádza v tesnej blízkosti zriaďovacej stanice Bratislava – východ, ktorá je najväčšia v rámci siete ŽSR.

Trasa 3/ Kittsee - Bratislava Petržalka – Prístavný most – Letisko

Táto trať v úseku Bratislava Petržalka – Bratislava - ústredná nákladná stanica vznikla ako náhradná trať po zrušení železnice cez mesto. Trať vo väčšej časti prechádza po prechode cez dvojkoľajný železnično-cestný most cez málo obývanú časť Bratislavy a po stanicu Bratislava Nové mesto neplní funkciu mestskej dráhy. Zo stanice Bratislava - ústredná nákladná stanica je pripojený koľajovými –vlečkový vnútro podnikový systém pre spoločnosť Slovnaft a pre areál prístavu Bratislavy, kde zabezpečuje logistiku niekoľko spoločností. Trať v úseku Bratislava – ústredná nákladná stanica – Bratislava Nové Mesto je dvojkoľajná, elektrifikovaná s priamym odbočením na letisko, mimourovňovo nad železničnou traťou do Podunajských Biskupíc. Toto železničné spojenie je základom pre budúce vedenie vysokorýchlostných tratí cez územie Bratislavy v pokračovaní za jeho hranice v smere na stredné Slovensko. Trať prechádza menej osídlenou časťou Bratislavy a preto má menšie environmentálne dopady na okolie.

Trať je výhodná pre tranzitnú dopravu ako osobnú, tak i nákladnú. Trať môže plniť funkciu pre rýchle spojenie letísk Bratislava a Viedeň. Parametre trate sú do rýchlosti $V=100$ km/hod.

Trasa 4/ Kittsee – Bratislava Petržalka – Tunel – Bratislava hl. stanica – Letisko

Trasa je kombináciou projektovaného železničného prepojenia s plánovaným nosným systémom mestskej hromadnej dopravy (metro). Trať môže plniť funkciu hlavne mestskej dráhy s možnosťami prestupov na prímestskú, regionálnu a diaľkovú dopravu. Trasa je vedená z časti historickou husto obývanou časťou mesta. Pripojenie trasy na stanicu Bratislava hlavná stanica je veľmi technicky náročné a je možné toto pripojenie na smer Devínska Nová Ves. Na trase je niekoľko zastávok mestskej hromadnej dopravy, čo zaručuje integráciu dopravy a prepojenie mestskej a prímestskej hromadnej dopravy, vrátane prestupu na diaľkovú dopravu v stanici Bratislava hlavná stanica, ktorá v uzle Bratislava plní funkciu tranzitnej stanice najmä na smer západ – juh a opačne. Trasa na letisko z hlavnej stanice je vedená jednokolejnou traťou po stanicu Bratislava Nové Mesto, ktorá je na hranici svojej prevádzkovej výkonnosti. V úseku Bratislava Nové Mesto na letisko je trať v súbehu s jednokolejnou traťou do Podunajských Biskupíc

Trasa 5/ Kittsee – Bratislava Petržalka – tunel - Bratislava-filiálka – Letisko (projektovaná)

Ide o prepojenie koridorov na území mesta s výraznou funkciou kombinácie prímestskej, regionálnej dopravy s mestskou dopravou. Trať na území mesta plní funkciu mestskej hromadnej dopravy, v integrácii s ostatnými druhmi dopravy a je priamo, bez prestupov na regionálnu a diaľkovú železničnú dopravu. Trať je konštruovaná na parametre pre traťovú rýchlosť $V=80$ km/hod. a na území jednotlivých mestských častí vykonáva dopravnú obsluhu v plnom rozsahu. Jednotlivé zastávky a stanice sú vo významných dopravných uzloch, v ktorých dochádza ku križovaniu jednotlivých druhov doplnkovej mestskej hromadnej dopravy.

V nasledujúcej etape výstavby sa predpokladá prepojenie končiacej železničnej trate na letisku s jej prepojením na žel. trať č. 130 Bratislava – Štúrovo.

Rozšírenie regionálnych tratí

V rámci zvyšovania atraktivity koľajovej časti integrovanej prímestskej dopravy je navrhované posilnenie a prepojenie existujúcich tratí v rámci BSK, pričom spojením dvoch regionálnych tratí sa dosiahne kompletne dopravné prepojenie železničného okruhu okolo masívu Malých Karpát, ktoré bude môcť byť veľmi výhodne využívané v

prímestskej hromadnej regionálnej doprave. Regionálne trate budú prevádzkované výlučne ľahkými vozidlami pre účely osobnej dopravy, čo umožní priblíženie týchto tratí k centrám sídiel. Ide o trate ľahkej koľajovej dopravy s možnou mestotvornou funkciou. Územná rezerva pre budovanie týchto tratí musí byť vytvorená, avšak konkrétne trasovanie musí byť v priamej väzbe na urbanistickú štruktúru dotknutých území.

- ŽSR 120-116 – vybudovanie novej regionálnej trate z Pezinku do Smoleníc. Nová trať bude obsluhovať podhorské obce a vytvorí okruh spojením tratí 110 – 120 – 116 – 112. Maximálna návrhová rýchlosť 80 km/h. Nový úsek umožní prepojenie Bratislavy a Trnavy aj v prípade poruchy na trati 120,
- ŽSR 112 – nové trasovanie trate 112 z Lozorna cez kataster Stupavy, využitie jestvujúcej trate Stupava – Devínske Jazero a v žst. Devínske Jazero pripojenie na trať 110. V rámci tejto trate je umiestnená úvratňová stanica Stupava, ktorá bude umiestnená na okraji intravilánu mesta Stupava. Stanica Zohor a zhlavlia zostávajú bez zmeny. Využitie v rámci zvyšovania podielu koľajovej dopravy v integrovanom systéme prímestskej hromadnej dopravy.
- ŽSR 112– Plavecký Mikuláš – nové predĺženie trate 112 do Jablonice. Maximálna návrhová rýchlosť 80 km/h.
- Vybudovanie novej regionálnej trate zo žst. Vajnory do žst. Pezinok s obsluhou územia Chorvátsky Grob – Slovenský Grob – Grinava. Vytvorenie si vyžiada novú trasu a mimoúrovňové križovania s existujúcimi aj navrhovanými komunikáciami. Zaústenie je do zhlavlia žst. Vajnory a žst. Pezinok. Návrhová rýchlosť je do 80km/h. Trasovanie tejto regionálnej železničnej trate a zastávok na nej, bude spresňované podľa stavu rozvoja celej oblasti, najmä k rozsahu a typu zástavby v dotknutom území. Poloha tejto trate bude tiež ovplyvnená budúciimi hlukovými pomermi od železničnej prevádzky.

15.6. Železničná a kombinovaná doprava

Radiálno-okružná sieť jestvujúcich magistralných tratí európskeho a celoštátneho významu a základných železničných ťahov, výrazne podporuje rozvoj územia kraja.

Modernizácia tratí na rýchlosti 160-200 km/hod. v rovinatom území západného Slovenska a ich elektrifikácia poskytne európsky štandard pre osobnú aj nákladnú dopravu. V priestore Bratislavského kraja sa na tento systém pripojí trať Viedeň – letiská Schwechat a Bratislava, čím sa Bratislava a magistrály Slovenska nepriamo previažu na transeurópsky systém expresných vlakov v koridore IV. a V.

V návrhu sú umiestnené terminály kombinovanej dopravy v nadväznosti na železničné zariadenia v Malackách, Pezinku, BA – ÚNS a Senci.

V Prístave BA - Pálenisko sa vytvára trimodálny terminál nákladnej dopravy vo väzbe na vodnú dopravu na Dunaji.

15.7. Vodná doprava

15.7.1. Nákladná a osobná lodná doprava

Medzinárodná dunajská vodná cesta Dunaj – Mohan – Rýn je pre Slovenskú republiku bránou na interkontinentálne a európske trhy. Koncepcia rozvoja dopravy SR uvažuje o rozvoji troch dunajských prístavov (Bratislava, Komárno, Štúrovo), ako základ v medzinárodnej deľbe kombinovaných a tranzitných dopráv, hlavne ťažkých substrátov, tekutých tovarov a rozvoja osobnej lodnej dopravy.

Rozvoj nákladných prístavov aj samotná plavba sú limitované ekologickými požiadavkami, vytvárajú však vysoko kapacitný prepravný potenciál s kvalitnými

pripojeniami na železničnú a cestnú dopravu, kde spádové atrakčné oblasti môžu mať rádius až 100 kilometrov.

Nadregionálny medzinárodný prístav Bratislava má plánovanú kapacitu 5,9 mil. tonoperácií za rok, plní funkcie:

- prekládky loď- breh, breh - loď rôznych nosností,
- dovoz a vývoz vo väzbe na železničnú a cestnú dopravu,
- prekládky minerálnych olejov,
- prekládky hromadného tovaru, feromateriálov a kusových tovarov, vo väzbe na železniciu,
- prekládky ťažkých a nadrozmerných zásielok,
- prepravy kamiónov a návesov z polôh RO-RO, RO-LA,
- prekládky kontajnerov vo väzbe na železniciu a cestu,
- hygienickej očisty a ekologického monitoringu,
- prístavu pre osobné plavidlá (tzv. osobný prístav).

Prístav medzinárodnej a vnútroštátnej osobnej lodnej dopravy sa navrhuje umiestniť do areálu dnešného terminálu Danubius a zóny Pribinova (budova skladu č.7) vo väzbe na Štátnu plavebnú správu a na prevádzkovateľa verejných prístavov. Ďalšie osobné prístavy na území BSK sú navrhované v lokalitách: Čuňovo, Hamuliakovo, Vlčie hrdlo a Devínska Nová Ves. Rozvojové aktivity identifikované pre prístav Bratislava zahŕňajú redislokáciu prístavných polôh v súlade s územným rozvojom mesta na ľavom brehu Dunaja. Vo vládou prijatej koncepcii rozvoja vodnej dopravy Slovenskej republiky (MDVRR SR) sa naďalej uvažuje začatie výstavby prekladiska a RO-RO v Devínskej Novej Vsi.

V návrhu je zahrnutý zámer zriadenia nového prístavu v Bratislave v lokalite Vlčie hrdlo, pre ktorý je potrebné v rámci územného plánu obce vytvoriť podmienky pre napojenie na cestnú a železničnú dopravu.

Pre výhľadové obdobie sa študujú možnosti výstavby vodných ciest na kanáloch pozdĺž Moravy a v smere Bratislava - Malý Dunaj - Sereď s prepojením na Vážsku vodnú cestu. Pri posúdení variantov riešenia týchto kanálov bude potrebné zohľadniť zásadnú podmienku ochrany prírody (Ramsarská dohoda, CHVO Horného Žitného ostrova) a životného prostredia.

V rámci riešenia medzinárodného projektu INWAPO Česká republika zaradila aj štúdiu realizovateľnosti a opodstatnenosti výstavby kanálového prepojenia Dunaj – Odra – Labe. Koorinátorom projektu je ČR a predpokladá sa podpora zo strany EU.

V návrhu Stratégie rozvoja dopravy v SR do roku 2020 je uvedený zámer vybudovania transkontinentálneho tranzitného terminálu (3T), s obsluhou vnútrozemských európskych krajín s využitím všetkých druhov dopravy, pričom sa predpokladá prístup vodnej dopravy z Dunaja v najvyššej kategórii plavidiel až po mesto Malacky. ÚPN-R BSK, v súlade so súhrnným stanoviskom obstarávateľa pre spracovanie ÚPN-R, s týmto zámerom neuvažuje, nakoľko tento zámer je potrebné dôslednejšie preveriť samostatnými ekonomickými, environmentálnymi a pod. štúdiami skôr, ako bude možné určiť jeho jednoznačnú funkciu, rozsah a lokalizáciu a z toho plynúce aj ďalšie priestorové a funkčné súvislosti na území BSK.

15.7.2. Rekreačná športová plavba

Pre rozvoj vodného turizmu sú navrhnuté základné zariadenia pre vodácky šport na riekach Dunaj, Malý Dunaj, Mošonský Dunaj, starý tok Dunaja a Morava v celej dĺžke toku na území BSK. Návrh predpokladá vytvorenie podmienok pre vznik kotvísk, tzv. "maríny", pre podporu a servis a kotvenie malých (rekreačných) vodných

plavidiel. Nejedná sa o kotviská pre väčšie typy lodí, t.j. pre nákladnú a osobnú lodnú dopravu.

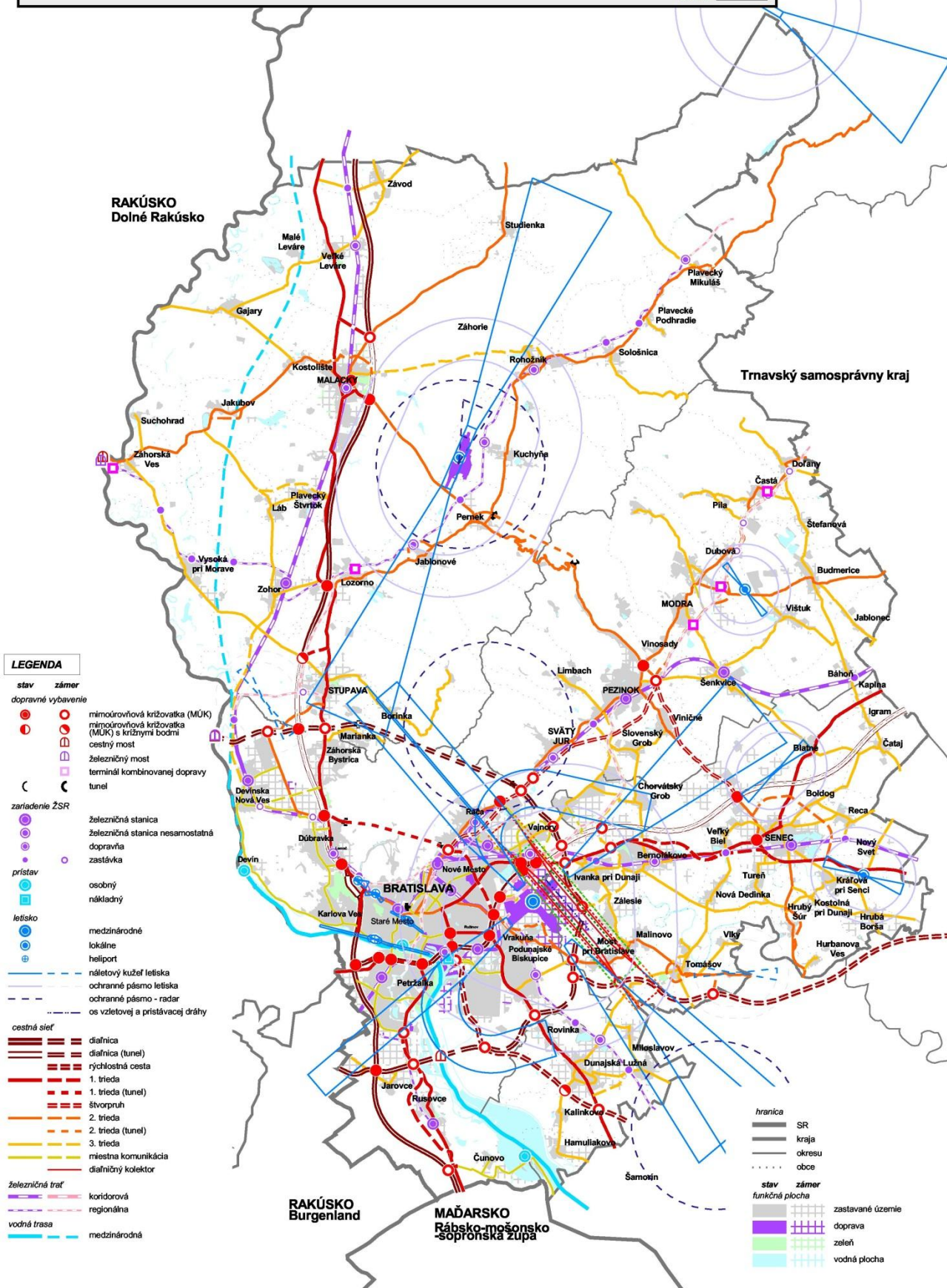
Podporný servis pre malé plavidlá sa navrhuje umiestniť v lokalitách Botanická záhrada, most Lafranconi, Slovenský veslársky klub (nová Incheba), nábr. L. Svobodu (Nový most) a Tyršovo nábr. (priestory Lida).

Návrh vytvára podmienky pre športovú rekreačnú plavbu na vyššie uvedených vodných tokoch s odstraňovaním prekážok rekreačnej plavby, prípadne s vytváraním úpodmienok pre plavbu (plavebné komory, splavy) Návrh umiestňuje športové maríny:

- Dunaj: Vlčie hrdlo - Slovnaft,
- Morava: Vysoká pri Morave, Záhorská Ves, Suchohrad, Gajary
- Malý Dunaj: Zálesie, Tomášov, Hurbanova Ves.

SCHÉMA VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO VYBAVENIA

LEGENDA

stav	zámer
dopravné vybavenie	
	mimoúrovňová križovatka (MÚK)
	mimoúrovňová križovatka (MÚK) s križnými bodmi
	cestný most
	železničný most
	terminál kombinovanej dopravy
	tunel
zariadenie ŽSR	
	železničná stanica
	železničná stanica nesamostatná
	dopravná
	zastávka
prístav	
	osobný
	nákladný
letisko	
	medzinárodné
	lokálne
	heliport
	náletový kužel letiska
	ochranné pásmo letiska
	ochranné pásmo - radar
	os vzletovej a pristávacej dráhy
cestná sieť	
	diaľnica
	diaľnica (tunel)
	rýchlostná cesta
	1. trieda
	1. trieda (tunel)
	štvorpruh
	2. trieda
	2. trieda (tunel)
	3. trieda
	miestna komunikácia
	diaľničný kolektor
železničná trať	
	koridorová
	regionálna
vodná trasa	
	medzinárodná

hranica	
	SR
	kraja
	okresu
	obce
stav funkčná plocha	
	zastavané územie
	doprava
	zeleň
	vodná plocha

15.8. Integrovaný systém dopravy

15.8.1. Riešenie integrovaného systému dopravy

Systematický rozvoj Integrovaných dopravných systémov je praktickým nástrojom udržateľného rozvoja dopravy v regióne. Systematicky rozvíjaný systém verejnej dopravy obvykle je konkurencie schopný voči individuálnej automobilovej doprave. Základným hľadiskom je úroveň poskytovaných služieb, kde najžiadanejším parametrom je cestovná rýchlosť. Z tohto základného parametru vyplýva aj definícia integrovaného dopravného systému.

Dobre organizovaná a najmä využívaná integrovaná prímestská hromadná doprava, s významným podielom koľajovej dopravy, má podstatný vplyv na znižovania dopravných intenzít a tým aj na potrebu kapacitných cestných komunikácií. Zriadenie a prevádzkovanie integrovanej PHD je podstatne lacnejšie, ako investovanie do rozširovania cestných a diaľničných trás.

Akýkoľvek systém integrovanej dopravy, keď musí splniť predpoklady udržateľného rozvoja, musí byť rozvíjaný systematicky, čo znamená nasledovné:

„Systémová prevádzková integrácia je rozhodujúcim rozvojovým aspektom IDS, pretože vyjadruje realizáciu dynamických prevádzkových väzieb medzi jednotlivými dopravcami pôsobiacim v systéme pri pôsobení uplatnenia IT, za podpory množiny organizačných, legislatívnych, ekonomických a technických opatrení. Systémová prevádzková integrácia vedie spravidla k výraznému zvýšeniu efektivity integrovanej dopravy a je rozhodujúcim spôsobom podmienená možnosťami dopravných ciest v systéme a prestupovými možnosťami a uzlami medzi jednotlivými druhmi dopravy“.

Vo vzťahu k územnému plánu BSK je zrejmé, že prevádzkový koncept rozvoja IDS BSK môže vo všetkých horizontoch dať nemalé podnety, a to najmä v nasledujúcich oblastiach:

- Využitelnosť kapacity dopravných ciest,
- Návrh nových dopravných ciest (cesty, koľajová doprava),
- Návrh prestupných terminálov medzi jednotlivými druhmi dopravy (malé, veľké),
- Návrh záchytných parkovísk pri prestupných uzloch (typu P+R+B).

15.8.2. Rozsah územia

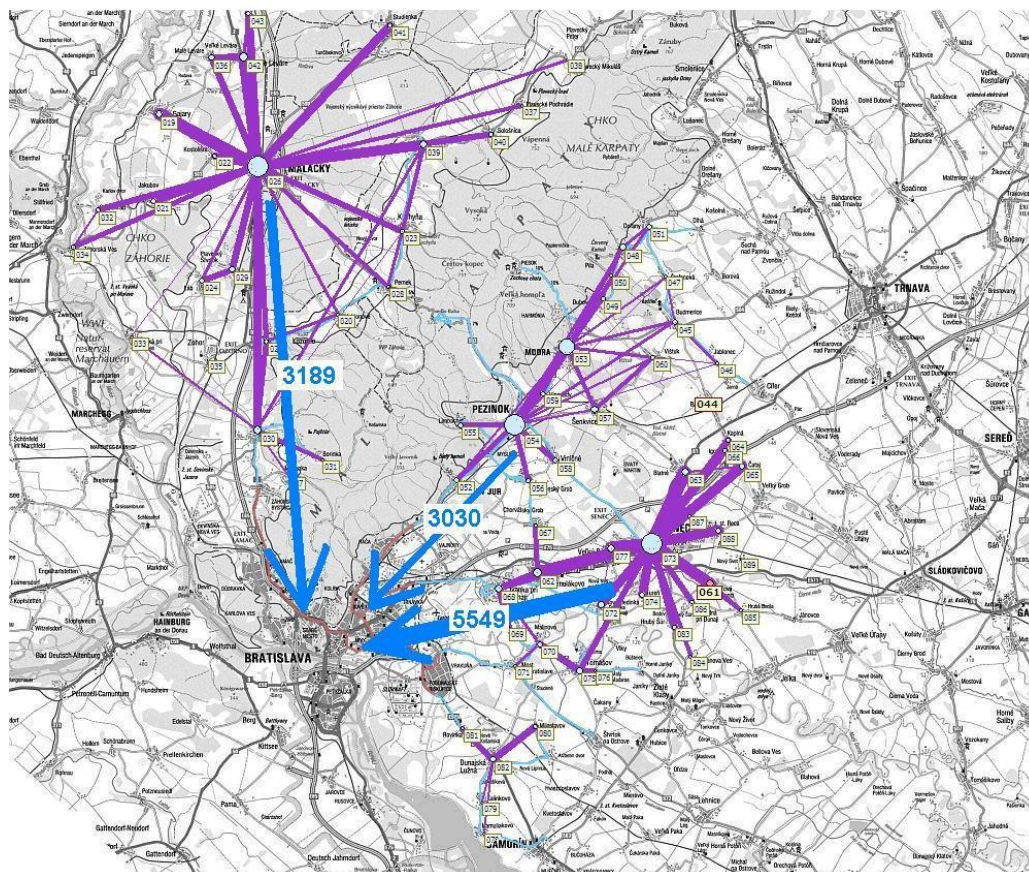
Integrovaný systém verejnej hromadnej dopravy by mal ponúknuť rýchlejšie a pohodlnejšie cestovanie. K jeho hlavným výhodám patrí jednotný cestovný lístok na všetky druhy dopravy, nadväznosť liniek a taktové intervaly spojov. Hlavným cieľom integrácie je zatriktívnenie verejnej hromadnej dopravy oproti podmienkam pre využívanie individuálnej automobilovej dopravy, najmä v cestách za prácou a to nielen na území Bratislavy, ale v celom Bratislavskom kraji. Týmito opatreniami môže prísť ku zmene delby prepravnej práce v prospech hromadnej dopravy, čo bude mať v konečnom dôsledku vplyv na postupné znižovanie tlaku na rozširovanie ciest a parkovísk pre IAD.

Systém sa veľmi dobre rozvíja, ktorého integrátorom je spoločnosť BID, s.r.o. vlastnená BSK a mestom Bratislava. V systéme sa uplatní jednotný cestovný doklad podľa tarifnej zóny a jednotný cestovný poriadok. V súčasnej dobe prebiehajú realizačné etapy plnej integrácie na celé územie BSK

Vzhľadom na výsledky koncepčných materiálov a potrieb cestujúcej verejnosti je nutné rozšírenie záberu IDS aj mimo územia kraja na územie Trnavského samosprávneho kraja ako aj častí Trenčianskeho a Nitrianskeho samosprávneho kraja s vytvorením Západoslovenskej integrovanej dopravy.

Podľa výsledkov hodnotenia dopravných prúdov cestujúcich v PHD v roku 2011 bolo zistené nasledujúce smerovanie čiste v okresoch Malacký, Pezinok, Senec, ako aj smerovanie k mestu Bratislava. V priložených schémach je naznačené smerovanie autobusovej PHD v rannom špičkovom období ako aj celodenných množstvách nasledovne:

Počet cestujúcich PHD (2011) v cest/den jednosmerne

Bratislavská integrovaná doprava v súčasnej dobe realizuje krátkodobý horizont rozvoja IDS. Na priložených obrázkoch sú schematicky vyznačené jej jednotlivé etapy:

Príprava realizácie prevádzky Bratislavskej integrovanej dopravy prechádza rôznymi etapami vývoja. Z hľadiska návrhu územného plánu BSK sú dôležité územné nároky tejto dopravy, ktoré sa prejavujú v požiadavkách na územné plochy pre navrhnuté prestupové uzly a terminály IDS.

Usporiadanie liniek IDS a ich vzájomné väzby, je prevádzkovou stránkou zriadenia IDS a tieto zámery nemajú podstatný vplyv na územné plánovanie. Prevádzka IDS sa vykonáva na komunikačných trasách všetkých druhoch dopravy, ktoré sú už navrhované v predchádzajúcich častiach návrhu.

V nasledujúcich schémach sú uvedené zámery linkového usporiadania IDS v jednotlivých častiach BSK, ktoré však po získaní praktických skúseností z vlastnej prevádzky IDS môžu byť modifikované.

Prímestská osobná integrovaná doprava je najmä predmetom zabezpečenia vhodných, navzájom kooperujúcich prevádzkových pravidiel a tarifných poriadkov jednotlivých operátorov v tejto sieti integrovanej dopravy. Územne integrovaná prímestská doprava využíva v danej etape disponibilné dopravné trasy a zariadenia,

pričom v návrhu sa uvažuje s novo umiestnenými terminálmi integrovanej osobnej prepravy na území Bratislavy (7 lokalít), a prestupové uzly v rámci Bratislavskej integrovanej dopravy, ktoré by mohli byť realizované v rámci rozvojového programu OPD čiastočne z prostriedkov EU.

Terminál integrovanej osobnej prepravy (TIOP) predstavuje prestupový uzol medzi železnicou a MHD, pričom sa budú na železničných tratiach vytvárať aj nové zastávky. Návrh umiestňuje 7 nových lokalít v zmysle operačného programu doprava.

Prevádzkové koncepty linkového usporiadania prímestskej integrovanej dopravy sú uvedené ako orientačné, ideové možné linkové usporiadania s vyznačením prestupových väzieb medzi jednotlivými druhmi dopravy. Prevádzka IDS nie je predmetom územnoplánovacej dokumentácie, ale táto dokumentácia vytvára podmienky v tvorbe dopravnej infraštruktúry tak, aby mohla byť IDS vhodne organizovaná.

IDS s preferenciou hromadnej dopravy pred IAD, je jediným riešením narastajúcich dopravných prúdov cestujúcich, najmä vo vzťahu k centru BSK.

Linkové usporiadanie a rozdelenie územia BSK do prevádzkových a tarifných zón je predmetom mimo rámec územnoplánovacej dokumentácie a toto je možné podľa vznikajúcich dopravných potrieb dopĺňať a upravovať tak, ako to nároky cestujúcej verejnosti budú požadovať.

Z uvedeného návrhu plynú požiadavky na prestupové uzly v systéme BID.

15.8.3. Prestupové uzly IDS

Zoznam existujúcich prestupných miest, ktoré sú umiestňované na trasách IDS a je potrebná pre ich realizáciu príslušná územná rezerva.

Železnica - regionálna autobusová doprava

	Existujúce stanice/zastávky		Navrhované nové stanice/zastávky	
	Železničná	príľahlá autobusová	Železničná	príľahlá autobusová
Okres Pezinok	Pezinok	Pezinok, žel.st.	Modra	Modra, žel. st.
		Pezinok ,nám.		
		Pezinok,Jesenského ul.		
	Pezinok zastávka	Pezinok ,Grinava žel .zast.	Modra, Kráľová časť	Modra, žel. Kráľová
		Pezinok, Grinava kostol		
	Šenkvice	Šenkvice, žel. st.	Častá	Častá, žel.st
Báhoň	Báhoň, žel. zast.	Slovenský Grob	Slovenský Grob, žel.st.	
Okres Malacky	Záhorská Ves	Záhorská Ves,žel.st.	Stupava	Stupava, žel.st.
	Plavecký Štvrtok	Plavecký Štvrtok,žel.st.	Lozorno	Lozorno, žel.st.
	Malacky	Malacky,žel.st.		
	Veľké Leváre	Veľké Leváre,žel.st.		
			Zohor	Zohor, žel.st.
Okres Senec	Závod	Závod, žel.st.		
	Senec	Senec, žel.st.	Chorvátsky Grob	Chorvátsky Grob, žel.st.
			Bernolákovo	Bernolákovo, žel.st.

Existujúce stanice/zastávky		Navrhované nové stanice/zastávky	
Železničná	priľahlá autobusová	Železničná	priľahlá autobusová
Nové Košariská	Nové Košariská, žel.st.		
Ivanka pri Dunaji	Ivanka pri Dunaji, žst.		
Veľký Biel	Veľký Biel, žst.		
Miloslavov	Miloslavov, žel.zast.		

Regionálna autobusová doprava - Regionálna autobusová doprava

	Zastávky
Okres Pezinok	Pezinok, žel.st.
	Pezinok, nám.
	Modra, Štúrova ul.
Okres Malacky	Malacky, žst.
	Stupava, aut.st.
	Pernek, ObÚ
	Lozorno, pož. Zbroj.
	Rohožník, aut.st.
Okres Senec	Senec, aut.st.
	Senec, žel. st.

Železnice – MHD mesta Bratislavy

stanice/zastávky		alternatívne zastávky MHD	
železničná	priľahlá zastávka MHD		
Bratislava hlavná stanica	Hlavná stanica	Predstaničné námestie	SAV
Bratislava predmestie	ŽST Vinohrady	Nobelova	
Bratislava-Lamač	ŽST Lamač		
Bratislava-Nové Město	ŽST Nové Mesto		
Bratislava-Petržalka	ŽST Petržalka		
Bratislava-Rača	Ihrisková	Trávna	Záhumenice
Bratislava-Vajnory	ŽST Vajnory		
Bratislava-Vinohrady	ŽST Vinohrady		
Devínska Nová Ves	Kremencova		
Podunajské Biskupice	ŽST Podunajské Biskupice		

Regionálna autobusová doprava – MHD mesta Bratislavy.

stanice/zastávky		alternatívne zastávky MHD	
regionálna autobusová	priľahlá zastávka MHD		
Bratislava, AS	Autobusová stanica	Mlynské Nivy	Páričkova
Bratislava, Bajkalská ul.	Bajkalská	Nová doba	
Bratislava, Nová doba	Nová doba		

stanice/zastávky		alternatívne zastávky MHD	
regionálna autobusová	príľahlá zastávka MHD		
Bratislava, Gagarinova ul.	Gagarinova (smer len z mesta)	Bodrocká (len smer do mesta)	
Bratislava, Odborárska	Odborárska		
Bratislava, Patrónka	Patrónka		
Bratislava, ZST Vinohrady	ŽST Vinohrady		
Bratislava, Prievozská	Prievozská		
Bratislava, Pažitková	Pažitková		
Bratislava, Trávna	Trávna	Záhumenice	Detvianska
Bratislava, Račianske mýto	Račianske mýto	Legionárska	
Bratislava, Cintorín Ružinov, cint.	Cintorín Ružinov		
Bratislava, Vrakuňa, Prikopnícka	Priekopnícka		
Bratislava, Záh.Bystrica, Krče	Krče		
Bratislava, Zlaté piesky	Zlaté piesky		

Na doplnenie je treba stručne uviesť informácie ohľadom aktivít v rámci národného (Operačný Program Doprava) a regionálneho operačného programu (Operačný Program Bratislavský Kraj) dotýkajúcich sa prestupných miest/terminálov IDS.

V rámci Operačného Programu Bratislavský Kraj (programové obdobie 2007-2013) sa plánujú revitalizovať prestupné miesta v okresných mestách Malacky, Pezinok a Senec.

Cez Operačný Program Doprava sa plánujú realizovať viaceré prestupné zastávky (terminály integrovanej osobnej prepravy – TIOP), v nasledujúcich lokalitách - Devínska Nová Ves zastávka, Lamačská Brána, Patrónka, Mladá Garda, Trnávka, Vrakuňa a Ružinov, ako aj záchytné parkoviská typu Park&Ride v lokalitách Zohor, Pezinok, Ivanka pri Dunaji a Nové Košariská.

Prestupové uzly medzi individuálnou a hromadnou dopravou (typu P+R+B) možno považovať za neodlučiteľnú súčasť tvorby integrovaného dopravného systému. Zariadenia P+R, resp. B+R v potrebnej miere, skladbe a rozsahu je nutné umiestňovať prakticky na všetkých relevantných zastávkach hromadnej dopravy

V regióne, resp. na okraji mesta Bratislava, a to najmä v lokalitách Vajnory, lamačská brána, Veľké Leváre, Plavecký Štvrtok, Záhorská Ves, Ivanka p.D., Bernolákovo, Veľký Biel, Báhoň, Šenkvice a Grinova, vo výhlade aj Modra. TIOP je možné a potrebné umiestňovať aj v iných lokalitách podľa vznikajúcich potrieb a zásady preferovania hromadnej dopravy pred IAD.

V území mimo Bratislavy budú parkoviská P&R v potrebnej skladbe a rozsahu umiestnené v lokalitách: Veľké Leváre, Plavecký Štvrtok, Záhorská Ves, Báhoň, % Šenkvice, Grinava, Miloslavov, Modra, Zohor, Ivanka p.D.

Realizáciou prestupných zastávok by sa zlepšila prepojenosť železničnej dopravy s MHD a tiež by sa dosiahlo lepšie pokrytie Bratislavy železničnou dopravou. Bližšie detaily je možné nájsť v technicko-ekonomickej štúdii spracovanej v roku 2010 (objednávateľom bolo ministerstvo dopravy) „Implementácia integrovaného dopravného systému na území Bratislavy s dosahom na príľahlé regióny“.

15.8.4. Dlhodobý rozvoj IDS

BID prezentoval plán obslužnosti území BSK, ktorý bol orientovaný na prevádzkové podmienky tarifných zón a tarifných podmienok.

Na základe analýz spracovaných v rámci „Územného generelu dopravy BSK“, bola konštatovaná požiadavka na rozšírenie prímestskej integrovanej dopravy aj na územie susediaceho Trnavského samosprávneho kraja. Už dnes je však možné sledovať výrazné prepravné vzťahy, najmä zo smeru Šamorín, Dunajská Streda, ktoré môžu mať výrazný vplyv na rozvoj rýchlej regionálnej železničnej či inej dopravy. Navrhované trate, ktoré by mali byť prioritne zahrnuté do integrovaného dopravného systému, by boli prevádzkované ľahkými vozidlami pre osobnú dopravu tak, aby boli dostatočne rýchle, kapacitné a pohodlné. Na týchto tratiach je potrebné uvažovať na zastávkach so zariadeniami typu TIOP.

- ŽSR 120-116 – vybudovanie novej regionálnej trate z Pezinku do Smoleníc. Nová trať bude obsluhovať podhorské obce a vytvorí okruh spojením tratí 110 – 120 – 116 – 112.
- ŽSR 112 – Zohor – nové zaústenie trate 112 zo smeru Lozorno do Stupavy s ukončením s úvratovou stanicou a s pripojením na trať 110 v Devínskom Jazere v trase pôvodnej železničnej trate.
- ŽSR 112 – Plavecký Mikuláš – nové predĺženie trate 112 do Senice cez Jablonicu.
- Vybudovanie novej regionálnej trate Vajnory – Pezinok.

Navrhnuté investície vytvoria okruh budúcej rýchlej regionálnej železničnej dopravy, ktorá umožní prepravu cestujúcich verejnou koľajovou dopravou zo vzdialenejších oblastí BSK a oblastí mimo územia BSK. Rozvoj koľajovej dopravy bude mať za dôsledok postupné znižovanie požiadaviek na cestnú dopravu (IAD a BUS) v súvislosti so zvyšovaním kvality a kapacity koľajovej dopravy v príslušných dopravných smeroch.

16. Návrh koncepcie verejného technického vybavenia regionálneho významu

16.1. Zásobovanie elektrickou energiou

16.1.1. Všeobecný popis

Elektrizačná sústava Slovenskej republiky, ktorej zariadenia sa nachádzajú aj na území Bratislavského samosprávneho kraja a hlavného mesta SR Bratislavy, je súčasťou elektrickej sústavy štátov Európy združených v ENTSO-E (European Network of Transmission System Operators for Electricity).

Zásobovanie územia VÚC Bratislavského samosprávneho kraja (BSK) a mesta Bratislavy elektrickou energiou je v prevažnej miere odkázané na jej import prostredníctvom nadzemných vedení nadradenej prenosovej sústavy ZVN 400 kV.

Nadradenú sústavu tvoria elektrické stanice 400 kV s transformáciou 400/110 kV (ďalej iba TR 400/110 kV), na predmetnom území sú to Podunajské Biskupice, Stupava, ktoré sú nadzemnými vedeniami ZVN 400 kV a VVN 110 kV prepojené na elektrické stanice TR 400/110 kV Gabčíkovo, Križovany a TR 220/110 Senica, ktoré sú už v susednom Trnavskom samosprávnom kraji a TR 400/110 kV Sokolnice, ktorá je v Českej republike..

Z TR 400/110 kV je elektrická energia rozvádzaná distribučnou sústavou VVN 110 kV vedení, ktorými sa dostáva bližšie k miestam odberu na území veľkého územného celku (ďalej iba VÚC).

Časť spotreby regiónu je krytá výrobou vo vodných elektrárňach (Gabčíkovo, Čunovo), z tzv. závodných elektrární, teplární a zdrojov využívajúcich paroplynový cyklus (ďalej iba PPC). Zdroje sú pripojené do sústavy 110 kV alebo 22 kV.

Do systému 110 kV je priamo pripojených niekoľko veľkých priemyselných odberateľov napr. Slovnaft, PGA (bývalý Matador), VW Bratislava, Hirocem Rohožník a napájacia stanica ŽSR Vinohrady a ŽSR Zohor. Ostatným odberateľom je elektrická energia transformovaná v ďalších elektrických staniciach TR 110/22 kV.

Prostredníctvom distribučného systému VN 22 kV a transformačných staníc VN/NN (22/0,4/ kV) sú zásobované domácnosti a menšie odbery napr. podnikateľského charakteru.

16.1.2. Popis a rozbery prenosovej a distribučnej siete

Prenosová sústava SR (PS SR) ZVN 400kV

Spôľahlivosť zásobovania Bratislavského samosprávneho kraja je z nadradenej sústavy 400 kV zabezpečovaná prostredníctvom TR 400/110 kV Stupava a TR 400/110 kV Podunajské Biskupice.

Prvý 400/110 kV uzol situovaný pri obci Stupava (v súčasnosti s jedným transformátorom 400/110 kV - 250 MVA) je prepojený z TR 400/110 kV Podunajské Biskupice 2x400 kV nadzemným vedením, ktorého koridor je situovaný severovýchodným a severným obchvatom Bratislavy. V súčasnosti je jeden poťah prevádzkovaný ako 110 kV vedenie Stupava – Podunajské Biskupice.

TR 400/110 kV Stupava je ďalej prepojená s PS Českej republiky 1x400kV nadzemným vedením smerom na TR 400/110 kV Sokolnice na Morave.

Druhý uzol TR 400/100 kV Podunajské Biskupice je pripojený k PS SR i vedeniami 1x400 kV Podunajské Biskupice – Križovany a Podunajské Biskupice – Gabčíkovo. Vedenie 1x400 kV v trase Podunajské Biskupice - VE Gabčíkovo - Győr umožňuje prepojenie TR Podunajské Biskupice s VE Gabčíkovo a s PS Maďarskej republiky. V TR 400/110 kV Podunajské Biskupice sú v súčasnosti inštalované tri transformátory 250 MVA, jeden ako studená rezerva.

Transformátory 400/110 kV v uzloch Stupava, Podunajské Biskupice a Gabčíkovo paralelne spolupracujú, t.j. v prípade poruchy jedného transformátora preberá jeho zaťaženie druhý, bez prerušenia dodávky odberateľom. Uvedené zapojenie sa viackrát osvedčilo a zabránilo tak výpadku elektrickej energie vo veľkej časti mesta Bratislavy resp. regiónu.

V súčasnosti sú paralelne prevádzkované transformátory T401 Stupava s T403 (T404) Podunajské Biskupice a T402 Podunajské Biskupice s T401 Gabčíkovo.

Uzlové oblasti Stupava - Podunajské Biskupice a Podunajské Biskupice - Gabčíkovo nezabezpečujú len napájanie Bratislavy, ale zásobujú elektrickou energiou aj mestá regiónu – napr. Senec, Malacky, Pezinok a mimo bratislavský kraj aj Dunajskú Stredú, Veľký Meder a Komárno.

Stav siete ZVN 400 kV v súčasnosti v prevažnej miere spĺňa požiadavky na spoľahlivé zásobovania Bratislavského regiónu a mesta Bratislavy elektrickou energiou.

Samotný technický stav a prevádzka ZVN sústavy je vecou jej prevádzkovateľa t.j. SEPS, a.s., Bratislava.

Distribučná sústava (DS) VVN 110 kV

Na území bratislavského regiónu vedenia VVN 110 kV vedú elektrickú energiu k TR 110/22 kV, kde sa transformuje na nižšie napätie. Sieť je tvorená tak, že každá TR110/22 kV je pripojená aspoň na dve vedenia, čím je zabezpečená spoľahlivosť napájania aj v prípade výpadku jedného z vedení. Z uvedeného výnimku tvorí TR Čunovo slúžiaca na vyvedenie výkonu z vodnej elektrárne, kde nebolo možné dodržať tento princíp.

Vedenia sú prevažne vzdušné, dvojité, používajú sa AlFe laná prierezov 185, 240, 450 a 2x240 mm². Okrem vzdušných vedení sú na území Bratislavy použité 110 kV káblové vedenia napr. na napojenie Slovnaftu, prepojenie TR Petržalka II - Ovsíšte a TR Petržalka I. - Kolmá a na vyvedenie výkonu od blokových transformátorov v paroplynovom cykle PPC na Vajnorskej.

Väčšina TR 110/22 kV je v klasickom prevedení t. j. vzduchom izolované zariadenia vo vonkajšom prevedení. V TR 110/22kV Ostredky je zariadenie rozvodne 110 a 22 kV umiestnené v budove kvôli bezprostrednej blízkosti obytných domov.

TR Petržalka II - Ovsíšte, Čulenova, PPC Vajnorská a VE Čunovo sú v zapuzdrenom prevedení (izolované plynom SF₆). Tieto TR majú podstatne menšie priestorové nároky a sú vo vnútornom prevedení.

V roku 2009 bolo vyvedené nové 2x110 kV nadzemné vedenie z TR110/22kV Pezinok smerom do budúcej TR LC Senec. Nové vedenie je v dohodnutom úseku od TR Pezinok vedené v trase jestvujúceho ako štvorsystémové a potom pokračuje ako 2x110kV na prevažne ohraňovaných stožiaroch. Do realizácie novej TR 110/22 kV LC Senec bude prevádzkované ako VN 22kV a prepojené na jestvujúcu VN 22 kV sieť (spínacia stanica). Realizácia TR 110/22kV LC Senec bude aktuálna pri dosiahnutí potrebných výkonových požiadaviek pre jej realizáciu.

Sieť 110 kV vedení umožňuje napájať región a mesto hlavne z TR 400/110 kV Podunajské Biskupice alebo z TR Stupava resp. z TR Križovany, pričom v prípade potreby je pre zásobenie možné využiť prepojenie na okolité nadradené transformovne v elektrických staniciach Križovany, Gabčíkovo a Senica (220/110kV).

Stav siete VVN 110 kV v súčasnosti v prevažnej miere spĺňa požiadavky na spoľahlivé zásobovania Bratislavského regiónu a mesta Bratislavy elektrickou energiou.

Samotný technický stav a prevádzka VVN siete je vecou jej prevádzkovateľa t.j. Západoslovenská distribučná a.s. Bratislava

Prehľad jestvujúcich zariadení prenosovej a distribučnej sústavy BSK

Zariadenia na výrobu elektrickej energie (elektrárne)

Typ	Názov	Inštalovaný el. výkon (MW)
tepelná	TP II Vajnorská	24,5
	PPC Vajnorská	276,0
	TP Západ – Lamač	25,0
	PPC- Bratislava West	8,5
závodná	Slovnaft	114,0
	Spaľovňa OLO	6,3

Typ	Názov	Inštalovaný el. výkon (MW)
vodná	Gabčíkovo	180,0
	Čunovo	24,2

Elektrické stanice – Transformovne 400/110kV - ZVN/VVN (PS/DS)

názov stanice	výkon transformátorov	transformácia
Stupava	1x250 MVA	400/110/22 kV
Podunajské Biskupice	3x250 MVA	400/110/22 kV
v širších vzťahoch:		
Gabčíkovo	1x250 MVA	400/110/22 kV
Križovany	2x350 MVA	400/110 kV
Senica	1x200 MVA	220/110/22 kV

Elektrické stanice – 110/22 kV VVN/VN (DS/VN)

názov stanice	výkon transformátorov	transformácia
Stupava	2 x 40 MVA	110/22 kV
Malacky	2 x 40 MVA	110/22 kV
Senec	2 x 40 MVA	110/22 kV
Pezinok	2 x 40 MVA	110/22 kV
Podunajské Biskupice	2 x 40 MVA	110/22 kV
Lamač	2 x 40 MVA	110/22 kV
Podvornice	2 x 25 MVA	110/22 kV
BEZ	2 x 40 MVA	110/22 kV
Pionierska	2 x 63 MVA	110/22 kV
PPC Vajnorská	2 x 25 MVA	110/22 kV
Ostredky	2 x 63 MVA	110/22 kV
Čulenova	2 x 63 MVA	110/22 kV
Petržalka II -Ovsište	2 x 40 MVA	110/22 kV
Petržalka I - Kolmá	2 x 40 MVA	110/22 kV
Karlova Ves	2 x 40 MVA	110/22 kV
Žabí majer	2 x 40 MVA	110/22 kV*
Čunovo	2 x 16 MVA	110/6,3 kV**

* transformátory T101, T102 mimo objekt Žabí majer ale v objekte Istrochem

** len vyvedenie výkonu

Priemyselné elektrické stanice 110/VN – distribučná sústava VVN

názov staníc	výkon transformátorov	transformácia
ŽSR Zohor	2 x 13,3 MVA	110/25 kV
Hirocem Rohožník	3 x 25 MVA	110/6,3 kV
Slovnaft	11 x 63 MVA	110/6,3 kV

PGA (býv. Matador)	2 x 16 MVA	110/6,3 kV
VW – Slovakia	2 x 40 MVA	110/22 kV
ŽSR Vinohrady	2 x 13,3 MVA	110/25 kV

16.1.3. Návrh riešenia

Riešenie zásobovania elektrickou energiou v samotnom návrhu VÚC (mimo územia mesta Bratislavy) bolo posudzované ako rozvojové územie na základe predložených podkladov koncepcie urbanistického rozvoja.

Bolo konštatované, že navrhovaný rozvoj miest, bude z pohľadu zásobovania elektrickou energiou vhodné posudzovať individuálne, podľa ich predpokladaného rozvoja.

Konkrétne riešenia jednotlivých obcí budú teda predmetom podrobnejších stupňov dokumentácii, pričom budú zohľadnené požadované výkonové nároky, aktuálne výkonové možnosti VN -22 kV siete, časové horizonty realizácie, atď.

Vzhľadom na vyššie uvedené konštatujeme, že v prevažnej miere zásobovanie elektrickou energiou v jednotlivých obciach bude realizované na úrovni jestvujúcej resp. novej – rozšírenej VN -22kV.

Rozvoj zdrojov, prenosovej a distribučnej sústavy

Z hľadiska rozvoja zdrojov a konfigurácie prenosovej ZVN a distribučnej VVN sústavy na území Bratislavského regiónu a hlavného mesta SR Bratislavy možno konštatovať nasledovné:

Realizovaný zdroj

- Rozšírenie – kogeneračný zdroj BA West – 16 MWe –vyvedenie výkonu prostredníctvom 110 kV káblového vedenia do TR 110/22 kV

Výhľadové zdroje

- v roku 2009 bol prezentovaný podnikateľský zámer navrhovateľa CM European Power International s.r.o – vybudovanie nového zdroja, energetického bloku, s využitím paroplynového cyklu (CCGT) – výkon 880 MWe, pripojenie bloku na rozvody Rafinérie Slovnaft 110 kV prípojkou a vyvedenie výkonu prostredníctvom 2x400kV nadzemného vedenia smerom na TR Podunajské Biskupice

Uvažované zmeny v jestvujúcich TR 400/110 kV

- rezervovať územie pre rozšírenie jestvujúceho areálu elektrickej stanice Podunajské Biskupice južným smerom o plochu cca 110x160 m pri juhozápadnom okraji stanice smerom k hrádzi, potrebné pre zaústenie uvažovaných zdvojení vedení PS 400 kV - V429 v novom koridore a V439, resp. V498 v koridoroch jestvujúcich vedení a pre výstavbu ďalších súvisiacich polí rozvodne 400 kV (Popísaná územná rezerva, je nárokovaná zo strany SEPS, a. s., vo väzbe na el. stanicu Podunajské Biskupice a nie je nárokovaná v žiadnej súvislosti s PPC CMEPI. Ide len o potreby, ktoré súvisia s potenciálne možným zdvojením existujúcich jednoduchých vedení 400 kV už zaústených do el. stanice Podunajské Biskupice a prípadného rozšírenia transformácie. K tomuto rozšíreniu dôjde ak si to vyžiada rozvoj spotreby elektrickej energie v Bratislave, prípadne v Bratislavskom samosprávnom kraji.),
- výmena jestvujúcich transformátorových jednotiek 2x250 MVA za 2x350 MVA v jestvujúcej elektrickej stanici TR 400/110/22 kV Podunajské Biskupice,

- rozšírenie jestvujúcej elektrickej stanice TR400/110/22 kV Stupava o transformátorovú jednotku 1x350 MVA, termín spustenia do prevádzky sa plánuje do konca roka 2013.
- inštalovanie druhého transformátora v TR 400/110 kV Stupava (výstavba je už v projektovej a investičnej príprave s plánovaným uvedením do prevádzky v termíne 12/2013)
- uzol 220/110kV Senica - uvažuje sa s jeho prebudovaním na uzol 400/110kV.

Vedenia ZVN 400kV

- rezervovať koridor pre výstavbu nového vedenia 2x400 kV ZVN v súbehu s existujúcim vedením 1x400kV V 439 Križovany – Podunajské Biskupice po východnej strane,
- rezervovať koridor pre nové vedenie 2x400 kV ZVN v súbehu s existujúcim vedením 1x400kV V429 Podunajské Biskupice - Gabčíkovo po jeho južnej strane
- rezervovať koridor pre nové vedenie ZVN 2x400 kV, ktoré vznikne zaslučkovaním jestvujúceho vedenia 2x400 kV ZVN V498/8499 Podunajské Biskupice – Stupava do novej TR400 kV Vajnory
- rezervovať koridor pre umiestnenie plánovaného nového vedenia 2x400 kV ZVN v profile Podunajské Biskupice – TR Petržalka III.

Navrhované elektrické stanice ZVN

- rezervovať územie pre výstavbu novej TR Petržalka III vrátane transformácie 400/110 kV,
- rezervovať územie pre výstavbu novej TR Vajnory vrátane transformácie 400/110 kV,

Navrhované elektrické stanice a vedenia VVN – prehľad

- TR 110/22kV Žabí Majer, dostavba transformácie, rozšírenie elektrickej stanice a zmena zaústenia jestvujúcich vedení 110kV (doteraz uvádzaná ako priemyselná elektrická stanica)
- TR 110/22kV Pezinok, rozšírenie elektrickej stanice a zmena zaústenia vedení 110 kV
- TR 110/22 kV LC Senec
- TR 110/22 kV Chorvátsky Grob (rozvojové záujmy v oblasti Bernolákovo, Chorvátsky Grob, Čierna voda) a 2x110 kV nadzemné vedenie medzi TR LC Senec, TR Chorvátsky Grob a TR Senec
- TR 110/22kV Veľké Leváre (rozvojové záujmy v oblasti priemyselného parku Záhorie a príslušné rozvojové lokality) a 2x110kV nadzemné vedenie TR Stupava – TR Veľké Leváre
- TR 110/22 kV TEN-T Petržalka a 2x110 kV káblové vedenie z TR Petržalka I - Kolmá
- TR 110/22 kV Bratislava, Letisko – Západ a 2x110 kV káblové vedenie zo sústavy VVN do TR Bratislava, Letisko -Západ
- TR 110/22 kV Petržalka – Centrum a 2x110 kV káblové vedenie, (medzi TR PE I.-Kolmá – TR PE-Ovsište)
- TR 110/22 kV Petržalka III. a 2x110 kV nadzemné vedenie do TR Petržalka III z TR Podunajské Biskupice a 2x110 kV nadzemné vedenie z TR Petržalka III do TR Petržalka I.- Kolmá
- TR 110/22 kV Školská a 2x110 kV káblové vedenie do TR Školská (medzi TR Čulenova a TR Lamač)

- TR 110/22 kV Ružová dolina a 2x110 kV káblové vedenie do TR Ružova dolina (medzi TR Čulenova a TR Ostredky)
- TR 110/22 kV Ružinov a 2x110 kV nadzemné vedenie do TR Ružinov (zaústenie vedenia medzi TR Podunajské Biskupice a TR Žabí Majer)
- TR 110/22kV Petržalka - Západ a 2x110 kV nadzemné vedenie do TR Petržalka-Západ (zaústenie vedenia medzi TR Petržalka I.- Kolmá a TR Lamač)
- TR 110/22 kV Devínska Nová Ves a 2x110 kV nadzemné vedenie do TR Devínska Nová Ves (pripojenie z plánovaného 2x110 kV nadzemného vedenie VW Slovakia – Krčace)
- TR 110/22kV Kramáre a 2x110 kV nadzemné vedenie do TR Kramáre (zaústenie vedenia medzi TR PPC Bratislava a TR Lamač)
- TR110/22 kV Vajnory a 2x110 kV nadzemné vedenie do TR Vajnory (zaústenie vedení medzi TR Žabí Majer a TR Pezinok)
- vytvorenie nového prepojenia VW Slovakia - Krčace 2x110 kV nadzemným vedením
- vytvorenie nového prepojenia TR Petržalka III –TR PGA 2x110 kV nadzemným vedením (preložka)
- rekonštrukcia existujúceho 2x110 kV nadzemného vedenia TR Žabí majer -TR Vajnory na 4-systémové nadzemné
- vybudovanie 1x110 kV káblového prepojenia TR Čulenova - TR Lamač
- vybudovanie 1x110 kV káblového prepojenia TR Čulenova - TR PPC Vajnorská
- kabelizácia 2x110 kV nadzemného vedenia do TR Podunajské Biskupice v úseku prechodový objekt (ďalej len PO) Plynárenská - PO Nové záhrady
- nové prepojenie 2x110 kV káblovým vedením z TR Vajnory - do TR Žabí Majer (doteraz uvažované po prechodový objekt Vinohrady).

Bližšia špecifikácia resp. spresnenie jednotlivých uvádzaných zámerov vrátane grafického vyjadrenia navrhovaných trás bude predmetom riešenia v nasledujúcom stupni dokumentácie.

Požiadavky a zmeny s dopadom na doteraz navrhované a prijaté riešenia PS a DS

Konzultácie s prevádzkovateľmi sústav resp. ich priame vstupy pri spracovávaní návrhu ÚPN-R BSK vniesli do doteraz prijatých riešení (aj na území mesta Bratislavy) nové skutočnosti, na ktoré nemožno nepoukázať.

Prezentované sú požiadavky:

SEPS a.s. - prevádzkovateľ 400kV prenosovej sústavy (stav aj návrh) a

Západoslovenská distribučná a.s. - ako prevádzkovateľ 110kV distribučnej sústavy (stav aj návrh).

Nové skutočnosti uvádzame v nasledovnom popise:

SEPS a.s. požaduje vypustenie týchto z doteraz rezervovaných plôch pre 400kV uzly a rezervovaných koridorov pre trasy pripojovacích nadzemných vedení 400kV :

- cezhraničné prepojenie – 2x400kV nadzemné vedenie v profile existujúca TR400/110kV Stupava – Zohor – štátna hranica s Rakúskom
- cezhraničné prepojenie – 2x400kV nadzemné vedenie v profile navrhovaná TR400/110kV Petržalka III. - Petržalka – štátna hranica s Rakúskom

a zdôvodňuje navrhované vypustenia v rámci ÚPN-R BSK nasledovne:

- odstránenie dlhodobu rezervovaných koridorov pre plánované vedenia 2x400 kV do Rakúska sú uplatnené vzhľadom na fakt, že rakúsky prevádzkovateľ prenosovej sústavy obidve prepojenia odmietol a v najbližších minimálne 10-15 rokoch určite už neprichádza ani do úvahy, že by tento jeho prístup bol zmenený
- z tohto dôvodu je neopodstatnená požiadavka držať doteraz rezervované koridory pre tieto 400 kV vedenia.

Západoslovenská distribučná a.s. požaduje ponechanie

doteraz rezervovaných plôch a koridorov pre navrhované zariadenia PS – t.j. navrhované uzly 400 kV Petržalka III. a 400 kV Vajnory vrátane pripojovacích 400 kV nadzemných vedení, tak ako boli prezentované v doteraz spracovaných územnoplánovacích dokumentáciách (ÚPN m. Ba, rok 2007 – vrátane zmien a doplnkov, VUC BSK, KURS 2001 v znení zmien a doplnkov KURS 2011) – uvedené požadujú rešpektovať aj naďalej (okrem vyššie uvedených dvoch prepojení do Rakúska), aj keď zo súčasného pohľadu nie je možné stanoviť poradie výstavby ani časový horizont realizácie uvedených energetických zariadení - ponecháva sa.²⁵

Záver

Treba podotknúť, že doterajšie rešpektovanie plôch a koridorov ako limitujúcich prvkov v území v uvádzaných dokumentáciách predstavujú kompromisné a koordinačné riešenia s ďalšími inžinierskymi sieťami a dopravnými trasami vrátane koordinácie s navrhovaným urbanistickým rozvojom v predmetných lokalitách.

Uvedené jestvujúce a navrhované zariadenia energetiky na úrovni prenosovej ZVN a distribučnej VVN sústavy tvoria spolu systém, ktorý zabezpečuje zásobovanie BSK a mesta Bratislavy elektrickou energiou. Z tohto pohľadu teda tvoria jestvujúce a navrhované 400kV a 110 kV nadzemné vedenia hlavné zásobovacie trasy pre Bratislavský samosprávny kraj a Bratislavu.

Tieto 400 kV a 110 kV vedenia sú súčasťou verejnoprospešných stavieb s dominantným postavením. Preto ani vo vzdialenej budúcnosti sa neuvažuje s ich kabelizáciou, hlavne nie 400kV. Nie je žiaduca ani prípadná čiastočná kabelizácia 110kV nadzemných vedení a už vôbec nie vybraných úsekov, ktoré sú niekedy požadované, ak sú v kolízii s uvažovanými stavebnými aktivitami resp. podnikateľskými zámermi na území BSK a mesta Bratislavy.

Prípustná a akceptovateľná je kabelizácia vedení VVN medzi jednotlivými elektrickými stanicami VVN/VN, hlavne v urbanizovanom prostredí, kde nie je možné akceptovať ich nadzemné prevedenia. Podstatné je overenie každého prípadného návrhu individuálnym posúdením a rešpektovaním možných dosahov na kontaktné územie v celých navrhovaných trasách líniových stavieb.

V neposlednom rade záverom konštatujeme, že riešenia rozvoja PS a DS v tomto návrhu boli spracované pri vzájomnej spolupráci a pri rešpektovaní vznesených požiadaviek prevádzkovateľov prenosovej a distribučnej sústavy a spracovateľov dokumentácie.

²⁵ Vedenia 2 x 400 kV zo Stupavy a Petržalky III. v smere na Rakúsko sú v ÚPN-R BSK uvádzané a znázornené v grafickej časti výkresu č. 5 – Energetika, telekomunikácie a informačné siete, nakoľko v súlade s platným stavebným zákonom sú prevzaté zo záväznej časti KURS 2001 v znení zmien a doplnkov KURS 2011.

16.2. Zásobovanie plynom

16.2.1. Súčasný stav

Spôsob zásobovania plynom

Zemný plyn je ekologické palivo, ktoré sa využíva na vykurovanie objektov, výrobu elektrickej energie, ohrev teplej úžitkovej vody, klimatizáciu a varenie.

Zásobovanie plynom územného celku, ktorý pozostáva z hl. Mesta SR Bratislavy a okresov Malacky, Pezinok a Senec zabezpečuje SPP-distribúcia, a.s. (SPP) a Eustream, a.s. Zemný plyn sa získava predovšetkým zo zdrojov v Rusku, domáca ťažba tvorí približne 2% celkovej potreby. Zemný plyn je dopravovaný tranzitným plynovodom, tento je súčasťou medzinárodnej plynárenskej siete. Tranzitné plynovody sú prepojené s ostatnými európskymi dopravnými systémami a spolu poskytujú spoľahlivú službu významným plynárenským spoločnostiam ako Gazprom, Transgas, Wintershall a.p. Tranzitné potrubia sú situované od východných hraníc s Ukrajinou, vedené v južnej časti Slovenska popri hranici s Maďarskom. Od extravilánu obce Plavecký Peter trasy tranzitných potrubí sa rozdeľujú na južnú vetvu a severnú vetvu. Severná vetva o piatich potrubíach profilov DN 800, 2 x DN 900, DN 1 200 a DN 1 400 je trasovaná do Českej republiky. Z týchto vetiev je mimo riešeného územia odpojená prepojovacia vetva tranzitného plynovodu DN 1 200 situovaná v západnej časti územia a pri Vysokej pri Morave je napojená v spoločnom koridore do Rakúska. Južná vetva situovaná cez riešené územie smerom sever - západ o troch potrubíach profilov 1 x DN 900 a 2 x DN 700 je vedená do okresu Malacky a následne do Rakúskej republiky. V extraviláne obce Lozorno v minulom období bola vybudovaná ORS Lozorno – Pieskovňa, ktorou z tranzitného veľmi vysokotlakového /VVT/ plynovodu o profile DN 700, PN 6,3 MPa je prepojený vysokotlaký /VTL/ plynovod DN 500, PN 4,0 MPa čím sa podstatne zlepšilo zásobovanie Bratislavy plynom.

Z južnej vetvy z tranzitných plynovodov v oblasti Lábu a prepojovacej vetvy v oblasti Gajár sú napojené podzemné zásobníky plynu.

Prepúšťacie a regulačné stanice

Medzi dôležité zariadenia na zásobovanie plynom patria odovzdávacie - prepúšťacie, regulačné stanice plynu, ktoré uvádza nasledovný prehľad:

P.č	Okres	Názov	Vstup/výstup (MPa)	Inštalovaný výkon (m ³ /hod)
1.	BA 4	Záhorská Bystrica	4,0/2,5	100 000
2.	PK	Grinava	4,0/2,5	40 000
3.	BA 3	Stará Vajnorská	4,0/2,5	40 000
4.	BA 5	Petržalka I Prístavný most	4,0/STL	40 000
5.	BA 1	Areál SPP	4,0/STL	66 000
6.	SC	Bernolákovo	4,0/2,5	60 000
7.	BA5	Petržalka Kutlíkova	4,0/STL	26 000
8.	BA2	Lieskovská	4,0/2,5 - STL	25 000
9.	MA	Lozorno - Pieskovňa	6,3/4,0	120 000
10.	BA	Pekná cesta	4,0/STL	20 000
11.	BA	ZOO – Mlynská dolina	4,0/STL	25 000

Podzemné zásobníky plynu

V systéme zásobovania energiami a to menovite zemným plynom majú významnú úlohu podzemné zásobníky zemného plynu (PZZP) situované na Záhorí (NAFTA a.s. a POZAGAS a.s.), situované na Záhorí, severne od obce Láb, ktorých súčasná kapacita je 2,235 mld. m³ a zásobník PZZP Láb 4. stavba spoločnosti POZAGAS a.s.

Malacky, ktorého súčasná kapacita je 655 mil. m³ plynu. Kapacita podzemných zásobníkov sa využíva najmä na zabezpečenie štandardov bezpečnosti dodávok a vyrovnanie sezónnych rozdielov v spotrebe plynu a na zabezpečenie spoľahlivosti zásobovania plynom v prípade výpadkov dodávok plynu. Na podzemné zásobníky obidvoch vyššie uvedených prevádzkovateľov zásobníkov sú vypracované plány na ich ďalší rozvoj. V budúcnosti je potrebné zväčšovať kapacitu a výkon PZZP. V priebehu niekoľkých rokov je plánované zvýšenie skladovacej kapacity PZZP Láb približne o 230 mil. m³, čo je v súlade s koncepciou Energetickej politiky SR. Tieto stavby majú obmedzujúci charakter pre rozvoj zastavaných území všetkých dotknutých obcí.

Zásobovanie Bratislavy

Hlavné mesto Slovenska Bratislava je zásobované zemným plynom z veľmi vysokotlakových a vysokotlakových plynovodov. Jedná sa o napojenie z južnej vetvy cez odovzdávacie regulačné stanice plynu (ORSP) sú napojené VTL potrubia plynu DN 500 o tlaku PN 4,0 MPa a DN 300 o tlaku PN 2,5 MPa. Hlavným zásobovacím plynovodom Bratislavy a jej okolia je VTL plynovod napojený na podzemný zásobník Láb o profile DN 700 PN 4,0 Mpa. Významným VTL plynovodom medzištátneho prepojenia je plynovod DN 500 PN 4,0 MPa Bratislava - Kittsee, ktorý slúži ako náhradný zdroj pre Petržalku a aj niektoré iné časti Bratislavy.

Na území mesta je plynofikovaných takmer 92% domácností. Distribučné siete sú prevádzkované v štyroch tlakových úrovniach – stredotlak 0,39 a 0,3 MPa a 0,1 MPa, nízkotlak 2,1 kPa. Plynárenský systém v riešenom území zodpovedá požiadavkám zo strany odberateľov a umožní aj ďalší nárast odberov pri zdokonaľovaní a rozširovaní jestvujúceho systému.

Rozvodná plynovodná sieť

Sieť rozvodov plynu na riešenom území je veľmi rôznorodá z hľadiska prevádzkového tlaku, priemerov a materiálov potrubí. Nadriadenú sieť tvoria vysokotlakové potrubia o profiloch DN 100 až DN 500. Tieto potrubia majú podľa zákona o energetike č. 251/2012 Z.z. určené ochranné a bezpečnostné pásma. Vysokotlakové plynovody sú zaústené do regulačných staníc plynu (RSP), ktoré regulujú tlak plynu na úroveň STL a NTL. Rozvodná sieť pozostáva zo stredotlakých rozvodov o tlakoch 390, 300 a 90 kPa a starších nízkotlakých rozvodov o tlaku 2,0 kPa.

16.2.2. Návrh riešenia

Všetky sídla a obce bratislavského VÚC sú plynofikované prostredníctvom VTL plynovodov, regulačných staníc plynu, distribučných sietí na stredotlakovej a nízkotlakovej úrovni. Sieť plynovodov poskytuje optimálne podmienky pre zásobovanie plynom jestvujúcich a navrhovaných stavieb. Systém je spoľahlivý a navzájom prepojený tak, aby umožňoval zásobovanie plynom aj pri prípadnej poruche na sieti.

Ako problém pri zásobovaní plynom Petržalky je nedostatočné prepojenie VTL plynovodných sietí cez rieku Dunaj. V budúcnosti sa uvažuje s prepojením plynofikačných sústav, t.j. sa uvažuje s prepojením potrubia DN 500 situovanom na juh od areálu Slovnaft, a.s. a rozvodmi plynu situovaným v extraviláne MČ Petržalka. Prepojenie uvažuje vybudovanie kolektora vedenom pod riekou Dunaj.

V budúcnosti je potrebné riešiť problém so situovaním časti trás VTL plynovodov cez zastavané územia, t.j. ich rekonštrukciou na väčšie STL profily. Podľa zákona o energetike č. 251/2012 Z. z. sú bezpečnostné pásma 20m pri vysokotlakových potrubíach do priemeru 350 mm a až 50 m pri vysokotlakových potrubíach o profiloch nad 350 mm. Územie pozdĺž týchto plynovodov v bezpečnostných pásmach je

nezastaviteľné, a preto je potrebné znížiť rozsah trás VTL plynovodov cez intravilány obcí. Podľa pracovníkov SPP-distribúcia, a.s. sa uvažuje, že sa znížia prevádzkové tlaky vo VTL plynovodoch na STL. Jedná sa o trasu VTL plynovodu za ORS Kutlíkova DN 200 a trasu prepojovacieho plynovodu DN 300 situovaného cez zastavanú časť Petržalky.

Jestvujúca sústava plynovodov má obmedzenú životnosť, v nastávajúcich rokoch je preto potrebné počítať s postupnou rekonštrukciou jednotlivých trás, hlavne náhradou oceľových potrubí za tlakové potrubia z plastov.

16.3. Zásobovanie teplom

16.3.1. Súčasný stav

V rámci zásobovania teplom je riešená výroba tepelnej energie pre vykurovanie, klimatizáciu objektov, prípravu teplej úžitkovej vody a na technologické účely hlavne v priemysle.

Bratislava

Spôsob zabezpečovania teplom sa delí na decentralizovaný a centralizovaný. Spôsob zásobovania teplom je závislý od hustoty zástavby, roku výstavby objektov a ich charakteru.

V hlavnom meste je vysoký podiel zásobovania teplom z centrálnych zdrojov. Centralizované zásobovanie pozostáva z dvoch samostatných horúcovodných sústav. Ide o sústavu Bratislava - východ a Bratislava – západ

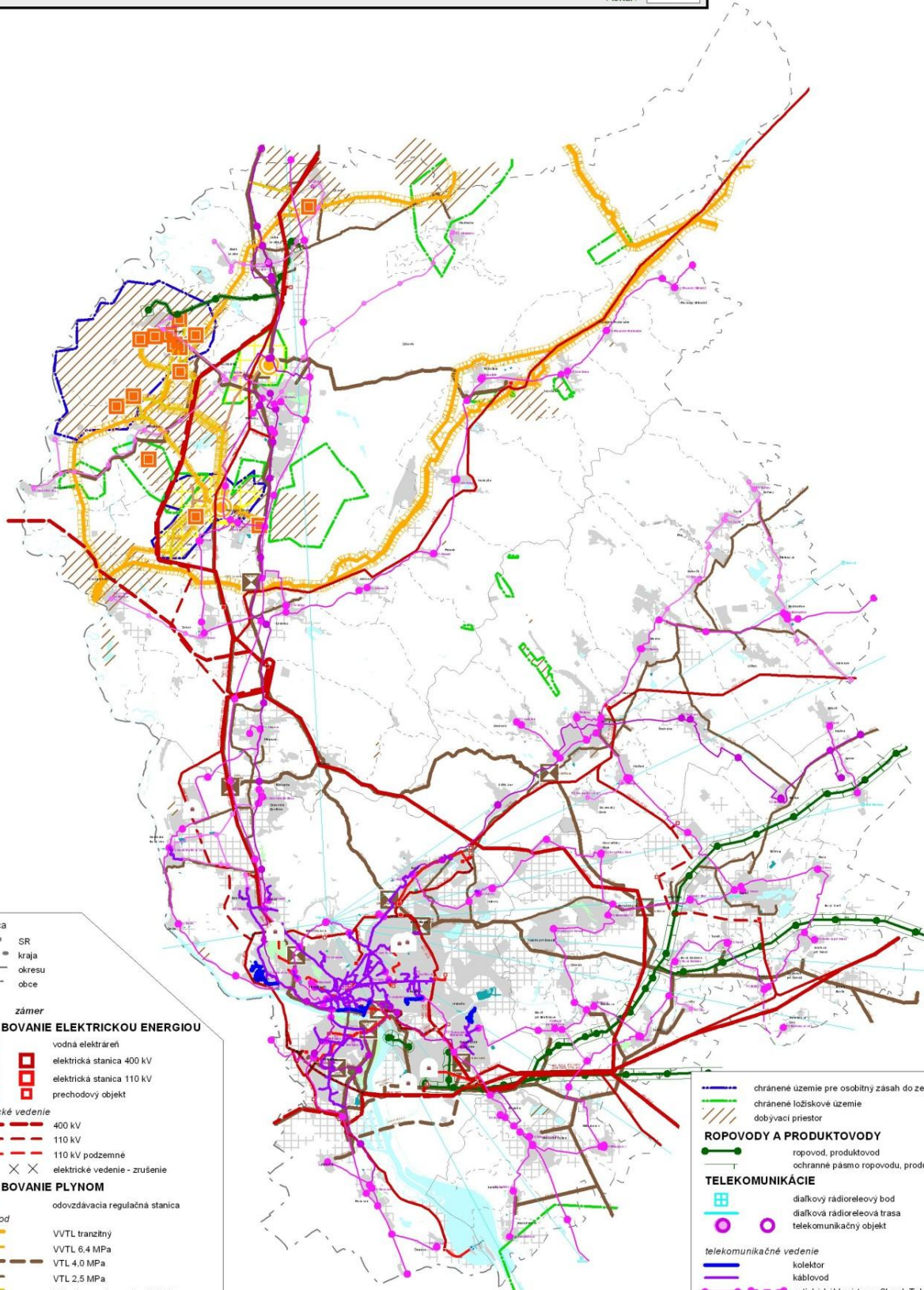
V oblasti Bratislava - východ je zrealizovaná sústava CZT, ktorá je svojim rozsahom najväčšia v Bratislave a zásobuje objekty v piatich mestských častiach. Ako centrálny zdroj v tejto sústave pracujú Tp Bratislava II. a novší tepelný zdroj paroplynový cyklus Bratislava (PPC), kde zemný plyn sa využíva na výrobu elektrickej energie a následne tepla. Tieto zdroje sú navzájom prepojené. Celkový inštalovaný tepelný výkon je 450 MW a na PPC je inštalovaných aj 218 MW v elektrickom výkone.

Sústava Bratislava - západ je situovaná v severozápadnej časti mesta a zásobuje časť objektov situovaných v dvoch mestských častiach. Zdrojom tepla pre túto sústavu je tepláreň Bratislava - západ s inštalovaným tepelným výkonom 250 MW a turbínou na výrobu 25 MW elektrickej energie. V tomto období na CZT – západ bol napojený aj kogeneračný zdroj West, ktorý z paliva zemný plyn vyrába el. energiu a teplo, kde je inštalovaný tepelný výkon 8,0 MW. Areál je situovaný v dotyku s areálom Tp Bratislava – západ a najmä v letnom období bude významne prispievať svojim tepelným výkonom do horúcovodnej sústavy.

Postupujúca racionalizácia spotreby tepla v dôsledku zavádzania meracej a regulačnej techniky ako aj zlepšovania tepelno-izolačných vlastností sa prejavuje vo voľnej kapacite existujúcich zdrojov. Objekty mimo dosahu horúcovodných rozvodov a ostatné časti mesta sú zabezpečené teplom z decentralizovaných zdrojov domových alebo blokových kotolní, resp. využívajú etážové vykurovanie s domácimi zdrojmi. Ako palivo prevláda zemný plyn. Priemyselné areály majú vybudované vlastné zdroje tepla. K najväčším patria Slovnaft a Volkswagen.

V ostatných častiach kraja je teplofikácia objektov riešená obdobne ako v hlavnom meste. Je to zmes CZT prepojených horúcovodmi, resp. teplovodmi podľa teploty vykurovacej vody v zásobovacích systémoch a samostatných tepelných zdrojov, reprezentovaných kotolňami s palivovou základňou prevažne na baze zemného plynu. Decentralizované zdroje tepla sú umiestnené priamo vo vykurovaných objektoch resp. priemyselných areáloch.

hranica

- SR
- kraja
- okresu
- obce

stav   zámer

ZÁSOBOVANIE ELEKTRICKOU ENERGIU

- vodná elektrárň
- elektrická stanica 400 kV
- elektrická stanica 110 kV
- prechodový objekt

elektrické vedenie

- 400 kV
- 110 kV
- 110 kV podzemné
- elektrické vedenie - zrušenie

ZÁSOBOVANIE PLYNOM

- odovzdávacia regulačná stanica

plynovod

- VVTL tranzitný
- VVTL 6,4 MPa
- VTL 4,0 MPa
- VTL 2,5 MPa
- VTL plynovod v správe NAFTA a.s.
- VTL plynovod v správe Pozagas, a.s.
- bezpečnostné pásmo plynovodu
- podzemný zásobník plynu
- zariadenie v správe NAFTA a.s.

- chránené územie pre osobitný zásah do zemskej kôry
- chránené ložiskové územie
- dobyvaci priestor

ROPOVODY A PRODUKTOVODY

- ropovod, produktovod
- ochranné pásmo ropovodu, produktovodu

TELEKOMUNIKÁCIE

- ďalňový rádioroleťový bod
- ďalňová rádioroleťová trasa
- telekomunikačný objekt

telekomunikačné vedenie

- kolektor
- káblovod
- optická káblová trasa Slovak Telekom
- optická káblová trasa spoločná
- metalická káblová trasa

ZÁSOBOVANIE TEPLOM

- tepláreň

Malacky

Do sústavy CZT zásobujúcej prevažne bytovú zástavbu je napojených päť zdrojov tepla. Jedná sa o kotolňu na Partizánskej ul., na Veľkomoravskej ul., Bernolákovej ul. a Centrálnu výhrevňu Juh. Ako ďalší zdroj tepla pre bytovú zástavbu je vybudovaná kotolňa na Brnianskej ul. zo štyrmi kotlami z toho dva na plyn a dva na drevnú štiepku. Celkový inštalovaný výkon systému CZT je 28,1 MW, z toho 49,0 % zabezpečuje zdroj na Brnianskej ul.

Z priemyselných zdrojov medzi väčšie zdroje patria kotolňa Vodohospodárskych stavieb o výkone 2,35 MW, kotolňa Tower automotive o výkone 6,9 MW a SWEEDWOOD 14,5 MW. Aj ďalšie priemyselné podniky a vybavenosť sú vykurované z lokálnych zdrojov, takmer všetky na palivo zemný plyn.

Pezinok

V meste sú dve lokálne sústavy CZT utvorené okolo Centrálnej kotolne - Juh o inštalovanom výkone 17,8 MW a kotolňa zásobujúca sídlisko Sever o výkone 5,0 MW. Obe kotolne ako palivo využívajú zemný plyn.

Senec

Lokálna sústava je okolo Centrálnej kotolne o výkone 11,6 MW a kotolňa na Baldockej ul. o výkone 6,8 MW. Obe kotolne ako palivo využívajú zemný plyn.

16.3.2. Návrh riešenia

V minulom období bol prijatý zákon č. 657/2004 Z. z. O tepelnej energetike, v ktorom je obciam uložené spracovať a schváliť „Konceptiu rozvoja obce v oblasti tepelnej energetiky“, čím sa má dosiahnuť vyššia účinnosť a využiteľnosť nových zdrojov tepla. Nové zdroje tepla treba riešiť výstavbou kogeneračných zdrojov s kombinovanou výrobou tepla a elektrickej energie – PPC (paroplynový cyklus). Toto riešenie treba uplatňovať aj pri rekonštrukcii existujúcich zdrojov tepla (teplární, kotolní, výhrevní). S prihliadnutím na hustú sieť plynárenských zariadení u menších objektov navrhujeme riešiť teplofikáciu samostatnými tepelnými zdrojmi, reprezentovanými kotolňami s palivovou základňou – zemný plyn, tiež vo väčšej miere budovať využívanie obnoviteľných zdrojov a slnka.

16.4. Produktovody

16.4.1. Súčasný stav

Termín produktovod súhrne označuje ropovody, potrubia na dopravu produktov a medziproduktov zo spracovania ropy. V riešenom území ide hlavne o ropovod Družba DN 500, ktorým sa dopravuje dodávka ropy z Ruskej republiky do petrochemického kombinátu Slovnaft, ktorá sa uskutočňuje ropovodom Družba. V opačnom smere zo Slovnaftu vychádzajú potrubia 2 x DN 250 a DN 300, ktorými sa dopravuje benzín smerom na stredné Slovensko. Krátkymi produktovodmi (3 ks potrubia) sa dopravujú výrobky zo Slovnaftu aj na prekladisko minerálnych olejov v Zimnom prístave. Produktovod Gajary – Veľké Leváre je využívaný na prepravu vyťaženej ropy a následnú expedíciu.

16.4.2. Návrh riešenia

Na území BSK sú zámery rozvoja produktovodov, pre ktoré je potrebné v samostatných procedúrach v súlade s platnými predpismi optimalizovať územné vedenie trás potrubných vedení strategických surovín (ropa, zemný plyn) v súlade s rozvojom ropného a plynárenského priemyslu s cieľom udržať a posilniť strategicky

dôležité postavenie Slovenska z pohľadu medzinárodných tranzitov a obchodu v Európe.

V roku 2010 Zastupiteľstvo Bratislavského samosprávneho kraja prijalo k vtedy prerokovanej navrhovanej trase ropovodu uznesenie č. č.75/2010 zo dňa 1.10.2010, v ktorom prijalo informáciu a stanovisko BSK k trase ropovodu Bratislava – Schwechat. V stanovisku sa uvádza: „Doterajšie presadzovanie výstavby ropovodu cez územie európskeho významu NATURA 2000, ktorým Žitný ostrov je, znamená podľa Bratislavského samosprávneho kraja porušenie platných legislatívnych pravidiel vlády SR a tiež obchádzanie výsledkov posudzovania vplyvov na životné prostredie.“

Navrhovanú trasu ropovodu Bratislavský samosprávny kraj zásadne odmieta a podľa vyjadrenia jeho predsedu urobí kraj všetko pre to, aby ropovod uvedenou trasou cez Žitný ostrov nevedol.“

16.5. Vodné toky a vodné plochy

16.5.1. Súčasný stav

Vodné toky na území Bratislavského kraja patria z hydrologického hľadiska do troch čiastkových povodí. Toky na západ od rozvodnice, ktorá prechádza hrebeňom Malých Karpát a Devínskej Kobyly patria do čiastkového povodia rieky Moravy. Toky východne od tejto rozvodnice patria do čiastkových povodí Dunaja a Váhu. Povodie Malého Dunaja z hydrologického hľadiska patrí v prevažnej časti do povodia Váhu.

V čiastkovom povodí Moravy je hlavným tokom povodia rieka Morava s najvýznamnejším prítokmi Malina a Mláka, ktoré odvodňujú záhorskú časť Bratislavy. Do toku Mláky veľarovite zašľuje rad potokov a melioračných kanálov, z ktorých sú najdôležitejšími: Mátsky potok, Mariánsky potok, Bystrický potok, Vápenický potok, Dievčí potok, Lamačský potok, Antošov kanál, Dúbravský potok, Veľkolúcky potok a Rakyta. Povodie je zo západu ohraničené samotnou riekou Morava.

Severná hranica povodia je hranicou s Českou republikou (ČR) od obce Rohatec pozdĺž Sodoměřického potoka po hrebeňoch Bielych Karpát. Od vrchu Čupec (816 m n. m.) sa stáča po rozvodnici na juh a pokračuje k hrebeňom Malých Karpát, ktoré tvoria východnú hranicu povodia Moravy. Južnú hranicu tvorí rozvodnica medzi čiastkovým povodím Moravy a čiastkovým povodím Dunaja.

V čiastkovom povodí Dunaja je hlavným tokom rieka Dunaj. Jej najvýznamnejším ľavostranným prítokom je Vydrica. Z početných prítokov Vydrice sú v lesnom prostredí Malých Karpát najvýznamnejšími Bystrička a Uhliarka, v zastavanom prostredí Zelenohorský potok. Ďalšími prítokmi Dunaja drobné vodné toky ako sú potoky Benčík, Mokrý jarok, Čierny potok. Rusovské rameno Dunaja, po výstavbe vodného diela Gabčíkovo a pravostrannej ochrannej hrádze Dunaja bolo odrezané od dotácie vôd z Dunaja alebo priesakového kanála zdrže vodného diela. Trasa Rusoveckého ramena vedie z nášho územia na územie Maďarska kde zašľuje do Mošonského ramena a to následne do Ráby - prítoku Dunaja. Z Dunaja pri Čunove odbočuje na maďarské územie aj koryto Mošonského ramena Dunaja.

V čiastkovom povodí Malého Dunaja je hlavným tokom Malý Dunaj. Tento tok má regulovaný prietok prostredníctvom náplustných (zátvorových) objektov v mieste jeho odbočenia z hlavného toku Dunaja. Významnejšími tokmi tohto povodia sú Račiansky potok s prítokmi Gaštanový háj, Vajspeterský potok, Pieskový potok (Šenkárka), Tok na Pántoch, Račí potok, Vajnorský odpad I a II, Staromlynský potok (Jurský potok), Fanglovský potok, Fofovský potok, Limbašský potok (Myslenický

potok), Pezinský potok (Saulak). Tieto toky zaústňujú do Šúrskeho kanála a jeho prostredníctvom do Malého Dunaja.

Ďalšími významnými tokmi povodia sú Stoličný potok a Kamenný potok, ktoré odvádzajú zrážkové vody z územia Modry a následne z území obcí Šenkvice, Blatné ako aj obcí Vištuk, Báhoň, Kaplná, Igram, Čataj do toku Čierna voda, ktorá vteká do Malého Dunaja. Vajnorský potok s prítokmi Struha a Kratina ústí do Čiernej vody za hranicami mesta Bratislava, ktorá následne zaústňuje do Malého Dunaja. OZ Piešťany spravujú vodné toky Gidra, Podhájsky potok a Štefanovský potok.

Toky Koziarka, Ahoj, prítok Kamzík, ako aj potoky v Ceste na Kamzík a Magurskej ulici v Bratislave, boli vplyvom rozsiahlej výstavby v 20. storočí dané do krytých profilov. Kryté profily týchto tokov križujú železničné zemné teleso v trase Bratislava hl. stanica – Trnava a následne zaústňujú do jednotnej verejnej kanalizácie v správe Bratislavskej vodárenskej spoločnosti.

16.5.2. Hraničné toky

Hraničnými tokmi s Rakúskou republikou sú rieka Dunaj a rieka Morava. Rieka Morava od ústia Dyje po ústie do Dunaja je v celej dĺžke hraničným tokom. Spoločné problémy na hraničnom toku Moravy sa sústreďujú na údržbu koryta toku za účelom zabezpečenia povodňových prietokov a čistotu vody v toku.

Dunaj je hraničným tokom s Rakúskom v úseku rkm 1880,2 (Devín) až rkm 1872,7 (Bratislava). Vzhľadom na to, že ide o medzinárodný tok európskeho významu vyskytujú sa tu všetky druhy problematiky hraničných vôd.

Regionálne väzby vodných tokov

Väzby vodných tokov bratislavského kraja v medzinárodných reláciách predstavujú vo vzťahu k Rakúsku rieky Dunaj a Morava, vo vzťahu k Maďarsku rieka Dunaj, Mošonské rameno Dunaja, pravobrežný priesakový kanál a Rusovský kanál. Koryto Dunaja reprezentuje vodnú cestu európskeho významu. Prostredníctvom prieplyvného prepojenia Rýn - Mohan - Dunaj je Slovensko dopravne prepojené s európskymi štátmi v celom diapazóne od Severného po Čierne more.

Väzba na systém vodných tokov trnavského kraja je prostredníctvom tokov Morava, Malina, v západnej časti povodia. Vo východnej a južnej časti povodia je väzba na systém vodných tokov trnavského kraja prostredníctvom tokov Dunaj, Malý Dunaj, Čierna voda, Stoličný potok a Kamenný potok.

Základné parametre hlavných vodných tokov v povodí Bratislavského kraja

Vodný tok	Ukazovateľ	Hodnota
Dunaj rkm 1868,75 (propeler)	Plocha povodia (po vodomer. profil)	131 338,2 km ²
	Max. pozorovaný vodný stav (16. 8. 2002)	991 cm
	Max. pozorovaný prietok (15. 7. 1954)	10 400 m ³ . s ⁻¹
	Min. pozorovaný vodný stav (18. 12. 1991)	11 cm
	Min. pozorovaný prietok (28. 12. 1948)	570 m ³ . s ⁻¹
	Priemerný dlhodobý prietok	2 044 m ³ . s ⁻¹
	Q ₁₀₀ (SHMÚ)	11 000 m ³ . s ⁻¹
	Q ₁₀₀₀ (SHMÚ)	13 500 m ³ . s ⁻¹
	Q _{10 000} (SHMÚ)	15 000 m ³ . s ⁻¹
	Dĺžka toku v Bratislave	30 km
Morava (ústie)	Plocha povodia	26 658,3 km ²
	Priemerný dlhodobý prietok	115 m ³ . s ⁻¹
	Q ₁₀₀	1 430 m ³ . s ⁻¹

Vodný tok	Ukazovateľ	Hodnota
	Dĺžka toku v Bratislave	10,8 km
Malý Dunaj	Tok s regulovateľným prietokom	17,5 - 120 m ³ · s ⁻¹
	Dĺžka toku v Bratislave	7,5 km
Mláka (ústie)	Plocha povodia	63,8 km ²
	Q ₁	2,0 m ³ · s ⁻¹
	Q ₁₀₀	15,0 m ³ · s ⁻¹
	Dĺžka toku v Bratislave	11,85 km
Vydrica (ústie)	Plocha povodia	32,1 km ²
	Q ₁	3,0 m ³ · s ⁻¹
	Q ₁₀₀	24,0 m ³ · s ⁻¹
	Dĺžka toku	20,4 km

16.5.3. Kvalita povrchových vôd

Hlavnými zdrojmi znečistenia povrchových vôd regiónu sú bodové zdroje znečistenia - priemyselné prevádzky. Nekontrolovateľnými zdrojmi znečistenia vôd, najmä podzemných je tiež poľnohospodárska výroba - splach agrochemikálií, priesaky exkrementov a pod., urbanizácia - priesaky nevodotesných žump, priesaky zo skladovania odpadov a pod. Najväčším tokom v záujmovom území je rieka Dunaj. Kvalitu vody v Dunaji ovplyvňujú bodové zdroje - odpadové vody komunálne, z priemyslu, poľnohospodárskej činnosti ako aj znečistenie privádzané prítokmi. Kvalita vody v Dunaji na našom území závisí od kvality vody pritekajúcej na územie Slovenska z vyšších častí povodia a je negatívne ovplyvnená riekou Moravou najmä v čase poľnohospodárskej sezóny.

Vodné dielo Gabčíkovo znamená umelý zásah do hydrologického režimu Dunaja, čo nesie so sebou určité riziko zmien kvality vody. Pri zadržiavaní vody sa obyčajne vytvárajú podmienky pre zvýšenú sedimentáciu suspendovaných látok a zvýšený rozsah primárnej produkcie fytoplanktónu. V prípade vodného diela Gabčíkovo treba uviesť, že tu proti procesom eutrofizácie pôsobí krátka doba zdržania vody, nízka priehľadnosť vody a rýchlosť prúdenia. Podľa doterajších meraní sa vplyv vodného diela na kvalitu dunajskej vody a podzemnej vody výraznejšie neprejavuje. V priesakových kanáloch vodného diela Gabčíkovo vykazuje voda veľmi dobrú kvalitu.

Morava, najvýznamnejší prítok Dunaja na území kraja, je charakteristická zvýšeným obsahom ľahko rozložiteľných organických látok, zlúčenín dusíka a fosforu. Kvalita vody v Malom Dunaji zodpovedá na začiatku kvalite dunajskej vody, ktorá je ďalej ovplyvnená zaústenými zdrojmi znečisťovania. Kvalita podzemných vôd súvisí s hydrogeologickou rôznorodosťou kraja. V kvartérnej nive Moravy po obec Vysoká pri Morave sa vytvorili veľké nánosy eolických pieskov. Reprezentatívny vodný zdroj v Suchohrade vykazuje vysokú koncentráciu NO₃⁻, SO₄ a vysokú mineralizáciu. Podzemné vody v oblasti Malých Karpát sú väčšinou vhodné pre pitné účely.

Jestvujúce, rekonštruované a novonavrhované ČOV musia na vyústení vôd do recipientu spĺňať kritéria, ktoré stanovuje Nariadenie vlády SR č. 269/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd.

16.5.4. Ochranné pásma vodných tokov

Pri výkone správy vodných tokov a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky (ochranné pásma). Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie sú pri vodohospodársky významnom toku pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary. pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze.

16.5.5. Mesto Bratislava

16.5.5.1. Súčasný stav

Dunaj

Územím Bratislavy preteká v dĺžke 30,95 km. Z toho s Rakúskou republikou tvorí hranicu na dĺžke 7,5 km. Hrádze sa začali systematicky budovať na ľavej strane toku po roku 1850, na pravej strane až po roku 1890. Ich trasovanie sledovalo obalovú krivku ramennej sústavy, preto sa šírka inundácie pohybovala od 1,1 do 5,7 km. Pravostranné ochranné hrádze patria medzi najstaršie zachované ochranné línie na Slovensku. Do roku 1954 sa okrem bežnej údržby nevykonali žiadne podstatné zásahy do existujúcich protipovodňových línií. Až povodeň v roku 1954 poukázala na závažné nedostatky v bezpečnosti hrádzí a preto v nasledujúcom desaťročí boli hrádze a parapetné múry v Bratislave zrekonštruované. Povodeň v r. 1965 spôsobila pretrhnutie ľavostrannej ochrannej hrádzy Dunaja pri obciach Čičov a Patince.

Po povodni sa pristúpilo k rekonštrukcii protipovodňových hrádzí, ktoré sa zameriavali už aj na budovanie protipriesakových opatrení (podzemné steny, tesniace koberce). V Petržalke bola v trase protipovodňovej ochrannej línie Dunaja (zemného telesa hrádzy) vybudovaná podzemná tesniaca clona v dĺžke 5,5 km (úsek hrádzy v trase od Starého mosta po ČOV Petržalka) a zrekonštruovaná trasa a profil Chorvátske rameno v dĺžke 5,2 km. Na začiatku Chorvátskeho ramena v km 0,00 (pri pravostrannej ochrannej hrádzi Dunaja) bola vybudovaná čerpacia stanica s kapacitou 6 m³.s⁻¹, za účelom prečerpávanie vôd z ramena do Dunaja. Ochranu územia od štátnej hranice s Rakúskom po most SNP zabezpečuje nová protipovodňová ochranná hrádza Petržalka-Wolfsthal na Q1000. Po povodni v roku 1965 bola uznesením vlády požadovaná ochrana mesta Bratislavy na úroveň prietoku Q1000=13 000 m³.s⁻¹ (podľa VÚVH 1991).

Ďalej bola vykonaná rekonštrukcia ľavostranných hrádzí pod Bratislavou v rokoch 1974-1977. V tom čase už boli jasné zámery v súvislosti s výstavbou SVD Gabčíkovo-Nagymaros a bolo zrejmé, že časť starých hrádzí nahradia hrádze zdrže VD Gabčíkovo a časť bude tvoriť sekundárnu ochranu územia.

V roku 1992 bolo uvedené do prevádzky dočasným riešením VD Gabčíkovo. Časť jeho objektov sa nachádza aj na území Bratislavy : hať v inundácii, hať na obtoku, odberný objekt do Mošonského ramena, MVE na odbernom objekte, časť zdrže Hrušov (koniec vzduťia zasahuje po rkm 1956,0-1862,5) a horné úseky pravostranného a ľavostranného priesakového kanála.

Povodeň v roku 2002 preukázala nedostatočnú protipovodňovú ochranu mesta Bratislava na ľavostrannej protipovodňovej línie Dunaja ako aj pravostrannej protipovodňovej línie rieky Dunaj čo by nespôsobilo iba zaplavenie významnej časti Bratislavy, ale následne aj podstatnej časti Žitného ostrova a Podunajskej nížiny v oblasti Malého Dunaja. Mestská časť Bratislava – Petržalka by bola zaplavená vo veľkom rozsahu, siahajúcim až na územie Rakúska a Maďarska. Nedostatočná protipovodňová ochrana bola zistená aj v úseku Gabčíkovo – Sap (ľavostranná hrádza odpadového kanála VD Gabčíkovo) z pohľadu nestability geologického podlažia a veľkej filtračnej rýchlosti podzemnej vody, čo bolo dôvodom pretrhnutia hrádzy Dunaja v roku 1965.

Povodne na rieke Dunaj v marci a auguste roku 2002 významne urýchlili proces realizácie prípravy a realizácie koncepcie protipovodňovej ochrany mesta Bratislavy. Po povodni v roku 2002 bol VÚVH Bratislava výpočtom stanovený povodňový prietok v Dunaji Q1000= 13 500 m³.s⁻¹

Kritickými miestami ochranných línií Dunaja v Bratislave boli po povodni v roku 2002 vyhodnotené nasledovné úseky:

- ad.1 úsek Most Apollo – Prístavný most
- ad.2 úsek Nový most – Starý most- ľavobrežná časť
- ad.3 úsek zaústenia potoka Vydrica do rieky Dunaj
- ad.4 úsek zaústenia Čierneho potoka do Karloveského ramena
- ad.5 úsek v mestskej časti Devín – Slovanské nábrežie
- ad.6 úsek v mestskej časti Devín , rieka Morava
- ad.7 úsek kde je ohrozovaná časť Slovanského nábrežia
- ad.8 úsek mestská časť Devínska Nová Ves – časť Slovinec
- ad.9 úsek mestská časť devínska Nová Ves, rieka Morava
- ad.10 úsek Starý most – Nový most – pravobrežná časť

V priebehu rokov 2008 -2010 bola vykonaná rekonštrukcia uvedených kritických úsekov ľavostranných ochranných hrádzí Dunaja v Bratislave, podľa projektu „Bratislava – protipovodňová ochrana“. V rámci výstavby mosta „Apollo“ bola zrekonštruovaná časť ľavostrannej ochrannej hrádzy Dunaja v trase od Prístavnej ulice po mostný objekt, ktorá je tvorená zemnou hrádzou a v krátkom úseku – od mosta po Pribinovu ulicu je ochrana zabezpečovaná mobilným hliníkovým hradením. Ochrana územia v tomto úseku je zabezpečená na prietok v Dunaji $Q_{1000} = 13\,500\text{m}^3\cdot\text{s}^{-1}$. V rámci výstavby polyfunkčného súboru „EUROVEA“ bola investovaná stavba v rokoch 2008 – 2010 vybudovaná protipovodňová ochrana tohto územia na povodňový prietok v Dunaji $Q_{1000} = 13\,500\text{ m}^3/\text{s}$. Ďalej bola urobená rekonštruovaniu ľavostrannej protipovodňovej ochrannej línie Dunaja pred územím Obytného súboru „RIVER PARK“

Do siete vodných tokov Dunaja ďalej patria:

- ramená Dunaja (ľavostranné: za Sedláčkovým ostrovom, Karloveské, Biskupické; pravostranné: Pečnianske, Ovsíšťské, Starohájske, Chorvátske, Jarovské, Rusovské a Mošonské rameno),
- priesakové kanály zdrže Čunovo: ľavostranný a pravostranný,
- záchytné priekopy a suché korytá potokov na odvádzanie prívalových dažďových vôd a vôd z topiacich sa snehov (na svahoch Malých Karpát, Sitiny a Devínskej Kobyly),
- melioračné odvodňovacie kanály (poľnohospodárska krajina), umelé prírodné a odpadové kanály (Slovnaft, napájanie Biskupického ramena).

16.5.5.2. Ochrana zastavaného územia pred prívalovými vodami z extravilánu

Zastavaná časť mesta na ľavom brehu Dunaja a Moravy leží z časti na svahoch a na úpäti Malých Karpát a Devínskej kobyly. Počas dažďových prívalov je vystavovaná negatívnym účinkom vôd, pritekajúcich z vyšších častí povodia, hlavne z pásma lesov a z pásma poľnohospodársky obrábanej pôdy (vinohrady, polia, lúky). V dôsledku antropogénnej činnosti sa znížila akumulačná a retenčná schopnosť územia v extraviláne, rozvinuli sa plošné a líniové formy vodnej erózie a došlo ku degradácii prirodzeného odvodňovacieho systému.

Územia intravilánu na úpätiach svahov sú počas prívalových dažďov zaplavované eróznymi splachmi zemín, čo spôsobuje škody na majetku občanov, na komunikáciách a na kanalizácii. Prítokom prívalových vôd z extravilánu sú najviac postihované intravilány Záhorskej Bystrice, Devínskej Novej Vsi, Devína, Dúbravky,

Lamača (hlavne pod Zečákom), Karlovej Vsi (Devínska cesta), oblasť Račianskej ulice na úseku Pionierska ul., Koliba, Kramáre až Krasňany a Rača.

V oblasti územia Rače, kde boli vysadené vinohrady bol súčasne na zachytávanie a následné odvádzanie prívalových vôd vybudovaný systém záchytných dažďových priekop. V ostatnom období vinohrady ustúpili bytovej výstavbe a dochádza k likvidácii vybudovaného systému záchytných dažďových priekop, ktorý mal a ďalej má svoju funkciu. Na priekopách a upravených úsekoch potokov je vybudovaný rad objektov na zmierňovanie sklonu, kinetickej energie vody a na sedimentáciu unášaných splavenín. Pred zaústením zachytených prívalových vôd z priekop do kanalizácie sú vybudované lapáky splavenín (ich prevádzkovanie je v značnej miere neuspokojivé). Z pohľadu zabezpečenia ochrany zastavaného územia voči vodám z extravilánu pri prívalových zrážkach možno jestvujúci systém ochrany zastavaného územia hodnotiť ako nedobudovaný a majetkoprávne nevysporiadaný.

Morava

Územím Bratislavy preteká rieka v dĺžke 10,7 km a tvorí hranicu s Rakúskou republikou. V úseku rkm 0,00-10,70 rieka Morava nie je na záujmovom území ohrádzovaná. Úpravou rieky v tomto úseku sa dosiahol profil koryta so šírkou v dne 60 m a projektovanou hĺbkou strednej vody 25 dm. Prírodou daná konfigurácia ľavobrežného terénu toku v uvedenom úseku Moravy nevyžaduje technické opatrenia na ochranu územia pred povodňami. Výnimku tvorí iba západná časť intravilánu Devínskej Novej Vsi, kde bude potrebné zvýšiť úroveň ochrany na Q_{100} Dunaja, ktorý ovplyvňuje hladinu v Morave a v jej prítokoch (napr. potok Mláka).

Malý Dunaj

Tok je ramenom Dunaja, ktorý sa rozvetvuje v rkm 1865,430 ako pozostatok jeho pôvodnej vnútrozemskej delty. Pôvodne meandrujúci tok bol v rokoch 1958-1966 upravený. Prietoky Malého Dunaja sú ovládané vtokovým objektom, doplneným v roku 1975 o nový vtokový (resp. záporný) objekt vybudovaný v trase novej ochrannej hrádze okolo prístavného bazénu. V súčasnosti oba objekty vzájomne zabezpečujú protipovodňovú ochranu pred veľkými vodami v Dunaji. Na novom vtokovom objekte je vybudovaná malá vodná elektrárňa. Koryto Malého Dunaja je v záujmovom území upravené, zarezané do terénu a z časti ohrádzované.

Vydrica

Ako tok regionálneho významu odvodňuje územie južného výbežku Malých Karpát a ústí krytým profilom nad mostom Lafranconi do Dunaja (rkm 1871,400). V hornom, zalesnenom úseku v CHKO Malé Karpaty (rkm 3,316-16,400) tečie potok v prirodzenom koryte. Plocha povodia je 32,06 km². V intraviláne mesta Bratislavy - v trase cez Mlynskú dolinu (rkm 0,000-3,316), je tok Vydrice prevažne upravený, okrem úseku v zoologickej záhrade. V rámci uvedenej trasy potok v troch úsekoch tečie v krytom profile (križovanie s Lamačskou cestou - 350 m, úsek pod bývalou MVE Staré Grunty - 250 m a výustný úsek pri Botanicknej záhrade - 330 m). Výstavbou tunela „Sitiny“ došlo k preložke trasy a úprave profilu koryta potoka Vydrice v Mlynskej doline.

Mláka

Potok odvodňuje západné svahy Malých Karpát a časť extravilánu Bratislavy nad masívom Devínskej Kobyly. Tok dĺžky 11,850 km začína rozvetvením na rozdeľovacom objekte Stupavského potoka v Stupave a končí zaústením do Moravy nad Devínskym Novou Vsou (rkm 4,400 Moravy), pričom v záujmovom území leží úsek rkm 0,000-7,100. Tok je upravený od rkm 0,678 po 8,200. Kapacita koryta je 13,0 m³.s⁻¹, čo zodpovedá prietoku Q_{100} ročnej vody.

Račiansky potok

Račiansky potok pramení v Malých Karpatoch pod Krásnym vrchom. Na hornom úseku tok tečie v lese, je neupravený a má charakter bystrinného toku. Poniže hraníc lesa tok preteká vinohradmi, je upravený a trasa napriamená. Pri prechode trasy potoka z vinohradov do intravilánu Krásňan je na ňom vybudovaná sedimentačná nádrž na zachytávanie splavenín a splavenín. Pri Kadnárovej ulici začína kruhový krytý profil DN 1500 mm, ktorá má dĺžku 323 m a prechádza cez športový areál Lokomotívy Rača. Za futbalovým ihriskom v uvedenom areáli je trasa toku znova vedená v otvorenom profile. Trasa toku križuje krytým profilom Račiansku ulicu, v krytom profile je trasa vedená popri polygrafickej strednej škole. Za železničnou traťou sa trasa toku stáča doľava a preteká záhradkárskou oblasťou. Na úseku popri sídlisku pri Šajbách je tok vedený v krytom profile na dĺžke cca 230 m. V dolnej časti toku (rkm 0,000-1,600) od Rybníchej ulice je koryto toku ohradzované. Dĺžka toku je 9,100 km. Do Račianskeho potoka sú zaústené všetky toky, ktoré pritekajú z územia malých Karpát nad Račou. Problémovými úsekmi Račianskeho potoka z hľadiska odvedenia povodňových prietokov je poddimenzovaný krytý profil koryta Račianskeho potoka, ktorého trasa je vedená cez športový areál Lokomotívy Rača na Kadnárovej a poddimenzovaný úsek krytého profilu toku Pri Šajbách.

Pieskový potok

Tok pramení pod vrchom Piesky v Malých Karpatoch. V hornom úseku je čiastočne upravený a sleduje trasu spevnenej cesty na Biely kríž. Po opustení lesa vteká Pieskový potok do intravilánu Rače popri Potočnej ulici. Na rozhraní lesa a intravilánu je vybudovaná nová sedimentačná nádrž – lapač splavenín. Nad križovatkou ulíc Olšava a Pri vinohradoch je na Pieskovom potoku vybudovaný ďalší väčší lapač splavenín. Ďalšia menšia sedimentačná nádrž je situovaná na toku na ulici Pri vinohradoch č. 21. Zakrytý úsek Pieskového potoka vedie od ulice Pri vinohradoch na Námestie hrdinov a ďalej pod Detvianskou ulicou až za križovátku ulíc Detvianska, Púchovská, Trávna a Žitná. Tento úsek krytého profilu má dĺžku 775 m. Jeho priečna profil sa v trase mení. V centrálnej časti Rače je na tok napojený krytý profil Banského potoka, ktorého trasa vedie v Alstrovej ulici. Dĺžka toku je cca 4,9 km. Povodňový prietok v Pieskovom potoku $Q_{100} = 4,4 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Krytý profil Pieskového potoka v intraviláne MČ Bratislava - Rača – je kapacitne poddimenzovaný a cez profil sú v niektorých úsekoch trasy na Detvianskej ulici vedené inžinierske siete, ktoré tvoria prekážku pre priechod povodňových prietokov. V čase povodňových prietokov vzniká v profile tlakové prúdenie a spätné vzdutie.

Odpad Gaštanový hájik

Tok bol vybudovaný za účelom odvedenia zrážkových vôd z bezodtokového územia, ktoré vzniklo vybudovaním priemyselných zón. Tok odvádza zrážkové vody z realizovaných obytných zón nad Račianskou ulicou (napr. OS Slanec, atď). Tok je upravený, napriamený a po privalových zrážkach býva zanesený eróznymi splachmi. Prietok v Gaštanovom hájiku na začiatku toku pri železničnej stanici $Q_{100} = 5,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ a v ústí do Račianskeho potoka $Q_{100} = 6,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Dĺžka toku je cca 2,18 km a plocha povodia $6,1 \text{ km}^2$. Odpad Gaštanový hájik je poddimenzovaný z hľadiska možnosti odvádzania zrážkových z novonavrhovaných lokalít na zástavbu. Tok je zaústený do Račianskeho potoka.

Stupavský potok

Stupavský potok pramení v lokalite Pod Gašperské v Malých Karpatoch. Potok nemá zaručený v priebehu roka stály prietok. Koryto potoka bolo vytvorené privalovými vodami pritekajúcimi z lesa a z vinohradov. Počas mimoriadnych privalových zrážkach v jeho povodí nadobúda prietok na krátky čas pomerne vysoké hodnoty. Do sedimentačnej nádrže na hornom konci Stupavskej ulici ústi samotný potok a dva

zberné rigoly z vinogradov. Počas výstavby rodinných domov v hornej časti Stupavskej ulici v 2. polovici 90 rokov XX. storočia bola investormi prakticky zlikvidovaná nová úprava koryta potoka. Miesto neho je pozdĺž ulice vedľa komunikácie vytvorený rigol rozmerov 0,1 x 0,2 m, ktorý kapacitne je poddimenzovaný. Počas intenzívnejších zrážok potečie významné množstvo vôd voľne po celej šírke vozovky. Náprava nevyhovujúceho stavu je možná iba komplexným riešením, ktoré by okrem zahŕňalo okrem hydrologických a hydrotechnických otázok aj problematiku rekonštrukcie komunikácie. Poniže križovatky Stupavskej ulice s ulicou Pri kolíske je situovaná druhá sedimentačná nádrž. Od nej trasa potoka vedie cez záhrady na úseku cca 245 m otvoreným profilom. Na konci záhrad cca 6 m od Alstrovej ulici tok vteká do krytého profilu. Ďalej trasa potoka vedie v Alstrovej ulici až po sútok s Banským potokom.

Banský potok

Potok pramení v Malých Karpatoch pod Veľkou Baňou. V hornej časti tok nie je upravený a má bystrinný charakter. V miestach nad parkoviskom powyše amfiteátra v Knižkovej doline tok bol zaskružený a tečie v krytom profile DN 800. Tento úsek je dlhý cca 509 m. Od sútoku Banského potoka so Stupavským potokom trasa toku je vedená po zaústenie do Pieskového potoka pod Alstrovou ulicou v krytom profile DN 1000. Tento úsek je dlhý cca 271 m. Krytý profil potoka je z hľadiska odvádzania prívalových vôd poddimenzovaný.

Chorvátske rameno

Chorvátske rameno bolo upravené v trase bývalého mŕtveho Chorvátskeho ramena Dunaja v súvislosti s ochranou Petržalky proti vysokým hladinám podzemných vôd. Základnou funkciou Chorvátskeho ramena je pri dlhodobom vysokých vodných stavoch na Dunaji a z toho dôvodu vysokých hladinách podzemných vôd odvádzajú infiltrované podzemné vody v koryte ramena cez rameno a čerpaciu stanicu Petržalka do Dunaja. Ďalšia dnešná funkcia ramena je estetická a ekologická. Na Chorvátskom ramene sú od čerpaciej stanice Petržalka po začiatok ramena (Einsteinovej ulici) situované tri hate, ktoré delia rameno na 4 časti. Segmentové hate sú situované v nasledovných rkm 1,739; 3,600 a 4,570. Hladiny v týchto zdržiach sú kaskádovite udržiavané. Zachytené infiltrované podzemné vody sa odvádzajú čerpacou stanicou Petržalka situovanou v rkm 0,000 ramena do Jaroveckého ramena, ktoré ústi do Dunaja v rkm 1862,7. Do Chorvátskeho ramena sú v čase vysokých vodných stavov v Dunaji a tým aj vysokých hladín podzemných vôd odvádzané vody zo studňového radu stavebného objektu SO 537 00 Ochrana diaľnice proti vysokým hladinám podzemných vôd, stavby „Diaľnica D 61 Bratislava, Viedenská cesta – Prístavný most“, cez výtlačné potrubie ústiace do Chorvátskeho ramena čerpane podzemné vody.

ČS Petržalka

V ČS Petržalka sú inštalované tri elektrické čerpacie agregáty s kapacitou $3 \times 2,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Od minimálnej hladiny v dolnej zdrži (130,30 m n. m.) po hladinu na kóte 130,50 m n. m. sa prietok z ramena odvádzal do Dunaja násoskou. Čerpadlá sa aktivizujú po stúpnutí hladiny pred ČS nad kótu 130,50 m n. m. Maximálna hladina v tejto zdrži je 131,50 m n.m. Bpv. a minimálna 130,3 m n.m. Bpv. Čerpanie vody prebieha v súlade s manipulačným poriadkom. Za účelom zavodenia horného úseku pravostranného priesakového kanála zdrže Hrušov bola vybudovaná na Chorvátskom ramene čerpacia stanica s regulovaným odberom povrchových vôd. Cez čerpaciu stanicu a vybudované potrubie ústiace do pravostranného priesakového kanála sa dopravuje voda z Chorvátskeho ramena. Čerpanie vody prebieha v súlade s manipulačným poriadkom.

Priesakové kanály

Vybudované sú pozdĺž hrádzových línií Hrušovskej zdrže s cieľom udržiavať hladinu podzemnej vody na požadovanej úrovni. Ľavostranný priesakový kanál je dlhý 22,609 km, z toho na územie Bratislavy zasahuje jeho horný úsek v dĺžke 5,606 km (rkm 17,00-22,606). Z celkového počtu osem vzdúvacích objektov je na tomto úseku kanála vybudovaný jeden v rkm 19,780. Pravostranný priesakový kanál zdrže je dlhý 11,410 km a v rkm 0,000 prechádza sledujúc pôvodnú ochrannú líniu zdrže na územie Maďarskej republiky. Vzdúvacie objekty v rkm 2,352; 4,600 a 7,988 musia byť počas povodní uzavreté, aby sa znížilo množstvo vody transportované na maďarské územie a aby sa zvýšením hladiny v kanáli vytvoril protitlak k vonkajšej hladine.

16.5.5.3. Regulačné objekty na tokoch

Dunaj

Všetky regulačné objekty a zariadenia nachádzajúce sa v záujmovom území sú súčasťou VD Gabčíkovo: odberný objekt do Mošonského ramena - rkm 1851,750, hať v inundácii - rkm 1851,750, polder - rkm 1856,0 - 1862,5.

Odberný objekt do Mošonského ramena je vybudovaný na pravej strane Dunaja v inundovanom území v línii hate Čunovo. Je riešený ako malá vodná elektrárň s jalovým obtokom. Obtok tvoria dve potrubia DN 1 400 mm na kóte 122,40 m B.p.v. MVE je vybavená dvomi priamo prietočnými turbínami s celkovou hlnosťou $2 \times 10 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Vo vegetačnom období sa cez objekt zavodňuje Mošonské rameno prietokom $20,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, mimo vegetačného obdobia $10,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$.

Hať v inundácii je vybudovaná na pravej strane Dunaja v blízkosti obce Čunovo. Jej účelom je odvádzať vodu počas povodňových prietokov spolu s prívodným kanálom a haťou na obtoku. Hať má celkom 20 polí, každé šírky 24,0 m, ktoré sú hradené segmentami s rozmermi 24,0x3,6 m. Prepadová hrana hate má kótu 128,0 m B.p.v. Vývarom sú vybavené len prvé štyri haťové polia, ostatných 16 má iba spevnené podhatie. Hať sa aktivuje v závislosti od hladiny v zdrži, počtu strojov VE v prevádzke a prietoku na riadiacom vodočte v profile Bratislava - Devín.

Polder na pravej strane zdrže rieši ochranu okolitých lesných spoločenstiev do prietoku v Dunaji $4\,000 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Manipuláciu zabezpečujú dva objekty umiestnené na spodnom konci poldra v blízkosti rkm 1856,0.

16.5.5.4. Prevody vody

Dunaj - Váh

Prietoky v koryte Malého Dunaja sú ovládané regulačnými objektmi (starý vtokový objekt, nový vtokový objekt, hať Nová Dedinka, hať Čierna Voda, hať Veľké Blahovo), z toho prvé dva sa nachádzajú v záujmovom území. Starý vtokový objekt je umiestnený v rkm 126,639 Malého Dunaja vo vzdialenosti 274 m od brehu Dunaja vo vjazde do Nového bazénu prístavu Bratislava. Je zviazaný do bývalej ľavostrannej ochrannej hrádz Dunaja (rkm 1865,430 Dunaja), ktorá je v súčasnosti prerušená spomínaným vjazdom do bazénu. V železobetónovej stene je nad dnom vtokový otvor s rozmermi 12,5x3,0 m hradený segmentovým uzáverom. Kóta prahu je 125,44 m B.p.v. Kóta koruny premostenia objektu je 138,10 m B.p.v. Prietočná kapacita objektu závisí od úrovne hladín nad a pod objektom.

Nový vtokový objekt

Umiestnený je v koryte Malého Dunaja vo vzdialenosti 912 m od brehu Dunaja v rkm 126,127 v línii novej ľavostrannej ochrannej hrádz Dunaja. V hradiacej stene železobetónového monobloku sú nad dnom tri vtokové otvory široké 5,0 m a vysoké 3,5 m. Kóta prahu je 125,00 m nám. B.p.v. Vtokové otvory sú hradené segmentmi.

Prietočná kapacita objektu je uvažovaná s vylúčením vplyvu starého vtokového objektu. Prietoky v Malom Dunaji vo veľkej miere závisia od úrovne hladiny v Dunaji. Po uvedení VD Gabčíkovo do dočasnej prevádzky sa možnosti odberu vody z Dunaja výrazne zlepšili. Pri vzduť hladiny na hati v Čunove na kótu napr. 130,00 m nám. B.p.v. bude hladina pred starým vtokovým objektom na kóte 130,25 m nám., čo umožní odber do Malého Dunaja približne $70,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. V prípade, že táto hladina bude dosiahnutá pred novým vtokovým objektom, prietok cez objekt bude cca $85,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Režimy regulácie sú rozdielne vo vegetačnom (11.3.-31.10.) a mimo vegetačnom období. V mimo vegetačnom období je do Malého Dunaja odoberané cca $20\text{-}35 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ z ohľadom na nevyhnutnosť riedenia odpadových vôd vypúšťaných do tohoto recipientu bratislavskou aglomeráciou. Absolútne minimálne množstvo odoberanej vody nesmie klesnúť pod $10,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$.

16.5.5.5. Nádrže

Zdrž Hrušov

Zdrž, z ktorej veľká časť rozlohy leží na území Bratislavy, vznikla ohradzovaním a prehradením koryta Dunaja pri Čunove v rkm 1851,750 a tvorí významnú súčasť VD Gabčíkovo, ktorého účelom je : zabezpečenie protipovodňovej ochrany, zabezpečenie predpísaných odberov vody, zabezpečenie medzinárodnej plavby po Dunaji, využívanie vodnej elektrárne Gabčíkovo vo vynútenej prevádzke a manipulácia pri zimnom režime. Objem zdrže pri maximálnej vzdutej hladine (131,10 m B.p.v.) je $111,0 \text{ mil.m}^3$, celkový objem zdrže vrátane prírodného kanála je $196,0 \text{ mil.m}^3$. Objem zdrže pri minimálnej vzdutej hladine (130,10 m B.p.v.) je $84,0 \text{ mil.m}^3$ a celkový vrátane prírodného kanála $161,0 \text{ mil.m}^3$. Hať pri Čunove spolu s objektmi na vodnom stupni Gabčíkovo zabezpečujú reguláciu prietokov v Dunaji.

Malá vodná nádrž Vajspeter vznikla v roku 1974 prehradením Vajspeterského potoka na hranici lesa nad vinohradmi v katastrálnom území MČ Rača. Plocha povodia nad nádržou je $1,08 \text{ km}^2$. Prakticky celý prítok do nádrže sa využíva na závlahu viníc RD Rača. Do toku pod priehradným profilom sa nevypúšťa žiadny prietok, pretekajú ním iba vody presiaknuté cez priehradné teleso.

V riešenom území sa uvažuje jedna veľká vodná nádrž Wolfsthal na Dunaji, ktorá je zaradená do kategórie „B“ územnej ochrany.

16.5.5.6. Návrh riešenia

V území mesta Bratislava je potrebné na tokoch vykonať tieto úpravy :

Dunaj

V zdrži Hrušov vodného diela Gabčíkovo zabezpečovať po povodňových prietokoch pravidelné merania priečných profilov dna zdrže Hrušov VD Gabčíkovo ako aj priečných profilov dna koryta Dunaja v trase po vodočet Devín (t.j. morfológia koryta toku) a vykonávať periodické vyhodnotenia vo vzťahu k ochranným hrádzam Dunaja. Riešiť systémovo odťaženie nánosov (sedimentov) zo zdrže Hrušov vodného diela Gabčíkovo.

Morava

Prietokové pomery vo výustnom úseku rieky Moravy sú závislé hlavne od vodných stavov na Dunaji. Z toho dôvodu je pre protipovodňové opatrenia na tomto úseku Moravy smerodajná úroveň hladín veľkých vôd v Dunaji. V MČ Devínska Nová Ves bola zrealizovaná v rámci stavby „Bratislava – protipovodňová ochrana“ výstavba hrádze na ochranu nižšie položených západných častí sídla pri zaústení potoka Mláka do Moravy. Ochranu územia je navrhnutá na Q100 Dunaja, t.j. na kótu $143,50 \text{ m n. m.}$

Mláka

Potok Mláka navrhujeme ohradzovať obojstranne v rkm 0,912-1,220 a na ľavom brehu v úsekoch rkm 0,680-0,906 a 1,952-1,465. Za účelom rozvoja lokality Lamačská brána ako aj ďalšieho územia okolo toku Mláka zabezpečiť spolu s investormi stavieb vybudovanie poldra ako vyvolanú investíciu na ochranu územia pre prívalovými zrážkami.

Račiansky potok

V dôsledku nadmerného zanášania koryta toku vplyvom konštrukčných závad pri realizácii križovania inžinierskych sietí a čiastočne aj nedôslednosťou údržby nedosahuje tok projektovanú kapacitu. Navrhujeme prečistenie zanesených úsekov toku, čím sa zväčší kapacita koryta a odstrániť poddimenzované úseky toku zväčšením krytého profilu, resp. otvorením krytých profilov. Vyššie uvedené problémové úseky Račianskeho potoka z hľadiska odvedenia povodňových prietokov – poddimenzovanosť krytých profilov koryta Račianskeho potoka cez športový areál Lokomotívy Rača na Kadnárovej a poddimenzovaný úsek krytého profilu toku Pri Šajbách bude nutné riešiť zväčšením jestvujúcich profilov, resp. otvorením krytých profilov a vybudovaním otvorených profilov náležitej kapacity.

Pieskový potok

Odvedenie prívalových vôd z povodia Pieskového potoka je nutné riešiť na úrovni investičnej aktivity (výstavba poldrov na zachytenie prívalovej zrážky a sploštenie povodňovej vlny), aby bolo zabezpečené prevedenie povodňových prietokov jestvujúcim krytým profilom potoka v Detvianskej ulici. Z krytého profilu je žiaduce odstrániť inžinierske siete. Ochrana intravilánu mestskej časti Bratislavy – Rača proti prívalovým vodám z Malých Karpát treba riešiť komplexne, t.j. obnovenie funkcie záchytných dažďových priekop s lapačmi splavenín, technickými opatreniami na tokoch v riešenom území - zadržať prívalovú zrážku a sploštiť povodňové vlny v jestvujúcich recipientoch.

Banský potok

Odvedenie prívalových vôd z povodia Banského potoka je nutné riešiť na úrovni investičnej aktivity (výstavbou poldra na zachytenie prívalovej zrážky a sploštenie povodňovej vlny), aby bolo zabezpečené bezpečné odvádzanie vôd Pieskového potoka cez krytý profil.

Gaštanový hájik

Rozvoj územia Bratislava – Vinohrady a tým aj odvedenie prívalových vôd z tohto územia je nutné riešiť na úrovni investičnej aktivity v území zo strany investorov - výstavba dažďových retenčných nádrží v lokalite, vybudovanie dažďovej kanalizácie v území a regulované vypúšťanie dažďových vôd do toku Gaštanová hájik. Odvedenie prívalových vôd z územia lokality Bratislava - Vinohrady navrhovanom na výstavbu, bude možné až po navrhnutých technických úpravách v území (ich zregulovaní). Prečistenie toku Gaštanový hájik je nutné zabezpečiť na úrovni správcu toku, aby mal požadované parametre na odvedenie dažďových prívalových vôd.

Vajnorský potok

- Vykonať rekonštrukciu Vajnorského potoka v rkm 2,412 – 2,500
- Zabezpečiť prečistenie potoka v úseku od sútoku s tokom Struha po zhybku Vajnorského potoka so Šúrsnym kanálom.

Rusovský kanál - pripraviť a realizovať revitalizáciu kanála Rusovce – Čunovo

Pieskový potok - za účelom sploštenia povodňovej vlny a zabezpečenia ochrany územia Rače vykonať realizáciu poldra na Pieskovom potoku v MČ Bratislava - Rača

Odvádzanie vnútorných vôd

Z hľadiska odvádzania vnútorných vôd možno územie Bratislavy rozdeliť na tri oblasti:

- prvá oblasť zahŕňa mestskú časť Petržalka, kde bol vybudovaný odvodňovací kanál Chorvátske rameno s ČS Petržalka
- druhou oblasťou je južná časť teritória Bratislavy ležiaca pri zdrži VD Gabčíkovo, kde sa nachádza Rusovský kanál a ľavostranný a pravostranný priesakový kanál Hrušovskej zdrže. Pri odvádzaní vnútorných vôd z tejto oblasti nedochádza k väčším ťažkostiam.
- treťou oblasťou je lokalita Krasňany a Rača – doriešiť na úrovni mesta Bratislavy správcovstvo a funkčnosť záchytných dažďových priekop zabezpečujúcich odvádzanie dažďových vôd z územia Slanec, lokality Rizling, atď.

16.5.6. Okres Malacky

16.5.6.1. Súčasný stav

Charakteristické hydrologické údaje

V riešenom okrese najväčším tokom je Morava. Ďalšími významnými tokmi sú Rudava, Malina, Lakšársky potok, Porec a Stupavský potok.

Morava

Tok je v celom úseku okresu hraničným tokom s Rakúskou republikou. Okresom preteká v dĺžke 47,5 km, t.j. od rkm 10,7 po rkm 58,200. V celom úseku je vybudovaná úprava koryta a tok je ohrádzovaný.

Rudava

Tok preteká okresom od ústia do Moravy po rkm 31,5. Ďalší úsek je od rkm 37,75 po rkm 44,5. Sústavne je upravený od zaústenia po rkm 9,9 a spätne ohrádzovaný na dĺžke 6,0 km.

Lakšársky potok

Tok preteká okresom od ústia do Rudavy po rkm 5,7. V celom úseku je upravený a ohrádzovaný.

Porec

Je prítok Lakšárskeho potoka a v celej dĺžke sa nachádza v riešenom okrese. Upravený je v dĺžke 7,0 km a ohrádzovaný na dĺžke 620 m .

Malina

Tok v celej dĺžke preteká okresom, upravený je od zaústenia do Moravy (od rkm 0,94) po rkm 30,0, t.j. v dĺžke 29,7 km. Ohrádzovaná je po rkm 22,4.

Stupavský potok

V celej dĺžke preteká okresom. Upravený je od zaústenia do Maliny po rkm 1,05 a v úseku cez Stupavu. Vo výustnom úseku je ohrádzovaný.

16.5.6.2. Odvádzanie vnútorných vôd

Hlavným recipientom pre odvádzanie vnútorných zo záujmového územia je rieka Morava, ktorá má charakter rovinnej rieky s malými sklonovými pomermi a tým aj malými rýchlosťami. Tok rieky Morava je zregulovaný a ohradzovaný od ústia Maliny v celom úseku okresu. Väčšie ľavostranné prítoky pretekajúce údolnou nivou Moravy sú spätne ohradzované, čo umožňuje gravitačný odtok z vyššieho položeného územia a Malých Karpát. Ostatné menšie toky ústia do údolnej nivy a spolu s priesakovými vodami a atmosférickými zrážkami spadnutými v záujmovom území spôsobujú tvorbu vnútorných vôd. Pri vyšších vodných stavoch Moravy nie je možné vnútorné vody gravitačne odvádzat' do jej toku. Ich prečerpávanie zabezpečujú štyri odvodňovacie sústavy (OS) s čerpacími stanicami (ČS) : Zohor-Rudava (ČS Zohor), Rudava-Myjava (ČS Malé Leváre), Brodské (ČS Brodské), Holíč-Skalica (ČS Kopčany). V súčasnosti je v rekonštrukcii ČS Kopčany.

V súvislosti s uvažovanou výstavbou Vodného diela Bratislava-Wolfsthal existuje zámer ohrádzovania ľavého brehu Moravy v úseku od Devína až po Devínske Jazero a vybudovanie novej ochrannej hrádze od Devínskeho Jazera po Vysokú na Morave.

16.5.6.3. Regulačné objekty na tokoch

Hate a prevody vody

Rudava

V km 32,820 - odberný objekt bol vybudovaný v rámci úpravy Rudavy v úseku Plavecký Peter-Studienka. Účelom bolo umožniť odber vody z upravenej Rudavy na oživenie starého koryta Rudavy.

km 10,798 - rozdeľovací objekt, účelom objektu je zabezpečovať odber vody z Rudavy do Veľkolevárskeho náhonu v maximálnom množstve $Q_{max}=3,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$.

Malina

V km 28,670 - hať kombinovaná so stupňom výšky $H=1,10 \text{ m}$ zabezpečuje odber vody pre priemysel a kúpalisko. Kapacita priepadu je $21 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$.

km 24,621 - pohyblivá hať Jakubov slúži na zásobovanie Jakubovských rybníkov vodou s kapacitou $Q=26 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Objekt je vybavený dvoma stavidlami so šírkou $3,0 \text{ m}$.

Stupavský potok

V rkm 6,0 je na potoku vybudovaná pevná hať.

Nádrže

V okrese sa nachádza jedna veľká vodná nádrž nad $1,0 \text{ mil. m}^3$ - nádrž Lozorno II. V okrese sú vybudované tri malé vodné nádrže: Vývrat', Kuchyňa, Lozorno I (Lipníky).

Navrhuje sa jedna veľká vodná nádrž Studienka na Rudave. Nádrž je zaradená do kategórie „E“, t.j. evidovaných nádrží.

16.5.6.4. Hraničné toky

Rieka Morava od ústia Dyje po ústie do Dunaja je v celej dĺžke hraničným tokom. V tomto úseku je významným zdrojom vody najmä na závlahy. Výhľadovo sa na Morave plánuje výstavba vodohospodársko-dopravnej sústavy Dunaj-Odra-Labe. Riešeným územím okresu Malacky Morava preteká v dĺžke $47,5 \text{ km}$ (rkm 10,700-58,200). Spoločné problémy na hraničnom toku Moravy sa sústreďujú na údržbu koryta a čistotu vody v toku.

16.5.6.5. Návrh riešenia

V území okresu je potrebné na tokoch vykonať tieto úpravy:

Lakšarsky potok

Na vyústení Lakšárskeho potoka do Rudavy je nutné vybudovať zátvorný objekt.

Rudava

Vykonať rekonštrukciu hrádzí toku Rudava v rkm 0,00 až 7,50

Malina

Vykonať rekonštrukciu hrádzí na toku Malina IV. Etapa

ČS Brodské

Vykonať rekonštrukciu čerpacej stanici Brodské

Nádrže

Vykonať rekonštrukciu telesa hrádze VS Lozorno, VS Kuchyňa.

Kapacita riečnej siete v záujmovom území je postačujúca a upravené úseky tokov vyhovujú. Je však potrebné na upravených úsekoch tokov vykonávať systematicky údržbu korýt, najmä udržiavaním prietokových kapacít v dolných rovinných úsekoch tokov.

16.5.7. Okres Pezinok

16.5.7.1. Súčasný stav

Charakteristické hydrologické údaje

V riešenom okrese najväčším tokom je Šúrsky kanál a Čierna voda. Ďalšími významnými tokmi sú Blatina, Stoličný potok, Vištucký potok a Gidra.

Šúrsky kanál

Okresom preteká v dĺžke 9,08 km, t.j. od km 6,75 po km 15,830. Šúrsky kanál bol vybudovaný v rokoch 1941 – 43 ako umelý kanál na odvodnenie Šúrskiej kotliny. Odvádza vody privádzané potokmi z juhovýchodných svahov z Malých Karpát. Začína stavidlovým objektom na sútoku Saulaku (Blatiny a Viničianskeho kanála). Ústi do ramena Malého Dunaja. Šúrsky kanál má ľavobrežnú a pravobrežnú ochrannú hrádzu od rkm – 14,150, ďalej po rkm 15,325 je kanál neohradzovaný. Ľavostranná hrádzka je vybudovaná v dĺ. 14,15 km a pravostranná v dĺ. 12,782 km. V riečnom km 10,197 v mieste prietrže ľavostrannej ochrannej hrádzky v r 1999 je vybudovaný odberný objekt do NPR Šúr.

Čierna voda

Pramení v Malých Karpatoch pod Malým Javorníkom západne od Svätého Jura. Má dĺžku 113 km a na Podunajskej nížine vytvára početné meandre, slepé ramená a hlavný tok pretínajú mnohé vodné kanály. Pri Svätom Jure preteká cez NPR Šúr, nížinné slatiniská a významné hniezdisko vtáctva, chránené Ramsarskou dohodou. Najvýznamnejším prítokom Čiernej vody je ľavostranný prítok Stoličný potok. Do Malého Dunaja ústi pri obci Tomašíkovo, severozápadne od Kolárova. Okresom preteká v dĺžke 2,2 km, t.j. od km 53,0 po km 55,2. Tok je v celom úseku neupravený.

Staromlynský potok (Jurský potok)

Pramení v malých karpatoch pod Malým Javorníkom. Preteká intravilánom mesta Svätý Jur a vteká do Šúrského kanála. Nekoordinovanou činnosťou obyvateľov bez

súhlasu správcu toku došlo k nežiaducim úpravám otvoreného profilu koryta toku a k zaskruženiu jeho trasy bez predchádzajúcich posúdení. Vplyvom narastajúcej výstavby dochádza k zmenám odtokových pomerov v území a jestvujúce koryto toku v intraviláne mesta je poddimenzované.

Blatina (Saulak)

Pramení v Malých Karpatoch pod vrchmi Javorina (703 m n. m.) a Prostredný vrch (601 m n. m.). Tečie cez Pezinok, okolo Svätého Jura, pomedzi Vajnory a Čiernu Vodu, popod diaľnicu, povedľa Ivanky pri Dunaji a Zálesia do Malého Dunaja . Jej tok je z veľkej časti zregulovaný a nazýva sa Šúrsky kanál. Kanál je okrem Blatiny napájaný vodami (Limbašský potok, Fanglovský potok, Javorník, Račiansky kanál,...), ktoré pritekajú z Malých Karpát. Kanál končí pri stavidlách (hati) neďaleko obce Zálesie, ktoré zadržávajú tok. Tesne pred haťou sa z ľavej strany kanála za výpustovým objektom odčleňuje Biela voda. Za haťou sa Blatina rozlieva do šírky max. 50 metrov a vytvára svoj najkrajší úsek. Dĺžka prírodnej, nezregulovanej Blatiny od hate po vtok do Malého Dunaja je cca 2 km. V celej dĺžke preteká okresom. Tok je upravený v dĺžke 10,5 km.

Stoličný potok

Pramení v Malých Karpatoch, na východnom svahu Veľkej Homoly (m n. m.) v nadmorskej výške okolo 470 m n. m.. Spočiatku tečie na východ cez rekreačnú oblasť Harmónia, ešte na jej území sa stáča prechodne na juh a zľava priberá vedľajšie rameno Vištuckého potoka. Preteká vinohradníckou oblasťou a následne vstupuje do intravilánu mesta Modra a zároveň do Podunajskej pahorkatiny. Na území mesta priberá najprv pravostranný prítok z juhovýchodného svahu Peprovca (471,6 m n. m.), potom opäť sprava prítok z južného svahu Malej Homole (638,1 m n. m.). Južne od mesta sa na ľavom brehu oddeľuje vedľajšie rameno, na ktorom je vybudovaná malá vodná nádrž.

Následne priberá pravostranný Trniansky potok a mení smer toku na juhovýchod. Sprava následne priberá prítok vznikajúci východne od obce Vinosady, z ľavej strany Procházkov potok a preteká Šenkvicami. Za obcou priberá zľava Hruškový potok a napája vodnú nádrž Blatné.

Z priehrady už vyteká rozšíreným korytom, pokračuje cez obec Blatné, kde vytvára niekoľko zákrut a vstupuje na Podunajskú rovinu, tzv. Úľanská mokraď, kde koryto križuje Čatajský potok a východným smerom obteká z juhu obec Veľký Grob. Z ľavej strany priberá Vištucký potok, pokračuje východojuhovýchodným smerom oblasťou viacerých kanálov a tiež sústavy rybníkov pri obci Pusté Úľany, najprv štyroch na ľavom brehu, vzápätí priberá ľavostranný Tarnocký kanál a preteká okolo sústavy ďalších štyroch rybníkov na pravom brehu. Potom sa stáča na juhovýchod a tečie súbežne s pravobrežným kanálom Boldog-Sládkovičovo. Za osadou Nový dvor sa stáča na juh, sprava priberá spomenutý kanál, preteká západným okrajom mesta Sládkovičovo a oblúkom sa v katastrálnom území obce Veľké Úľany vlieva v nadmorskej výške cca 118 m n. m. do Čiernej vody.

Okresom preteká v dĺžke 18,4 km, t.j. od km 22,0 po km 40,4, z toho je upravený v dĺžke 11,07 km. V intraviláne mesta Modra, v trase po Štúrove ulice je koryto toku poddimenzované.

Vištucký potok (Kamenný potok)

Pramení v Malých Karpatoch na severnom svahu Veľkej Homoly (709,2 m n. m.) v nadmorskej výške okolo 570 m n. m., v lokalite Zbojnícke. Od prameňa tok tečie najprv na sever, následne sa dvakrát esovito stáča a pokračuje na východ, potom vytvára menší oblúk ohnutý na sever a stáča sa na juhovýchod, pri obci Vištuk tečie na krátkom úseku na východ, ďalej pokračuje až k obci Báhoň, odtiaľ až po Veľký

Grob na juhojuhovýchod a za obcou pokračuje k ústiu východojuhovýchodným smerom. Vištucký potok preteká územím okresov Pezinok a Senec. Je to ľavostranný prítok Stoličného potoka a meria 21 km.

Horný úsek toku v Malých Karpatoch sa niekedy označuje ako Kamenný potok a napája malú vodnú nádrž pri osade Piesok a vodnú nádrž Harmónia neďaleko mestskej časti Modra - Kráľová. Následne tok preteká územím mestskej časti Modra - Kráľová severovýchodným okrajom a jeho trasa vedie k obci Vištuk a napája vodnú nádrž Vištuk. Od vodnej nádrže Vištuk trasa toku smeruje k obciam Báhoň, Čataj a Veľký Grob, kde trasa koryta značne meandruje a v území hustej siete upravených vodných tokov ústi do Stoličného potoka.

Okresom preteká v dĺžke 12,7 km, t.j. od km 8,5 po km 21,2. Upravený je na dĺžke 1,2 km, a to cez Báhoň a nad nádržou Vištuk v dĺžke 4,0 km. V trase potoka cez mestskú časť Modra – Kráľová je koryto toku vplyvom antropogénnej činnosti značne poddimenzované .

Gidra

Pramení v Malých Karpatoch pod Baďurkou (547, 4 m) v nadmorskej výške cca 470 m n. m. Trasa toku tečie prevažne juhovýchodným smerom, najprv okolo rekreačnej osady Biela skala, kde napája malú rovnomennú vodnú nádrž a ďalej preteká Kobylskou dolinou. Preteká oblasťou s viacerými rekreačnými chatami, ďalej cez obec Píla a vstupuje do Podunajskej pahorkatiny. Napája vodné nádrže, väčšiu nádrž Budmerice a menšiu nádrž Hájiček. Potom preteká okrajom intravilánu obce Budmerice, kde zľava priberá Štefanovský potok a pokračuje okolo obce Jablonec. Následne začína meandrovať a rozdeľovať koryto (158,8 m n. m.), míňa osadu Jarná a vteká na územie obce Cífer. Trasa toku ďalej smeruje k obciam Slovenská Nová Ves, Pavlice kde jeho ľavostranným prítokom je potok Ronau. Od obce Pavlice trasa toku tečie smerom k obci Abrahám a k obci Malá Mača, kde vteká do Dudváhu. Gidra, je pravostranný prítok Dolného Dudváhu o dĺžke 38,5 km. Okresom preteká v dĺžke 19,2 km, t.j. od km 19,3 po km 38,5. Tok je upravený v úsekoch cez intravilán Budmeríc a od nádrže Budmerice km 28,0 po km 31,0. Po privalovej zrážke v hornom úseku povodia Gidry v roku 2010 prišlo v oblasti územia obce Píla ku katastrofálnej povodni . V katastrálnom území obce boli vykonané sanačné práce na toku a zrekonštruované miestne mosty a komunikácie. Zostáva vykonať úpravy koryta toku v lesných porastoch pred obcou a vyčistiť pobrežné pozemky od naplaveného dreva.

16.5.7.2. Odvádzanie vnútorných vôd

Prebiehajúcu výstavba obytných zón a priemyselných parkov v lokalite katastrálneho územia Čierna voda, Slovenský Grob a z toho vyplývajúca zmena odtokových pomerov v území nutne vyvoláva potrebu riešenia odvedenia privalových vôd z týchto území. Kapacitne poddimenzovaný profil potoka Čierna voda neumožňuje priamy odtok zrážkových vôd do potoka, zrážkové vody z komunikácií, spevnených plôch a striech budú akumulované v území – poldroch situovaných pri pobrežných pozemkoch potoka a následne v limitnom množstve vypúšťané do potoka. Konfigurácia terénu a kanálová sieť v ostatných územiach okresu umožňuje odvádzať povrchové vody do recipientov gravitujúcich do Malého Dunaja, resp. do Čiernej vody.

16.5.7.3. Regulačné objekty na tokoch

Hate a prevody vody

V súčasnosti je vybudovaný na toku Šúrsky kanál jeden bočný prepád v telese hrádze za účelom odvedenia zvýšených povodňových prietokov do Šúrskej

rezervácie. Pre zachytenie splavenín z Malých Karpát, najmä pre ochranu v oblasti Limbachu a Grinavy boli vybudované na tokoch tieto priečne stavby:

- Prehrádzka na Limbašskom potoku v rkm 5,350. Je vybudovaná nad obcou Limbach.
- Prehrádzka na Lúčanke v rkm 1,500. Je vybudovaná nad Limbachom na pravostrannom prítoku Limbašského potoka.
- Prehrádzka na Limbašskom potoku v rkm 2,371. Je vybudovaná nad Grinavou na konci úpravy Limbašského potoka.
- Prehrádzka na Račom potoku v rkm 1,000. Je vybudovaná na pravostrannom prítoku Limbašského potoka pri obci Limbach.

Nádrže

V okrese sa v súčasnosti nachádza jedna veľká vodná nádrž (nad 1,0 mil.m³) Budmerice, ktorá je bočnou nádržou. Malých vodných nádrží je v okrese vybudovaných dvanásť.

16.5.7.4. Návrh riešenia

V území okresu je potrebné na tokoch vykonať tieto úpravy:

Staromlynsky potok – vykonať rekonštrukciu potoka v rkm 1,138 – 1,650

Tok Lúčanka – vykonať úpravu vodného toku Lúčanka v obci Limbach rkm 0,201 – 0,252

Kamenný potok- realizovať výstavbu poldra na Kamennom potoku v Modre – Harmónii za účelom ochrany územia Modra Kráľová proti prívalovým zrážkam.

Vodný tok Holombek II. – vykonať rekonštrukcia krytého profilu v rkm 1,479 – 1,588

Stoličný potok - intravilán mesta Modra vykonať rekonštrukciu krytého profilu Stoličného potoka.

16.5.8. Okres Senec

16.5.8.1. Súčasný stav

Charakteristické hydrologické údaje

V riešenom okrese najväčším tokom je Dunaj, ktorý tvorí hranicu medzi okresmi a sčasti aj s Maďarskou republikou. Ďalšími významnými tokmi sú Malý Dunaj, Šúrsky kanál, Čierna voda, Stoličný potok a Vištucký potok.

Dunaj

Okresom preteká v dĺžke 16,9 km, t.j. od rkm 1849,25 po rkm 1866,150. V celom úseku je súčasťou Vodného diela Gabčíkovo, ktoré bolo uvedené do prevádzky v roku 1992. Časť jeho objektov sa nachádza aj na území okresu. Hať v inundácii, hať na obtoku, časť zdrže Hrušov, horný úsek ľavostranného priesakového kanála.

Malý Dunaj

Preteká okresom v dĺžke 20,4 km, t.j. od rkm 98,75 po rkm 119,15 (staničenie podľa VHM). Úsek profilu koryta Malého Dunaja od hranice okresu po obec Most na Ostrove je upravený na prietok s kapacitou 90 m³.s⁻¹. Podľa prevádzkového poriadku max. prietok v Malom Dunaji v letnom období je cca 35 m³.s⁻¹. Prietochný profil koryta má zložený lichobežníkový tvar so šírkou v dne 7,0 m, resp. 20,0 m. Ďalší upravený úsek Malého Dunaja sa nachádza pri hati Nová Dedinka. Upravený a ohrádzovaný úsek nad haťou v dĺžke 1,004 km vytvára zdrž hate s priemernou šírkou 150 m. Krátky upravený úsek koryta je pod haťou dĺžky 192 m.

Šúrsky kanál

Okresom preteká v dĺžke 6,75 km, z toho je upravený na dĺžke 6,33 km a vyúsťuje cez rameno Malého Dunaja v dĺžke 0,42 km do Malého Dunaja.

Čierna voda

Preteká okresom v dĺžke 29,5 km, t.j. od km 22,5 po km 52,0. Úprava je realizovaná na dĺžke 16,012 km.

Stoličný potok

Preteká okresom v dĺžke 7,4 km, t.j. od rkm 14,6 po rkm 22,0. Upravený je na dĺžke 5,68 km.

Vištucký potok

Preteká okresom v dĺžke 5,5 km, t.j. od rkm 3,0 po rkm 8,5. V celom úseku je tok neupravený.

Hlavné parametre súčasného stavu vybudovaných úprav tokov sú uvedené v tabuľke.

Odvádzanie vnútorných vôd

V okrese sa nenachádzajú oblasti, z ktorých je potrebné odvádzať vnútorné vody. Konfigurácia terénu a kanálová sieť umožňujú odvádzať povrchové vody do recipientov.

16.5.8.2. Regulačné objekty na tokoch

Hate a prevody vody

Dunaj

Všetky regulačné objekty a zariadenia nachádzajúce sa v záujmovom území sú súčasťou Vodného diela Gabčíkovo a sú na hranici okresov Senec a Bratislava. Hať v inundácii je vybudovaná na pravej strane Dunaja v blízkosti obce Čunovo. Jej účelom je odvádzať vodu počas povodňových prietokov spolu s prírodným kanálom a haťou na obtoku. Hať má celkom dvadsať polí, každé šírky 24,0 m, ktoré sú hradené segmentmi s rozmermi 24,0x3,6 m. Prepadová hrana hate má kótu 128,0 m B.p.v. Vývarom sú vybavené len prvé štyri haťové polia, ostatných šestnásť má iba spevnené podhatie. Hať sa aktivuje v závislosti od hladiny v zdrži, počtu strojov VE v prevádzke a prietoku na riadiacom vodočte v profile Bratislava-Devín.

Malý Dunaj

Hať Nová Dedinka - objekt hate je zviazaný do čelnej zemnej hrádze, ktorej dĺžka vrátane objektov je 155,5 m. Haťový otvor šírky 15,0 m je hradený segmentom konštruovaným tak, že umožňuje prepúšťať prietoky výtokom pod segmentom alebo prepadom cez segment. Segment je ovládaný jednostranne. Nápusťný objekt do spojovacieho (Šábskeho) kanála - prevod vody Malý Dunaj - Čierna voda je pomocný objekt hate Nová Dedinka.

16.5.8.3. Nádrže

Zdrž Hrušov

Zdrž, z ktorej veľká časť rozlohy leží na území Bratislavy, vznikla ohrádzovaním a prehradením koryta Dunaja pri Čunove v rkm 1851,750. Tvorí významnú súčasť VD Gabčíkovo, ktorého účelom je podľa dočasného riešenia na území SR. Objem nádrže pri maximálnej vzdutej hladine (131,10 m B.p.v.) je 111,0 mil.m³, celkový

objem vrátane prírodného kanála je 196,0 mil.m³. Hať pri Čunove spolu s objektmi na vodnom stupni Gabčíkovo zabezpečujú reguláciu prietokov v Dunaji.

V okrese na tokoch neboli vybudované žiadne malé vodné nádrže. Nachádzajú sa tu však jazerá, ktoré vznikli ťažbou štrkov a v súčasnosti slúžia pre rekreačné účely a odber vody pre závlahy, rybochov, prípadne v nich pokračuje ťažba štrkov. Sú to jazerá : Senecké, Slnéčné, Čiernovodské, Zelené, Bielské, Ivánka, Nové Košariská I. a II., Okrem týchto jazier je pri osade Martin rybník.

16.5.8.4. Návrh riešenia

V okrese sa navrhujú tieto úpravy na tokoch :

Malý Dunaj

V úseku trasy toku cez okres Senec sa v koryte Malého Dunaja prejavila kolmatácia sedimentmi, ktoré predstavujú sekundárny zdroj kontaminácie pririečnej zóny vplyvom znečistenia odpadovými vodami. Tieto bude potrebné z koryta odstrániť.

Šúrsky kanál

Je potrebné vykonať údržbu kynety kanála pozostávajúcu z odstránenia sedimentov.

Čierna voda

V rámci údržby je potrebné vykonať menšie úpravy profilov koryta, najmä zosuvy svahov, vyčistiť koryto toku od vegetácie nad Bernolákovom a v území katastra Chorvátsky Grob, časť Čierna Voda. V súčinnosti s investormi stavieb obytných zón situovaných na ľavom aj pravom brehu potoka Čierna voda v lokalite Čierna Voda, orgánmi ochrany prírody a MŽP SR zabezpečiť presťahovanie bobrov z toku do iných lokalít a urobiť prečistenie koryta toku na celom úseku katastra Chorvátsky Grob a často Bernolákova.

Stolíčný potok

Realizovať úpravu toku od obce Blatné po VN Blatné, t.j. na dĺžke 1,72 km.

Vištucký potok (Kamenný potok)

Navrhuje sa upraviť tok v intravilánoch obcí Kaplná, Igram a Čataj.

16.6. Zásobovanie vodou

16.6.1. Súčasný stav

Zásobovanie obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov zabezpečuje v zmysle zákona o obecnom zriadení obec. Po transformácii štátnych podnikov vodární a kanalizácií obce túto činnosť zabezpečujú v rozhodujúcej miere prostredníctvom Bratislavskej vodárenskej spoločnosti. BVS, a.s. zásobuje v bratislavskej oblasti územie samotnej Bratislavy, okresy Malacky, Pezinok a Senec. Základné informácie o zásobovaní vodou sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách. Základné údaje o vodojemoch sú uvedené v prílohách.

Podiel jednotlivých vodárenských zdrojov na dodávke vody v roku 2011:

Okres	Vodovod	Vodárenský zdroj	m ³ /rok
Bratislava	Bratislavský v.	VZ Sihoť	15 064 760
Bratislava	Bratislavský v.	VZ Pečenský les	6 219 144
Bratislava	Bratislavský v.	VZ ROL	22 858 490
Bratislava	Bratislavský v.	VZ Sedláčkov ostrov	756 020
Bratislava	Bratislavský v.	VZ Rusovce	312 080
Bratislava	Bratislavský v.	VZ Čunovo	56 440
Senec	Senecký SV	VZ Šamorín	9 000 570
Senec	Senecký SV	VZ Kalinkovo	2 673 110
Senec	Senecký SV	VZ Boldog	732 266
Senec	SV Kalinkovo-Hamuliakovo	VZ Hamuliakovo	150 252
Pezinok	Podhorský SV	VZ pre Podhorský SV	3 657 568
Malacky	Borinka	VZ Volavec	55 320
Malacky	Stupava	VZ Stupava	485 530
Malacky	Kuchyňa	VZ Modr. skala - Kuchyňa	99 420
Malacky	Záhorský Sv	VZ pre Záhorský SV	1 233 790
Malacky	Veľké Leváre	VZ Studienka, VZ Teplička	137 987
Malacky	Plavecké Podhradie	VZ Pl. Podhradie - Rajtárka	366 302

Vývoj celkovej špecifickej spotreby v l/obyv/deň

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bratislava	230,9	228,6	241,2	217,9	211,7	205,7	197,2
Malacky	150,1	159,5	133,7	144,3	152,2	142,4	142,9
Pezinok	156,5	176,9	146,7	145,7	150,7	135,5	135,5
Senec	141,6	142,6	131,1	123,4	131,5	115,8	118,2

Verejné vodovody		Spolu:	Bratislava	Malacky	Pezinok	Senec
Celkový počet obyvateľov	počet	613 834	433 245	58 429	58 855	63 305
Počet obyvateľov zásobovaných z verejn. vodovodu	počet	593 997	432 984	51 255	55 375	54 383
Počet obcí s verejným vodovodom	počet	60	1	20	16	23
Dĺžka vodovodnej siete	km	2 195,4	1141,28	361,85	335,36	356,94
z toho: dĺžka skupinových vodovodov	km	941,2	0	248,91	335,36	356,94
Kapacita vodárenských zdrojov	l.s ⁻¹	4 875	3 495	269	236	875
Počet úpravňí vody	počet	5	2	2	0	1
Kapacita úpravňí vody	l.s ⁻¹	1 917	1880	22	0	15
Počet vodojemov	počet	71	31	18	19	3
Objem vodojemov	m ³	291 684	236 494	16 340	24 600	14 250
Množstvo pitnej vody vyrobenej vo vl. zariadeniach	tis. m ³ .rok ⁻¹	63 877	45 267	2 396	3 658	12 556
Množstvo pitnej vody prevzatej	tis. m ³ .rok ⁻¹	22 339	10 719	848	3 958	6 813
Množstvo pitnej vody odovzdanej	tis. m ³ .rok ⁻¹	22 690	7 662	351	0	14 677
Množstvo pitnej vody určenej na realizáciu	tis. m ³ .rok ⁻¹	63 525	48 325	2 893	7 616	4 692
Množstvo fakturovanej vody	tis. m ³ .rok ⁻¹	38 867	31 241	2 517	2 751	2 358
z toho: pre domácnosti	tis. m ³ .rok ⁻¹	22 623	16 961	1 752	2 020	1 890
pre ostatných odberateľov	tis. m ³ .rok ⁻¹	16 244	14 280	765	731	468
Straty pitnej vody v potrubnej sieti	tis. m ³ .rok ⁻¹	23 389	16 373	296	4 591	2 129

Počet obyvateľov napojených na verejný vodovod v roku 2011

Územie	Okres	Počet obyvateľ. býv.	Poč. obyv. pripoj. na vodovod	Dodaná voda spolu v m ³
Bratislava		433 245	432 984	31 158 169
Borinka	MA	654	551	33 293
Gajary *	MA			106 752
Jablonové	MA	1 168	398	21 427
Kostolište	MA	1 218	1 024	51 434
Kuchyňa	MA	1 718	1 638	54 158
Láb	MA	1 446	1 399	53 750
Malacky	MA	18 154	17 920	1 001 339
Marianka	MA	1 324	1 284	82 987
Pernek	MA	838	191	3 077
Plavecké Podhradie	MA	696	594	28 757
Plavecký Mikuláš	MA	724	709	28 351
Plavecký Štvrtok	MA	2 399	2 033	77 699
Rohožník	MA	3 561	2 984	143 306
Sološnica	MA	1 566	1 544	55 018
Studienka	MA	1 664	1 315	44 865
Stupava	MA	9 591	7 670	456 762
Suchohrad	MA	639	558	23 997
Veľké Leváre	MA	3 683	3 493	131 608
Vysoká pri Morave	MA	2 227	1 847	91 770
Záhorská Ves	MA	1 830	1 147	51 967
Zohor	MA	3 329	2 956	130 410
Báhoň	PK	1 760	1 544	73 418
Budmerice	PK	2 306	1 847	77 479
Častá	PK	2 240	2 230	72 827
Doľany	PK	1 042	1 001	37 280
Dubová	PK	912	855	34 743
Limbach	PK	1 736	1 450	106 066
Modra	PK	9 012	8 760	506 414
Pezinok	PK	22 390	21 840	1 126 736
Píla	PK	315	300	35 107
Slovenský Grob	PK	2 135	2 042	83 619
Svätý Jur	PK	5 304	5 080	223 579
Šenkvice	PK	4 649	4 406	166 841
Štefanová	PK	337	316	8 426
Viničné	PK	2 093	1 758	107 654
Vinosady	PK	1 233	1 096	57 739
Vištuk	PK	1 391	850	21 386
Bernolákovo	SC	5 547	5 547	233 537
Boldog	SC	433	405	11 788
Čataj	SC	1 104	1 093	44 267
Dunajská Lužná	SC	4 588	4 531	174 971
Hamuliakovo	SC	1 478	1 358	55 654
Chorvátsky Grob	SC	3 840	1 910	60 749
Igram	SC	562	539	21 664
Ivánka pri Dunaji	SC	6 112	5 682	195 696
Kalinkovo	SC	1 192	1 192	36 575

Územie	Okres	Počet obyvateľ. býv.	Poč. obyv. pripoj. na vodovod	Dodaná voda spolu v m ³
Kaplna	SC	719	715	25 226
Kráľová pri Senci	SC	1 650	1 474	45 544
Malinovo	SC	1 811	1 811	96 964
Miloslavov	SC	1 833	1 687	72 727
Most pri Bratislave	SC	2 144	1 702	140 577
Nová Dedinka	SC	2 046	826	40 643
Reca	SC	1 426	465	9 806
Rovinka	SC	2 303	2 303	106 512
Senec	SC	16 753	15 490	755 947
Tomášov	SC	2 371	1 495	61 090
Tureň	SC	1 017	774	21 653
Veľký Biel	SC	2 377	1 956	72 338
Vlky	SC	447	138	5 839
Zálesie	SC	1 552	1 290	55 635
BVS, a.s.		613 834	593 997	38 915 612

Zdroj: BVS a.s.

*BVS vodu do obce len dodáva

16.6.2. Podzemné vody pre vodárenské využitie

Na riešenom území sa nachádza výnimočný potenciál podzemných vôd vhodných na vodárenské využitie, t.j. na zásobovanie pitnou vodou. Zásobovanie pitnou vodou dobrej kvality a v dostatočnom množstve pri zabezpečení vysokej spoľahlivosti a bezpečnosti jej dodávky je základným predpokladom primeranej životnej úrovne a tiež rozvoja územia. Preto zachovanie uvedených zdrojov a ich trvalá udržateľnosť je prioritou, bez ktorej nie je možné naplniť zábery tohto územného plánu.

Vzhľadom na uvedené je potom prioritou ochrana vodárenských zdrojov – o to viac, že ide o zdroje s výnimočným potenciálom presahujúcim rámec potrieb, resp. bilančných nárokov riešeného územia.

Tento potenciál predstavuje predovšetkým podzemné vody v príbrežnej časti Dunaja, kde sa zväčša v štrkopieskovom podloží akumuluje značná dynamická zásoba podzemných vôd. Presnejšie je to v oblasti Bratislavy, resp. v ďalšom pokračovaní smerom na Podunajskú nížinu, kde sa nachádza Žitný Ostrov a rovnomerne nazvaná chránená vodohospodárska oblasť.

V oblasti Bratislavy je využívaný vodárenský zdroj Sihoť a vodárenský zdroj Pečniansky les, Rusovce – Ostrovné lúčky – Mokrad', ale aj pod Bratislavou sa nachádzajúce zdroje Kalinkovo a Šamorín. Uvedené zdroje sa využívajú na zásobovanie samotného mesta Bratislavy vodou, ale aj ďalších území – na Záhorí po Malacky a v malokarpatskej oblasti po Modru a Senec (vrátane skupín okolitých obcí).

Okrem konkrétnych zdrojov zásobujúcich riešené územie vodou je v dotyku už spomínaný jedinečný útvar podzemných vôd chránený inštitútom Chránenej vodohospodárskej oblasti Žitný Ostrov. Tento útvar ďaleko presahuje rámec potrieb riešeného územia a je zahrnutý aj do študijných riešení využitia pre ďalšie regióny SR. Kapacita uvedeného útvaru podzemných vôd umožňuje zvažovať ich využitie aj pre prihraničné regióny susediacich štátov.

Predmetný útvar podzemných vôd je z hľadiska vodárenského využitia čo sa týka kvality vody a množstva nielen národného významu, ale predstavuje stredo európsky unikát.

Vzhľadom na to sú akékoľvek riziká/kompromisy pri zabezpečovaní ich ochrany neprijateľné. K dodržiavaniu podmienok ochrany je potrebné pristupovať v súlade s vydanými vodoprávnymi rozhodnutiami o ochranných pásmach k jednotlivým vodárenským zdrojom.

Okrem podzemných vôd podunajskej oblasti sa v riešenom území nachádzajú aj ďalšie útvary podzemných vôd využívané na vodárenské účely, a to najmä významné pramene Malých Karpát, z ktorých voda gravitačne odteká do spotrebísk (vodovodných sietí miest a obcí). Obdobne ako v predchádzajúcom prípade aj v tomto platí naliehavá zásada dodržiavania podmienok ochrany – predovšetkým konkretizovanej vo vodoprávnom rozhodnutí orgánu štátnej vodnej správy pre príslušný vodárenský zdroj.

V prípade všetkých vodárenských zdrojov je potrebná ich ochrana s cieľom dosahovania trvale udržateľného ich stavu, resp. využívania. Tomu musia byť prispôsobené (resp. limitované) zámery územného rozvoja a ďalšie aktivity v území. Tieto nesmú ohroziť kvalitatívne a ani kvantitatívne potenciál, ktorý prírodné prostredie poskytuje.

Okrem ochrany konkrétnych vodárenských zdrojov je nevyhnutná aj všeobecná ochrana podzemných vôd v regióne, ktorou sa sleduje dosahovanie dobrého stavu podzemných vôd, v konečnom dôsledku využívaných na vodárenské účely, alebo iné (domové studne, úžitkové účely a pod.).

Na území samosprávneho kraja sa nachádza už spomínaný útvar podzemných vôd nie len významu nad rámec kraja, ale aj SR, resp. nadnárodného významu. Pre zachovanie primeraných životných podmienok v území, pre jeho rozvoj, resp. pre plnenie cieľov územného plánu je ochrana a racionálne využívanie zdrojov podzemných vôd prioritou a predstavuje záväzok zodpovedného nakladania, resp. rozhodovania. Vzhľadom na situovanie riešeného územia priamo do regiónu s výskytom podzemných vôd v bratislavskej oblasti, resp. na začiatku „vtoku“ podzemných vôd do podzemných kolektorov Žitného Ostrova, územno plánovacie podmienky a následne ich plnenie majú rozhodujúci vplyv na zachovanie tohto prírodného fenoménu (podzemných vôd) pre budúce generácie (privilégium i zodpovednosť).

16.6.3. Územie Bratislavy

16.6.3.1. Verejný vodovod

Systém verejného vodovodu bol na území mesta Bratislavy uvedený do prevádzky v roku 1886. Pozostával z vodárenského zdroja na ostrove Sihoť, čerpacej stanice Karlova Ves, príslušných potrubí a vodojemov na Hradnom vrchu. Ostrov Sihoť zostal jediným vodárenským zdrojom pre Bratislavu až do polovice minulého storočia, kedy s mohutným nástupom urbanizácie nastalo aj adekvátne rozširovanie verejného vodovodu. Súčasný bratislavský vodovodný systém tvorí ucelená sústava vodárenských zariadení, t. j. vodárenských zdrojov, čerpacích staníc, vodojemov a vodovodných potrubí. Samostatné vodovodné systémy majú mestské časti Jarovce, Rusovce a Čunovo. Voda dodávaná do siete je prostredníctvom studní odoberaná zo štrkopieskových vrstiev v pririečnej zóne rieky Dunaj. Voda je postupne prečerpávaná do jednotlivých tlakových pásiem, pričom územie mesta je vzhľadom na svoju členitosť rozdelené do šiestich tlakových pásiem.

16.6.3.2. Vodárenské zdroje

Na území mesta sa nachádza šesť vodárenských zdrojov (VZ): Sihoť, Pečniansky les, Rusovce – Ostrovné lúčky – Mokrad' (R–OL–M), Sedláčkov ostrov, Rusovce, Čunovo. Prvé tri vodné zdroje patria medzi veľkokapacitné zdroje, druhá trojica sú zdroje lokálne. Vodný zdroj Podunajské Biskupice je dlhodobo mimo prevádzky. Pre Bratislavu sú využívané čiastočne aj zdroje Šamorín a Kalinkovo (inak sa z nich zásobujú oblasti Podhorského a Seneckého SV). Z uvedených vodárenských zdrojov bolo pre Bratislavu v roku 2010 vyrobené k realizácii 57 164 903 m³ vody.

K dispozícii je kapacita vodárenských zdrojov na území hlavného mesta SR Bratislavy 3 500 l/s. Na vodárenskom zdroji Rusovce – Ostrovné lúčky – Mokrad' a Šamorín je v budúcnosti možné uvažovať s výrazným rozšírením kapacity. Z uvedeného bilančného posúdenia kapacít vodárenských zdrojov vyplýva sebestačnosť vlastných zdrojov na území Bratislavy.

16.6.3.3. Vodojemy a čerpacie stanice

Z hľadiska akumulácie vody pozostáva bratislavský vodovodný systém z 32 zásobných vodojemov v šiestich tlakových pásmach. Z nich je 29 podzemných a 3 vežové. Ich celkový akumulčný objem je 244 200 m³. Okrem týchto vodojemov sú v rámci areálov vodárenských zdrojov vybudované vodojemy, ktoré plnia funkciu akumulácie základňových ČS. V areáli ČS Petržalka na Starohájskej ul. je to VDJ 20 000 m³, pri VZ Pečniansky les 10 000 m³. Medzi VZ Sihoť a ČS Karlova Ves prechádza voda cez vyrovnávací VDJ o objeme 6 000 m³. V rámci VZ R-OL-M sú vybudované vyrovnávacie nádrže 2 x 1 300 m³, pri ČS Podunajské Biskupice vodojem 20 000 m³. Samostatné čerpacie stanice (ČS) sa nachádzajú na Gaštanovej ul. (Staré Mesto) a nároží Alstrova – Sadmelijská (ČS Barónka, MČ Rača). V Záhorskej Bystrici je pre potreby zásobovania Marianky vybudovaná ČS na Pútnickej ul. Zásobovanie lokalít vyžadujúcich vyšší prevádzkový tlak zabezpečujú automatické tlakové stanice (ATS).

16.6.3.4. Vodovodná sieť

Sieť verejného vodovodu na území Bratislavy je veľmi rôznorodá, či už z hľadiska veku a priemerov potrubí, materiálového zloženia príp. ďalších aspektov. Profily jednotlivých potrubí sú dané funkciou a významom toho ktorého vedenia. Nadradenú sieť tvoria výtlačné, zásobné a prepojovacie potrubia profilov DN 600 až 1400 mm. Zväčša ide o potrubia ktorými je voda dopravovaná z vodárenských zdrojov do uzlových bodov, čerpacích staníc a vodojemov resp. z vodojemov do spotrebiska. Sieť hlavných zásobných potrubí je profilov DN 300 až 600 mm. Najnižšiu kategóriu (okrem vodovodných prípojok) tvorí uličná vodovodná sieť profilov DN 80 až 200 mm. Z hľadiska výškového zónovania je vodovodná sieť rozdelená do šiestich tlakových pásiem.

I. tlakové pásmo

Územie spadajúce do tohto tlakového pásma tvorí absolútnu väčšinu rozlohy mesta. Spadá sem celá pravobrežná časť mesta, územia MČ Podunajské Biskupice, Vrakuňa, Ružinov, Devín, Vajnory a časti Karlovej Vsi, Devínskej Novej Vsi, Rače, Starého a Nového Mesta. Do spotrebiska I. tlakového pásma sa voda čerpá z vodárenských zdrojov cez základňové ČS (Karlova Ves, Pečniansky les, Petržalka, Podunajské Biskupice).

II. tlakové pásmo

Do tohto tlakového pásma patria časti území MČ Staré Mesto (VDJ Novosvetská), Karlova Ves (VDJ Karlova Ves II. tl. p.), Devín (VDJ Dolné Koruny), Devínska Nová Ves (VDJ Kostolné), Rača (VDJ Kopanice II). Časť zástavby je zásobovaná prostredníctvom ATS.

III. tlakové pásmo

Do tohto pásma spadajú pomerne veľké územia, hlavne v západnej časti mesta (MČ Karlova Ves III (Borník), Dúbravka I., Lamač I., Baránok) a v centrálnej oblasti tiež časti Kramárov Kramáre I, Koliby – Koliba I, SAV a vyššie položená zástavba Starého mesta a Rače, resp. tiež Marianka.

IV. tlakové pásmo

Z územného hľadiska ide prakticky o lokality obytnej zástavby plynulo nadväzujúce na územia III. tlakového pásma v MČ Karlova Ves, Dúbravka, Lamač, Nové Mesto, Rača, popísané v predchádzajúcej časti (vodojemy Dlhé diely, Dúbravka II., Lamač II., Kramáre II, Koliba I., Kopanice II.).

V. tlakové pásmo

Do tohto tlakového pásma spadá zástavba IBV Kamenné sady a areál Filmových ateliérov Koliba. Potrubie DN 300 mm z ČS pri VDJ Koliba I plní funkciu výtlaku aj zásobného potrubia.

VI. tlakové pásmo

Spotrebisko tohto tlakového pásma tvorí televízny vysielač a príslušné stravovacie a rekreačné zariadenia. Akumuláciu tvorí VDJ Kamzík a výtlačné i zásobné potrubie je profilu DN 100 mm.

Prehľad charakteristických ukazovateľov vodovodnej siete Bratislavy v roku 2010

Ukazovateľ	Merná jednotka	Množstvo
Voda vyrobená vo vlastných zariadeniach	tis. m ³	43 137
Voda prevzatá	tis. m ³	13 667
Voda odovzdaná	tis. m ³	7 566
Voda určená na realizáciu	tis. m ³	49 238
Straty vody v potrubnej sieti	tis. m ³	16 229
	%	33,0
Počet obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu	obyv.	432 275
	%	99,9
Vodojemy	ks	31
Akumulačný objem	m ³	236 394
Dĺžka vodovodnej siete	km	1 141,14

16.6.3.5. Neverejné vodovody

S rozvíjajúcou sa priemyselnou a poľnohospodárskou výrobou na území mesta, zvyšovala sa tiež potreba vody pre výrobné účely, ktorú si jednotlivé podniky riešili z vlastných zdrojov. V prípade priemyselných podnikov sa jedná o značne rôznorodú sieť neverejných vodovodov a vodárenských zariadení bez vzájomných väzieb, situovaných väčšinou v areáloch podnikov.

Na veľkej časti výmery poľnohospodárskej pôdy na území Bratislavy bol vybudovaný rozsiahly systém závlah. Z územno-technického hľadiska sú tieto neverejné siete určitým limitom v prípade územného rozvoja v konkrétnych lokalitách.

Potreba úžitkovej vody na výrobné a technologické účely je prevažne krytá zo zdrojov podzemných vôd. Na území mesta je z týchto zdrojov zásobovaných viac ako 60 podnikov. Zdrojom závlahovej vody je hlavne povrchová voda (Dunaj, Morava, jazerá), v menšej miere podzemné vody.

16.6.4. Územie mimo Bratislavy

Hlavnými časťami vodárenského systému na území mimo Bratislavy sú: Diaľkovod Šamorín, SV Hamuliakovo – Kalinkovo, Podhorský SV, Senecký SV, Záhorský SV.

Zdroje vody Podhorského a Záhorského SV sa nachádzajú najmä na úpätiach Malých Karpát – ide predovšetkým o pramene s vyhovujúcou kvalitou vody a navyše s výhodným výškovým umiestnením umožňujúcim gravitačnú distribúciu do spotrebísk. Uvedené zdroje sa vyskytujú v lokalitách nad mestami/obcami Pezinok, Modra, Častá, Doľany, Borinka, Rohožník, Sološnica a Plavecké Podhradie (zdroj pre Senický SV). Okrem týchto zdrojov sa využívajú aj vodárenské zdroje v lokalite Plavecký Mikuláš (okr. Malacky, zdroj pre Senický SV), Boldog a Hamuliakovo. Kvalitatívne ide o vyhovujúce zdroje, kvantitatívne sú nedostatočné a preto sú dotované zo zdrojov podunajskej oblasti (z bratislavských zdrojov) privodom vody do predmetných oblastí. Tento systém bilančného pokrytia potreby vody z hľadiska využívania zdrojov zostáva aktuálny aj vo výhlade. Keďže zvyšovanie kapacity miestnych zdrojov už nie je možné, v prípade zvýšenia nárokov na potrebu vody jednotlivých území bude potrebná zvýšená dotácia zo zdrojov podunajskej oblasti, čo z hľadiska ich kapacity je možné. Mimo BSK sa nachádzajú jedny z najvýznamnejších zdrojov pitnej vody v Jelke, ktorých ochranné pásma čiastočne zasahujú aj do územia BSK.

Vlastná distribúcia vody zo zdrojov do spotrebísk je realizovaná výtláčnymi, resp. gravitačnými distribučnými líniami miestneho charakteru, ale vo významnej miere práve z už spomínaného dôvodu potreby dotácie území zo zdrojov podunajskej oblasti (bratislavských zdrojov) vybudované nadradené distribučné systémy, ako najmä v línii Lamač – Malacky a Podunajské Biskupice – Pezinok Grinava (resp. Senec), ktoré – najmä v druhom prípade – budú musieť byť modernizované s cieľom dosahovania väčšej kapacity. Kapacita vodojemov je rámcovo dostatočná, okrem vodojemu Senec, ktorý aj po terajšom ukončení rozšírenia vodojemu ešte bude musieť byť výhľadovo dobudovaný na cieľový objem; takisto treba predpokladať potrebu rozšírenia akumulácií v súvislosti so snahou prednostného využitia maximálnych výdatností miestnych zdrojov (prameňov Malých Karpát) akumulovaných v dostatočne kapacitných vodojemoch (vodojem Borinka, Rohožník, Dubová).

16.6.4.1. Diaľkovod Šamorín

Predmetná vodárenská sústava predstavuje významnú líniu dopravy vody z veľkokapacitných zdrojov Šamorín a Kalinkovo do vodárenského uzla Podunajské Biskupice a ďalej do vodojemu Pezinok – Grinava. Celková dĺžka diaľkovodných potrubí je 52 km.

Z vodárenského zdroja Šamorín sa voda čerpá do vodárenského uzla Podunajské Biskupice oceľovým potrubím DN 1200 a 1000, z vodárenského zdroja Kalinkovo DN 800. Na výtlak DN800 VZ Kalinkovo – ČS Podunajské Biskupice je napojená obec Rovinka, na výtlak DN1200 VZ Šamorín – ČS Podunajské byskupice je napojená obec Dunajská Lužná a spoločným prípojom DN200 obce Miloslavov a Alžbetin dvor. Z výtlaku DN500 ČS Podunajské Biskupice _ ČS Bernolákovo sú napojené v dvoch bodoch nasledovné obce: potrubím DN200 Most pri Bratislave, Malinovo, Zálesie, Tomášov, Vlky, potrubím DN250 Ivanka pri Dunaji. Z ČS Bernolákovo ide výtláčne potrubie DN500 priamo do VDJ Senec, DN 300 do obce Bernolákovo a DN 500 do VDJ Grinava. Z Bernolákova sa voda čerpá čerpacou stanicou pri existujúcom, ale v súčasnosti nevyužívanom vodojeme ďalším úsekom výtlaku DN 500 do vodojemu Pezinok – Grinava $2 \times 1500 + 2 \times 4000 \text{ m}^3$. V súbehu s časťou tohto diaľkovodného privodu DN 500 je pripojený Senecký skupinový vodovod výtláčnym potrubím z ČS Bernolákovo do vodojemu Senec DN 500).

Vodojem Pezinok – Grinava je miestom pripojenia Podhorského skupinového vodovodu na diaľkovod Šamorín.

Skupinové vodovody Podhorský a Senecký majú vlastné zdroje vody, avšak s nedostatočnou kapacitou, a preto je nevyhnutné, aby diaľkový privod vody

zabezpečoval vyrovnanie výrazne negatívnych miestnych bilancií spomenutých vodárenských sústav. Kapacita zdrojov vody Šamorín a Kalinkovo dotčne pokrýva súčasné i výhľadové nároky na potrebu vody. Limitujúcim faktorom dodávky vody je prívodné potrubie DN 500, preto sa realizuje po etapách jeho rekonštrukcia (t.j. nové potrubie DN 1000 – 600 mm v pôvodnej trase). Úsek od vodného zdroja Šamorín po Podunajské Biskupice (DN 1200, 1000), ako aj z vodárenského zdroja Kalinkovo po Podunajské Biskupice (DN 800) je kapacitne vyhovujúci aj pre výhľad.

16.6.4.2. Podhorský SV

Skupinový vodovod pozostáva zo vzájomne prepojených systémov: Pezinský SV, Modranský SV a Doľanský SV. Celý systém je pripojený na diaľkovodný prívod vody z vodárenského zdroja Šamorín a Kalinkovo, z ktorého sú zásobené ešte ďalšie jednotlivé i malé skupinové vodovody, s ktorými vytvára Podhorský skupinový vodovod jeden bilančný celok. K tomuto celku je navyše pripojený aj Senecký skupinový vodovod, ktorý zo systému v uzle Bernolákovo odoberá potrebné množstvá vody.

Z Podhorského skupinového vodovodu sú zásobené pitnou vodou mestá Pezinok, Modra, Svätý Jur, ako aj obce Limbach, Slovenský Grob, Chorvátsky Grob, Šenkvice, Viničné, Vinosady, Dubová, Častá, Píla, Vištuk, Doľany, Budmerice, Štefanová.

Z vodojemu Grinava je voda odvádzaná štyrmi smermi – jedným smerom potrubím DN 800 do Pezinka, druhým smerom odbočkou DN 250 z potrubia DN 800 na Svätý Jur, tretím smerom DN 500 obchvatom Pezinka smerom do Modry a štvrtým smerom odbočkou DN 250 z potrubia DN 500 do Chorvátskeho Grobu a Slovenského Grobu. Zásobovanie mesta Svätý Jur je v dvoch tlakových pásmach. Chorvátsky Grob a Slovenský Grob je zásobovaný vodou z VDJ Grinava.

Okrem zdroja vody, ktorý predstavuje vodojem Grinava je voda do spotrebiska privádzaná aj z miestnych zdrojov – prameňov nad Pezinkom (pramene Stupy). Voda z uvedených zdrojov je privádzaná do spotrebiska cez vodojem Staré Hory.

Limbach je zásobovaný z dvoch smerov – z jedného smeru z diaľkovodov potrubím DN 300 a z druhého smeru z vlastných vodárenských zdrojov cez VDJ Staré Hory. Zásobovanie obce Limbach je v troch tlakových pásmach. Časť zásobnej siete je v zlom technickom stave.

Rozvodná sieť vodovodu Viničné bola budovaná počnúc rokom 1964 a rozvojom obce sa vodovod rozširuje dodnes. Obec nie je zásobovaná z vlastných vodných zdrojov, iba vodou z diaľkovodov odbočkou z prívodu DN 500 do Modry (z VDJ Grinava). Časť zásobnej siete je v zlom technickom stave.

Rozvodná sieť vodovodu Pezinok v samotnom meste a miestnych časti Grinava a Cajla bola budovaná počnúc rokom 1955 a rozvojom mesta sa vodovodná sieť rozširuje dodnes. V roku 1970 až 1976 bol vybudovaný vodovod aj v rekreačnej oblasti Kučišdorfská dolina vrátane čerpacej stanice a vodojemu o obsahu 100 m³.

Prívod do mesta Svätý Jur a rozvodná sieť boli budované postupne v rokoch 1974 až 1991. Vodovodná sieť vzhľadom na svoj vek a druh materiálu (liatina a PVC) je v dobrom technickom stave a v dlhodobom výhľade nebude potrebná rekonštrukcia rozvodnej siete. Prívod vody do Svätého Jura je LT DN 250. V meste sú vytvorené dve tlakové pásma.

Vodovod Slovenský a Chorvátsky Grob budovali obe obce v rokoch 1988 až 1992. Siete sú najmä z PVC materiálu a dlhodobo nepotrebujú výraznejšie náklady na opravy a rekonštrukcie.

Rozvodná sieť a prívod do obce Vinosady boli budované v rokoch 1960 - 1962 a postupne sa rozvody rozširovali rozvojom obce v rokoch 1970 - 1980. Prevažná časť vodovodov je z ocele a je nutná ich postupná rekonštrukcia vrátane vodovodných prípojok.

Z vodárenských zdrojov prameňov voda preteká cez prerušovaciu komoru do VDJ 100 m³ (Harmónia III. tlakové pásmo). Počas letných špičkových odberoch (pri menšej výdatnosti prameňov Koreň I,II, Sklenná a Studňa) sa voda čerpá do siete III. tlakového pásma Harmónia z VDJ 2 x 250 m³ (pre Modra-Harmónia II. tlakové pásmo). Mimo sezóny voda prepadosom odteká do VDJ 2 x 250 m³ (pre Modra-Harmónia II. tlakového pásma).

Z prameňa Žliabok je zásobovaný VDJ 50 + 2 x 250 m³ (Harmónia pre II. tlakové pásmo) a voda, ktorá sa nespotrebuje pre Modra-Harmónia II. tlakové pásmo prepadosom odteká do VDJ 2 x 650 m³ (Harmónia I. tlakové pásmo). Pri menšej výdatnosti prameňov v katastri Modra-Harmónia je možné vodu čerpať aj z Modry cez ČS Široké do vodojemu 2 x 650 m³ (Modra –Harmónia I. tlakové pásmo) a následne ju možno čerpať do VDJ 2 x 250 m³ (Modra – Harmónia II. tlakové pásmo).

Z prameňa Vyvieracka voda odteká dvoma smermi – jedným smerom na ČS Píla a následne ČS Piesky do VDJ Piesky 100 m³ a druhým smerom z prameňa Vyvieracka odteká gravitačne do VDJ Píla 100 m³.

Voda z vodárenského zdroja Maruša odteká dvoma smermi – jedným smerom k VDJ Píla (čerpaním cez ČS Maruša), druhým smerom potrubím LT DN 350 k vodárenskému uzlu Sečkář. Prameň Zakopané plní vodu VDJ Červený kameň 50 m³. Voda, ktorá sa nespotrebuje prepadosom odteká do VDJ Píla, ktorý zásobuje vodu obec Píla. Voda z VDJ Píla, ktorá sa nespotrebuje a voda z prameňa Maruša sa stretávajú vo vodárenskom uzle Sečkář. Z vodárenského uzlu Sečkář sa voda distribuuje troma smermi – jedným smerom do obce Častá (VDJ Častá 250 m³), druhým smerom do obce Dubová (VDJ Dubová 100 m³), a tretím smerom cez Dubovú na miestnu časť Modra Kráľová. Za miestnou časťou Kráľová sa voda rozdeľuje dvoma smermi – jedným smerom do Modry a v extraviláne Kráľovej druhým smerom potrubím DN 300 do Vištuku, Budmeríc a do Štefanovej.

Mesto Modra je zásobované vodou v dvoch alternatívach v závislosti na letnej sezóne. Počas letnej sezóny je zásobovanie Modry vodou v 3 tlakových pásmach. Prvé tlakové pásmo je zásobované priamo z diaľkovodov, druhé tlakové pásmo je z vodárenského zdroja Maruša, a tretie tlakové pásmo je z diaľkovodu cez ČS Modra do VDJ Vinohrady 3500 m³. Mimo letnej sezóny je Modra zásobovaná v 2 tlakových pásmach. Prvé tlakové pásmo je zásobované priamo z diaľkovodov, a druhé tlakové pásmo je zásobované vodou z vodárenského zdroja Maruša.

V rámci Doľanskej časti je vybudovaný prívod vody z vodárenského zdroja Adamová (cez ČS Adamová) a vodárenského zdroja Tri stoky (gravitačne) je do VDJ Doľany 400 m³. Vodojem je riešený ako prietochý a slúži pre celú doľanskú časť Modranského skupinového vodovodu. Z týchto vodárenských zdrojov cez VDJ Doľany sú zásobované obce Doľany, Dlhá, Borová (posledne dve menované obce sú už v okr. Trnava) a časť obce Častá a Štefanová (obec Štefanová má vytvorenú akumuláciu vody vo vodojeme 2 x 250 m³). Pred obcou Dlhá je osadený redukčný ventil.

Rozvodná sieť v obci Doľany bola v podstate vybudovaná v roku 1968 až na niektoré krátke vodovodné úseky, ktoré boli budované a predĺžované v neskorších rokoch.

Rozvodná sieť v obci Štefanová - na Hlavnej ul. bola vybudovaná a uvedená do prevádzky v roku 1977, je v technickom stave zodpovedajúcej svojmu veku. Potrebná je rekonštrukcia prívodného potrubia do VDJ Štefanová

Rozvodná sieť v obci Budmerice sa začala budovať v roku 1971 a je rozširovaná s rozvojom obce dodnes. Výhľadovo nie sú potrebné investičné náklady na veľké opravy a rekonštrukcie.

Rozvod v obci Píla pozostáva iba z dvoch krátkych úsekov vybudovaných v roku 1975. Vodovod vzhľadom na svoj vek a druh materiálu dlhodobu nepotrebuje investičné náklady na opravy.

Rozvodná sieť v obci Častá sa začala budovať v roku 1963 a bola postupne rozširovaná do roku 1980. Vodovodná sieť vzhľadom na svoj vek a druh materiálu je v dobrom technickom stave.

Rozvodná sieť v obci Dubová – prírodné a zásobné potrubie a vodojem boli vybudované a uvedené do prevádzky v roku 1963.

Rozvodná sieť v Modre a Kráľovej bola budovaná počnúc rokom 1959.

16.6.4.3. Senecký SV

Zo Seneckého skupinového vodovodu je zásobované pitnou vodou samotné mesto Senec, ako aj obce Kráľová pri Senci, Boldog, Reča, Veľký Biel, Nová Dedinka a Tureň, pričom na daný systém je už pripojený aj pôvodný SV Čataj – Báhoň (t.j. obce Čataj, Kaplna, Igram, Báhoň sú pripojené na Senecký SV). Senecký SV je pripojený na vodárenský systém Diaľkovodov (veľkokapacitný zdroj vody Šamorín a Kalinkovo s výtlakom DN 500 cez Podunajské Biskupice a Bernolákovo do vodojemu Pezinok – Grinava). Na systém Diaľkovodov je pripojený už aj vyššie spomínaný Podhorský skupinový vodovod. Podobne ako Podhorský SV tak aj Senecký SV má vlastné zdroje vody a zostávajúce množstvo vody (ktoré predstavuje výrazný podiel z kapacity miestnych zdrojov) je dodávané z diaľkovodného systému. Uzol pripojenia Seneckého SV na diaľkovod Šamorín je v čerpacej stanici Bernolákovo. Odtiaľ je voda prečerpávaná výtlačným potrubím DN 500 do vodojemu Senec 1500 m³ (v súčasnosti je dokončené jeho rozšírenie o 7 500 m³).

Miestnym zdrojom vody je vodárenský zdroj Boldog (studne) s kolísajúcou kvalitou vody. Voda zo studní sa prečerpáva výtlakom DN 250 do vodojemu.

Obce Kráľová pri Senci a Réca sú napojené na rozvodnú sieť v meste Senec. Okrem zásobného potrubia DN 400 vedie do mesta aj ďalšie zásobné potrubie DN 500 priamo z vodojemu (gravitačné potrubie). V armatúrnej šachte pri VDJ 100 m³ sa potrubie rozdvíja na zásobné potrubie do mesta Senec DN 200 a zásobné potrubie DN 400, 300 a k vodojemu obsahu 100 m³ (nie je v prevádzke). Zásobné potrubie sa ďalej rozvetví do obce Veľký Biel spoločné prírodné potrubie do obcí Nová Dedinka a Tureň.

Rozvodná vodovodná sieť v meste Senec a prilahlých obciach sa buduje postupne a je rozširovaná s ich rozvojom. Vodovodná sieť je technickom stave zodpovedajúcemu svojmu veku. Výhľadovo nie sú potrebné investičné náklady na veľké opravy a rekonštrukcie.

Doteraz najakútnejší nedostatok tohto vodárenského systému nedostatok akumulácie a problémy so zmiešavaním vody z miestneho zdroja Boldog obsahujúceho zvýšené množstvo dusičnanov s vodou z diaľkovodu sú vyriešené dostatočným rozšírením akumulácie, postupnou rekonštrukciou prívodu vody Podunajské Biskupice – Bernolákovo a úpravou zabezpečujúcou vyhovujúcu kvalitu vody.

Ako už bolo spomenuté k Seneckému SV je pripojený dovtedy samostatný vodárenský systém - Skupinový vodovod Čataj – Báhoň. Skupinový vodovod Čataj – Báhoň zásobuje pitnou vodou obce Čataj, Igram, Kaplna a Báhoň. Kvalitatívne nevyhovujúce vodárenské zdroje v lokalite obce Čataj boli vyradené z prevádzky.

Voda je distribuovaná zo Seneckého SV prívodom vody Boldog – Čataj, resp. následne čerpaná do vodovodných sietí predmetných obcí AT stanicou.

16.6.4.4. Záhorský SV

Záhorský skupinový vodovod zásobuje v súčasnosti pitnou vodou mesto Malacky a obce Rohožník, Sološnica, Kostolište, Gajary, ďalej sú pripojené v minulosti samostatné vodovody Plavecký Štvrtok – Láb a Zohor – Vysoká pri Morave, resp. Suchohrad – Záhorská Ves, ako aj Pernek a Jablonové.

Voda z prameňov Malých Karpát (nad Rohožníkom a Sološnicou) sa gravitačne sústreďuje do vodojemov skupinového vodovodu v lokalite Rohožník 2 x 650 m³ a 2 x 250 m³, s výnimkou prameňa Vajar a studne HR – 3, z ktorých sa voda prečerpáva. Voda z týchto vodojemov je potom gravitačne dopravovaná zásobným potrubím DN 500 do spotrebísk skupinového vodovodu. Voda z lokality vodárenských zdrojov Pernek sa čerpá už len z jednej zo studní do obcí Pernek a Jablonové. Lína Plavecký Štvrtok – Zohor je prepojená hlavným vodovodným rádom DN 500. Prívod vody do obce Gajary je profilu DN 300, resp. 200. Prepojenie pôvodných vodovodov Záhorský SV, SV Plavecký – Štvrtok – Láb a Zohor – Vysoká pri Morave, resp. Suchohrad – Záhorská Ves bolo realizované v dôsledku potreby nahradenia nevyhovujúcich vodárenských zdrojov, ako aj potreby zabezpečenia pitnej vody pre rozvoj priemyselných parkov.

Na južnom okraji vodárenského systému sa nachádza zemný vodojem Dúbrava 2 x 5000 m³, ktorý je zásobený z Bratislavskej vodárenskej sústavy.

V meste Malacky bola rozvodná sieť budovaná a uvádzaná do prevádzky počnúc rokom 1957 a s rozvojom mesta sa buduje a rozširuje dodnes. Technický stav rozvodnej vodovodnej siete je primeraný k svojmu veku a druhu zabudovaného materiálu.

Rozvodná sieť v obci Sološnica bola postupne budovaná a uvádzaná do prevádzky počnúc rokom 1964, kedy bola vybudovaná aj podstatná časť vodovodu.

Rozvodná sieť v obci Rohožník bola budovaná postupne počnúc rokom 1964 a s rozvojom obce sa rozširuje dodnes. Vodovodná sieť v obci je v prevažnej miere z liatiny a PVC materiálu a je v dobrom technickom stave.

Rozvodná sieť v obci Kostolište bola vybudovaná v roku 1988 a všetky rozvody sú z PVC materiálu. Celá vodovodná sieť vzhľadom na jej vek a druh materiálu je vo veľmi dobrom stave a v strednodobom výhľade nie je potrebné plánovať rekonštrukciu vodovodnej siete.

Rozvodná sieť v obci Zohor bola budovaná počnúc rokom 1968 a rozširovaná bola do roku 1980. Rozvodná sieť je z liatiny a PVC rúr s profilmi DN-80,100 a 150 mm. Technický stav, vzhľadom na svoj vek a zabudovaný materiál, je veľmi dobrý a v strednodobom výhľade nie je potrebné uvažovať s veľkými opravami, resp. rekonštrukciou rozvodnej siete.

Rozvodná sieť v obci Vysoká pri Morave bola budovaná v roku 1968 a rozšírená o Záhradnú ulicu a nám. Oslobodenia v roku 1978. Rozvodná sieť je z ocele, liatiny a PVC rúr s profilmi DN-100,150 a 200 mm. Technický stav vodovodnej siete je primeraný k svojmu veku a zabudovanému materiálu. V obci je od roku 1968 zabudované oceľové vodovodné potrubie DN-100 mm v dl. 1.643 m a DN-150 mm v dl. 665 m. I keď sa na tomto oceľovom potrubí v súčasnosti neprejavujú poruchy vo väčšom rozsahu (v sieti sú nízke tlaky a rozvod je zabudovaný vo vhodnom piesčitom podloží) je potrebné počítať v strednodobom výhľade s jeho rekonštrukciou, nakoľko všeobecná životnosť oceľových rúr je cca 30 rokov.

Rozvodná sieť v obci Plavecký Štvrtok bola budovaná postupne a rozširovaná je do dnes. Rozvodná sieť v obci je z liatiny a PVC rúr s profilmi DN 100 a 150 mm. Technický stav vzhľadom na svoj vek a zabudovaný materiál je veľmi dobrý a v strednodobom výhľade nie je potrebné uvažovať s veľkými opravami, resp. rekonštrukciou rozvodnej siete.

Rozvodná sieť v obci Láb bola budovaná postupne a rozširovaná je do dnes. Rozvodná sieť v obci je z liatiny a PVC rúr s profilmi DN 100 a 150 mm. Technický stav, vzhľadom na svoj vek a zabudovaný materiál, je veľmi dobrý a v strednodobom výhľade nie je potrebné uvažovať s veľkými opravami, resp. rekonštrukciou rozvodnej siete.

Vodárenský systém má dostatok akumulácie, najmä po vybudovaní vodojemu Dúbrava (nadregionálneho významu) s obsahom 2 x 5 000 m³. Vodojem Dúbrava bude vykrývať potreby akumulácií aj v súvislosti s ďalšími pripájanými spotrebiskami, priemyselnými parkami, ako aj v súvislosti s diaľkovodnou dopravou vody rozsiahlym vodárenským systémom.

16.6.4.5. Senický SV (časť)

Vodovod obce Plavecké Podhradie a Plavecký Mikuláš využívajú miestne zdroje vody, z ktorých je voda gravitačne privedená do vodovodných sietí. Sú súčasťou systému Senického SV. Z tohto SV je zásobovaná cez vlastný vodojem aj obec Studienka.

16.6.4.6. Vodovod Veľké Leváre

Obec Veľké Leváre má vybudovanú vlastnú úpravňu vody, ktorou sa upravuje voda z miestnych zdrojov. Z úpravne je privedená prostredníctvom ATS do vodovodnej siete obce.

16.6.4.7. Vodovod Stupava

Zdroje vodovodu Stupava sa nachádzajú v lokalite Borinka. Zdroje vyžadujú úpravu vody, čo sa vykonáva na úpravni vody Borinka. Výhľadovo pre lepšie využitie kapacity zdrojov a aj z dôvodu provizórneho charakteru existujúcej úpravne vody je potrebné túto modernizovať. Voda z prameňov gravitačne priteká prírodným potrubím DN 250 cez prerušovaciu komoru pred Borinkou a ďalej prívodom DN 250 do vodojemov mesta Stupavy situovaných medzi Borinkou a Stupavou 250 + 400 m³. Do týchto vodojemov je zároveň privádzaná voda aj z ďalšieho zdroja – prameňa Pod hradom, ktorý sa nachádza nad vodojemami. Z vodojemov je voda gravitačne dopravovaná zásobným potrubím DN 200 a DN 300 do vodovodnej siete mesta. Vo vyššie položených lokalitách je vytvorené II. tlakové pásmo (dve oblasti s dvomi ATS). Okrem uvedeného zdroja je mesto zásobené aj z Bratislavského vodárenského systému prepojením na prívod vody DN 500 do vodojemu Dúbrava.

16.6.4.8. Vodovod Kuchyňa

Zdrojom vody predmetného vodovodu je prameň Modranská skala. Voda z prameňa je gravitačne privádzaná do vodojemu 150 m³. Z vodojemu je voda gravitačne privádzaná do vodovodnej siete obce. V časti obce je vytvorené II. tlakové pásmo obsluhované AT stanicou.

16.6.4.9. Vodovod Borinka

Zdrojom vody predmetného vodovodu je prameň Volavec. Zo zdroja sa voda gravitačne dopravuje do zemného vodojemu 50 m³ a nového vodojemu 150 m³. Z vodojemu sa voda gravitačne dopravuje do spotrebiska. Vodohospodárske objekty a rozvodná vodovodná sieť je v technickom stave primerane k svojmu veku. Pre prípad

vyššej potreby vody je realizovaný prepoj z prívodu vody do Stupavy, ktorým sa vodovod Borinka dotuje.

16.6.4.10. Skupinový vodovod Hamuliakovo – Kalinkovo

Skupinový vodovod zásobuje pitnou vodou obce Hamuliakovo a Kalinkovo. Vodným zdrojom je nová studňa s vyhovujúcou kvalitou vody situovaná medzi uvedenými dvomi obcami, z ktorej sa voda čerpá taktiež novovybudovanou AT stanicou zásobným potrubím DN 150 do obcí. Technický stav potrubí je vzhľadom na zabudovaný materiál vo veľmi dobrom stave. Kapacita vodárenského zdroja je vyhovujúca. Zvyšujúce sa nároky na vodu bude možné pokryť pripojením SV na prívod vody z VZ Šamorín.

16.6.5. Návrh riešenia

Súčasná kapacita zdrojov podunajskej oblasti (Sedláčkov Ostrov, Sihot', Pečniansky les, Rusovce – Ostrovné lúčky – Mokrad', Kalinkovo a Šamorín) a miestnych zdrojov je postačujúca aj pre výhľadové potreby zásobovania vodou všetkých oblastí VÚC. Okrem prednostného využívania zdrojov vody podunajskej oblasti sa uvažuje aj vo výhľade využívať súčasné miestne zdroje vody. Základ distribučného systému (čerpacie stanice, vodojemy, potrubia) je v súčasnosti vybudovaný dostatočne s tým, že príslušné modernizačné opatrenia sú potrebné v súvislosti s potrebou obnovy (rekonštrukcie), ale aj v súvislosti s územným rozvojom.

16.6.5.1. Územie Bratislavy

Zabezpečenie súčasnej kapacity zdrojov podunajskej oblasti vyžaduje ich udržiavanie v dobrom stave, ich monitoring a v prípade zmien na kvalite, či výdatnosti, príslušné opatrenia.

V oblasti distribúcie vody treba vo všeobecnosti systém na základe bilančnej (prietokovej) schémy modernizovať tak, aby bolo možné spoľahlivo a bezpečne priviesť vodu zo zdroja do miesta spotreby, teda dosahovať spoľahlivú a efektívnu distribúciu v území bilančného dosahu zdroja.

Pre zvýšenie miery nahraditeľnosti zdrojov podunajskej oblasti a najmä v prípade riešenia dodávky vody pre regióny mimo územie v pôsobnosti BVS (resp. nad rámec vyššie uvedených potrieb) bude potrebné venovať sa otázke rozvoja vodárenského zdroja Rusovce – Ostrovné lúčky, Kalinkovo a Šamorín.

Rámcovo je systém bratislavského verejného vodovodu v súčasnosti stabilizovaný a zabezpečuje na území mesta spoľahlivú dodávku pitnej vody.

Možno konštatovať, že bilancia vodárenského systému ako celku je pozitívna. K zachovaniu bilančnej stability je v prvom rade nevyhnutná dôsledná ochrana zdrojov. Čo sa týka zdrojov – okrem ich ochrany, ale i udržiavania v dobrom stave, bude potrebné v niektorých prípadoch aj ich rozšírenie.

Ochrana zdrojov musí byť zabezpečovaná dodržiavaním ustanovení zakotvených v príslušných rozhodnutiach o ochrannom pásme. Ochranné pásma vodárenských zdrojov je nevyhnutné dôsledne rešpektovať, najmä pri rozvoji urbanizácie, resp. iných ohrozujúcich činností. Treba tiež rešpektovať zdokumentované požiadavky na zmeny rozsahu ochranných pásiem (v súčasnosti napr. prebiehajú aktivity v prípade zdrojov Sihot' a Čunovo). V súvislosti s ochranou zdrojov je nevyhnutné zámery, ktoré tieto zdroje zvlášť ohrozujú, navrhovať, realizovať, resp. spravovať (prevádzkovať) tak, aby bolo vylúčené akékoľvek riziko ich znehodnotenia. Závažnosť uvedenej požiadavky vyplýva zo skutočnosti, že znehodnotenie zdroja je jav nezvratný, t. j. má za následok nenahraditeľnú ujmu, a to v danom prípade stratu disponibility tejto nenahraditeľnej – strategickej – suroviny. Jedinečný potenciál

zdrojov vysoko kvalitnej vody optimálne situovaný vo vzťahu k najväčšiemu spotrebisku (Bratislava) je výnimočnosťou uprostred európskych metropol, čo konštatuje a z toho vyplývajú najvyššiu mieru ochrany predpisuje aj strategický dokument Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja Bratislavy.

Podobne ako u zdrojov, tak aj celková bilancia akumulácií systému je priaznivá. Treba poznamenať, že ide o celkovú bilanciu akumulácií mesta, v niektorých prípadoch však nezohľadňuje lokálny územný rozvoj a preto pre niektoré územia bude potrebné akumuláciu dobudovať. Kapacita a línie distribučných vedení tvorí dobrý základ vodárenskej sústavy, avšak značnými zmenami urbanizačných zámerov dochádza aj v tomto k nedostatkom, ktoré bude potrebné riešiť doplnením týchto distribučných trás.

Materiál, vek a technologické vybavenie zariadení vodárenského systému mesta (zdroje, čerpacie stanice, vodojemy, potrubia) sú značne rôzne. Problematické prvky najmä vyplývajúce z veku, prípadne použitého materiálu sú miestom zvýšeného výskytu porúch so všetkými dôsledkami, ktoré z toho vyplývajú. Preto prvoradou úlohou na dosahovanie dobrého stavu vodárenskej infraštruktúry sledujúc efektívnu a spoľahlivú prevádzku je ich obnova.

Rámcovo treba konštatovať, že v niektorých oblastiach sú nedostatky v systémovom riešení vodárenskej sústavy mesta. S tým v súvislosti a v záujme zvýšenia spoľahlivosti a efektívnosti distribúcie vody bude potrebné riešiť modernizáciu systému spočívajúcu rámcovo v nasledovných úpravách:

- rozšírenie VZ Rusovce – Ostrovné lúčky - Mokrad'
- modernizácia a optimalizácia zdravotného zabezpečenia pitnej vody modernizáciou zariadení hygienického zabezpečenia vody
- rekonštrukcia ČS Pečniansky les (dokončenie), rekonštrukcia ČS Petržalka, rekonštrukcia ČS Podunajské Biskupice a rekonštrukcia ČS Sihot' IV
- úprava existujúceho prepojovacieho potrubia DN 1000 medzi východnou a západnou časťou mesta (medzi VDJ Vtáčnik a Koziarka)
- zdvojenie výtlačného potrubia DN 400 z ČS Gaštanová do VDJ Kramáre I.
- rozšírenie VDJ Kuklovska (II.tl.p. Karlova Ves)
- prepojenie lokalít Koliba – Kramáre v IV. tlakovom pásme
- ČS Západ a prívody vody do oblasti vychádzajúcej smerom na severozápadný rozvojový pól mesta a Záhorie
- vodojem Veľká lúka pre severozápadný rozvojový pól mesta Bratislavy vrátane prívodných a zásobných potrubí
- vodojem II. tlakového pásma v Záhorskej Bystrici vrátane súvisiacich potrubí a úpravy smerujúce k zabezpečeniu spoľahlivosti zásobovania vodou Marianky (prívod do obce)
- komplexné doriešenie spoľahlivého zásobovania vodou rozvojovej oblasti Devín - Lomnická (systém vodojemov, ČS, ATS, súvisiacich potrubí)
- doriešenie rozostavaných (nedokončených) stavieb vodojemov Lamač III. a IV. tlakové pásma, Devín I. tlakové pásma, resp. potreba rozšírenia ďalších vodojemov v závislosti od potreby vyvolávajúcej mierou územného rozvoja
- komplexné doriešenie spoľahlivého zásobovania vodou oblastí Kramáre – Koliba – Vinohrady (najmä zdvojenie výtlačného potrubia ČS Západ – VDJ Kramáre I., ČS pri VDJ Vtáčnik a výtlačok do VDJ Koliba I (IV. tlakové pásma), sústava vodárenských objektov – VDJ, ČS, ATS, súvisiacich potrubí – v rozvojovej oblasti Vinohrady (vrátane oblasti medzi Kolibou a Sliackou cestou), modernizácia

existujúceho systému v území rozvojovej oblasti Nové Vajnory s dôsledkom na kapacitu pre rozvojovú oblasť Čierna voda,

- pripojenie MČ Čunovo na vodárenský zdroj Rusovce – Ostrovné lúčky
- pripojenie MČ Jarovce, Rusovce a Čunovo na systém Petržalka - juh
- alternatívne zásobovanie elektrickou energiou VZ ROL.

16.6.5.2. Územie mimo Bratislavy

V zostávajúcej oblasti mimo mesta Bratislavy je zásobovanie pitnou vodou v súčasnosti v zásade vyhovujúce, v určitých častiach systému však s určitou mierou napätosti disponibilných kapacít.

Ochrana miestnych zdrojov je v tejto oblasti obdobne prioritná ako v prípade zdrojov podunajskej oblasti. Táto ochrana musí byť zabezpečovaná dodržiavaním ustanovení zakotvených v príslušných rozhodnutiach o ochrannom pásme. Ochranné pásma vodárenských zdrojov je nevyhnutné dôsledne rešpektovať, najmä pri rozvoji urbanizácie, resp. iných ohrozujúcich činností. Treba tiež rešpektovať zdokumentované požiadavky na prípadné zmeny rozsahu ochranných pásiem. V súvislosti s ochranou zdrojov je nevyhnutné zámery, ktoré tieto zdroje zvlášť ohrozujú, navrhovať, realizovať, resp. spravovať (prevádzkovať) tak, aby bolo vylúčené akékoľvek riziko ich znehodnotenia. Na územie BSK zasahuje aj ochranné pásmo vodného zdroja Jelka.

Vychádzajúc z existujúceho fyzického stavu viacerých zariadení treba zabezpečiť obnovu (rekonštrukciu) vodovodných úsekov s vysokými stratami vody, úsekov so zvýšeným výskytom porúch, resp. riešenia ďalších problémov prevádzkového charakteru. Akútnym problémom je fyzický stav a kapacita hlavného prívodu vody Podunajské Biskupice – Bernolákovo – Pezinok Grinava, ktorým je distribuovaná rozhodujúca dotácia vody pre Podhorský SV a Senecký SV. Prepojenie vodárenských zdrojov Šamorín a Kalinkovo so spotrebiskami, t.j. uvedenými dvomi skupinovými vodovodmi, treba posilniť už spomínanou modernizáciou prívodu vody, ale zároveň aj vybudovaním novej línie Bratislava Rača – Svätý Jur – Pezinok Grinava. Realizáciou uvedených dvoch distribučných opatrení budú vytvorené aj predpoklady premiestnenia čerpacej stanice Bernolákovo do Grinavy za účelom zlepšenia systémového riešenia prerozdelenia tlakových pásiem východnej časti vodárenského systému mesta Bratislavy prepojenej s ostatným vodárenským systémom a zároveň výrazné zvýšenie spoľahlivosti dodávky vody a v neposlednom rade vytvorenie predpokladov na zabezpečenie zásobovania vodou dynamicky sa rozvíjajúcich rozvojových zámerov v danej oblasti (Čierna voda a pod.). Potrebne je ďalej výhľadové dobudovanie akumulácie v Senci pre skupinový vodovod na celú výhľadovú kapacitu. Po zrealizovaní prívodu vody Lamač – Záhorská Bystrica – Malacky bol čiastočne odstavený z prevádzky problematický vodárenský zdroj Pernek (3 studne odstavené, 1 studňa je využívaná pre zásobovanie obce Jablonové a Pernek pitnou vodou); po zvýšení odberov zvýšením pripojenosti na verejné vodovody v uvedených obciach a tým vyriešení problému zdržania vody počas transportu od línie vodojem Dúbrava – Malacky do týchto obcí bude možné zväziť vyradenie z prevádzky predmetnej studne.

Výhľadovo bude potrebné vybudovať tranzitné prepojovacie potrubie cez Malé Karpaty medzi východnou a západnou sústavou z dôvodu výhľadovej bilancie a z dôvodu bezpečnosti, ďalej dobudovať zásobný okruh Zohor – Suchohrad – Malacky o chýbajúci úsek Suchohrad – Jakubov – Kostolište. Pre mesto Stupava, ktorého vodárenské zdroje sú pre výhľadové rozvojové zámery už nepostačujúce, bude treba realizovať novú úpravňu vody (vrátane modernizácie distribučného systému), hoci po prepojení mesta na prívod vody Lamač – vodojem Dúbrava ustupuje potreba tohto riešenia z pohľadu bilancie vody tohto spotrebiska do úzadia (ťažisko účelu

rekonštrukcie úpravne vody sa presúva skôr do oblasti optimálneho, efektívneho využívania prameňov, z ktorých voda je gravitačne distribuovaná do spotrebísk). Dotáciou Malaciek z vodárenského systému Bratislavy vzniká možnosť využitia doterajších zdrojov v oblasti Rohožníka a Sološnice pre Senický SV prívodom Rohožník – Plavecké Podhradie, ktorá možnosť sa využije na dotáciu oblastí uvedeného Senického SV (z územia zásobeneho Senickým SV prináleží do predmetného VÚC obec Plavecké Podhradie, Plavecký Mikuláš a Studienka).

V záujme zvýšenia spoľahlivosti a efektívnosti distribúcie vody a dosiahnutia dostatočnej kapacity pre výhľadové potreby bude potrebné teda riešiť modernizáciu systému spočívajúcu rámcovo v nasledovných úpravách, resp. aktivitách:

- sledovanie, vyhodnocovanie a v prípade potreby úpravy smerujúce k riešeniu kvality vody vo vodárenských zdrojoch Kalinkovo a Šamorín
- rozšírenie vodárenského zdroja Šamorín
- modernizácia existujúceho diaľkového prívodu vody Podunajské Biskupice – Bernolákovo – Pezinok Grinava vrátane súvisiacich prepojení na vodovod Triblavinská (lokalita Čierna voda)
- prívod vody Bratislava – Svätý Jur – Pezinok Grinava
- premiestnenie ČS Bernolákovo do uzla pod VDJ Pezinok Grinava za účelom systémového riešenia zásobovania pitnou vodou vo východnej oblasti regiónu Bratislavy
- prepojenie vodárenských systémov Záhoria a Predhoria cez Malé Karpaty (napr. využitím koridoru, ktorý vytvárajú plánované tunely – trasovanie vodovodu bude podrobnejšie riešené až po vyhodnotení geologického prieskumu)
- využitie zdrojov oblasti Rohožník a Sološnica pre Senický skupinový vodovod (prívod vody Rohožník – Plavecké Podhradie)
- rozšírenie vodojemu Senec celkovo na 10 000 m³
- úpravy na vodárenskom systéme Záhoria (najmä vodovodného systému Stupavy) a Podhorského SV (rekonštrukcie, rozšírenie kapacít – modernizácia systému) umožňujúcich optimálne využitie prameňov
- postupné prepojenie nadradených distribučných línií za účelom variabilného potrubného systému pre rôzne možnosti zásobovania pitnou vodou (významnejšie zokruhovanie, resp. zdvojenie distribučných línií: prepojenie Predhoria a Záhoria cez Karpaty, už spomínané zokruhovanie Podunajské Biskupice – Pezinok Grinava a Rača – Pezinok Grinava, ďalej prepoj Báhoň – Vištuk, VDJ Dúbrava – Malacky a VDJ Dúbrava – Zohor – Suchohrad – Kostolište – Malacky, Rohožník – Plavecké Podhradie).

16.7. Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

16.7.1. Súčasný stav

Základné informácie o verejnej kanalizácii v BSK sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách.

Prehľad o verejnej kanalizácii v BSK

Verejné kanalizácie		Spolu:	Bratislava	Malacky	Pezinok	Senec
Celkový počet obyvateľov	počet	538 987	433 245	25 438	38 946	41 358
Počet obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu	počet	506 568	428 046	19 312	29 534	29 676
Počet obcí s verejnou kanalizáciou	počet	18	1	4	4	9
Počet ČOV	počet	11	3	3	3	2
z toho: mechanických	počet	0	0	0	0	0
mechanicko-biologických	počet	11	3	3	3	2
biologických	počet	0	0	0	0	0
Kapacita ČOV	m ³ . d ⁻¹	439 670	414 979	7 733	5 352	11 606
Množstvo vypúšťaných čistených OV spolu	tis. m ³ .rok ⁻¹	58 110	52 095	1 749	2 256	2 010
Dĺžka stokovej siete	km	1 184	856,8	54,0	79,3	193,5
Množstvo vypúšťaných OV čistených v zariadeniach s vyhovujúcou účinnosťou	tis. m ³ .rok ⁻¹	58 110	52 095	1 749	2 256	2 010

Prehľad o čistiarňach odpadových vôd v BSK

Základné údaje o ČOV v r. 2011:

	EO -projekt.	EO -skutočnosť	Priem. prítok - projekt.	Priem. prítok - skutočnosť	Celkové denné znečistenie BSK ₅	Čistiaci efekt BSK ₅
	počet	počet	m ³ /deň	m ³ /deň	t/deň	%
ÚČOV Vrakuňa	1 092 000	711 270	259 200	106 380	39,9	98,9
ČOV Petržalka	486 667	104 170	148 867	30 042	6,5	98,2
ČOV Devínska N. Ves	26 150	27 002	6 912	6 305	1,6	98,7
ČOV Malacky	33 300	12 244	6 500	3 582	0,7	98,5
ČOV Rohožník	3 500	2 498	1 000	644	0,1	97,4
ČOV Plavecký Štvrtok	2 100	1 057	233	566	0,1	95,2
ČOV Sv. Jur	8 000	3 990	1 280	1 471	0,3	97,3
ČOV Modra	25 000	4 622	3 974	4 566	0,3	93,8
ČOV Častá	700	321	98	144	0,0	97,6
ČOV Senec	30 483	19 022	6 343	3 250	1,1	99,1
ČOV Hamuliakovo	31 080	11 346	5 263	2 256	0,6	98,9

Počet obyvateľov napojených na kanalizáciu v roku 2011

Územie	Okres	Počet obyvateľov. býv.	Počet obyv. pripoj. na kanalizáciu	Stočné spolu v m ³
Bratislava		433 245	428 046	27 934 239
Borinka	MA	654		
Gajary	MA			
Jablonové	MA	1 168		
Kostolište	MA	1 218		0
Kuchyňa	MA	1 718		
Láb	MA	1 446		
Malacky	MA	18 154	15 250	681 123
Marianka	MA	1 324	225	30 218
Pernek	MA	838		
Plavecké Podhradie	MA	696		
Plavecký Mikuláš	MA	724		
Plavecký Štvrtok	MA	2 399	1 087	71 740
Rohožník	MA	3 561	2 750	84 478
Sološnica	MA	1 566		
Studienka	MA	1 664		
Stupava	MA	9 591		

Územie	Okres	Počet obyvateľ. býv.	Počet obyv. pripoj. na kanalizáciu	Stočné spolu v m ³
Suchohrad	MA	639		
Veľké Leváre	MA	3 683		
Vysoká pri Morave	MA	2 227		
Záhorská Ves	MA	1 830		
Zohor	MA	3 329		
Báhoň	PK	1 760		
Budmerice	PK	2 306		
Častá	PK	2 240	413	27 248
Doľany	PK	1 042		
Dubová	PK	912		
Limbach	PK	1 736		
Modra	PK	9 012	7 310	360 838
Pezinok	PK	22 390	17 400	924 016
Píla	PK	315		
Slovenský Grob	PK	2 135		
Svätý Jur	PK	5 304	4 408	192 534
Šenkvice	PK	4 649		
Štefanová	PK	337		
Viničné	PK	2 093		
Vinosady	PK	1 233	3	0
Vištuk	PK	1 391		
Bernolákovo	SC	5 547	1 840	57 189
Boldog	SC	433		
Čataj	SC	1 104		
Dunajská Lužná	SC	4 588	4 570	188 303
Hamuliakovo	SC	1 478	1 301	51 820
Chorvátsky Grob	SC	3 840		
Igram	SC	562		
Ivánka pri Dunaji	SC	6 112	4 510	193 817
Kalinkovo	SC	1 192	1 150	39 193
Kaplna	SC	719		
Kráľová pri Senci	SC	1 650		
Malinovo	SC	1 811		
Miloslavov	SC	1 833	1 711	89 017
Most pri Bratislave	SC	2 144		
Nová Dedinka	SC	2 046		
Reca	SC	1 426		
Rovinka	SC	2 303	2 290	107 001
Senec	SC	16 753	12 220	722 507
Tomášov	SC	2 371		
Tureň	SC	1 017		
Veľký Biel	SC	2 377		
Vlky	SC	447		
Zálesie	SC	1 552	84	1 643
BVS, a.s.		613 834	506 568	31 756 924

Zdroj: BVS a.s.

16.7.2. Územie Bratislavy

Na odvodňovaní územia Bratislavy sa podieľajú systémy verejnej a neverejnej kanalizácie a systém vodných tokov.

16.7.2.1. Verejná kanalizácia

Stokové siete verejnej kanalizácie pokrývajú, až na niektoré menšie okrajové lokality, prakticky celé zastavané územie mesta. Z geografických daností mesta vyplynulo členenie verejnej kanalizácie Bratislavy na tri samostatné systémy s vlastnými ČOV: kanalizačný systém na ľavom brehu Dunaja s ÚČOV vo Vrakuni, kanalizačný systém na pravom brehu Dunaja s ČOV Petržalka, kanalizačný systém v povodí rieky Moravy s ČOV v Devínskej Novej Vsi.

Stokové siete, vybudované do r.1990, pokrývajúce väčšinu zastavaného územia mesta, sú v rozhodujúcej väčšine jednotnej sústavy. Novšie budované siete sú už prevažne delenej sústavy. Hlavne v okrajových mestských častiach prevládajú nové splaškové stokové siete. S rozvojom zástavby do vzdialenejších a výškovo nepriaznivejších polôh narastá potreba prečerpávania vôd, čo podmienilo výstavbu veľkého množstva čerpacích staníc na sieti. V prípade Vajnora sa nachádza neštandardný systém vákuovej splaškovej kanalizácie.

Na bratislavské kanalizačné systémy sú pripojené kanalizácie viacerých obcí regiónu. Na ľavobrežný systém je čiastočne, resp. bude v celosti pripojená kanalizácia Malokarpatského regiónu. Z toho konkrétne mestá Svätý Jur výtlačkom splaškov do zberača E, mestá Modra, Pezinok a obce Dubové, Grinava, Viničné, Slovenský Grob, Chorvátsky Grob, časť Čierna Voda, obce Bernolákovo, Ivanka pri Dunaji skupinovou kanalizáciou s viacerými ČS a výtlačnými potrubiami na ÚČOV vo Vrakuni. Pripravená je výstavba pripojenia skupinovej kanalizácie Seneckého regiónu na ÚČOV. Zabezpečí pripojenie mesta Senca a ďalších 12 obcí. Na pravobrežný (petržalský) systém sú pripojené kanalizácie rakúskych obcí Berg, Wolfsthal, Kittsee, Edelstal, Pama. Na kanalizačný systém v povodí Moravy je pripojená MČ Devínska Nová Ves, Devín, Záhorská Bystrica, obec Marianka a časť MČ Lamač a Dúbravka.

Prehľad o parametroch systému bratislavskej verejnej kanalizácie a o mestských ČOV Bratislavy je uvedený v nasledovných tabuľkách.

Základné údaje o verejnej kanalizácii Bratislava v r. 2010

Sídlo	Počet obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na VK	Podiel odkanalizo- vaných obyvateľov [%]	Množstvo odpadových vôd	
			odkanalizovaných [tis.m ³ .rok ⁻¹]	čistených
Bratislava	427 394	98,5	61 607	61 607

V r. 2010 bol podiel odkanalizovaných obyvateľov 98,5 %, dĺžka kanalizačnej siete 844,5 km, počet mestských ČOV 3 ks, počet čerpacích staníc 49 ks.

Základné údaje o mestských ČOV v Bratislave, r. 2010

ČOV	Projektovaná kapacita	Skutočnosť	Priemer. prítok Q 24 h	Celkové denné znečisť. BSK ₅	Čistiaci efekt BSK ₅	Produkcia odvod. kalu
	pripoj. EO	pripoj. EO	[l.s ⁻¹]	[t.d ⁻¹]	[%]	[t.rok ⁻¹]
ÚČOV Vrakúňa	1 092 000	469 417	1473	24,17	98,3	3951
ČOV Petržalka	486 667	142 915	395	8,5	97,6	1485
ČOV D.N. Ves	26 150	21 786	85	1,48	98,4	287

16.7.2.2. Neverejné kanalizácie

Na odkanalizovaní územia Bratislavy sa podieľajú aj početné systémy neverejných kanalizácií. Sú to hlavne kanalizácie výrobných podnikov, dopravných zariadení a komunikácií, zdravotníckych areálov, vybavenostných areálov atď. V rámci areálov podnikov sú vybudované spravidla delené kanalizácie na odvádzanie jednotlivých druhov odpadových vôd, doplnené podľa potreby predčistiacimi zariadeniami alebo vlastnými ČOV. Kanalizácie areálov v rozptyle po území mesta bez možnosti vyústenia vôd do recipientov sú spravidla pripojené na verejnú kanalizáciu. Veľké priemyselné podniky majú vlastné ČOV a odpady z nich vedené do kapacitných recipientov, bez ohľadu na ich vzdialenosť.

Najrozsiahlejšie kanalizačné systémy majú podniky Slovnaft, a.s., Duslo Šaľa, a.s. - OZ Istrochem, a.s., Volkswagen, a.s. Hlavné kapacitné údaje o týchto ČOV sú v nasledujúcej tabuľke.

Hlavné priemyselné ČOV v Bratislave v roku 2007

ČOV	Spôsob čistenia	Hydraul. kapacita ČOV [m ³ .d ⁻¹]	Množstvo vyčistených odpad. vôd [m ³ .rok ⁻¹]
Slovnaft	MCHB	86 400	10 267 437 (r. 2007)
Istrochem	MCH	43 200	754 300 (r. 2005)
Volkswagen	MFCHB	3 086 + 1 128	1 807 115 (r. 2007)

Okrem čistenia odpadových vôd na MCHB ČOV Slovnaftu sa na jeho ďalších dvoch ČOV čistia chladiace vody v celkovom množstve v roku 2007 59 365 365 m³.rok⁻¹ (r. 2007). Zo zdravotníckych zariadení má najrozsiahlejší kanalizačný systém komplex na Kramároch, ktorý má vlastnú ČOV pri Opavskej ul. s kapacitou 2 000 m³.d⁻¹, 5 792 E.O.

Z dažďových kanalizácií majú najrozsiahlejšie systémy diaľnice D 1 a D 2, mestské komunikácie, Letisko M. R. Štefánika, železničná stanica Ba - východ, prístav, parkoviská pri hypermarketoch, vozovne a depá DPB, SAD. Dažďové vody kontaminované ropnými látkami sa čistia v odlučovačoch ropných látok, sedimentačných a dažďových nádržiach. Okrem vyústenia do miestnych vodných tokov a verejnej kanalizácie významne narástol počet zaústení do vsakovacích zariadení.

16.7.2.3. Celkové zhodnotenie stavu a problémov

Situácia v odkanalizovaní Bratislavy je priaznivá, pokiaľ ide o celkový podiel pripojenia na systémy verejnej (98,5 %) aj neverejných kanalizácií. Menej priaznivé je to v pokrytí územia kanalizáciou, kde sú ešte niektoré lokality (hlavne okrajové) bez kanalizácie. Verejná kanalizácia ešte nie je vybudovaná najmä na časti územia P. Biskupíc, Vajnora, Ružinova, Rusoviec, Vinohradov, Z. Bystrice. V súvislosti s narastajúcim vekom stokových sietí, intenzifikáciou a prestavbou územia mesta narastá potreba ich rekonštrukcií a obnovy. Bariérou v rozvoji mesta sú trasy chemických kanalizácií, vedené cez intravilán mesta (I. a II. KCHOV Istrochemu). Rozvoj zástavby a tlaky zo strany investorov sa dostávajú do kolízií s ochrannými pásmami ČOV. Je vyčerpaná kapacita zberača E vo východnej oblasti mesta. Nový územný rozvoj vyžaduje urýchlenú výstavbu nového zberača (zberač H).

Kapacita ČOV je vyhovujúca, pokiaľ ide o ČOV Petržalka a ÚČOV Vrakuňa. V prípade ÚČOV to umožňuje pripojenie sa ďalších obcí a miest regiónu spoza hraníc Bratislavy. Obe ČOV však musia prejsť procesom intenzifikácie a modernizácie, dobudovaním technológie na odstraňovanie dusíka a fosforu. ČOV D.N. Ves treba podstatne kapacitne rozšíriť, pretože nestačí pokrývať potreby územného rozvoja vo svojom povodí.

16.7.3. Územie mimo Bratislavy

16.7.3.1. Kanalizácia v oblasti Malacky

Kanalizácia v meste Malacky sa začala budovať v roku 1956. Systém kanalizácie je jednotný. Odkanalizovaná je iba juhozápadná časť mesta, deliacou čiarou je železničná trať. Dažďové vody sú odľahčované do kanála Bahno. Vo výhľade bude potrebné zhodnotenie technického stavu kamerou z dôvodu rekonštrukcie menších stôk. V meste okrem ďalších rekonštrukcií treba zároveň postupne dobudovať kanalizačnú sieť. ČOV bola pôvodne vybudovaná ako mechanicko-biologická. Vzhľadom na značné preťaženie ČOV bola zrekonštruovaná na 33 000 EO a v súčasnej dobe je vyhovujúca.

Kanalizácia v obci Rohožník je budovaná a uvádzaná do prevádzky postupne. V súčasnosti systém kanalizácie je jednotný a slúži na odvádzanie splaškových a dažďových odpadových vôd z časti obce. Na stokovej sieti sú dve odľahčovacie komory s odľahčením dažďových vôd do potoka Rudávka a dve kanalizačné prečerpávacie stanice - jedna v obci a druhá pred ČOV. Výhľadovo treba uvažovať so stavebnými opravami dvoch kanalizačných prečerpávacích staníc a oceľových konštrukcií v týchto prečerpávacích staniciach.

Kanalizácia v obci Plavecký Štvrtok bola budovaná postupne. Prvá časť kanalizácie pre sídlisko rodinných domov a zberač cez obec do ČOV boli uvedené do prevádzky v roku 1961. Rozšírenie kanalizácie pre rozvoj obce bolo vybudované v rokoch 1975 až 1978. Kanalizácia v obci je splašková a slúži iba na odvádzanie splaškových odpadových vôd. Odpadové vody sú gravitačne privádzané do čistiarne odpadových vôd, odkiaľ sú po vyčistení zaústené do kanála Oliva. Profily kanalizačného potrubia sú DN 300 a 400 mm. Na stokovej sieti je v prevádzke päť kanalizačných prečerpávacích staníc. Podstatná časť kanalizácie je v dobrom technickom stave. Niektoré úseky stôk v sídlisku rodinných domov a prítokovej stoky do ČOV cez obec však nie sú vodotesné, majú poškodené utesnenia v hrdlách, koróziou poškodené a rozpadnuté steny potrubia, cez ktoré vnikajú do kanalizácie nežiaduce balastné spodné vody. Je potrebné uvažovať s ich rekonštrukciou. Kapacita ČOV po rekonštrukcii súčasným nárokom vyhovuje. Pre správny chod ČOV je potrebné zvyšovať podiel odpadových vôd a znižovať resp. vylúčiť vnikanie balastných spodných vôd do kanalizácie a ČOV.

Kanalizácie (ČOV) sú vybudované aj v ďalších obciach, ako sú Gajary, Veľké Leváre, Závod, Láb, Vysoká pri Morave, Zohor, Záhorská Ves, Lozorno a v meste Stupava.

V Plaveckom Mikuláši, Plaveckom Podhradí a Sološnici treba vybudovať verejnú kanalizáciu a ČOV z dôvodov ochrany zdrojov podzemných vôd.

16.7.3.2. Kanalizácia v oblasti Pezinok

Stoková sieť v meste Pezinok je jednotná, gravitačná, odkanalizováva celé mesto a časť oblasti Kučišdorfská dolina. V miestnej časti Grinava kanalizácia nie je vybudovaná. Na stokovej sieti je 6 zberačov (A,B,C,D,E,F) a 11 odľahčovacích komôr, z ktorých sú dažďové vody zaústené do potoka Saulak. Splaškové vody z mesta Pezinok sa prečerpávajú systémom kanalizácie malokarpatského regiónu na ÚČOV Bratislava Vrakuňa.

Stoková sieť bola budovaná a rozširovaná od roku 1969 až dodnes. Stav stokovej siete zodpovedá veku a opotrebovanosti materiálu. Vo výhľade je potrebné pristúpiť k opravám kanalizácie na zamedzenie prítoku balastných vôd, ktorý je značný.

Kanalizačná sieť v meste Modra je budovaná od roku 1966. Stoková sieť v meste jednotná, gravitačná a odkanalizováva prevažnú časť mesta. Kanalizáciu tvoria 3

kmeňové stoky A,B, a C, pričom predĺženie zberača A je označené H, ktorý odvádza odpadové vody z časti Harmónia. Časť miestnej časti Kráľová je odkanalizovaná kanalizáciou, ktorá je zmluvne prevádzkovaná. Na tejto kanalizácii je osadená 1 ČS. Profily kanalizácie sú od DN 300 až DN 1600 z rôzneho materiálu. Na kmeňových zberačoch sú osadené 3 dažďové odľahčovače, z ktorých sú dažďové vody zaústené do Stoličného potoka. Kanalizácia je zaústená do ČOV Modra. Pôvodná ČOV bola intenzifikovaná v roku 1995. Čistiareň odpadových vôd v súčasnosti disponuje určitou kapacitnou rezervou avšak postupne sa pripravuje jej modernizácia.

Stoková sieť v meste Svätý Jur je jednotná, gravitačná a splaškové odpadové vody sú zaústené na ČOV a vyčistené odpadové vody sú vypúšťané do Šúrskeho kanála. Kanalizačná sieť bola postupne budovaná od roku 1946. Na kanalizačnej sieti je osadená prečerpávací stanica v miestnej časti Neštich. Na stokovej sieti sú 3 zberače (A,B,C). Zberače B a C sú zaústené do zberača A. Na zberači A v areáli ČOV je vybudované odľahčenie. Technický stav stokovej siete je primeraný svojmu veku, druhu materiálu a kvality vykonaných prác. V strednodobom výhľade je nutné uvažovať s rekonštrukciou staršej kanalizácie. Kanalizácia budovaná v 70-90 rokoch sú v dobrom technickom stave. Problémom je zvýšený podiel balastných vôd v kanalizácii, čo bude potrebné eliminovať príslušnými úpravami. ČOV bola do prevádzky uvedená v roku 1970, je mechanicko-biologická. Pred ČOV (v areáli) je odľahčovací objekt. Vyčistené odpadové vody sú zaústené do Šúrskeho kanála V rámci projektu Malokarpatský región, odkanalizovanie sa koncepčne kanalizácia Sv. Jura bude pripájať výtlačným potrubím splaškov na zberač E kanalizácie Bratislavy.

Stoková sieť obce Častá je gravitačná a je ňou odkanalizovaná iba časť obce. Na kanalizácii je osadený dažďový odľahčovač, ktorý je zaústený do Štefanovského potoka. Profily kanalizačných potrubí sú DN 300 - 800. Časť kanalizácia je zmluvne prevádzkovaná. Technický stav ČOV je primeraný jej veku, ale je technicky zastaraná.

Ďalšie kanalizácie sa nachádzajú v obciach Chorvátsky Grob, Vinosady, Viničné, Budmerice, Šenkvice a Limbach.

16.7.3.3. Kanalizácia v oblasti Senec

Kanalizácie sú v Senci, Bernolákove, Ivanke pri Dunaji, Zálesí, Rovinke, Dunajskej Lužnej, Miloslavove, Hamuliakove a Kalinkove. V Moste pri Bratislave a Malinove je verejná kanalizácia v správe obecných úradov.

Stoková sieť mesta Senec je vybudovaná ako delená. Splašková kanalizácia - stoková sieť bola budovaná a rozširovaná rozvojom mesta počnúc od roku 1963. Na stokovej sieti mesta Senec je situovaných 6 prečerpávacích staníc, slúžiacich na prečerpávanie splaškových odpadových vôd. Rozsah kanalizácie sa v poslednom období výrazne zväčšil, a to vybudovaním kanalizácií pre novú výstavbu. V posledných rokoch boli do zmluvnej prevádzky BVS, a.s. prevzaté ďalšie úseky splaškovej kanalizácie. V súčasnosti s ohľadom aj na aktuálny rozvoj mesta treba riešiť rekonštrukciu splaškovej kanalizácie (zníženie prítoku balastných vôd, rekonštrukcia fyzicky, resp. kapacitne nevyhovujúcich úsekov kanalizácie, rekonštrukcia čerpacích staníc). Dažďová kanalizácia bola budovaná etapovite v priebehu sedemdesiatych a osemdesiatych rokov podľa potreby rozvoja mesta. ČOV z hľadiska kapacity zatiaľ vyhovuje, výhľadovým riešením je odvádzanie a čistenie odpadových vôd na ÚČOV Bratislava Vrakuňa v rámci projektu Senecký región, odkanalizovanie.

Stoková sieť v Bernolákove bola uvedená do prevádzky v roku 1966 a rozšírená v r.1982. Má charakter jednotnej kanalizácie, ale v časti obce je vybudovaná aj splašková kanalizácia. Dimenzia potrubí je DN 300 až DN 1200. V rámci PČS bol na stokovej sieti vybudovaný dažďový odľahčovač. Stoková sieť je v technickom stave

primeraná k svojmu veku a materiálu. Odpadové vody sú odvádzané na ÚČOV Bratislava Vrakuňa v rámci projektu Malokarpatský región, odkanalizovanie.

Odpadové vody z obce Ivanka pri Dunaji sú čistené na ÚČOV Bratislava – Vrakuňa. V obci je čiastočne vybudovaná splašková kanalizácia, problémy sú s čerpacími stanicami na sieti.

Obec Zálesie je pripojená na kanalizačný systém malokarpatského regiónu v uzle KČS Ivanka pri Dunaji.

Obce Hamuliakovo, Kalinkovo, Dunajská Lužná, Rovinka a Miloslavov sú odkanalizované skupinovú kanalizáciou s vyústením do ČOV Hamuliakovo. Stoková sieť v obci Rovinka bola uvedená do prevádzky v roku 1994. Trasa hlavného zberača A pokračuje až po začiatok zástavby v Dunajskej Lužnej. Na hlavnom zberači v obci Rovinka sú situované 4 prečerpávacie stanice. Stoková sieť je DN 300 a DN 400 a výtlačné potrubie z ČS DN 150. V obci Dunajská Lužná na trase, ktorá je v našej prevádzke sú situované 3 prečerpávacie stanice.

Všetky splaškové vody z obcí Rovinka, Miloslavov a Dunajská Lužná sú sústredené v ČS 10, ktorá je situovaná na konci Dunajskej Lužnej smerom do Kalinkova. Táto ČS prečerpáva splašky dlhým výtlakom do stokovej siete v obci Kalinkovo, odkiaľ je už gravitačný prietok až na ČOV Hamuliakovo. Od miesta spojenia stokovej siete Hamuliakovo a Kalinkovo do ČOV Hamuliakovo sú odpadové vody privádzané kanalizačným potrubím DN 400. Na kanalizačnej sieti v Hamuliakove a Kalinkove sú 2 ČS. Na kanalizácii je nutné riešiť rekonštrukciu niektorých úsekov stokovej siete; nová trasa vedenia výtlačného potrubia z ČS 10 do ČOV je už zrealizovaná, plánujú sa obchvaty kanalizácií z Rovinky a z Miloslavova, taktiež rekonštrukcia niektorých ČS na sieti, dažďová nádrž pod D. Lužnou (100 m³ pri ČS 10 pre jedn. kan. v Janošíkovej – D. Lužná). ČOV po rekonštrukcii do určitého obdobia výhľadu vyhovuje kapacitným nárokom.

Splašková kanalizácia obce Most pri Bratislave a Malinovo sa koncepčne uvažuje pripojiť výtlačným potrubím na kanalizáciu Bratislavy, čím by sa vyradila miestna ČOV z prevádzky.

Ďalšie kanalizácie (ČOV) sa nachádzajú v obciach Vlky, Tomášov, Blatné, Báhoň a Veľký Biel.

Do časti územia okresu Senec zasahuje chránená vodohospodárska oblasť Žitný ostrov s významnými zásobami kvalitnej podzemnej vody a sú tu lokalizované tiež prírodné liečivé zdroje. Z využívaných veľkozdrojov pitnej vody je na území okresu lokalizovaný VZ Šamorín, Kalinkovo a Hamuliakovo - Kalinkovo. Z dôvodu ochrany týchto podzemných vôd treba v sídlach prednostne budovať kanalizácie a ČOV s vysokým stupňom čistenia zabezpečujúcim aj odbúranie organických látok. Bude potrebné zabezpečiť aj bezproblémové odkanalizovanie pripravovanej diaľnice D4 a rýchlostnej cesty R7 na ich prechode cez CHVO.

Z hľadiska ochrany prírodných liečivých zdrojov je potrebné v obciach ležiacich v ochranných pásmach takýchto zdrojov prioritne realizovať výstavbu kanalizácií s čistiarňami odpadových vôd.

16.7.4. Návrh riešenia

Technické kritériá plánu rozvoja verejných kanalizácií sú uvedené v Pláne rozvoja verejných vodovodov a kanalizácií SR (KÚŽP/2007).

Pri plánovaní výstavby kanalizačných stavieb musia byť rešpektované všetky určujúce požiadavky optimálnej funkčnosti, prevádzkovej stability, primeranej investičnej náročnosti, primeranej prevádzkovej náročnosti, vplyvu zaústenia na recipient, atď. Pri stanovovaní funkčných požiadaviek sa uvažuje s celým systémom

tak, že rozšírenie alebo jeho modifikácia nespôsobí nedodržanie platných predpisov alebo noriem. Funkčné požiadavky kanalizačných systémov musia byť stanovené tak, aby pri zohľadnení celkových nákladov (investičných a prevádzkových) sa zabezpečilo odvádzanie a vyústenie odpadových vôd bez nepriaznivých vplyvov na životné prostredie, rizika ohrozenia verejného zdravia alebo prevádzkového personálu. Vplyv kanalizačných systémov na recipient musí vyhovovať požiadavkám oprávnených orgánov. Iné špecifické požiadavky oprávnených orgánov musia byť akceptované a splnené.

V rámci efektívneho odvádzania a čistenia odpadových vôd je uplatňovaný systém kanalizačných aglomerácií, ktorý vychádza z ustanovení našej a európskej právnej úpravy. Pod aglomeráciou rozumieme územne ohraničenú oblasť, v ktorej je osídlenie alebo hospodárska činnosť natoľko rozvinutá, že je opodstatnené odvádzat' z nich komunálne odpadové vody stokovou sieťou (podľa smernice 91/271/EHS) do čistiarne odpadových vôd, alebo na miesto ich spracovania a vypúšťania.

Vzhľadom na geograficko-demografický charakter územia Bratislavského kraja, ako aj na území celého Slovenska, je opodstatnené spájanie viacerých administratívnych obcí do aglomerácie so spoločnou čistiarnou odpadových vôd, čím sa zabezpečí vyššia prevádzková stabilita ČOV a kvalita vyčistenej vody.

Z pohľadu medzinárodných záväzkov, ekonomických a organizačno-technických možností bolo nutné riešiť v horizonte do roku 2010 všetky aglomerácie nad 10 000 EO a v časovom období do roku 2015 všetky aglomerácie nad 2000 EO. Ostatné aglomerácie (obce) nespádajúce do uvedených veľkostných kategórií budú riešené priebežne, postupne a individuálne. Realizáciou týchto požiadaviek je už rozostavaný projekt Malokarpatský región, odkanalizovanie, pripravovaný projekt Senecký región, odkanalizovanie a projekty na území hl. m. Bratislavy.

16.7.4.1. Územie Bratislavy

Konkrétnejšie v ďalšom období je potrebné sa orientovať na obnovu a modernizáciu stokovej siete a zberačov, zadržiavanie dažďovej vody v území využívaním všetkých možností územnej retencie, uplatňovanie delenej sústavy kanalizácie, retenciu privalových vôd v dažďových nádržiach, resp. v retenčnom objeme zberačov a revitalizáciu pôvodných tokov, zvýšenie kapacity odvádzania odpadových vôd zodpovedajúcej plánovanému územnému rozvoju a rozšírenie kapacity ČOV Devínska Nová Ves a modernizáciu ČOV Vrakuňa a ČOV Petržalka za účelom dosahovania plnenia limitov kvality vypúšťaných odpadových vôd.

Zásadné modernizácie kanalizačného systému predstavujú nasledovné:

- riešenie vyťaženej kapacity zberača E vybudovaním nového zberača H
- modernizácia systému zberača F a D (Rača, Krasňany) vrátane dobudovania dažďovej nádrže pod Račou
- úprava na zberači D so zaústením do zberača E1
- modernizácia zberača BV (Sliačska – Račianska)
- modernizácia kanalizačnej línie Čunovo – Rusovce – Jarovce – ČOV Petržalka
- rekonštrukcia zberača C v úseku Trnavská – Gagarinova
- úpravy na kanalizačnom zberači A v kolízii s mostom Apollo
- zberač D pravobrežného kanalizačného systému Bratislavy pre odvádzanie splaškových vôd z rozvojových lokalít v západnej a južnej časti Petržalky.

16.7.4.2. Územie mimo Bratislavy

V predmetnom regióne (mimo samotného mesta Bratislavy) podlieha legislatívnym požiadavkám na zvýšenú kvalitu čistenia v prípade nasledovných aglomerácií nad 10

000 EO, resp. povodí nasledovných ČOV: Malacky, Pezinok, Senec, Hamuliakovo a Modra. Z uvedených prípadov je zrealizovanými modernizačnými opatreniami vyriešená ČOV Hamuliakovo a tiež kanalizácia Pezinok (pripojená na ČOV Bratislava Vrakuňa). V štádiu prípravy je kanalizácia seneckého regiónu. Predpokladá, že všetky odpadové vody z jednotlivých obcí Seneckého regiónu – Senec, Kráľová pri Senci, Kostolná pri Dunaji, Hrubý Šúr, Blatné, Kaplná, Igram, Čataj, Veľký Grob, Reca, Boldog, Veľký Biel a Nová Dedinka budú odvádzané a systémom čerpacích staníc a výtlačných potrubí dopravované až do ÚČOV Vrakuňa, kde budú čistené. V prípade čistenia odpadových vôd v ČOV, ktoré sa nachádzajú v Senci a pri obci Veľký Biel, bude potrebná ich rekonštrukcia tak, aby spĺňali legislatívne požiadavky na kvalitu vypúšťaných odpadových vôd. Doplnujúce modernizačné opatrenia (investície) budú potrebné v prípade ČOV Modra.

Vo všetkých aglomeráciách kategórie 2000 až 10 000 obyvateľov je už v súčasnosti riešené odvedenie a čistenie odpadových vôd: Rohožník, Častá, Modra, Svätý Jur, Šenkvice, Bernolákovo, Ivanka pri Dunaji, Dunajská Lužná, Gajary, Lozorno, Stupava, Veľké Leváre, Závod, Zohor, Tomášov, Veľký Biel.

ČOV prevádzkované BVS a.s. v prípadoch Svätý Jur (možnosť pripojenia na kanalizačný systém malokarpatského regiónu), Častá, Rohožník, Plavecký Štvrtok sú už kapacitne vyťažené a pre zabezpečenie možnosti pripájania obytných zón, resp. väčších zámerov je potrebná ich modernizácia.

16.8. Telekomunikácie

16.8.1. Súčasný stav

Rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry zaznamenal v poslednom období výrazný kvalitatívny aj kvantitatívny nárast, predstihujúci rozvoj ostatných odvetví. Uvedené sa realizuje obnovou a rozšírením technológie a prístupovej siete, výrazne sa rozvinul rozsah poskytovaných služieb po pevnej sieti, súčasne sa modernizujú a rozvíjajú služby mobilných operátorov.

Telekomunikačné služby v Bratislavskom samosprávnom kraji poskytuje niekoľko telekomunikačných operátorov, čo umožňuje možnosť výberu a nižších cien pre zákazníkov. Významní operátori na pevnej telekomunikačnej sieti – Slovak Telekom, GTS Slovakia, Orange, Slovanet, SWAN, UPC. Operátori na mobilnej telekomunikačnej sieti – Slovak Telekom s divíziou T-Mobile, Orange, Telefónica O2. Zlúčením spoločnosti Slovak Telekom a.s. a T-Mobile Slovensko a.s. vznikol univerzálny operátor, ktorý ponúka bytovým i firemným zákazníkom výhody komplexného riešenia poskytnutého z jedného zdroja. Na telekomunikačný trh prináša medzinárodné poznatky, inovatívne riešenia a najnovšie technologické trendy. Spoločnosť Slovak Telekom,a.s. prostredníctvom svojich obchodných značiek T-Com a T-Mobile ponúka komplexné portfólio dátových a hlasových služieb po pevnej i mobilnej sieti.

Vybudovaná telekomunikačná infraštruktúra v posudzovanom regióne – Bratislavský samosprávny kraj poskytuje v súčasnosti všetky dostupné telekomunikačné služby v požadovanom rozsahu. Kostrou telekomunikačnej siete sú digitálne uzly služieb, optická prenosová sieť, prístupová telekomunikačná sieť, rádioreléové trasy, mobilná sieť GSM a v rámci mobilnej siete technologické stanice.

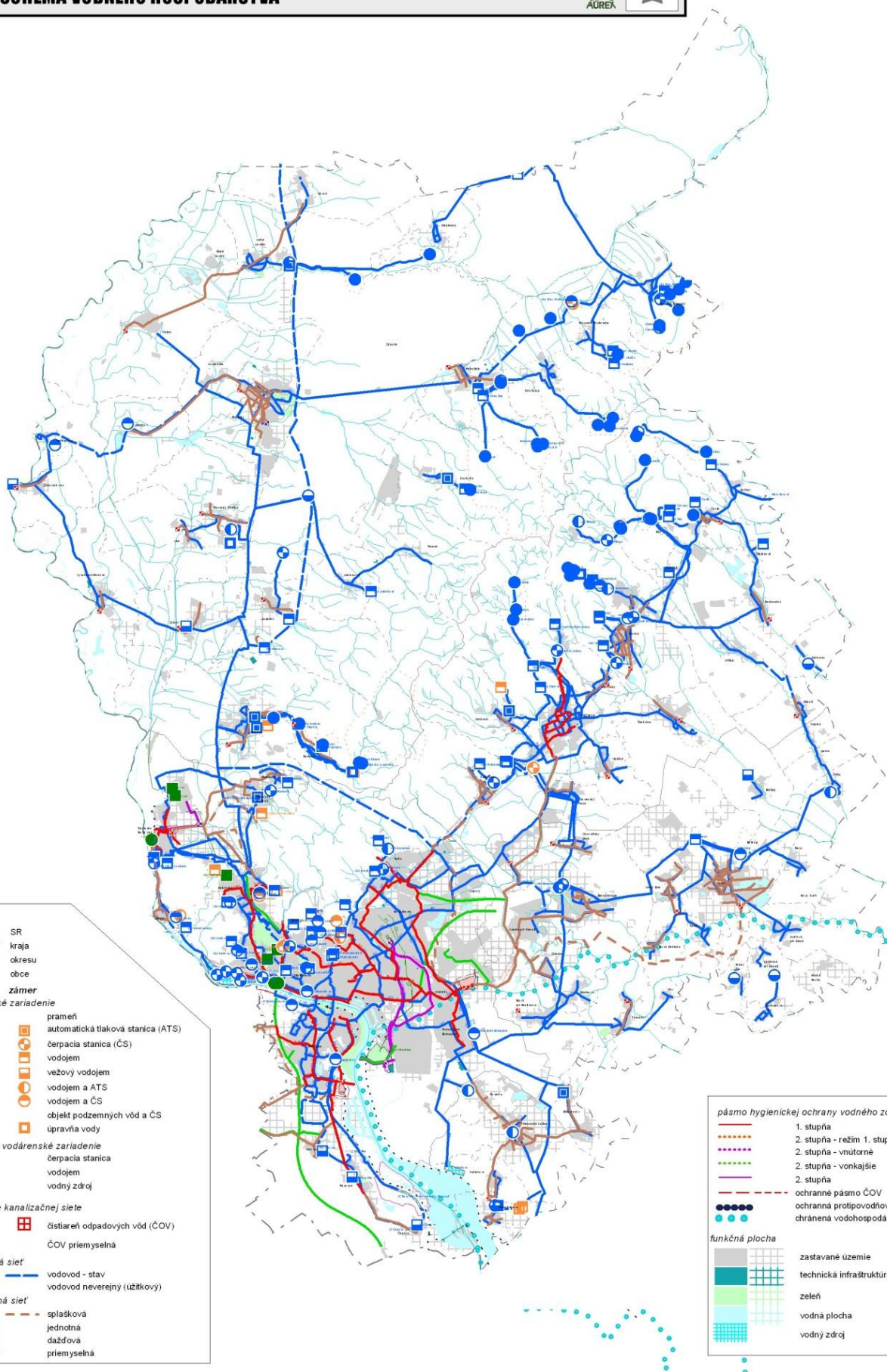
Z hľadiska telekomunikačných služieb sú poskytované popri klasických hlasových službách aj služby širokopásmového internetu a hlavne balíky služieb 3 v jednom, kde sa poskytuje digitálna TV, internet, hlasové služby.

Vo výkresovej časti v mierke M 1:50 000 sú premietnuté hlavné telekomunikačné trasy, diaľkový rádioreléový bod situovaný na Kamzíku a telekomunikačné uzly

zadefinované ako telekomunikačné objekty (TO). Hlavné smery telekomunikačných trás sú Bratislava – Malacky, Bratislava – Pezinok, Bratislava – Šamorín, Bratislava – Rusovce.

V Bratislave je vysoká hustota telekom. trás doplnená kábelovodmi a kolektormi. Hlavné telekomunikačné trasy predstavujú predovšetkým optické káble a v menšej miere staršie ešte využívané metalické diaľkové káble. V jednotlivých trasách sú vo voľnom výkope uložené optické káble viacerých telekom. operátorov. V telekomunikačných objektoch je situovaná najmodernejšia digitálna technológia predstavujúca digitálne uzly služieb.

hranica

- SR
- kraja
- okresu
- obce

stav záměr

vodárenské zariadenie

- prameň
- automatická tlaková stanica (ATS)
- čerpacia stanica (ČS)
- vodojem
- vežový vodojem
- vodojem a ATS
- vodojem a ČS
- objekt podzemných vôd a ČS
- upravňa vody

neverejně vodárenské zariadenie

- čerpacia stanica
- vodojem
- vodný zdroj

zariadenie kanalizačnej siete

- čistiareň odpadových vôd (ČOV)
- ČOV priemyselná

vodovodná sieť

- vodovod - stav
- vodovod neverejný (užitkový)

kanalizačná sieť

- splašková
- jednotná
- dažďová
- priemyselná

pásma hygienickej ochrany vodného zdroja

1. stupňa
2. stupňa - režim 1. stupňa
2. stupňa - vnútorné
2. stupňa - vonkajšie
2. stupňa

ochranné pásmo ČOV
ochranná protipovodňová línia
chránená vodo hospodárska oblasť

funkčná plocha

- zastavané územie
- technická infraštruktúra
- zeleň
- vodná plocha
- vodný zdroj

16.8.2. Návrh riešenia

Pri spracovaní návrhu sa vychádza z jestvujúcej telekomunikačnej infraštruktúry a požadovaných potrieb. Zadefinované digitálne uzly telekomunikačných služieb, hlavné trasy telekomunikačných vedení – optická prenosová sieť, mobilná sieť GSM, základňové vysielacie stanice mobilných operátorov sú nosnými pri nových návrhoch.

Pevné telekomunikačné siete

Prevádzkovatelia pevných telekomunikačných sietí v Bratislavskom kraji v súčasnosti neuvažujú s ďalšou výstavbou optických káblových trás nadregionálneho významu.

Jestvujúca vybudovaná kostra diaľkových optických káblov – DOK spol. T-com a ďalších operátorov je dostatočná na pokrytie súčasných aj výhľadových požiadaviek.

V prípade potreby na zvýšenie kapacity optických vlákien budú do rezervných HDPE rúr vedených v trase DOK zafukované nové monomódové optické káble.

Spoločnosť Orange a.s. taktiež neuvažuje s rozšírením vlastnej optickej siete FiberNet v danom regióne.

V oblasti prístupových telekomunikačných sietí budú hlavne v nových rozvojových zónach aplikované nové technologické trendy umožňujúce poskytovanie multimediálnych služieb a vysokorýchlostného internetu v súlade s odvetvovými a rezortnými požiadavkami.

Uvedené predstavuje výstavba nových optických prístupových sietí a poskytovanie telekomunikačných služieb triple play – digitálna televízia, internet a hlasová služba (telefonovanie). Cieľom je poskytnúť prenosové médium – optické vlákno priamo do objektov, bytov, podnikateľských priestorov.

V nových rozvojových lokalitách je potrebné situovať nové telekomunikačné uzly služieb pripojené prostredníctvom optickej infraštruktúry.

V rámci spracovania územnoplánovacej dokumentácie rozvojových oblastí je potrebná konzultácia navrhovaného riešenia s príslušným operátorom resp. správcom telekomunikačnej siete.

Mobilné telekomunikačné siete

Súčasná sieť mobilných operátorov Orange,a.s., T-mobile,a.s., Telefónica O2, a.s., poskytuje v mobilnej sieti GSM prenos hlasu a dát v rozsahu 2G (900 + 1800 MHz), aj 3G (2100 MHz).

Z dôvodu rozširovania a skvalitnenia služieb je potrebné rešpektovať zahustenie základňových vysielacích staníc a budovanie nových v navrhovaných rozvojových lokalitách. Z hľadiska služieb v rozsahu hlasových a dátových služieb budú sprístupnené aj služby mobilnej siete tretej generácie – UMTS s vysokorýchlostnou dátovou sieťou. Požiadavky kladené na telekomunikačnú infraštruktúru predstavujú širokú paletu moderných a navzájom komplementárnych riešení založených na najmodernejších technológiách, ktoré v regióne Bratislavského kraja prezentujú jestvujúci správcovia sietí – uvedené umožňuje individuálny prístup a napĺňanie potrieb zákazníkov.

17. Návrh na riešenie požiadaviek záujmov obrany štátu, ochrany pred požiarmi a ochrany pred povodňami

17.1. Obrana štátu

V rámci oblasti obrany štátu sú riešené všetky zariadenia špecializovanej štátnej správy na území Bratislavského kraja. Medzi špecializované zariadenia obrany štátu zaraďujeme zariadenia Ministerstva vnútra SR a Ministerstva obrany SR. V rámci organizačnej štruktúry pod Ministerstvo vnútra patria okrem policajného zboru aj zložky ochrany pred požiarmi a civilnej ochrany. Na území BSK (v hl. m. SR Bratislave) sa ešte nachádzajú aj objekty, resp. zariadenia Slovenskej informačnej služby a Národného bezpečnostného úradu.

17.1.1. Záujmy obrany štátu

ÚPN R-BSK v plnej miere rešpektuje záujmy obrany štátu na území kraja v tom zmysle, že sa zachovávajú všetky vojenské objekty na území kraja a rešpektujú sa ich ochranné pásma.

17.1.2. Zariadenia Ministerstva obrany SR

Obranná politika SR je zameraná na udržiavanie a rozvoj dostatočných vojenských kapacít garantujúcich suverenitu, nezávislosť a integritu štátu, na prispievaní SR k udržiavaniu mieru a stability v Euroatlantickom regióne a boj proti terorizmu.

V súlade s plánovanou transformáciou ozbrojených síl SR budú v rámci rozvoja infraštruktúry nepotrebné objekty a priestory uvoľňované a realizovaný ich prevod mimo rezort obrany. Jednotlivé objekty môžu prejsť do majetku jednotlivých obcí v prípade nezájmu fyzických alebo právnických osôb.

Objekty vojenských zariadení, ktoré sú vyčlenené pre potreby obrany štátu ostávajú naďalej v prevádzke armády SR, vrátane ich ochranných pásiem. Jednotlivé zariadenia vrátane ich príslušných ochranných pásiem budú plne rešpektované v návrhu územného plánu. Uvoľnené prebytočné vojenské zariadenia a plochy budú v návrhu ÚPN R-BSK prehodnotené v prospech rozvoja funkčných systémov a podľa možností začlenené do miestnej, územnej štruktúry. V rámci predmetného územného plánu sa uvažuje s postupnou integráciou vybraných vojenských zariadení na civilné zariadenia.

Ministerstvo obrany SR nepočíta, zo strednodobého hľadiska (do roku 2015) so zásadnou zmenou vo využívaní jestvujúcich zariadení rezortu lokalizovaných na území Bratislavského regiónu.

Na území Bratislavského kraja sa nachádzajú nasledovné vojenské zariadenia, pri ktorých je nutné rešpektovať ich príslušné ochranné pásma. Jedná sa o vojenské letisko Kuchyňa – Malacky, nachádzajúce sa v okrese Malacky ako aj o vojenské letecké pozemné zariadenie Mierovo v územnom obvode obce Hviezdoslavov, ktorá síce v rámci územného členenia SR nepatrí do Bratislavského kraja, ale ochranné pásmo uvedeného vojenského zariadenia zasahuje aj na územie Bratislavského kraja. Z dôvodu zabezpečenia bezpečnosti vojenskej letovej prevádzky na letisku Kuchyňa a z dôvodu zabezpečenia spoľahlivej prevádzky vojenského leteckého pozemného zariadenia Mierovo v územnom obvode obce Hviezdoslavov sa v ÚPN R-BSK plne rešpektujú ochranné pásma uvedených vojenských zariadení.

17.1.3. Vojenské územia

Na území Bratislavského kraja sa nachádzajú dve veľkoplošné územia špecifického záujmu – vojenské zariadenia a jedno letisko. Územia sú lokalizované v okrese Malacky a sú to:

- 1 Vojenský obvod – Záhorie,
2. Vojenské letisko Malacky (Kuchyňa).

K ďalším významnejším lokalitám, ktoré sú využívané vojenskými zariadeniami patria nasledujúce lokality: 1 na území hl. m. SR Bratislavy, konkrétne sa jedná o územie v MČ Devínska Nová Ves, 2. v okrese Malacky je situovaný objekt kasární v blízkosti v súčasnosti fungujúcom PP Eurovalley (Záhorie), 3. v katastrálnom území mesta Pezinok, 4. lokalita v k. ú. obce Malé Leváre v okrese Malacky a 5. kasárne v Slovenskom Grobe, okres Pezinok.

17.1.4. Záujmové katastrálne územia Ministerstva obrany Slovenskej republiky

Tabuľka „Zoznam záujmových katastrálnych území na území BSK“, ktorá je uvedená v prílohe tohto dokumentu prezentuje záujmové katastrálne územia, v ktorých možno vydať územné rozhodnutie a stavebné povolenie len so súhlasom orgánu Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

17.1.5. Záujmové stavby Ministerstva obrany Slovenskej republiky

Záujmové stavby Ministerstva obrany Slovenskej republiky sú tie stavby, u ktorých možno vydať územné rozhodnutie a stavebné povolenie na celom území Slovenskej republiky len so súhlasom orgánu Ministerstva obrany Slovenskej republiky:

- a) pozemné komunikácie a zariadenia na nich, najmä stavby, portály, brány, stožiare, technológie určené na elektronický výber mýta a kontrolu elektronického výberu mýta,
- b) dráhy,
- c) vnútrozemské vodné cesty,
- d) podzemné inžinierske siete (napr. telekomunikačné, dátové, optické, koaxiálne, káblové televízie, energetické, silové, plynové, vodovodné, teplárenské alebo kanalizačné siete),
- e) stavby vysoké 30 m a viac,
- f) stavby, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov, vojenských leteckých pozemných zariadení a komunikačných zariadení Ministerstva obrany Slovenskej republiky, a to:
  1. vedenia veľmi vysokého napätia 110 kV a viac,
  2. energetické zariadenia na výrobu, prenos a transformáciu elektrickej energie (napr. elektrárne, rozvodne elektrickej energie, transformačné stanice, meniarne),
  3. elektrické zariadenia vyžarujúce elektromagnetickú energiu (napr. rozhlasové a televízne vysielače, vysielačie stanice mobilných operátorov a poskytovateľov telekomunikačných služieb),
  4. veterné elektrárne.
- g) stavby, ktoré môžu ohroziť let lietadla, a to:
  1. zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia,

2. klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje.

h) Ochranné pásma leteckého pozemného zariadenia

Stanovište vojenského leteckého pozemného zariadenia Mierovo (viď. kap. 12. Vymedzenie ochranných pásem a chránených území)

i) Letisko Kuchyňa - Malacky (ďalej len „letisko“) je stále vojenské letisko 2. triedy, CTR triedy C a TMA triedy D s kódovým označením 4 D.

Má vybudovanú spevnenú vzletovú a pristávaciu dráhu (ďalej len „VPD“) o rozmeroch 2450 x 60 m. VPD je situovaná v smere 017°-197° t. j. 02 -20. Povrch VPD je betónový.

VPD je situovaná v trávnom vzletovom a pristávacom páse (ďalej len „VPP“) o rozmeroch 3050 x 300 m. VPP presahuje za koniec VPD 20 do vzdialenosti 300 m a za koniec VPD 02 do vzdialenosti 300 m.

Vzťažný bod letiska VPD je umiestnený vo vzdialenosti, 1200m od prahu VPD 20 na osi VPD 02-20 a má súradnice: 48° 24' 07" N 017° 07' 06" E.

Nadmorská výška letiska je 207,5m (680,8 ft) /28,0 °C (JUL)

Ochranné pásma užšieho okolia letiska (viď. kap. 12. Vymedzenie ochranných pásem a chránených území)

17.2. Civilná ochrana obyvateľstva

Civilná ochrana obyvateľstva je systém úloh a opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku, spočívajúcich najmä v analýze možného ohrozenia a v prijímaní opatrení na znižovanie rizík ohrozenia, ako aj určenie postupov a činností pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí.

Poslaním civilnej ochrany je v rozsahu vymedzenom v zákone chrániť životy, zdravie, majetok a vytvárať podmienky pri mimoriadnych udalostiach a počas mimoriadnej situácie a na ten účel spolupracovať s obdobnými inštitúciami iných štátov pri poskytovaní vzájomnej pomoci.

Pre uplatňovanie stavebnotechnických požiadaviek na ochranné stavby civilnej ochrany sa je smerodajný dokument „Analýza územia z hľadiska možných mimoriadnych udalostí“, ktorý sa vypracúva v súlade so zákonom č. 395/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Plnenie požiadaviek vyššie uvedených legislatívnych dokumentov je overované v rámci príslušných územných a stavebných konaní.

17.2.1. Pôsobnosť Bratislavského samosprávneho kraja

Určenie pôsobnosti samosprávneho kraja je vymedzené zákonom č. 444/2006 Z. z. Národnej rady Slovenskej republiky o civilnej ochrane obyvateľstva. Podľa uvedeného zákona samosprávny kraj v rámci svojej samosprávnej pôsobnosti:

a) poskytuje obvodnému úradu v sídle kraja podklady potrebné na vypracovanie analýzy územia kraja a podklady na vypracovanie plánov ochrany obyvateľstva z hľadiska možných mimoriadnych udalostí,

b) spolupracuje s orgánmi štátnej správy a obcami pri plánovaní a zabezpečovaní evakuácie na svojom území a utvára podmienky pri evakuácii na súčinnosť medzi samosprávnymi krajinami,

c) poskytuje obvodnému úradu v sídle kraja údaje o zariadeniach civilnej ochrany a spolupracuje s orgánmi štátnej správy a obcami pri plánovaní a riešení ukrytia obyvateľstva,

d) metodicky riadi a vykonáva prípravu obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnú pomoc, ako aj prípravu na poskytovanie prvej pomoci v spolupráci s verejnoprávnymi inštitúciami s humanitným poslaním,

e) podieľa sa na preventívno-výchovnej a propagačnej činnosti v civilnej ochrane.

17.3. Ochrana pred požiarmi

Z hľadiska ochrany pred požiarmi má ÚPN kraja vylepšovať ochranu obyvateľstva najmä v tom zmysle, že návrhom komunikačného systému ciest v riešenom území vytvára možnosť dopravnej obsluhy, a teda aj prístupu pre hasičskú techniku, do všetkých jeho častí. Uvedené požiadavky ÚPN R-BSK zohľadňuje pri riešení dopravy a dopravnej infraštruktúry, ktorej sa venuje v samostatnej časti tohto dokumentu.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy na úseku ochrany pred požiarmi vykonáva požiarny dozor podľa zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov.

Pri zmene funkčného využívania územia musia byť požiadavky vyplývajúce zo záujmov ochrany pred požiarmi riešené v súlade so zákonom NR SR č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov, ako aj vykonávacej Vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii a Vyhlášky 307/2007 Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 28. júna 2007, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 94/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na protipožiarnu bezpečnosť pri výstavbe a pri užívaní stavieb.

Pri navrhovaní stavieb a zariadení je potrebné rešpektovať platné technické normy SR, ako aj špecifické pokyny a usmernenia:

- Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru (HaZZ) v Bratislave, ktoré prostredníctvom Oddelenia požiarnej prevencie riadi vo svojich územných obvodoch výkon štátnej správy (vykonáva štátny požiarny dozor, posudzuje dokumentáciu stavieb, ktorú si vyhradí z hľadiska osobitného hospodárskeho, spoločenského alebo kultúrneho významu, resp. dokumentáciu tuzemských technologických zariadení, ktorá ako celok nepodlieha posúdeniu zhody podľa osobitných predpisov, zúčastňuje sa na územných, stavebných a kolaudačných konaniach),
- Okresných riaditeľstiev HaZZ v príslušných okresoch, ktoré organizačne podliehajú Krajskému riaditeľstvu HaZZ v Bratislave. Prehľad okresných riaditeľstiev je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Sídlo organizačnej zložky KR HaZZ v Bratislave	Pôsobnosť pre okres
Bratislava (úlohy plní Hasičský a záchranný útvar hl. mesta SR Bratislavy)	Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV, Bratislava V
Pezinok	Pezinok, Senec
Malacky	Malacky

Hasičský a záchranný útvar hl. mesta SR Bratislavy a Okresné riaditeľstvá HaZZ zabezpečujú výkon služby na hasičských staniciach. Hlavnou náplňou činnosti hasičských staníc HaZZ je najmä zabezpečovanie úloh súvisiacich so zdolávaním požiarov, s poskytovaním pomoci a s vykonávaním záchranných prác pri haváriách, živelných pohromách a pri poskytovaní pomoci pri iných mimoriadnych udalostiach.

Plnenie požiadaviek vyššie uvedených legislatívnych dokumentov je overované v rámci príslušných územných a stavebných konaní.

Ochranu pred požiarom zabezpečujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru, ako aj zamestnanci Závodných hasičských útvarov v areály zriaďovateľa, ďalej dobrovoľné jednotky - členovia obecných hasičských zborov a členovia závodných hasičských zborov v areály zriaďovateľa.

Pokrytie územia BSK hasičskými jednotkami je v súčasnosti zabezpečené najmä hasičskými stanicami HaZZ. Prehľad súčasnej siete hasičských staníc HaZZ je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

P.č.	sídlo HS	Počet súčasných výjazdov	Počet obyvateľov v zásahovom obvode HS	Priemerný počet zásahov ročne	obce v zásahovom obvode
1	HS 1 Bratislava Staré mesto	3	65555	1142	Mestská časť BA – Staré mesto
2	HS 3 Bratislava Nové mesto	4	149598	936	Mestská časť BA – Nové mesto, BA – Podunajské Biskupice, BA – Vrakuňa, BA – Ružinov, BA – Rača, BA – Vajnory, rádiodlokačný bod Veľký Javorník
3	HS 4 Bratislava Dúbravka	4	101790	523	Mestská časť BA – Dúbravka, BA – Karlova Ves, BA – Lamač, BA – Devín, BA – Devínska Nová Ves, Stupava, Marianka, Borinka
4	HS 5 Bratislava Petržalka	4	121259	650	Mestská časť BA – Petržalka, BA – Jarovce, BA – Rusovce, BA – Čunovo, Dobrohošť, Vojka, Bodíky
5	HS Pezinok	2	57975	401	Obce okresu Pezinok
6	HS Senec	2	59194	386	Obce okresu Senec okrem obcí Rovinka, Dunajská Lužná
7	HS Malacky	2	56430	386	Obce okresu Malacky

Zdroj: Prezídium Hasičského a záchranného zboru, Ministerstvo vnútra SR

Pre účinnú pomoc je nutné poskytnutie adekvátnej pomoci včas. Analýzou rizika metódou HaZZ boli posúdené jednotlivé katastrálne územia BSK, v meste Bratislava boli posudzované mestské časti. Na základe štatistických údajov za posudzované územie – počet obyvateľov (údaje získané zo Štatistického úradu), počet zásahov hasičských jednotiek (údaje získané zo štatistiky HaZZ) a údajov o vybraných stavbách (stavby so zhromažďovacími priestormi, stavby náročné na zásah – výškové stavby, priemyselné areály s plochou viac ako 1 km², objekty ubytovacie, objekty zdravotníckych a sociálnych zariadení s väčším počtom lôžok, ...) bolo vytvorené zhodnotenie súčasného stavu plošného pokrytia územia BSK hasičskými jednotkami. Súčasný stav a požadovaný stav pokrytia katastrálnych území požadovaným dojazdov hasičských jednotiek je uvedený v prílohe. Nedostatočné pokrytie, t.j. stav ak pomoc občanom v núdzi sa nedostane včas a v adekvátnej kvalite s ohľadom na prítomné riziká v katastrálnom území je vyznačené červenou farbou písma.

Zlepšiť úroveň bezpečnosti v obciach, kde súčasná sieť hasičských staníc HaZZ nedokáže zabezpečiť včasný dojazd hasičskej jednotky je možné dvomi variantmi.

1. Variant: zhustenie siete hasičských staníc HaZZ,

2. Variant: zapojenie dobrovoľných hasičských zborov vybraných obcí do zásahovej činnosti.

S ohľadom na štatistické údaje zo zásahovej činnosti HaZZ v jednotlivých obciach BSK je možné konštatovať, že vo vidieckych oblastiach okresov Pezinok, Senec a Malacky bude dostatočné vykonať legislatívne, organizačné a technické opatrenia pre zapojenie dobrovoľných hasičských zborov obcí. Hasičské stanice HaZZ v okresoch Pezinok, Senec a Malacky majú aj v porovnaní s hasičskými stanicami s obdobnými zásahovými obvody iných hasičských staníc na Slovensku podobný počet zásahov.

Zriadenie nových hasičských staníc HaZZ je nutné v súčasnosti v okrese Bratislava II v mestskej časti Podunajské Biskupice. V súčasnosti patrí toto územie do zásahového obvodu hasičskej stanice Bratislava Nové mesto. Táto hasičská stanica dlhodobo patrí medzi najvyťaženejšie stanice na Slovensku. V okrajových častiach zásahového obvodu hasičskej stanice Bratislava Nové mesto za súčasných podmienok dopravy nie je možné dodržať požadované časy dojazdu. Zriadenie novej hasičskej stanice by viedlo k zvýšeniu bezpečnosti obyvateľov mestskej časti Bratislava Podunajské Biskupice, Vrakuňa, Ružinov a príľahlých obcí okresu Senec – Rovinka, Dunajská Lužná, Most pri Bratislave. Uvedené obce majú v súčte priemerne viac ako 200 zásahov ročne. Takýto počet zásahov organizačne nie možné zabezpečiť dobrovoľnými hasičskými zbormi obcí.

Návrh územného plánu vytvára podmienky pre výstavbu väčšieho počtu bytov najmä v katastrálnych územiach:

- Bratislava Vajnory,
- Petržalka (zverejnený projekt Južné mesto), Rusovce,
- Slovenský Grob, Chorvátsky Grob

Zriadenie ďalšej hasičskej stanice je nutné v území vymedzenom katastrálnymi územiami Bratislava Vajnory, Ivanka pri Dunaji, Chorvátsky Grob, Bernolákovo. V oblasti ochrany pred požiarmi je potrebné zriadiť hasičskú stanicu v katastrálnom území mestskej časti Podunajské Biskupice. V nadväznosti na rozšírenie bytovej výstavby je žiaduce vyčleniť územie pre vybudovanie ďalších hasičských staníc vo Vajnoroch, Petržalke, Ivanke pri Dunaji, Chorvátskom Grobe a Bernolákove. Súčasné pokrytie hasičskými stanicami nie je dostatočné, nedostatočnosť sa prejaví aj pri ďalšom náraste obyvateľov v týchto územiach. Na základe štatistiky zásahovej činnosti je možné predpokladať približne 100 zásahov ročne.

S rozvojom zastavaného územia v mestskej časti Bratislava Petržalka a Rusovce je predpoklad nárastu počtu obyvateľov a vzniku potreby kvalitnejšieho pokrytia daného územia hasičskými jednotkami. Z tohto dôvodu je nutné vyčleniť vhodné priestory pre zriadenie hasičskej stanice. Na základe štatistiky zásahovej činnosti je možné predpokladať približne 100 zásahov ročne.

17.4. Ochrana pred povodňami

Ochrana pred povodňami je uvedená v texte kapitoly 18.2.6. „Protipovodňová ochrana na území Bratislavského samosprávneho kraja“.

17.4.1. Pôsobnosť samosprávneho kraja

Pôsobnosť samosprávneho kraja v oblasti ochrany pred povodňami je legislatívne vymedzená Zákonom 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami. Na základe uvedeného právneho predpisu plní nasledujúce úlohy:

a) spolupracuje s poverenými osobami, so správcom vodohospodársky významných vodných tokov, s orgánmi štátnej vodnej správy a s obcami na vypracovaní,

prehodnocovaní a aktualizáciách predbežného hodnotenia povodňového rizika a častí plánov manažmentu povodňového rizika, ktoré sa týkajú územia vyššieho územného celku,

b) využíva predbežné hodnotenie povodňového rizika, mapy povodňového ohrozenia, mapy povodňového rizika a informácie o určených inundačných územiach na určenie regulatív priestorového usporiadania a funkčného využívania územia v procesoch územného plánovania,

c) podieľa sa v súčinnosti s obvodným úradom životného prostredia, obvodným úradom životného prostredia, obvodným úradom v sídle kraja, obvodným úradom a obcami na príprave a kontrole zabezpečenia ochrany pred povodňami,

d) spolupracuje s obvodným úradom životného prostredia a s obvodným úradom v sídle kraja na zostavovaní povodňového plánu kraja,

e) podieľa sa na riešení problémov zabezpečovania ochrany pred povodňami, ktoré sa týkajú viacerých obcí, a taktiež na riešení problémov, ktoré vzniknú počas povodní a pri obnove územia postihnutého povodňami,

f) vytvára pre regionálnu správu ciest podmienky na plnenie jej úloh na úseku ochrany pred povodňami,

g) schvaľuje plán hliadkovej služby regionálnej správy ciest,

h) spolupracuje s organizáciami, ktoré poskytujú alebo sprostredkujú humanitnú, vecnú alebo finančnú pomoc obciam a občanom postihnutým povodňami,

i) plní úlohy počas mimoriadnej situácie podľa osobitného predpisu,

j) vyhodnocuje povodňové škody na majetku vo svojom vlastníctve, správe alebo užívaní a vyhodnotené povodňové škody predkladá obvodnému úradu životného prostredia,

k) vypracúva súhrnnú správu o priebehu povodní, ich následkoch a vykonaných opatreniach a správu predkladá obvodnému úradu životného prostredia.

ObÚŽP na základe vyššie spomínaného zákona v spolupráci s krajským úradom zostavuje povodňový plán kraja a predkladá ho na schválenie Ministerstvu životného prostredia SR (MŽP SR). ObÚŽP zostavuje povodňový plán vo svojom obvode a predkladá ho na schválenie KÚŽP. Obce v záujmovom území spracúvajú povodňový plán zabezpečovacích prác, ak má drobný vodný tok alebo jeho ucelený úsek v nájme alebo vo výpožičke a tento predkladá na schválenie obvodnému úradu životného prostredia. Všetky obce v záujmovom území spracúvajú a zostavujú povodňové plány záchranných prác obce a predkladajú ich na schválenie príslušnému obvodnému úradu. Všetky uvedené orgány štátnej správy spolupracujú v rámci svojej pôsobnosti s HaZZ SR a Policajným zborom SR (PZ SR).

Malé toky v riešenom území sú upravené len miestnymi úpravami. Z hľadiska ochrany územia pred povodňami sú nebezpečné najmä malokapacitné priepusty, premostenia, vtoky do krytých profilov.

Pri navrhovaní stavieb a zariadení v návrhovom období ÚPN R-BSK kraj je potrebné rešpektovať:

- mapy povodňového ohrozenia, spracované správcom vodohospodársky významných tokov na území kraja,
- mapy povodňového rizika, spracované správcom vodohospodársky významných tokov na území kraja,
- aktuálny Plán manažmentu povodňového rizika Bratislavského kraja schválený Ministerstvom životného prostredia SR,

- aktuálny Povodňový plán Bratislavského kraja zostavený Krajským úradom životného prostredia v Bratislave a schválený Ministerstvom životného prostredia SR,
- prípadne aj aktuálny povodňový plán záchranných prác kraja na ochranu pred povodňami vypracovaný Obvodným úradom v Bratislave, ktorý schvaľuje Ministerstvo vnútra SR,
- požiadavky na zvyšovanie retenčnej schopnosti v urbanizovanej krajine.

17.4.2. Aktuálny stav v oblasti ochrany pred povodňami

Vláda Slovenskej republiky vo svojom uznesení č. 31 z januára 2000 schválila Program protipovodňovej ochrany SR do roku 2010, ktorý sa podarilo naplniť asi na 50 percent. Finančné prostriedky sa použili napríklad na preventívne protipovodňové opatrenia ktorými sú najmä technické a biotechnické opatrenia v povodí, ktoré spomaľujú odtok vôd z povodia do vodných tokov, smerovali tiež na výstavbu a rekonštrukciu retenčných nádrží, ochranných hrádzí, protipovodňových línií a zariadení na prečerpávanie vnútorných vôd, úpravu vodných tokov, ako aj budovanie poldrov.

V súčasnosti je vládou schválený Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu povodí SR. Zameriava sa na zadržanie dažďovej vody v krajine, ako aj na celkové oživenie a obnovu poškodenej krajiny a minimalizáciu rizika vzniku povodňových prívalových vln.

Podľa tohto programu protipovodňová prevencia spočíva v trojstupňovom prístupe s nasledovnou postupnosťou:

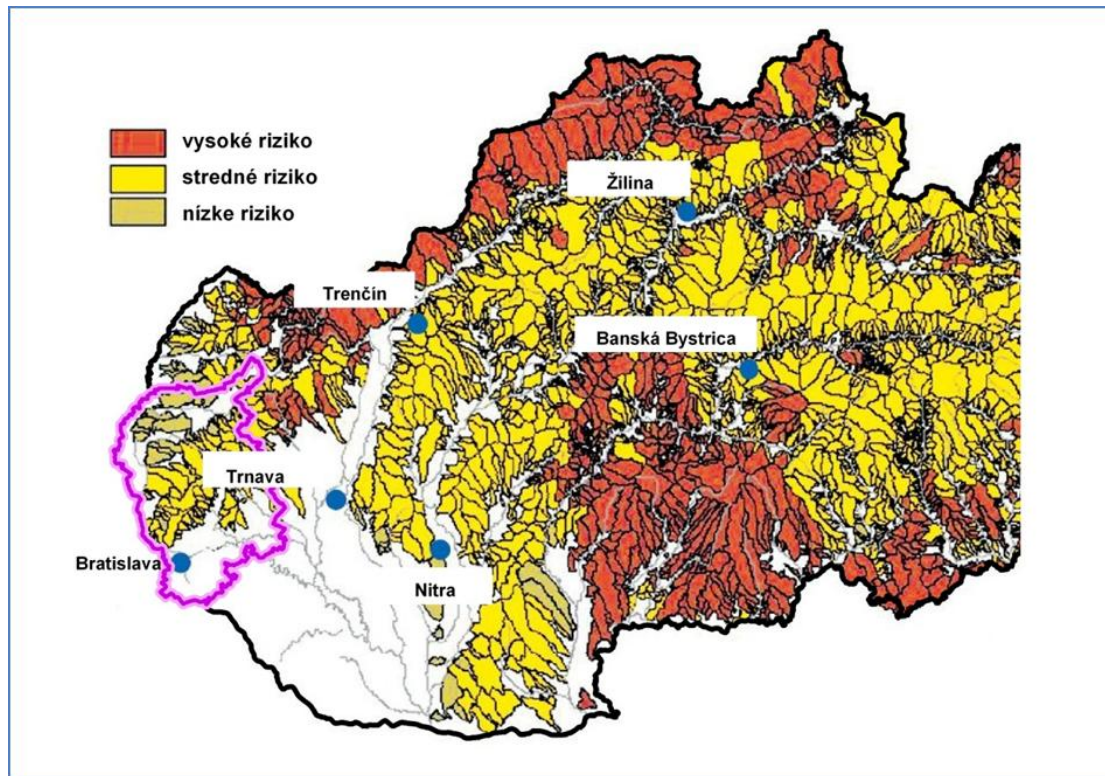
1. v prvom rade zachytenie dažďovej vody v mieste/priestore, kde spadne,
2. následne retencia/akumulácia dažďovej vody v krajine,
3. až nakoniec odvedenie tej časti dažďovej vody, ktorú povodie/územie/krajina predtým neabsorbuje.

Jedným zo základných krokov účinnej prevencie proti povodňam bude obnovenie ekosystémových funkcií povodia/územia/krajiny, ktoré svojimi prirodzenými vlastnosťami zadrží dažďovú vodu, umožní jej vsakovanie do podlažia, zvýši kvalitu pôdy a v rámci priestorovej optimalizácie funkcií, potrieb a využívania krajiny človekom, zabezpečí aj jej ekologickú stabilitu.

Konkrétnym cieľom je vytvoriť a vybudovať v lesnej, v poľnohospodárskej a v urbánnej krajine na celom území SR vodozádržné krajinné a terénne útvary a v intravilánoch obcí a miest vybudovať vodozádržné systémy, zariadenia a technické riešenia s celkovou cyklickou zádržnou kapacitou dažďovej vody v objeme 250 miliónov m³. Následne tieto vodozádržné systémy/zariadenia zodpovedne prevádzkovať, udržiavať ich funkčnosť, vykonávať ich údržbu a servis. Stanovená cyklická vodozádržná kapacita vyplýva z analýzy zrážkovoodtokových pomerov povodí územia Slovenskej republiky.

Dôležitým faktorom zvýšenia účinnosti programu, ako aj účinnosti ním vytvorených multiplikačných efektov, je maximálny čas realizácie programu potrebný na vybudovanie stanovenej cyklickej vodozádržnej kapacity, ktorú program predpokladá v strednodobom (2016) až dlhodobom (2020) časovom horizonte, v závislosti od disponibilných finančných zdrojov programu.

Ohrozenie lokálnymi povodňami

Zdroj: Geografický ústav SAV

Oblasť ochrany pred povodňami je, resp. bude podrobnejšie riešená v rámci koncepčných dokumentov tak, ako to ukladá Zákon 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami (spracovanie uvedených dokumentov je naplánované v priebehu rokov 2013 až 2015²⁶).

17.5. Prevencia závažných priemyselných havárií

Zákon o prevencii závažných priemyselných havárií (č. 261/2002 Z. z.) a jeho vykonávacie vyhlášky špecifikujú povinnosti a zodpovednosť prevádzkovateľov a príslušných orgánov štátnej správy v oblasti prevencie a pripravenosti na závažné havárie.

Predmetom právnej úpravy podľa zákona je ustanovenie podmienok a postupu pri prevencii závažných priemyselných havárií v podnikoch s prítomnosťou vybraných nebezpečných látok a pripravenosť na ich zdolávanie a na obmedzenie ich následkov na život a zdravie ľudí, životné prostredie a majetok v prípade ich vzniku.

Podľa tohto zákona sú orgány verejnej správy, ktoré podľa osobitných predpisov vypracúvajú (obstarávajú) alebo schvaľujú rozvojové koncepcie alebo územnoplánovaciú dokumentáciu, alebo povoľujú stavby, zariadenia a iné činnosti, sú povinné zohľadniť nutnosť:

dodržať dostatočnú vzdialenosť medzi podnikmi kategórie A a kategórie B navzájom, medzi podnikmi uvedených kategórií a inými stavbami, zariadeniami a činnosťami, najmä sídelnými útvarmi a inými miestami s pravidelným výskytom väčšieho množstva ľudí, územiami chránenými podľa osobitných predpisov, dopravnými trasami, energetickými a inými rozvodmi alebo určiť dodatočné technické a iné opatrenia tak, aby sa nezvýšilo riziko závažnej priemyselnej havárie.

²⁶ Zdroj: Zákon 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami a Plány manažmentu jednotlivých povodí

Právne predpisy SR v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií:

- Zákon č.261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- Vyhláška MŽP SR č. 489/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- Vyhláška MŽP SR č. 490/2002 Z. z. o bezpečnostnej správe a o havarijnom pláne;
- Zákon č. 277/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- Vyhláška MŽP SR č. 451/2005 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 489/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- Vyhláška MŽP SR č. 452/2005 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 490/2002 Z. z. o bezpečnostnej správe a o havarijnom pláne.

Register podnikov spadajúcich pod zákon o prevencii havárií na území Bratislavského kraja

Názov podniku	Kategória	Adresa
Agility Logistics, s.r.o.	A	Diaľničná cesta 5, Senec
BRENNTAG SLOVAKIA s.r.o., Pezinok	A	Glejovka 15, Pezinok
DSV Slovakia, s.r.o.	B	Diaľničná 6, Senec
DUSLO, a.s. odštepny závod ISTROCHEM Bratislava	B	Nobelova 34, Bratislava - Ružinov
Istrochem Explosives a. s.	A	Nobelova 34, Bratislava - Nové Mesto
LAMPOGAS.sk s.r.o.	A	Prievozká 32, Bratislava - Ružinov
Letisko M.R. Štefánika - Airport Bratislava, a.s. (BTS)	A	Letisko M.R. Štefánika , Bratislava - Ružinov
Messer Slovnaft s.r.o.	A	Vlčie hrdlo 1/B, Bratislava - Ružinov
NAFTA a.s., Centrálny areál Gajary - baden	A	Gajary
NAFTA a.s., Centrálny areál podzemného zásobníka zemného plynu, Plavecký Štvrtok	A	Plavecký Štvrtok
SLOVNAFT, a.s. Výroba Bratislava	B	Vlčie hrdlo 1, Bratislava - Ružinov
Slovnaft Petrochemicals, s.r.o.	B	Vlčie hrdlo 4846, Bratislava - Ružinov
TRANSPETROL, a.s., prevádzka Vlčie hrdlo - odovzdávacie stred.ropy č.1, Bratislava	A	Šumavská 38, Bratislava - Ružinov
VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s.	A	J. Jonáša 1, Bratislava - Devínska Nová Ves

Zdroj: MŽP SR, jún 2012

18. Konceptia starostlivosti o životné prostredie vrátane požiadaviek na hodnotenie z hľadiska predpokladaných vplyvov na životné prostredie

18.1. Ovzdušie

Na znečistení ovzdušia v riešenom území sa podieľajú výraznou mierou činitele, ktoré sú situované priamo v jeho území, ale aj pôsobiace v okolí tohto územia. Hlavné zdroje znečistenia ovzdušia pochádzajú z bodových zdrojov priemyselnej prevádzky (Slovnaft, Volkswagen, Holcim a iné), ale aj z mobilných zdrojov - automobilová doprava. Zdroje znečistenia sú sústredené najmä na území Bratislavských okresov.

Z hľadiska zdrojov znečistenia sa podieľajú najmä energetické zdroje priemyselných podnikov, centrálné tepelné zdroje, blokové kotolne, domáce kúreniská, automobilová doprava a prach z ulíc, nespevnených plôch a poľnohospodárskej pôdy.

V oblasti ochrany ovzdušia musia prevádzkovatelia zdrojov znečisťovania ovzdušia plniť podmienky zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší, ktorý zrušil zákon č. 478/2002 o ochrane ovzdušia. Vykonávacou vyhláškou je vyhláška č. 410/2012 Z. z.

Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR, č. 357/2010 Z. z., sa ustanovujú požiadavky na vedenie prevádzkovej evidencie a rozsah ďalších údajov o stacionárnych zdrojoch znečisťovania ovzdušia.

Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR, č. 411/2012 Z. z., sa ustanovuje monitorovanie emisií zo stacionárnych zdrojov a kvality ovzdušia v okolí, spôsob a požiadavky na zisťovanie a preukazovanie množstva vypúšťaných znečisťujúcich látok a údajov o dodržaní určených technických požiadaviek a všeobecných podmienok prevádzkovania.

Riešené územie spadá podľa územno-správneho členenia SR do Bratislavského kraja na základe čoho sa pristupovalo k výsledkom zo systému NEIS (Národný Emisný Informačný Systém), ktoré sú zaznamenané v tabuľke.

Znečisťujúce látky v ovzduší možno považovať z vodohospodárskeho hľadiska za zdroj znečistenia povrchových a podzemných vôd.

Škodliviny v ovzduší tiež poškodzujú vegetáciu a to vo väčšej miere ako živočíšne organizmy. Tuhé imisie usadené na povrchu rastlín vplyvajú na príjem energie, obmedzujú dýchanie, upchávajú sa prieduchy tuhými časticami. Podľa citlivosti na exhaláty možno rastliny deliť približne nasledovne (začínajúc od najcitlivejších):

ihličnaté dreviny,

listnaté dreviny,

viacročné byliny,

jednoročné byliny.

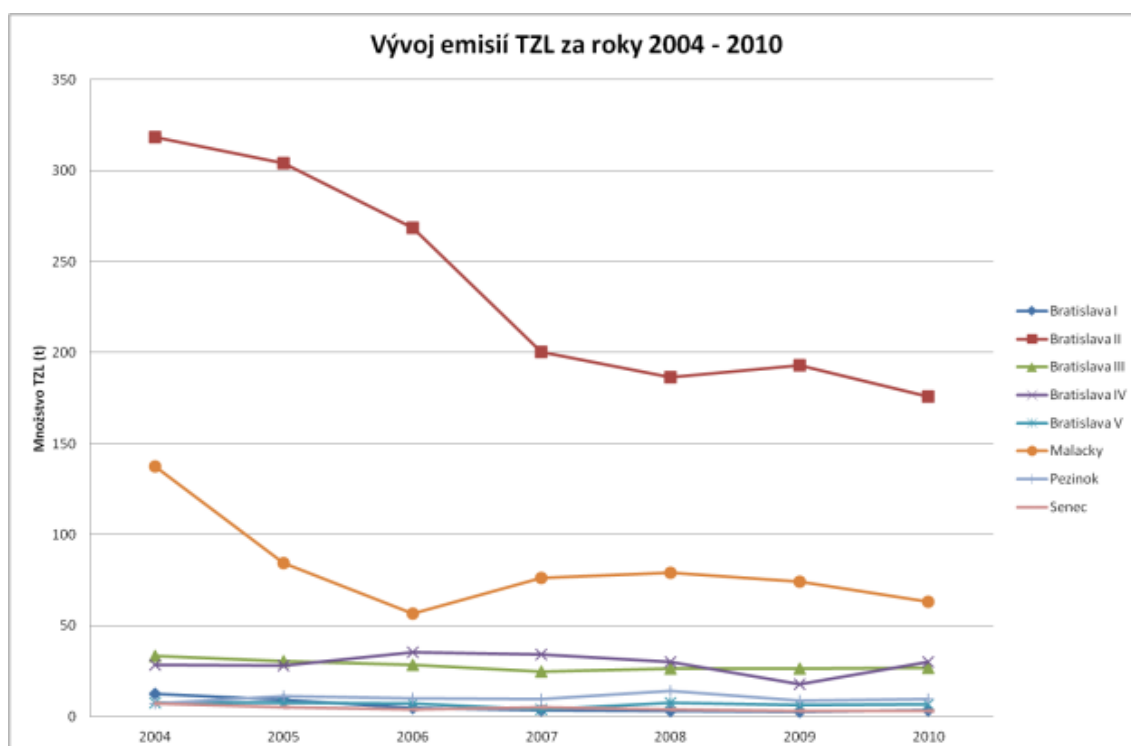
Veľkú citlivosť majú hlavné lesné dreviny smrek a jedľa. Veľkým problémom je aj poškodzovanie stanovištných podmienok drevín, porušenie vhodnej štruktúry lesných porastov, odumieranie koreňového systému.

Graf: Stav emisií v Bratislavskom kraji za rok 2010

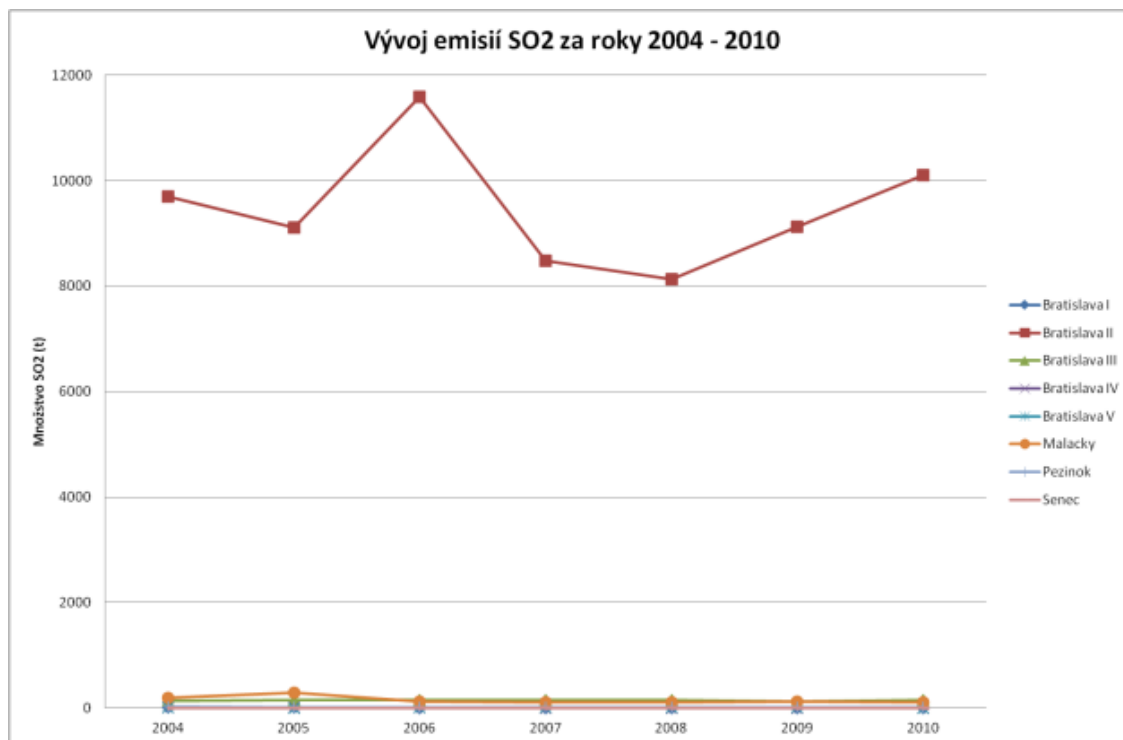
Zdroj: NEIS

Graf: Znáznornenie emisií v riešenom území v časovom intervale rokov 2004-2010

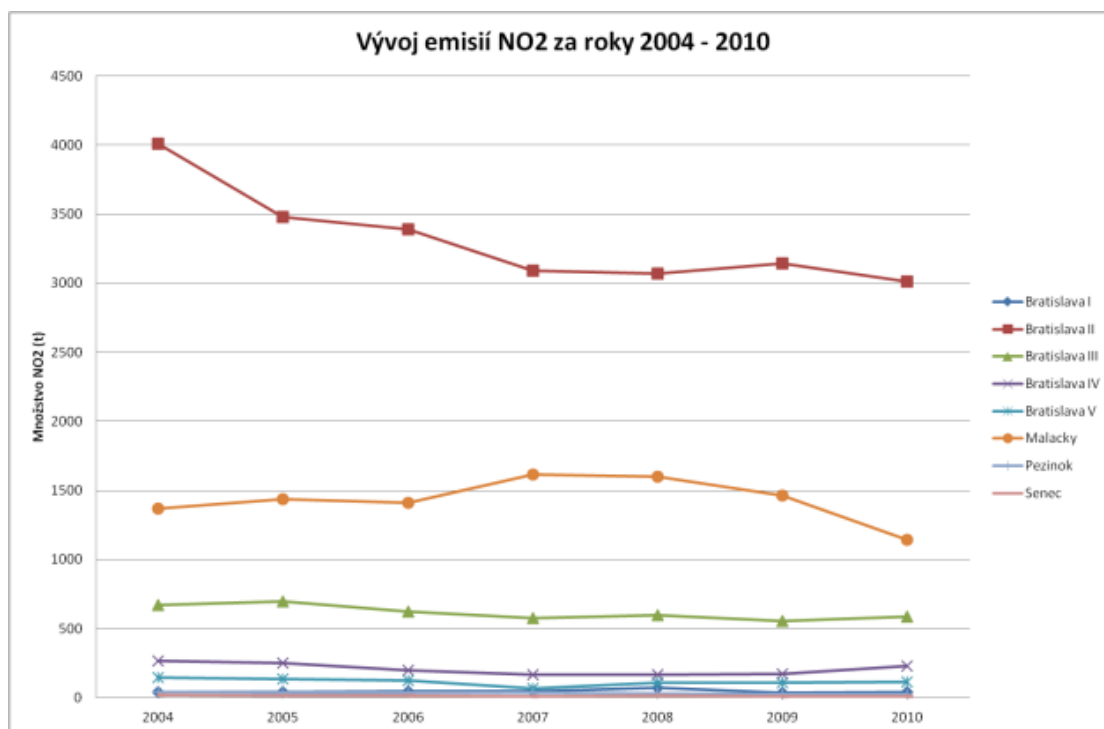

Zdroj: NEIS 2012

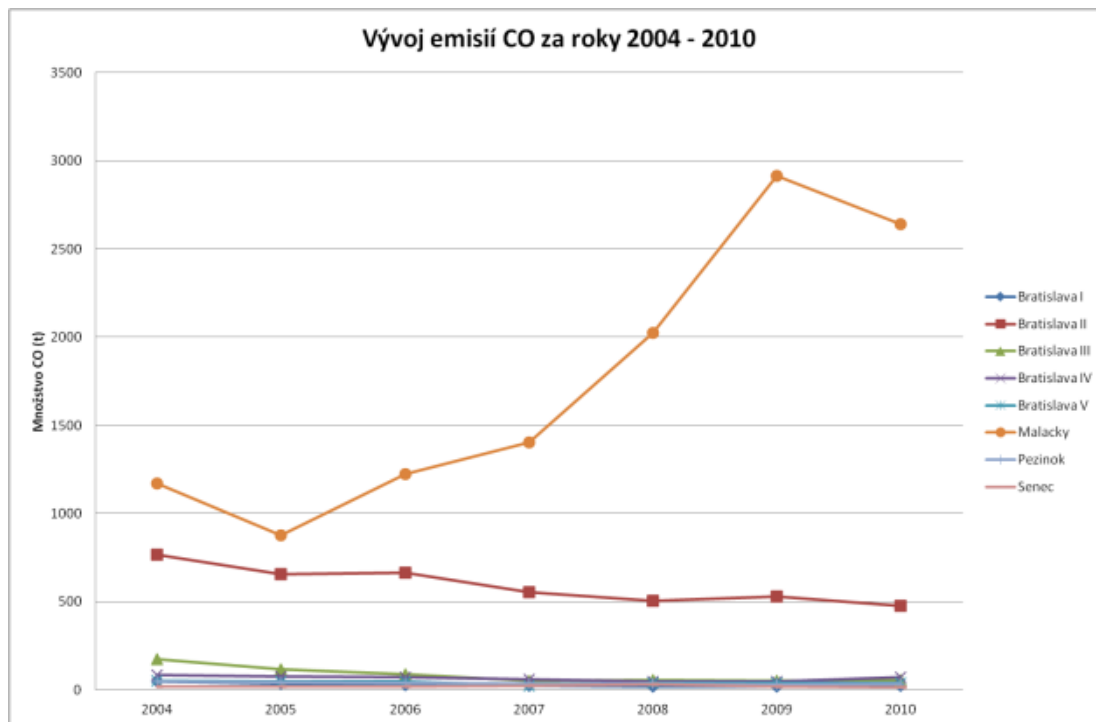
Graf: Znáznornenie emisií v riešenom území v časovom intervale rokov 2004-2010

Zdroj: NEIS 2012

Zdroj: NEIS 2012

Zdroj: NEIS

Z uvedených grafov je možné konštatovať vo väčšine okresoch riešeného územia pokles vyprodukovaných znečisťujúcich látok. Dôvodom je modernizácia starších priemyselných zariadení, zavádzanie nových, k životnému prostrediu šetrnejších výrobných technológií a prísnejšie predpisy v oblasti životného prostredia v rámci Európskej únie. Nárast bol zaznamenaný v okrese Malacky a to najmä pri znečistení ovzdušia emisiami CO.

V nasledujúcich tabuľkách je uvedených päť najvýznamnejších znečisťovateľov za oblasť Hlavného mesta SR Bratislava a okresov Malacky, Pezinok a Senec.

Významní znečisťovatelia na území Hlavného mesta Bratislava

Názov prevádzkovateľa	TZL (t)	Názov prevádzkovateľa	SO ₂ (t)
CM European power Slovakia, s. r. o.	112,024	CM European power Slovakia, s. r. o.	8541,22
SLOVNAFT	34,578	SLOVNAFT	1521,27
VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s.	22,049	Duslo a.s.	145,514
PPC POWER, a.s.	18,058	Bratislavská teplárenská, a.s.	22,74
Slovnaft Petrochemicals, s.r.o.	16,389	BIONERGY	15,484
Bratislavská teplárenská, a.s.	8,744	Slovnaft Petrochemicals, s.r.o.	6,349
DALKIA	4,358	Odvoz a likvidácia odpadu, a. s.	3,808
Názov prevádzkovateľa	NO ₂ (t)	Názov prevádzkovateľa	CO (t)
CM European power Slovakia, s. r. o.	1740,08	SLOVNAFT	391,945
SLOVNAFT	786,954	VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s.	46,189
PPC POWER, a.s.	464,477	Slovnaft Petrochemicals, s.r.o.	40,942
Slovnaft Petrochemicals, s.r.o.	314,827	DALKIA	32,385
Bratislavská teplárenská, a.s.	144,462	Bratislavská teplárenská, a.s.	22,908

DALKIA	94,65	PPC POWER, a.s.	10,776
VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s.	91,024	Termming	8,483
Odvoz a likvidácia odpadu, a. s.	87,968	CM European power Slovakia, s. r. o.	7,993
Termming	21,765		

Zdroj: NEIS

Významný znečisťovatelia na území okresu Malacky

Názov prevádzkovateľa	TZL (t)	Názov prevádzkovateľa	SO2 (t)
Swedspan Slovakia	25,117	Holcim(Slovensko) a.s.	94,68
Holcim(Slovensko) a.s.	24,932	NAFTA a.s. Bratislava	3,824
ALAS SLOVAKIA	4,045	Swedspan Slovakia	2,153
NAFTA a.s. Bratislava	1,608		
Termming	1,415		
BAUMIT,s.r.o - vyr. závod Lietavská Lúčka	1,061		
Názov prevádzkovateľa	NO2 (t)	Názov prevádzkovateľa	CO (t)
Holcim(Slovensko) a.s.	1002,71	Holcim(Slovensko) a.s.	1974,58
Swedspan Slovakia	43,026	Swedspan Slovakia	431,996
Termming	37,329	Termming	176,079
NAFTA a.s. Bratislava	34,179	NAFTA a.s. Bratislava	44,824

Zdroj: NEIS

Významný znečisťovatelia na území okresu Pezinok

Názov prevádzkovateľa	TZL (t)	Názov prevádzkovateľa	SO2 (t)
Ministerstvo obrany SR v zastúpení Stredisko prevádzky objektov	4,243	Ministerstvo obrany SR v zastúpení Stredisko prevádzky objektov	6,895
Univolt-Remat s.r.o.	3,379	Univolt-Remat s.r.o.	3,85
Názov prevádzkovateľa	NO2 (t)	Názov prevádzkovateľa	CO (t)
Podnik bytových služieb s.r.o.	5,716	Ministerstvo obrany SR v zastúpení Stredisko prevádzky objektov	25,979
Pezinské tehelne - Paneláreň a.s.	5,637	Podnik bytových služieb s.r.o.	2,308
TEPLO MODRA, s.r.o.	2,556	Swietelsky Slovakia s.r.o.	2,171
Ministerstvo obrany SR v zastúpení Stredisko prevádzky objektov	1,732		
Psychiatrická nemocnica Philipa Pinela Pezinok	1,129		

Zdroj: NEIS

Významný znečisťovatelia na území okresu Senec

Názov prevádzkovateľa	TZL (t)	Názov prevádzkovateľa	SO2 (t)
EUROBETON plus s.r.o.	0,509	Dalkia Senec,a.s.	0,023
Názov prevádzkovateľa	NO2 (t)	Názov prevádzkovateľa	CO (t)
Dalkia Senec,a.s.	3,782	DOPRASTAV,a.s.Závod Žilina	9,827
		ALPINE Slovakia s.r.o.	1,921
		Dalkia Senec,a.s.	1,527

Zdroj: NEIS

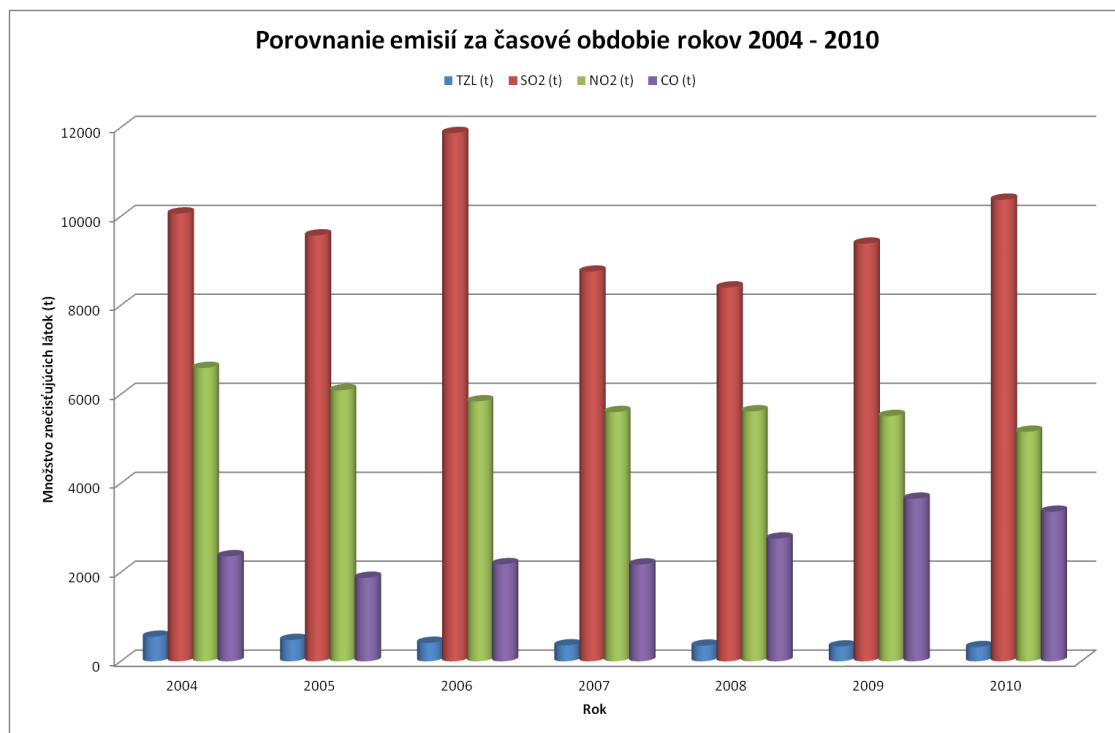
V Bratislavskom kraji je ovzdušie najviac znečisťované na území mesta Bratislavy. Tento stav zmiernujú veterné pomery ovplyvnené svahmi Malých Karpát. Ovzdušie je najviac zaťažované exhalátmi z chemického priemyslu, energetiky (teplárne, elektrárne) a dopravy. Významným druhotným zdrojom znečisťovania je sekundárna

prašnosť, ktorej úroveň závisí od meteorologických činiteľov, zemných a poľnohospodárskych prác a charakteru povrchu.

Úroveň znečistenia ovzdušia na ostatnom území kraja je zreteľne nižšia ako v Bratislave. Výnimkou v záhorskej časti regiónu je cementáreň v Rohožníku (Holcim, a.s.).

Znázornenie a vývoj emisií v Bratislavskom kraji za roky 2004 – 2010

Zdroj NEIS, 2012

Klíma a mikroklíma

Súčasná a nastávajúca zmena klímy sa negatívne dotýka aj územia Bratislavského kraja. Začína napríklad dochádzať k zosilneniu a zvýšeniu počtu lokálnych extrémov počasia či dlhodobým suchám. Najväčšia časť oteplenia v 20. storočí je veľmi pravdepodobne spôsobená ľudskou činnosťou. Ak bude naďalej pokračovať celosvetový rast emisií, pravdepodobne nás už na konci 21. storočia čakajú vážne zmeny. V závislosti od vyprodukovaných emisií sa môže teplota zvýšiť o 1,1°C až 6,4°C. Na Slovensku sa od roku 1881 zvýšila teplota v priemere o 1,6°C a poklesli ročné úhrny zrážok.

Keďže s najväčšou pravdepodobnosťou sa rýchlym zmenám klímy nevyhneme, je možné tento proces zmierniť a prispôsobiť sa mu. Je potrebné zmapovať stav v sektoroch produkujúcich najväčšie množstvo emisií skleníkových plynov a technologický stav týchto zariadení. Ďalej je vhodné posúdiť zraniteľnosť územia a stanoviť adaptačnú stratégiu. Samotná samospráva môže analyzovať stva obce, podmienky života v nej a následne vypracovať rozvojové stratégie a programy, v ktorých je potreba brať do úvahy zraniteľnosť mesta na dopady zmeny klímy ako aj príspevok mesta k zmene klímy. Spôsoby akými je možné znížiť rýchlosť otepľovania môžu byť napríklad optimálne zabezpečovanie hromadnej dopravy v meste, prímestskej dopravy, budovať cyklistickú dopravu, racionalizovať systémy verejného osvetlenia, podpora geotermálnych zdrojov, zvyšovanie rozlohy mestskej, respektíve obecnej zelene, dôsledná ochrana a obnova mokradí na území obcí a množstvo ďalších opatrení.

18.2. Voda

Slovenská republika sa vstupom do Európskej únie zaviazala plniť požiadavky spoločenstva v oblasti ochrany, využívania, hodnotenia a monitorovania stavu vôd zastrešených rámcovým dokumentom známym pod názvom Rámcová smernica o vode – RSV (Water Framework Directive 2000/60/EC). Rámcová smernica bola transponovaná do vodného zákona č. 364/2004 Z. z. a Vyhlášky č. 221/2005 Z. z.

18.2.1. Hodnotenie kvality povrchových vôd

Slovenská republika sa v súčasnosti nachádza v štádiu zmien v oblasti hodnotenia stavu povrchových vôd. Tieto zmeny vyplývajú z procesu implementácie Rámcovej smernice o vode a súvisiacich smerníc Európskej únie v sektore voda.

Za obdobie rokov 2006 a 2007 bolo vyhodnotených na území Bratislavského kraja 13 miest odberov kvality povrchovej vody. V tomto prechodnom období bola kvalita vody vyhodnotená dvoma spôsobmi a to podľa pôvodného hodnotenia a hodnoty boli porovnané s limitmi podľa Nariadenia vlády SR č. 296/2005 Z. z. Každý ukazovateľ bol vyhodnotený či spĺňa uvedený limit, alebo ho prekračuje.

Riečna sieť riešeného územia spadá do troch čiastkových povodí:

čiastkové povodia Moravy (4-17)

Hodnotenie kvality vody v povodí Moravy naďalej zaraďuje povodie medzi významne znečistené. Kvalita povrchovej vody bola v riešenom území sledovaná v 4 miestach odberov vzoriek.

Kvalita vody na Morave a jej prítokoch je ovplyvňovaná znečistením z bodových zdrojov. Medzi najvýznamnejšie priemyselné zdroje odpadových vôd patria podniky Tower Automotive a.s. Malacky na prítoku Malina, Volkswagen Slovakia a.s. Devínska Nová Ves na prítoku Mláka.

Z hľadiska množstva vypúšťania komunálnych odpadových vôd sú významné mestá a obce ako Malacky, Stupava, Devínska Nová Ves.

čiastkové povodia Dunaja (4-20)

V povodí Dunaja bola v roku 2007 sledovaná kvalita povrchovej vody v rámci riešeného územia v 6 miestach odberov vzoriek.

Na znečistení toku Dunaja sa podieľajú priemyselné a komunálne odpadové vody z bodových zdrojov znečistenia, z plošných zdrojov najmä z poľnohospodárskej činnosti a lodnej dopravy. Dunaj je ovplyvňovaný aj znečistením, ktorým sú zaťažené jeho prítoky - v hornom úseku prítok Morava.

V oblasti Bratislavy sú znečisťujúce predovšetkým komunálne odpadové vody z ČOV Petržalka v Bratislave, z priemyselných zdrojov odpadové vody zo Slovnaftu a Istrochemu.

čiastkové povodie Váhu (4-21)

V oblasti povodia Váhu sú zahrnuté aj miesta odberov v povodí Malého Dunaja. V povodí Malého Dunaja bola kvalita povrchových vôd v riešenom území sledovaná v 3 miestach odberov vzoriek na tokoch Malý Dunaj a Čierna voda.

Zo zdrojov znečistenia prejavujúcich sa na Čiernej vode je to vplyv komunálnych odpadových vôd ČOV Bernolákovo a Senec, splaškové vody z ČOV Veľký Biel. Zo znečisťovačov lokalizovaných v povodí Malého Dunaja majú najväčší vplyv na kvalitu vody chladiace odpadové vody zo Slovnaftu, a.s. Bratislava a splaškové odpadové vody z okolitých obcí.

Zoznam vyhodnotených miest odberov kvality povrchových vôd nespĺňajúce limity podľa Nariadenia vlády 296/2005 a hodnotených podľa STN 75 7221 (IV. – V. trieda kvality) za obdobie 2006 – 2007 v Bratislavskom samosprávnom kraji

Map. číslo	TOK	MIESTO ODBERU	Riečny km	Hodnotenie podľa Nariad. vlády SR 296/2005				podľa STN 75 7221	
				Nevyhovujú pre tieto ukazovatele:				IV. trieda	V. trieda
				Základné fyzikálno-chemické	Biologické a mikrobiologické	Mikropolutanty	Organické polutanty		
I.OBLASŤ POVODIA DUNAJA									
Čiastkové povodie Moravy									
D11	RUDAVA	MALÉ LEVÁRE	4,1	ChSK _{Cr} , N-NO ₂		akt.Cl, NELuv		ChSK _{Cr} , NELuv, tepl. vody	
D44	MALINA	JAKUBOV	19,6	Pc, N-NO ₂	koli, tekoli	NELuv		ChSK _{Cr} , Pc, NELuv, koli, tekoli	P-PO ₄
D13	MALINA	ZOHOR	4,2	N-NO ₂			chloroform	P-PO ₄	
D15	MORAVA	DEVÍN	1,0	Pc, N-NO ₂	koli, tekoli, fekoky, producenti, chl-a		chloroform	P-PO ₄ , Pc, chl-a, koli, fekoky	tekoli
Čiastkové povodie Dunaja									
D61	DUNAJ	KARLOVA VES	1873,0	N-NO ₂	koli, fekoky, producenti	Hg	AOX	koli, fekoky	Hg
D62	DUNAJ	BRATISLAVA (f.b.)	1869,0	N-NO ₂	fekoky		AOX	fekoky	
D63	DUNAJ	BRATISLAVA (stred)	1869,0	Fe, N-NO ₂	tekoli	Al	AOX, chloroform	Fe, tekoli, Al	
D64	DUNAJ	BRATISLAVA (p.b.)	1869,0	N-NO ₂	fekoky		AOX	fekoky	
D75	PRIESAKOVÝ KANÁL	ČUNOVO	0,0		fekoky		AOX	fekoky	
D76	MOŠONSKÉ RAMENO	ŠTÁTNA HRANICA	0,0	N-NO ₂	koli, tekoli, fekoky		AOX, chloroform	koli, tekoli, fekoky	
II.OBLASŤ POVODIA VÁHU									
Čiastkové povodie Váhu									
D29	MALÝ DUNAJ	BRATISLAVA	126,0	N-NO ₂		akt.Cl, NELuv		NELuv	
D31	MALÝ DUNAJ	MALINOVO	114,7	N-NO ₂				P-PO ₄	
D34	ČIERNA VODA	SENEC	31,9	N-NO ₃ , N-NO ₂				tepl.vody, P-PO ₄	

Zdroj: SHMÚ, 2008

18.2.2. Hodnotenie kvality podzemných vôd

V roku 2006 sa kvalita podzemných vôd sledovala v 26 oblastiach Slovenska, z ktorých dve priamo zasahovali do riešeného územia. Okrem týchto oblastí sa sledovala kvalita podzemných vôd najvýznamnejšej vodohospodárskej oblasti Slovenska – Žitného ostrova.

Riečne náplavy Moravy a Sološnicko-pernecká oblasť

Sološnicka-Pernecká oblasť je ovplyvňovaná antropogénnou činnosťou, ktorá je hlavným dôvodom zmien v chemickom zložení podzemných vôd. Požiadavkám

Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z. z. nevyhovovali vzorky kvôli častým nameraným vysokým koncentráciám Mn, Fe, amónnych iónov, Cl⁻. Vplyvom poľnohospodárskej činnosti boli prekročené limity u NO₃⁻ a SO₄⁻. Medzi najznejšie lokality v tejto oblasti patrí Záhorská Ves.

Bratislava a Malé Karpaty

Vo všeobecnosti možno konštatovať antropogénne ovplyvnenie základného chemizmu pozorovaných podzemných vôd tejto oblasti (priemysel, vplyv osídlenia a iné.). Medzi často prekračované ukazovatele pri porovnaní s medznými hodnotami Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z. z. patria Fe, Mn, Cl⁻, NO₃⁻ a SO₄⁻.

Tento stav súvisí s koncentráciou chemického a petrochemického priemyslu v tomto regióne a taktiež hustým osídlením a s tým spojenými aktivitami. Závažnosť zistení a potreba riešenia tohto stavu sú znásobené bezprostredným kontaktom územia s chráneným útvarom podzemných vôd – Žitným Ostrovom.

18.2.3. Ochrana prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov

Ochrana prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov sa vykonáva zákonom č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Minerálna voda je podľa § 2 ods.1 zákona č. 538/2005 Z. z. podzemná voda s originálnym pôvodom akumulovaná v prírodnom prostredí, vyvierajúca na zemský povrch z jednej alebo viacerých prirodzených alebo umelých výstupných ciest, ktorá sa odlišuje od inej podzemnej vody najmä:

- a) svojím pôvodom,
- b) obsahom stopových prvkov,
- c) obsahom a charakterom celkových rozpustených tuhých látok presahujúcich 1000 mg.l alebo obsahom rozpustených plyných látok presahujúcich 1000 mg.l oxidu uhličitého, alebo najmenej 1 mg.l sulfátu, alebo
- d) minimálnou teplotou vody v mieste výveru 20°C.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 538/2005 Z. z. prírodná minerálna voda je minerálna voda, ktorá pre svoje zloženie vhodná na liečenie bola uznaná podľa tohto zákona.

Podľa § 2 ods. 4 zákona č. 538/2005 Z. z. prírodná minerálna voda je mikrobiologicky bezchybná podzemná voda vyvierajúca na zemský povrch z jednej alebo viacerých prirodzených alebo umelých výstupných ciest, ktorá spĺňa kvalitatívne požiadavky podľa osobitného predpisu (zákon č. 152/1995 Z. z., o potravinách v znení neskorších predpisov) a bola uznaná podľa tohto zákona. Je určená na použitie ako potrava a na výrobu balených prírodných minerálnych vôd. Od obvyčajnej pitnej vody sa odlišuje charakteristickým pôvodným obsahom minerálov, stopových prvkov alebo ich častí, ako aj fyziologickým účinkom a jej pôvodným stavom.

Geotermálne vody sú prírodné vody ohriate zemským teplom tak, že ich teplota po výstupe na zemský povrch je vyššia ako priemerná ročná teplota vzduchu v danej lokalite.

Významné geotermálne vrty a minerálne pramene v území Bratislavského kraja

Názov vrtu	Popis
Okres Senec	
Chorvátsky Grob BA - 4 Vrt FGB-1	vrt využívaný na kúpanie, pôvodne vybudované kúpalisko je v súčasnosti zdevastované, vrt je umiestnený v blízkosti potoka Mlynský jarok
Chorvátsky Grob BA – 5 Vrt FGB-1A	umiestnený v blízkosti potoka Mlynský jarok
Senec BA – 7 Vrt BS-1	vrt nachádzajúci sa v blízkosti Slniečnych jazier
Kráľová pri Senci GA – 2 Vrt FGS-1	vrt nachádzajúci sa pri západnom okraji obce Kráľová pri Senci v blízkosti termálneho kúpaliska
Kráľová pri Senci GA – 3 Vrt FGS-1A	vrt je umiestnený pri západnom okraji obce v blízkosti termálneho kúpaliska, blízko vrtu FGS-1 smerom k obci
Kráľová pri Senci GA – 10 Vrt VMK - 1	vrt je situovaný pri západnom okraji obce v blízkosti termálneho kúpaliska
Okres Pezinok	
Svätý Jur BA – 1 minerálny prameň U troch pilotov	nachádza sa vo východnej časti obce v blízkosti železnice
Svätý Jur BA – 2 minerálny prameň Kúpeľný prameň	prameň minerálnej vody sa nachádza na južnom okraji obce v bývalých " Jurských kúpeľoch"
Okres Malacky	
Plavecký Mikuláš SE – 17 Minerálny prameň pred domom č.229	prameň sa nachádza v obci pred domom č. 229 a je obmurovaný.

18.2.4. Vodárenské toky

Vodárenské toky sú vodné toky alebo úseky vodných tokov, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sa môžu využívať ako vodárenské zdroje na odber pre pitnú vodu. Zoznam vodárenských tokov ustanovuje vyhláška MŽP SR č. 211/2005 Z.z. (Príloha č. 2), ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

V riešenom území sa vodárenské toky nenachádzajú.

18.2.5. Vodohospodársky významné toky

Vodohospodársky významné sú vodné toky, ktorými prechádza štátna hranica, vodné toky, ktoré sa využívajú ako vodárenský zdroj alebo sa môžu využívať ako vodárenské zdroje (vodárenský vodný tok), vodné toky s plavebným využitím, vodné toky s významným odberom vody pre priemysel a pre poľnohospodárstvo (ich významnosť sa určuje vo vzťahu k vodohospodárskej bilancii povrchových vôd v príslušnom čiastkovom povodí), vodné toky využívané na iné účely, napríklad na využívanie hydroenergetického potenciálu, ako vody vhodné pre život rýb a reprodukciu pôvodných druhov rýb alebo na rekreáciu.

Zoznam vodohospodársky významných vodných tokov ustanovuje Vyhláška MŽP SR č. 211/2005 (Príloha č. 1), ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

Vodohospodársky významné toky na území Bratislavského kraja

Tok	Číslo hydrologického poradia	V úseku (km)	Hraničný v úseku (km)
Malolevářský kanál	4-17-02-064	-	-
Malina	4-17-02-070	-	-
Močiarka	4-17-02-084	-	-
Suchý potok	4-17-02-090	-	-
Stupavský potok	4-17-02-095	-	-
Mláka	4-17-02-102	-	-
Dunaj	4-20-01-001	-	1708,2-1850,2 1872,7-1880,2
Vydrica	4-20-01-004		
Dunajský kanál	4-20-01-008		
Malý Dunaj	4-20-01-010		
Blatina	4-21-15-002		
Viničniansky kanál	4-21-15-004		
Šúrsky kanál	4-21-15-005		
Limbašský potok	4-21-15-006		
Čierna voda	4-21-15-013		
Stoličný potok	4-21-15-016		
Trniansky potok	4-21-15-018		
Parná	4-21-16-023		
Gidra	4-21-16-036		

Zdroj: Vyhláška MŽP SR č. 211/2005 (Príloha č. 1)

18.2.6. Protipovodňová ochrana na území Bratislavského kraja

Právna úprava manažmentu povodňových rizík v Slovenskej republike vychádza z transpozície Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/60/ES o hodnotení a manažmente povodňových rizík, zohľadňuje teóriu a prax krízového manažmentu a vodného hospodárstva v oblasti ochrany pred povodňami. Základom právnej úpravy manažmentu povodňových rizík sú zákon č. 7/2010 Z. z., zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a príslušné všeobecne záväzné právne predpisy. V Slovenskej republike nie je manažment povodňových rizík predmetom len uvedených dvoch zákonov, ale opiera sa o viaceré ďalšie právne predpisy upravujúce činnosť štátnych a samosprávnych orgánov, organizácií v ich zakladateľskej alebo zriaďovateľskej pôsobnosti, právnických osôb, fyzických osôb – podnikateľov a fyzických osôb, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s komplexom aktivít tvoriacich systém ochrany pred povodňami.

Vláda Slovenskej republiky vo svojom uznesení č. 31 z januára 2000 schválila Program protipovodňovej ochrany SR do roku 2010, ktorý sa podarilo naplniť asi na 50 percent. Finančné prostriedky sa použili napríklad na preventívne protipovodňové opatrenia ktorými sú najmä technické a biotechnické opatrenia v povodí, ktoré spomaľujú odtok vôd z povodia do vodných tokov, smerovali tiež na výstavbu a rekonštrukciu retenčných nádrží, ochranných hrádzí, protipovodňových línií a zariadení na prečerpávanie vnútorných vôd, úpravu vodných tokov, ako aj budovanie poldrov.

V súčasnosti je vládou schválený Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu povodí SR. Program bol schválený Uznesením vlády SR č. 744 dňa 27.10.2010. Hlavným cieľom Programu je praktické etablovanie tretieho stupňa vodného plánovania na území obcí (lokálne vodné plánovanie) a uplatnenie integrovaného manažmentu vodných zdrojov (IMVZ) v praxi prostredníctvom zostavovania plánov integrovaného manažmentu vodných zdrojov obce. Zameriava sa na zadržanie dažďovej vody v krajine, ako aj na celkové oživenie a obnovu poškodenej krajiny a minimalizáciu rizika vzniku povodňových príválových vln.

Podľa tohto programu protipovodňová prevencia spočíva v trojstupňovom prístupe s nasledovnou postupnosťou:

1. najprv zachytenie dažďovej vody v mieste/priestore, kde spadne,
2. následne retencia/akumulácia dažďovej vody v krajine,
3. až nakoniec odvedenie tej časti dažďovej vody, ktorú povodie/územie/krajina predtým neabsorbuje.

Jedným zo základných krokov účinnej prevencie proti povodňam bude obnovenie ekosystémových funkcií povodia/územia/krajiny, ktoré svojimi prirodzenými vlastnosťami zadrží dažďovú vodu, umožní jej vsakovanie do podlažia, zvýši kvalitu pôdy a v rámci priestorovej optimalizácie funkcií, potrieb a využívania krajiny človekom, zabezpečí aj jej ekologickú stabilitu.

Konkrétnym cieľom je vytvoriť a vybudovať v lesnej, v poľnohospodárskej a v urbánnej krajine na celom území SR vodozadržné krajinné a terénne útvary a v intravilánoch obcí a miest vybudovať vodozadržné systémy, zariadenia a technické riešenia s celkovou cyklickou zádržnou kapacitou dažďovej vody v objeme 250 miliónov m³. Následne tieto vodozadržné systémy/zariadenia zodpovedne prevádzkovať, udržiavať ich funkčnosť, vykonávať ich údržbu a servis. Pôjde o nepretržitý, cyklický proces. Stanovená cyklická vodozadržná kapacita vyplýva z analýzy zrážkovoodtokových pomerov povodí územia Slovenskej republiky.

Dôležitým faktorom zvýšenia účinnosti programu, ako aj účinnosti ním vytvorených multiplikačných efektov, je maximálny čas realizácie programu potrebný na vybudovanie stanovenej cyklickej vodozadržnej kapacity, ktorú program predpokladá v strednodobom (2016) až dlhodobom (2020) časovom horizonte, v závislosti od disponibilných finančných zdrojov programu.

18.3. Pôda

Pôda predstavuje významný krajinný prvok s nezastupiteľnou energetickou a bioprodukčnou funkciou. Je výsledkom vzájomného prenikania a pôsobenia atmosféry, hydrosféry, litosféry a biosféry. Je s nimi tesne spätá, a preto detailne odráža súčasnú a čiastočne i minulú štruktúru krajiny. Kvalita pôdneho krytu je výrazným činiteľom podmieňujúcim existenciu určitých typov rastlínstva a živočíšstva v krajine. Zároveň je i významným prírodným zdrojom s nezastupiteľnou produkčnou funkciou, ktorá je jedným z najdôležitejších existenčných faktorov ľudskej spoločnosti.

Rozdielnosť fyzicko-geografických podmienok základných typov riešeného územia – horskej časti (Malé Karpaty) a nížinnej časti (Podunajská nížina a Záhorská nížina) sa prejavuje aj z pohľadu pedo-geografických charakteristík územia. Rozdielnosť sa prejavuje aj medzi dvoma samostatnými nížinnými časťami.

V rámci Malých Karpát sú dôležitými pedo-genetickými faktormi substrát, reliéf a klíma. Prevládajúci kryštalický substrát (metamorfované horniny a horniny granitoidného typu) je príčinou prevahy pôd kambizemného typu.

Na území nížin sú hlavnými pedo-genetickými faktormi azonálne činitele. Najvýznamnejším faktorom je erózna a akumulačná činnosť vodných tokov, ktorá spôsobuje opakované narušovanie pôdy záplavami. Na nivách Moravy a Dunaja prevládajú fluvizeme, tok Dunaja a jeho riečne terasy kopírujú luvizeme. Najväčšiu rozlohu pôd na Záhorskej nížine tvoria čiernice a regozeme. Podunajská nížina má pestrejšie pedologické zloženie.

18.3.1. Ohrozenie pôdy eróziou

Pod pojmom erózia pôdy sa rozumie rozrušovanie, premiestňovanie a ukladanie pôdnych častíc pôsobením vody, vetra a iných exogénnych činiteľov. Erózia poľnohospodárskej pôdy predstavuje úbytok povrchovej najúrodnejšej vrstvy poľnohospodárskej pôdy bezprostredne spojený s úbytkom humusu a živín.

Väčšina poľnohospodárskych pôd v Bratislavskom kraji nie je ohrozená vodnou eróziou alebo jej intenzita je veľmi nízka. K najsilnejším prejavom vodnej erózie dochádza na svahoch Malých Karpát.

Zastúpenie kategórií pôd Bratislavského kraja ohrozených vodnou eróziou (% z poľnohospodárskej pôdy)

Okres	Kategória erodovateľnosti pôdy			
	žiadna alebo nízka	stredná	vysoká	extrémna
Bratislava I	100,00	-	-	-
Bratislava II	100,00	-	-	-
Bratislava III	71,47	3,26	0,23	25,04
Bratislava IV	54,46	25,42	9,29	10,83
Bratislava V	100,00	-	-	-
Malacky	81,67	12,79	1,30	4,24
Pezinok	58,85	29,46	3,12	8,57
Senec	97,06	2,32	0,63	-
Kraj spolu	82,71	11,79	1,61	3,88

Zdroj: VUPOP Bratislava, 2007

Z hľadiska ohrozenia poľnohospodárskych pôd veternou eróziou patrí prevažná časť riešeného územia do kategórie so žiadnou až slabou intenzitou erózie. Vyššie stupne erózneho ohrozenia (vysoká a extrémna erózia) sa môžu prejavovať na rovinách s ľahkými piesočnatými pôdami (Záhorská nížina).

Zastúpenie kategórií pôd Bratislavského kraja ohrozených veternou eróziou (% z poľnohospodárskej pôdy)

Okres	Kategória erodovateľnosti pôdy			
	žiadna alebo nízka	stredná	vysoká	extrémna
Bratislava I	100,00	-	-	-
Bratislava II	62,14	28,66	9,20	-
Bratislava III	98,99	1,01	-	-
Bratislava IV	55,07	10,12	7,8	27,01
Bratislava V	30,08	48,94	20,98	-
Malacky	47,11	6,04	17,73	29,12
Pezinok	90,05	9,64	0,07	0,23
Senec	80,64	10,55	8,29	0,52
Kraj spolu	66,39	11,25	10,66	11,70

Zdroj: VUPOP Bratislava, 2007

18.3.2. Kontaminácia pôdy

Časť riešeného územia je poľnohospodársky intenzívne využívaná. Rozvoj veľkoplošného hospodárenia na pôde má za následok zníženie ekologickej kvality priestorovej štruktúry krajiny a ohrozenie jej ekologickej stability.

Realizovanie poľnohospodárskych, výrobných a ťažobných aktivít potenciálne zvyšuje nebezpečenstvo kontaminácie pôd. Potenciálnymi bodovými zdrojmi znečistenia pôd môžu byť čierne (príp. riadené) skládky odpadov a to na poľnohospodárskej ako aj lesnej pôde. V okolí týchto skládok sa môžu koncentrovať neznáme, často veľmi toxické látky.

V rámci Plošného prieskumu kontaminácie pôd (PPKP) na Slovensku realizovaného Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym Bratislava v pravidelných 5-ročných intervaloch sú sledované obsahy kontaminujúcich látok v pôdach vo vybraných katastrálnych územiach. V rámci PPKP 2005 sa na obsah ťažkých kovov analyzovalo 861 pôdnych vzoriek zo 71 poľnohospodárskych podnikov, čo predstavovalo 5 185 analýz na rozlohe 36 345,8 ha. Z tejto rozlohy bolo v zmysle rozhodnutia MP SR č. 531/1994-540 nadlimitných 1 436,0 ha.

Prehľad kontrolovanej rozlohy, počtu honov a parametrov v Bratislavskom kraji v rámci PPKP 2005 – odberný rok 2004

Okres	Kontrolované hony		Sledované parametre	Nadlimitné hony		Nadlimitné parametre
	ha	počty		ha	počty	
Malacky	1 429,0	43	Pb, Cd, Cr, Ni, Hg, As	-	-	-
Pezinok	33,0	6	Pb, Cd, Cr, Ni, Hg, As, Zn	-	-	-
Senec	1 634,0	33	Pb, Cd, Cr, Ni, Hg, As	-	-	-

Zdroj: Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2007

V Bratislavskom kraji bolo v rámci PPKP 2005 sledovaných 3 096,0 ha poľnohospodárskych pôd. Neboli na nich zistené žiadne nadlimitné obsahy ťažkých kovov (olovo, kadmium, chróm, nikel, ortuť, arzén a zinok).

18.3.3. Acidifikácia pôdy

V Bratislavskom kraji v rámci XI. cyklu agrochemického skúšania pôd na Slovensku bolo odskúšaných 68 691 ha poľnohospodárskej pôdy. Výsledkom je, že najväčšie percentá výmery odskúšaných pôd (až 90 %) sú zaradené do kategórie slabo kyslých až alkalických pôd.

Pôdna reakcia v Bratislavskom kraji podľa okresov (v % podiele kategórií)

okres	pôda extrémne kyslá	pôda silne kyslá	pôda kyslá	pôda slabo kyslá	pôda neutrálna	pôda alkalická	pôda silne alkalická
	< 4,5	4,6 – 5,0	5,1 – 5,5	5,6 – 6,5	6,6 – 7,2	7,2 – 7,7	7,7 <
Bratislava II	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00	0,00
Bratislava III	0,00	0,06	0,23	15,65	62,76	21,31	0,00
Bratislava IV	0,00	0,00	0,00	46,24	40,51	12,35	0,90
Bratislava V	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	99,86	0,14
Malacky	1,67	4,42	10,99	42,57	31,10	8,97	0,27
Pezinok	0,65	4,64	9,93	42,61	34,19	7,99	0,00
Senec	0,00	0,00	1,31	12,42	20,55	64,81	0,91
Kraj spolu	0,80	2,65	6,65	29,84	26,88	32,80	0,39

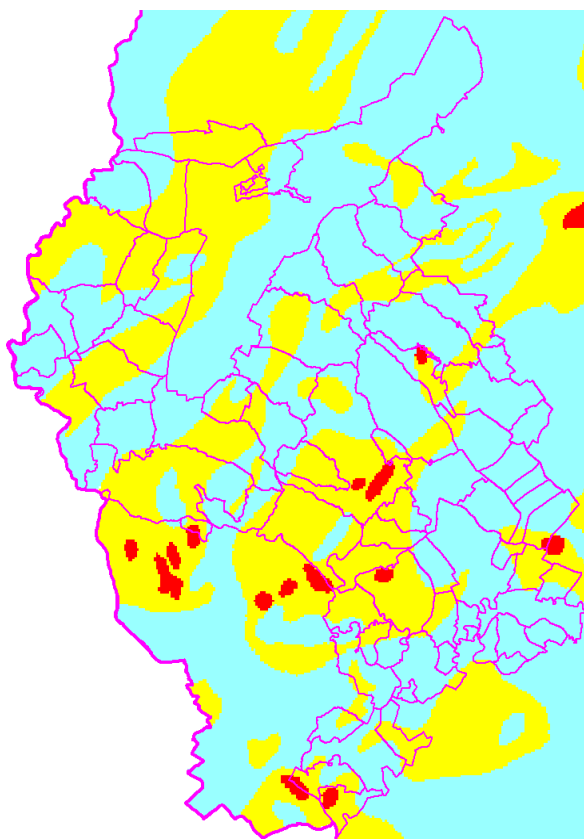
18.4. Žiarenie a rádioaktivita

Prírodné zdroje rádioaktivity sú súčasťou prírodného prostredia. Patrí k nim kozmické žiarenie a prirodzená rádioaktivita hornín, hydrosféry a atmosféry. Prirodzená rádioaktivita hornín je v podstate podmienená prítomnosťou K, U a Th. Tieto prvky emitujú gamažiarenie a podmieňujú vonkajšie ožiarenie. Horniny používané ako stavebné suroviny sa stávajú zdrojom rádiácie v budovách. Z tohto hľadiska je posúdenie rádioaktivity stavebných surovín a stavebných materiálov veľmi významné a je ho potrebné sústavne sledovať.

Radón vzniká v prírodnom prostredí prirodzeným rádioaktívnym rozpadom uránu U238, ktorý je v stopových množstvách prítomný vo všetkých horninách. Radón nie je stabilný, ale ďalej sa rozpadá na tzv. dcérske produkty. Tie sa viažu na aerosolové a prachové časti v ovzduší, s ktorými vstupujú do živého organizmu ingesciou a inhaláciou. V súčasnosti je známe, že ožiarenie z radónu, resp. z jeho dcérskych

produktov rozpadu je jedným z hlavných faktorov, ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva. Obyvateľstvo je účinkom radónu vystavené predovšetkým v budovách. Zdrojom radónu v nich sú rádioaktívne prvky v podlaží budov, v ich stavebnom materiáli a vo vode. Z toho najdôležitejšiu záťaž predstavuje radón v pôdnom vzduchu, vnikajúci do budov z podlažia stavieb.

Schéma radónového rizika na území BSK

Vo sfére zabezpečovania kvality životného prostredia najmä funkčnej zložky bývania obyvateľstva ide o obmedzovanie vplyvu radónu v novovytváranom i v existujúcom obytnom prostredí. V novej výstavbe ide o predchádzanie škodlivým účinkom radónu predovšetkým lokalizáciou stavieb, voľbou stavebných materiálov a spôsobom prevedenia stavieb.

V rámci zámeru eliminovať expozíciu obyvateľstva radónovým rizikom na území Slovenska MŽP SR realizovalo úlohu Hodnotenie radónového rizika z geologického podlažia miest s počtom obyvateľov nad 10 000 a okresných miest s vysokým a stredným rizikom. Cieľom tohto projektu bolo vytvoriť mapy radónového rizika jednotlivých miest, ktoré by slúžili ako podklad pre odbory úradov životného prostredia, zdravotníckej ústavy a pod. a tým slúžili (pri ďalšej detailizácii

výskumu) ako podklad pri plánovaní zástavby v aglomeráciách a pri realizácii programu sledovania radiačnej záťaže obyvateľstva z emisií radónu.

Vplyv prírodného žiarenia na obyvateľstvo sa posudzuje na základe merania a hodnotenia objemovej aktivity radónu (^{222}Rn) v pôdnom vzduchu a objemovej aktivity radónu v ovzduší stavieb. Radónové riziko vychádza z hodnôt objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu a priepustnosti zemín a hornín pre plyny v území. V zmysle Vyhlášky MZ SR č. 528/2007 je smernou hodnotou na vykonanie opatrení proti prenikaniu radónu z podlažia stavby pri výstavbe stavieb s pobytovými priestormi objemová aktivita radónu v pôdnom vzduchu na úrovni základovej ryhy.

Prezentované výsledky radónového prieskumu v riešenom území nie je možné použiť ako podklad pre detailné územné plánovanie a nenahradzujú podrobný radónový prieskum. Výsledky podávajú len základné informácie o radónovej situácii a slúžia ako podklad pre usmernenie ďalších činností.

Väčšina riešeného územia sa podľa predchádzajúcej schémy (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) nachádza v oblasti s nízkym radónovým rizikom (modrá). Vysoké radónové riziko (červená) je zaznamenané len v niektorých častiach územia (k.ú. Devínska Nová Ves, Záhorská Nová Ves, Pezinok). Zvyšok územia sa nachádza v oblasti so stredným radónovým rizikom (žltá).

18.5. Hluk

Významné miesto v súbore stresových faktorov, ktoré zhoršujú kvalitu životného prostredia, a tak nepriaznivo vplyvajú na flóru, faunu ako aj na zdravie človeka zastáva hluk.

Najväčším zdrojom hluku v záujmovom území je intenzívna doprava, a to ako cestná tak aj železničná. Hluk z automobilovej dopravy predstavuje environmentálnu záťaž postihujúcu takmer každé sídlo a krajinu pozdĺž ciest zaťažených intenzívnou dopravou. Je závislá najmä od intenzity a skladby dopravného prúdu a od charakteristík trasy cesty. Všeobecne možno konštatovať, že vysoká intenzita dopravy je typická predovšetkým pre cesty prvej triedy a diaľnicu. Za najvýznamnejší zdroj hluku v riešenom území z celkového hľadiska je možné považovať časť diaľnice D1 a železničnú trať č. 180 Bratislava – Košice.

Okrem hluku z dopravy je potrebné spomenúť aj stacionárne zdroje hluku, ktorými sú predovšetkým areály a prevádzky priemyselnej a poľnohospodárskej výroby.

Z krajinnoekologického hľadiska sú výraznými kolíziami dopravné ťahy prechádzajúce v bezprostrednej blízkosti obytných častí sídiel a chránených území.

Legislatívne je hluk v súčasnosti upravený vyhláškou MZ SR č. 549/2007 ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí.

Zo Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/49/EC vyplýva pre štáty EÚ povinnosť vypracovávať strategické hlukové mapy a akčné plány pre väčšie aglomerácie, pozemné komunikácie, železničné dráhy a letiská. Úlohou strategických hlukových štúdií nie je nahradiť hlukové štúdie požadované pri stavebnom konaní. Mali by pomôcť pri strategických rozhodovaniach (odklon dopravy, organizácia dopravy, tvorba územných plánov, atď.) a prebudiť záujem verejnosti o riešenie vážnych problémov s hlukom.

Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava poverilo firmu EUROAKUSTIK, s.r.o. úlohou spracovať Strategickú hlukovú mapu bratislavskej aglomerácie. Hranice aglomerácie určilo Zastupiteľstvo Bratislavského samosprávneho kraja vo všeobecne záväznom nariadení č. 9/2005 dňa 27.4.2005. Jedná sa o rozsiahle členité územie od Senca po Devín a od Čuňova po Malacky. Hranice pôvodnej aglomerácie však boli zmenšené Všeobecne záväzným nariadením Bratislavského samosprávneho kraja č.42/2011 zo dňa 24.6.2011 o určení hranice aglomerácie podľa zákona č.2/2005 Z.z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.272/1994 Z.z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov.

Akčné hodnoty hlukových indikátorov vo vonkajšom prostredí L_{dvn} a L_{noc}

Zdroje hluku	Akčné hodnoty hlukových indikátorov (dB)			
	Vonkajšie prostredie ^{a)}		Vonkajšie prostredie s osobitnou ochranou pred hlukom ^{b)}	
	L_{dvn}	L_{noc}	L_{dvn}	L_{noc}
Priemysel	55	40	50	35
Letiská ^{c)}	60	50	60	50
Letiská ^{d)}	65	55	55	40
Pozemné komunikácie ^{c)}	60	50	55	45
Pozemné komunikácie ^{d)}	65	55	60	50
Železnice	60	50	55	45

Poznámky k tabuľke:

a) okrem areálov priemyselných podnikov a plôch dopravného vybavenia územia

b) tiché oblasti v aglomerácii, napr. kúpeľné a liečebné areály

c) akčné hodnoty platné do 15. júla 2008

d) akčné hodnoty platné od 15. júla 2008

Najviac postihnuté mestá a obce nachádzajúce sa v Bratislavskej aglomerácii sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Hluková záťaž z:	Obec
Cestná doprava	Bratislava, Stupava, Malacky, Plavecký Štvrtok, Rovinka, Dunajská Lužná, Ivanka pri Dunaji, Bernolákovo, Zálesie, Malinovo, Most pri Bratislave, Veľký Biel, Senec, Svätý Jur, Pezinok, Modra, Dubová
Železničná doprava	Bratislava, Zohor, Vysoká pri Morave, Plavecký Štvrtok, Malacky, Veľké Leváre, Malacky, Lozorno, Rovinka, Dunajská Lužná, Miloslavov, Ivanka pri Dunaji, Bernolákovo, Veľký Biel, Senec, Svätý Jur, Pezinok, Šenkvice
Letecká doprava	Bratislava, Most pri Bratislave, Ivanka pri Dunaji
Priemysel	Bratislava, Rovinka, Zohor, Lozorno, Plavecký Štvrtok, Malacky, Senec, Pezinok, Modra

Zdroj: Strategická hluková mapa bratislavskej aglomerácie

Akčná hodnota je taká hodnota hlukového indikátora vo vonkajšom prostredí, ktorej prekročenie je dôvodom na návrh opatrení na zníženie hluku. Akčná hodnota nie je porovnateľná s prípustnou hodnotou v zmysle vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí.

18.6. Odpadové hospodárstvo

Pri riešení problematiky odpadového hospodárstva na území Bratislavského regiónu je možné vychádzať z návrhu Programu odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2011 – 2015, nakoľko programy odpadového hospodárstva kraja a jednotlivých okresov neboli aktualizované. Program odpadového hospodárstva na roky 2011 – 2015 je v súčasnej dobe v pripomienkovom a schvaľovacom konaní.

Od roku 1993 sú v Slovenskej republike (SR) v súlade so štátnou environmentálnou politikou pre potreby definovania úloh strategického a koncepčného rozvoja odpadového hospodárstva z úrovne štátu vypracovávané Programy odpadového hospodárstva Slovenskej republiky (POH SR). POH SR spracovaný na roky 2011 – 2015 bude v poradí piatym programom, ktorého úlohou je nadväzovať na POH SR do roku 2005 prijatého uznesením vlády č. 180 v roku 2002, poskytnúť komplexný pohľad na ďalší rozvoj odpadového hospodárstva v SR, nadväzovať na výsledky dosiahnuté v predchádzajúcom programovacom období a s ohľadom na všetky zmeny, ktorými prešla SR v procese budovania odpadového hospodárstva.

Právna úprava odpadového hospodárstva sa vykonáva zákonom č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Katalóg odpadov sa ustanovuje vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 284/2001 Z.z. v znení vyhlášky č. 409/2002 Z.z a vyhlášky č. 129/2004 Z.z.

Súčasný stav

Zastúpenie jednotlivých kategórií odpadov bolo rôznorodé s kolísavým vývojom za časové obdobie piatich rokov (2006 – 2010). Celková charakteristika spôsobu nakladania s odpadmi v rokoch 2006 – 2010 je uvedená v tabuľke. Najväčšia produkcia komunálneho odpadu v rámci Slovenskej republiky bola zaznamenaná práve v Bratislavskom kraji.

Mestá a obce mali od roku 2010 zaviesť povinný separovaný zber štyroch zložiek komunálneho odpadu, ktorými sú papier, plasty, sklo a kovy. Väčšina obcí už v súčasnosti separuje minimálne jednu komoditu, pravidlom sa však stáva separácia až troch tzv. „povinných zložiek“, ktorými sú papier, plasty a sklo. Je pozitívne, že vývoj separovaného zberu má stúpajúcu tendenciu, čo vyplýva z uvedenej tabuľky.

Zloženie komunálneho odpadu v Bratislavskom samosprávnom kraji za obdobie 2006 – 2010

Druh odpadu / Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Komunálny odpad spolu	249 456	271 273	285 034	270 341	278 283
Separovane zbierané zložky komunálneho odpadu	17 843	24 628	25 560	23 589	24 084
Separovane zbierané zložky komunálneho odpadu z toho: nebezpečný odpad	321	1 070	825	1 097	906
Odpady zo záhrad a parkov	9 945	14 843	26 087	21 965	21 268
Iné komunálne odpady	208 529	214 818	218 311	212 239	219 580
Drobné stavebné odpady	13 140	16 984	15 076	12 548	13 350

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky – databáza regionálnej štatistiky

Relatívne ukazovatele v oblasti nakladania s komunálnym odpadom za obdobie 2006 – 2010

Druh odpadu / Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Množstvo komunálneho odpadu (kg/obyv.)	412,94	444,09	462,28	434,14	444,66
Množstvo zhodnoteného komunálneho odpadu (kg/obyv.)	37,63	241,45	253,61	251,33	256,51
Množstvo zneškodneného kom. odpadu (kg/obyv.)	370,40	192,52	192,40	161,67	186,61
Percento zhodnocovaného kom. odpadu (%)	9,11	54,37	54,86	57,89	57,69
Percento zhodnocovaného kom. odpadu kompostovaním (%)	30,44	8,56	14,34	13,91	13,79
Percento zhodnocovaného kom. odpadu ako druhotná surovina (%)	7,80	1,02	1,72	0,92	1,42

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky – databáza regionálnej štatistiky

Nakladanie s odpadmi

Komunálnym odpadom sa rozumie odpad vznikajúci a zbieraný v obciach s ktorým obce hospodária (využívajú resp. zneškodňujú). Patria sem odpady, ktoré vznikajú pri prevádzke domácností, občianskej a technickej vybavenosti, živností, dopravy, rekreácie a športu vrátane odpadu, ktorý vzniká pri údržbe a čistení verejných komunikácií a odpadu zo zelene, ktorý vzniká pri údržbe verejnej zelene.

Na území Bratislavského samosprávneho kraja sa nachádzajú v podzemí prirodzené úložiská, ktoré môžu slúžiť na zneškodňovanie odpadov a nespôsobujú poškodzovanie životného prostredia alebo ohrozovanie zdravia ľudí. Takýmito vhodnými úložiskami sú vyťažené priestory výhradných ložísk ropy a zemného plynu. Zákonnou metódou zatlačenia odpadov do podzemných priestorov je metóda D3 Hĺbková injektáž a podmienky pre využívanie vhodných prírodných horninových štruktúr na tieto účely upravuje banská legislatíva, ktorá bola harmonizovaná s právnymi predpismi Európskej únie.

Využívaný komunálny odpad je množstvo odpadu z celkového komunálneho odpadu, ktoré bolo materiálovo využité ako druhotná surovina, ďalej množstvo, ktoré sa použije na kompostovanie a tiež množstvo energeticky využívané, ktoré sa používa ako prídavné palivo v spaľovni. Sem nie je možné zaradiť odpad, ktorý sa zneškodňuje v zariadeniach určených na spaľovanie odpadu.

Zneškodňovaný komunálny odpad je množstvo odpadu z celkového komunálneho odpadu, ktoré sa zneškodňuje skladovaním na katastrálnom území obce, skladovaním mimo územia obce, ďalej odpad ktorý bol použitý energeticky ako palivo a odpad bez energetického použitia spaľovaný v zariadeniach určených na spaľovanie odpadov.

Skládky odpadov na území Bratislavského kraja podľa okresov

Názov skládky	Obec	Prevádzkovateľ	Sídlo prevádzkovateľa	Trieda skládky	Rok začatia	Predpokladaný rok ukončenia
Bratislava II						
A-Z STAV, s.r.o.	Bratislava – Podunajské Biskupice	A-Z STAV, s.r.o.	Bratislava – Podunajské Biskupice	SKIO	2003	2013
Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s.	Bratislava – Vrakuňa	Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s.	Bratislava – Ružinov	SKNNO	1990	2011
Bratislava IV						
Slovenský odpadový priemysel	Bratislava – Devínska Nová ves	Slovenský odpadový priemysel	Bratislava – Lamač	SKIO	1997	2014
Malacky						
.A.S.A. Zohor, s.r.o.	Zohor	.A.S.A. Zohor, s.r.o.	Zohor	SKNO	2005	2026
.A.S.A. Zohor, s.r.o.	Zohor	.A.S.A. Zohor, s.r.o.	Zohor	SKNNO	1996	2026
Pezinok						
Skládka odpadov – Dubová	Dubová	Skládka odpadov – Dunová, s.r.o.	Dubová	SKNNO	2000	2025
Skládka odpadov Budmerice	Budmerice	Istrochem reality, a.s.	Bratislava – Nové Mesto	SKNO	1979	2030
Skládka Pezinok*	Pezinok	Bricorp Development, s.r.o.	Pezinok	SKNNO	2009	2010
Senec						
Skládka odpadov Senec – 3.etapa	Senec	EKOLO, s.r.o. Senec	Senec	SKNNO	2009	2024

Zdroj: Návrh Programu odpadového hospodárstva SR na roky 2011 – 2015

*/ Pozn.: V súčasnosti je prerušené konanie vo veci vydania integrovaného povolenia pre prevádzku „Zariadenie na zneškodňovanie nie nebezpečných odpadov činnosťou D1“

Zoznam spaľovní odpadov a zariadení na spoluspaľovanie odpadov na území Bratislavského kraja

Prevádzkovateľ	Sídlo prevádzky	Spálené množstvo odpadu v tonách v roku			
		2006	2007	2008	2009
Spaľovne priemyselného odpadu					
SLOVNAFT, a.s. – P – 4.4 MCHBČOV (Eklógia)	Bratislava – Ružinov	2654,00	5972,34	0,00	4018,36
SLOVNAFT, a.s. – P – 4.1 Tepláreň, časť spaľovňa odpadov	Bratislava – Ružinov	5859,56	0,00	0,00	0,00
Spaľovne nemocničného odpadu					
Fakultná	Bratislava -	409,40	564,60	461,90	432,00

Prevádzkovateľ	Sídlo prevádzky	Spálené množstvo odpadu v tonách v roku			
		2006	2007	2008	2009
Spaľovne priemyselného odpadu					
nemocnica s poliklinikou Bratislava*	Petržalka				
Spaľovne komunálneho odpadu					
Odvoz a likvidácia odpadu, Bratislava a.s.	Bratislava – Ružinov	138369,67	126917,92	119296,47	127876,72
Cementárne – zariadenia na spoluspaľovanie odpadov					
Holcim (Slovensko) a.s. závod Rohožník	Rohožník	55478,00	87039,00	90932,00	111372,00

Zdroj: Návrh Programu odpadového hospodárstva SR na roky 2011 – 2015

*/ Pozn.: spaľovňa v rekonštrukcii

Zoznam zariadení na zhodnocovanie odpadov (podľa metód R1 – R13) v Bratislavskom regióne

Sídlo prevádzkovateľa	Sídlo prevádzky	Činnosť	Kapacita (t/rok)
A.R.S. spol. s.r.o, Banská Bystrica	Bratislava - Ružinov	R03	3 200,00
Odvoz a likvidácia odpadu a.s., Bratislava - Ružinov	Bratislava - Ružinov	R12	3 650,00
Odvoz a likvidácia odpadu a.s., Bratislava - Ružinov	Bratislava - Vrakuňa	R01, R12	3 650,00
RECOPAP s.r.o., Zohor	Bratislava - Vrakuňa	R12, R13	15 000,00
SLOVASFALT, spol. s.r.o., Bratislava - Ružinov	Bratislava – Podunajské Biskupice	R05	10 000,00
ISTROCHEM PLASTY, s.r.o., Bratislava – Nové Mesto	Bratislava – Nové Mesto	R03	2 500,00
OSPRA INVEST, s.r.o., Bratislava – Podunajské Biskupice	Bratislava – Nové Mesto	R03	7 200,00
ALAS SLOVAKIA, s.r.o., Bratislava - Dúbravka	Bratislava - Dúbravka	R05	10 000,00
ŽSD Slovakia, s.r.o., Bratislava Lamač	Bratislava - Lamač	R05	100 000,00
AM GROUP SK, s.r.o., Martin	Bratislava - Petržalka	R05, R12, R13	30 000,00
Ing. Častulík, s.r.o., Bratislava – Devínska Nová ves	Bratislava - Petržalka	R12	4 000,00
.A.S.A. SLOVENSKO, spol. s.r.o., Zohor	Zohor	R11, R12, R13	51 500,00
.A.S.A. SLOVENSKO, spol. s.r.o., Zohor	Zohor	R05	85 000,00
AUTO – AZ, s.r.o., Malacky	Zohor	R04	16 030,00
EKO-SALMO, s.r.o. Bratislava - Ružinov	Zohor	-	10 000,00
INVEST SERVIS spol. s.r.o., Lúčnica nad Žitavou	Vysoká pri Morave	-	90 000,00
RECOPAP s.r.o., Zohor	Zohor	R12	15 000,00
TEKOS spol. s.r.o., Malacky	Zohor	R12, R13	40 000,00
EBA, s.r.o., Bratislava - Rusovce	Pezinok	R03	20 000,00

Sídlo prevádzkovateľa	Sídlo prevádzky	Činnosť	Kapacita (t/rok)
ecorec Slovensko s.r.o., Bratislava – Staré Mesto	Pezinok	R12	35 000,00
JV INTERSAD, spol. s.r.o., Svätý Jur	Svätý Jur	R03	60 000,00
Marius Pedersen a.s., Trenčín	Pezinok	R12, R13	8 000,00
Pezinské tehelne – Paneláreň, a.s., Pezinok	Pezinok	R05	17 000,00
Plastico Slovakia, s.r.o., Bratislava - Ružinov	Pezinok	R12, R13	35 000,00
Tenary Slovakia s.r.o., Bratislava - Ružinov	Pezinok	R12, R13	4 000,00
Alexander Kobera, Bratislava - Ružinov	Bernolákovo	R03	10 000,00
ARGUSS, s.r.o., Bratislava – Staré Mesto	Senec	R03, R11, R13	12 000,00
ELEE, spol. s.r.o., Bratislava Ružinov	Ivanka pri Dunaji	R03, R13	75 000,00
HAMOS, s.r.o., Šamorín	Blatné	R03	3 500,00
HAMOS, s.r.o., Šamorín	Most pri Bratislave	R03	12 000,00
ROMAG spol., s.r.o., Senec	Senec	R13	2 000,00

Zdroj: Krajský úrad životného prostredia Bratislava – vybrané informácie

Zoznam kompostárni odpadov na území

Prevádzkovateľ	Začiatok prevádzky (rok)	Projektová kapacita (t)	Množstvo uloženého odpadu (t)
EBA, s.r.o., prevádzka Podunajské Biskupice	2006	20 500	-
EBA, s.r.o., prevádzka Pezinok	1991	10 000	6 653,51
JV INTERSAD, s.r.o. Na Pažiti 6d, Svätý Jur	2004	60000	16 026,48
ELE, spol. s.r.o., Mesačná 3238/20, Bratislava, prevádzka Ivanka pri Dunaji	2002	75 000	37 209,02
Alexander Kobera, Vietnamská 48, Bratislava, prevádzka Bernolákovo	2006	10 000	8 795

Zdroj: Krajský úrad životného prostredia Bratislava

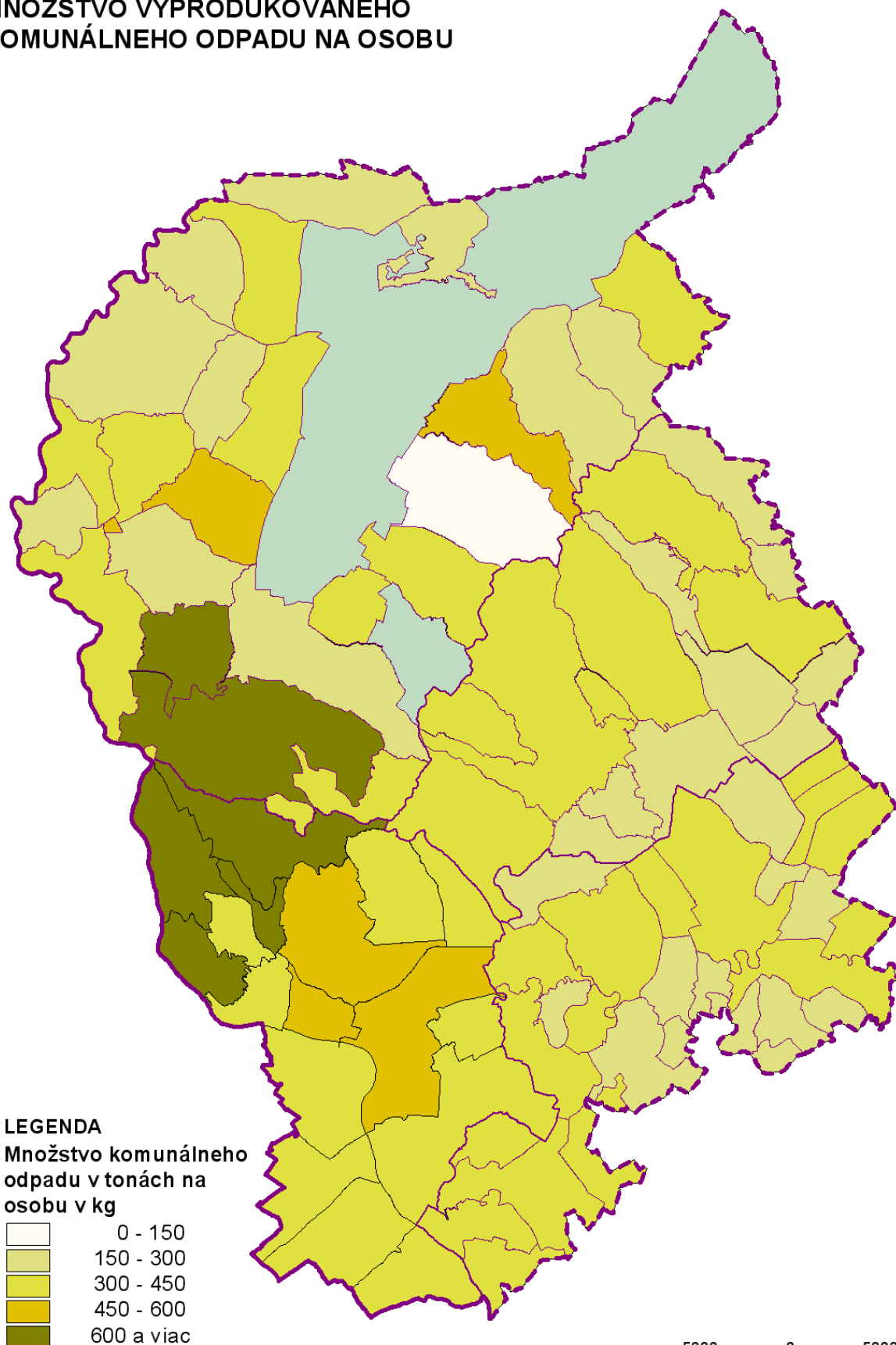
Súčasný stav nakladania s odpadmi na území Bratislavy je nevyhovujúci. Osobitne závažný problém predstavujú nelegálne skládky bez akejkoľvek ochrany prostredia a účelnej plánovitej lokalizácie a následne aj staré neriadené skládky, ktoré sú zdrojom environmentálnej záťaž. Skládok takéhoto typu je v území veľmi veľa čo vyplýva predovšetkým zo socioekonomického charakteru územia (sídla s vysokým stupňom rozostavanosti, záhradkárske kolónie a množstvo drobných prevádzok).

Koncepcia odpadového hospodárstva Bratislavského kraja by mala byť spracovaná na základe POH pre tento kraj, čo ale nie je vo fáze návrhu možné, pretože spracovanie krajského POH sa v súčasnosti pripravuje. POH bude rešpektovať limity v rámci odpadového hospodárstva stanovené Európskou úniou. Je potrebné podotknúť, že súčasný trend zameraný na skládkovanie odpadov treba prehodnotiť a zrejme preferovať skôr termické alebo energetické zhodnocovanie odpadu.

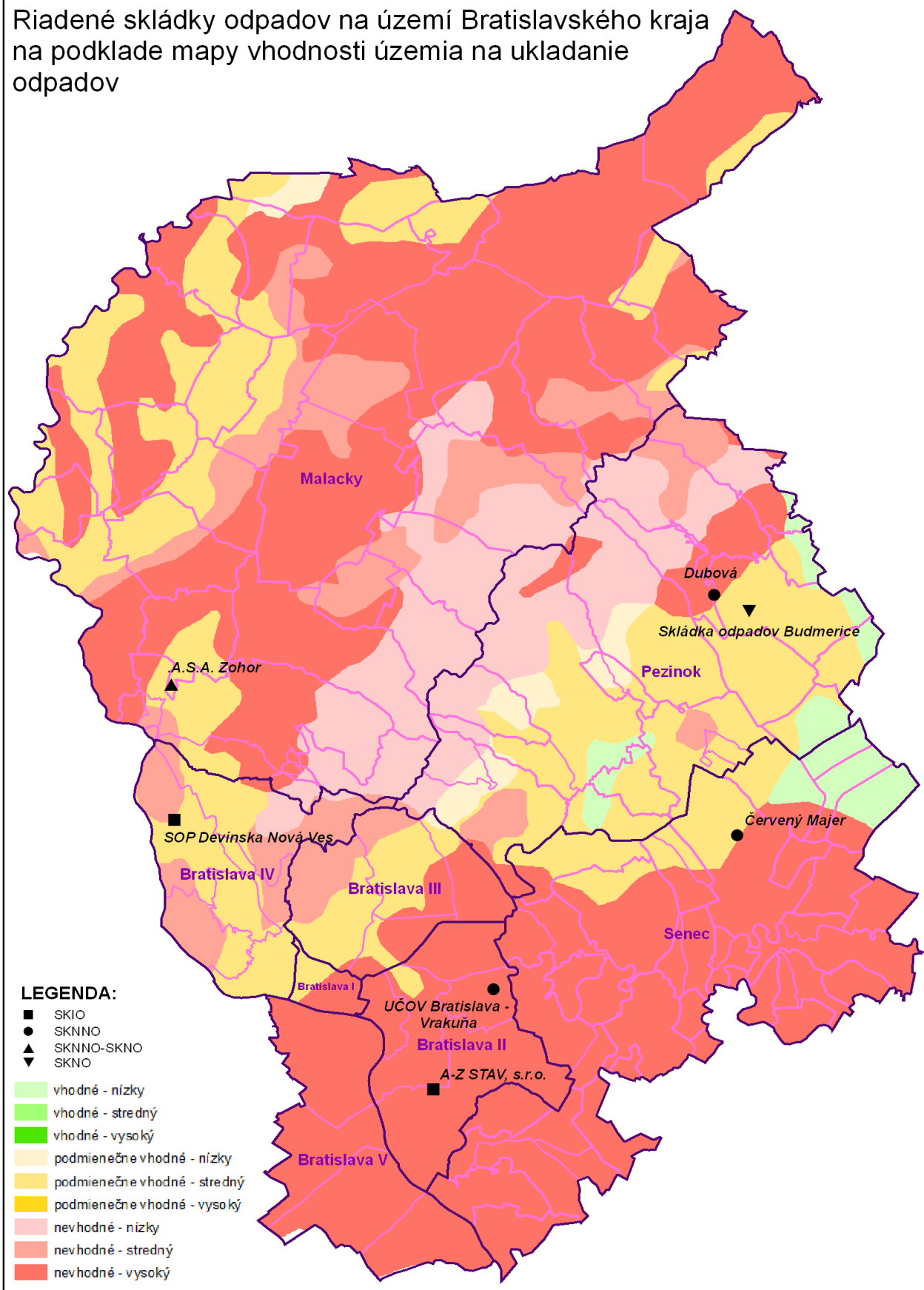

MNOŽSTVO VYPRODUKOVANÉHO KOMUNÁLNEHO ODPADU NA OSOBU

Riadené sklárky odpadov na území Bratislavského kraja
na podklade mapy vhodnosti územia na ukladanie
odpadov

Zdroj: Návrh Programu odpadového hospodárstva SR na roky 2011 – 2015 – zoznam skládok, ŠGÚDŠ- Mapa vhodnosti územia na ukladanie odpadov

18.7. Environmentálne záťažé na území Bratislavského kraja

Na základe celkového hodnotenia problematiky environmentálnych záťaží na životné prostredie, z celkového počtu 22 lokalít s environmentálnou záťažou, bolo v Bratislavskom kraji zaevidovaných 10 lokalít s vysokým rizikom, 11 lokalít so stredným rizikom a 1 lokalita s nízkym rizikom. V okrese Senec nebola zaevidovaná žiadna lokalita s environmentálnou záťažou. Zo všetkých environmentálnych záťaží v kraji prevláda skupina činností skladovanie a distribúcia tovarov – 6 lokalít (27%), priemyselná výroba – 6 lokalít (27%) a zariadenia na nakladanie s odpadmi tiež 6 lokalít (27%).

Medzi 10 najrizikovejších environmentálnych záťaží Bratislavského kraja patrí

B1(002)B/ Bratislava – Staré Mesto – Apollo – širší priestor bývalej rafinérie, B2(013)B/ Bratislava – Ružinov – Slovnaft – širší priestor závodu, B2(006)B/ Bratislava – Ružinov – Gumon – areál závodu, B5(007)B/ Bratislava – Petržalka – matador – areál bývalého závodu, B1(003)B/ Bratislava – Staré Mesto – Chalupkova-Bottova ul. – Chemika – areál závodu, B2(020)B/ Bratislava – Vrakuňa – Vrakunská cesta – skládka CHZJD, B4(001)B/ Bratislava – Devínska Nová Ves – kameňolom Srdce, B3(002)B/ Bratislava – Nové Mesto – CHZJD – širší priestor bývalého závodu, PK(017)B/ Pezinok – Rudné bane – odkaliská, PK(015)B/ Pezinok – oblasť rudných baní a starých banských diel.

Pozitívnym faktorom je to, že z 22 lokalít s environmentálnou záťažou v kraji je až 11 lokalít zároveň sanovanou resp. rekultivovanou lokalitou. V rámci desiatich prioritných vysokorizikových sú to 3 lokality. To znamená, že na 50% environmentálnych záťaží (30% prioritných vysokorizikových) sa už realizovali resp. práve prebiehajú sanačné alebo rekultivačné práce. V prípade ukončenia preukázateľne úspešnej sanácie resp. rekultivácie sa následne takéto lokality už nebudú považovať za environmentálne záťažé a ďalej sa budú evidovať už iba v REZ – časť C.

Zoznam významných environmentálnych záťaží zapísaných v registri REZ- časť B

Názov environmentálnej záťaže	Činnosť	Vážnosť záťaže
B1 (003) / Bratislava - Staré Mesto - Chalupkova-Bottova ul.- Chemika - areál závodu	výroba chemikálií	EZ s vysokou prioritou (K > 65)
B2 (006) / Bratislava - Ružinov - Gumon - areál závodu	výroba chemikálií	EZ s vysokou prioritou (K > 65)
B2 (020) / Bratislava - Vrakuňa - Vrakunská cesta - skládka CHZJD	skládka priemyselného odpadu	EZ s vysokou prioritou (K > 65)
B3 (002) / Bratislava - Nové Mesto - CHZJD - širší priestor bývalého závodu	výroba chemikálií	EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)
B3 (006) / Bratislava - Rača - ČS PHM Krasňany	čerpacia stanica PHM	EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)
B4 (001) / Bratislava - Devínska Nová Ves - kameňolom Srdce	skládka tekutých/pastovitých odpadov	EZ s vysokou prioritou (K > 65)
PK (017) / Pezinok - Rudné bane - odkaliská	odkalisko	EZ s vysokou prioritou (K > 65)
PK (015) / Pezinok - oblasť rudných baní a starých banských diel	ťažba rúd	EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)
PK (006) / Modra - Hliny - skládka s OP	skládka komunálneho odpadu	EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)
PK (001) / Báhoň - staré koryto potoka - skládka	skládka komunálneho odpadu	EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)
MA (016) / Pernek - oblasť starých banských diel	ťažba rúd	EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)

Zdroj: Informačný systém environmentálnych záťaží

19. Vymedzenie a vyznačenie prieskumných území, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov

Ťažba nerastných surovín patrí podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností do sekundárneho sektora hospodárstva (priemysel). Ťažobný priemysel reprezentujú aktivity spojené s ťažbou a spracovaním nerastných surovín. Toto odvetvie je charakteristické tým, že činnosti s ním spojené, viac alebo menej, trvalo menia pôvodné prírodné prostredie, pretože každé ložisko nerastnej suroviny je nereprodukovateľné a po vyťažení nenahraditeľné. Každá ťažba nerastných surovín má za následok zmenu životného prostredia, ktorá však na rozdiel od vplyvu spracovateľského nemusí byť vždy trvalo negatívna. Ťažba nerastných surovín akoukoľvek formou a metódou sa nezaobíde bez zásahov do životného prostredia.

V riešenom území sa nachádzajú nasledovné ložiská v týchto kategóriách:

- chránené ložiskové územia
- chránené územia pre osobitné zásahy do zemskej kôry
- dobývacie priestory
- ložiská nevyhradených nerastov
- prieskumné územia.

Ochranu a racionálne využívanie nerastného bohatstva upravuje zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov. Podľa § 19 zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov povolenie stavieb a zariadení v Chránenom ložiskovom území, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska a v Chránenom území, ktoré nesúvisia s realizáciou osobitného zásahu do zemskej kôry, môže vydať príslušný orgán (stavebný úrad) len na základe záväzného stanoviska Obvodného banského úradu v Bratislave.

Prehľad chránených ložiskových území, dobývacích priestorov, ložísk nevyhradených nerastov a prieskumných území je uvedený v tabuľkách v prílohe tohto dokumentu.

20. Dôsledky a technické zabezpečenie predpokladanej ťažby nerastov

Medzi najväčšie dôsledky ťažby patrí vytvorenie veľkých vydobytých priestorov v podzemí a na povrchu. S tým sú spojené prejavy ako sadanie a prepádanie územia, vytváranie bezodtokových depresí, aktivácia geodynamických javov, predovšetkým svahových deformácií. Z hľadiska náchylnosti územia na svahové deformácie patrí územie Bratislavského kraja do nízkej kategórie rizikovosti na tento jav.

Nepriaznivými dopadmi na životné prostredie sú aj odvodňovanie horninových komplexov, zníženie výdatnosti a kapacity využívaných zdrojov, nahromadenie veľkého množstva zostatkových materiálov s obsahom kontaminantov na haldách a odkaliskách. Táto činnosť je spojená s viacerými sekundárnymi procesmi, ako sú vertikálne prípadne i horizontálne pohyby a následné zmeny terénu - poklesy územia, prepádlišká, zosuny.

Ďalším problémom je kontaminácia povrchových a podzemných vôd niektorými vysoko mineralizovanými banskými vodami alebo vodami a výluhmi z hald a odkalísk. Do povrchových tokov sa z týchto zdrojov dostávajú nebezpečné látky, jednak v rozpustnom aj pevnom stave. Usadzujú sa v korytách potokov, postupne sa

rozpúšťajú, čo spôsobuje dlhodobé zvýšenie obsahu nežiaducich látok. Zisťujú sa v usadeninách potokov (aktívne riečne sedimenty).

Značné nebezpečenstvo spôsobuje najmä zvetrávanie sulfidov, kedy dochádza k acidifikácii pôd a vôd. Tieto prejavy možno pozorovať aj vo väčších vzdialenostiach od ložiskovej oblasti v alúviálnych náplavoch riek a potokov. Uvedené zmeny prebiehajú nepravidelne, v rôznych časových úsekoch po skončení ťažobnej činnosti a ich negatívne dopady sa môžu prejavovať náhle s katastrofickými dopadmi na životné prostredie.

Banskou činnosťou dochádza tiež k premiestňovaniu hornín z podzemia, mnohokrát s vyššou prírodnou rádioaktivitou. Vytekajúce banské vody môžu mať zvýšenú rádioaktivitu, čo má tiež negatívny vplyv na životné prostredie a preto takéto zásahy treba riešiť vhodným zatlačaním do podzemných priestorov vyťažených ložísk ropy a zemného plynu.

Odvetvie ťažby nerastných surovín sa musí riadiť najmä zákonom č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov, zákonom č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov a v prípade vykonávania geologického prieskumu zákonom č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov, zákonom č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení.

21. Hodnotenie navrhnutého riešenia najmä z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územno-technických dôsledkov

Riešenie územného plánu regiónu, v súlade so zadaním, vychádzalo z princípov trvalo udržateľného rozvoja. Vlastná realizácia jednotlivých aktivít musí byť postupne konkretizovaná a spodrobňovaná v ďalších plánovacích postupoch a dokumentoch, pri ktorých sa musia zabezpečiť vyhodnotenia vplyvov na životné prostredie, ako aj na ekonomické, sociálne a územno-technické dôsledky na základe posúdenia konkrétnych aktivít v konkrétnych podmienkach. ÚPN-R BSK sleduje a rozvíja ciele a závery v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja BSK 2007 – 2013 a priority v Zastupiteľstve BSK schválenom dokumente Priority Bratislavského samosprávneho kraja 2009 – 2013. Paralelne s prípravou ÚPN-R BSK sa pripravuje aj Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BSK na roky 2014 – 2020 (PHSR). Ciele vyjadrené v ÚPN-R BSK a v pripravovanom PHSR boli príbežne vzájomne koordinované a zosúladované počas prác na oboch nových dokumentoch v takej miere, ako bolo v rámci rozpracovaných dokumentov možné.

Z hľadiska environmentálnych dôsledkov pri realizácii navrhovaného riešenia ÚPN regiónu Bratislavského kraja možno, za predpokladu organizovaného a usmerňovaného vývoja pri rešpektovaní všetkých noratívov, očakávať:

- zníženie negatívnych vplyvov dopravy na obytné prostredie vzhľadom k navrhovanému riešeniu trasovania najmä hlavných cestných trás mimo zastavané územia obcí, ako aj pri realizácii regionálnej koľajovej hromadnej dopravy
- odstránenie alebo eliminácia starých environmentálnych záťaží požadovanou rekultiváciou zasiahnutých území
- rešpektovanie už vyhlásených chránených území a celoeurópskej siete chránených území NATURA 2000 (chránené vtáčie územia, územia európskeho významu)

- vytváranie predpokladov pre zakladanie a rozvoj prvkov ÚSES a dotvorenie prvkov ÚSES formou interakčných prvkov
- vytváranie biokoridorov s potrebnými ekoduktami nad bariérami z dopravnej infraštruktúry na ich preklopenie pre umožnenie pohybu zveri
- zlepšenie životného prostredia (návrh cyklistických chodníkov, rozvoj športovo-rekreačných zariadení)
- podporovanie rozvoja a ochranu nosných prvkov voľnej krajiny, jej estetickej kvality a typického charakteru – prirodzené lesné porasty, vinohradnícka krajina Malokarpatskej a Južnoslovenskej vinohradníckej oblasti, aluviálne lúky, nelesná drevinová vegetácia v poľnohospodárskej krajine v podobe remízok, medzí, stromoradií, ako aj mokrade a vodné toky s brehovými porastmi
- zvýšenie pozornosti k ochrane vodných zdrojov s pozitívnym dôsledkom na ich ochranu a z toho plynúce zachovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov, ako aj, pôdnych zdrojov
- podporu separovaného zberu - využitie využiteľných zložiek s cieľom znížiť množstvo komunálneho odpadu a množstvo odpadu ukladaného na skládky

Rozdielny tlak na ďalšiu urbanizáciu a s tým aj spojené riziká a dôsledky na pôvodnú prírodnú krajinu a ochranu poľnohospodárskej a lesnej pôdy sa vo výhľadovom období môžu vyskytnúť pri maximalistickom využívaní ponukových plôch pre rozvoj podľa jednotlivých územných plánov obcí. Pri vytvorení podmienok pre celkový radikálnejší rozvoj, a teda vytvorenia predpokladu pre maximálnu exploatáciu plôch, ktoré sú v ponuke jednotlivých územných plánov obcí, sa dajú očakávať značné požiadavky na zábery plôch pre novú výstavbu a s tým súvisiaci aj zvýšený tlak na ostatnú krajinu. Pôjde predovšetkým o priestory východne od Bratislavy v rámci okresu Senec. V takom prípade bude potrebné v podstatne väčšej miere dôsledne sledovať a kontrolovať dodržiavanie všetkých požadovaných noriem a opatrení na zamedzovanie, resp. znižovanie zhoršovania životného prostredia. Predpokladá to aj podstatne dôslednejšiu koordináciu rozvojových zámerov medzi jednotlivými obcami, pričom sa to bude predovšetkým týkať koordinácie medzi mestom Bratislava a ostatnými príslušnými rozvojovými obcami. Cieľom tejto koordinácie bude zabezpečenie požadovanej komplexnosti rozvoja jednotlivých funkčných subsystémov osídlenia tak, aby vznikol ucelený, vnútorne hierarchizovaný sídelný systém, vytvárajúci predpoklady dobrej dostupnosti obyvateľov k všetkým požadovaným druhom infraštruktúr, vzdelaniu a práci. Tento sídelný systém by mal sledovať vytvorenie regionálneho polycentrického systému osídlenia, čo vytvorí predpoklady aj k znižovaniu vnútornej mobility obyvateľstva a teda zníženie nárokov aj na vlastné dopravné systémy.

Určité riziká negatívnych dôsledkov na životné prostredie pri navrhovanej koncepcii ÚPN-R možno vidieť predovšetkým pri výstavbe nových dopravných infraštruktúr a to najmä pri výstavbe nadradenej cestnej infraštruktúry a plánovanom rozvoji letiska G.M.R. Štefánika. Rozvoj nadradenej cestnej infraštruktúry na území BSK je na jednej strane nevyhnutný, nakoľko jej riešenie už v súčasnosti vytvára nepriaznivú, v niektorých úsekoch až kritickú, situáciu v cestnej sieti. Na strane druhej je pri jej rozvoji potrebné zvažovať prioritu budovania jednotlivých úsekov diaľnic a rýchlostných ciest tak, aby sa postupne eliminovali problémové smery, pri hodnotení/optimalizovaní prvotnej investičnej a následne prevádzkovej náročnosti týchto úsekov. Rozhodujúce kolízne body/územia pri rozvoji cestnej infraštruktúry sú uvedené v kapitole 12.7. „Strety vybraných stresových faktorov s prvkami ochrany prírody – konfliktné uzly“ tejto správy. Pri znižovaní predpokladaných negatívnych dôsledkov výstavby cestnej infraštruktúry je vhodné zohľadňovať odporúčania vyjadrené k jednotlivým hodnoteniam vypracovaných v súlade so zákonom 24/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Plánovaný rozvoj letiska G.M.R. Štefánika uvažuje s prestavbou celého systému vzletových a pristávacích dráh. Popri rekonštrukcii a predĺžení existujúcej dráhy sa plánuje vybudovanie paralelnej dráhy a dobudovanie terminálov a ostatných prislúchajúcich funkcií. Plánovaný rozvoj letiska bude mať priame vplyvy na výstavbu železničnej a cestnej siete v okolí letiska, bude zasahovať do toku Malého Dunaja. Otázka pôsobenia hluku z lietadiel na osídlenie bude závisieť od letovej organizácie letiska a od jeho vyťaženia. Riešenie rozvoja letiska bude potrebné riešiť dôsledne v súlade s platnými právnymi predpismi vo vzťahu na ochranu životného prostredia.

Samostatným problémovým okruhom môže byť plánovaná výstavba vodnej cesty Dunaj – Odra – Labe (DOL) splavnením, resp. kanálovým riešením rieky Morava. V súčasnosti nie je jednoznačne známy spôsob realizácie tohto vodného diela a taktiež nie je známy ani predpokladaný čas výstavby. V územnom pláne ide o zvažovanie určitej priestorovej rezervy. V prípade možnej realizácie DOL od Dunaja na území BSK od Bratislavy, sa podľa expertných návrhov bude vyžadovať vybudovanie vodného diela na Dunaji. Toto dielo však nie je exaktne lokalizované. Predpokladá sa, že bude zasahovať aj na územie Rakúska, kde dotknuté obce majú k výstavbe v súčasnosti negatívny postoj.

Z hľadiska ekonomických a sociálnych dôsledkov sa dá konštatovať, že tieto budú tak isto ovplyvnené navrhovaným riešením. Popri zabezpečovaní sociálnych otázok súvisiacich so starnutím obyvateľstva všeobecne, bude potrebné zabezpečovať rozvoj sociálnych a obslužných zariadení adekvátnych novým výrobným odvetviam a imigrujúcemu obyvateľstvu do BSK. Otázky ekonomického a sociálneho zabezpečenia je potrebné orientovať predovšetkým na dobudovanie a skvalitnenie zariadení a služieb v tejto sfére.

V oblasti rozvoja dopravy sa vyžaduje radikálne riešenie pre zlepšenie dostupnosti centier, zlepšenie kvality existujúcej dopravnej infraštruktúry a dobudovanie potrebnej dopravnej infraštruktúry pre zabezpečenie požadovanej kvality dopravy. Sleduje sa využívanie už doteraz diskutovaných možných riešení nových cestných prepojení, či skvalitňovanie existujúcej dopravnej siete. Potrebné je venovať zvýšenú pozornosť regionálnej hromadnej doprave, čo sa stáva kľúčovou otázkou vyriešenia dopravných vzťahov najmä medzi mestom Bratislava a ostatným územím BSK, ako aj dopravných vzťahov voči okresným mestám, ako pracoviskovým a obslužným centrom.

Nasledovná tabuľka uvádza stručné zhodnotenie stavu hodnotenia nových úsekov cestnej dopravy procesom EIA.

Prehľad vyhodnotenia dokumentácie posudzovania vplyvov na životné prostredie

Názov cesty	Úsek	Etapa procesu SEA/EIA	Hodnotenie SEA / EIA
koridory pre výhledové trasy a úpravy trás diaľnic a rýchlostných ciest			
Diaľnica D1	Bratislava – Trnava, 6-pruh +kolektory	<u>záverečné stanovisko</u>	Odporúčané podmienky pre etapu prípravy a realizácie činnosti – 51 bodov.
Diaľnica D2	Križovatka Stupava – juh na diaľnici D2	<u>záverečné stanovisko</u>	Odporúčané podmienky pre etapu prípravy a realizácie činnosti – 35 bodov.
Diaľnica D2	Skapacitnenie diaľnice D2 prostredníctvom kolektorov.	<u>zámer</u>	Zámer bol predložený 1.6.2012, správa ani záverečné stanovisko MŽP SR nie je spracované.
Diaľnica D4	Jarovce – Ivanka sever	<u>záverečné stanovisko</u>	Nie je súčasťou schváleného vládneho strategického dokumentu Nový projekt výstavby diaľnic a rýchlostných ciest. Proces SEA prebieha od roku 2012. Odporúčané podmienky pre etapu

Názov cesty	Úsek	Etapa procesu SEA/EIA	Hodnotenie SEA / EIA
			prípravy a realizácie činnosti – 48 bodov.
Diaľnica D4	Ivanka sever – Záhorská Bystrica	<u>záverečné stanovisko</u>	Nie je súčasťou schváleného vládneho strategického dokumentu Nový projekt výstavby diaľnic a rýchlostných ciest. Proces SEA prebieha od roku 2012. Ivanka sever – križovatka Rača - odporúča variant 7b, Odporúčané podmienky pre etapu prípravy a realizácie činnosti –36bodov, Križovatka Rača – Záhorská Bystrica –odporúča nepokračovať v realizácii, odporúča nové posudzovanie v širšom koridore variantu 7, požadovaná doplňujúca technická štúdia.
Diaľnica D4	Križovatka DNV II/505 – št. Hranica SR/RR	<u>správa</u>	Nie je súčasťou schváleného vládneho strategického dokumentu Nový projekt výstavby diaľnic a rýchlostných ciest. Proces SEA prebieha od roku 2012. Proces EIA prebieha od roku 2007, záverečné stanovisko nebolo zatiaľ vydané.
Rýchlostná cesta R1	R1 Most pri Bratislave – Vlčkovce		Nie je súčasťou schváleného vládneho strategického dokumentu Nový projekt výstavby diaľnic a rýchlostných ciest. Zámer nebol vypracovaný – posudzovanie ešte nezačalo.
Rýchlostná cesta R7	Bratislava – Dunajská Lužná	<u>záverečné stanovisko</u> oznámenie o zmene navrhovanej činnosti	Nie je súčasťou schváleného vládneho strategického dokumentu Nový projekt výstavby diaľnic a rýchlostných ciest.-Na základe záverečného stanoviska, oznámenie o zmene činnosti so zapracovanými odporúčacími podmienkami.
Rýchlostná cesta R7	Dunajská Lužná – Holice	<u>záverečné stanovisko</u> oznámenie o zmene navrhovanej činnosti	Nie je súčasťou schváleného vládneho strategického dokumentu Nový projekt výstavby diaľnic a rýchlostných ciest.-Na základe záverečného stanoviska, oznámenie o zmene činnosti so zapracovanými odporúčacími podmienkami.
Rýchlostná cesta R7	Bratislava Ketelec - Bratislava Prievoz	<u>zámer</u>	Nie je súčasťou schváleného vládneho strategického dokumentu Nový projekt výstavby diaľnic a rýchlostných ciest. Proces EIA na úsek Bratislava Ketelec – Bratislava Prievoz prebieha, zámer bol predložený 19.3.2012
Infraštruktúra leteckej dopravy			
Letisko M.R. Štefánika Bratislava	predĺženie dráhy 13-31 v smere na Malý Dunaj		Nie je súčasťou schváleného vládneho strategického dokumentu. Zámer nebol vypracovaný – posudzovanie ešte nezačalo.
Letisko M.R. Štefánika Bratislava	rozšírenie letiska o paralelnú vzletovú a pristávaciu dráhu s jestvujúcou vzletovou a pristávacou dráhou 13-31		Nie je súčasťou schváleného vládneho strategického dokumentu. Zámer nebol vypracovaný – posudzovanie ešte nezačalo.

Navrhované riešenie v oblasti rozvoja jednotlivých druhov technickej infraštruktúry sleduje ciele vyjadrené v rezortných koncepciách, ktoré implementujú aj medzinárodné dohovory. Realizáciou vyjadrených zámerov sa vytvára predpoklad pre zabezpečenie rovnocenného hospodárskeho a životného prostredia obyvateľov a hospodárskych subjektov.

22. Vyhodnotenie perspektívneho použitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu na nepoľnohospodárske účely

Územný rozvoj Bratislavského kraja podľa urbanistického návrhu rieši základné funkcie dopravy a zohľadňuje prírodné podmienky, súčasnú štruktúru a disponibilitu územia.

Predmetom návrhu Územného plánu regiónu Bratislavského kraja je návrh na výstavbu, rekonštrukciu, preložky a prekategORIZOVANIE cestnej siete I. triedy: I/61, I/62, I/63 a I/2; II. triedy: II/501, II/502, II/502, (štvorpruhová komunikácia) II/503, II/504, II/505, II/510, II/572 a II/590; III. triedy, privádzačov a obchvatov miest. Ďalej sú v kraji navrhované diaľnice: D1 (kolektor), D2 (kolektor), D4 a rýchlostné cesty: R1, R7.

Väčšina navrhovaných trás je prebratých z platného Územného plánu Veľkého územného celku Bratislavského kraja v znení zmien a doplnkov.

Špeciálnym prípadom sú diaľnice: D1 (kolektor), D2 (kolektor), D4; rýchlostné cesty: R1, R7; III/503010 obchvat Rohožník, I/2 obchvat Stupava, I/2 obchvat Rusovce, II/503 župný okruh Hrubý Šúr, II/503 župný okruh Pezinok, štvorpruhová cesta II/502 Svätý Jur – Pezinok, II/502 Pezinok – Doľany, I/2 obchvat Malacky a novonavrhnutá cesta Pezinok – D4.

Podľa národnej diaľničnej spoločnosti sú všetky navrhované diaľnice a rýchlostné cesty v štádiu prípravy v rôznom stupni rozpracovanosti.

Zábery diaľnic: D1(kolektor), D2 (kolektor), D4; rýchlostných ciest R1, R7 a štvorpruhovej cesty II/502 Svätý Jur – Pezinok, boli vyhodnotené v rámci štúdií a spracovanej EIA.

Pre zvyšné cesty, ktoré neboli prebrané z Územného plánu Veľkého územného celku Bratislavského kraja, vyhodnotíme zábery poľnohospodárskej pôdy nanovo.

Navrhované sú železničné trate: Stupava – Lozorno, Pezinok - Vajnory, Plavecký Mikuláš – Plavecký Peter a Pezinok - Doľany.

Diaľnica D1 Bratislava – Trnava, 6-pruh + kolektory

Oproti platnému Územnému plánu Veľkého územného celku Bratislavského kraja v znení zmien a doplnkov sa diaľnica rozšírila na 6-pruh + kolektory. Pre rozšírenie diaľnice bola vypracovaná technická štúdia (11/2008), hodnotenie EIA (záverečné stanovisko vydané 31. 5. 2010) a dokumentácia pre územné rozhodnutie (04/2011) v rámci ktorej boli vyčíslené predpokladané zábery poľnohospodárskej pôdy. Záber poľnohospodárskej pôdy je vyhodnotený podľa jednotlivých katastrálnych území. V nasledujúcej tabuľke uvádzame len katastrálne územia Bratislavského kraja.

V rozsahu stavby je navrhnuté vyňatie časti pozemkov z poľnohospodárskej pôdy v nasledovnom rozsahu v zmysle spracovanej dokumentácie pre územné rozhodnutie:

Katastrálne územie	Záber poľnohospodárskej pôdy (ha)	Záber lesnej pôdy (ha)
Vajnory	4,00	
Ivanka pri Dunaji	4,00	
Chorvátsky Grob	8,00	0,492
Bernolákovo	45,00	
Veľký Biel	9,00	
Malý Biel	4,00	
Senec	32,00	0,229
Boldog	0,05	
Blatné	8,00	
Igram	26,00	
Čataj	11,00	
Spolu v BSK	151,05	0,721

Zdroj: Národná diaľničná spoločnosť, máj 2012

Na území Bratislavského kraja sa, pri diaľnici D1, predpokladá použitie 151,05 ha poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely.

Na území Bratislavského kraja sa, pri diaľnici D1 predpokladá použitie 0,721 ha lesnej pôdy.

Kolektorové riešenie diaľnice D2

Pre výstavbu kolektorov diaľnice D2 bola vypracovaná technická štúdia (zámer EIA). V jej sprievodnej správe boli predpokladané zábery poľnohospodárskej pôdy spracované orientačne z mapových podkladov, na základe prieskumu terénu a priečnych rezov.

K trvalým záberom dôjde hlavne pri výstavbe kolektorov, ktoré sú vedené na nových pozemkoch. Rozšírenie diaľnice na 6 pruh sa predpokladá prevažne na pozemkoch NDS, takže ak dôjde k trvalým záberom, tak len v minimálnej ploche

Podľa Národnej diaľničnej spoločnosti sa na území Bratislavského kraja predpokladá trvalé použitie 91,1 ha poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely a 130,2 ha ostatných plôch.

Diaľnica D4

- D4 Jarovce – Ivanka sever

Oproti platnému Územnému plánu Veľkého územného celku Bratislavského kraja v znení zmien a doplnkov sa uplatnila kombinácia dvoch variantov, označených ako variant C – červený a variant E - zelený. Pre trasovanie diaľnice bola vypracovaná technická štúdia (06/2005), štúdia realizovateľnosti (09/2009) ako aj hodnotenie EIA.

Pre trasu D4 Jarovce – Ivanka sever sú údaje o záberoch poľnohospodárskej a lesnej pôdy orientačné (na úrovni technickej štúdie):

Katastrálne územie	Trvalý záber poľnohospodárskej pôdy	Dočasný záber poľnohospodárskej pôdy	Trvalý záber lesného pozemku	Dočasný záber lesného pozemku
Jarovce	18	4	2	1
Podunajské Biskupice	67	9	4	3
Most pri Bratislave	20	9	1	1
Farná	25	8	4,5	2
Ivanka pri Dunaji	8	5		
Vajnory	5	3		
Spolu	143	38	11,5	7
Kompenzačné opatrenia, predpokladaný záber:				
Rusovce	17			
Čuňovo	8			
Kalinkovo	2,5			
Spolu	27,5			

Zdroj: Národná diaľničná spoločnosť, máj 2012

Trvalý záber poľnohospodárskej pôdy v Bratislavskom kraji je 143 ha. Dočasný záber predstavuje 38 ha.

Trvalý záber lesnej pôdy v Bratislavskom kraji je 11,5 ha a dočasný záber lesného pozemku je 7 ha.

- D4 Ivanka sever – Záhorská Bystrica

Oproti platnému Územnému plánu Veľkého územného celku Bratislavského kraja v znení zmien a doplnkov sa uplatnil variant, trasy diaľnice D4 Ivanka sever – Záhorská Bystrica, označený ako variant 2b. Pre trasovanie diaľnice bola vypracovaná technická štúdia (08/2007), štúdia realizovateľnosti (09/2009) ako aj hodnotenie EIA.

Pre trasu D4 Ivanka sever - Rača sú údaje o záberoch poľnohospodárskej a lesnej pôdy orientačné (na úrovni technickej štúdie):

Katastrálne územie	Trvalý záber poľnohospodárskej pôdy	Dočasný záber poľnohospodárskej pôdy	Trvalý záber lesného pozemku	Dočasný záber lesného pozemku
Vajnory	2	1		
Svätý Jur	35	4	1	1

Zdroj: Národná diaľničná spoločnosť, máj 2012

Trvalý záber poľnohospodárskej pôdy v Bratislavskom kraji je 37 ha. Dočasný záber predstavuje 5 ha.

Trvalý záber lesnej pôdy v Bratislavskom kraji je 1 ha a dočasný záber lesného pozemku je 1 ha.

Orientačné zábery poľnohospodárskej pôdy pre úsek diaľnice D4 Rača – Záhorská Bystrica predstavujú hodnotu 32,89 ha a pre lesné pozemky predstavujú hodnotu 0,56 ha.

- D4 križovatka DNV II/505 – št. hranica SR/RR

Oproti platnému Územnému plánu Veľkého územného celku Bratislavského kraja v znení zmien a doplnkov sa uplatnil variant, trasy diaľnice D4 križovatka DNV II/505 – št. hranica SR/RR, označený ako variant E - modrý. Pre trasovanie diaľnice bola vypracovaná technická štúdia (01/2007), štúdia realizovateľnosti (09/2009) ako aj hodnotenie EIA.

Trvalé zábery poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov sú orientačné (na úrovni technickej štúdie) a predstavujú hodnotu 23,41 ha.

Rýchlostná cesta R1

- R1 Most pri Bratislave - Vlčkovce

Oproti platnému Územnému plánu Veľkého územného celku Bratislavského kraja v znení zmien a doplnkov sa uplatnil variant, trasy rýchlostnej cesty R1 Most pri Bratislave - Vlčkovce, označený ako hnedý variant resp. variant 3. Pre trasovanie rýchlostnej cesty bola vypracovaná technická štúdia (04/2010; v súčasnosti sa vypracováva zámer EIA) v rámci ktorej boli vyčíslené aj predpokladané zábery poľnohospodárskej pôdy. Zábery boli vyhodnotené v dĺžke 42,032 km. Dĺžka R1 Most pri Bratislave - Vlčkovce v Bratislavskom kraji je 8,978 km. Preto výmery záberov z technickej správy sú prepočítané a uvedené v nasledujúcej tabuľke podľa dĺžky R1 Most pri Bratislave - Vlčkovce v Bratislavskom kraji.

Orientačné zábery pozemkov z technickej štúdie v Bratislavskom kraji sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Ukazovateľ	Variant 3 - hnedý
Trvalý záber (ha)	36,06

Zdroj: Národná diaľničná spoločnosť, máj 2012
Vlastné výpočty Aurex spol. r. o., 2013

Na území Bratislavského kraja sa, pri výstavbe R1 Most pri Bratislave - Vlčkovce, predpokladá trvalé použitie 36,06 ha pozemkov.

Rýchlostná cesta R7

- R7 Bratislava Ketelec – Bratislava Prievoz

Oproti platnému Územnému plánu Veľkého územného celku Bratislavského kraja v znení zmien a doplnkov sa uplatnili 3 varianty, trasy rýchlostnej cesty R7 Bratislava Ketelec – Bratislava Prievoz, označené ako variant A1, variant A2 a variant B. Pre trasovanie rýchlostnej cesty bola vypracovaná technická štúdia (04/2006, doplnok 12/2006) ako aj hodnotenie EIA.

Trvalý záber pozemkov pre rýchlostnú cestu R7 úsek Bratislava Ketelec – Bratislava Prievoz:

Trvalý záber pozemkov (ha)	Variant A1	Variant A2	Variant B
Záber poľnohospodárskej pôdy	48,7	47,0	75,3
Záber lesných pozemkov	5,4	5,4	0,07

Zdroj: Národná diaľničná spoločnosť, máj 2012

Trvalé zábery sú prebraté z technickej štúdie a sú orientačné.

- R7 Bratislava – Dunajská Lužná

Oproti platnému Územnému plánu Veľkého územného celku Bratislavského kraja v znení zmien a doplnkov sa uplatnil variant, trasy rýchlostnej cesty R7 Bratislava – Dunajská Lužná, označený ako červený variant resp. variant A, západne od Slovnaftu. Pre trasovanie rýchlostnej cesty bola vypracovaná technická štúdia (04/2006, doplnok 12/2006) ako aj hodnotenie EIA.

Hodnoty záberu poľnohospodárskej pôdy v Bratislavskom kraji sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Katastrálne územie	Poľnohospodárska pôda (ha)			Lesné pozemky (ha)		
	Trvalý záber	Dočasný záber	Záber do 1 roka	Trvalý záber	Dočasný záber	Záber do 1 roka
Podunajské Biskupice	11,1689	3,9449	0,3959	0,0310	0	0
Rovinka	2,9461	0	0	0,1172	0	0
Nové Košariská	8,4722	0	0,1099	0	0	0
Jánošíková	27,6812	1,9603	2,0285	0,2967	0	0,0109
Spolu	50,2684	5,9052	2,5343	0,4449	0	0,0109

Zdroj: Národná diaľničná spoločnosť, máj 2012

Na území Bratislavského kraja sa, pri výstavbe R7 Bratislava – Dunajská Lužná, predpokladá trvalé použitie 50,2684 ha poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely.

Na území Bratislavského kraja sa predpokladá trvalé odňatie lesných pozemkov – 0,4449 ha.

- R7 Dunajská Lužná - Holice

Oproti platnému Územnému plánu Veľkého územného celku Bratislavského kraja v znení zmien a doplnkov sa uplatnil variant trasy rýchlostnej cesty R7 Dunajská Lužná - Holice označený ako červený variant resp. variant B. Pre trasovanie rýchlostnej cesty bola vypracovaná technická štúdia (10/2005) ako aj hodnotenie EIA.

Hodnoty záberu poľnohospodárskej pôdy v Bratislavskom kraji sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Katastrálne územie	Poľnohospodárska pôda (ha)			Lesné pozemky (ha)		
	Trvalý záber	Dočasný záber	Záber do 1 roka	Trvalý záber	Dočasný záber	Záber do 1 roka
Jánošíková	4,7185	0,0000	0,0709	0,0000	0,0000	0,0000

Zdroj: Národná diaľničná spoločnosť, máj 2012

Na území Bratislavského kraja sa, pri výstavbe R7 Dunajská Lužná - Holice, predpokladá trvalé použitie 4,7185 ha poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely.

Na území Bratislavského kraja nebude dochádzať k záberu lesných pozemkov.

Štvorpruhová cesta II/502 Svätý Jur - Pezinok

Pre trasovanie štvorpruhovej cesty bolo vypracované hodnotenie EIA a dokumentácia pre územné rozhodnutie. Zo záverečného stanoviska EIA (bolo vydané 9. 3. 2006) sa v návrhu Územného plánu regiónu Bratislavského kraja uplatnil variant A. Predpokladané zábery poľnohospodárskej pôdy sú prebraté zo záverečného stanoviska EIA.

Vo výkrese vyhodnotenia odňatia poľnohospodárskej pôdy a vyňatia lesných pozemkov z LPF na nepoľnohospodárske účely je táto štvorpruhová komunikácia označená K7.

Trvalý a dočasný záber poľnohospodárskej pôdy v trase navrhovanej štvorpruhovej komunikácie:

Ukazovateľ	m. j.	Variant A
Trvalý záber PPF	m ²	236 450
Dočasný záber PPF	m ²	17 360

Zdroj: Cesta II/502 Pezinok - Modra, Záverečné stanovisko EIA, marec 2006

Na území Bratislavského kraja sa predpokladá trvalé použitie 236 450 m² poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely.

K záberu lesných pozemkov na území Bratislavského kraja nedochádza.

V návrhu Územného plánu regiónu Bratislavského kraja sú novonavrhnuté nasledovné cesty a železničné trate (v zátvorke pri každej ceste je uvedené označenie pod ktorým je cesta uvedená vo výkrese vyhodnotenia odňatia poľnohospodárskej pôdy a vyňatia lesných pozemkov z LPF na nepoľnohospodárske účely a v tabuľke Prehľad stavebných a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde):

- III/503010 obchvat Rohožník (K1),
- I/2 obchvat Stupava (K2),
- I/2 obchvat Rusovce (K3),
- II/503 župný okruh Hrubý Šúr (K4),
- Pezinok – D4 (K5),
- II/503 župný okruh Pezinok (K6),
- II/502 Pezinok - Doľany (K8),
- I/2 obchvat Malacky (K9),
- železničná trať – úsek Stupava - Lozorno (Z1) – v grafickej časti vo výkrese vyhodnotenia odňatia poľnohospodárskej pôdy a vyňatia lesných pozemkov z LPF na nepoľnohospodárske účely je časť tejto trate zahrnutá aj pod číslami K2, D2,
- železničná trať – úsek Pezinok – Vajnory (Z2) – v grafickej časti vo výkrese vyhodnotenia odňatia poľnohospodárskej pôdy a vyňatia lesných pozemkov z LPF na nepoľnohospodárske účely je časť tejto trate zahrnutá aj pod číslami K5, D1,
- železničná trať – úsek Plavecký Mikuláš – Plavecký Peter (Z3),
- železničná trať – úsek Pezinok – Doľany (Z4) – v grafickej časti vo výkrese vyhodnotenia odňatia poľnohospodárskej pôdy a vyňatia lesných pozemkov z LPF na nepoľnohospodárske účely je celá táto trať zahrnutá aj pod číslom K8.

Pre tieto cesty a železničné trate sa vyhodnocuje perspektívne použitie poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely.

K vyhodnoteniu záberov poľnohospodárskych pôd (PP) pre ÚPN R Bratislavského kraja boli použité nasledovné podklady:

- zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 508/2004, ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z. z.,
- nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 376/2008, ktorým sa ustanovuje výška odvodu a spôsob platenia odvodu za odňatie poľnohospodárskej pôdy.

Zábery PP sú v návrhu vyhodnotené tabuľkovou formou samostatne podľa jednotlivých navrhovaných lokalít a katastrálnych území so záverečným sumárnym záberom (Tabuľka: Prehľad stavebných a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde). V grafickej a tabuľkovej časti sú lokality charakterizované poradovým číslom.

ÚPN R Bratislavského kraja na novonavrhnutých lokalitách predpokladá nasledovný rozsah záberov:

Prehľad stavebných a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde

Lok. č.	Obec	Funkcia	Výmera Lokality	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Užívatel' PP	Vybud. hydro-melior. zariaden.	Čas. etapa realizácie	Iná inf.
				spolu v ha	spolu v ha	z toho				
			sk. BPE J			vým. v ha				
K1	Rohožník	D	0,9876	0,9179	6	0,9179			návrh	obchvat Rohožník
	VO Záhorie		0,8650							
K2	Stupava	D	1,8079	1,8079	1	0,6264	1,7490		návrh	obchvat Stupava
					6	0,7949				
					7	0,3866				
K3	Bratislava	D	7,0539	7,0539	2	3,9905	4,4671		návrh	obchvat Rusovce
					3	0,7174				
					4	0,2497				
					6	2,0963				
K4	Hrubý Šúr	D	1,8793	1,7046	1	0,0312	1,8793		návrh	župný okruh

Lo k č.	Obec	Fu nk cia	Výmera Lokality	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy		Uží - vat eľ PP	Vybud - hydro - melior - zariad - .	Čas. etapa reali - zácie	Iná inf.		
				spolu v ha	spolu v ha					z toho	
										sk. BPE J	vým. v ha
									Hrubý Šúr		
					2	0,582 5					
					5	0,245 6					
					6	0,845 3					
	Kostolná pri Dunaji		1,2497	1,216 1	2	0,687 2	1,2497	návrh			
					3	0,023 7					
					6	0,505 2					
K5	Bernoláko vo	D	2,6903	2,581 9	1	0,385 0		návrh	Zálesie - Pezinok		
					3	0,305 4					
					4	1,590 1					
					5	0,007 0					
					7	0,294 4					
	Chorvátsk y Grob		2,9509	2,950 9	1	1,473 2	0,9031				
					6	1,477 7					
	Ivanka pri Dunaji		2,3980	2,001 2	1	0,498 5	0,5286				
					2	0,030 6					
					4	0,442 2					

Lo k č.	Obec	Fu nk cia	Výmera Lokality	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy		Uží - vat eľ PP	Vybud - hydro - melior - zariad - (závl., odvod n.)	Čas. etapa reali zácie	Iná inf.		
				spolu v ha	spolu v ha					z toho	
										sk. BPE J	vým. v ha
					5	0,591 2					
					7	0,438 7					
	Most pri Bratislave		0,8133	0,739 6	6	0,739 6	0,8133				
	Pezinok		2,4022	2,212 6	2	0,082 4	1,5593				
					3	0,972 4					
					6	1,157 8					
	Slovenský Grob		1,9483	1,948 3	1	0,367 4	1,7285				
					2	0,443 5					
					6	1,137 4					
	Zálesie		0,1633	0,143 2	2	0,083 0					
					4	0,056 3					
					6	0,003 9					
	Pezinok		2,4022	2,212 6	2	0,082 4	1,559 3				
					3	0,972 4					
					6	1,157 8					
	Slovenský Grob		1,9483	1,948 3	1	0,367 4	1,7285				
					2	0,443					

Lo k č.	Obec	Fu nk cia	Výmera Lokality	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Uží - vat eľ PP	Vybud - hydro - melior - zariad - . (závl., odvod n.)	Čas. etapa reali - zácie	Iná inf.	
				spolu v ha	spolu v ha	z toho					
						sk. BPE J					vým. v ha
						5					
						6	1,137 4				
	Zálesie		0,5146	0,514 6	2	0,323 1	0,323 1				
					3	0,191 5	0,191 5				
K6	Pezinok	D	2,4010	2,401 0	4	0,400 8		návrh	župný okruh Pezinok		
					6	2,000 2					
	Viničné		2,8694	2,869 4	3	1,979 8					
					5	0,272 8					
					6	0,616 8					
K8	Častá	D	2,4301	2,144 7	4	0,556 2	1,105 8	návrh	Pezinok - Doľany		
					6	1,461 7					
					7	0,126 8					
	Budmerice		0,8283	0,633 0	6	0,633 0					
	Doľany		1,5689	1,188 0	5	0,054 4	0,096 1				
					6	0,887 1					
					8	0,246 5					
	Dubová		2,3532	2,126	5	0,835	0,942				

Lo k č.	Obec	Fu nk cia	Výmera Lokality	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy		Uží - vat eľ PP	Vybud - hydro - melior - zariad - . (závl., odvod n.)	Čas. etapa reali zácie	Iná inf.
				spolu v ha	spolu v ha				
			sk. BPE J				vým. v ha		
				9		7		3	
						6	0,806 7		
						8	0,484 5		
	Modra		4,3245	4,103 1	2	0,347 9		1,208 9	
					3	0,347 3			
					5	0,641 4			
					6	2,314 0			
					7	0,257 7			
					8	0,194 8			
	Pezinok		1,6882	1,686 5	3	0,005 3		0,524 2	
					5	0,450 7			
					6	1,230 5			
	Vinosady		0,9082	0,908 2	3	0,147 4		0,796 2	
					6	0,460 5			
					8	0,300 3			
	Vištuk		0,9239	0,523 4	5	0,128 9		0,830 0	
					6	0,394 5			

Lo k č.	Obec	Fu nk cia	Výmera Lokality	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Uží - vat eľ PP	Vybud - hydro - melior - zariad - (závl., odvod n.)	Čas. etapa reali zácie	Iná inf.	
				spolu v ha	spolu v ha	z toho					
						sk. BPE J					vým. v ha
K9	Malacky	D	2,2476	1,474 1	1	0,430 5	2,069 6	návrh	obchvat Malacky		
					3	0,394 3					
					6	0,370 3					
					7	0,279 0					
Z1	Lozorno	D	3,1574	2,782 0	6	0,836 6	2,028 2	návrh	Stupava - Lozorno		
					7	1,945 4					
	Stupava		4,3737	3,900 7	1	1,227 0	1,709 8				
					6	2,156 3					
					7	0,517 4					
Z2	Bratislava	D	1,7806	1,072 0	1	1,016 2		návrh	Pezinok - Vajnory		
					2	0,055 8					
	Chorvátsk y Grob		4,8536	4,853 6	1	2,328 8	0,8889				
					3	0,037 9					
					4	0,390 7					
					6	2,096 2					
	Ivanka pri Dunaji		0,4126	0,354 6	1	0,178 0					
					2	0,176					

Lo k č.	Obec	Fu nk cia	Výmera Lokality		Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy		Uží - vat eľ PP	Vybud - hydro - melior - zariad - . (závl., odvod n.)	Čas. etapa reali zácie	Iná inf.
			spolu v ha	spolu v ha	z toho					
					sk. BPE J	vým. v ha				
						6				
	Pezinok		2,8539	1,8219	2	0,0507		1,1094		
					3	0,9813				
					6	0,7899				
	Slovenský Grob		1,9803	1,9803	1	0,3818		1,6772		
					2	0,4759				
					4	0,0821				
					6	1,0405				
	Svätý Jur		0,5147	0,5147	1	0,2120				
					4	0,3027				
Z3	Plavecký Mikuláš	D	2,1365	1,9994	2	0,3697		2,0936	návrh	Plav. Mikuláš - Plavecký Peter
					3	0,4447				
					6	0,4464				
					7	0,7386				
Z4	Častá	D	3,2507	2,3151	4	0,4731		0,7554	návrh	Pezinok - Doľany
					5	0,0259				

Lo k č.	Obec	Fu nk cia	Výmera Lokality	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Uží - vat eľ PP	Vybud - hydro - melior - zariad - (závl., odvod n.)	Čas. etapa reali zácie	Iná inf.	
				spolu v ha	spolu v ha	z toho					
						sk. BPE J					vým. v ha
					6	1,274 5					
					7	0,541 6					
	Budmerice		1,3669	0,226 8	6	0,226 8					
	Doľany		1,9051	1,348 9	5	0,508 6	0,133 8				
					6	0,666 8					
					8	0,173 5					
	Dubová		2,2863	2,204 8	5	0,784 5	1,128 8				
					6	0,808 1					
					8	0,612 2					
	Modra		4,5279	4,289 7	2	0,509 1	1,483 7				
					3	0,194 2					
					5	0,557 0					
					6	2,565 6					
					7	0,245 6					
					8	0,218 2					
	Pezinok		1,2946	1,294 6	5	0,515 7	0,323 4				
					6	0,778					

Lo k č.	Obec	Fu nk cia	Výmera Lokality		Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy		Uží - vat eľ PP	Vybud - hydro- melior - zariad - (závl., odvod n.)	Čas. etapa reali- zácie	Iná inf.
			spolu v ha	spolu v ha	z toho					
					sk. BPE J	vým. v ha				
						9				
	Vinosady		0,8622	0,8622	3	0,0559		0,7498		
					5	0,0093				
					6	0,5279				
					8	0,2691				
	Vištuk		0,2656	0,0643	6	0,0643		0,2656		
SPOLU			88,9653	77,5361		77,5361		37,0602		

Poznámka: D - doprava

Zhodnotenie predpokladaného odňatia poľnohospodárskej pôdy

V zmysle zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy je treba osobitne chrániť poľnohospodársku pôdu zaradenú podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky do prvej až štvrtej kvalitatívnej skupiny, uvádzanej v prílohe č. 3 vyššie uvedeného zákona ako aj pôdu s vykonanými hydromelioračnými, prípadne osobitnými opatreniami na zachovanie a zvýšenie jej výnosnosti a ostatných funkcií napr. sady, vinice, chmeľnice, protierózne opatrenia.

Vyhodnotenie trvalého záberu z hľadiska ochrany PP v zmysle zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane PP

Typologicko - produkčná kategória pôd	Záber PP (ha)	Podiel celkovej výmery k zaberanej (%)
1	9,1560	11,81
2	7,8548	10,13
3	6,6085	8,52
4	4,4801	5,78
5 – 6	49,4367	63,76
Spolu:	77,5361	100,00

Trvalý záber novonavrhnutých lokalít predstavuje 88,9653 ha. 77,5361 ha pripadá na záber poľnohospodárskej pôdy.

Približne 50 % z odnímanej poľnohospodárskej pôdy patrí medzi vysoko produkčné až stredne produkčné pôdy podliehajúce osobitnej ochrane PP v zmysle zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, 1. – 4. kvalitatívna skupina BPEJ. Ostatných cca 50 % patrí medzi menej produkčné pôdy až pôdy nevhodné pre poľnohospodársku výrobu, zaradené do 5. – 9. kvalitatívnej skupiny BPEJ.

Na zaberaných lokalitách sú vybudované hydromelioračné zariadenia na ploche 37,0602 ha.

Ochrana poľnohospodárskej pôdy

Ochranu poľnohospodárskej pôdy zabezpečuje najmä zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Vyhláška MP SR č. 508/2004 Z. z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ustanovuje podrobnosti o vyhodnotení dôsledkov navrhovaných stavebných a iných nepoľnohospodárskych zámerov na poľnohospodárskej pôde.

Pri realizácii jednotlivých zámerov vyššie uvedený zákon ukladá povinnosť pri každom nepoľnohospodárskom použití poľnohospodárskej pôdy:

- nenarušovať ucelenosť honov a nesťažovať obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy nevhodným situovaním stavieb, jej delením a drobením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami,
- vykonať skrývku humusového horizontu poľnohospodárskych pôd odnímaných natrvalo a zabezpečiť ich hospodárne a účelné využitie na základe bilancie skrývky humusového horizontu.

Podľa bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky sú poľnohospodárske pôdy v riešenom území zaradené do 1. až 9. triedy kvality. Ide o pôdy vysoko produkčné, veľmi produkčné, produkčné, stredne produkčné, menej produkčné, málo produkčné, veľmi málo produkčné, málo vhodné pre poľnohospodársku výrobu a nevhodné pre poľnohospodársku výrobu. 19,88 % z výmery poľnohospodárskych pôd sú, podľa prílohy č. 3 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, zaradené do 1. - 4. triedy kvality a sú chránené.

Odvody za odňatie poľnohospodárskej pôdy

Výšku a spôsob platenia odvodu za odňatie poľnohospodárskej pôdy ustanovuje Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 376/2008 podľa §27a zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 219/2008 Z. z.

Poľnohospodárska pôda je zaradená podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky do 9. skupín BPEJ. Výška odvodu za odňatie poľnohospodárskej pôdy sa ustanovuje podľa skupiny bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky, nasledovne:

Trvalé odňatie PP:

- skupina BPEJ 15 eur/m²
- skupina BPEJ 12 eur/m²
- skupina BPEJ 9 eur/m²
- skupina BPEJ 6 eur/m²

Dočasné odňatie PP:

- 1. až 4. skupina BPEJ 1 euro/m²

Zdôvodnenie koncepcie využitia územia

Výstavba diaľnic a rýchlostných ciest nadregionálneho významu vyplýva zo Štátnej koncepcie diaľnic a ciest v súlade so zákonom o pozemných komunikáciách a v súlade s uznesením vlády.

Cesty nižších kategórií a železničné trate sa plánujú v záujme zlepšenia dostupnosti k nadradenej cestnej infraštruktúre a sídelným centrom.

Zoznam skratiek:

AGC – Accord européen sur les grandes lignes internationales de Chemin de fer (Európska dohoda o hlavných železničných medzinárodných tratiach)

AGR – Accord européen sur les grandes routes de trafic international (Európska dohoda o hlavných cestách s medzinárodnou prevádzkou)

AGTC – Accord européen sur les grandes lignes de transport international combiné et les installations connexes (Európska dohoda o hlavných tratiach medzinárodnej kombinovanej dopravy a ich zariadeniach)

BSK – Bratislavský samosprávny kraj

ČOV – čistiareň odpadových vôd

ČS – čerpacia stanica

GSM – Globálny systém pre mobilnú komunikáciu (Groupe Spécial Mobile)

CHKO – chránená krajinná oblasť

CHVO – chránené vodohospodárske územie

ITF – Medzinárodné dopravné fórum

MČ – mestská časť

MUK – mimoúrovňová križovatka

NN – nízke napätie

NRBc – nadregionálne biocentrum

NRBk – nadregionálny biokoridor

PBc – provincionálne biocentrum

PBk – provincionálny biokoridor

PO – prechodový objekt

PPC – paroplynový cyklus

P+R+B - Park&Ride&Bike

SV – skupinový vodovod

TEN-T – Trans European Network for Transport (Transeurópska dopravná sieť)

TIOP – Terminál integrovanej osobnej prepravy

TR - transformovňa

ÚNS – Ústredná nákladná stanica

ÚPN – územný plán

ÚSES – územný systém ekologickej stability

VDJ – vodojem

VN – vysoké napätie

VRT – vysokorýchlostná trať

VTL – vysoký tlak

VVN – veľmi vysoké napätie

VVTL – veľmi vysoký tlak

ZVN – zvlášť vysoké napätie

ŽSR – Železnice Slovenskej republiky